॥ अनुक्रमणिका ॥

विषय.	पानुं.
व्याख्या.	५
आणंदश्रावकनुं चरित्र.	६—१२७
समकितनुं स्वरुप.	७
समकित उपर आरामशोभानी कथा.	ए
समकितना आळोवा तथा अतिचार....	२ए
पहेला प्राणातिपातव्रतनुं स्वरुप. ...	३०
पहेला व्रत (जीवदया) उपर हरिबळ-मछीनी कथा.	३१
पहेला व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	५६
बीजा मृषावादव्रतनुं स्वरुप ...	५६
बीजा व्रत उपर हंसराजानी कथा.	५६
बीजा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	६१
त्रीजा अदत्तादानव्रतनुं स्वरुप.... ...	६२
त्रीजा व्रत उपर लक्ष्मीपुंजनी कथा...	६२
त्रीजा व्रतनां आळोवा तथा अतिचार.	६७
चोथा मैथुनव्रतनुं स्वरुप.... ...	६७
चोथा व्रत उपर मदिरावतीनी कथा.	६०
चोथा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	७३
पांचमा परिग्रहपरिमाणव्रतनुं स्वरुप.	७४
पांचमा व्रत उपर धनसारनी कथा.	७४
पांचमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार	७०
रात्रीभोजननुं स्वरुप...	७ए

विषय.	पानुं.
रात्रीभोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा.	८०
छठा दिग्विरमणव्रतनुं स्वरुप. ...	८९
छठा व्रत उपर चारुदत्तनी कथा....	९०
छठा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	९७
सातमा भोगोपभोगव्रतनुं स्वरुप....	९७
सातमा व्रत उपर धर्मकुमारनी कथा.	९८
सातमा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	१०१
आठमा अनर्थदंडव्रतनुं स्वरुप....	१०२
आठमा व्रत उपर सुरसेन अने वीरसेननी कथा.	१०३
आठमा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	१०५

विषय.	पानुं
नवमा सामायिकव्रतनुं स्वरुप. ...	१०६
नवमा व्रत उपर केशरीचोरनी कथा.	१०६
नवमा व्रतना अतिचार.	११०
दसमा देशावकासिक व्रतनुं स्वरुप ...	१११
दसमा व्रत उपर सुमित्रमंत्रीनी कथा.	१११
दसमा व्रतना अतिचार	११४
अगीयारमा पौषधव्रतनुं स्वरुप. ...	११५
अगीयारमा व्रत उपर रणसूरनी कथा.	११५
अगीयारमा व्रतना अतिचार	११८
बारमा अतिथिसंविभाग व्रतनुं स्वरुप.	११८
बारमा व्रत उपर जिनदत्तनी कथा ...	११९
बारमा व्रतना अतिचार...	१२१

विषय.	पानुं.
अगीयार पडिमानी गाथा तथा स्वरुप.	१२३
बीजा कामदेवश्रावकनुं चरित्र ...	१२७–१५५
परिग्रहपरिमाण उपर रत्नसारनी कथा.	१२७
त्रीजा चुलणीपिताश्रावकनुं चरित्र.	१५५-१७३
जिनधर्मनी आराधना उपर सहस्स-मल्लनी कथा...	१५६
चोथा सूरादेवश्रावकनुं चरित्र ...	१७३–१८६
धर्मनी आराधना उपर धिष्टकनी कथा.	१७३
पांचमा चुल्लगशतकश्रावकनुंचरित्र	१८६-१९४
सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्रनी कथा	१८७

विषय.	पानुं.
छठा कुंडकोलिकश्रावकनुं चरित्र.	१९५–२०५
शील उपर कुलध्वजनी कथा. ...	१९५
सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र.	२०६-२१६
तप उपर दामन्नकनी कथा	२०८
आठमा महाशतकश्रावकनुं चरित्र.	२१६-२२५
भावना उपर असंमतनी कथा... ...	२१७
नवमा नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र.	२२५–२३१
जीवदया पाळवा उपर भीमकुमार-नी कथा	२२६
दसमा तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र.	२३२-२४०
ज्ञान उपर सागरचंद्रनी कथा... ...	२३३

॥ श्री जिनाय नमः ॥

॥ श्री ॥

॥ वर्द्धमानदेशना भाषान्तर ॥

(इहां प्रथम ग्रंथकार एक श्लोकवडे मंगलाचरण करे छे.)

मंगलाचरण.

श्रीसिद्धार्थसुतं वीरं, वर्द्धमानरमालयम् ॥
स्मृत्वा कुर्वे वर्द्धमान—देशनाविवृत्तिं स्फुटम् ॥ १ ॥

अर्थः—श्री सिद्धार्थराजाना पुत्र अने वृद्धि पामती लक्ष्मीना निवास्थान एवा श्री वीर प्रभुनुं स्मरण करीने हुं आ वर्द्धमानदेशनानुं व्याख्यान प्रगट करुं छुं.

इंद्रादि देवताओए वंदना करेला अने मोहने जीतनारा एवा श्री वीरप्रभुने, शोभाए करीने युक्त एवा श्री गौतमगणधरने अने उत्तम छे धर्म जेमनो एवा श्री सुधर्मास्वामीने वंदन करीने हुं पोताना अने बीजा भव्यजीवोना प्रतिबोधने अर्थे सातमा उपासकदशांगसूत्रथी पोताना गुरुना प्रसादवडे आणंद, कामदेव विगेरे दस श्रावकोना चरित्रोने कहुं छुं.

आ जंबुद्वीपने विषे भरतक्षेत्रमां धन धान्यादिकथी बहु समृद्धिवाली चंपा नामनी प्रसिद्ध नगरी छे, जे पोतानी पूर्ण समृद्धिने लीधे बहु शोभायुक्त छे, एवी ते नगरीना पूर्णभद्र नामना चैत्य (वन) ने विषे एकदा पंचमहाव्रतनाधारक श्री सुधर्मास्वामी नामना पांचमा गणधर समवसर्या, ते वखते देवताओए त्यां सुवर्णकमल रच्युं, तेना उपर बेसी श्री सुधर्मास्वामीए मधुरवाणीथी भव्यजीवोने धर्मदेशना आपी; मोक्षसुखना साधनना उपायरूप ते धर्मदेशना उत्तम रीते सांभली अने धर्मने अंगीकार करी सर्वे भव्यजीवो पोतपोताने स्थानके गया. पछी श्री सुधर्मास्वामीना शिष्य श्री जंबूस्वामीए हर्षितचित्तवाला थइने कह्युं केः— "हे भगवन्! उपासकदशांग नामना सातमा अंगने विषे भगवान् श्री वर्द्धमानस्वामीए शा शा भावो कहेला छे? ते म्हारी आगल प्रकाश करो."

श्री सुधर्मास्वामीए कह्युंः—"हे जंबू! १ आणंद, २ कामदेव, ३ चुलनीपिता, ४ सुरादेव, ५ चुल्लगशतक, ६ कुंडकोलिकनामे गाथापति, ७ सद्दालपुत्र, ८ महाशतक, ९ नंदनीपिता, १० तेतलीप्रिय. आ दस श्रावको जिनराज एवा श्री महावीरप्रभुए कह्या छे." त्यारे जंबूस्वामीए फरी पूछ्युं केः—"हे स्वामिन्! ए आणंद विगेरे दशे श्रावकनां शुं नाम? तेओ कया गोत्रने विषे उत्पन्न थया छे? तेओनो राजा कोण छे? अने तेओ कया नगरमां रहेता हता? ए विगेरे

तेउनुं सघळुं वृत्तांत मने कहो. वळी हे स्वामिन् ! तेउने केटली अने कया कया नामनी स्त्रीउ हती? तेउने समृद्धि केटली हती अने तेउए श्री वर्द्धमानस्वामी पासेथी शी रीते श्रावकधर्म अंगीकार कर्यो? इत्यादि सर्व वात हुं आपना मुखकमलथी जाणवानी इछा राखुं छुं."

पछी श्री सुधर्मास्वामीए मेघना सरखी गंभीरवाणीवमे दशे श्रावकोनां चरित्रो कहेवानो आरंभ कर्यो. तेमां श्री महावीरप्रभुए जेवी रीते आणंदश्रावकनुं चरित्र कह्युं हतुं, तेवी रीते प्रथम आणंदश्रावकनुं चरित्र शरु कर्युं.

उल्लास १ लो.

आणंदश्रावकनुं चरित्र.

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे पृथ्वीरुपस्त्रीना कानना कुंमलसरखा आभूषणसमान, समृद्धिए करीने देवपुरीसमान अने पापरहित एवुं वाणिज्यनामनुं नगर छे; त्यां पोताना यशरुपचंद्रे करीने जगतमां रहेला माणसोने आनंद पमामनारो, शत्रुउने जीतवाने लीधे 'जितशत्रु' एवा खरेखरा नामने धारणकरनारो, अनेक राजाउने विषे मुगटतुल्य अने दुर्जय एवा राजशत्रुरुप पर्वतोनी पांखोने तोमी पामवाने समर्थ एवो जितशत्रुनामनो राजा, सौधर्मदेव-

लोकने विषे सौधर्मेंद्रनी पेठे राज्य करतो हतो, अने सुखे राज्यनुं पुत्रनी पेठे पालन करतो हतो. ते नगरमां कुबेरना सरखो धनवंत आणंदनामनो श्रावक रहेतो हतो, तेने शुद्धआचारवाली रुप, लावण्य अने शीलादिके करीने युक्त एवी 'शिवानंदा' नामे स्त्री हती. ते आणंदश्रावकने घेर चारक्रोड सुवर्णद्रव्य (सोनाम्होरो) निधानरुपे पृथ्वीमां दाटेलुं हतुं, चारक्रोड सुवर्णद्रव्य वेपारमां हतुं, चारक्रोड सुवर्णद्रव्य व्याजे आपेलुं हतुं; वली तेनां पांचसें गाडां व्यापार माटे परदेशमां फरतां हतां, पांचसें गाडां घास अने लाकडां लाववामां रोकायलां हतां, चार म्होटां वहाणो वेपारमाटे समुद्रमां फरतां हतां; वली दसहजार गायोनुं एक 'गोकुल' कहेवाय एवां चार गोकुल, ते आणंदश्रावकने हतां. इत्यादि तेने बहु समृद्धि हती. धन, प्रशंसा करवायोग्य गुणोथी व्याप्त, पूर्वभवने विषे पुण्य करनारो, सर्व प्रकारनी कलानो जाण अने राजाने बहु मान्य एवो ते आणंदश्रावक पोतानी शिवानंदा स्त्रीनी साथे निरंतर विविध प्रकारनां सुखोने भोगवतो हतो. आणंदश्रावक पोते वाणिज्य गाममां रही सुखे दिवसो गमावतो हतो, अने तेनो स्वजनादि सर्व परिवार ते वाणिज्यनगरनी पासे आवेला कोल्लागनामना सन्निवेशने विषे रहेतो हतो.

एकदा देवताओए रचेलां सुवर्णनां नव कमल उपर पोताना चरणकमलने स्थापन करी

सुखे विहार करता अने भव्यजीवोने प्रतिबोध देता एवा श्री वर्द्धमानस्वामी चौदहजार साधु अने छत्रीशहजार साध्वीउना परिवारसहित ते वाणिज्यगामना द्युतिपलास चैत्यने विषे समवसर्या, ते वखते पांचप्रकारना फूलनी वृष्टि करता अने पोतानी देदीप्यमान कांतिना समूहथी आकाशने प्रकाशित करता एवा चोशठ इंद्रो अत्यंत हर्ष पामता छता प्रभुना चरणकमलनी पासे आव्या. जाणे प्रभुए राग, द्वेष अने मोहने जीती लेवाथीज होयनी! तेम देवताउए मणि, सुवर्ण अने रुपाना त्रण गढो रच्या. श्री महावीरप्रभुने विषे मोक्षसुखनां आपनारां ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररुप त्रण रत्नो होवाने लीधेज होयनी! तेम देवताउए समवसरणमां विराजित थएला प्रभुना मस्तकउपर त्रण छत्रो धारण कर्यां. ते अवसरे व्याख्यान करेला "उपन्नेश्वा, विगमेश्वा, धुवेश्वा" ए त्रीपदी उपरथी द्वादशांगवाणी परिणामीए कारणने लीधेज होयनी! तेम देवताउए प्रभुना शरीरथी बारगणुं उंचुं अशोकवृक्ष बनाव्युं. सुखना अभिलाषी सज्जन पुरुषो, निश्चे ते प्रभुना चरणकमलनी सेवा करशे ते कारणथी होयनी! तेम देवताउए जल अने स्थलमां उत्पन्न थएला पुष्पोनो वर्षाद वरसाव्यो. प्रभुए आ प्रत्यक्ष अनंत दुःख आपनारा अंतरना रागादिशत्रुने तथा अवला चालनारा बाह्यशत्रुने जीती लइ त्रण भुवननुं राज्य मेलववाने लीधेज होयनी! तेम देवताउए प्रभुने माटे सिंहासन रच्युं. श्री महावीरप्रभु

अनंतानुबंधी एवा चार कषायरुप पर्वतोने जीती शांतचित्तवाला थया, ते कारणथीज होयनी !
तेम जे प्रभुनी वाणी एक योजन प्रमाण भूमिसुधी सर्व जीवोने विषे पोतपोतानी भाषामां
परिणाम पामवा लागी. प्रभुना अति दुःप्रेक्ष्य (नहि जोइ शकाय) एवा स्वरुपने जोनारा मा-
णसोने अंतराय न थाय ए कारणने लीधे देवताओए सर्व तेजने एकठुं करी तेनुं भामंडल ब-
नाव्युं. "मोक्षनगरप्रत्ये लइ जनारा सार्थवाहरुप आ प्रभु तमने भाग्ययोगे मळ्या छे, माटे
हे भव्यजनो! ए मोक्षनगरना सार्थवाहने तमे उत्तमरीते सेवो." आ प्रमाणे उद्घोष कर-
वाना कारणथीज होयनी ! तेम देवताओए आकाशमां दुंदुभिनो शब्द करवा मांड्यो. आ श्री
वीरप्रभुए साधुधर्म अने श्रावकधर्म एवा बे प्रकारे धर्म निरुपण कर्यो छे, एज कारणथीज
होयनी ! तेम देवताओए प्रभुना बन्ने पासे चामरो वींजवा मांड्यां. आ प्रकारे देवेंद्रोए रचेला
आठ प्रातिहार्यथी उत्तम शोभावंत थएला श्री महावीरप्रभु, सिंहासन उपर पूर्वाभिमुखे
बेठा, बारपर्षदाओ एकठी थइ हती, तेमां गणधरो, देवतानी स्त्रीओ अने साध्वीओ ए त्रण पर्ष-
दाओ अग्निखूणामां बेठी; ज्योतिषीदेवतानी स्त्रीओ, व्यंतरदेवतानी स्त्रीओ अने भुवनपतिदेव-
तानी स्त्रीओ ए त्रण पर्षदाओ नैरूत्यखूणामां बेठी; ज्योतिषीदेवताओ, व्यंतरदेवताओ अने भु-
वनपतिदेवताओ ए त्रण पर्षदाओ वायव्यखूणे बेठी; वैमानिकदेवताओ, मनुष्यो अने मनुष्यनी

खीज आ त्रण पर्षदाओ इशानखूणे बेठी. प्रभुना आगमनने सांजली अत्यंत हर्ष पामेला
जितशत्रु राजा विगेरे अनेक नगरवासी जनोने तेमनुं दर्शन करवा जता जोइ आणंदना-
मना श्रावके पोतानी समीपे उन्नेला कोइ माणसने पूछयुं केः—"हे उत्तम पुरुषो! हर्षथी
नरपूर हृदयवाला तमे उतावला क्यां जाओ छो? ते मने कहो." तेवारे ते पुरुषे कह्युंः—
"हे शेठ! सर्व पदार्थने जाणनारा, सर्व पदार्थने देखनारा अने सर्व लोकोने सुख आप-
नारा श्री महावीरप्रजु अहिं समवसरेला छे, तेमने वंदन करवा माटे जइए छीए." ते पुरु-
षनां एवां वचन सांजली आणंदश्रावक पोताना मनमां विचार करवा लाग्या के, "ए म-
हावीर जिनराज निरागी छे, माटे तेमने वंदन करवाथी म्होटो लान थाय छे, तो हुं पण ते
मने वंदन करवा जाउं." आ प्रमाणे विचार करी ते आणंदश्रावक दूतिपलासनामना चैत्य
मां विषे गयो, त्यां ते प्रजुने त्रण प्रदक्षिणा करी पंचांग नमावीने वंदना करी तेमनी आगल
बेठो; पछी विषयना मदने मंथन करनारा, त्रणजुवनना गुरु अने नव्यजनोना नेत्रने आ-
नंद आपनारा श्री वर्द्धमानस्वामीए आ प्रमाणे धर्मोपदेश दीधोः—

"हे नव्यलोको! जाति, जन्म, जरा अने मरणना दुःखरुप जलथी नरपूर तथा वियोग
अने रोगरुप म्होटा मगरथी व्याप्त एवा आ संसाररुप समुद्रने विषे चिंतामणि रत्ननी पेठे

मनुष्यभव अति दुर्लभ छे; तेमां पण आर्यक्षेत्र दुर्लभ, तेथी उत्तमकुलमां जन्म पामवो दुर्लभ, तेथी पण शरीरनी निरोगता दुर्लभ छे. ए सर्वथी आयुष्य दुर्लभ छे, तेनाथी रुप दुर्लभ जाणवुं, एथी पण पांचइंद्रियनुं पटुपणुं दुर्लभ, तेमां पण बुद्धि दुर्लभ छे, छेवट शुद्धश्रद्धा अने तेथी पण उत्तमगुरुनो योग मलवो दुर्लभ छे, धर्म सांभलवो ए तेनाथी पण दुर्लभ जाणवो. लोकमां आ प्रमाणे एक पछी एक दुर्लभ छे; तोपण पुन्यना वशथी ते सर्व सामग्रीने मेलवीने हे पंडितजनो! तमे ते सामग्रीने निद्रा, कषाय, विगेरे प्रमादथी वृथा गुमावी देशो नहीं. प्रमादने वश थएला साधारण माणसो तो शुं? परंतु पूर्वधरो पण दुःखे तरी न शकाय एवा आ भयंकर संसारसमुद्रमां भटके छे; माटे दुःखोना कारणरुप ए प्रमादने तजी दइ सुखकारी धर्मने विषे आदर करो. त्रणलोकने विषे तिलकसमान एवा तिर्थंकरोए भव्यजीवोना हितने माटे ते धर्मने 'साधुधर्म अने श्रावकधर्म' एवा बे भेदथी कह्यो छे, तेमां प्रथम पांच महाव्रतरुप साधुधर्म, पांच समिति अने त्रण गुप्तिसहित छे; वली ते मोक्षसुखनुं कारण पण छे. बीजो सम्यक्त्वरुप मूलवालो श्रावकधर्म बारव्रतने लीधे बार प्रकारनो छे, ते धर्मनुं आराधन करी भव्यजीवो, उत्कृष्टथी बारमा अच्युतदेवलोकने विषे जाय छे. अने जघन्यथी सौधर्म देवलोकने विषे जाय छे. आ बे प्रकारना धर्मनुं मूल कारण जे

शुद्धसम्यक्त्व तेने वीतराग एवा श्री जिनेश्वरे कह्युं छे. जेने माटे कह्युं छे केः—

चारित्रधर्मना मूलरुप, बारणारुप, स्थानरुप, निधानरुप, आधाररुप, पात्ररुप, एवा सम्यक्त्वने भाववुं अने ते भावनाने विषे जोडवुं. हे भव्यजनो! जो तमे सत्य, शाश्वत अने बाधारहित एवा सुखनी इच्छा करता हो तो, जिनेश्वरोए निरुपण करेला सम्यक्त्वने विषे आदर करो. सिद्धांतमां कह्युं छे केः—

दंसणभट्ठो भट्ठो, दंसणभट्ठस्स नत्थि निव्वाणं ॥
सिज्झंति चरणरहिया, दंसणरहिया न सिज्झंति ॥ १ ॥

अर्थः—जे पुरुष समकितथी भ्रष्ट थयो होय, तेज भ्रष्ट कहेवाय छे, समकितथी भ्रष्ट थएलाने मोक्ष प्राप्त थतुं नथी, द्रव्यचारित्रथी रहित एवा पुरुषो मोक्ष पामे छे, परंतु समकितरहित पुरुषो मोक्षने पामी शकता नथी.

माटे जे पुरुष पोताना हृदयने विषे समकितने उत्तम रीते धारण करे छे ते पुरुष, आरामशोभानी पेठे अपूर्वसिद्धिने पामे छे." श्री वीरप्रभुनां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके श्री प्रभुने पूछ्युं केः—"हे भगवन्! ए आरामशोभा कोण हती? अने तेणे सम्यक्त्वना प्रभावथी अपूर्वसिद्धि शी रीते प्राप्त करी? ते मने कृपा करीने कहो." आ प्रमाणे आणंद

श्रावकना पूछवा उपरथी श्री वीरप्रभुए कह्युं:—

समकित उपर

॥ आरामशोभानी कथा. ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे सर्व देशोनी मध्ये श्रेष्ठ एवो कुशार्त नामे देश छे, तेमां सर्वप्रकारनी संपत्तिथी पूर्ण एवुं स्थलाश्रय नामे गाम छे, ते गाममां पोताना यज्ञादिकर्मने विषे कुशल, यजुर्वेदादि चार वेद अने सर्व शास्त्रनो पार पामेलो तेमज सर्व शास्त्रना रहस्यनो जाण एवो अग्निशर्मा नामे ब्राह्मण रहेतो हतो; तेने धर्मादिकार्यने विषे उद्यमवाळी, शीलसमृद्धिथी सर्व पापोने दूर करनारी अने अग्निनी ज्वालानी पेठे परपुरुषोथी स्पर्श नहिं करी शकाय तेवी खरेखरा नामवाळी ज्वलनशिखा नामनी स्त्री हती. जाणे छीपमांथी मोती उत्पन्न थयुं होयनी! एवी अने विजळीना सरखी छे शरीरनी कांति जेनी एवी विद्युत्प्रभा नामनी ते ज्वलनशिखाने पुत्री हती; विद्युत्प्रभानुं लोकोत्तर रुप, लोकोत्तर सौभाग्य, लोकोत्तर चतुराइपणुं अने लोकोत्तर विनीतपणुं होवाने लीधे ते एक न वर्णवी शकाय तेवा रत्नरुप हती; कारण के तेना सरखुं रुपादि बीजी कोई कन्याने विषे नहोतुं. विद्युत्प्रभा अनुक्रमे आठ वर्षनी थई, तेटलामां कर्मना दोषथी तेनी माता मरण पामी. कह्युं छे के:—

बालस्य मायमरणं, भज्जामरणं च जुव्वणारंभे ॥
थेरस्स पुत्तमरणं, तिन्निवि गुरुआइं दुख्खाइं ॥ १ ॥

अर्थः—बालकने मातानुं मरण, जवान अवस्थाना आरंभमां स्त्रीनुं मरण अने वृद्धने पुत्रनुं मरण ए त्रण म्होटां दुःखो छे.

जीवे पूर्वभवने विषे जे जे कर्म जे जे अध्यवसायथी कर्यां होय, ते ते कर्म तेने उदय काळे भोगववां पडे छे. विद्युत्प्रभा पोतानी माता मरी गया पछी हमेशां सवारमां उठी घरना आंगणाने वाळती अने लींपती, त्यार पछी रसोइ करवा विगेरेनुं काम करी दररोज गायो चारवा माटे गामनी बहार जती, बपोरवखते गायोने लइ घेर आवी दूध दोही पिताने भोजन करावती, त्यारपछी ते पोते भोजन करती; वळी गायो चारवा जती अने संध्यावखते घेर आवी ते अवसरनुं कार्य करी थाक लाग्यो होय तोपण रात्रिए पिता सुइ गया पछीज ते कन्या सुइ जती. आ प्रमाणे ते कुमरी हमेशां पोताना घरनुं काम करती. जीव जेवी रीते आ लोक संबंधी अति म्होटां कार्यो करे छे, तेवी रीते जो ते परलोक संबंधी कार्यो करवा तैयार थाय तो ते दुःखी थाय नहीं. विद्युत्प्रभा हमेशां ए प्रमाणे कार्य करती, तेथी ते बहु खेद पामवाने लीधे पोताना पिताने कहेवा लागी के, “हे तात! हुं आ घरना भा-

रने क्षणमात्र उपाडवाने समर्थ नथी, बहु भारने लीधे म्होटा बळदो पण थाकी जाय छे; माटे आप कोइ सारा कुळमां उत्पन्न थएली श्रेष्ठ कन्यानी साथे विवाह करो, के जेथी हुं पोताना घरमां निश्चिंतपणे सुखे रमुं."

पुत्रीनां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेला अग्निशर्माए कह्युं:—"हे पुत्री! तुं कहे छे ते सत्य छे, कारण के, बहु समृद्धिवाळुं, सात माळवाळुं अने शेंकडो गोखवाळुं पण आ घर उत्तम स्त्रीविना शोभतुं नथी." आ प्रमाणे कहीने तेणे एक कुळवती कन्यानी साथे लग्न कर्युं. नवीन स्त्री पण सुखनी इच्छावाळी तेमज आळसवाळी हती, तेथी ते घरनुं कांइपण कार्य करती नहीं. तेथी विद्युतप्रभा पोताना मनमां विचार करवालागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार छे!! म्हारा पूर्वकर्मना अति निंदा करवायोग्य परिणामने! के जे आ नवी परणेली स्त्री फक्त घरना कामने माटे आणेली तेपण पोताना पगउपर पग चडावी रात्रीदिवस सुखे बेसी रहे छे, जरापण काम करती नथी; म्हारे मुख्य पितानुं काम तो करवुं पडतुं हतुं, तेमां वळी आ बीजुं नवी मातानुं कामपण आवी पड्युं. अरे! हुं पोताना कर्मना दोषथी केवा म्होटा कष्टने विषे आवी पडी छुं! चिंतावडे आतुरचित्तवाळी में पोताना कर्मना दोषथी दिवसे सुखथी भोजनपण कर्युं नथी अने रात्रीए सुखथी निद्रापण लीधी नथी. हुं केटला दि

वसे सुखथी भोजनपण कर्युं नथी अने रा: ए सुख

वस आवां दुःखोने भोगवीश?" आवी रीते अनेकप्रकारना क्लेशोकरीने दिवसोने निर्गमन करती एवी ते विद्युत्प्रभा मायाकपटरहित अनुक्रमे बारवर्षनी थइ.

एकदा ते कन्या गायोने चारवामाटे वनमां गइ, त्यां ते एक सारी छायावाळा वृक्षनी नीचे जेटलामां निद्रा लेती हती तेटलामां म्होटाशरीरवाळो, काळीकांतिवाळो, भयथी त्रास पामेलो, रातानेत्रवाळो अने उतावळी गतिवाळो एक सर्प तेनी पासे आव्यो अने बाळभावरहित एवी ते विद्युत्प्रभाने उंचामी मनुष्यनी भाषाथी कहेवा लाग्यो:—

"हे बाळा! तुं म्हाराथी भय पामीश नहीं, परंतु म्हारुं एक वचन सांभळ. हुं आ वनमां नागरुपे बहु काळ थयां घर करीने कर्मनायोगे सुखथी रहुं छुं, हमणां म्हारुं पापकर्म उदय पामवाने लीधे केटलाक गारुडीलोको आ वनमां आवीने मने पकडवानो उपाय करवा लाग्या छे. मने ते वातनी खबर पडी, तेथी हुं भय पामी नासीने अहिं त्हारे शरणे आव्यो छुं. पापकर्मने विषे तत्पर एवा ते गारुडीलोको म्हारी पाछळ आवे छे, तेओ मने पकडीने करंडीयामां नांखशे अने तेथी हुं महा दुःख पामीश. हे बाळा! ते कारणमाटे तुं ते पापीपुरुषोथी म्हारुं रक्षण कर, रक्षण कर; तेथी तने परोपकार करवानुं बहु पुन्य थशे. वळी सांभळ. नाशवंत स्वभाववाळा अने मळथी भरपूर होवाने लीधे अति अपवित्र एवा

आ देहथी जो कोइनो उपकार नहीं कराय, तो पछी ए देहनुं फळ शुं? अर्थात् परोपकार करवो एज देहनुं फळ छे. अवसरे सूर्य चंद्र प्रकाश करे छे, अवसरे मेघ वरसाद वरसावे छे. समुद्र मर्यादा तजतो नथी, जाज्वल्यमान एवो अग्नि सुखकारी थाय छे अने आ सर्व म्होटा पृथ्वीमंडळने आजसुधी शेषनाग पोताना मस्तकउपर धारण करे छे. ए सर्व लोकोना परो-पकारनुं महात्म्य जाण. कह्युं छे केः—जे माणस पोताना स्वार्थविना बीजाने आश्रय आपे छे, आपत्तिमां पडेलानो उद्धार करे छे अने शरणे आवेलानुं रक्षण करे छे ते पुरुषोथी आ पृथ्वी सुशोभित थएली देखाय छे. हे महाभाग्यवाळी! आवा परोपकारना फळने जाणी महा भय पामेला एवा मने पोताना खोळामां मूकी उपर ओढवानुं वस्त्र ढांकीने तुं म्हारुं रक्षण कर." सर्पनां आवां वचन सांभळी विद्युत्प्रभा पोताना मनमां विचार करवा लागी के, "में पूर्वभवने विषे पुन्य कर्युं नथी, तेथी हुं आ भवने विषे दुःखी थएली छुं, अने आ भवमां जो पुन्य नहीं करुं तो परभवने विषे शी रीते सुखी थइश?"

आ प्रमाणे विचार करी ते बाळाए पोताना आत्माने निर्भय करी जेटलामां ते सर्पने पोताना खोळामां लइ वस्त्रथी ढांकीने संताडी दीधो, तेटलामां पेला गारुडी लोको त्यां आ-वी ते कन्याने पूछवा लाग्या के, "हे बाळा! तें अहिंथी कोइ सर्पने जतां दीठो?" तेवारे

ब्राह्मण पुत्रीए कह्युं. "हे गारुडीको! हुं अहिं म्हारुं मुख वस्त्रथी ढांकीने सुती छुं, माटे तमे जे कांइ पूछो छो ते कांइ हुं जाणती नथी." कन्यानां आवां वचन सांभळी सर्वे गारुडीलोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "अरे! काळा नागने जोइ आ कन्या शुं अहिं भली रहे खरी? जो तेणे ते नागने दीठो होय तो ते क्यारनी नासी गइ होय." आवी रीते कही भागी गएला उत्साहवाळा ते सर्वे गारुडीलोको सर्पने जवाना मार्गने जोता जोता चारे दिशाओ तरफ चाली निकळ्या. गारुडीलोकोना गया पछी कन्याए सर्पने कह्युं. "हे भद्र! हवे तुं बहार निकळ, कारणके, त्हारा शत्रु गारुडीलोको पोतपोताने स्थानके चाल्या गया छे." आवी रीते वारंवार कहेती एवी ते कन्याए पोताना खोळामां जोयुं तो सर्प जोवामां आव्यो नहीं. कन्याए सर्पने न दीठो तेथी बहु विस्मय पामीने विचार करवा लागी के, "अहो! ए सर्प क्यां जतो रह्यो? शुं ते में इंद्रजाळ दीठी, के स्वप्न जोयुं? अथवा तो मने कांइ चित्तविभ्रम थयो?"

आवी रीते ते कन्या जेटलामां विचार करे छे, तेटलामां पूर्वे क्यारेपण नहिं सांभळवामां आवेली आकाशवाणी प्रगट थइ के, "हे धर्मरसवाळी बाळा! त्हारा धैर्यथी हुं तने झट प्रसन्न थयो छुं, माटे मनने इच्छित एवुं वरदान माग." आ प्रमाणे कहेतो एवो कोइएक देव तत्काळ त्यां प्रगट थयो. हार, अर्द्धहार अने कुंडळोनी कांतिथी देदीप्यमान छे शरीरनी शो-

भा जेनी एवा ते देवने जोइ निर्मळमनवाळी विद्युत्प्रभा कन्याए मुग्धस्वभावथी आ प्रमाणे कह्युं:—“हे सुरेश्वर! जो तमे म्हाराउपर प्रसन्न थया हो तो तापमां चरती एवी म्हारी गायोने तापनी पीडा न थाय तेम करो.” कन्यानुं ए प्रकारनुं वचन सांभळी देव विचार करवा लाग्यो के, “अरे! आ कन्यानुं केवुं मुग्धपणुं के जे, प्रगट थएला साक्षात् कल्पवृक्षथी केवळ छायामीज इच्छा करे छे!! भले, तेनो ते मनोरथ पूर्ण थाओ.” एम कही देवे तेना उपर तत्काळ नंदनवन सरखुं एक वन तैयार कर्युं. पछी तेणे विद्युतप्रभा कन्याने कह्युं के, हे पुत्री! तुं ज्यां ज्यां जइश, त्यां त्यां सर्व ऋतुना फळ फुलवाळुं आ वन आवशे; आ वनमां फुल अने फळ मनने प्रिय लागे तेवां अने अमृतथी पण अधिक स्वादवाळां छे एटलुंज नहि, परतुं ते वननां सर्वे वृक्षो पण मनोवांछित वस्तुने आपनारां छे एम तुं जाणजे. हे कन्या! मेरुपर्वत उपर रहेला नंदनवनमां जेवी रीते देवांगनाओ क्रीडा करे छे, तेवी रीते तुं पण आ वनमां क्रीडा कर अने कांइ कष्ट आवी पडे त्यारे म्हारुं स्मरण करजे.” एम कही ते देव पोताने स्थानके गयो.

पछी चंद्रना सरखा प्रसन्न मुखवाळी विद्युतप्रभा कन्याए ते उद्यानना वृक्षनां फळ फूलोनुं भक्षण करी तृप्ति पामी अने मनमां विचार करवा मांड्यो के, “अहो! घणो उपकार क-

स्वामी मने आवुं अद्भुत फळ थयुं, तो जेओ सर्व रीते उपकार करनारा छे तेओने तो केटलुं फळ थतुं हशे? " आवी रीते अत्यंत विस्मय पामेला कृष्णराजी ते कन्या [illegible] ने वड उपर रहेला [illegible] पोताने घेर आवी, त्यारे माताए कह्युं:—"हे पुत्री! भोजन कर." कन्याए कह्युं:—"हे मात! आजे मारा शरीरे स्वस्थ नथी, तेथी भूख लागती न-थी." पछी ते कन्या पोताना शरीरे [illegible] थई. आ प्रमाणे [illegible] ते क-न्या [illegible] पेठे जीवन गुजारती हती.

एकदा ते [illegible] कन्या कल्पवृक्षनी छायामां सूती हती, तेवामां तेनी पासे ते [illegible] [illegible] नगरनो राजा जितशत्रु, पोतानी चतुरंगिणी सेनासहित [illegible]. आ प्रमाणे [illegible]

वाळा जितशत्रु राजाए नंदनवनसमान छायावाळा ते वनने जोइ त्यां पडाव कर्यो. राजसमू-हने विषे चंद्रसमान जितशत्रु राजा एक आंबाना वृक्षनी नीचे सिंहासन उपर बेठो अने ते-नी आज्ञाथी सेवकलोकोए हाथी, घोडा, बळद विगेरे पशुओने वृक्षोनी डाळो साथे बांधी दी-धा, तथा शस्त्रादि सर्व सामग्री पण वृक्षोनी डाळोने विषे लटकावी दीधी. एवामां विद्युत्प्रभा सैन्यना शब्दथी जागी अने जोवा लागी तो तेणे हाथीना समूहना भयथी पोतानी गायोने दूर नासी गएली दीठी, तेथी पोतानी गायोने पाछी वाळवा माटे ते कन्या जेटलामां दोडवा लागी, तेटलामां तेनी साथे ते वन पण दोडवा लाग्युं! वृक्षनी डाळोने विषे बांधेला हाथी, घोडा, विगेरे पशुओ पण दोडवा लाग्यां.

आ प्रमाणे सर्वने दोडता जोइ मनमां आश्चर्य पामेलो जितशत्रु राजा विचार करवा लाग्यो के, “आ पूर्वे क्यारे पण नहिं जोएलुं आश्चर्य छे, कारण के, हाथी, घोडा, उंट, विगेरे पशुओ सहित आ वन दोडे छे.” पछी राजानी आज्ञाथी प्रधान जेटलामां ते जुए छे तेटलामां तेणे उद्यानसहित दोडती एवी एक कन्याने दीठी, तेथी बुद्धिमान प्रधान पोताना चित्तमां विचार करवा लाग्यो के, “निश्चे आ कन्यानो आ कांइ अपूर्व महिमा देखाय छे.” तेथी मंत्री

ते कन्यानी पासे जइ कहेवा लाग्योः—“हे मनोहर मुखवाळी कन्या! तुं पाछी वळ, त्हारी नासी गएली गायोने हुं झट पाछी लावी आपुं छुं. त्हारा कोपवाथी आ वन दाझे छे, जेथी अमारा राजा विगेरे सर्वे माणसो उद्भ्रांत मनवाळा थाय छे. तुं पाछी वळीश तेथी वन पण पाछुं वळशे, अने वन पाछुं वळशे तेथी हाथी, घोडा, विगेरे सघळुं पाछुं वळशे, तेथी सर्वे माणसो शांत थशे.” मंत्रीनां आवां वचन सांभळी ते विद्युत्प्रभाकन्या माणसो उपर दया लावी जेटलामां पाछी वळी, तेटलामां ते उद्यान पण ते कन्यानी साथे पाछुं वळी पोताने स्थाने आव्युं. राजानी आज्ञाथी अश्वारोए गायोने त्यां आणी अने सर्व जेम हतुं तेम शांत थइ गयुं.

पछी मंत्रीए कह्युं:—“हे राजन्! आपे जे अपूर्व आश्चर्य जोयुं, ते आ कन्यानुं महात्म्य छे.” राजा पण अति मनोहर लावण्यवाळी, उत्तम रुपवाळी अने सुवर्णसमान शरीरनी कांतिवाळी ते कन्याने जोइ मनमां अति आश्चर्य पामीने विचार करवा लाग्यो के, “आ कन्या स्वर्गथी उतरेली शुं वैमानिक देवी हशे के नागकन्या हशे? अथवा तो आसुरीकन्या हशे के ज्योतिष्क देवी हशे?” आ प्रमाणे विचार करता एवा राजाए ते कन्याना लक्षण उपरथी निश्चय कर्यो के, “हा! हवे में जाण्युं, ए नक्की मनुष्यनी स्त्री छे, पण कोइ देवी नथी.” पछी

राजाए वनमां ते कन्याना दुर्बल शरीरना चिन्होथी मनने विषे एवो निश्चय कर्यो के, "ते कन्या हजुसुधी परणेली नथी." आ प्रमाणे धारी जितशत्रु नृपति ते कन्या उपर निष्कपट-पणे बहु अनुराग धरवा लाग्यो. पछी प्रधाने भूपतिना भावने जाणी कन्याने कह्युं के, "हे भद्रे! तुं आ जितशत्रु राजाने पोताना पतिरुपे अंगीकार करी त्हारा मनुष्यजन्मने सफल कर." कन्याए लज्जाथी पोतानुं मुख नीचुं करीने कह्युं. "हे मंत्री! तमे कह्युं ते योग्य छे, परंतु जे पोतानाज मुखथी विवाहनी अनुमोदना करवी ते कुळवती कन्याने अयोग्य छे. जो तमे आ पोतानुं कार्य करवा इच्छता हो, तो आ पासे रहेला गाममां अग्निशर्मा नामनो ब्राह्मण वसे छे ते म्हारो पिता थाय छे, तेने तमे पोतानी कार्यसिद्धिने माटे पूछो." पछी राजानी आज्ञाथी प्रधाने गाममां जइ अग्निशर्मा ब्राह्मण पासे तेनी पुत्रीनुं राजाने माटे मागुं कर्युं. अग्निशर्माए पण प्रधानना वचन सांभळीने प्रसन्नचित्ते कह्युं. "हे प्रधान! आ म्हारा प्राण पण राजाना छे, तो पछी कन्यादि वस्तु होय तेमां तो शुं कहेवुं." एम कही प्रधानसहित ते ब्राह्मण पोतानी पुत्रीने साथे लइ वनमां राजानी पासे आव्यो, त्यां राजाने आशिर्वाद आपी राजाए आपेला आसन उपर बेठो, पछी ब्राह्मणे जे जे कह्युं हतुं ते सर्व प्रधाने

राजाने कह्युं; एटले काळविलंबने नहिं सहन करता एवा ते जितशत्रु नृपतिए तत्काळ ब्राह्मणनी समक्ष ते कन्यानुं गंधर्वविवाहथी लग्न कर्युं. कन्यानी उपर नंदनवनना सरखुं उद्यान शोभतुं हतुं, तेथी राजाए ते कन्यानुं नाम 'आरामशोभा' पाड्युं. वळी आ ब्राह्मण म्हारो ससरो थाय छे, माटे ते क्यारे पण दुःखी न थाय" एम विचारी राजाए तेने तुरत बार गाम आप्यां.

पछी जितशत्रुनृपति ते आरामशोभा स्त्रीने हाथीउपर बेसारी जेटलामां पोताना नगर तरफ जवा लाग्यो, तेटलामां असंख्यजनोने जोवायोग्य शोभावाळुं ते उद्यान छत्रनी पेठे थइ तेउनी साथे आकाशमार्गे चालवा लाग्युं. राजा अनुक्रमे नगरनी समीपे आवी पहोंच्यो, तेटलामां मुख्यप्रधानोए नगरने उत्तमरीते शणगारी दीधुं, पछी राणीसहित राजाने नगरमां प्रवेश करतो जोइ स्थाने स्थाने एकठा थएला नगरवासी माणसो आश्चर्य पामीने परस्पर वातो करवा लाग्या के, "आ राजाने धन्य छे, एमणे पूर्वे दानवडे बहु पुन्य कर्युं छे, जेथी तेमनो आवो प्रभाव थयो छे अने अत्यंत रुपवाळी स्त्रीपण प्राप्त थइ छे. पूर्वे जिनराज, चक्री अने वासुदेव विगेरे उत्तमपुरुषोने पण जे समृद्धि प्राप्त थइ नथी, ते समृद्धि आ राजाने पुन्य

ना बळथी प्राप्त थइ छे. आकाशमां नंदनवनना सरखुं मनोहर आ उद्यान कया जोनारा मा-णसना मनने आश्चर्य नथी उत्पन्न करतुं? केवळ निराधार एवा आकाशने विषे स्थिर रहेला फळ फुलवाळां वृक्षो कोने आश्चर्य उत्पन्न नथी करतां? जो पूर्वनां बहु पुन्य होय तोज ए वृक्षोनां फळ मळी शके तेम छे." आ प्रमाणे लोकोना विविध वचनोने सांभळतो एवो जित शत्रुभूपति आरामशोभा स्त्रीसहित हर्षथी पोताना मेहेलमां आव्यो. दिव्यप्रभाववाळुं अने देवताए निर्माण करेलुं ते उद्यान् पण राजाना मेहेलनी उपर आकाशमां स्थिर थइने रह्युं; कारण के, माणसोने आ संसारमां पुन्यना योगथी शुं नथी मळतुं? पछी आरामशोभा प्रि-यानी साथे भोग भोगवता एवा ते राजानो केटलोक काळ लीलामात्रमां चाल्यो गयो.

एक दिवस अग्निशर्मा ब्राह्मणनी नवी परणेली स्त्रीए एक पुत्रीने जन्म आप्यो. अनुक्रमे ते पुत्री ज्यारे युवावस्था पामी, त्यारे तेनी माता विचार करवा लागी के, "जो आराम-शोभा मृत्यु पामे तो तेना उपर रागने लीधे आशक्त थएला मनवाळो जितशत्रु राजा म्हा री पुत्रीने परणे; माटे शोकयना सरखी ते शोकयनी पुत्रीने कोइ उपायथी मारी नांखुं." आ प्रमाणे विचार करी तेणे पोताना पतिने कह्युं:-"हे स्वामिन्! एक म्हारुं वचन सांभ-

छो. आपणे क्यारे पण आरामशोभापुत्रीने माटे श्रेष्ठ मोदक विगेरे कांइ थोडी पण वस्तु मोकली नथी." त्यारे भट्टजीए कह्युं.–"हे भद्रे! ते आरामशोभाने कांइ खोट(कमी) नथी; ते तो हमेशां पुन्यना वशथी कपूरना कोगळा करे छे." पतिनां आवां वचन सांभळी स्त्रीए कह्युं.–"स्वामिनाथ! आपे योग्य कह्युं, परंतु माता पिताए मोकलेली वस्त्र भोजन विगेरे थोडी वस्तुनी पण महा ऋद्धिने पामेली पुत्री इच्छा करे छे, माटे मोदकविगेरे कांइपण खावानी वस्तु मोकलवी जोइये."

प्रियाना आवा गाढ आग्रहने जाणी ब्राह्मणे कह्युं.–"हे प्रिया! जो त्हारा मनमां एम होय तो पुत्रीने माटे मोदक विगेरे बनाव." अग्निशर्माए आवी रीते प्रियाने आज्ञा आपी, एटले तो ते दुष्ट रंडाए दिव्य वस्तुथी सिंहकेसरीया नामना विषमिश्रित मोदको तत्काळ तैयार कर्या; पछी सर्व मोदकोने एक घडामां नांखी, मोढुं बंध करी ते दुष्ट रंडाए पोताना पतिने कह्युं. "तमारे आ घडो पुत्री विना बीजा कोइना हाथमां आपवो नहीं, अने वळी तेने एम कहेवुं के, "आ मोदको त्हारे पोतानेज खावा. बीजा कोइने आपवा नहीं; कारण के, जो ते बीजाने आपीश तो, ते सारा नहि थवाने लीधे राज्यकुळमां अमारी हांसी थशे. अ-

अने गामडाना रहेवासीने मोदक बनाववानुं तेवुं चातुर्य क्यांथी होय?" ब्राह्मण पोते स-
रलस्वभावनो हतो, तेथी ते स्त्रीना कपटने नहीं जाणतां घडा उपर पोतानुं सील करी
त्यांथी चाली नीकळ्यो. रस्ते घडाने पोताना उशीके मूकी निद्रा लेतो अने वारंवार तेना
बंध करेला मुखने जोतो एवो ते ब्राह्मण अनुक्रमे नगरनी समीपे आवी पहोंच्यो; त्यां ते मा-
र्गना श्रमथी थाकी जवाने लीधे एक मोटा वडवृक्षनी नीचे शीतळ छायामां सुइने जेटलामां
निद्रावश थयो, तेटलामां पेला नागकुमार देवे अवधिज्ञानथी तेवी अवस्थामां रहेला ब्रा-
ह्मणने जोइ विचार कर्यो के, "आ ब्राह्मण आ नगरने विषे शामाटे जाय छे? हा, में जा-
ण्युं. ओरमानमाताए विषमिश्रित मोदको करी आ राजांगजाने मारवा माटे आ ब्राह्मणने
मोकलेलो छे; परंतु ए पुत्रीनो पिता हुं पोते विद्यमान छतां पूर्वभवे मेळवेला पुन्ययोगथी तेने
मरणनुं दुःख केम थशे? ए कन्याए पूर्वभवने विषे बहु पुन्य मेळवेलुं छे, तेथी तेने कोइ मा-
रवाने समर्थ नथी." आ प्रमाणे विचार करी ते नागकुमार देवताए घडामांथी विषमिश्रित
मोदकोने अपहरी लइ तेमां बीजा अमृतसमान स्वादवाळा दिव्य मोदको मूक्या. पछी ब्रा-
ह्मण जागी उठ्यो अने घडो लइ राजद्वारे आव्यो; त्यां प्रतिहारे तेने आवेलो जाणी राजाने

विनंती करी के, "हे स्वामिन्! आरामशोभाना पिता राजद्वारे आव्या छे, ते आपना प-
वित्रदर्शननी इच्छा करे छे, जो आपनी आज्ञा होय तो तेमने लावुं." तेवारे राजाए कह्युं:-
"तेमने झट अहिं तेडी लाव." तुरत प्रतिहार राजद्वारे जइ अग्निशर्माब्राह्मणने राजा पा-
से तेडी गयो. अग्निशर्माए त्यां आवी आशिर्वाद आपी राजानी आगळ घडो मूक्यो. रा-
जाए प्रथम कुशळ प्रश्न पूछीने पछी कह्युं के, "हे द्विज! आ घडाने विषे शुं लाव्या छो?"
ब्राह्मणे कह्युं. "स्वामिन्! एमां म्हारी पुत्रीने माटे मोदको आण्या छे, तेनी माताए मोह-
ना वशथी उत्तम मोदको ए घडामां मोकल्या छे." राजाए प्रसन्न थइ ते घडो आरामशो
भानी पासे मोकलावी दीधो अने पोते पण वस्त्राभरणथी ते विप्रनो सत्कार करी हर्षथी
आरामशोभाना मंदिरमां आव्यो, त्यां ते राणीए आपेला आसन उपर बेठो. तेवारे आरा
मशोभा राणीए कह्युं.-" हे स्वामिन्! जो आप आज्ञा आपो तो हुं आ घडो उघाडुं."
त्यारे राजाए कह्युं.-"हे प्रिय! आ स्थानके कोइ सेवकजन नथी, माटे तुं पोते त्हारी इ-
च्छा प्रमाणे ते घडाने उघाड." राजानी आज्ञाथी राणीए जेवो घडो उघाड्यो, तेवोज कोइ
नहि वर्णवी शकाय एवो सुगंध उछळ्यो के जेथी सघळुं राजमंदिर सुगंधीवाळुं बनी गयुं.

राजा धर्मामां रहेला मोदको जोइ विचार करवा लाग्यो के, "शुं आ मोदको अमृतरसना बनेला छे के, देव सानिध्यथी थएला छे." आवी रीते विचार करता एवा राजाए फरी आरामशोभाने कह्युं:—"हे सुवदनि ! तुं लोकमां क्यारे पण नहिं जोवामां आवेलो आ एक एक मोदक म्हारी वहेनो (शोक्यो) ने आप." राजानी आज्ञाथी आरामशोभाए अति हर्षवडे पोतानी सर्व शोक्योने एक एक मोदक पोताना हाथथी आप्यो, तेवारे मनुष्यलोकने विषे अति दुर्लभ एवा मोदकोने भक्षण करीने संतोष पामेली सर्व शोक्यो आ प्रमाणे कहेवा लागी.

"अहो आरामशोभानी मातानुं केवुं चातुर्य? खरेखर तेणे पोतानी अपूर्व चातुरीथी आ मोदको अमृतरसनाज बनावेला देखाय छे." पछी अग्निशर्मा ब्राह्मणे राजाने कह्युं. "हे देव! आप म्हारी पुत्री आरामशोभाने थोडा दिवस म्हारे घेर मोकलो; कारण, तेथी तेने पोतानी मातानुं दर्शन थशे." तेवारे राजाए हसीने कह्युं. "हे भद्र! तमे निश्चे सरळ स्वभाववाळा देखाओ छो; कारणके, राजानी स्त्रीओ सूर्यने पण नथी जोइ शकती, ते पण तमे जाणता नथी." पछी राजानी आज्ञाथी ब्राह्मणे घेर आवी सर्व वात पोतानी नवी स्त्रीने कही, तेथी दुष्ट मनवाळी ते स्त्री पण मनमां विचार करवा लागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार

छे!! के जे म्हारुं कार्य सिद्ध न थयुं. हुं एम नहोती जाणती के थोडुं विष नांखवाथी विष-मिश्रित पदार्थने विषे कांइ पण शक्ति नहिं देखाय. हवे हुं बीजुं उग्र विष नांखी पकवान्न बनावीने पुत्रीने माटे मोकलुं; के जेथी ते तत्काळ मृत्यु पामे." आ प्रमाणे विचार करी ते दुष्ट रंडाए उग्र विषमिश्रित तैयार करेलुं पकवान्न एक घडामां भरी ते घडानुं मोढुं बंध करी ते पोताना पतिने आप्यो अने कह्युं के, "स्वामिन्! आ घडो पण त्यां जइ पुत्रीने आपी आवो." अहा! पापी माणसोनुं केवुं दुराचरण छे? ब्राह्मण अनुक्रमे चालतां फरी पण तेज वडवृक्षनी नीचे आवीने सूतो, त्यां ते जेटलामां निद्रावश थयो, तेटलामां देवताए पूर्वनी पेठे विषमिश्रित पकवान्न अपहरी लइ बीजुं सुंदर पकवान्न मूक्युं. पछी ब्राह्मणे राजमंदिरमां जइ ते घडो राजाने आप्यो, तेथी तेनी कीर्त्ति बहु विस्तार पामी. ब्राह्मणे फरी घेर आवी सर्व वात पोतानी प्रियाने कही, ते सांभळी दुष्ट रंडा मनमां खेद करती विचारवा लागी के, "अहो आते शुं कहेवाय? ते पुत्री केम मृत्यु नथी पामती? हवे तालपुट विषमिश्रित पकवान्न करी मोकलुं." आवो विचार करी तेणे विषमिश्रित पकवान्न तैयार करी घडामां भरी पोताना पतिने कह्युं. "प्राणनाथ! तमारे आ वखते पुत्रीने आपणे घेर तेडी लाववी;

कारणके, पुत्री पहेली वखते पोताना पिताने घेर प्रशव करे छे. जो कदापि राजा पुत्रीने न मोकले तो तमारे तेने पोतानुं ब्रह्मतेज देखाडवुं."

आ प्रमाणे प्रियानी शिखामण सांजळी ब्राह्मण घडो लइ चालतो थयो अने तेज वड वृक्षनी नीचे आवीने सुइ रह्यो; त्यां देवताए घडामांथी विषमिश्रित पकवान्न अपहरी लइ उत्तम पकवान्न मूक्युं. ब्राह्मणे राजद्वारमां जइ घडो राजाने आप्यो तेथी विप्रपत्निनो म्होटो जश वृद्धि पाम्यो. पछी ब्राह्मणे राजाने कह्युंः—"हे राजेंद्र! आप म्हारी गर्जवती पुत्रीने म्हारे घेर मोकलो; कारणके, पुत्री पहेली वखत पिताना घेर प्रशव करे, एम लोकमां केहेवाय छे." तवारे राजाए कह्युंः—"हे विप्र! ए वात क्यारे पण बनी नथी के, राजस्त्री पोताना पिताने घेर जइ बाळकने जन्म आपे, आ वात तमारे फरीथी कहेवी नहीं." राजानां आवां वचन सांजळी ब्राह्मणे पोताना उदर उपर छरी अडकाडीने राजाने कह्युं.—"जो आप म्हारी पुत्रीने नहीं मोकलो तो हुं निश्चे आपने ब्रह्महत्या आपीश." पछी प्रधानोए राजाने विनंति करी के, "हे महाराज! ए ब्राह्मण गांडो देखाय छे तेथी ते निश्चे ब्रह्महत्या आपशे, माटे महादेवीने तेनी साथे मोकलो." पछी राजाए म्होटी सामग्री करी आरामशोजाने

ब्राह्मणनी साथे विदाय करी. अहिं ब्राह्मणीए पोताना घरना पाछला भागमां एक म्होटो कूवो खोदावी राख्यो अने पोतानी पुत्रीने एक भोंयरामां राखी. अग्निशर्मा ब्राह्मण पोतानी आरामशोभा पुत्रीसहित बहु समृद्धिए पोताना गाममां आव्यो. उद्यानसहित आवेली आरामशोभा पिताना घरने विषे सुखे निवास करवा लागी; अनुक्रमे जेम छीप, स्वातिनक्षत्रना योगथी मुक्ताफळने जन्म आपे, तेम त्यां तेणे देवसमान एक पुत्रने जन्म आप्यो.

एक दिवस पासे रहेनारा दास दासी विगेरे सेवक लोको कांइ कार्य माटे बहार गया हता, एवामां आरामशोभा कायचिंताने माटे (दिशाए जवा माटे) ओरमान मातानी साथे घरना पाछला भागमां आवी, त्यां तेणे कूवाने जोइ पूछ्युं के, "हे मात! अहिं आ कूवो शा माटे खोदाव्यो छे?" तेवारे दुष्ट हृदयवाळी ओरमान माताए कह्युं. "पुत्री! ए कूवो त्हारा माटे खोदाव्यो छे; कारण के मीठुं पाणी लाववा माटे त्हारे दूर जवुं पडे, ते वखते बहु दास दासी होवाथी कोण जाणे कोनुं हृदय केवुं होय? माटे में ए काम करावी राख्युं छे." सरळ स्वभाववाळी आरामशोभाए मातानो अभिप्राय जाण्यो नहीं, तेथी ते कूवानी पासे जइ नीचुं मुख करी जेटलामां कूवाने जोवा लागी, तेटलामां दुष्ट चित्तवाळी ओरमान मा-

ताए धक्को दइ तेने कूवामां फेंकी दीवी. आरामशोभ्राए कूवामां पमतां पमतां पेला पूर्वे व-
रदान आपनारा देवतानुं स्मरण कर्युं, तेथी ते देवताए तत्काळ त्यां आवी तेने हाथवरू ऊी-
ली लीधी, अने जेटलामां क्रोध पामेलो देवता ते ओरमान माताने तेना पापकर्मनुं फळ देखा
मवा लाग्यो तेटलामां आरामशोभ्राए तेने शांत पमाड्यो. पछी नागकुमार देवताए कूवामां
एक पाताळगृह बनावी तेमां आरामशोभ्राने राखी. उद्यान पण तेनी पाछळ कूवामां आव्युं.

अहिं ओरमान माताए पोतानी साची न्हानी पुत्रीने आरामशोभ्रानो वेश धारण करा-
वी जेटलामां पलंग उपर बेसारी, तेटलामां आरामशोभ्रानो दासीवर्ग त्यां आवी पहोंच्यो,
तेणे कांइक ओछा लावण्यवाळी, विरुपशरीरना वर्णवाळी, विषमनेत्रवाळी अने कांइक अ-
समान शरीरवाळी ते पुत्रीने आरामशोभ्रा जाणीने पूछ्युं के, "हे महाराणी ! आजे तमारुं
शरीर कांइ शोभ्राविनानुं देखाय छे." तेवारे कृत्रिम आरामशोभ्रारुप ब्राह्मण पुत्रीए कह्युं.–
"हे महाभ्राग ! हुं नथी जाणती के म्हारा शरीरे शी पीमा उत्पन्न थइ छे के, जेथी म्हारुं
रुप विगेरे सर्व चाल्युं गयुं." तेनां आवां वचन सांभ्रळी दासीए ते वात तेनी माताने कही,
एटले तो कपटना मंदिररुप ते विप्रनी हाथवरू पोतानी छातीमां प्रहार करती त्यां आवीने

आ प्रमाणे विलाप करवा लागीः—"हाय हाय! म्हारी आशा नाश पामी!! म्हारी आरामशोभापुत्रीनी आ शी दशा थइ? अरे विधाता! तुं रत्नने विषे दूषण उत्पन्न करनारो देखाय छे. हे पुत्री! तने कोइनी दृष्टि लागी छे, अथवा कांइ वायुनो विकार उत्पन्न थयो छे के प्रसूतिनो रोग थयो छे! अरे! जेम निर्जल प्रदेशमां उगेली वेलडी उपर करेलो मनोरथ फोकट थाय, तेम आ पुत्रीउपर करेला म्हारा मनोरथो फोकट थया." आवी रीते विलाप करती एवी ते स्त्रीए कपटथी सारुं थवा माटे उवारणादि बहु उपायो कर्या, पण कांइ फायदो थयो नहीं; कारणके, सहज स्वरुप होय ते शी रीते नाश पामे?

हवे पाटलीपुत्र नगरथी जितशत्रु राजानो मंत्री आरामशोभाने तेडवा माटे स्थलाश्रय गाममां आव्यो. कृत्रिमआरामशोभा पण पोताना परिवारसहित तेनी साथे पाटलीपुत्र जवा माटे विदाय थइ, ते वखते दासीओए तेने कह्युं. "हे स्वामिनी! आपणी साथे उद्यान केम नथी आवतुं?" त्यारे राणीए कह्युं. "ए कूवामां पाणी पीवामाटे गयुं छे, तेथी ते पाछळ आवशे, तमे आगळ चालवा मांडो." राणीनां आवां वचन सांभळी सर्व परिवार मनमां खेद पामतो आगळ चालवा लाग्यो; अनुक्रमे ते नगरनी समीपे आवी पहोंची एटले जितशत्रु राजा-

ए हर्षथी ते पोतानी पट्टराणी आरामशोभानो नगरमां प्रवेशनिमित्ते म्होटो उत्सव कर्यो. जितशत्रु राजा, अति अद्भुत रुपवाळा पुत्रने अने शरीरनी शोभारहित राणीने जोइ मनमां हर्ष अने खेद पामवा लाग्यो, तेथी "हे देवी! तने आ शुं थयुं? एम पछ्युं. एटले राणीए कह्युं के, "मने शरीरे कांइ रोग थयो छे, तेथी म्हारा शरीरनी आवी अवस्था थइ गइ छे." राजाए खेद पामी फरी पूछ्युं. "देवी! नंदनवन समान मनोहर उद्यान केम नथी देखातुं?" तेवारे कृत्रिम आरामशोभाए कह्युं. "स्वामिन्! कूवामां पाणी पीवा गएला ते उद्यानने में पाछळ राखेल छे, माटे ज्यारे हुं तेनुं स्मरण करीश, त्यारे ते अहिं आवशे." राणीनां आवां वचन सांभळी राजा विचार करवा लाग्यो के, "आ आरामशोभा पूर्वे हती ते छे के बीजी छे?" आम शंकायुक्त चित्तवाळो थएलो ते जितशत्रु राजा, आरामशोभा संबंधी कांइपण सुख पाम्यो नहीं. कारणके, चोळाना धान्यथी घेवर शी रीते बने?

एक दिवस जितशत्रु नृपतिए कृत्रिम आरामशोभाने कह्युंः—"हे सुंदरी! उद्यानने अहिं लाव." तेवारे आरामशोभाए कह्युंः—"अवसर आवे लावीश." तेनां आवां वचनथी राजाए निश्चय कर्यो के "आ पोते आरामशोभा नथी, पण कोइ बीजी स्त्री छे."

हवे एम बन्युं के कूवानी अंदर पाताळगृहमां रहेली साची आरामशोभाए देवताने क- ह्युं.–"हे तात्! मने पुत्रना वियोगथी बहु पीमा थाय छे, माटे आप तेवी रीते करो के, जे- थी हुं पुत्रना मुखने जोउं." तवारे देवताए कह्युं. "हे पुत्री! तुं म्हारा प्रजावथी पुत्रने जो- इश, परंतु त्हारे सूर्योदय पहेलां अहिं पाछुं आववुं, जो तुं नहिं आवे तो हुं तने आजथी आ- रंजीने दर्शन नहिं आपुं; वळी ज्यारे त्हारा माथानी वेणमांथी मृत्यु पामेलो सर्प पमतो जोवामां आवे, त्यारे त्हारे निश्चे जाणवुं के म्हारुं दर्शन नहिं थाय." पछी आरामशोजा देवताना प्रजावथी ज्यां राजजुवनमां पोतानो पुत्र सूतो हतो, त्यां आवी अने सुकोमळ हा- थथी तेणे पोताना पुत्रने खोळामां लइ बहुवार रमाड्यो, पछी पुत्रने तेने स्थानके सूवाडी तेनी आजुबाजु पोताना उद्याननां फळ फूल मूकी साची राजपत्नी ते आरामशोजा पोताना पाताळगृहमां चाली गइ. प्रजाते धावमाताना मुखथी पुत्रनी ते वात सांजळी राजाए पोते जोइने पेली कृत्रिम आरामशोजाने पूछ्युं:–"हे जडे! आ शुं देखाय छे?" त्यारे राणीए कह्युं. "हे स्वामिन्! में रात्रीए उद्यानने संजारी फळ फूलो आणेलां हतां." आ प्रमाणे उत्तर आप्या पछी राजाए फरी पूछ्युं.–"जो एम छे तो ते उद्यानने हमणां अहिं लाव." तेवारे

राणीए कह्युं. "हुं तेने रात्रीए लावी शकुं छुं, दिवसे लाववानी शक्ति म्हारामां नथी." प्रधानां आवां वचन सांभळी जितशत्रु नृपति विचार करवा लाग्यो के, "ठीक छे आवते दिवसे जाणीश." बीजे दिवसे पण नृपतिए पुत्रने तेवीज अवस्थावाळो दीठो. त्रीजे दिवसे तो ते हाथमां तरवार लइ रात्रीए दीवानी उठे अंधारामां एक चित्ते उभो रह्यो, त्यां तेणे साची आरामशोभानी सर्व क्रिया जोइ विचार्युं के, "निश्चे आज म्हारी प्रिया छे." राजा आम विचार करतो उभो हतो, तेवामां आरामशोभा तुरत त्यांथी चाली गइ. पछी नृपतिए सवारे कृत्रिम आरामशोभाने कह्युंः—"हे भद्रे! तुं अत्यारे उद्यानने अहिं लाव, नहीं तो म्हारे त्हारुं काम नथी." राजानां आवां वचन सांभळी अत्यंत तेजरहित थइ गएला मुखवाळी कृत्रिम आरामशोभाए विचार्युं के "हुं वारंवार शुं उत्तर आपुं? खरेखर हुं पुन्यरहित छुं."

चोथे दिवसे रात्रीए साची आरामशोभा आवी अने जेटलामां ते पोतानुं कार्य करी पाछी वळी, तेटलामां राजाए तेने हाथवडे पकडीने कह्युं के, "हे देवी! तुं स्वभाविक स्नेहथी वश थएला मने प्रयोजन विना फोगट शामाटे छेतरे छे?" तेवारे आरामशोभा राणीए कह्युं. "नाथ! हुं आपने शामाटे छेतरुं? परंतु कांइ कारण छे." त्यारे नृपतिए कह्युं. "हे भद्रे!

ते कारण तुं मने कहे." राणीए कह्युं. "ते काले कहीश, अत्यारे मने छोडी द्यो." आम रा-
णीए बहु आग्रह कर्यो, तोपण तेने छोडी न देतां राजा गाढस्नेहथी कहेवा लाग्यो. "प्रिये!
हाथमां आवेला मनोवांछितदायक चिंतामणिरत्नने कयो माणस त्यजी दे? माटे विचारने
मूकी दइ जे कारण होय ते कहे." त्यारे राणी आरामशोभाए कह्युं. "प्राणनाथ! कारण
कहेवाथी आपने पश्चात्ताप थशे." राणीए नृपतिने आ प्रमाणे बहु समजाव्यो, तोपण नृप-
तिए पोतानो कदाग्रह त्यजी दीधो नहीं. पछी राणी आरामशोभाए पोतानी ओरमानमातानुं
सर्व चरित्र मूळथी आरंभीने कहेवा मांड्युं, तेमां एटलीवार थइ के, सूर्यनो उदय थइ गयो.
राणीए पोतानो छुटी गएलो अंबोडो जेटलामां बांधवा मांड्यो, तेटलामां एक मृत्यु पामेलो
म्होटो सर्प तेमांथी तुरत नीचे पड्यो. सर्पने जोइ "हे प्रिय! हा स्वामिन्! आपे निर्भाग्य ए-
वी मने शामाटे त्यजी दीधी?" एम विलाप करती राणी तत्काळ मूर्छा खाइ पृथ्वी उपर
पडी. शीतल जळ अने पवनना उपचारथी फरी सचेत थएली राणीने पोताना पति एवा
जितशत्रुराजाए कह्युं. "देवी! तुं शामाटे खेद करे छे?" राजाना पूछवा उपरथी आराम-
शोभाराणीए नागकुमार देवतानुं सर्व वृत्तांत तेने कही संभळाव्युं; तेथी राजाने हर्ष अने

शोक उत्पन्न थयो. पछी जितशत्रुनृपतिए क्रोधथी पेली कृत्रिम आरामशोभाने बांधी जेटटलामां चाबुकवडे प्रहार करवा मांड्यो, तेटलामां साची आरामशोभाए तेना चरणमां पडी विनंति करी के, "हे नाथ! ए म्हारी व्हेन छे, माटे आप मारुं वचन मानी ते म्हारी व्हेनने दया लावी छोडी मूको." तेवारे भूपतिए कह्युं.—महादेवी! आ त्हारी व्हेनना हाथ कापी नांखवा घटे छे, तोपण त्हारुं वचन म्हाराथी उल्लंघी शकाय तेवुं न होवाथी हुं तेने छोडी दउं छुं." एम कही तेने बंधनथी छोडी मूकी. पछी नृपतिए पोताना सुभटोने आज्ञा करी के, "हे सुभटो! तमे पेला दुर्बुद्धि ब्राह्मण पासेथी तेने आपेलां गाम खूंची लइ देश बहार काढी मूको; वळी तेनी नवी परणेली स्त्रीना कान, नाक अने होठ कापी नांखी ते ब्राह्मणनी साथे देशबहार विदाय करो." राजानी आज्ञा प्रमाणे सेवको करवा लाग्या, ते वखते आरामशोभाए दयाथी पोतानां मातापिताने छोडाव्यां; कारणके, कुहाडाथी छेदातुं एवुं चंदननुं वृक्ष पण कुहाडाना मुखने सुगंधवाळुं करे छे. सज्जन मनुष्योनो एवोज स्वभाव होय छे.पछी पूर्व पुन्यथी अति गाढस्नेहवडे विषयसुख भोगवता एवां ते स्त्रीपुरुषनो केटलोक काळ सुखमां गयो.

एक दिवस जितशत्रुनृपतिनी पासे बेठेली आरामशोभाराणी पोताना पतिने कहेवा

लागी.–"हे स्वामिन्! हुं पूर्वे दुःखी शा कारणथी थइ अने हमणां मने सुख शा कारणथी मळ्युं? आनो मने म्होटो संशय छे, माटे जो पूर्वपुन्यना योगथी कोइ अतिशय ज्ञानीगुरु अहिं आवी चडे तो हुं म्हारां पूर्वकृत्य कर्मो पूछुं." तेवारे राजाए कह्युं. "प्रिये! कोइ ज्ञानी गुरु अहिं आवी चडे तो सारुं थाय." आ प्रमाणे राजा अने राणी बन्ने जणां वातो करे छे, एवामां हर्षथी उद्यानपालके त्यां आवी विनंती करी के, "हे स्वामिन्! नंदनवन नामना आ-पना उद्यानमां मनुष्य अने विद्याधरोए पूजन करेला अने अतिशय महिमावाळा श्री वीर-भद्रनामना आचार्य पांचसें मुनिओसहित समवसर्या छे." तेवारे भूपतिए ते उद्यानपालकने बहु प्रीतिदान आपी पोतानी प्रियाने कह्युं के, "हे देवी! त्हारो मनोरथ पूर्ण थयो." पछी अंतःपुरसहित राजा वंदन करवा माटे उद्यानमां गया; त्यां त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी धर्म सांभळवा बेठा; एटले भव्यजीवोना पापने दूर करनारा श्री वीरभद्रसूरिए आ प्रमाणे धर्मदेशना देवी शरु करी.

हे भव्यजनो! धर्मथी सुखसंपत्ति, सौभाग्यपणुं, रोगरहितपणुं, आपत्तिनुं निवृत्तिपणुं अने दीर्घ आयुष्य ए सघळुं आलोकने विषे प्राप्त थाय छे. वळी उत्तमकुळमां जन्म, दिव्य

शोक उत्पन्न थयो. पछी जितशत्रुनृपतिए क्रोधथी पेली कृत्रिम आरामशोभाने बांधी जेट-
टलामां चाबुकवडे प्रहार करवा मांड्यो, तेटलामां साची आरामशोभाए तेना चरणमां पडी
विनंति करी के, "हे नाथ! ए म्हारी व्हेन छे, माटे आप मारुं वचन मानी ते म्हारी व्हेनने
दया लावी छोडी मूको." तेवारे भूपतिए कह्युं.–महादेवी! आ त्हारी व्हेनना हाथ कापी नां-
खवा घटे छे, तोपण त्हारुं वचन म्हाराथी उल्लंघी शकाय तेवुं न होवाथी हुं तेने छोडी दउं
छुं." एम कही तेने बंधनथी छोडी मूकी. पछी नृपतिए पोताना सुभटोने आज्ञा करी के,
"हे सुभटो! तमे पेला दुर्बुद्धि ब्राह्मण पासेथी तेने आपेलां गाम खूंची लइ देश बहार काढी
मूको; वळी तेनी नवी परणेली स्त्रीना कान, नाक अने होठ कापी नांखी ते ब्राह्मणनी साथे
देशबहार विदाय करो." राजानी आज्ञा प्रमाणे सेवको करवा लाग्या, ते वखते आरामशो-
भाए दयाथी पोतानां मातापिताने छोडाव्यां; कारणके, कूहाडाथी छेदातुं एवुं चंदननुं वृक्ष
पण कूहाडाना मुखने सुगंधवाळुं करे छे. सज्जन मनुष्योनो एवोज स्वभाव होय छे. पछी पूर्व
पुन्यथी अति गाढस्नेहवडे विषयसुख भोगवता एवां ते स्त्रीपुरुषनो केटलोक काळ सुखमां गयो.

एक दिवस जितशत्रुनृपतिनी पासे बेठेली आरामशोभाराणी पोताना पतिने कहेवा

लागी.–"हे स्वामिन्! हुं पूर्वे दुःखी शा कारणथी थइ अने हमणां मने सुख शा कारणथी मळ्युं? आनो मने म्होटो संशय छे, माटे जो पूर्वपुन्यना योगथी कोइ अतिशय ज्ञानीगुरु अहिं आवी चडे तो हुं म्हारां पूर्वकृत्य कर्मो पूछुं." तेवारे राजाए कह्युं. "प्रिये! कोइ ज्ञानी गुरु अहिं आवी चडे तो सारुं थाय." आ प्रमाणे राजा अने राणी बन्ने जणां वातो करे छे, एवामां हर्षथी उद्यानपालके त्यां आवी विनंती करी के, "हे स्वामिन्! नंदनवन नामना आ-पना उद्यानमां मनुष्य अने विद्याधरोए पूजन करेला अने अतिशय महिमावाळा श्री वीर-भद्रनामना आचार्य पांचसें मुनिओसहित समवसर्या छे." तेवारे भूपतिए ते उद्यानपालकने बहु प्रीतिदान आपी पोतानी प्रियाने कह्युं के, "हे देवी! त्हारो मनोरथ पूर्ण थयो." पछी अंतःपुरसहित राजा वंदन करवा माटे उद्यानमां गया; त्यां त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी धर्म सांभळवा बेठा; एटले भव्यजीवोना पापने दूर करनारा श्री वीरभद्रसूरिए आ प्रमाणे धर्मदेशना देवी शरु करी.

हे भव्यजनो! धर्मथी सुखसंपत्ति, सौभाग्यपणुं, रोगरहितपणुं, आपत्तिनुं निवृत्तिपणुं अने दीर्घ आयुष्य ए सघळुं आलोकने विषे प्राप्त थाय छे. वळी उत्तमकुळमां जन्म, दिव्य

रूप, अपूर्व यौवन, शरीरमां शक्ति अने मनुष्योनी मध्ये कीर्त्ति ए सघळुं पण आ लोक-
मां धर्मना पसायथी प्राप्त थाय छे; तेमज स्वर्ग अने मोक्षनी संपत्ति पण धर्मथीज मळे छे;
माटे तमे धर्म आदरो." आ प्रमाणे सूरिनी धर्मदेशना सांभळीने पछी आरामशोभाराणी
ए गुरुने पूछ्युं.—"हे भगवन्! में पूर्वभवने विषे केवुं कर्म कर्युं हतुं, अने म्हारा ऊपर ऊ-
द्यान छत्ररूपे शामाटे रह्युं हतुं?" ते कहो. त्यारे सूरिए कह्युं. "हे भद्रे! ते त्हारा पूर्वभ-
वनुं कर्म छे. ते तारो पाछलो भव हुं कहुंछुं माटे सावधान मनथी सांभळ.

आ भरतक्षेत्रने विषे इंद्रपुरीने पण समृद्धिना बळथी त्रास पमाडनारी चंपानगरीमां
कुबेरना सरखो धनवंत कुलधर नामे शेठ वसतो हतो, तेने उत्तम गुणोथी पोताना कुळने
आनंद पमाडनारी कुलानंदा नामनी स्त्री हती; तेणीने अनुक्रमे उत्तम रूपवाळी सात पुत्रीओ
हती; तेओनां नाम. १ कमलश्री, २ कमळवती, ३ कमळा, ४ लक्ष्मी, ५ कामरागवती, ६
यशोदेवी, ७ प्रीतिकारिणी ए रीते हतां. ते साते पुत्रीओने सारा शेठना पुत्रोनी साथे पर-
णावेली हती, तेथी तेओ इच्छित एवा सुखोने भोगवती हती. शेठने सात पुत्रीओ ऊपर एक
आठमी पुत्री थइ, ते पुन्यरहित होवाथी तेना जन्मने अवसरे माता पिता बहु दुःखी थयां;

तेथी तेनुं नाम पण पाड्युं नहीं. अनुक्रमे ते पुत्री वृद्धि पामती यौवनावस्था पामी, परंतु शेठे तेने परणावी नहीं, तेथी स्वजनोए भेगा थइ शेठने कह्युं,—"हे शेठ! आ पुत्री यौवनावस्था पामी छे, माटे तेने झट परणावो. वळी तमे मूर्खपणाने त्यजी दइ मनमां विचार करो; केमके नहीं परणावेली कन्या कुळने मलीन करे छे." स्वजनोनां आवां वचन सांभळी कुलधरशेठ पुत्रीने परणाववानो विचार करी मनमां चिंतववा लाग्यो के, "पुत्रीना सरखा आचारवाळो कोइ वणिकपुत्र अहिं आवी चडे तो आ निर्भाग्य एवी आ म्हारी पुत्री तेना गळे वळगाडी दउं."

एक दिवस कुलधरशेठ पोताने दुकाने बेठो हतो, तेवामां मलीन वस्त्र अने मलीन शरीरवाळो कोइ परदेशी वणिकपुत्र तेमनी दुकाने आव्यो, तेने शेठे पूछ्युं. "तुं कोण छे? क्यांथी आव्यो छुं? त्हारो देश कयो? अने त्हारे अहिं शुं काम करवानुं छे?" तेवारे वणिकपुत्रे कह्युं. "हुं कोशलापुरना रहेवासी नंदिग्रामना वणिकनो पुत्र छुं, म्हारुं नाम नंदन छे, म्हारी मातानुं नाम सोमा छे, हुं धनरहित थइ जवाने लीधे धनने अर्थे उरुदेशमां गयो हतो, त्यां पण दारिद्र म्हारी पाछळ आव्युं; कारणके, पूर्वे करेलुं कर्म हमेशां साथेज आवे छे. तेथी हुं

त्यां पण धनरहित थयो; तथापि अभिमानपणाने लीधे स्वदेशमां गयो नहीं. हवे आ देशमां बीजानी सेवाथी आजीविका करी निवास करीश. आ देशना रहीश वसंतदेव नामना शेठे मने ते भरुदेशथी कागळ लखी आपी अहिं श्रीदत्त नामना शेठनी पासे मोकल्यो छे, माटे हे महाभाग! ते श्रीदत्तशेठनुं घर क्यां छे? ते मने कहो के, जेथी हुं तेमने कागळ आपुं." वणिकपुत्रनां आवां वचन सांभळी कुलधरशेठ विचार करवा लाग्यो के, "आ वणिकपुत्र म्हारी पुत्रीने योग्य वर छे. कारणके एक तो ते दरिद्री वणिकपुत्र अने परदेशी छे, बीजुं ते अभिमानी पण छे, माटे पुत्रीने तेनी साथे परणावी विदाय करी दइश के, जेथी ते पाछी आवशे नहीं." शेठे आ प्रमाणे विचार करी वणिकपुत्रने कह्युं.—"त्हारो पिता म्हारो मित्र थाय छे, माटे तुं श्रीदत्तशेठने कागळ आपी झट म्हारे घर पाछो आवजे." एम कही कुलधरशेठे एक माणस मोकली तेने श्रीदत्तशेठनुं घर बताव्युं. वणिकपुत्र नंदन पण श्रीदत्तशेठने कागळ आपी पाछो कुलधरशेठने घेर आव्यो. पछी कुलधरशेठे तेने स्नान करावी, मनोहर वस्त्र पहेरावी भोजन करावीने कह्युं के, "हे नंदन! तुं आ म्हारी पुत्रीने परण." नंदने कह्युं. "म्हारे आजे भरुदेश जवुं छे, तेथी हुं शी रीते परणुं?" तेवारे शेठे कह्युं. "हे नंदन!

म्हारी पुत्रीने साथे लइ तुं उज्जदेश जा; हुं तने आजीविका माटे त्यां धन मोकलावीश" पछी नंदने परणवानी वात कबुल करी एटले कुलधरशेठे पोतानी पुत्रीने तेनी साथे परणावी दीधी.

एक दिवस श्रीदत्तशेठे नंदनने कह्युं.—"जो तुं अहिं रहे तो त्हारी जग्याए बीजा माणसने मोकलुं." त्यारे नंदने कह्युं. "हुं पोते त्यां जइश." एम कही नंदन पोताना ससरा कुलधर शेठ पासे आवी कहेवा लाग्यो.—"हे तात! हुं उज्जदेश जइश, माटे मने रजा आपो." तेवारे कुलधरशेठे कह्युं. "हे वत्स! त्हारी इच्छा प्रमाणे कर, परंतु तुं पोतानी स्त्रीने साथे लइ सुखेथी जजे." पछी नंदन, श्रीदत्तशेठनो कागळ लइ ससराए आपेलुं भातुं बांधी पोतानी स्त्री सहित त्यांथी विदाय थयो. अनुक्रमे उज्जण नगरीनी पासे आवी पहोंच्यो, त्यां ते रात्रीए एक देवमंदिरमां सूतां सूतां विचार करवा लाग्यो के, "स्त्रीनी साथे धीमे धीमे चालवाथी सघळुं भातुं खूटी गयुं. हुं शुं करुं? हवे पाछी म्हारे भिक्षा मागवी पडशे, माटे आ स्त्रीने अहिंज सूती मूकी इष्टदेशप्रत्ये चाल्यो जाउं." आ प्रमाणे विचार करी ते वणिकपुत्र नंदने पोतानी स्त्रीने कह्युं.—"प्रिया! आजे आपणुं भातुं खूटी गयुं छे, तेथी हवे निश्चे म्हारे भिक्षा मागवा जवुं पडशे." त्यारे स्त्रीए कह्युं. "स्वामिनाथ! कुल स्त्रीजनो एवो धर्म छे के, 'जेवी गति प-

तिनी; तेवी गति स्त्रीनी.' माटे हुं पण आपनी साथे भिक्षा मागवा आवीश." आ प्रमाणे वातो करतां स्त्री निद्रावश थइ एटले नंदन सघळुं भातुं लइ चाली निकळ्यो. प्रभात थयो एटले स्त्री जागी, तेणे आमतेम जोयुं पण पतिने तथा भाताने दीठां नहीं, तेथी तेणे धार्युं के, "हाय हाय! पति मने त्यजी दइ चाल्यो गयो. हुं पिताने घेर जइश, तो त्यांपण म्हारो आदर थतो नथी, पतिरहित हुं शुं करुं? क्यां जाउं? अने कोनुं शरण लउं?" आ प्रमाणे विविध विलाप करती ते कन्या धीरज धरी पोताना शीळनुं रक्षण करवा माटे ते महा विशाळ एवी उज्जण नगरीमां चाली, त्यां नगरीमां भमती एवी ते कन्या कोइ एक दुकान उपर बेठेला माणिभद्र नामना उत्तम शेठना पगमां पडीने कहेवा लागी के, "हे तात! दीन, अनाथ अने दुःखी एवा माणसोना तमे शरण छो." शेठे पूछ्युं. "हे बाळा! तुं कोण छे?" कन्याए कह्युं. "स्वामिन्! चंपानगरीमां कुलधरशेठ रहे छे, तेमनी हुं पुत्री छुं; हुं म्हारा पतिनी साथे उज्जेशमां जती हती, परंतु साथथी भूली पडवाने लीधे तमारा शरणे आवी छुं." माणिभद्रशेठ तेनां विनययुक्त मधुरवचनथी संतोष पामीने बोल्यो. "हे पुत्री! तुं म्हारा घेर सुखे रहे." तेथी ते कन्या माणिभद्रना घरनुं काम करतीथती तेना घरने विषे रहेवा लागी.

પછી માણિભદ્રશેઠે પોતાના માણસો મોકલી સાથની શોધ કરાવી, પણ કોઇ ઠેકાણે-થી તેની વાત સાંભળવામાં આવી નહીં, તેથી ફરી તે શેઠે પોતાના એક માણસને કુલધરશેઠ પાસે મોકલ્યો; તે માણસે ત્યાં જઇ કુલધરશેઠને કહ્યું કે, "હે શેઠ! આપને કેટલી પુત્રીઓ છે? તેમાં કેટલી પરણાવેલી છે? અને કેટલી પરણાવ્યા વિનાની છે? મને માણિભદ્રશેઠે મોકલ્યો છે, માટે તમે પોતાની પુત્રીઓની વાત કહો." તેવારે કુલધરશેઠે કહ્યું. "હે ભાઇ! મ્હારે આઠ પુત્રીઓ છે, તેમાં સાત પુત્રીઓને આ ચંપાનગરીમાં પરણાવી છે, અને આઠમી પુત્રીને એક વણિકપુત્રની સાથે પરણાવી હતી, તે તેના પતિ સાથે મરૂદેશ ગઇ છે; તે વિના મ્હારે બીજી પુત્રી નથી. તેથી હું માણિભદ્રશેઠની સાથે શી રીતે સંબંધ કરૂં?" પછી તે સેવકો પાછા આવી આ સઘળી વાત માણિભદ્રશેઠને કહી. માણિભદ્રશેઠે પણ તે કન્યાને નિશ્ચયથી કુલધરશેઠની પુત્રી માની બહુ આદર કરવા લાગ્યો; વળી કન્યાના વિનયથી પણ શેઠનું સર્વ કુટુંબ ખુશી થવા લાગ્યું. એવીરીતે કુલધરશેઠની પુત્રી ત્યાં સુખે દિવસ નિર્ગમન કરવા લાગી.

હવે માણિભદ્રશેઠે એક મનોહર જિનમંદિર કરાવ્યું. કુલધરપુત્રી પણ પોતાના આત્માને કૃતાર્થ માનતી ઉત્તમ ધર્મવાસનાથી હમેશાં ચંદન પુષ્પ વિગેરેથી જિનરાજની સેવા કર-

वा लागी; साध्वीउना समागमथी जीवाजीवादि नव पदार्थोने जाणी पापथी निवृत्त थएली ते कुलधरशेठनी पुत्री सुलसानी पेठे उत्तम श्राविका थइ; शेठ तेने जे जे द्रव्य आपतो, ते ते द्रव्यथी ते कन्याए जिनमंदिरने विषे उत्तम वाजींत्रो कराव्यां; वळी बहु द्रव्य एकठुं थयुं, त्यारे पण मुक्ताफळथी सुशोभित एवा सुवर्णनां त्रण छत्रो श्री जिनराजना उपर कराव्यां; अनसनादि बार प्रकारनु तप अने जावथी उजमणांदि विगेरे पण कर्यां; तेमज हर्षथी चार प्रकारना संघनुं वात्सल्य पण कर्युं.

एक दिवस माणिभद्र शेठने चिंतातुर जोइ ते कन्याए पूछ्युं.–"हे तात! आजे तमे केम चिंतातुर देखाउ छो?" त्यारे शेठे कह्युं.–"हे पुत्री! नृपतिए फळ फूलथी भरपूर एवुं एक उद्यान मने जिनराजनी पूजा माटे आप्युं हतुं, तेमांथी हुं हमेशां पुष्पादि वस्तुउ लावी प्रभुनी पूजा करतो हतो, ते उद्यान आजे अकस्मात् सूकाइ गयुं, में बहु बहु उपायो कर्या पण ते फरी नवपल्लव थयुं नहीं. हवे नृपति मने शुं करशे? ते हुं जाणी शकतो नथी, तेनी मने म्होटी चिंता थइ छे." शेठनां आवां वचन सांभळी कन्याए कह्युं. "हे तात! तमे खेद न करो, अने म्हारुं वचन सांभळो. ते उद्यान म्हारा शीळना प्रभावथी ज्यांसुधी फरी नवप-

ક્ષય ન થાય ત્યાં સુધી મેં ચાર પ્રકારના આહારનો ત્યાગ કરેલો છે." શેઠે બહુ વારી, પણ તે કન્યાએ આ પ્રમાણે પ્રતિજ્ઞા કરી. પછી તે કુલધર શેઠની પુત્રી એકાગ્રમનથી જિનશાસનની અધિષ્ઠાયકદેવીનું મનમાં સ્મરણ કરતી અનશન લઇ જિનમંદિરમાં જઇ કાયોત્સર્ગે રહી, ત્રીજે દિવસ રાત્રીએ શાસનદેવીએ પ્રગટ થઇ કન્યાને કહ્યું.—"હે ભદ્રે! કોઇ મિથ્યાદૃષ્ટી વ્યંતરે આ ઉદ્યાનનો વિનાશ કર્યું હતું, પણ હારા નિર્મલ એવા તપના પ્રભાવને લીધે તે દુષ્ટ વ્યંતર નાસી ગયો છે માટે તે ઉદ્યાન પ્રભાતે પૂર્વની પેઠે નવપલ્લવિત થશે." આ પ્રમાણે કહી શાસનદેવી ચાલી ગઇ. પછી સર્વ રાત્રી નિવૃત્ત થઇ અને સર્વ જગત્‌ને પ્રગટ કરતા એવા સૂર્યનો ઉદય થયો એટલે કુલધરશેઠની પુત્રીએ કાયોત્સર્ગ પારી રાત્રીનું સર્વ વૃત્તાંત માણિભદ્ર શેઠને કહ્યું. શેઠ તે વૃત્તાંત સાંભળી હર્ષથી પ્રસન્ન મુખવાળો થયો છતો ઉદ્યાનને જોવા માટે ગયો, ત્યાં તે ફૂલ અને ફળથી ભરપૂર એવા ઉદ્યાનને જોઇ હર્ષ પામ્યો અને તત્કાલ પાછો આવી તે કુલધરશેઠની પુત્રીને કહેવા લાગ્યો.—"હે પુત્રી! હારા શીળના મહાત્મ્યથી આજે મ્હારા મનોરથ સંપૂર્ણ થયા, હવે તું ઝટ જલદીથી પારણું કર." એમ કહી માણિભદ્રશેઠ નગરના સર્વ માણસોને એકઠા કરી, મ્હોટા હર્ષથી વાજિંત્રોના શબ્દપૂર્વક કુલધરશેઠની પુત્રીને

पोताने घेर लाव्यो. आ वखते लोको परस्पर कहेवा लाग्याः–"अहो ! एना शीलप्रभावने जुओ! जेणे पोताना शीलप्रभावथी सूकाइ गयेला उद्यानने फरी नवपल्लव करी दीधुं, आ कन्या खरेखरी उत्तमपुन्यवाळी, अतिशय प्रशंसा करवा योग्य, श्रेष्ट लक्षणवाळी अने सफळ जीवितवाळी छे. देवताओए पण आ सुश्राविका एवी कुलधरपुत्रीनो महिमा विस्तार्यो. आ माणिभद्रशेठ पण त्रणलोकने प्रशंसा करवा योग्य केम न होय? कारण के, जेना घरने विषे आ कुलधरशेठनी पुत्रीरुप चिंतामणिरत्न निवास करे छे." आ प्रमाणे सर्व लोकोथी स्तुति करातो ते कुलधरपुत्रीए घेर जइ संघने भोजन करावीने पछी पोते विधिथी पारणुं कर्युं.

एक दिवस पाछली रात्रीए जागी उठेली ते कुलधरशेठनी पुत्री पोते प्रथम अनुभवेला दुःखोने संभारीने विचार करवा लागी के, "जीवलोकने विषे निश्चे तेज पुरुषोने धन्य छे के, जेमणे विषयना सुखने त्यजी दइ तप तथा संयमयुक्त थइ श्री जिनराजे कहेला चारित्रने अंगिकार कर्युं छे; कामभोगना सुखने विषे आसक्त थइ रहेली हुंज अधन्य छुं, ए कामभोगो तो मने मळ्या नहीं, परंतु विविधप्रकारनुं दुःख तो भोगववुं पड्युं; वळी हुं एटली तो पुन्यवाळी के में जैनधर्मने अंगिकार कर्यो छे, हवे म्हारे दीक्षा लेवी योग्य छे; परंतु

ते पाळवाने हुं समर्थ नथी, माटे गृहस्थपणे रहीने उग्रतप करुं के, जेथी शरीरनी साथे संसारसमुद्रनुं पण शोषण थाय." आवी रीते विचार करीने ते कुलधरपुत्रीए तप करवानो आरंभ कर्यो. केटलेक काळे ते छठ, अठम, पक्षक्षमण अने मासक्षमण विगेरे तप करवाथी क्षीण शरीरवाळी थइ गइ. पछी अनसन लइ शुभध्यानथी मृत्यु पामी सौधर्मदेवलोकने विषे देवतापणे उत्पन्न थइ. आयुष्य पूर्ण थये त्यांथी चवीने तुं *विद्युत्प्रभा नामनी ब्राह्मणनी पुत्री थइ, अने माणिभद्रशेठ मृत्यु पामी अच्युतदेवलोकमां श्रेष्ट देवतापणे उत्पन्न थयो. त्यांथी चवी मनुष्यजातिमां उपन्यो, त्यां पण दानादि धर्म करी ते नागकुमार देवतापणे उत्पन्न थयो. पूर्वभवना संबंधने लीधे तने जाणीने ते त्हारा उपर वात्सल्यपणुं करेछे. तें प्रथम कुलधरशेठना घरने विषे रहिने अज्ञानथी जे कांइ पाप आचर्युं हतुं, ते कर्मना विपाकथी तुं प्रथम दुःखी थइ हती अने माणिभद्रशेठना घरने विषे जैनधर्मनी प्रभावना करवाथी तें त्रिकरण शुद्धिवडे जैनधर्म आराध्यो; ते कर्मना विपाकथी तुं अत्यारे अनुपम सुख भोगवे छे. तें पूर्वभवने विषे श्री जिनराजना मंदिरनुं उद्यान नवपल्लव कर्युं, तेथीज देवनि-

* जेनुं बीजुं नाम आरामशोभा पड्युं हतुं ते.

भळी आणंदश्रावके प्रभुने कह्युं.–"हे भगवान्! हुं पांच महाव्रतरुप पर्वतना भारने धारण करवा समर्थ नथी; माटे पांच अणुव्रतरुप श्रावकधर्मनी इच्छा करुं छुं, के जेथी आपना मुखकमळथी सम्यक्त्वमूल स्थूल प्राणातिपातविरमणादिरुप श्रावकधर्मने अंगिकार करी म्हारा श्रावकजन्मने सफल करुं. आजथी म्हारे वितराग एवा आप देव, पंचमहाव्रतधारक ब्रह्मचारी गुरु अने जिनप्रणितधर्म हो. श्री अरिहंतना चैत्यने त्यजी दइ अन्यतीर्थीोंए गृहण करेला अरिहंतचैत्यने म्हारे प्रणाम करवो नहीं." आ प्रमाणे कहीने ते आणंदश्रावके शंका, कांक्षा, वितिगिच्छा, कुलिंगप्रशंसा अने परिचय ए पांच दूषणरहित अने स्थैर्य, प्रभावना, भक्ति, कुशलत्वं अने तीर्थसेवा ए पांच आभूषणोथी सुशोभित एवा सम्यक्त्वदर्शनरुप रत्नने वचनथी अंगिकार कर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे.–

अहन्नं भंते तुह्माणं समीवे मिच्छत्ताउ पडिक्कमामि। सम्मत्तं उवसंपज्जामि। नो मे कप्पइ अज्जप्पभिइ अन्नउत्थिएवा अन्नउत्थिअ देवयाणिवा अन्नउत्थियपरिगाहिआणिवा अरिहंतचेईआणिवा वंदित्तएवा नमंसित्तएवा पुव्विं अणालित्तेणं आलवित्तएवा संलवित्तएवा तेसिं असणंवा पाणंवा खाइमंवा साइमंवा दाउंवा अणुप्पयाउंवा नन्नत्थरायाभिउगेणं गणाभिउगेणं बलाभि-

जिगेणं देवयाभिजगेणं गुरुनिग्गहेणं वित्तिकंतारेणं कप्पइ मे समणे निग्गंथे फासुएसणिज्जेणं असणपाणखाइमसाइमेणं वत्थपडिग्गहकंबलपायपुंछणेणं पीढफलगसिज्जासंथारएणं उसह-भेसज्जेणं पडिलाभेमाणस्स विहरित्तए ॥

अर्थ.—हे जगवान्! हुं आपनी समीपे मिथ्यात्वथी निवर्तुं छुं अने सम्यक्त्वने अंगिकार करुं छुं. आजथी आरंजीने म्हारे अन्यतीर्थीउने, अन्यतीर्थीउना देवने अने अन्यतीर्थीउए गृहण करेला अरिहंतचैत्योने नमस्कार करवो न कल्पे; तेमज अन्यतीर्थीउनी साथे एकवार अथवा तो बहुवार बोलवुं पण न कल्पे; तेउने अशन, पान, खादिम अने स्वादिम एवो चार प्रकारनो आहारपण पात्रबुद्धिथी एकवार अथवा बहुवार (परंतु राजाना, जनसमूहना, बळवानना, देवताना, गुरु मातापिताना आग्रहथी तेमज कोइप्रकारे आजीविकाने माटे साधुउने आपवुं पडे तो छूट छे.) आपवो न कल्पे. म्हारे निर्ग्रंथ एवा प्राशुक अने एषणीय एवा अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंबल, पादप्रोछन, पाट, पाटला, शय्या, संथारो अने शुंठ विगेरे औषध आपवुं कल्पे.

पछी श्री वीरप्रभुए कह्युंः—"हे आणंद! त्हारे आ सम्यक्त्वदर्शनना पांच अतिचार छे ते

यथार्थ रीते जाणी लेवा, परंतु तेनुं क्यारे पण आचरण करवुं नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे. १ देव, गुरु अने धर्मनी शंका करवी, ए शंकानामनो पहेलो अतिचार जाणवो. २ परमतने विषे अभिलाषा करवी, ए कांक्षानामनो बीजो अतिचार जाणवो. ३ तप अने संयम विगेरेना फळनपर संदेह राखवो अथवा मलीन एवा मुनिउनी *जुगुप्सा करवी, ए वितिगिछा नामनो त्रीजो अतिचार जाणवो. ४ चरक विगेरे बीजा पाखंमीउनी §प्रशंसा करवी, ए परपाखंमीप्रशंसानामनो चोथो अतिचार जाणवो. ५ ते परपाखंमीउनो परिचय करवो, ए परपाखंमीसंस्तवनामनो पांचमो अतिचार जाणवो. आ पांच अतिचार सम्यक्त्वदर्शन वाळाए आचरवा नहीं. सम्यक्त्वदर्शनना पांच विभूषण आ प्रमाणे. १ जिनमतने विषे दृढपणुं, ए स्थिरतानामनुं पहेलुं विभूषण. २ शासननी उन्नति करवी, ए प्रभावनानामनुं बीजुं विभूषण. ३ जिनेश्वरनी भक्ति करवी, ए जिनभक्तिनामनुं त्रीजुं विभूषण. ४ जिनमतने विषे कुशळपणुं मेळववुं, ए कुशलतानामनुं चोथुं विभूषण. अने ५ तीर्थनी सेवा करवी, ए तीर्थसेवानामनुं पांचमुं विभूषण. आ पांच सम्यक्त्वदर्शनना विभूषण जाणवा.

---

* निंदा. § स्तुति.

वळी हे आणंदश्रावक! प्राणातिपातविरमणरुप पहेला व्रतनो विचार सांभळ. स्त्री विगेरे सर्व व्यापारने त्यजी देनारा मुनिओ, त्रस अने स्थावरजीवोना समूहने मन, वचन, कायाथी सर्वथा विराधता नथी. हे महाभाग! गृहव्यापारमां तत्पर एटले के सावद्यव्यापारयुक्त एवा श्रावकोने पण देशथी त्रस अने स्थावरजीवोने रक्षण करवानुं आगममां कह्युं छे. कह्युं छे के, जीवोना सूक्ष्म अने स्थूल एवा बे भेद छे. ते जीवोनी हिंसा पण बे प्रकारे थाय छे. एक आरंभथी, बीजी संकल्पथी. तेमां श्रावकोने संकल्पथी हिंसानो निषेध कर्यो छे. ते जीवो पण बे प्रकारना छे. एक अपराधवाळा अने बीजा अपराधरहित. तेमां अपराधवाळानो संकल्पथी हिंसा करवानो निषेध नथी अने अपराधरहितनो संकल्पथी हिंसा करवानो निषेध छे. तेमां पण सापेक्ष अने निर्पेक्ष एवा बे भेद छे, तेमां सापेक्षाये करीने अपराधरहित एवा पुत्रादिकने शिक्षा निमित्ते वधादि करवामां निषेध नथी. आवा श्रावकना भांगाथी जे पुरुषो थोडी पण जीवदया पाळे छे, ते पुरुषो हरिबळमच्छीनी पेठे महा संपत्तिने पामे छे."
आणंदश्रावके पूछ्युं:—हे भगवन्! ए हरिबळ नामे कोण हतो? तेणे शी रीते जीवदया पाळी? अने तेने केवी रीते महा संपत्ति प्राप्त थइ? ते कृपा करीने कहो." सामान्य केवळी

नी मध्ये चंद्रसमान एवा श्री वीरप्रभुए कह्युं. "गृहपतिजननी मध्ये आभूषणरुप हे आणंद! सावधान मनथी ते हरिबळनुं यथार्थ चरित्र सांभळ.

॥ हरिबळमछीनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे कांचनपुरनामनुं नगर छे, त्यां वसंतसेननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने वसंतसेनानामनी राणी हती; तेजने वसंतश्रीनामनी पुत्री हती. ते नगरमां हरि बळनामनो मछी रहेतो हतो, तेने धर्मथी दूर रहेनारी अने पापनी समीपे वसनारी होवाने लीधे यथार्थनामने धारण करनारी प्रचंडानामनी स्त्री हती. अति क्रोधवाळी, क्लेश छे प्रिय जेने एवी अने पति सामे कठोर भाषण करनारी ते स्त्रीथी हरिबळमछीने स्वप्नामां पण सुख नहोतुं. कह्युं छे केः—

कुग्रामवासः कुनरेन्द्रसेवा, कुभोजनं क्रोधमुखी च भार्या ॥
कन्याबहुत्वं च दरिद्रता च, षड् जीवलोके नरका भवंति ॥ १ ॥

अर्थ.—कुगाममां निवास, दुष्टराजानी सेवा, खराब भोजन, क्रोधमुखवाळी स्त्री, बहु

पुत्रीज अने दरिद्रता ए ७ आ जीवलोकमां नरक छे.

हरिबळमच्छी हमेशां माछलां पकडवा माटे नदीए जतो अने ते वेची पोतानी आजीविका चलावतो हतो. एक दिवस ते हरिबळमच्छी नदीमांथी माछलां काढवाने लीधे थाकी गयेलो होवाथी नदीना कांठाउपर बेठो हतो, एवामां त्यां तेणे एक मुनिने दीठा, तेथी ते हर्ष पामतो मुनि पासे जइ तेमने प्रणाम करवा लाग्यो. मुनिए कह्युं. "हे भद्र! तुं कांइपण धर्मनुं स्वरूप जाणे छे?" हरिबळे कह्युं. "महाराज! पोताना कुळाचार विना बीजो कयो धर्म छे? अर्थात् पोतानो कुळाचार एज धर्म छे." मुनिए कह्युं. "हे धीवर! आ वचन मूर्ख पामर लोकोनुं छे, जो कुळाचार एज धर्म होय तो पछी अधर्मने विषे धर्मनुं स्थापन थवाथी अधर्म तजन थयी जाय. जो दारिद्र, दुःख, हास्य विगेरे कुळक्रमथी चालती आवेली स्थीतिने त्हारा विनीतपुत्रो न त्यजी दे तो त्हारो कुळाचार प्रमाण थाय, पण ते थवानुं नथी; कारणके धन प्राप्ती थये कुळक्रमथी चालता आवेला दारिद्र, दुःख अने दासपणा विगेरेने त्यजी देवाय छे; तो पछी कुळाचार ए धर्म एम शी रीते कहेवाय? माटे हे धीवर शिरामणि! निश्चे पोतानो कुळाचार ए धर्म नथी; परंतु प्राणी उपर दया करवी एज धर्म जिनराजे क-

ह्यो छे. जीवदया संसाररुप समुद्रने तरवामां वहाणसमान, दुःखरुप पर्वतोने तोडी पाडवामां वज्रसमान, तेमज मनोवांछित आपनारी अने बाह्य तथा अभ्यंतरशत्रुने जीतनारी छे. जो तुं दुःखथी उद्वेग पामतो होय अने सर्व प्रकारना सुखनी इच्छा करतो होय तो पुष्ट एवी जीवदयाने विषे पोतानुं चित्त स्थापन कर." मुनिनां आवां वचन सांभळी प्रतिबोध पामेला धीवरे कह्युं. "हे भगवन्! तमे जे दयाधर्म कह्यो ते सत्य छे, परंतु जेम दरिद्रना घरने विषे चक्रवर्तीने भोजन करवुं अशक्य छे, तेम अमारा सरखाने धीवरकुळमां जीवदयारुप धर्म पाळवो अशक्य छे. अमे रातदिवस जीववध करीए छीए तो पछी अमने जीवदया क्यांथी होय?" मुनिए कह्युं. "हे धीवर! जो तुं पूर्णरीते जीवदया पाळवा समर्थ नथी तो एम कर, के जाळमां प्रथम जे मच्छ आवे तेने त्यजी देवो." मुनिनां आवां वचनथी हरिबळे ते व्रत स्विकार्युं. पछी ते हर्षथी मुनिने नमस्कार करी पोतानुं कृत्य करवा माटे चाली निकळ्यो. हरिबळ पोते अंगिकार करेला व्रतने उत्तम प्रकारे पाळतो हमेशां पोताना कुळाचारमे करवा लाग्यो.

एक दिवस ते हरिबळधीवर जाळ लइ नदी उपर गयो, त्यां तेणे नदीना पाणीमां जाळ

नांखी, तेमां एक वृद्ध म्होटो मछ आवी पड्यो. हरिबळे पोतानुं व्रत साचववा माटे तेने कां-
ठपर चिन्ह करी पाणीमां छोडी दीधो अने फरी जाळ नांखी, तेमां पण तेज मछ आव्यो,
तेने त्यजी दीधो. आवी रीते संध्याकाळसुधी जाळमां तेनो तेज मछ पकड्यो अने हरिबळे
तेने छोडी दीधो, तोपण पोतानो नियम पाळवामां तत्पर एवो तेने मनमां जरापण खेद
थयो नहीं. अहो! संकटमां आवी पड्या छतां पण धीर पुरुषो पोते अंगिकार करेला नियमने
त्यजी देता नथी. संध्यासमये हरिबळ मनमां विचार करवा लाग्यो के, "में नियम अंगिका-
र कर्यो हतो ते पाळ्यो ए निश्चे बहु सारुं थयुं. नहिं तो मने दयाधर्म क्यांथी होय?" आ
प्रमाणे हरिबळ विचार करतो हतो एवामां तेनी आगळ कोइएक देवता प्रगट थइ तेने आ
प्रमाणे केहेवा लाग्यो.

'हे हरिबळ! तुं मने जळनो अधिष्टायक देवता जाण, में त्हारा नियमने अवधिज्ञान-
थी जाणी, तेनो विश्वास नहीं आववाने लीधे मछनुं रुप करी त्हारी परिक्षा करी छे. हे धी-
र! तने धन्य छे, निश्चे तुं सुकृतार्थ छे, त्हारुं जीवित सफळ थयुं, के जे तें संकटमां आवी
पड्या छतां व्रतनी विरावना करी नहीं. आ संसारमां केटला पुरुषो तो व्रतने गृहण करता

नथी अने केटलाक गृहस्थ करे छे ते उत्तमरीते पाळी शकता नथी; परंतु जेओ व्रतने अंगिकार करी यथार्थरीते पाळे छे तेओनेज त्हारा सरखा सत्पुरुष जाणवा. हे धीवर! माटे तुं म्हारी पासेथी वरदान माग. कारणके लोकमां देवतानुं दर्शन अमोघ (सफळ) कह्युं छे." देवतानां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेला धीवरे कह्युं. "हे सुरेश्वर! जो तमे प्रसन्न थया हो तो आपत्तिने विषे म्हारुं रक्षण करनारा थाओ." देवता "तथास्तु" एम कहीने गयो. पछी मच्छ नहीं मळवाने लीधे स्त्रीथी जय पामतो हरिबळ रात्रीए नगरनी बहार देवमंदिरमां रह्यो, त्यां ते विचार करवा लाग्यो के "एक जीवनी रक्षा करवाथी मने आटलुं बधुं फळ मळ्युं तो जेओ सर्व जीवोनी रक्षा करे छे तेओने केटलुं बधुं फळ मळतुं हशे! धन्यपुरुषोनी मध्ये पण तेओनेज धन्य छे के जेओ क्यारे पण परजीवोने मारता नथी. परजीवोनो घात करवामां तत्पर अने दयारहित एवा मनेज धिक्कार छे. जो बीजा कोइ उपायथी हुं गृहस्थाश्रमनो निर्वाह करुं तो विषवह्निसमान जीवहिंसाने त्यजी दउं." जेणे धर्मनुं फळ दीठुं छे एवो शुद्धभाववाळो अने जेनुं भविष्यकाळे कल्याण थवानुं छे एवो हरिबळमछी जेटलामां आ प्रमाणे विचार करे छे तेटलामां त्यां जे बन्युं ते सांभळो.

पूर्वे कोइएक दिवस गोखमां बेठेली तेज नगरना राजानी पुत्री वसंतश्रीए, हरिबळ ना मवाळा अने उत्तमरूपवाळा वणिकपुत्रने दीठो हशे, तेने जोवाथी रागने लीधे आतुर थएली राजपुत्री वसंतश्रीए तेने पोतानी पासे बोलावी स्नेहसहित मधुरवचने करी आ प्रमाणे कहुं. "हे हरिबळ! म्हारुं वचन, सांभळ.—आजथी आरंभीने में म्हारो प्राण त्हारे स्वाधिन कर्यो छे, माटे आपणे आपणुं नगर तजी दइ परदेश चाल्या जइए, त्यां जइ आपणे विवाह करी भोग भोगवशुं." हरिबळे पण राजकन्यानां मधुरवचन अने सुखकमलथी मोहपामी राजभयने नहीं गणकारतां ते सर्व अंगिकार कर्युं. राजकन्याए दैवयोगथी तेने संकेतनो दिवस अने संकेतनुं स्थान तेज बताव्युं के, जे दिवसे अने जे स्थाने हरिबळमच्छी माछलां नहिं मळवाने लीधे पोतानी स्त्रीथी भय पामी रात्रीए विचार करतो करतो सूतो हतो; तेज संकेतवाळी रात्री आवी. कहुं छे के, गुप्तकार्य करनाराओने ते रात्री मनोवांछित करनारी होय छे. वणिकपुत्र हरिबळ जेटलामां तैयार थइ संकेतस्थाने जवा उद्यमवंत थयो, तेटलामां कर्मना योगथी तेनी बुद्धी फरी जवाने लीधे ते विचार करवा लाग्यो. "विचार कर्या विना कार्य करवाथी कोण जाणे आगळ शुंए थाय? प्रथम तो रुष्ट थएलो राजा म्हारा सघळा कुटुंबने

मारी नांखे; माटे विषवल्लिसमान ए राजकन्यानुं म्हारें काम नथी. एवो कयो पुरुष होय के जे जाणीने अग्निज्वालाने बाथ भीडे? आवी रीते विचार करी ते वणिकपुत्र हरिबळ संकेतस्थाने नहीं जतां पोतानी शय्यामां सूइ रह्यो. कह्युं छे के, इष्टफळ आपनारी कामधेनु दरिद्रीना घरने विषे जती नथी.

हवे राजकन्या वसंतश्री रत्नसुवर्णादि अपरिमित धन लइ संकेतनी रात्रीए अश्व उपर चडी संकेतस्थाने (ज्यां हरिबळमच्छी सूतो हतो त्यां) आवी. निर्विघ्नपणे संकेतस्थाने आवी पहोंचवाथी अति हर्षितचित्तवाळी राजकन्याए गाढस्वरथी कह्युं के, "हे सुज्ञगशिरोमणी हरिबळ! तुं अहिं आवी पहोंच्यो छे के?" देवमंदिरमां सूतेला हरिबळे पण तत्काळ जागी उठी राजकन्यानां अमृतझरतां वचन सांभळीने हर्ष पामता छता हुंकारो कर्यो. पछी राजकन्या वसंतश्रीए कह्युं. "हे हरिबळ! झट आगळ चाल, देशांतरमां आपणा मनोरथ सफल थशे." हरिबळमच्छी विचारवा लाग्यो. निश्चे आ कन्याए म्हारासमान नामवाळा बीजा कोइ पुरुषनी साथे अहिं आववानो संकेत कर्यो देखाय छे, माटे आ राजकन्या एने प्रीतिथी बोलावे छे. खरेखर म्हारा पुन्ये आ कन्याने शीघ्र अहिं खेंची आणी छे, माटे चाल

तेनी साथे हुं न चाल्यो जाउं; पाछळ जे बनवानुं हशे ते बनशे.” आ प्रमाणे विचार करी हरिवळ तेनी पासे गयो, त्यां ते अश्व उपर चड्यो, तेनी साथे अप्सरानी पेठे वसंतश्री पण अश्व उपर चडी, पछी बन्ने जणाए त्यांथी प्रयाण कर्युं. मार्गमां राजकन्याए अमृतसमान मधुरवचनथी तेने बोलाववा मांड्यो, परंतु ते हरिवळ फक्त हुंकारविना बीजो शब्द जरापण बोलतो नथी; तेथी राजकन्याए विचार्युं के, “आ हरिवळ मने केम कांइपण उत्तर नथी आपतो? हा, में जाण्युं! एने पोताना मातापितानां वियोगनी पीडा थाय छे, तेथी ते मने उत्तर नथी आपतो.” आप्रमाणे विचारकरती ते वसंतश्री जेटलामां आगळ प्रयाण करेछे तेटलामां जीवलोकने प्रगट करनारा सूर्यनो उदय थयो, तेथी ते पोताना मनोभिष्ट पुरुषने नहिं देखतां बीजाने जोइ हाहा शब्द करती छती तत्काळ मूर्छाथी पृथ्वी उपर पडी; पछी शीतल जळ अने वायुथी सावधान थएली ते बाळा अति करुण अने अति दीन एवा शब्दथी विलाप करती वारंवार आ प्रमाणे कहेवा लागी.—“जेम उनाळानी ऋतुमां तापथी पीडा पामेलो अने महातृषाथी आकुल व्याकुल थयेलो गजराज जळथी भरपूर एवा तळावने जोइ तेमां पाणी पीवा माटे उतरे; परंतु जळथी थोडे दूर रहेला कादवमां खूंची जवाने लीधे न मळे

नीर (पाणी) के न मळे तीर (कांठो). तेम हमणां म्हारे पण थयुं छे. ज्यां पक्षीओनो शब्द पण संभळातो नथी, जे मनोरथने अगोचर छे अने जे देवताओने पण असाध्य छे, तेवा कार्यने दैव क्षणमात्रमां बनावी आपे छे. हा! हवणां हुं शुं करुं? शुं कहुं? अने कोनी आगळ जइने पोकार करुं? निश्चे दैवे मने आवा कार्यथी बहु विटंबना पमाडी छे. अरे निर्दय दैव! आजे त्हारा हाथमां बीजो कोइ माणस न चड्यो के जे मने अवळाने तें आवी रीते विटंबना पमाडी?" आवी रीते पोताना कोइ पूर्वभवना कर्मदोषथी आर्तध्यानमां पडेली अने पराभव पामेली ते वसंतश्री फरी विचार करवा लागी. "अरे! दैवने वृथा उपालंभ (ठपको) आपवाथी शुं? आतो म्हारा कर्मनोज दोष छे. जीवे पूर्वभवमां जे भावथी जे शुभ के अशुभ कर्म कर्युं हशे, तेवुं तेने फळ मळशे; जो म्हारा भाग्येज आ जेवा तेवा पुरुषने अहिं आण्यो छे तो पछी हुं म्हारा आत्माने आर्तध्यानवडे वृथा क्लेश शामाटे पमाडुं?" आ प्रमाणे विचार करती ते राजकन्या जेटलामां स्थिर थइ ते पुरुषने जुए छे तेटलामां तुरत गंभीर आकाशवाणी थइ. ते आ प्रमाणेः—

"हे भद्रे! जो तुं विश्वने विषे सुखनी वांछा करती होय तो चंद्रसमानउज्ज्वळ यशवाळा

अने तमने कष्टमुक्तमात्र आ पुरुषने अंगिकार कर." आवी आकाशवाणीथी राजकन्या-ए तेने उत्तम पुरुष जाणी स्नेहपूर्वक प्रीतिवचनवडे कह्युं.—"हे पुरुषोत्तम! हुं बहु मार्ग उल्लंघन करवाने लीधे बहु तृषातुर थइ छुं, तेथी म्हारा माटे ऊंट शीतळ जळ लाव." वसं-तश्रीनां आवां वचनथी संतोष पामेला हरिवळे ते भयंकर अरण्यमांथी ऊंट पाणी लावी ते-ने शांत करी. भयंकर अरण्यमांथी पाणी लाववाने लीधे धैर्यवंत पुरुषोनी मध्ये मुकुटतु-ल्य ते पुरुषने जाणी राजपुत्रीए स्नेहथी आ प्रमाणे कह्युं.—"हे सत्पुरुष! हमणांज शुभ ल-ग्न छे, माटे तुं म्हारी साथे पाणीग्रहण (लग्न) कर." पछी राजकन्याना वचनथी प्रसन्न थए-ला हरिवळे वसंतश्रीनी साथे गांधर्व विवाहथी पाणीग्रहण कर्युं. पछी प्रसन्न थएलां ते बन्ने जणांए आगळ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गामेगाम उल्लंघन करतां ते बंन्ने जणां एक नगरमां गयां, त्यां राजकन्याना वचनथी हरिवळे उत्तम लक्षणवाळो अने गतिवडे चतुर एवो एक घोडो लीधो अने सेवक विगेरे राख्या; त्यांथी पण बहु प्रीतिथी अनुक्रमे प्रयाण करतां अने बहु देशोने उल्लंघन करतां तेउने एक दूर देशमां विलासपुर नामनुं नगर प्राप्त थयुं. स्थाने स्थाने नंदनवन समान उद्यान, वाव्य, कूवा अने मनोहर एवा जिनमंदिरोथी सुशोभित एवा

नीर (पाणी) के न मळे तीर (कांठो). तेम हमणां म्हारे पण थयुं छे. ज्यां पक्षीओनो शब्द पण संभळातो नथी, जे मनोरथने अगोचर छे अने जे देवताओने पण असाध्य छे, तेवां कार्यने दैव क्रीडामात्रमां बनावी आपे छे. हा! हवणां हुं शुं करुं? शुं कहुं? अने कोनी आगळ जइने पोकार करुं? निश्चे दैवे मने आवा कार्यथी बहु विटंबना पमाडी छे. अरे निर्दय दैव! आजे त्हारा हाथमां बीजो कोइ माणस न चड्यो के जे मने अबळाने तें आवी रीते विटंबना पमाडी?" आवी रीते पोताना कोइ पूर्वभवना कर्मदोषथी आर्तध्यानमां पडेली अने पराभव पामेली ते वसंतश्री फरी विचार करवा लागी. "अरे! दैवने वृथा उपालंभ (ठपको) आपवाथी शुं? आतो म्हारा कर्मनोज दोष छे. जीवे पूर्वभवमां जे भावथी जे शुभ के अशुभ कर्म कर्युं हशे, तेवुं तेने फळ मळशे; जो म्हारा भाग्येज आ जेवा तेवा पुरुषने अहिं आण्यो छे तो पछी हुं म्हारा आत्माने आर्तध्यानवडे वृथा क्लेश शामाटे पमाडुं?" आ प्रमाणे विचार करती ते राजकन्या जेटलामां स्थिर थइ ते पुरुषने जुए छे तेटलामां तुरत गंभीर आकाशवाणी थइ. ते आ प्रमाणेः—

"हे भद्रे! जो तुं विश्वने विषे सुखनी वांछा करती होय तो चंद्रसमानउज्ज्वल यशवाळा

अने जंगम कल्पवृक्षसमान आ पुरुषने अंगिकार कर." आवी आकाशवाणीथी राजकन्या-
ए तेने उत्तम पुरुष जाणी स्नेहपूर्वक प्रीतिवचनवडे कह्युं.—"हे पुरुषोत्तम! हुं बहु मार्ग
उल्लंघन करवाने लीधे बहु तृषातुर थइ छुं, तेथी म्हारा माटे झट शीतळ जळ लाव." वसं-
तश्रीनां आवां वचनथी संतोष पामेला हरिबळ ते भयंकर अरण्यमांथी झट पाणी लावी ते-
ने शांत करी. भयंकर अरण्यमांथी पाणी लाववाने लीधे धैर्यवंत पुरुषोनी मध्ये मुकुटतु-
ल्य ते पुरुषने जाणी राजपुत्रीए स्नेहथी आ प्रमाणे कह्युं.—"हे सत्पुरुष! हमणांज शुभ ल-
ग्न छे, माटे तुं म्हारी साथे पाणीग्रहण (लग्न) कर." पछी राजकन्याना वचनथी प्रसन्न थए-
ला हरिबळे वसंतश्रीनी साथे गांधर्व विवाहथी पाणीग्रहण कर्युं. पछी प्रसन्न थएलां ते बन्ने
जणांए आगळ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गामेगाम उल्लंघन करतां ते बंन्ने जणां एक नगरमां
गयां, त्यां राजकन्याना वचनथी हरिबळे उत्तम लक्षणवाळो अने गतिवडे चतुर एवो एक
घोडो लीधो अने सेवक विगेरे राख्या; त्यांथी पण बहु प्रीतिथी अनुक्रमे प्रयाण करतां अने
बहु देशोने उल्लंघन करतां तेउने एक दूर देशमां विलासपुर नामनुं नगर प्राप्त थयुं. स्थाने
स्थाने नंदनवन समान उद्यान, वाव्य, कूवा अने मनोहर एवा जिनमंदिरोथी सुशोभित एवा

ते नगरने जोइ वसंतश्रीए पोताना प्रिय पतिने कह्युं.–"हे स्वामिन्! स्वर्गनी सर्व शोभाने तिरस्कार करनारा आ मनोहर नगरमां जो आपणे सुखे निवास करीए तो सारुं थाय." प्रियानां आवां वचनथी हरिबळे सात माळनुं एक घर भाडे लइ तेमां निवास कर्यो, त्यां राजपुत्रीए आणेला असंख्य धनसमूहथी विविधप्रकारनां इंद्रियसुखोने तथा प्रियाने भोगवतो ते हरिबळ मनमां विचार करवा लाग्यो के, "अहा! क्यां हुं अधमजाति पारधी! अने क्यां आ राजपुत्री! वळी क्यां आ अपरिमित धन! पुन्ययोगथी आ सघळो संबंध थयो छे; तो हुं पण लक्ष्मीनुं फळ लउं." आवो विचार करीने ते दीन, अनाथ अने दरिद्री लोकोने सुख उत्पन्न करनारुं दान निरंतर आपवा लाग्यो. आम करवाथी लोकमां तेनी एवी प्रसिद्धि थवा लागी के, "अहिं कोइ राजपुत्र आव्यो छे ते हमेशां बहु दान आपे छे." दानथी कोनी प्रसिद्धि न थाय? कह्युं छे केः–

पात्रे धर्मनिबंधनं तदितरे प्रोद्यद्दयाख्यापकं, मित्रे प्रीतिविवर्द्धकं रिपुजने वैरापहारक्षमम् ॥
भृत्ये भक्तिभरावहं नरपतौ सन्मानपूजाप्रदं, भट्टादौ च यशस्करं वितरणं न क्वाप्यहो निष्फलम् ॥

अर्थः–दान पात्रने विषे आप्युं होय तो पुन्य बांधनारुं थाय छे; पात्र विना बीजाने आ-

पवाथी म्होटी दयाने प्रगट करनारुं थाय छे; मित्रने आपवाथी प्रीति वधारनारुं थाय छे; शत्रुने आपवाथी वैरने दूर करवा समर्थ थाय छे; सेवकने आपवाथी भक्तिसमूहने करनारुं थाय छे; राजाने आपवाथी सन्मान आपनारुं थाय छे अने भाट चारणादि लोकोने आपवाथी यश करनारुं थाय छे. अहो दान कोइ स्थानके पण निष्फळ थतुं नथी.

हरिबळनी प्रसिद्धि ते नगरना राजाए सांभळी, तेथी भूपतिए हरिबळने पोतानी पासे बोलावी बहु सन्मान आप्युं. कह्युं छे केः—पुन्यथी कयुं सुख प्राप्त थतुं नथी? पछी हरिबळ हमेशां राजानी पासे जवा लाग्यो, राजा पण तेने प्रीतिथी आदरसत्कार आपतो. अनुक्रमे तेओने परस्पर अति गाढप्रीति थइ. कह्युं छे के.—शूरवीर, विद्याने मुख पाठ करनार अने यथार्थ सेवा जाणनार ए त्रण पुरुषो, पृथ्वीने सुवर्णना पुष्पवाळी बनावी दे छे.

एक दिवस मदनवेगभूपतिए अति स्नेहथी हरिबळने तेनी स्त्रीसहित पोताने घेर भोजन करवानुं आमंत्रण कर्युं, पछी भोजन अवसरे स्त्रीसहित हरिबळ राजमंदिरे गयो, त्यां ते भोजनगृहमां बेठो, राजा तेने पोताना हाथथी पीरसवा लाग्यो. भूपति रतिसमान रूपवाळी वसंतश्रीने जोइ कामाग्निथी बळतो छतो मनमां विचार करवा लाग्यो के, "शुं आ ते स्वर्गथी

उतरी छे के पातालथी आवी छे? आ किंनरी छे? विद्याधरी छे? के कामदेवनी स्त्री रति पोते छे? निश्चे में आवुं रुप क्यांइपण जोयुं नथी. जो आ स्त्री मने न मळे तो म्हारुं जीवित अने राज्य वृथा जाणवुं. परंतु हरिबळ ज्यांसुधी जीवतो होय त्यांसुधी ए शी रीते मळे? माटे कोइपण उपायथी तेने मारी नांखुं." अहो कामांध पुरुषोने धिक्कार छे! धिक्कार छे!! राजा आ प्रमाणे विचार करतो हतो, एवामां प्रियासहित हरिबळ भोजन करी पोताना घेर आव्यो. पछी राजाए पोतानो अभिप्राय मंत्रीने कह्यो. मंत्री पण तेने दुष्ट विचारथी न वारतां उलटो हरिबळने मारवाना विचारनी पुष्टी करवा लाग्यो. कह्युं छे केः—

सर्वत्र सुलभा राजन्, पुमांसः प्रियभाषिणः ॥
अप्रियस्य तु पथ्यस्य, वक्ता श्रोता च दुर्लभः ॥ १ ॥

अर्थः—हे राजन्! सर्व स्थानके प्रिय बोलनारा पुरुषो सुलभ होय छे, परंतु अप्रिय अने हितकारी बोलनारा तथा सांभळनारा दुर्लभ होय छे."

एक दिवस नृपतिए मंत्रीना शीखवाडवाथी सभामां कह्युं के, "हे सभासदो! सांभळो. म्हारे म्हारी पुत्रीनो विवाहोत्सव म्होटा आडंबरथी करवो छे, माटे म्हारी सभामां एवो

कोइ वीर पुरुष छे के जे लंकानगरीमां जइ विभीषणने विवाह उपर आववानुं आमंत्रण करी आवे?" राजानो आवो अति विषम आदेश सांभळी सर्वे सभासदो नीचुं मुख करी रह्या; पछी तेणे हरिबळना मुख सामुं जोयुं, ते वखते दुष्ट एवा मंत्रीए आ प्रमाणे कह्युं.—"हे स्वामिन्! आपना राज्यमां हरिबळ समान विषमकार्य करनार बीजो कोइ देखातो नथी. महाराज! सर्वे सेवको आपना प्रसादथी सुख भोगवनारा छे; परंतु जेओ विषम संकटमां कार्य करे तेवा तो बहु थोडा छे. हरिबळ विना बीजो कोण त्रणभुवनना सघळा भारने उपाडवा समर्थ थाय? माटे हे प्रजानाथ! आ कार्य हरिबळने सोंपो; कारणके गजराजने उपाडवा योग्य भार गजराजज उपाडे छे." मंत्रीनां आवां वचन सांभळी दंभबुद्धिवाळा राजाए कह्युं. "हे हरिबळ! त्हारा विना बीजो कोइ आ कार्य करे तेम नथी, माटे ते कार्य तुं कर." पछी हरिबळे गाढधैर्यपणाथी राजानुं वचन अंगिकार कर्युं. अहो! म्होटा पुरुषोनुं अद्भुत दाक्षिण्यपणुं आश्चर्यकारी छे. पछी हरिबळे घेर आवी सर्व वात पोतानी स्त्री वसंतश्रीने कही. राजपुत्री वसंतश्रीए पण राजाना आशयने जाणी बहु खेद पामतां छतां पोताना पतिने कह्युं. "स्वामिन्! राजमंदिरमां भोजन करवा आवेली मने राजाए दीठी हती, तेथी

मने पोताने त्यां राखवा माटे राजाए तमने मारी नाखवानो आ अनर्थ आरंभ्यो छे. आपे आ कार्य विचार कर्याविना अंगिकार कर्युं छे. जुओ पतंगीआओ पण विचार कर्याविना वेगवडे कार्य करवाथी दीवामां नाश पामे छे. कह्युं छे के:—

सहसा विदधीत न क्रियामविवेकः परमापदां पदम् ॥
वृणुते हि विमृष्यकारिणं, गुणलुब्धाः स्वयमेव संपदः ॥

अर्थः—डाह्या माणसे सहसा कार्य करवुं नहीं, कारण अविवेक महा आपत्तिनुं स्थान छे; अर्थात् विचार कर्याविना कार्य करनारो माणस महा आपत्तिना स्थानने पामे छे. गुणमां लुब्ध एवी संपत्तिओ पोतेज विचारथी कार्य करनाराने आवी मळे छे.

माटे हे नाथ! आजे कांइपण विचार करी अने कोइ रीते कांइपण मीष करी ते कार्यने तमारा माथेथी उतारी नाखो तो सारुं थाय." प्रियानां आवां वचन सांभळी सात्विक पुरुषोनी मध्ये श्रेष्ठ एवा हरिबळे कह्युं.—"हे मुग्धे! आ तुं शुं बोले छे? धीर पुरुषो प्राणांते पण अंगिकार करेलाने त्यजी देता नथी. सज्जनपुरुषे बगासु खातां अथवा तो निद्रा लेतां जे अक्षरो मुखमांथी काढ्या होय ते अक्षरो पथ्थरमां टांकणाथी कोतरेला अक्षरो समान होय

छे. गमे तो कपाइ जवाय के बंधनमां पडाय अथवा तो सर्व लक्ष्मी जती रहे, परंतु सज्जन पुरुषे अंगिकार करेलुं पाळवुं जोइए. जो के अंगिकार करेलुं कार्य करवामां कांइपण अनर्थ थाय अथवा न थाय, परंतु तेमां एटलो तो निश्चय छे के प्रथम अंगिकार करेला कार्यने त्यजी देवाथी म्होटो अपवाद आवे छे; माटे आ कार्यने अर्थे जइने हुं पाछो आवीश. न्यायमां रहेला पुरुषने विषमकार्य पण सहेलुं थइ पडे छे. प्रिये! मने मनमां बीजी कांइ चिंता नथी, पण एक त्हारी चिंता छे, अने ते एज के राजा कामांध थएलो होवाथी ते त्हारुं हरण करशे." पतिनां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेली अने वियोगरुप अग्निथी तप्त थएली वसंतश्रीए कह्युं. "स्वामिनाथ! जो एम छे तो आप सुखेथी जाओ, मार्गमां तमने निर्विघ्न थाओ, आप कार्य करीने यश लइ कुशळताथी झट पाछा आवो. वळी आपे हृदयमां जे म्हारी चिंता धारण करी छे, ते क्यारे पण न करवी; कारणके कुळवधुओ प्राणांते पण शीळखंडन करती नथी. हे प्रिय! हुं आपने एटली विनंती करुंछुं के आपे पोताना जीवितनुं प्रयत्नथी रक्षण करवुं. अविचारी कार्य करवाथी पतंगीआनी पेठे झपलावुं नहीं. कह्युं छे केः—

जीवन् भद्राण्यवाप्नोति, जीवन् पुण्यं करोति च ॥

मृतस्य देहनाशः स्याद्धर्माद्युपरमस्तथा ॥

अर्थः—जीवतो माणस भद्र पामे छे, अने जीवतो माणस पुन्य करे छे; मृत्यु पामेला माणसना देहनो नाश थाय छे, तेमज धर्मादि पण नाश पामे छे."

प्रियानां आवां अमृतसमान वचन सांभळी अने तेनी रजा लइ हरिबळे दक्षिण दिशा तरफ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गाम, नगर अने आकर विगेरेने विषे फरतो फरतो ते समुद्रने कांठे आवी पहोंच्यो. कारण उद्यमवंत पुरुषने शुं दूर होय छे? पछी भयंकर, भयकारी एवा चारे दिशामां उछळता कल्लोलथी भरपूर अने पुरुषोथी न तरी शकाय एवा समुद्रने जोइ उद्वेग पामेलो हरिबळ विचार करवा लाग्यो के, "प्रियाए ना कह्या छतां प्रारब्धयोगथी हुं अहिं आव्यो छुं; परंतु हवे समुद्रना मध्यभागमां रहेली लंकामां शी रीते जइश? चाल प्रथम समुद्रमध्ये प्रवेश तो करुं, पछी जे थवानुं हशे ते थइ रहेशे; कारण अंगिकार करेलुं कार्य पार पाडवुं अथवा मृत्युने शरणे थवुं ए बन्नेमांथी सत्पुरुषोनी एकज गति होय छे." आ प्रमाणे चित्तमां विचार करी निष्कंप थएलो हरिबळ जेटलामां समुद्रने विषे झंपापात दे छे, एटलामां पूर्वे वरदान आपनारा जळाधिष्ठित देवे प्रसन्न थइ तेने कह्युं. "हे महा पुन्य-

वान् जड! हुं त्हारुं प्रिय शुं करुं ते कहे? देवतानां आवां वचन सांजळी हरिबळ विचारवा लाग्यो.—"अहो पुन्यनुं फळ बहु आश्चर्यकारी छे, निश्चे हुं ते देवताने निधिनी पेठे विसरी गयो हतो, परंतु संकट आवी पडे छते आ अवसरे ते पोतानी मेळे प्रगट थयो; माटे निश्चे जीवदयानुं फळ बहु मोटुं छे." आवी रीते विचार करी बुद्धिमान हरिबळे देवताने कह्युं:— "हे देवेंद्र! म्हारे कार्य निमित्ते लंकामां जवुं छे, माटे त्यां पहोंचाड." देवताए तेनुं वचन स्वीकार्युं अने म्होटुं मच्छनुं स्वरुप करी हरिबळने पीठ उपर बेसारी नदीनी पेठे समुद्रने उल्लंघन करी तत्काळ लंकामां पहोंचाड्यो. पछी देवताए कह्युं. "हे हरिबळ! लंकानुं आ सर्व ऋतुना पुष्प फळथी सुशोभित एवुं उद्यान छे तेने तुं जो." हरिबळे नंदनवन सरखा ते उद्यानने जोतां जोतां तेनी अंदर रहेला एक सुवर्ण महेलने दीठो, तेथी ते कौतुकने लीधे तेमां झट प्रवेश करी सुवर्ण अने मुक्ताफळनी माळाना समूहने जोवा लाग्यो; परंतु त्यां तेणे कोइ माणसने दीठुं नहीं. पछी विस्मय पामेलो ते महेलना मध्यभागमां गयो तो त्यां तेणे उत्तम लावण्यवाळी अने जाणे मृत्यु पामेली होयनी! एवी एक उत्तम कन्याने दीठी, तेथी ते विचारवा लाग्यो. "आ महेल शुन्य केम? अने आ नहीं नाश थएला पुष्ट शरीरवाळी

कन्या मृत्यु पामेलानी पेठे केम पडी छे ? आ प्रमाणे विचार करतो अने कांइक खेद पामेलो ते हरिबळ जेटलामां आम तेम जोवा लाग्यो, तेटलामां तेणे अमृतरसथी भरेलुं एक तुंबडुं दीठुं. ते तुंबडाने दयाळु एवा हरिबळे लइ तेमांना अमृतरसवडे ते कन्याना सघळा अंगने सिंचन कर्युं. कारणके सत्पुरुषोने बीजाओनुं हित करवानी हमेशां चिंता रह्या करे छे. अमृतरसनुं सर्व अंगे सिंचन थवाथी यौवनना भारे करीने भरपूर अने लावण्यना रसवाळी ते कन्या झट उठी, अने अति हर्ष पामती छती हरिबळने पूछवा लागी. "हे सत्पुरुष ! परोपकार करवाथी में तमारुं उत्तमपणुं जाण्युं छे, तमे अहिं शामाटे आव्या छो? क्यांथी आवोछो ? अने कोण छो ? ए सघळुं मने कहो." हरिबळे कह्युं. "विशाल नगरना महाराजा मदनवेगनी निरंतर सेवा करनारो हुं हरिबळ नामे पुरुष छुं, लंकाना राजा बिभीषणने निमंत्रण करवा माटे देवना प्रसादथी मछ उपर बेसी वेगवडे अहिं आव्यो छुं. हे भद्रे! हवे तुं त्हारुं पोतानुं चरित्र मने कहे." एम हरिबळे सूचना करेली ते कन्या गाढ * रोमोद्गमयुक्त थइ छती पोतानुं चरित्र कहेवा लागी. "लंकाना राजा बिभीषणने माटे निरंतर पुष्प लावी

* उभां थएलां रुवाडांवाळी.

आपनारो, सुरगृह नामना उद्यानतुं रक्षण करनारो, स्वभावथी कडवो अने क्रूरकर्म करनारो पुष्पवटुकनामनो माळी म्हारो पिता थाय छे. भयंकर सर्पथी उत्पन्न थएला विषहर मणिनी पेठे पुष्पलक्ष्मीना सरखी सुकोमळअंगवाळी कुसुमश्रीनामनी हुं ते माळीनी पुत्री छुं. एक दिवस म्हारा पिताए सामुद्रिकशास्त्रना जाण पुरुषने पूछ्युं के, "उत्तम लक्षणवाळी आ कन्यानो कोण पति थशे? ब्राह्मणे म्हारो हाथ जोइने कह्युं के, "हे माळी! आ त्हारी पुत्रीना हाथमां घणीज शुभ रेखाओ छे, माटे उत्तमलक्षणवाळी आ पुत्रीनो कोइ राजा पति थशे. कह्युं छे के, जेना हाथ अथवा पगमां कळश, सिंहासन, अश्व, गज, रथ, लक्ष्मी, वृक्ष, यज्ञस्तंभ, बाण, माळा, चामर, कुंभस्थ, अंकुश, यव, पर्वत, ध्वजा, मत्स्य, साथीओ, वेदी, वींजणो, शंख, छत्र अने कमळ ए वस्तुओनुं चिन्ह होय ते माणस जो पुरुष होय तो राजा थाय अने स्त्री होय तो ते राजस्त्री थाय. वळी जे स्त्रीना कपाळमां त्रिशुळनी रेखा होय अथवा जे स्त्री हसती होय ते वखते कपाळमां साथीओ पडतो होय तो ते स्त्री पण सर्व स्त्रीओना अधिपतिपणाने पामे छे." ब्राह्मणनां आवां वचन सांभळी राज्यना लोभथी आकुळ व्याकुळ थएलो ते म्हारो मूर्ख पिता लग्नमाटे म्हारी इच्छा करवा लाग्यो. जेथी रात्रीए नथी

देखता तेज रतांधळा कहेवाय छे, अने जेनु दिवसे नथी देखता तेज दिवांधा कहेवाय छे; तेवीज रीते जन्मांध, मायांध, क्रोधांध, कामांध अने लोजांध ए पुरुषो अनुक्रमे एकबीजाथी विशेष आंधळा जाणवा. म्हारा पितानो आवो आशय जाणी म्हारी मा विगेरे स्वजनवर्गे तेने (म्हारा पिताने) घरमांथी काढी मूक्यो. अहो! मायासने लोजथी शुं दुःख नथी थतुं? पछी पापात्मा एवो ते म्हारो पिता मने बंदीवाननी पेठे पकडी अहिं आवी निवासस्थान करीने रह्यो छे. ते ज्यारे पोतानुं काम करवा जाय छे त्यारे मने विद्याना बळथी मृत्यु पामेलासरखी बनावी दे छे, अने ज्यारे पाछो आवे छे त्यारे आ तुंबडीमां जरेला रसथी जीवती करे छे. हे सत्पुरुष! आ प्रमाणे हुं म्हारा पिताथी महा दुःखसमुद्रमां पडीछती निवास करुं छुं. दुःखथी पीडा पामता माणसोने जीववा करतां मरण पामवुं ए वधारे सारुं छे. हे सत्पुरुष! जो तुं म्हारुं वचन मान्य करे तो हुं त्हारी पासे कांइ प्रार्थना करुं. प्रार्थना करवी ए म्होटा पुरुषोनुं प्रधानकार्य कहेलुं छे; बीजानी प्रार्थना करवी ए म्होटामांम्होटुं दुःख छे, तेमां पण करेली प्रार्थनानो जंग थाय तेतो खरेखर म्होटा दुःखमां पण म्होटुं दुःख छे."

हरिबळे कह्युंः—"म्हारा सरखुं जे कार्य होय ते कहे, हुं ते त्हारुं कार्य पूर्ण करीश." क-

न्याए कह्युं. "म्हारी साथे लग्न कर." हरिबळ मनमां विचार करवा लाग्यो. "कल्पवेल्ल समान जीवदयानुं आ फळ छे के जे विद्याधरनी पुत्री मने हीनकुळमां उत्पन्न थएलाने इच्छे छे." पछी हरिबळे ते कन्याना संतोषने माटे तेनी साथे लग्न कर्युं. पछी हर्ष पामेला चित्तवाळी विद्याधरीए हरिबळने कह्युं. "हे स्वामिन्! पुष्पबटुक अहिं आवीने तमारो अनर्थ करशे, माटे आपणे अहिंथी बीजा स्थानके जता रहीये तो सारुं. विभीषणने निमंत्रण करवानी सर्युं; कारणके माणसनां कार्यमां विद्याधरोनी पेठे तेउ क्यारे पण जता नथी. वळी तमारा नृपतिने एवो विश्वास आवे के निश्चे एणे लंकामां जइने विभीषणने आमंत्रण कर्युं छे, माटे ते विश्वास उपजाववाने अर्थे कांइ निशान लावी आपुं." एम कही ते विद्याधरपुत्रीए कोइपण उपायथी विभीषणनुं चंद्रहासनामनुं खड्ग लावी आप्युं. पछी हरिबळ, स्त्री सहित घरनी सारसार वस्तु तथा अमृतरसथी भरेलुं तुंबडुं लइ नगरनी बहार आव्यो. पूर्वना देवताए तेने स्त्रीसहित पोतानी पीठउपर बेसारी तत्काळ विशाळनगरना उद्यानमां पहोंचाड्यो.

हवे अहिं ते अवसरे कामथी पीडा पामता मदनवेगराजाए पोतानी दासीने नवीननवीन वस्तुउ आपी वसंतश्री पासे मोकली, वसंतश्री पण विचार करी दासीने कहेवा लागी.

"हे भद्रे! राजा नवीननवीन वस्तुओ म्हारा घरे शामाटे मोकले छे?" दासीए कह्युं. "हे चंद्रमुखी! राजाए प्रीतिपात्र एवा त्हारा पतिने पोताना म्होटा कार्यने अर्थे मोकल्या छे ते शुं तुं नथी जाणती? माटेज राजा त्हारा घरनी चिंता करे छे." दासीनां आवां वचन सांभ-ळी वसंतश्रीए विचार्युं के, "हा म्हारा पतिनुं चिंतवन एने खरेखरुं छे, आ राजानो म्होटो प्रसाद छे." एम विचारी तेणे दासीए आणेली सघळी वस्तु लइ लीधी; कारण के अति का-मांधपुरुषो ठगवायोग्य छे. आ प्रमाणे राजाए इष्टवस्तु मोकलवाना अने कुशळवार्त्ता पूछवा ना बहु उपायोथी केटलाक दिवसो आशामांने आशामां दुःखथी निर्गमन कर्या.

एक दिवस कामाग्निथी तप्त थएलो अने विवेकरहित बनेलो मदनवेगनृपति पोते एकलो वसंतश्रीना घेर आव्यो, ते वखते वसंतश्रीए राजाने जोइ अंतःकरणमां बहु द्वेष छतां उपर थी गाढस्नेह देखाडी आसन आपवादिक बहु भक्ति करी; पछी नृपतिए प्रसन्न थइने कह्युं. "हे चंद्रमुखी! म्हारुं वचन सांभळ. तुं रुपे करीने रतिसमान छे अने हुं कामदेवसमान छुं, माटे जो पूर्वपुन्यनायोगथी आपणा बन्नेनो संजोग थाय तो निश्चे विधातानो श्रम सफळ थयो केहवाय." नृपतिनां आवां वचन सांभळी चित्तमां अत्यंत खेदपामती वसंतश्री विचार करवा

लागी. "आ राजा छे अने हुं शरणरहित छुं तेथी शुं करुं? हा! म्हारे आ राजाथी चिंतामणि समान शीलनुं शी रीते रक्षण करवुं? निश्चे शीलविना स्त्रीओनो जन्म श्रेष्ठ नथी. कह्युं छे के:—

अणंताउ पावरासीउ, जया उदयमागया ॥
तया इत्थित्तणं पत्ता, सम्मं जाणाहि गोयमा ॥

अर्थः—(भगवान् गौतमने कहे छे के)—हे गौतम! ज्यारे अनंत पाप समूहो उदय आवे त्यारे जीवो स्त्रीपणाने पामे छे, ए तुं निश्चे जाणजे.

जो राजा प्रसंन्न थइ संपत्ति आपे अथवा तो रुष्ट थइ प्राण हरी ले, तोपण हुं म्हारा शीलरुप माणिकरत्नने मलीन नहिं करुं. हुं कोइपण एवो उपाय रचुं के जेथी म्हारुं शीळ सचवाय अने राजा प्रसन्न थइ पोताने घेर चाल्यो जाय.

आवी रीते विचार करी कपटथी हर्षित मुखवाळी वसंतश्रीए कह्युं. "हे स्वामिन्! आ म्होटो प्रसाद थयो जे आप म्हारे घेर आव्या." राजाए कह्युं. "हे चंद्रमुखी! तुं मने (मदन वेग नामना नृपतिने) सेवन कर, जेथी त्हारा सघळा मनोरथ झट सफळ थाय." वसंतश्रीए कह्युं. "हे राजशिरोमणि! उत्तमकुळमां उत्पन्न थएली कुळवधुओने पोतानो पति जीव

तो छतां ए कृत्य करवुं केम घटे?" नृपतिए हसीने कह्युं. "हे भद्रे! त्हारा पतिने मरण नि-मित्ते में अति विशम आज्ञा करी छे, कदापी जो ते जीवतो आवशे तो तेने कोइ पण उपाय थी मारी नाखीश. माटे हे भोळी! तुं सर्व विचार त्यजी दइ मने सेव." वसंतश्री विचारवा लागी के, "कामातुर पुरुषोने धिक्कार थाओ! धिक्कार थाओ!! के जेओ नहिं कहेवायोग्य कार्यने प्रगट करे छे. कह्युं छे के क्रोधी, आतुर, रोगी, रागी, उन्मत्त अने मरवा तैयार थएलो एटला पुरुषोना स्वभावो प्रगट थाय छे. अशुभ कार्य करवामां विलंब करवो ए शुभनुं कारण छे." आम विचार करी वसंतश्रीए कह्युं. "हे नृप! हाथमां आवेला वांछित कार्यनी उतावळ शुं करवा करवी जोइए? ज्यांसुधीमां ते म्हारा पतिनी शोध मळे त्यां सुधी धीरज़ राखो, अति उत्सुकताथी प्राप्त थएलुं कल्याण पण उतावळ करवाथी तत्काळ नाश पामे छे." राजाए वि चार्युं के, "आ म्हारे वश थयेली देखाय छे, कारणके ते पोताना पतिना मरणथी पोताना घरे कोइ न आवे तेनुं निर्भयपणुं इच्छे छे; माटे कपटवडे तेनो शीघ्र उपाय करुं." आम धारी राजा हर्ष पामतो पोताने घेर गयो. पाछळ पोतानी बुद्धिना बळथी शीलनुं रक्षण करनारी वसंतश्री विचारवा लागी के, "जो हमणां प्राणनाथ आवी पहोंचे तो बहु सारुं थाय."

हवे एम बन्युं के शुद्धबुद्धिवाळो हरिबळ, कुसुमश्रीने उद्यानमां मूकी पोते एकलो पोताना घरनुं चरित्र जोवा माटे पोताना घरना बारणा आगळ आवी गुप्तरीते सांभळवा लाग्यो. आ वखते वसंतश्री पोतानी सखीने कहेती हती के, "हे जडे! म्हारा प्राणनाथ हजुं सुधी आव्या नहीं तो हुं शी रीते शीलनुं रक्षण करीश? जो कदापी ते आवी पहोंचशे तो आ दुष्ट राजा ते म्हारा प्राणनाथने मारी नांखशे. हा! सखी! सांभळ. हुं बन्ने बाजुथी म्हा कष्टमां आवी पडी छुं. निश्चे म्हारुं मरण प्राप्त थयुं छे." हरिबळ पोतानी प्रियानां आवां कुळने योग्य वचन सांभळी अत्यंत हर्ष पामतो छतो पूर्वना पुन्यनी पेठे तुरत तेनी आगळ प्रगट थयो. पतिने पोतानी आगळ आवी उभेलो जोइ रोमांचित थएली वसंतश्रीए तेनी आगळ कुशळ समाचारपूर्वक राजानुं सर्व चरित्र कह्युं. हरिबळे पण प्रयाणथी आरंभीने घरे आव्यासुधीनुं सर्व वृत्तांत यथार्थरीते कही दीधुं. कारण स्नेहने स्थाने गुप्त राखवा जेवुं शुं छे? अर्थात् कांइ नथी. पछी वसंतश्रीए पोताना पतिनी साथे कुसुमश्रीनुं लग्न थयुं सांभळी पोताना पतिने कह्युं. "स्वामीनाथ! उद्यानमां रहेली म्हारी व्हेनने तमे अहिं केम न लाव्या? हुं ते म्हारी वहेनने मळवामां बहु उत्कंठावाळी छुं, तेम मनमां एम नहीं जाणशो के ए शोक्य

ना दुःखथी मनमां खेद पामशे. एवे ठेकाणे मूर्ख माणसज क्रोध करे छे; कारणके फळ मळवुं ते तो पोताना कर्मने आधीन रहेलुं छे." एम कही वसंतश्री पोताना स्वामिसहित उद्यान तरफ चाली. वसंतश्रीने आवती जोइ अत्यंत प्रसन्न छे मन अने मुख जेनुं एवी कुसुमश्री पण तुरत वसंतीश्रीना पगमां पडी. जो के शोक्यपणुं ए घणुं मलीन छे, तोपण वसंतश्रीने अने कुसुमश्रीने परस्पर एवो प्रेम उत्पन्न थयो के जेथी लोकमां 'तेउ बन्ने व्हेनोज छे' एवी तेमनी प्रसिद्धि थइ.

पछी हरिबळे पोतानी बन्ने स्त्रीउनी साथे कांइ पण हितकारीकार्यनो विचार करी एक पुरुषने राजानी पासे पोताना आगमननी खबर आपवा मोकल्यो. ते पुरुष राजानी पासे जइ कहेवा लाग्यो. "हे नरेश्वर! आपे आ नगरथी जे पुरुषने लंकामां बिभीषणने आमंत्रण करवा मोकल्यो हतो ते हरिबळ त्यां बिभीषणनी पुत्रीनी साथे लग्न करी आजे आपना प्रसादवडे कुशलताथी अहिं उद्यानमां आवेल छे." राजा ते पुरुषनां आवां वचन सांभळी मनमां अति खेद पामतो विचारवा लाग्यो के, "धिक्कार छे! धिक्कार छे!! में धार्युं हतुं कांइ अने भाग्ययोग्यथी थयुं काइ! बिभीषण के जे लंकानो राजा छे तेनी पुत्रीनी साथे एणे शी रीते

लग्न कर्युं? हाय हाय आ शुं थयुं? शुं ए सत्य हशे?" आ प्रमाणे विचार करता एवा राजाए हरिबळने महोत्सवपूर्वक नगरमां प्रवेश कराव्यो.

पछी भूपतिए सत्कारपूर्वक बहु मान आपी हरिबळने पूछ्युं के, "तमे लंकामां शी रीते गया अने शी रीते पाछा आव्या? हरिबळे कह्युं. "स्वामिन्! आपनी आज्ञा लइ हुं अहिंथी चाल्यो अने केटलेक दिवसे समुद्रने कांठे पहोंच्यो; त्यां हुं न तरी शकाय एवा भयंकरसमुद्रने कांठे जइ मनमां उद्वेग पामतो बेठो हतो, एवामां में कोइएक राक्षसने आवतो जोयो, में तेने नमस्कार करी लंकामां जवानो उपाय पूछ्यो एटले तेणे कह्युं के, "हे सत्पुरुष! सांभळ. जे पुरुष लाकडां एकठां करी तेमां बळी मरेछे ते लंकामां पहोंचे छे." तेनां आवां वचनथी हुं लाकडामां बळी गयो, राक्षसे म्हारुं शब लइ बिभीषणनी आगळ मूक्युं, म्हारा धैर्यथी प्रसन्न थएला बिभीषणे पोतानी शक्तिथी तत्काळ मने जीवतो करी पोतानी कुसुमश्री नामनी पुत्री परणावी, म्होटा उछवथी विवाह करी मने दिव्य वस्त्रालंकार आप्या; पछी में बिभीषणने कह्युं. "स्वामिन्! विशालपुरना राजाए पोतानी पुत्रीना विवाहने अर्थे निमंत्रण करवा माटे मने मोकल्यो छे, माटे आपे त्यां आववुं, तेथी राजानी घणी शोभा थशे." वि-

भिषणे कह्युं. "तमे आगळथी जाओ; हुं पोते विवाह उपर ते मित्र नृपतिना नगरने विषे जरुर आवीश." फरी में कह्युं. "म्हारा राजाने विश्वास आवे तेवुं मने कांइ एधान (नीशानी) आपो." म्हारां आवां वचनथी बिभीषणे मने पोतानुं चंद्रहासनामनुं खड्ग आप्युं." पछी तेमणे विद्याना बळथी मने स्त्रीसहित ऊट अहिं पहोंचतो कर्यो." हरिबळे आ प्रमाणे कही चंद्रहासनामनुं खड्ग राजाना हाथमां आप्युं, राजाए पण कन्या अने खड्ग जोइ तथा युक्तियुक्त सर्व वात सांभळी हरिबळनुं कहेलुं सघळुं सत्य मान्युं. कारणके जेम कपुरमां मळेली धुळ कपुर जेवी देखाय छे, तेम सत्यना आधारवाळुं असत्य पण सत्य जेवुं देखाय छे. जो के कागडाना सरखा मंत्रीए हरिबळनुं वचन मान्युं तो नहीं, तोपण कांइ छळ न मळवाने लीधे 'तेनुं वचन सत्य छे.' एम कह्युं. कह्युं छे केः—

नृपसर्पपिशुनचौरक्षुद्रसुरश्वापदारिशाकिन्यः ॥
दुष्टा अपि किं कुर्यु-श्छलं विना निःफलारंभाः ॥

अर्थः—राजा, सर्प, खळ, चोर, क्षुद्र, देव, शिकारीपशु, शत्रु अने शाकिनी ए दुष्ट जंतुओ पण छळ मळयाविना आरंभरहित थइने शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शके नहीं.

राजा मनमां विचार करवा लाग्यो. "हा! में तेने विकट संकटमां नांख्या छतां एणे म्हारा वचनथी अग्निमां झंपापात कर्यो, माटे खरेखर म्हारे ते मानवा योग्य छे." आ प्रमाणे विचार करी राजाए सभामां प्रगट कह्युं के, "अहो! एणे पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करी छे! एनुं सौभाग्य आश्चर्यकारी छे! पोताना कार्यने विषे ए स्पृहारहित छे! पोताना स्वामीनुं कार्य करवामां एनुं आश्चर्यकारी चातुर्य छे! माटे ए म्हारो खरेखरो परममित्र छे." आ प्रमाणे राजाए प्रसंसा करवापूर्वक बहु सत्कार करी हरिबळने म्होटो उत्सव करी तेने घेरे मोकल्यो. लोको पण हरिबळना आवा चरित्रने जाणी हर्ष पामता छता गामेगाम हमेशां हरिबळना यशने गावा लाग्या. तीव्र कामदेवथी हणायेलो राजा पण हरिबळनां आवां लोकोत्तर चरित्र जोइ अनुक्रमे अति मंद थइ गयो.

एक दिवस राजाना बहु मान्यने वश थइ रहेला अने शुद्धबुद्धिवाळा हरिबळे पोतानी बन्ने स्त्रीओए ना कह्या छतां सर्व सामग्री तैयार करी भविष्यमां अनर्थनो विचार कर्या विना प्रधान विगेरेसहित राजाने भोजन करवासाटे आमंत्रण कर्युं. भोजन अवसरे नवानवा वेषने धारण करी बन्ने स्त्रीओए पोतानुं चातुर्य देखाडवा माटे पीरसवा विगेरे कार्य कर्युं. बन्ने स्त्रीओने

भिषणे कह्युं. "तमे आगळथी जाओ, हुं पोते विवाह उपर ते मित्र नृपतिना नगरने विषे जरुर आवीश." फरी में कह्युं. "म्हारा राजाने विश्वास आवे तेवुं मने कांइ एधान (नीशानी) आपो." म्हारां आवां वचनथी बिभीषणे मने पोतानुं चंद्रहासनामनुं खड्ग आप्युं." पछी तेमणे विद्याना बळथी मने स्त्रीसहित झट अहिं पहोंचतो कर्यो." हरिबळे आ प्रमाणे कही चंद्रहासनाम्नुं खड्ग राजाना हाथमां आप्युं, राजाए पण कन्या अने खड्ग जोइ तथा युक्तियुक्त सर्व वात सांभळी हरिबळनुं कहेलुं सघळुं सत्य मान्युं. कारणके जेम कपुरमां मळेली धुळ कपुर जेवी देखाय छे, तेम सत्यना आधारवाळुं असत्य पण सत्य जेवुं देखाय छे. जो के कागडाना सरखा मंत्रीए हरिबळनुं वचन मान्युं तो नहीं, तोपण कांइ छळ न मळवाने लीधे 'तेनुं वचन सत्य छे.' एम कह्युं. कह्युं छे केः—

नृपसर्पपिशुनचौरक्षुद्रसुरश्वापदारिशाकिन्यः ॥
दुष्टा अपि किं कुर्यु-र्छलं विना निःफलारंभाः ॥

अर्थः—राजा, सर्प, खळ, चोर, दुष्ट, देव, शिकारीपशु, शत्रु अने शाकिनी ए दुष्ट जंतुओ पण छळ मळ्याविना आरंभरहित थइने शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शके नहीं.

राजा मनमां विचार करवा लाग्यो. "हा! में तेने विकट संकटमां नांख्या ठतां एणे म्हारा वचनथी अग्निमां झंपापात कर्यो, माटे खरेखर म्हारे ते मानवा योग्य ठे." आ प्रमाणे विचार करी राजाए सभामां प्रगट कह्युं के, "अहो! एणे पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करी ठे! एनुं सौभाग्य आश्चर्यकारी ठे! पोताना कार्यने विषे ए स्पृहारहित ठे! पोताना स्वामीनुं कार्य करवामां एनुं आश्चर्यकारी चातुर्य ठे! माटे ए म्हारो खरेखरो परममित्र ठे." आ प्रमाणे राजाए प्रशंसा करवापूर्वक बहु सत्कार करी हरिबळने म्होटो उत्सव करी तेने घेर मोकल्यो. लोको पण हरिबळना आवा चरित्रने जाणी हर्ष पामता ठता गामेगाम हमेशां हरिबळना यशने गावा लाग्या. तीव्र कामदेवथी हणायेलो राजा पण हरिबळनां आवां लोकोत्तर चरित्र जोइ अनुक्रमे अति मंद थइ गयो.

एक दिवस राजाना बहु मान्यने वश्य थइ रहेला अने शुद्धबुद्धिवाळा हरिबळे पोतानी बन्ने स्त्रीओए ना कह्या ठतां सर्व सामग्री तैयार करी भविष्यमां अनर्थनो विचार कर्या विना प्रधान विगेरेसहित राजाने भोजन करवासाटे आमंत्रण कर्युं. भोजन अवसरे नवानवा वेषने धारण करी बन्ने स्त्रीओए पोतानुं चातुर्य देखाडवा माटे पीरसवा विगेरे कार्य कर्युं. बन्ने स्त्रीओने

देखवाथी नृपतिने कामदेव उत्पन्न थयो के जेथी कुनीतिने लीधे लोकमां अपवाद प्रसरे छे. "आवी बन्ने स्त्रीओ हरिबळने क्यांथी प्राप्त थइ?" एम विचारकरतो राजा भोजन करीने पोताने घेर गयो. दुष्टमनवाळो प्रधान राजाना अभिप्रायने जाणी कहेवा लाग्यो. "महाराज! म्हारुं वचन सांभळो. हरिबळनी बन्ने स्त्रीओए स्नेहने लीधे नवानवा वेष धारण करी भोजन अवसरे आपनी भक्ति करी छे." प्रधाननां आवां वचनथी अति स्नेहवडे व्याकुळमनवाळा राजाए कह्युं. "प्रधान! तमारी बुद्धिथी हरिबळने मारी नांखवानो उपाय शोधी कहाडो." दुष्टात्मा मंत्रीए कह्युं. "स्वामिन्! हरिबळे अग्निमां प्रवेश करवानुं कह्युं, ते तेनुं वचन आपणाने छेतररुप जाणो; कारण जीवो अग्निमां प्रवेश करवाथी जीवता रहे ए वचन सत्य केम होय? माटे यमराजने बोलाववाना मीषथी हरिबळने अग्निमां नांखीए." राजाए कह्युं. "हे बुद्धिनिधान! तमे आ सारी युक्ति शोधी कहाडी.

एक दिवस नृपतिए हरिबळने बोलावीने कह्युं. "हे सत्पुरुष! असाध्य कार्यमां त्हारीज शक्ति चाले छे, बीजानी चालती नथी, माटे तुं अग्निमां प्रवेश करी यमलोकमां जइ देवताओ सहित यमराजाने आमंत्रण करी आव; कारण अग्निमां प्रवेश करवाथी साधी शकाय एवुं

कार्य फक्त स्हागधीज साधी शकाय छे. कह्युं छे के–सिंहनुं, साहसीकनुं, सुजननुं, मेघनुं, चंद्रनुं, सूर्यनुं अने अग्निनुं, ए सघळानुं पराक्रम एउने विषेज होय छे, बीजाउने विषे होतुं नथी. माटे हे सात्विक शिरोमणि! म्हारुं आ साध्यकार्य तुंज कर." राजानी आवी आज्ञा सांनळी हरिबळे विचार्युं के, "निश्चे आ कुमंत्रीनुं कार्य छे. प्रथम ए दुष्ट मंत्रीनी बुद्धिथी राजाए मने असाध्य कार्य बताव्युं हतुं, माटे धिक्कार छे! धिक्कार छे!! में तेने नोजन कराव्युं तेना फळने. हा ए योग्य छे. कुपात्रने नोजन कराव्यानुं एज फळ घटे छे. कह्युं छे केः–

उपकृतिरेव खलानां, दोषस्य महीयसो नवति हेतुः ॥
अनुकुलाचरणेन हि, कुप्यंति व्याधयोऽत्यर्थम् ॥

अर्थः–खळ पुरुषने उपकार करवो ए म्होटा दोषनुं कारण थाय छे. जेमके योग्यरीते चालवाथी व्याधीउ वधारे कोप करे छे. ॥

प्रथम में जेम अग्निमां प्रवेश करी लंकामां जवानुं विगेरे खोटुं कही बताव्युं हतुं, तेम आ पण तेवुंज कहीश." एम विचारी हरिबळे राजानुं कहेलुं सर्व अंगिकार कर्युं. पछी तेणे घेर जइ ते सघळी वात पोतानी बन्ने स्त्रीउने कही. बन्ने स्त्रीउए उबको आपीने कह्युं.–"हे

नाथ! अमे तमने फरी राजानुं वचन मान्य करवानी ना कही हती छतां तमे तेनुं वचन शा माटे मान्य कर्युं? अमे अमारी बुद्धिथी तमारुं कांइ पण सारुं करशुं. हे नाथ! आप दीर्घ-काळ जीवो." हरिबळे कह्युं. "सघळुं सारुं थशे, तमे कांइ पण चिंता करशो नहीं."

पछी राजाए पोते पूर्वे संपादन करेला सुयशरुप शरीरने भस्मरुप करवा माटे नगरनी बहार लाकडांनी जाज्वल्यमान चिता करावी. हरिबळने चितामां प्रवेश करवाने वखते तेने बहु मानपूर्वक आदरसत्कार आपवा माटे तथा पोतानी खात्री करवा माटे राजा मदनवेग अने प्रधान त्यां आव्या; पछी बुद्धिमंत एवा हरिबळे धैर्यथी चिताना अग्निमां तत्काळ राजा अने प्रधानना देखतां प्रवेश कर्यो. लोको जोता हता एटलामां तो ते भस्मभूत थइ जतो ज-णायो, एथी लोको "आ विपरीत थयुं." एम कहेता कहेता हाहाकार करवा लाग्या; परंतु राजा अने प्रधान तो बहु हर्ष पाम्या. "ललना अने लक्ष्मीना लोभी एवा राजाए दुष्ट मंत्री ना विचारथी हरिबळने अग्निमां नांख्यो." एवी लोकोमां राजानी बहु निंदा थवा लागी. हवे हरिबळे चितामां प्रवेश करती वखते जळाधिष्ठीत देवतानुं स्मरण कर्युं, तेथी ते देवताना प्र-भावथी बळ्यो नहीं; परंतु निर्मळ कांतिवाळो थइ अदृश्यरुपे कोइ स्थानके रही संध्याकाळे

धीमे धीमे पोताने घेर गयो; त्यां तेने तेनी स्त्रीउ जोइ अत्यंत विस्मय पामती ठती कहेवा लागी के, "अमारुं पुन्य आश्चर्यकारी ठे जे अमारो पति कुशळताथी पाठा घेर आव्या." पठी हरिवळ अने बन्ने स्त्रीउ जेटलामां परस्पर वातो करता हता तेटलामां कामाग्निथी तप्त थएलो राजा मदनवेग हरिवळना घेर आव्यो. मदनवेगने दूरथी आवतो जोइ बन्ने स्त्रीउए हरिवळने कह्युं. "स्वामिन! आप गुप्त रीते संताइ रही अमारुं चातुर्य जुउ." हरिवळ स्त्रीउना कहेवा प्रमाणे गुप्त रीते संताइ जोवा लाग्यो. पठी घरनी अंदर आवी पहोंचेला राजाने बन्ने स्त्रीउए आसनादि आपवाथी बहु भक्ति करीने पूठ्युं के, "हे स्वामिन्! आपना चरणनुं आववुं शा हेतुथी थयुं ठे?" राजाए गांभ्मानी पेठे हास्य करीने कह्युं. "हे कल्याणीउ! शुं तमे नथी जाणतां के हुं तमने मळवाने माटे बहु उत्कंठित थयो हुं?" एज कारणथी हुं तमने तेमना माटे अहिं आवेलो हुं." स्त्रीउए कह्युं. स्वामिन्! आपे कह्युं ते योग्य नथी; कारणके संसारमां राजा सेवक लोकोने पिता समान ठे, जो के मनुष्योने देवांगना समान परस्त्री त्यजवा योग्य ठे तो पठी पुत्रीना समान एवी सेवक स्त्री विशेषे त्यजवी जोइए; माटे हे महाराज! तमे आ खोटा कदाग्रहथी विराम पामो. अमे प्राणांते पण शील खंडन करशुं नहीं.

कह्युं छे केः—

वरं शृंगोत्तुंगाद्गुरुशिखरिणः क्वापि विषमे, पतित्वायं कायः कठिनदृषदंतैर्विदलितः ॥

वरं हस्तौ न्यस्तः फणिपतिमुखे तीक्ष्णदशने, वरं वन्हौ पातस्तदपि न कृतः शीलविलयः ॥

अर्थः—म्होटापर्वतना उंचाशिखर उपरथी कोइ पथ्थरवाळा विषम प्रदेशमां पडतुं मूकी आ देहना कडका करी नाखवा, तीक्ष्णदाढवाळासर्पना मुखमां हाथ घालवो अथवा अग्निमां झंपापात करवो ए सर्व सारुं, पण शीळनुं खंडन करवुं ए सारुं नथी. वळी कल्याणना इच्छनार पुरुषे हमेशां न्यायने विषे वर्तवुं, परंतु अन्याये चालवुं नहीं; कारणके न्याय एज सर्व संपत्तिनुं कारण छे. नीतिमां कह्युं छे केः—

द्रुमेषु सलिलं सर्पि, नरेषु मदने मनः ॥
विद्यास्वभ्यसनं न्यायः, श्रियामायुः प्रकीर्तितम् ॥

अर्थः—वृक्षने पाणी, माणसने घी, कामदेवने मन, विद्याने अभ्यास अने लक्ष्मीने न्याय एज आयुष्य कहेलुं छे.

आ प्रमाणे बन्ने स्त्रीनुं युक्तिनां वचनथीराजाने प्रतिबोध पमाडवा मांड्यो पण कामदेव

एम मुखे कह्या छतां थयेलो राजा प्रतिबोध पाम्यो नहीं; उलटो ते तो तेहनी प्रार्थना करवा ला-
ग्यो. वारंवार कह्या छतां पण ज्यारे तेणे स्त्रीलज्जाथी उभा नहीं रहेतां बळात्कार करवा मांड्यो, त्या-
रे कुसुमश्रीए पोतानी विद्याना बळे करीने बंधनथी तेने बांधी लीधो अने लाकडी विगेरेना
प्रहारथी एवो कुट्यो के जेथी कृतघ्न पुरुषोनी पेठे दीर्घकाळसुधी पोषण करेला तेना दांतो
पड़ी गया. पछी माथानां केश अने दांतना पाडी नांखवा विगेरेनी पीडाथी अत्यंत दुःखी थए-
लो मकरकेतुराजा मनमां खेद करतो बहु करुणायुक्तशब्दथी रोवा लाग्यो; पछी कुसुमश्रीए
“हे राजन्! तें पापनुं फळ जोयुं? हवे आवुं करीश नहीं.” एम कही दयाथी तेने छोडी
मुक्यो पछी अत्यंतशोक करतो, लज्जाथी नीचुं जोतो, पस्तावो करतो अने बहु वगोवायेलो
ते राजा पोताने घेर गयो. त्यां बाकी रहेली रात्री निवृत करी प्रभाते कांइ मीषथी वस्त्रादिक
मुकीने बांकी महालमां आव्यो.

हवे श्रेष्ठि कपिल पोतानी स्त्रीनुं चरित्र जोइ घरमांथी बहार आवी कहेवा लाग्यो.
“अयोग्य कार्य करनारा नृपतिने तमे ए योग्य शिक्षा करी, मूर्ख माणस दुःख पाम्याविना
क्यारे पण पाछो जतो नथी. ए राजा आवी रीते कुमार्गे चाले छे ते अकृत्यनुं कारण दुष्ट

कह्युं छे के:—

वरं श्रृंगोत्तुंगाद्गुरुशिखरिणः क्वापि विषमे, पतित्वायं कायः कठिनदृषदंतैर्विदलितः ॥

वरं हस्तो न्यस्तः फणिपतिमुखे तीक्ष्णदशने, वरं वन्हौ पातस्तदपि न कृतः शीलविलयः ॥

अर्थः—म्होटापर्वतना उंचाशिखर उपरथी कोइ पथ्थरवाळा विषम प्रदेशमां पडतुं मूकी आ देहना कडका करी नाखवा, तीक्ष्णदाढवाळासर्पना मुखमां हाथ घालवो अथवा अग्निमां झंपापात करवो ए सर्व सारुं, पण शीळनुं खंडन करवुं ए सारुं नथी. वळी कल्याणना इच्छनार पुरुषे हमेशां न्यायने विषे वर्तवुं, परंतु अन्याये चालवुं नहीं; कारणके न्याय एज सर्व संपत्तिनुं कारण छे. नीतिमां कह्युं छे के:—

द्रुमेषु सलिलं सर्पिं, नरेषु मदने मनः ॥
विद्यास्वभ्यसनं न्यायः, श्रियामायुः प्रकीर्तितम् ॥

अर्थः—वृक्षने पाणी, माणसने घी, कामदेवने मन, विद्याने अभ्यास अने लक्ष्मीने न्याय एज आयुष्य कहेलुं छे.

आ प्रमाणे बन्ने स्त्रीउए युक्तिनां वचनथीराजाने प्रतिबोध पमाडवा मांड्यो पण कामदेव

रूप गृहने वश थयेलो राजा प्रतिबोध पाम्यो नहीं; उलटो ते तो तेहनी प्रार्थना करवा ला-
ग्यो. वार्या छतां पण ज्यारे तेणे स्थीरपणाथी उभा नहीं रहेतां बळात्कार करवा मांड्यो, त्या
रे कुसुमश्रीए पोतानी विद्याना बळे करीने बंधनथी तेने बांधी लीधो अने लाकडी विगेरेना
प्रहारथी एवो कुट्यो के जेथी कृतघ्न पुरुषोनी पेठे दीर्घकाळसुधी पोषण करेला तेना दांतो
पडी गया. आवि गाढबंधन अने दांतना पाडी नांखवा विगेरेनी पीडाथी अत्यंत दुःखी थए-
लो मदनवेगराजा मनमां खेद करतो बहु करुणायुक्तशब्दथी रोवा लाग्यो; पछी कुसुमश्रीए
“हे राजन्! तें पापनुं फळ जोयुं? हवे आवुं करीश नहीं.” एम कही दयाथी तेने छोडी
मूक्यो एटले अत्यंतशोक करतो, लज्जाथी नीचुं जोतो, पस्तावो करतो अने बहु वगोवायेलो
ते राजा पोताने घेर गयो. त्यां बाकी रहेली रात्री निवृत्त करी प्रभाते कांइ मीषथी वस्त्रथी
मुखने ढांकी सभामां आव्यो.

हवे अहिं हरिबळ पोतानी स्त्रीनुं चरित्र जोइ घरमांथी बहार आवी कहेवा लाग्यो.
“अयोग्य कार्य करनारा नृपतिने तमे ए योग्य शिक्षा करी, मूर्ख माणस मुख भांग्याविना
क्यारे पण पाछो जतो नथी. ए राजा आवी रीते कुमार्गे चाले छे ते अकृत्यनुं कारण दुष्ट

बुद्धिवाळो मंत्री छे. कह्युं छे केः—

वल्लि नरिंदचित्तं, वरकाणं पाणिअं च महिलाउ ॥
तत्थय वच्चंति सया, जत्थय धूत्तेहिं निञ्चंति ॥ १ ॥

अर्थः—वेल, राजानुं चित्त, कथा, पाणी अने स्त्रीउ ए सर्वेने धूर्तपुरुषो ज्यां लइ जाय त्यां नित्य जाय छे.

जो ते दुष्ट पुरुष जीवतो रहे तो ते पोतानी प्रजाने कोइ पण प्रकारे छोडशे नहीं, माटे अनर्थमूल एवा ते दुष्टने मूळमांथी उखेडी नांखवो जोइए. आवी रीते पोतानी बन्ने स्त्रीउनी साथे विचार करी अने स्मरण करवाथी आवी पहोंचेला देवताना प्रभावथी पोतानुं दिव्यस्वरुप बनावी ते हरिबळ, भयंकरआकृतिने धारणकरी रहेला ते छडीदार सरखा देवतासहित प्रभाते राजसभामां गयो, अने राजाना पगमां पडीने नमस्कार कर्यो. स्वर्गमांथी उतरेलानी पेठे ते दिव्यरुपवाळा हरिबळने जोइ नगरवासीलोकोसहित अत्यंत विस्मय पामेलो भूपति विचारवा लाग्यो. "म्हारा पापीष्ट कार्यने धिक्कार थाउ! धिक्कार थाउ!! निश्चे एनुंज कार्य निर्दोष देखाय छे; कारणके में तेने प्रत्यक्ष जोतांजोतां भस्मरुप बनाव्यो हतो छतां ते पाछो आव्यो."

आ प्रमाणे विचार करी मदनवेगराजाए हरिबळने कह्युं.–"हे महासाहसिक! तुं अहिं शी रीते आव्यो? अने त्हारो आवो दिव्यवेष केम देखाय छे?" हरिबळे कह्युं. "हुं जेटलामां अग्निथी भस्मरूप थयो तेटलामां यमराजाना सेवकोए मने तुरत यमराज पासे पहोंचाड्यो. यमराजा म्हारा उपर प्रसन्न थयो; तेना प्रभावथी हुं आवो अद्भुत दिव्यआकृतिवाळो थयो छुं. कारणके साहसिककष्टथी प्रसन्न थएला देवताउ शुं नथी आपता? में ते यमराजानी नहिं वर्णवी शकाय एवी महा समृद्धिने जोइ ते समृद्धिने सहस्त्रजिह्वाथी शेषनाग पण वर्णवी शके नहीं तोपछी एक जिह्वावाळो हुं तो शी रीते वर्णवी शकुं? ते यमराजानी संयमिनी नामनी नगरी छे, त्यां ते राज्य करे छे; ते नगरीमां निवास करनारा लोको हमेशां हर्षयुक्त रहे छे, इंद्रादि सर्व देवताउ तेनी निरंतर सेवा करे छे तो बीजाउ तेनी सेवा करे तेमां तो शुं कहेवुं! वधारे वर्णन करवाथी शुं? परंतु त्रणलोक पण तेने स्वाधिन छे, अत्यारे आ जे म्हारी पासे उभेलो छे ते यमराजानो चंडनामनो प्रतिहारी छे, यमराम जेना उपर प्रसन्न थयो तेने कल्पवृक्ष समान छे अने जेना उपर क्रोध पाम्यो तेने काळरुप छे. कह्युं छे केः–

यस्मिन् रुष्टे भयं नास्ति, तुष्टे नैव धनागमः निग्रहानुग्रहौ न स्तः स रुष्टः किं करिष्यति ॥

अर्थः—जे माणसना क्रोधथी बीजाने भय उत्पन्न थतो नथी; प्रसन्नताथी धन प्राप्ति थती नथी, तेम निग्रह अने अनुग्रह थता नथी ते माणस क्रोध पामे तोपण शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शकतो नथी.

में ते यमराजनी तेवी महा समृद्धी दीठी; तेथी हुं म्हारा नेत्रोनुं सफलपणुं मानुंछुं. लोक पण एमज कहे छे के जे वधारे जोयुं ते जीवितथी पण वधारे सारुं छे. महाराज! में आपनी आज्ञाथी यमराजनुं युक्तिवचनवडे आमंत्रण कर्युं, ते वखते अति प्रसन्न थएला यमराजाए मने कहुं के.—"ए योग्य छे, हुं त्यां आवीश; परंतु एकवार मदनवेग नृपति पोताना प्रधान विगेरे माणसोसहित अहिं आवे तो हुं तेनी योग्यभक्तिथी पुजा करीने पछी त्यां आवुं." पछी यमराजाए अति दिव्यरुपवाळी कन्या, सुंदर आभूषण अने मनोहर वस्त्र विगेरे वस्तु आपीने मने कहुं के "आ सघळुं राजादिने आपजो." कहुं छे केः—

छिधां बंधे वधे युद्धे, दुर्गग्राहे गृहे महे ॥
क्लिश्यंते सेवकाः किंतु, नेतुरेवाखिलं फलम् ॥

अर्थः—शत्रुने बंधन करवामां, शत्रुनो वध करवामां, युद्धमां, दुर्गग्रहण करवामां, आ-

ने उत्सवमां शेवक लोको क्लेश पामे छे ए सघळुं केवळ अधिकारीनुं फळ छे.

"हे हरिबळ! त्हारा नृपतिने परिवारसहित अहिं मोकलजे." एम कही यमराजाए मने अहिं मोकल्यो छे. वळी यमराजाए आपने बोलाववा माटे, मने मार्ग देखाडवा माटे अने बहु मान दर्शाववा माटे म्हारी साथे आ पोताना प्रतिहारीने मोकल्यो छे. हे स्वामिन्! आ दिव्यप्रभाववाळा प्रतिहारीए मने वेगथी अहिं आण्यो छे, माटे तेनीज साथे आप यम राजाना नगरप्रत्ये जाओ; कारणके सज्जन पुरुषो परोपकार करवामां तत्पर होय छे," पछी प्रतिहारी (देवता) ए पण हरिबळना केहेवा प्रमाणे मदनवेगनृपतिने सर्व समाचार कह्या, कारणके देवता कहे ते मान्य गणाय छे. देवताए कहेलां वचनो प्रधानसहित नृपतिए सत्य मान्यां. कारण गुप्त विचारने ब्रह्मा जाणी शकवाने समर्थ थता नथी तो पछी माणसो तो शीरीते समर्थ थाय?

पछी लोभथी आकुळ व्याकुळ थएला मनवाळो नृपति नगरवासी लोकोसहित केहेवा लाग्यो के "हे हरिबळ! मने यमराजनी नगरीमां जवानो बहु उत्साह थयो छे; माटे नगर नी वहार म्होटी ज्वाजल्यमान चिता करावो के जेमां प्रवेश करीने हुं आ नागरीक लोको

सहित झट यमराजनी नगरीमां जावुं." पछी हरिबळे राजानी आज्ञा प्रमाणे चिता तैयार करावी, तेमां नगरवासी लोकोसहित राजा जेटलामां प्रवेश करवा तैयार थयो तेटलामां हरिबळे विचार्युं के "में आ शो वृथा अनर्थ आरंभ्यो? एक पचेंद्रिय जीव हणवाथी पण नरकमां पडवुं पडे छे. श्रावकोने कोइ अपराधी जीव मारवो होय तो ते कदापी योग्य छे, परंतु अपराधरहित जीवने मारवो योग्य नथी. हवे आ निरपराधी जीवोने बचाववानो शो उपाय थाय? आ प्रमाणे हरिबळ विचार करतो हतो, एवामां प्रतिहारीदेवताए राजाने कह्युं. "हे राजन्! तमे उतावळ करी आ प्राप्त थएला फळने हारी जशो नहीं, जो तमारे फळनी इच्छा होय तो म्हारा केहेवा प्रमाणे करो. अमारो महाराजा अति विषम छे, माटे त्यां योग्य रीते जवुं जोइए; तेथी जे पुरुष आपने मान्य होय तेने प्रथम मोकलो अने पछी आप जाओ." प्रतिहारी देवतानां आवां वचन सांभळी कुमंत्री विचारवा लाग्यो के, "प्रथम जवाथी मने पूर्ण इच्छित फळ प्राप्त थशे. कारणके कोइ स्थानके आगळथी जनाराने संपत्तिनी प्राप्ति अने कोइ स्थानके पाछळथी जनाराने विपत्तिनो लाभ थाय छे. कोइ वखते धूर्त अने कोइ वखते बुद्धिमान पोताना कार्यने साधे छे. कह्युं छे के:—

दाने पाने शयने, व्याख्याने भोजने सभास्थाने ॥
क्रयविक्रयेऽतिथित्वे, राजकुले पूर्णफलमाद्यः ॥

अर्थः—दान, पान, शयन, व्याख्यान, भोजन, सभास्थान, खरीद, वेचाण, परुणो अने राजकुळ एटलाने विषे जे पहेलो जाय तेने पूर्ण लाभ थाय छे. वळी

शून्येऽरण्ये भवने, ग्रामे तीये वने च संग्रामे ॥
आरोहेऽप्यवरोहे पुरस्सरेन्न पथि रात्रौ च ॥

अर्थः—शून्यअरण्यमां, शून्यमंदिरमां, शून्यगाममां, पाणीमां, वनमां, संग्राममां, ऊंचे चडवामां, नीचे उतरवामां, मार्गे चालवामां, अने रात्रीने विषे आगळ चालवुं नहीं."

आ प्रमाणे, विचार करी प्रधाने कह्युं. "महाराज! हुं आ प्रतिहारीनी साथे आगळथी जाउं छुं." भूपतिए आज्ञा आपी, तेथी प्रधान पोताने कृतार्थ थयो मानी बहु हर्ष पाम्यो. पछी जेटलामां यमराजाना प्रतिहारी (जलाधिष्टीत देवता) ए ज्वाजल्यमान अग्निमां प्रवेश कर्यो, तेटलामां तेनी पाछळ दुष्टबुद्धिवाळा प्रधाने पण हर्षथी प्रवेश कर्यो. प्रधान तत्काळ भस्मरुप थयो तेले जोइ अत्यंत हर्षित थएलो राजा पण पतंगनी पेठे अग्निमां झंपलावा तैयार

थयो, तेने हरिबळे दयाथी झट हाथवडे पकडी लीधो. एटले राजाए कह्युं केः—“तुं मने शुभ कार्यमां विघ्न न कर.” हरिबळे कह्युं. “नरनाथ! स्वस्थ थइ एक म्हारुं वचन सांभळो. कोइ पण पुरुष अग्निमां पडवाथी जीवे छे एम तमारे न जाणवुं, परंतु में ते एक नाटक प्रगट कर्युं छे. आ दुष्ट मंत्रीए तमारी साथे खराब मसलत करी कूड प्रपंचथी मने बहुवार प्राणांत संकटमां नाख्यो छे. वळी हे नृप! ए कुमंत्रीनी दुष्ट बुद्धिथी तमे पणे दांत पडवादि बहु दुःखो सहन कर्यां छे. कह्युं छे केः—

मा जवउ सो पुरिसो, जो कुमइं देह वीससंताणं ॥
जो परवंचननिउणो, परधणमहिलारइ जो य ॥

अर्थः—जे विश्वासवाळा माणसोने दुष्ट बुद्धि आपे छे, बीजाओने छेतरवामां निपुण होयछे अने परस्त्रीने विषे प्रीति धरनारा होय छे, ते माणसो आ विश्वमां न जीवो. वळी

किंकुणइ अज्जनिवो जत्थ कुमंती कमंत करणपरो ॥
दुठोवि कुणइ सो किं जत्थ सुमंती सुमंतपरो ॥

अर्थः—ज्यां दुष्टमंत्री खराब मसलत करवामां तत्पर होय त्यां सारो राजा शुं करी शके?

अने ज्यां श्रेष्ठ मंत्री उलट मसलत करवामां तत्पर होय त्यां डुष्ट राजा शुं करी शके?

आ हेतुथी में ते कुमंत्रीने उपाय रची ज्वाजल्यमानअग्निमां फेंकी दीधो. कारणके व्याधि, विषवृक्ष अने डुर्जन ए त्रणने कोइपण उपायथी तत्काळ छेदी नांखवा जोइए. तमे म्हारा राजा छो तो अग्निमां पडता एवा आपनी हुं केम उपेक्षा करुं? कारण स्वामिनो द्रोह करवो ए महा पाप छे." हरिबळनां आवां वचन सांभळी अत्यंत शंका पामेलो राजा मदनवेग विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! म्हारुं सर्व दुराचरण एना जाणवामां आव्युं." आवा विचारथी लज्जावडे पीडा पामेलो भूपति नीचुं मुख करी मूर्छा नहि पाम्या छतां मूर्छा पाम्यानी पेठे स्थीर थइ गयो.

पछी हरिबळे तेवा तेवा अति मधुर वचनथी ते लज्जायुक्त थएला नृपतिने शांत पमाड्यो. सुजनोनो एवो स्वभाव होय छे के ते हमेशां अपकार करनारा उपर पण दया करे छे. पछी राजाए पूछ्युं. "हे हरिबळ! त्हारी आवी महाशक्ति शाथी थइ?" तेवारे हरिबळे कह्युं. "ए सर्व म्हारा उपर प्रसन्न थएला देवतानुं महात्म्य छे, म्हारुं नथी." हरिबळनां आवां वचन सांभळी मनमां अत्यंत विस्मय पामेलो राजा हर्षित थइ पोतानुं मस्तक धुणावतो छतो तेना

चरित्रनुं स्मरण करतां विचार करवा लाग्यो केः—"में तेनो आटलो बधो अपराध कर्यो छतां ते महाशक्तिवंत हरिबळे मने बाळी मूक्यो नहीं, तेम म्हारुं राज्य पण लीधुं नहीं; तेथी ते खरेखर म्हारो उपकारी छे." आ प्रमाणे हरिबळनी प्रशंसा अने पोतानी निंदा करतो एवो मदनवेग नृपति संसारथी उद्वेग पामेलानी पेठे बहु वारे पोताने घेर गयो, अने सर्व नगरवासीलोको पण यमराजानी सयंमिनी नगरी जोवानी इछा पुरी न थवाने लीधे शोक करता अने हरिबळनुं आश्चर्यकारी चरित्र जोइ तेनी प्रशंसा करता पोतपोताने घेर गया. ते दिवसथी राजा मदनवेगना चित्तमां कोइ अपूर्व गाढवैराग्य उत्पन्न थयो, तेथी तेने सर्व राज्य अप्रिय लाग्युं. पछी राजा मदनवेगे उपकारी एवा हरिबळ साथे पोतानी पुत्रीनो म्होटा उत्सवथी विवाह कर्यो. हस्तमेळाप वखते तेणे सर्व राज्यसंपत्ति हरिबळने आपी पोते गुरु पासे उत्तम शिक्षारुप चारित्र गृहण कर्युं. पछी निरतिचारपणे चारित्र पाळी, सर्व कर्मनो क्षय करी छेवट केवळज्ञानरुपलक्ष्मी मेळवी ते मदनवेग राजा मोक्ष पाम्यो.

हवे कांचनपुरनो राजा वसंतसेन पोतानी पुत्री वसंतश्रीनी शोध करतो हतो, एवामां तेणे लोकवार्ताथी हरिबळनुं आश्चर्यकारी चरित्र सांभळ्युं. कह्युं छे केः—

वार्त्ता च कौतुकवती विशदा च विद्या, लोकोत्तरः परिमलश्च कुरंगनाभेः ॥
तैलस्य बिंदुरिव वारिणि दुर्निवारमेतत्त्रयं प्रसरतीति किमत्र चित्रम् ॥

अर्थः—आश्चर्यकारी वार्ता, निर्मळ विद्या अने कस्तुरीनो सर्वोत्कृष्ट सुगंध, ए त्रण पाणी-मां पडेला तेलना टीपानी पेठे प्रसरी रहे छे. एमां आश्चर्य शुं?

पछी वसंतसेन राजाए विचार करी प्रधान विगेरे पुरुषोने पोतानी पुत्रीने अने जमाइ एवा हरिबळने तेडवा माटे मोकल्या. हरिबळ राजा पण पोतानी महासेनाथी शत्रुजनो प-राभव करतो त्रण स्त्रीओसहित कांचनपुर नगरे आव्यो, त्यां वसंतसेन महाराजाए तेने महो त्सवथी नगरमां प्रवेश कराव्यो. पिता, माता अने स्वजनवर्गे वसंतश्रीनी प्रशंसा करी. पछी अति हर्षित एवा वसंतसेननृपतिए प्रेमपात्र एवा पोताना जमाइ हरिबळने पोतानुं राज्य आ प्युं अने पोते स्त्रीसहित दीक्षा लइ कर्मना मळथी मुक्त थइ निराबाध एवा मुक्तिसुखने पाम्यो.

हवे शत्रुजना सैन्यरूप पर्वतोने तोडी पाडवामां वज्रसमान हरिबळ पुन्यबळथी बन्ने रा-ज्यनुं पालन करवा लाग्यो. राजकन्याओ तेने पट्टराणीओ हती, ए विना बीजी पण राजक-न्याओने ते परण्यो हतो. ते बधी स्त्रीओनी साथे जेवी रीते देवलोकमां इंद्र अप्सराओनी साथे

भोग भोगवे तेवी रीते भोग भोगवतो हवो.

एक दिवस वनपाळे आवीने सभामां बेठेला हरिबळभूपतिने वधामणी आपी के, "हे स्वामिन्! आपना उद्यानमां सुगुरु धर्माचार्य आवेला छे." सुगुरुनुं आगमन सांभळी बहु हर्षित थएला भूपतिए तेने वस्त्राभरणादि आपी बहु संतोष पमाड्यो; पछी पोते गुरुने वंदन करवा माटे म्होटा उत्सवथी उद्यानमां गयो. त्यां तेणे त्रण प्रदक्षिणापूर्वक गुरुने प्रणाम करीने विनंती करी के, "हे स्वामिन्! अति हीनकुळमां उत्पन्न थएलो हुं आपना प्रसादथी आ प्रकारनी अतुल समृद्धि पाम्यो छुं, माटे प्रसन्न थइ अने अनंतसुख आपनारो धर्मोपदेश आपो, के जेथी हुं अनंतसुखनो भोगवनारो थाउं." आ प्रमाणे कही चरणमां पडेला हरिबळने गुरुए कह्युं के, "हे राजन्! तने धन्य छे के जे त्हारी आ प्रमाणे सुमति थइ. कह्युं छे के:—

केचिद्भोजनभंगिनिर्भरधियः केचित्पुरंध्रीपराः,
केचिन्माल्यविलेपनैकरसिकाः केचिच्च गीतोत्सुकाः ॥
केचित् द्युतकथामृगव्यमदिरानृत्यादिवद्धादराः,
केचिद्वाजिगजोक्तयानरसिका धन्यास्तु धर्मे रताः ॥

अर्थः—केटलाक भोजननी रचनामां अति गाढबुद्धिवाळा होय छे; केटलाक स्त्रीओने विषे तत्पर होय छे; केटलाक पुष्प अने अंगरागनुं लेपन करवामां प्रीति धरावनारा होय छे; केटलाक गीतमां उत्साहवाळा होय छे; केटलाक द्युत, वार्ता, मृगया, मदिरा अने नृत्य विगेरेमां आदरवाळा होय छे; अने केटलाक अश्व, गज, बळद अने वाहन उपर रसिक होय छे; परंतु जेओ धर्मने विषे प्रीतिवाळा छे तेओनेज धन्य छे.

हे राजन्! धर्मना बे भेद छे. एक यतिधर्म अने बीजो श्रावकधर्म. आ प्रमाणे धर्मना बन्ने भेद जिनेश्वरे कह्या छे; ए बन्ने प्रकारना धर्मनुं मूळकारण जीवदया जाणवी. ते जीवदयाने पाळवा माटे केटलाक पुरुषो सर्वविरति (चारित्र) ने विषे राग करे छे; कारणके ते सर्वविरति विना जीवदयानुं आराधन थइ शकतुं नथी. जे पुरुष यतिधर्म पाळवा समर्थ नथी ते, सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्मने शुद्ध परिणामथी उत्तम रीते पाळे छे. वळी जीवदया छे मूळ कारण जेनुं एवो ते श्रावकधर्म पण बार प्रकारनो छे. एम जिनराजे कह्युं छे." आवो सुगुरुनो धर्मोपदेश सांभळी राजा हरिबळ अति हर्षित थयो, अने प्रथम सम्यक्त्वदर्शनपूर्वक अणुव्रत गृहण करीने बाकीना सर्व मृषावादविरमणादि व्रतो शक्ति प्रमाणे स्विकार्यां. पछी गृहस्थधर्मने

अंगिकार करी गुरुना चरणने नमस्कार करी हर्ष पामतो छतो पोताना नगरमां आव्यो.

हवे हरिबळ निरंतर उत्तम प्रकारे धर्माराधन करवा लाग्यो. तेणे पटह वगडावी पोताना देशमां अमारी प्रवर्तावी अने माणसोने रत्नप्रभादि सात नरकोनां दुःख आपनारां द्युतादि सात व्यसनोने दूर कर्यां; त्यार पछी तेणे तुंबडीमां रहेला अमृतरसथी रोगादि उपद्रवोने दूर करी लोको उपर बहु उपकारो कर्या. कह्युं छे के,—मेघोनुं जळ, चंद्रनुं तेज, वृक्षोना फळोनो समूह अने सत्पुरुषोनुं आचरण ए सर्व सर्व लोकोने सामान्यरीते उपकार करनार छे. वळी तेणे पोताना देशना गामो जिनमंदिरोथी सुशोभित कराव्या. आवी रीते धर्मने मेळवता एवा ते हरिबळे पुन्य अने निपुणपणाथी पोतानुं राज्य एक छत्र (चक्रवर्ती) सरखुं बनाव्युं.

एक दिवस गुणवंत गुरु तेना उद्यानने विषे समवसर्या, तेवारे राजा हरिबळ तेमने वंदना करवा माटे हर्षथी उद्यानमां गयो; त्यां तेणे गुरुना मुखथी धर्मदेशना सांभळीने वैराग्य वासीत थइ त्रण स्त्रीओसहित दीक्षा लीधी. पछी उत्तम प्रकारे जिनेश्वरना धर्मनुं आचरण करतां केवळज्ञान प्राप्त करी हरिबळ राजर्षी शाश्वत एवा मोक्षस्थानमां गया.

॥ इति हरिबळनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के)—हे भव्यजनो! तमे आ हरिबळना चरित्रनो मनमां विचार करी जीवदयारुप प्रथमव्रतने विषे उद्यम करो. श्री जिनवरना मुखथी आवां वचन सांभळी हर्षित थएला आणंदश्रावके श्रावकना भांगे करीने प्रथम अणुव्रत आदर्युं. ते आ प्रमाणे. "हे नाथ! हुं निरपराधि त्रसजीवोने नहिं हणुं, तेम अपराधी एवा त्रसजीवोने निर्दयनी पेठे क्यारेयण नहिं हणुं; वळी पृथ्वीकाय विगेरे एकेंद्रिय जीवोनी यतना पण वधादि पांच अतिचार विना म्हारे हमेशां करवी." आ प्रमाणे आणंदश्रावके भावथी प्रथम अणुव्रत ग्रहण कर्युं. तेनो आलावो भगवाने पोते उच्चराव्यो, ते आ प्रमाणेः—

थूलगं पाणाइवायं समणोवासउ पच्चरकाइ, सेपाणाइवाए दुविहे पन्नते ॥ तंजहा ॥ संकप्पउअ आरंभउअ तत्थसमणोवासउ संकप्पउ जावज्जीवाए पच्चरकाइ ॥ आरंभउथूलगपाणाइवायवेरमणस्स समणोवासएण पंच अइआरा जाणियव्वा न फासियव्वा ॥तंजहा॥ [1]वहे [2]बंधे [3]छविच्छेए [4]अइभारे [5]भत्तपाणवुच्छेए ॥

अर्थः—श्रावक स्थूल एवा प्राणातिपातनुं पच्चख्खाण करे छे, ते प्राणातिपात बे प्रकारनो छे. एक संकल्पथी अने बीजो आरंभथी. तेमां संकल्पथी प्राणातिपातनुं श्रावक जीवितप-

र्यंत पच्चक्खाण करे छे, परंतु आरंभथी स्थूलप्राणातिपातविरमणनुं जीवितपर्यंत पच्चक्खाण करता नथी. श्रावके तेना पांच अतिचार जाणवा, परंतु आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे:—

१ त्रसजीवोने निर्दयपणे चाबकवडे प्रहार करवो. २ दोरडा विगेरेथी निर्पेक्षपणे दृढ बांधवा. ३ शस्त्रवडे नाक, कान, वृषण विगेरे कापवां. ४ बळद विगेरेनी पीठ उपर न उपाडी शके तेटलो भार भरवो. ५ अवसर थये पण अन्न, जळ, घास न आपवां.

जीवोने उपर कहेला पांच अतिचार करनारो श्रावक पहेलाव्रतनी विराधना करे छे. बीजाव्रतमां जे पुरुषो आ संसारने विषे सत्य वचन बोले छे, तेओ त्रण भुवनना जीवोने निश्चे वखाणवा लायक थाय छे. जे पुरुष प्राणांते पण असत्य वचन नथी बोलतो, तेनी देवताओ पण हंसराजानी पेठे प्रशंसा करे छे. ते हंसराजानी कथा.

॥ मृषावादरूप बीजाव्रत उपर हंसराजानी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे राजपुर नामनुं नगर छे, ते नगरने विषे (जेम इंद्र स्वर्गपुरीने विषे राज्य करे छे तेम) हंस नामनो राजा राज्य करतो हतो. उत्तम रीते जिनेंद्रना धर्मनुं आराधन करतो एवो ते राजा बीजा मृषावादविरमणव्रतने विशेषे म्होटा उद्यमथी आराधतो हतो.

हवे मलयश्रृंगनामना पर्वत उपर उत्तम पुरुषोए स्थापन करेलुं श्री आदिनाथनुं मंदिर छे, त्यां चैत्रमासनी पुनमने दिवसे यात्रा निमित्ते बहु लोको एकठा थया हता; ते वखते हंसराजा पण प्रधानने राज्यनो भार सोंपी पोते थोडो परिवार साथे लइ जिनधर्मनी प्रभावना करतो हर्षथी यात्रा करवा चाल्यो. एवो कयो धन्यपुरुष होय के जे समीपे आवेला धर्मकार्यमां विलंब करे?

हवे हंसराजा जेटलामां अर्धे रस्ते पहोंच्यो तेटलामां पाछळथी कोइ पुरुष उतावळो उतावळो आवी विनंती करवा लाग्यो के, "हे राजन्! आजथी दसमा दिवसे आप यात्राने माटे प्रयाण कर्युं, ते वात सीमाडाना देशना राजा अर्जुने सांभळी, तेथी ते आपनो शत्रु अकस्मात् राजपुरनगरमां आवी, सर्व आयुधधारी सुभटोने मारी नांखी, भंडार, घोडा, हाथी, अने रथसहित सर्व नगरने पोताना स्वाधिनमां करी लीधुं छे. वळी राज्यासन उपर बेठेला ते अर्जुनभूपतिए भयभित थएला नगरने अभयदान आपी आनंदयुक्त कर्युं छे, अने नगरमां तत्काळ पोतानी आज्ञा प्रवर्तावी छे; तेथी एकांतमां संताइ रहेला सुमित्रमंत्रीए अंतःकरणथी आपने खबर आपवा माटे मने आपनी पासे मोकल्यो छे; माटे हे नाथ! हवे जेम आपने योग्य लागे तेम करो."

पछी सुभटो राजाने कहेवा लाग्या.—"महाराजा! हवे झट आप पाछा वळो. प्रगट प्रतापवाळा तमारी आगळ कयो शत्रु टकी रहेवाने शक्तिवंत छे? आप प्रथम शत्रुने नगरमांथी दूर करीने पछी यात्रा माटे जाओ." तेवारे राजाए निष्कंपचित्तथी कह्युं.—"हे महाभाग सेवको! संपति अने विपत्ति पूर्वे करेला कर्मना स्वाधिनपणाथी प्राप्त थाय छे, तो पूर्वभवना बहु पुन्यथी प्राप्त थएला जिनयात्राना म्होटा उद्यमने त्यजी दइ संसारना हेतु एवा राज्यने माटे कयो मूर्ख पुरुष दोडे? हे महासत्वधारी सुभटो! म्हारुं राज्य नाश पामो अथवा न पामो, परंतु हुं तो यात्रा करीनेज पाछो वळीश; अमथो नहीं वळुं." आ प्रमाणे कही हंसराजा निश्चलपणे आगळ चाल्यो अने तेनी सेनाना माणसो पोतपोताना स्वजननी संभाळ लेवा माटे पाछा वळ्या. जेम जेम सेवक लोको पाछा वळवा लाग्या, तेम तेम राजा हर्षपामवा लाग्यो. छेवट एक छत्र धरनारा सेवकसहित ते हंसराजा एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो. त्यां ते "आ म्हारो उत्तम घोडो, वस्त्र अने आभरणोना लोभी अने अति क्रूर एवा भिल्ल लोको मने मारी नांखशे एवो विचार करी पोताना छत्रधरने सर्व उत्तम वस्त्रादि वस्तुओ आपी पोते एकलो तीर्थयात्रा तरफ चाली निकळ्यो.

रस्तामां एक मृग राजानी आगळ थइ नासी गयो, तेनी पाछळ कोइएक भिल्ल हाथमां बाण चडावेला धनुष्यने धारण करतो छतो राजानी पासे आवी कहेवा लाग्यो.—"आ गहन वनमां बहु पांदडां पडेलां छे तेथी हुं मृगनां पगलां देखी शकतो नथी, माटे हे सत्पुरुष! ते मृग त्हारी आगळथी नासी जइने वनना कया कुंजमां पेसी गयो छे ते मने कृपा करीने कहे? कारणके ते मृग म्हारी भक्ष्य वस्तु छे." तेवारे राजा विचार करवा लाग्यो. "जो हुं सत्य कहीश तो मृगनो वध थशे अने असत्य कहीश तो व्रतनो भंग थशे, माटे एने बुद्धिना बळथी समजावुं." आ प्रमाणे विचार करी राजाए कह्युं.

"हे भिल्ल! तुं मने वार्ता पूछे छे तो हुं तने कहुं छुं के मार्गमां भूलो पडवाने लीधे हुं अहिं आवी चड्यो छुं." भिल्ले कह्युं. "अरे! हुं एम पूछुं छुं के मृग केनी तरफ गयो ते मने कहे? राजाए फरी कह्युं. "हे महाभाग! म्हारुं नाम हंस छे." भिल्ले कह्युं. "अरे! तने त्हारुं नाम कोण पूछे छे? हुं तो एम पूछुंछुं के मृग केनी तरफ गयो?" त्यारे राजाए कह्युं. "म्हारुं घर राजपुरमां छे." तेवारे भिल्ले क्रोध करीने कह्युं. "अरे मूढ! हुं जे पूछुं छुं ते कहे, बीजुं बीजुं शामाटे बोले छे?" राजाए कह्युं. "जो तुं म्हारुं कुळ पूछतो होय तो हुं क्षत्रिय

कुळनो छुं." भिल्ले कह्युं. "शुं तुं बहेरो छे?" राजाए कह्युं. "तुं जे मार्गे मने जवानुं कहीश ते मार्गे हुं जइश." तेथी भिल्ले कह्युं. "तने बहेरापणानो रोग निरंतर हजो." एम कहीने निराश थएलो भिल्ल पोताने स्थाने गयो अने पुण्यवंत एवो राजा पण धीमे धीमे आगळ चाल्यो. थोडे दूर गयो एवामां तेने एक मुनि मल्या; तेथी ते मुनिने वंदना करी आगळ प्रयाण कर्युं. एवामां तेने क्रोधथी राता नेत्रवाळा बे भिल्लो सामा मळ्या. ते भिल्लोए राजाने कह्युं के, "हे मुसाफर! आ वनमां सुर नामनो पल्लीपति रहे छे, ते आजे बहु दिवसे केटलाक चोरोने साथे लइ जेवामां चोरी करवा निकळ्यो, तेवामां तेणे मार्गमां सामे आवता एवा एक साधुने दीठा, तेने जोवाथी पल्लीपतिए 'अमंगळ थयुं.' एम कही क्रोधथी अमने बन्नेने ते साधुनो घात करवा माटे मोकल्या छे; माटे हे श्रेष्टपुरुष! ते मुनि कइ दिशा तरफ गयो ते अमने कहे?"

राजाए विचार कर्यो के, "जो हुं सत्य कहीश तो आ बंन्ने दुष्टो मुनिनो घात करशे, अने जो सत्य नहिं कहुं तो व्रत भंग थशे; माटे आ बन्नेने पण समजावुं." आवो विचार करी राजाए तेमने पूछ्युं. "तमे शुं कहो छो? में सांभळ्युं नथी." भिल्लोए कह्युं. सांभळ, ते साधु

ज्हारी आगळ थइने क्यां गयो? ते अमने देखाड, अमे तेनो घात करीये." तेवारे राजाए कह्युं. "अरे भिल्लो! जे जुए छे ते बोलता नथी, अने जे बोले छे ते जोती नथी तो हुं शुं करुं." त्यारे भिल्लोए कह्युं. "अमे तो एम पूछीए छीए के ते साधु क्यां गयो?" राजाए फरीथी पण एवोज उत्तर आप्यो के, "जे जुए छे ते बोलता नथी अने जे बोले छे ते जोती नथी तो हुं शुं करुं." एम भिल्लोए जेटली वखत पूछ्युं तेटली वखत राजाए तेवी रीते उत्तर आप्यो; तथी तेमणे राजाने गांडो धारीने कह्युं के, "जा, तुं त्हारुं म्हों अमने न देखाड." एम कहीने भिल्लो कुगुरुना उपदेशथी जेम मुग्ध माणसो असंयम मार्गने विषे स्थिर थइने रहे तेम स्थिर थइने रह्या. पछी चित्तमां हर्ष पामेलो राजा त्यांथी आगळ चाल्यो अने संध्यासमये एक वृक्षनी निचे पांदडांनो संथारो करी तेना उपर वेशी प्रतिक्रमण करवा लाग्यो.

आ वखते तेज वृक्षनी पासे लताना जथ्थामां संताइ रहेला केटलाक चोर लोको परस्पर वात करता हता के, "आजथी त्रीजे दिवसे अहिं धन कनकादि बहु समृद्धिवाळो संघ आवशे, तेने लुंटीने आपणे दीर्घकाळथी आपणी पाछळ लागेला दारिद्र्यने मूळथी उखेडी नांखशुं. वळी आपणे संघनी आगळ पाछळ रहेला आयुधधारी सुभटोने त्यांसुधी मारवा के

ज्यांसुधी अल्पपरिवारवाळो संघपति नासी जाय." आवां वचन पोतानी समीपे वृक्षनी लतामां संताइ रहेला बहु चोरोनां सांभळी शोकथी व्याप्त थएलो राजा मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ चोरो अहिं विश्राम करवा रहेला छे, तेनु निश्चे संघने लुंटी अनर्थ करशे; वळी संघमां साधु साध्वी विगेरे हशे तेमने पण दुःख पमाडशे. पूर्वे धर्मरुचि नामना अणगारने आ चोर लोकोए लुंट्यो छे, तो हुं एकलो ए संघनुं शीरीते रक्षण करी शकीश?" आ प्रमाणे विचार करतो एवो राजा जेटलामां त्यांज बेठो छे, तेटलामां दीवीवाळा माणसोसहित केटलाक आयुधधारी सुभटो त्यां आवी पहोंच्या. तेमांना केटलाके राजाने जोइने कह्युं के, "आ चोर छे." अने केटलाके तेनुं रुप जोइने कह्युं के, "ए चोर नथी, पण कोइ महा पुरुष छे." पछी सुभटोए राजाने पूछ्युं के, "हे सत्पुरुष! तें कोइ पण चोरने वातो करता सांभळ्या अथवा जता दीठा छे? ते संघने लुंटनारा संभळाय छे, जो त्हारा जाणवामां होय तो कहे. केमके अहिंथी दश योजन उपर श्रीपुर नामनुं नगर छे, त्यांना रिपुमर्दन राजाए संघनुं रक्षण करवा माटे अने चोरोनो वध करवा माटे अमने मोकल्या छे; माटे जो तुं जाणतो होय तो अमने कहे. जेथी हे महाभाग! अमे ते चोरोने मारी नांखी यश अने संघने

रक्षण करवानुं पुण्य मेळवीए."

सुभटोनां आवां वचन सांभळी हंसराजा विचार करवा लाग्यो के, "जो हुं सत्य कहुं तो ते चोरोना वधनुं पाप मने लागे, अने जो आ सुभटोने चोरो न देखाडुं तो ते चोरो संघने घात करवानुं पाप मने आपशे; माटे हवे हुं शुं करुं? राजा आवी रीते विचार करतो हतो ते वामां तेने युक्ति सूझी आवी, तेथी तेणे सुभटोने कह्युं:–"हे सुभटो! में चोरोने दृष्टिथी जो या नथी, परंतु तमारे संघनी पासे जवा विलंब करवो योग्य नथी; तमे त्यां जइ संघनुं रक्षण करो. ते चोरो पण त्यां आवशे. जो तमे झट संघनी पासे जइ पहोंचशो तो तमने अति मोटुं पुण्य थशे." राजानां आवां वचन सांभळी मनमां आश्चर्य पामेला सुभटो तुरत संघ पासे आव्या. पछी चोरो पण लतामांथी बहार आवी राजाने प्रणाम करी कहेवा लाग्या:– "आ लतामां परस्पर वातो करता एवा अमने जाणतां छतां तमे ते सुभटोने कह्युं नहीं, तेथी तमे अमारा प्राणदाता पिता छो. धर्मरुपसमुद्रने हर्षित करवामां चंद्रज्योत्स्नासमान अने पापना समुद्ररुप अंधकारनो नाश करवामां सूर्यकांतिसमान तमारी उत्तम बुद्धिनी अमे स्तुति करीए छीए के, जे बुद्धिना प्रभावथी तमे अमारुं अने संघनुं रक्षण कर्युं." आ प्रमाणे रा-

जानी स्तुति करी चोरो पोताने स्थानकें गया. पछी राजाए सवारमां आगळ प्रयाण कर्युं. एवामां केटलाक अश्वारोए पाछळथी आवीने राजाने कह्युं. "हे पथिक! अमारा राजा दंरूीए राजपुर नगरउपर चढाइ करी जीती लीधुं छे, ते वखते त्यांनो राजा हंस क्यांइ नाशी गयोछे, तेथी अमारा राजाए तेनी शोध करवा माटे अमने मोकल्या छे, माटे जो ते राजा क्यांइ त्हारा जोवामां आव्यो होय तो अमने कहे; अमे तेने मारी नांखीए." अश्वारोनां आवां वचन सांभळी राजा विचारवा लाग्यो के, "पोताना जीवितने माटे कोणपुरुष मृषा बोले? भले म्हारुं जीवित नाश पामे; परंतु हुं मृषाभाषण नहीं करुं." आवी रीते विचारी तेणे कह्युं.—"हे सुभटो! हुं पोते हंसराजा छुं, माटे तमारी मरजी होय तेम करो." आ प्रमाणे कही राजा नवकारमंत्रनुं स्मरण करी जेटलामां त्यां स्थिर थइ उभो रह्यो, तेटलामां देवदुंदुभिना शब्दसहित तेना उपर पुष्पवृष्टि थइ, अने "हे सत्यवादी हंसराजा! तुं जय पाम्य! जय पाम्य!!" एवी आकाशवाणी थइ. पछी एक सम्यक्‌दृष्टि यक्षे प्रगट थइ राजाने कह्युंः—"हे राजन्! हुं त्हारा सत्यवचनथी प्रसन्न थयो छुं, अने में त्हारा शत्रुवर्गनो नाश कर्यो छे. हे नरनाथ! तुं जे तीर्थप्रत्ये जवानी इच्छा करे छे, त्यां यात्रानो दिवस आजे छे; माटे

तुं म्हारा विमानउपर बेसी जा. आपणे जिनराजने वंदना करवा माटे साथे जइए." यक्षनां आवां वचनथी हर्षित थएलो राजा दिव्यअलंकारवडे सुशोभित एवा विमानउपर बेठो. पछी देवना गांधर्वो जेना यशनुं गायन करता हता, अने जे यक्षना अर्धासन उपर बेठो हतो एवा ते हंसराजाए ते तीर्थमां जइ कल्पवृक्षनां पुष्प अने सुगंधी चंदनथी जिनराजनुं पूजन करी दिव्यनाटकथी पाबामहोत्सव कर्यो. पछी यक्ष, हंसराजाने तेना राजपुरनगरे लइ गयो अने तेना शत्रुने बांधी तेनी पासे लाव्यो. हंसराजाए यक्षने विनंती करी शत्रुने छोडाव्यो. पछी यक्षे पोताना चार देवसेवकोने आज्ञा करी के, "तमारे हमेशां आ हंसराजानुं दिव्य भोगथी पोषण करवुं; कारण राजपुरनगरने विषे ए पुन्यवान छे, माटे तेमनुं प्रयत्नवडे शत्रुओथी रक्षण करवुं." आ प्रमाणे पोताना देवसेवकोने प्रीतिथी आज्ञा करी अने हंसराजानी रजा लइ यक्ष स्वर्गप्रत्ये गयो. हंसराजा पण सत्यवचनना प्रभावथी आ मनुष्यभवने विषे दिव्यसंपत्ति भोगवीने अंते स्वर्गलक्ष्मी पाम्यो. इति हंसराजानी कथा.

(श्री महावीरस्वामी आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे केः—) हे भव्यजनो! तमे आ हंस राजानुं चरित्र सांभळी चिंतामणी सरखा बीजा व्रतने विषे निरंतर आदर करो. जो शक्ति होय

तो श्रावके सर्वथा मृषाभाषण करवुं नहीं; परंतु जो शक्ति न होय तोपण यतना तो करवी. वळी जो सर्व प्रकारे नियम करवानी शक्ति न होय तोपण श्रावके आ पांच प्रकारना मृषाभाषणने त्यजी देवुं; कारणके श्रावक ते पांच प्रकारनुं मृषाभाषण करवाथी बीजा व्रतनो भंग करे छे. ते पांच प्रकारनुं मृषाभाषण आ रीतेः—

१ कन्या संबंधी मृषाभाषण, २ गाय संबंधी मृषाभाषण, ३ भूमि संबंधी मृषाभाषण, ४ खोटी साक्षी पूरवा संबंधी मृषाभाषण, ५ थापण ओळववा संबंधी मृषाभाषण. श्रावके आ पांच प्रकारना मृषाभाषणने त्यजी देवुं.

पछी आणंदश्रावके शुद्ध चित्तथी बीजुं मृषावादविरमणव्रत ग्रहण कर्युं. श्री वीर प्रभुए ते बीजा व्रतनो आलावो आणंदश्रावकने कह्यो. ते आ प्रमाणेः—

थूलगं मुसावायं समणोवासगो पच्चक्खाइ, से मुसावाए पंचविहे पन्नत्ते ॥ तंजहा ॥ कन्नालिए गवालिए भूमालिए नासावहारे कूडसक्खिज्जे ॥ थूलगमुसावायवेरमणस्स समणोवासएणं इमे पंच अइआरा जाणियव्वा न समायरिअव्वा ॥ तंजहा ॥ १सहसाभक्खाणे २रहस्साभक्खाणे ३सदारमंतभेए ४मोसुवएसे ५कूडलेहकरणे ॥

अर्थः—श्रावक स्थूलमृषावादनुं पच्चक्खाण करे छे, ते मृषावाद पांच प्रकारनो छे. १ कन्या संबंधी, २ गाय संबंधी, ३ भूमि संबंधी, ४ आपण ओळववा संबंधी, ५ खोटी साक्षी संबंधी. श्रावके स्थूलमृषावादविरमणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते पांच अतिचार आ प्रमाणेः—

१ विचार कर्या विना बोलवुं, २ कोइनो गुप्त विचार बीजाने कहेवो, ३ पोतानी स्त्रीनी गुप्त वात प्रगट करवी, ४ कोइने खोटो उपदेश करवो, ५ खोटा लेख करवा. श्रावकोए आ पांच अतिचारो जाणवा, पण ते आचरवा नहीं.

पछी श्री वीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ त्रीजुं अदत्तादानव्रत कहेवानो आरंभ कर्यो के, "जे पुण्यवंत पुरुषो कोइना भूमि उपर पडेला अथवा खोवाइ गएला द्रव्यने लेता नथी, ते पुरुषोने आ लोकमां तथा परलोकमां यश, धर्म अने सर्व प्रकारना सुखो प्राप्त थाय छे. अने जे पुरुषो आ लोकमां बीजाना द्रव्यने ग्रहण करे छे तेओने परभवे ते चोरीरुप विषवृक्षना फळरुप वध, बंधन अने मारण विगेरे अनंत नरकादि तीव्र दुःखो भोगववां पडे छे. जे धन्य पुरुषोए परद्रव्यने न ग्रहण करवानो नियम लीधो छे, ते पुरुषोने लक्ष्मीपुंजनी पेठे

सर्व प्रकारनी संपत्ति आवी मळे छे." प्रभुनां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके पूछ्युंः—
"हे भगवन्! ते लक्ष्मीपुंज कोण हतो? तेणे त्रीजुं अदत्तादान व्रत शी रीते धारण कर्युं ह-
तुं? अने ते अचळ लक्ष्मी शी रीते पाम्यो?" तेवारे प्रभुए कह्युं. "हे आणंद! जगत्‌ने आ-
श्चर्यकारी एवुं ते लक्ष्मीपुंजनुं चरित्र सावधान मनथी सांभळ.

अदत्तादानरुप त्रीजा व्रतउपर लक्ष्मीपुंजनी कथा.

आ भरतक्षेत्रने विषे पोतानी समृद्धिथी सर्व नगरोने निस्तेज करनारुं हस्तिपुर नामनुं
नगर छे, त्यां अति दरिद्री अने जिनधर्मी एवो कोइ सुधर्म नामनो वणिक रहेतो हतो. जी-
वादि नवतत्वनो जाण एवो ते वणिक् कोम्मी कोम्मीनी कांइ कांइ वस्तु वेचीने हमेशां दुःख
थी पोतानी आजीवीका करतो हतो, तेने बहु गुणवाळी धन्या नामनी स्त्री हती.

एक दिवस ते धन्याए स्वप्नामां पांदमे पांदमे विविध प्रकारनी महा समृद्धिथी देदीप्यमान,
देवताए करेला नाटक अने गीत विगेरेथी प्रसन्नमुखवाळी, कमळउपर बेठेली अने जिनराजनुं
पूजन करती एवी लक्ष्मीदेवीसहित एक कमळनुं तळाव दीठुं. रात्रीमां आवुं स्वप्न जोइ जा-
गी गएली अने हर्ष पामेली धन्याए तरत ते वात पोताना पतिने कही. तेवारे पतिए कह्युंः—

"हे प्रिया! तने गुणवान, श्रीमान, कल्याणकारी, जिनेश्वरनो भक्त, दारिद्रने दूर करनार अने म्होटी कीर्तिवाळो पुत्र थशे." पतिनां आवां वचन सांभळी पोताना आत्माने धन्य मानती पत्नी ते धन्यारु बाकीनी रात्री श्रीजिनेश्वरना गुण गावामां गाळी. बीजे दिवसे गर्भना प्रभावथी सुधर्मे वणिकने वेपार करतां घणो लाभ थयो. आवी रीते वेपार करतां वृद्धि पामेला धनथी सुधर्मने प्रथम थोडुं सुख मळ्युं.

एक दिवस धन्याना शरिरनी मनोहर कांतिथी उत्तम गर्भने जाणी हर्षने लीधे जेना शरीरनां रुंवाडां ऊभां थयां हतां एवो ते सुधर्म विचार करवा लाग्यो के, "मारा घरने विषे संपत्ति बहु थोडी छे अने आ गर्भ बहु उत्तम छे, तेथी हुं आ गर्भने योग्य एवो सीमंतनो उत्तम उत्सव शी रीते करीश?" आ प्रमाणे चिंता करतां आर्तध्यानमां डुबी गएलो सुधर्म नीची दृष्टी करी जेटलामां पगना अंगुठाथी पृथ्वीने खोदवा लाग्यो, तेटलामां तेणे मणि अने सोनाथी भरेलुं एवुं एक म्होटुं भोंयरुं दीठुं; तेथी ते फरी विचारवा लाग्यो के, "निश्चे आ गर्भनो प्रभाव देखाय छे." पछी तेणे तेमांथी द्रव्य लइ तेना वडे इंद्रना भवनसरखो मनोहर सात माळनो एक म्होटो महेल चणाव्यो अने रुपथी रतिसमान अने गुणथी कोइनी उपमा न आ

सर्व प्रकारनी संपत्ति आवी मळे छे." प्रभुनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके पूछ्युं:- "हे जगवन्! ते लक्ष्मीपुंज कोण हतो? तेणे त्रीजुं अदत्तादान व्रत शी रीते धारण कर्युं हतुं? अने ते अचळ लक्ष्मी शी रीते पाम्यो?" तेवारे प्रभुए कह्युं. "हे आणंद! जगतूने आश्चर्यकारी एवुं ते लक्ष्मीपुंजनुं चरित्र सावधान मनथी सांजळ.

अदत्तादानरूप त्रीजा व्रतऊपर लक्ष्मीपुंजनी कथा.

आ जरतक्षेत्रने विषे पोतानी समृद्धिथी सर्व नगरोने निस्तेज करनारुं हस्तिपुर नामनुं नगर छे, त्यां अति दरिद्री अने जिनधर्मी एवो कोइ सुधर्म नामनो वणिक रहेतो हतो. जीवादि नवतत्वनो जाण एवो ते वणिक् कोमी कोमीनी कांइ कांइ वस्तु वेचीने हमेशां दुःखथी पोतानी आजीवीका करतो हतो, तेने बहु गुणवाळी धन्या नामनी स्त्री हती.

एक दिवस ते धन्याए स्वप्नामां पांदरे पांदरे विविध प्रकारनी महा समृद्धिथी देदीप्यमान, देवताए करेला नाटक अने गीत विगेरेथी प्रसन्नमुखवाळी, कमळऊपर बेठेली अने जिनराजनुं पूजन करती एवी लक्ष्मीदेवीसहित एक कमळनुं तळाव दीठुं. रात्रीमां आवुं स्वप्न जोइ जागी गएली अने हर्ष पामेली धन्याए तरत ते वात पोताना पतिने कही. तेवारे पतिए कह्युं:-

"हे प्रिया! तने गुणवान्, श्रीमान्, कल्याणकारी, जिनेश्वरनो भक्त, दारिद्र्यने दूर करनार अने म्होटी कीर्तिवाळो पुत्र थशे." पतिनां आवां वचन सांभळी पोताना आत्माने धन्य मानती एवी ते धन्याए बाकीनी रात्री श्रीजिनेश्वरना गुण गावामां गाळी. बीजे दिवसे गर्भना प्रभावथी सुधर्म वणिकने वेपार करतां बमणो लाभ थयो. आवी रीते वेपार करतां वृद्धि पामेला धनथी सुधर्मने प्रथम थोडुं सुख मळ्युं.

एक दिवस धन्याना शरिरनी मनोहर कांतिथी उत्तम गर्भने जाणी हर्षने लीधे जेना शरीरनां रुंवाडां उभां थयां हतां एवो ते सुधर्म विचार करवा लाग्यो के, "मारा घरने विषे संपत्ति बहु थोडी छे अने आ गर्भ बहु उत्तम छे, तेथी हुं आ गर्भने योग्य एवो सीमंतनो उत्तम उत्सव शी रीते करीश?" आ प्रमाणे चिंता करतां आर्तध्यानमां डुबी गएलो सुधर्म नीची द्दष्टी करी जेटलामां पगना अंगुठाथी पृथ्वीने खोदवा लाग्यो, तेटलामां तेणे मणि अने सोनाथी भरेलुं एवुं एक म्होटुं भोंयरुं दीठुं; तेथी ते फरी विचारवा लाग्यो के, "निश्चे आ गर्भनो प्रभाव देखाय छे." पछी तेणे तेमांथी द्रव्य लइ तेना वडे इंद्रना भवनसरखो मनोहर सात माळनो एक म्होटो महेल चणाव्यो अने रुपथी रतिसमान अने गुणथी कोइनी उपमा न आ

पी शकाय एवी उत्तम बुद्धिवाळी दासीउ राखी. पछी तेणे सीमंतनो एवो म्होटो उत्सव कर्यो के जेथी नगरना सर्वे माणसो मनमां आश्चर्य पामीने कहेवा लाग्या के, "अहो! आते एणे शुं कर्युं?" पछी जेम कुवामांथी पाणी काढवा मांडे तेम ते सुधर्मे भोंयरामांथी द्रव्य काढवा मांड्युं, पण ते अक्षय नवनिधाननी पेठे खुट्युं नहीं. वळी धन्याने जे जे वखते जे जे डोहोळाउ उत्पन्न थया ते ते वखते तेणे ते ते डोहोळाउ पुरा कर्या. पछी धन्याए शुभ दिवसे अने सारा लग्नने विषे अति कांतिवाळा पुत्रने जन्म आप्यो. तेवारे सुधर्मे बहु प्रकारना दान आपवाथी अने विविध प्रकारना गीत तथा वाजींत्रादिकथी पुत्रनो जन्ममहोत्सव एवो उत्तम कर्यो के जेथी सर्वे लोको विस्मय पाम्या.

पछी पिता सुधर्मे लक्ष्मीना पुंज (ढगला) सरखा ते पुत्रने जोइ तेनुं, म्होटो उत्सव करीने लक्ष्मीपुंज नाम पाड्युं. ते लक्ष्मीपुंज जे वखते जे जे वस्तुनो मनोरथ करे ते ते वस्तु तरत आवी मळवाथी जरापण दुःख न पामतो कामदेवनी पेठे म्होटो थवा लाग्यो. वळी दुःखनो लेश पण न उत्पन्न थवाथी ते बाळक क्यारेपण रोतो नहि, तेथी तेनां माता पिता हमेशां सुखी रहेतां. हवे सर्व प्रकारनी कळाउनो अभ्यास करतो अने बीजना चंद्रनी पेठे वधतो एवो ते पुत्र अ-

नुक्रमे सर्वे लोकोनां नेत्रने प्रिय थइ पड्यो. पछी आठ दिशामांथी आवेला आठ शेठीयाओए पोतपोतानी पुत्री ते लक्ष्मीपुंज साथे परणावी. उत्तम रुपवाळा लक्ष्मीपुंजे रत्नथी बनावेला भुवनमां निवास करवाथी ताढ, तडको, अंधकार विगेरे कांइपण जाण्युं नहोतुं. वळी लोकमां जे जे प्रीति करनारी वस्तु हती ते ते सर्व तेणे जोगवी हती अने जे जे दुःख करनारी वस्तु हती ते तेणे स्वप्नामां पण दीठी नहोती. पोतानी स्त्रीओए करेला गीत गायनने सांभळवाथी जेने अनहद आनंद उत्पन्न थतो हतो एवा ते लक्ष्मीपुंजे अनुत्तर देवलोकमां निवास करनारा देवतानी पेठे सुखमां गएला बहु काळने जाण्यो नहीं.

एक दिवस सय्यामां सूतेलो लक्ष्मीपुंज "मने आ अणचिंतवेली जोगसंपत्ति शाथी मळी?" एवो विचार करतो हतो, एवामां दिव्यशरीरवाळो अने दिव्यवस्त्र तथा घरेणाथी सुशोभित एवो कोइ देवता प्रगट थइ तेनी आगळ हाथ जोडी आ प्रमाणे कहेवा लाग्योः—

मनोहर गुणसमूहरुप कल्पवृक्षना वनरुप हे लक्ष्मीपुंज! अहिंथी केटलेक दूर मणिरत्नोना समूहथी जरपुर एवुं लक्ष्मीपुर नामनुं नगर छे, त्यां गुणधर नामनो सार्थवाह वसे छे. एक दिवस कांइ कार्य निमित्ते वनमां गएला ते बुद्धिमान गुणधर सार्थवाहे एक मुनिने दीठा,

ते वखते शांत एवा विद्याधरो तेमनी आगळ बेसीने धर्म सांभळता हता, त्यां गुणधर सार्थवाह पण त्रण प्रदक्षिणापूर्वक मुनिने नमस्कार करी तेमनी आगळ बेठो. त्यारे मुनिए कह्युं. "हे भव्यजनो! आ संसारमां परद्रव्यहरण (चोरी) मृत्युथी पण अधिक दुःख आपनारी छे; माटे पुन्यना अर्थी पुरुषोए क्यारे पण चोरी करवी नहीं." मुनिनां आवां वचन सांभळी विद्याधरोनी सभामां अति पवित्र आत्मावाळा गुणधर सार्थवाहे गुरु पासे अदत्तादान विरमणव्रत लीधुं. पछी ते गुरुने नमस्कार करी नगरमां आव्यो.

कोइएक दिवस गुणधर सार्थवाह धन मेळववानी इच्छाथी सार्थ तैयार करी पांचसें गामां साथे लइ परदेश जवा निकळ्यो. अनुक्रमे सार्थ एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो. जो के गुणधर सार्थवाह घोडा उपर बेसतो हतो, तोपण ते आ वखते धुळ भरावाना भयथी पगे चालतो हतो. आगळ जतां तेणे पृथ्वीउपर पडेली अने लाखद्रव्यनी कींमतवाळी एक मणिमाळा दीठी, परंतु ते तेणे व्रतना भंगथी लीधी नहीं, तेम तेना सामुं पण जोयुं नहीं. वळी "शुं सार्थ दूर गयो? कारण तेनो गाढ शब्द दूर संभळाय छे." एवो विचार करी जेटलामां गुणधर सार्थवाह घोडा उपर बेसी उतावळथी जवा लाग्यो, तेटलामां घोडानी

खरीथी उखडेली भूमीमां सोनामहोरथी भरेलो एक त्रांबानो घडो दीठो, ते पण तेणे व्रत भंगना भयथी त्यजी दीधो. पछी तेणे फरी घोडाने जेटलामां वेगथी चलाववा मांड्यो तेटलामां ते घोडो रुधिर वमी तुरत मृत्यु पाम्यो; तेथी पापथी बहु भय पामतो एवो ते गुणधर सार्थवाह विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! में आ घोडाने उतावळो चलाववा मांड्यो तेथी ते मृत्यु पाम्यो. जे पुरुष आ म्हारा घोडाने जीवतो करे तेने हुं निश्चे म्हारुं सघळुं धन आपुं." आवी रीते विचार करतो ते सार्थवाह पगवडे उतावळो चालवा लाग्यो. आगळ जतां ते महा अरण्यमां भूलो पड्यो, त्यां बहु तरस्यो थवाथी आम तेम भटकतां पाणीनी शोध करवा लाग्यो. एवामां तेणे एक झाड साथे लटकती पाणीनी भरेली मशक दीठी, तेथी ते बहु हर्ष पाम्यो. पछी ते गुणधर सार्थवाहे "आ पाणीनी भरेली मशक कोनी छे?" एम जेटलामां ऊंचा सादथी कह्युं, तेटलामां तेज झाडनी डाळ उपर उत्तम पांजरामां बेठेला एक पोपटे कह्युं.—"हे सत्पुरुष! म्हारो स्वामी एक उत्तम वैद्य होवाथी ते औषधि लेवा माटे अहिंथी दूर गएलो छे, तेनी आ मशक छे, एम तुं जाणय." वळी पोपटे कह्युं:—"हे भद्र! तुं बहु तरस्यो थएलो जणाय छे, तो आ मशकमांथी पाणी पी. हुं ते वात कोइने क-

हीश नहीं." पोपटनां आवां वचन सांभळी शुद्ध बुद्धिवाळा अने त्रीजा व्रतना भंगथी भय पामता एवा गुणधर सार्थवाहे बन्ने हाथथी पोताना बन्ने कान ढांकीने कह्युं.—"हे पोपटराज! म्हारा प्राण तरशथी जता होय तो भले जाय, परंतु हुं अदत्तवस्तु नहीं लउं; कारण के अदत्तवस्तु लेवाथी महा पाप लागे छे." गुणधर सार्थवाह आवां वचन कही अने स्थीर थइने ऊभो रही जेटलामां जुए छे, तेटलामां तेणे पांजरुं अने पोपट ए बेमांथी एकेने दीठुं नहीं, परंतु कोइ एक पुरुष प्रगट थइ तेने कहेवा लाग्योः—

"हे उत्तम पुरुष! वैताढ्य पर्वत उपर विपुलानामनी नगरी छे, त्यां सूर्यनामनो विद्याधर हुं पोते निवास करुं छुं; म्हारा पिताए दीक्षा लीधी छे, ते हमणां तमारा नगरना उद्यानमां आव्या हता; तेमने वंदना करवा हुं गयो हतो. हे भाइ! मने पारकुं अगणित धन लइ लेवानी बुद्धि थइ हती, तेथीज म्हारा पिताए ते वखते त्रीजा व्रत संबंधी धर्मदेशना आपी हती. पछी मुनि पासे तें अदत्तादानविरमणव्रत लीधुं, तेथी हुं मनमां बहु आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्यो के, "अहो! आ वेपारी द्रव्यने माटे बहु दूर देशमां जाय छे छतां ते पारकुं अगणित द्रव्य दीठुं होय तोपण न ले ए बहु आश्चर्य छे, तो हुं ए सार्थवाहनी निश्चे परिक्षा करीश."

આવી રીતે વિચાર કરી અદૃશ્ય રહેલા મેં આજે અવસર જોઇ તને રત્નની માળા અને મ્હોટો નિધિ બતાવ્યો, તોપણ ત્હારું મન જરાપણ લોભથી વિટંબના પામ્યું નહીં. પછી મેં તને ઘોડા-નું મરણ દેખાડ્યું, અને છેવટ તરસ્યા થએલા તને મૃત્યુનો સમય પાસે આવ્યે પાણીની ભરેલી મશક બતાવી, તોપણ તેં જરા પણ લોભ કર્યો નહીં." આ પ્રમાણે કહીને સૂર્યવિદ્યાધરે પોતાના સેવકો જે અદૃશ્ય રહેલા હતા તેઉને પ્રગટ કર્યા અને તેમની પાસે મણિની માળા, નિધાન, ઘોડો અને બીજું બહુ ધન મગાવી ગુણધર સાર્થવાહની આગળ મૂક્યું, તથા તેને તે સર્વ વસ્તુ સહિત તેના (ગુણધર સાર્થવાહના) વિયોગથી વ્યાકુલ એવા સાર્થને વિષે તરત પહોચતો કર્યો.

પછી ગુણધર સાર્થવાહે "તમે આ ધન ક્યાંથી આણ્યું છે" એમ પૂછ્યું, એટલે વિદ્યાધરે કહ્યું કે, "એમાં કાંઇક ધન મ્હારું પોતાનું છે અને કાંઇક કુતુહળે કરીને લોકો પાસેથી આણેલું છે." હે ભદ્ર! મેં મારા પિતા મુનિના ઉપદેશથી ચોરી ત્યજી નહોતી, તે આજે ત્હારું આચરણ જોઇ ત્યજી દીધી છે; આ કારણથી તું મારો ગુરુ થયો છું, અને આ દ્રવ્ય મેં ગુરુની પૂજા નિમિત્તે કરેલું છે." ત્યારે ગુણધર સાર્થવાહે કહ્યું:–"હે ભદ્ર! તેં જેનું જેનું તે ધન લીધું છે, તેને તેને પાછું આપ." સાર્થવાહનાં તે વચન માની સૂર્યવિદ્યાધરે તેમ કર્યું. પછી ગુણ-

घरे पोतानुं सघळुं धन विद्याधरनी आगळ मूकीने कह्युंः—"तुं आ म्हारुं सघळुं धन ले, कारण में प्रथम एवी प्रतिज्ञा करी छे के, "जे पुरुष म्हारा घोडाने जीवतो करे तेने हुं म्हारुं सघळुं धन आपुं." त्यारे विद्याधरे कह्युंः—"हे सारा भाग्यवाळा! तें आ अघटित कह्युं. हुं त्हारो देवादार छुं, माटे ए धन हुं नहीं लउं. हे भाग्यशाळी! हुं त्हारा उपदेशनो देवादार शी रीते छुटुं? अने म्हारी पोतानी मायाने माटे त्हारुं धन पण शी रीते लउं? माटे तुं म्हारुं धन ले, परंतु हुं त्हारुं धन नहीं लउं. हे सार्थपति! ज्यारे तुं म्हारुं धन लेतो नथी अने हुं त्हारुं धन लेतो नथी तो पछी आ धननो स्वामी कोण थशे." विद्याधरनां वचन सांभळी गुणधरे कह्युंः—"ए धननो अधिपति धर्म छे, कारण धर्म प्रसन्न थाय त्यारे ते त्रण लोकनी लक्ष्मी आपे छे, तो आ संपत्ति पण तेनीज छे. माटे चाल, तीर्थंकरोए कहेला अने जगत्‌ना अधिपति एवा धर्मने विषे लक्ष्मीने वापरीने सफळ करीए." गुणधर सार्थवाहनां आवां वचन विद्याधरे हर्षथी मान्यां अने पछी ते बन्ने जणाए भावथी सात क्षेत्रने विषे सर्व धन वापर्युं.

(देवता लक्ष्मीपुंजने कहे छे के):—हे भद्र! पछी ते गुणधर सार्थवाह धर्मध्यानथी मृत्यु पामी तुं लक्ष्मीपुंज थयो अने ते सूर्यविद्याधर त्हारा उपदेशथी अदत्तादान त्याग करी आयु

ष्य पूर्ण थये मृत्यु पामीने ते व्रतना प्रभावथी व्यंतरदेवतानो राजा थयो. त्हारा पूर्वभवना पुण्यनी शक्तिथी वश थएलो ते देवता त्हारा जन्मकाळथी आरंभीने तने जे जे वस्तु जोइये ते ते आपीने वखतो वखत हर्ष पमाडे छे. ते हुं पोते व्यंतरदेवता छुं."

व्यंतरदेवतानां आवां वचन सांभळी लक्ष्मीपुंज तरत मूर्छा पाम्यो अने सावचेत थयो, पछी जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थवाने लीधे बहु हर्ष पामेला तेणे पोतानो पूर्वभव जोइ वैराग्यवासीत थइ दीक्षा लीधी. अनुक्रमे शुभ भावथी चारित्र पाळी ते लक्ष्मीपुंज अच्युतदेवलोकने विषे देवता थयो. त्यांथी चवीने मनुष्य भव पामशे, ते भवमां दीक्षा लइ मोक्षपदे जशे. इति लक्ष्मीपुंजनी कथा.

(श्री वीरप्रभु कहे छे के):—हे भव्यजनो! सर्व प्रकारनी लक्ष्मीने मेळवनारा लक्ष्मीपुंज सार्थवाहनुं आ दृष्टांत सांभळीने तमे सर्व प्रकारे अदत्तादाननो नियम करो.

प्रभूनां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके कह्युं:—"हे भगवान्! मने आ त्रीजुं व्रत आपो." तेवारे प्रभूए तेने आलावासहित त्रीजुं व्रत उच्चराव्युं. ते आ प्रमाणे.

थूलग अदत्तादाणं समणोवासओ पच्चरकाइ। से अदत्तादाणे दुविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥

सचित्तादाणे अचित्तादाणेअ। तदतिचारानाह ॥ थूलग अदत्तादाणवेरमणस्स समणोवासएणं पंच अइआरा जाणियव्वा न फासियव्वा ॥ तं जहा ॥ [1]तेनाहडे [2]तक्करप्पओगे [3]विरुधरज्जाइक्कमे [4]कूडतुलकूडमाणे [5]तप्पडिरुवगववहारे ॥

श्रावक स्थूल अदत्तादाननुं पच्चरकाण करे छे, ते अदत्तादान बे प्रकारनुं छे. एक सचित्त अदत्तादान अने बीजुं अचित्त अदत्तादान. (तेना पांच अतिचार कहे छे.) श्रावके स्थूल अदत्तादानविरमणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.—

१ चोर लोके चोरी आणेली वस्तु लेवी; २ चोर लोकनी साथे वेपार करवो; ३ राज्यविरुद्ध कार्य करवुं; ४ खोटां माप तथा तोल राखवां; ५ सारी नरसी वस्तुनो सेळभेळ करवो. आ पांच अतिचारो श्रावके त्यजी देवा.

प्रभुनां आवां वचनथी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके जिनेश्वरने कह्युं. "हे दयाना समुद्र! हवे मने चोथुंव्रत संभळावो." तेवारे श्री जिनेश्वर प्रभुए कह्युंः—"हे श्रावक! चोथाव्रतमां साधुओने सर्व स्त्रीओनो निषेध छे, अने श्रावकने पोतानी स्त्री विना बीजी सर्व परस्त्रीओनो निषेध छे. श्रावक मन, वचन अने कायाए करीने परस्त्रीने त्यजी दे छे, अने श्राविका परपुरुषने त्यजी

दे छे. जे स्त्री मन, वचन अने कायाए करीने परपुरुषने त्यजी दे छे, ते स्त्री त्रण लोकमां पूजवा योग्य अने मदिरावतीनी पेठे सर्व संपत्तिनुं स्थान थाय छे. ते मदिरावतीनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ चोथाव्रतरुप मैथुन उपर मदिरावतीनी कथा ॥

जेनो प्रतापरुप सूर्य मध्यरात्रीने विषे पण प्रकाश करतो हतो एवो अने राजाउमां मुकुटमणिरुप रिपुमर्दन नामनो राजा क्षितिप्रतिष्टित नगरने विषे राज्य करतो हतो, तेने सौभाग्यथी उत्तम शरीरवाळी, शीलादि निर्मळ गुणोना मंदिरसमान अने गाढ स्नेहवाळी मदनरेखा नामनी स्त्री हती. पूर्वजन्मने विषे करेला पुन्यने लीधे निरंतर विषयसुख भोगवता एवा ते स्त्री पुरुषने उत्तम कांतिवाळी मदिरावती नामनी पुत्री थइ हती. ते मदिरावती दिवसे दिवसे चंद्रनी कळानी पेठे वृद्धि पामती अनुक्रमे पुष्पनी कळीनी पेठंज माणसोना मनने मोह पमाडनारी यौवनावस्था पामी.

एक दिवस रिपुमर्दन राजा सभामां बेठो हतो, एवामां मदनरेखाए पुत्रीने उत्तम शणगार पहेरावी सभामां मोकली. पुत्रीने जोइ हर्षितचित्तवाळा राजाए तेने पोताना खोळामां बसारी अने ऐश्वर्यथी मदोन्मत्त थइ सभाना लोकोने पुछ्युंः—"हे सभाजनो! आवी दिव्य

समृद्धिवाळी अने स्वभाविक मनोहर कोनी सभा छे? वळी म्हाराथी अधिक आवी उत्तम शोभावाळुं कुटुंब पण कोनुं छे? ते मने कहो." त्यारे लोकोए कह्युं:—"हे स्वामिन्! सभा अने कुटुंब जेवुं आपनुं शोभे छे तेवुं बीजा कोइ राजानुं देखातुं नथी." लोकोनां आवां वचन सांभळी पुत्री मदिरावतीए कांइक हसीने माथुं धूणाव्युं. तेवारे राजाए तेने पूछ्युं:—"हे पुत्री! तें त्हारूं माथुं शामाटे धूणाव्युं?" त्यारे पुत्रीए कह्युं:—"हे तात! सावधान थइने सांभळो. आ माणसो जे कहे छे ते फक्त तमारा चित्तने प्रसन्न करवा माटे छे, परंतु ते सर्व खोटुं छे; कारण के तरतमयोगथी राजाओ विविध प्रकारना होय छे." पुत्रीनां आवां वचनथी राजाए सभाना माणसोने फरीथी पूछ्युं:—"हे सभाजनो! तमने आवुं सुख कोना प्रसादथी मळ्युं छे?" लोकोए कह्युं. "महाराज! आपना प्रसादथी अमने सुख प्राप्त थयुं छे. कल्पवृक्ष विना बीजो कोण इछितसुख आपवा समर्थ थाय? अर्थात् कोइ न थाय." तेवारे कन्याए कह्युं:—"अरे मुर्ख लोको! तमे खोटुं केम बोलो छो? जीव शुभ अथवा अशुभ कर्मना वशथी सारूं अथवा खोटुं फळ पामे छे." पुत्रीनां आवां वचन सांभळी तेने पोतानो वैरिणी मानता एवा राजाए कह्युं. "हे पुत्री! तुं कोनाथी सुख भोगवे छे?" त्यारे पुत्रीए कह्युं.

मनो वशथी सारुं अथवा खोटुं फळ पामे ठे." पुत्रीनां आवां वचन सांजळी तेने पाळनारी वार
णी मानता एवा राजाए कह्युं. "हे पुत्री! तुं कोनाथी सुख ज्ञोगवे ठे?" त्यारे पुत्रीए कह्युं.

"हे तात! में पूर्वज्ञवने विषे शुज्ञ कर्म कर्युं ठे, तेथी हुं आ म्होटुं सुख ज्ञोगवुं ठुं. हे तात! जो तमे एम जाणता हो के सर्व लोकोना सुखनुं कारण हुं ठुं, तो तमे तमारा सघळा सेवकोने बहु सुख केम नथी आपता? हे देव! केटलाक तमारा सेवको हाथी, घोमा उपर बेसीने जाय ठे, केटलाक पालखीमां बेसीने जाय ठे, अने केटलाक उःखी सेवको तमारी आगळ दोमे ठे; माटे जे माणसे पूर्वज्ञवमां जेटलुं कर्म कर्युं हशे तेने तेटलुंज सुख आपवाने तमे समर्थ ठो. पापीजनने सुख आपवा समर्थ नथी, ए तमारे निश्चे जाणवुं. हुं पण पूर्वज्ञवना पुण्यथीज तमारा कुळमां उत्पन्न थइ ठुं अने तेथीज मने आवी सुखसामग्री मळी ठे." पुत्रीनां आवां वचनथी क्रोध पामेला राजाए कह्युंः—"अरे मूढ! आ तुं शुं बोले ठे? तुं निश्चे पुत्रीरुपे म्हारी शत्रु देखाय ठे, म्हारी कृपाथी दरिद्री धनवान्, धनवंत दरिद्री अने ज्ञोगी ज्ञोगरहित थाय ठे. जो तुं म्हारो प्रसाद मानीश तो हुं तने उत्तम राजानी साथे परणावीश; नहिंतो अति दीन, उःखी अने कद्रुपानी साथे परणावीश." आवां वचन सांज्ञळी मदिरावतीए हसीने कह्युंः—"हे तात! तमे मने म्होटा राजानी साथे परणावशो, परंतु जो म्हारुं पुण्य नहीं होय तो ते रांक थइ जशे, अने जो म्हारुं पूर्वपुण्य हशे तो मने रांकनी साथे परणावशो तोपण ते

राजा थशे; माटे तमे संसाररूप वृक्षना मूळरुप गर्वने त्यजी द्यो."

पछी राजाए क्रोधथी पोताना सेवकोने आज्ञा करी के, "हे सेवको! तमे निचकुळमां उत्पन्न थएला, दरिद्री अने दुर्भागी एवा कोइ माणसने झट पकडी लावो." राजानी आज्ञा थी सेवकोए राजमार्गमां जइ एक दरिद्री पुरुषने पकडी लावी राजसभामां उभो करीने क ह्युं:—"हे स्वामिन्! अमे आपनी आज्ञाथी आ पुरुषने अहिं आण्यो छे." पछी राजाए क्रोध दृष्टिथी नाक कान विनाना, खरी पडेली आंगळीउवाळा, कोढवाळा, जेम पर्वत उपरथी पा णी झरे तेम जेना शरीरथी पाच झरी रह्युं छे एवा, अने घुर घुर शब्द करता एवा पुरुषने जोइ राजाए पुत्रीने कह्युं:—"हे पुत्री! त्हारा कर्मे त्हारा माटे आ वर आपेलो छे, माटे तेनी साथे लग्न कर." राजानां एवां वचन सांभळी मदिरावतीए तुरत उठी ते कोढीयानी साथे पा णीग्रहण कर्युं. तेवारे सर्वे सभाजनो हाहाकार करवा लाग्या. पछी राजाए पुत्रीना सर्वे अ- लंकारो उतारी लइ तेने पेला कोढीया माणस सहित पोताना सेवको पासे नगरनी बहार क ढावी मूकी. एकांत धर्मने विषे रुचीवाळी मदिरावती पण ते कोढीयानी साथे एक देवमंदिर मां जइ त्यां नाहिं हर्ष अने नहिं खेद एवा मध्यम भावथी सुखे बेसीने धर्मध्यान करवा लागी.

आ वखते कोढीयाए कह्युं:—हे प्रिया! बुद्धिरहित एवा राजाए पोताना कुळने अघटीत एवुं आ वगर विचारेलुं कार्य केम कर्युं? क्यां केरडानुं झाड अने क्यां कल्पलता? क्यां रत्न-नी माळा अने क्यां कागडो? तेनमां जेवुं म्होटुं अंतर छे तेवुं आपणामां पण छे. हुं पूर्व भव ने विषे करेला कर्मथी उत्पन्न थएला कोढवडे पीडा पामेलो छुं अने तुं अति लावण्यवाळी तथा रुपसंपत्तिए करीने भरपुर छुं, तो त्हारो अने म्हारो योग सुखकारी शी रीते थशे? मा टे हे मुग्धा! तुं कोइ म्होटा समृद्धिवाळाने परण; के जेथी तुं त्यां जवाथी राजहंसीनी पेठे बहु मान पामीश. तुं पोताना शरीरने विना अपराधे म्हारा थोडा संगथी नाश पमाडीश न हीं." कोढीयानां आवां वचन सांभळीने रोती एवी मदिरावतीए गद्गद् वचनथी कह्युं:— "हे नाथ! आप कुळवती कन्याओने अयोग्य एवुं वचन केम बोलो छो? प्रथम जीवोने अनं-त पापना उदयथी स्त्रीजन्म प्राप्त थाय छे, तेमां कुळस्त्रीओने उत्तम रीते शीळ पाळवुं, एज एमना जन्मनुं निश्चे श्रेष्टपणुं छे. हे नाथ! घरेणांथी सुशोभित एवीय पण स्त्री जो शीलर-हित होय तो ते शोभती नथी; आ लोकमां अथवा तो परलोकमां स्त्रीओने शीळ एज उत्तम आभूषण छे. हे प्राणनाथ! आ संसारमां यौवन, रुप अने लक्ष्मी विगेरे मने अनंतवार म-

ळ्युं, परंतु शीळरुप माणिक्यरत्न मळ्युं नथी. रोगी अथवा निरोगी, धनवंत अथवा अधन ए वा तमेज आ लोकमां म्हारा प्राणनाथ छो, एथी जो विपरीत कहेशो तो हुं अग्निनुं शरण लइश. माटे हे नाथ! जो म्हारा जीवितनी इच्छा होय तो म्हारा दासीना उपर दया करी फरी आवुं वचन क्यारे पण बोलशो नहीं."

पछी हृदयमां अति संतोष पामेलो अने बोलतां बंध थएलो ते कोढीओ अमृतथी छंटाएलानी पेठे ऊंघी गयो, ते वखते मदिरावतीनां तेवां दुःखने न जोइ शकवाने लीधे होयनी! एम सूर्य अस्त पाम्यो; पछी काळावर्णवाळी राक्षसीए जाणे जगत्ने गळवा मांड्युं होयनी! एम दुर्जन माणसना चित्तनी पेठे सर्व ठेकाणे अंधकार फेलावा मांड्युं; ते वखते मदिरावती पोताना पतिना पग चांपती अने पंच परमेष्ठीनुं स्मरण करती जेटलामां बेठी हती तेटलामां दिव्यशणगारथी सुशोभित एवा कोइएक पुरुषसहित एक देवी त्यां आवीने हसते मुखे ते कन्याने कहेवा लागीः—"हे कन्या! तुं मने आ नगरनी अधिष्ठायक देवी जाण, त्हारा पिताए त्हारी फोगट विटंबना करी ते जोइ हुं दयाथी अहिं आवी छुं; में आ भाग्यवान् अने रुपवान् पुरुषने अहिं आण्यो छे, तेने तुं सेव अने आ कोढीयाने त्यजी दे. आ उत्तमपुरुष हमेशां

तारी आज्ञा प्रमाणे चालशे. आ पोते मगधदेशना नरकेशरी राजान्नो नरशेखर नामे पुत्र छे, ते पोताना पिताथी छानी रीते पृथ्वीउपर मुसाफरी करवा निकळेलो छे, तुं म्हारा पोताना उत्तम यौवनने अने उपमारहित एवी रुपलक्ष्मीने आ कोढीयानी साथे निष्फळ गुमावीश नहीं. तुं आ कोढीयानो संग त्यजी सर्व सुखना मंदिररुप आ पुरुषने वरीने स्वर्गतुल्य मगधदेशनी राज्यलक्ष्मीनी मालीक था. हुं तमने बन्नेने जीवितपर्यंत सुखसंपत्ति आपीश."
देवीनां आवां वचन सांभळी मदिरावतीए मनमां धैर्य राखीने कह्युंः—"हे मात! तमे म्हारा उपर म्होटी कृपा करी, में म्हारा माता, पिता अने सर्व नगरवासी लोकोनी समक्ष आ कोढीयानो हाथ पकड्यो छे तो हवे बीजाने शी रीते वरुं? माटे आ लोकमां तो जेवा तेवा रुपवाळो पण आ कोढीयो म्हारो प्राणनाथ छे, नहिंतो म्हारुं शरण मरण छे. हे देवी! म्हारा मनमां एटलो निश्चय छे के बीजो तो शुं? पण इंद्रथी अधिक रुपवाळो होय तोपण आ कोढीयाने मूकी तेने नहीं वरुं. हे देवी! मने आ लोकमां अने परलोकमां आ कोढीया पुरुषथीज सर्व मनोवांछित भोगसंपत्ति मळशे, ए तुं निश्चे जाणजे; माटे कृपा करी म्हारा भाइ एवा आ नरशेखरने राज्यलक्ष्मीसहित तेना राज्यमां पहोचतो कर."

मदिरावतीनां आवां वचनथी कोप पामेली देवीए तुरत तेने पगे पकडी आकाशमां उ-गाळी अने त्यांथी पडती एवी तेने त्रीशुळ उपर धारी राखीने कह्युंः—"हे मुर्खी! तुं म्हारा कहेवा प्रमाणे कर, नहीं तो हुं त्हारुं मरण करीश." तेवारे कन्याए निश्चळ मनथी देवीनें कह्युंः—"हे देवी! म्हारुं वचन सांभळ. हुं प्राणांते पण शीळभ्रष्ट नहीं थाउं. मे वहुवार जीवित अने यौवनलक्ष्मीनुं सुख विगेरे इच्छितवस्तु मेळवी छे, परंतु चिंतामणि समान निर्मळ शीळ मेळव्युं नथी; माटे हे देवी! तुं मने थोडीवार पछी मारी नाखवानी होय तो हमणां मारी नांख, परंतु हुं त्हारुं वचन कोइपण रीते पाळवानी नथी.

आ प्रमाणे कही मदिरावती जेटलामां नवकारमंत्रनुं स्मरण करवा लागी तेटलामां तणे पोताने सुखथी उभेली जोइ, परंतु न दीठी देवीने के न दीठो नरशेखरने. वळी तेणे पेला कोडीयाने पण न दीठो, परंतु वस्त्र अने घरेणांथी सुशोभित एवा कोइएक वीजा पुरुषने दीठो; ते विना वीजुं कोइ जोवामां आव्युं नहीं. तेथी ते मदिरावती मनमां विचार करवा लागी के, "आते शुं स्वप्न छे के साचुं छे? म्हारो कोडीयो धणी क्यां गयो? आ शुं थयुं! आवी रीते जेटलामां विचार करे छे तेटलामां पेला पुरुषे कह्युंः—

"हे कन्या! म्हारुं चरित्र सांभळ. वैताढ्यनामना पर्वत उपर मणिपुर नामनुं नगर छे, त्यां हुं मणिचूड नामनो विद्याधरोनो राजा निवास करुं छुं. एक दिवस रात्रीमां लोकनी चर्चा जोवा माटे भमता एवा में एक श्लोक सांभळ्यो केः—

सर्वत्र वायसाः कृष्णाः, सर्वत्र हरिताः शुकाः ॥
सर्वत्र सुखिनां सौख्यं, दुःखं सर्वत्र दुःखिनाम् ॥

अर्थः—जेम सर्व ठेकाणे कागडा काळा होय छे अने सर्व ठेकाणे पोपट लीला होय छे, तेम सर्व ठेकाणे सुखी पुरुषोने सुख मळे छे अने सर्व ठेकाणे दुःखीओने दुःख मळे छे.

"आ साचुं हशे के खोटुं" एवो विचार करीने हुं विद्याना बळथी जेटलामां कोडीयानुं रुप लइ नगरमां उभो रह्यो, तेटलामां राजाना सेवको मने पकडी राजसभामां लइ गया. हे सुंदरी! त्यां तें मने वर्यो, पण तेनुं कारण हुं कांइ जाणतो नथी. तने बहु दुःख उपजावनारी परिक्षा में करी हती, परंतु जेम वायुथी मेरुपर्वतनुं शिखर न कंपे, तेम तुं शीळरुप उत्तम आचारथी कंपी नहीं. हे कल्याणकारी! जेनुं शीळरुप सोनुं दुःखरुप कसोटी उपर झळहळी रह्युं छे एवी तुं धन्य छे, अने सर्व जगत्मां वखाणवा योग्य छे. वळी हुं पण धन्य छुं,

तमज म्हारुं राज्य अने जीवित वखाणवा योग्य छे के जेनी शीळरुप अलंकार धारण करना
री तुं स्त्री थइ छुं."

विद्याधर राजानां आवां वचन सांभळी मदिरावती बहु हर्ष पामीने मनमां विचार कर
वा लागी के:–"अहो! शीळनुं महात्म्य जगत्ने आश्चर्यकारी देखाय छे." पछी तेणे पोताना
स्वामीने कह्युं:–"स्वामिन्! आप म्हारा अणधार्या पति थया, ते पूर्वभवे जिनेश्वर पूजवा
थी मेळवेला धर्मनुं चरित्र जाणो." पछी विद्याधर राजाए त्यां सात माळनो एक म्हेल वि-
द्याना बळथी तैयार कर्यो; तेमां जेम देवतानी पासे देवीओ रहे तेम मदिरावती विद्याधर
राजानी पासे रही.

आ वखते जाणे मदिरावतीना शीळने जोवा माटेज होयनी! एम पूर्व दिशामां किरणोना
समुहथी सुशोभित शरीरवाळा सूर्यनो उदय थयो. पछी मणिचुड विद्याधर राजाए मदिराव
तीने पुछयुं. हे प्रिया! त्हारा पिताने हुं अहिं भक्तिथी बोलावुं के शक्तिथी ते कहे? तवारे
मदिरावतीए कह्युं:–"प्राणनाथ! म्हारा पिताने अहिं खगुतना वेषे बोलावो के जेथी तेमनो
दुर्गतिना कारणरुप मद गळी जाय." पछी विद्याधर राजाए म्होटुं सैन्य विकुर्वी एक वाचा

ळ दूतने रिपुमर्दन राजा पासे मोकल्यो, ते दूते त्यां जइ राजाने कह्युंः—"हे राजन् सांभळो. वैताढ्यपर्वतनो राजा मणिचुडविद्याधर तमारा उपर चडी आव्यो छे, माटे जो तमे पोतानुं जीवित अने राज्य इच्छता हो तो तमे खेडुतनो वेष लइने मणिचुडराजाना बे पगमां प्रेमथी नमस्कार करो." आवां वचन सांभळी रिपुमर्दनराजा जेटलामां कोप करी तेने उत्तर आपे छे तेटलामां मंत्रीए राजाने कह्युं के, "महाराज! निश्चे आ वखते कोप करवो योग्य नथी, ज्यां बे पुरुष सरखा होय त्यां कोप करवो घटे छे; परंतु वधारे बळवान् उपर करेलो कोप निश्चे दारुणफळ आपनारो थाय छे. माटे हे महाराज! विचार त्यजी दइ पोतानुं अने राज्यनुं रक्षण करवा माटे वैताढ्यपतिने योग्यरीते सत्कार करी नमस्कार करो." मंत्रीनां आवां वचन सांभळी रिपुमर्दनराजा कोप त्यजी दइ खेडुतनो वेष लइ जेटलामां मणिचुड पासे आवी प्रणाम करे छे तेटलामां विद्याधरराजाए तेने खेडुतनो वेष त्यजी देवरावी उत्तम लुगडां अने घरेणांवडे बहु स्नेहथी सत्कार करी मान आप्युं. पछी रिपुमर्दनराजाए जेटलामां विद्याधरराजा मणिचुडनी पासे बेठेली पोतानी पुत्री मदिरावतीने जोइ तेटलामां ते बहु खेद पाम्यो. तेवारे मदिरावतीए कह्युंः—"हे तात! तमे खेद न पामो. जेने में पति मान्यो हतो,

तेज आ कोढियो पुरुष छे. म्हारा पूर्व पुन्यने लीधे ते अत्यारे इंद्रना सरखी शोभावाळो थयो छे. वळी एणेज तमारा शरीर उपरथी खेडुतनो वेष दूर कराव्यो छे.”

मदिरावतीनां आवां वचन सांभळी बहु विस्मय पामेला रिपुमर्दनराजाए मणिचूडने कह्युं:—“हे राजन्! तमे माणसोना चित्तने आश्चर्य उत्पन्न करनारुं पोतानुं चरित्र कहो.” तेवारे मणिचूडविद्याधरे रिपुमर्दनराजाने पोतानुं चरित्र कही अने कह्युं के, “हे राजन्! तमारी पुत्री उत्तम शीळवाळी होवाथी तमने धन्य छे.” एम कही तेणे पोतानी समृद्धि देखाडी. त्यार पछी ते पोताना सासरा एवा रिपुमर्दनराजाने सत्कारपूर्वक मान्य आपी मदिरावतीने साथे लइ तुरत वैताढ्यपर्वत उपर गयो, त्यां मदिरावती शीळना प्रभावथी विविध प्रकारना भोगोने भोगवती मन, वचन अने कायाथी उत्तम रीते जिनभाषितधर्मनुं आराधन करवा लागी. एवंरीते जिनधर्मनुं आराधन करी शुभध्यानथी ते मदिरावती उत्तम गति पामी.

॥ इति मदिरावतीनी कथा ॥

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—हे भव्यजनो! तमे आ मदिरावतीना चरित्रने सांभळी पापने दूर करनारा जिनधर्मरूप कल्पवृक्षना मूळरूप शीळने विषे

अतिशय आदर करो. प्रभुनां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके श्री महावीरप्रभुने कह्युं:—
"हे भगवन्! म्हारा उपर कृपा करी मने चोथुं व्रत आपो." तेवारे भगवाने चोथुं व्रत आ-
णंदश्रावकने आप्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे:—

परदारगमणं समणोवासओ पच्चक्खाइ। सदारसंतोसवा परिवज्जइ॥ से परदारगमणे दु-
विहे पन्नत्ते। उरालिअपरदारगमणे वेउव्विअपरदारगमणे अ॥ सदारसंतोसस्स समणोवास-
एणं इमे पंच अइआरा जाणिअव्वा न फासिअव्वा॥ तंजहा॥ [१]अप्परिदाणेथिरिगहिआ [२]अ-
परिगहिअविहववेसाई॥ [३]तासु गमणं परेसि, विवाहपरिभीलणं मोहा॥ कामभोगेसुतिव्वा-
सत्ती थीअण मुहाइ फासेण॥ तइकामकलणं इअ पंच अइआरा चउत्थवये॥

श्रावक परस्त्रीगमननुं पच्चक्खाण करे छे, अथवा स्वदारासंतोषने अंगीकार करे छे, ते प-
रदारागमन बे प्रकारनुं छे. एक उदारिक परदारागमन अने बीजुं वैक्रीय परदारागमन. तेमां
श्रावके स्वदारासंतोषना पांच अतिचार जाणवा; परंतु ते आदरवा नहीं. ते आ प्रमाणे:—

१ भाडुं आपीने थोडो वखत राखेली स्त्रीने विषे गमन करवुं; २ बीजाए नहीं राखेली
विधवा अथवा वेश्याने विषे गमन करवुं; ३ बीजाओनो विवाह करावी आपवो; ४ शब्द, रूप,

रस, गंध, स्पर्शने विषे गाढ अनुराग करवो; ५ स्त्रीजनां मुख विगेरे अंगनो स्पर्श करी खोटी कामचेष्टा करवी. आ पांच अतिचारो चोथाव्रतना जाणवा.

हवे जे शुद्धभाववाळा भव्यजनो पांचमा अणुव्रत (परिग्रह प्रमाण) ने पाळे छे ते मोक्ष-सुखने भजनारा थाय छे; वळी ते धन्य पुरुषो जगत्मां वखाणवायोग्य थाय छे. जे पुरुषो संसारसमुद्रनो पार पमाडनारा पांचमाव्रतने आदरे छे, तेओने धन्य छे. मथुरानगरीमां रहे-नारा धनसारनी पेठे माणसो संतोषथी सुखी अने असंतोषथी दुःखी थाय छे."

श्री महावीरप्रभुनां वचन सांभळी आणंदश्रावके पूछ्युं:—"हे नाथ! ते धनसार कोण हतो? अने तेणे प्रथम असंतोष शी रीते कर्यो? अने पछी संतोष शी रीते कर्यो?" तवारे प्रभुए कह्युं. "हे श्रावक! दुःखने उत्पन्न करनारो असंतोष छे, अने सुखने उत्पन्न करनारो संतोष छे कारण जेमां, एवुं ते धनसारनुं चरित्र सांभळ.

पांचमाव्रतरूप संतोष उपर धनसारनी कथा.

आ भरतक्षेत्रने विषे मथुरा नामनी नगरीमां धनसार नामनो शेठ रहेतो हतो, तेनी पासे छासठ क्रोड सोनामहोरो हती; परंतु ते कोइ वखत एक तलमात्र पण धन धर्मकार्यमां वा

परतो नहीं, तेथी लोकोए तेनुं कृपणशेठ एवुं नाम पाड्युं हतुं. श्री जिनेश्वरे माणसोनी लक्ष्मी बे प्रकारनी कही छे. एक पुण्यानुबंधिनी अने बीजुं पापानुबंधिनी. ते पुण्यानुबंधिनी लक्ष्मीथी माणसोनी बुद्धि शुद्ध थाय छे, अने ते शुद्धबुद्धिथी जीव आलोक अने परलोकमां सुखी थाय छे; तेमज पापानुबंधिनी लक्ष्मी परभवे नरकादि लाखो दुःखोमां पाडे छे अने आ भवमां पण निरंतर दुःख आपे छे.

एक दिवस धनसारशेठ, पोताना भूमिमां डाटेला द्रव्यना निधानने जोवा लाग्यो, तो तेणे तेमां कोलसा अंगारा, साप अने विंछी जोया; तेथी ते चिंता करतो जेटलामां उभो छे, तेटलामां कोइ माणसे आवीने तेने खबर आपी के, "हे शेठ ! तमारां वहाणो समुद्रमां डुबी गयां." शेठ आवा दुःख आपनारा समाचारथी हृदयमां वधारे क्लेशवाळो थइ जेटलामां त्यांनो त्यां उभो छे तेटलामां तेणे पोताना परदेशथी जमीनमार्गे आवता मालनी उपर धाड पड्याना समाचार सांभळ्या. आवा वारंवार माठा समाचार सांभळवाथी दुःखरुप समुद्रमां डुबी गयेलो अने चिंतारुप म्होटा पर्वतना शिखर उपर चडेलो ते धनसार शेठ विचार करवा लाग्यो के:—"हाय हाय ! म्हारा अपुण्यथी आ शुं थयुं ? निर्धनपणाथी म्हारा कुटुंबनो

निर्वाह शी रीते थशे ? माटे चाल द्रव्य मेळवी कुटुंबनो निर्वाह करुं. जे थवानुं हतुं ते थयुं. हमणां चिंता करवाथी शुं वळवानुं छे ?" आ प्रमाणे विचार करी धनसार शेठ पोताना कुटुंब पासेथी दश लाख धन लइ ऊंट वहाणे चढ्यो. आगळ जतां पूर्वे करेला पापयोगथी वहाण भागी पड्युं, अने शेठना हाथमां एक पाटीयुं आववाथी ते कांठे आव्यो. त्यां ते विचार करवा लाग्यो केः—

खल्वाटो दिवसेश्वरस्य किरणैः संतापितो मस्तके,
गयार्थी समुपेत्य सत्वरमसौ बिल्वस्य मूलं गतः ॥
तत्रोच्चैर्महता फलेन पतता भग्नं सशब्दं शिरः,
प्रायो गच्छति यत्र भाग्यरहितस्तत्रापदां स्यात्पदम् ॥

अर्थः—कोइएक टालवाळो माणस सूर्यना किरणोथी माथाने विषे तपी गयेलो होवाथी छायानी इच्छा करतो ते एक बीलाना झाडनी नीचे ऊभो रह्यो, त्यां पण ऊंचेथी पडता एवा म्होटा बीलाना फळथी तेनुं माथुं कडाक शब्द करीने फूटी गयुं. माटे घणुं करीने ज्यां भाग्यरहित माणस जाय त्यां आपत्तिनुं स्थान थाय छे.

नहीं." एवो नियम लइ, श्रावकधर्म आदरी अने फरीथी केवळीने नमस्कार करी ते धनसार ताम्रलिप्तीनगरीने विषे आव्यो.

एक दिवस धनसार शुद्ध परिणामथी एक शुन्यघरमां रात्रीए कायोत्सर्ग करीने रह्यो हतो, एवामां ते वखते कोइ देवताए आवीने धर्मरुपी उत्तम धनवाळा ते धनसारने कीडी, विंछी अने साप विगेरेथी बहु उपसर्ग कर्यो; परंतु ते जरा पण धर्मध्यानथी मेरुपर्वतनी पेठे डग्यो नहीं; तेथी देवताए प्रसन्न थइ ते धनसारने प्रणाम करीने कह्युं:—"हे भाग्यवंत! पुन्यवंत एवा तने धन्य छे, अने त्हारी माताने पण धन्य छे के जे त्हारो धर्मने विषे आवो दृढ परिणाम छे. तुं मथुरांनगरीमां जा, त्यां तने त्हारुं पूर्वे नाश पामेलुं सघळुं धन मळशे." देवता धनसारने आवुं वरदान आपी पोताने स्थानके गयो. धनसारे पण प्रभात थयो जाणी कायोत्सर्ग पाळी पारणुं कर्युं. पछी ते अनुक्रमे मथुरांनगरीए आव्यो, त्यां तेने छासठक्रोड सुवर्ण धन मळ्युं; परंतु तेणे पोताना परिमाणथी जरा पण वधारे लीधुं नहीं, पण श्री जिनेश्वरे कहेला जिनभुवन, जिनबिंब, पुस्तक, साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविकारुप सात क्षेत्रने विषे वापरी सफळ कर्युं.

आ प्रमाणे बहु दिवसो सुधी पुन्य करी आयुष्यनो क्षय थये मासन्नक्तनुं पच्चरकाणं लइ ते धनसार मृत्यु पामी चार पल्योपमना आयुष्यवाळा सौधर्मदेवलोकना अरुणाज्ञनामना विमानने विषे म्होटी समृद्धिवाळो देवता थयो. त्यां देवतानां सुख नोगवी आयुष्यनो क्षय थये चवी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यन्नव पामीने छेवटे दीक्षा लइ केवळज्ञान मेळवी मोक्षसुख पामशे. ॥ इति धनसारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहेछे के):—हे न्नव्यजनो! संतोष अने असंतोष उपर धनसारना दृष्टांतने जाणी पांचमा परिग्रहपरिमाणनामना व्रतने विषे आदर करो.

श्री जिनराजना मुखथी संतोषना फळने सांन्नळी आणंदश्रावके पांचमुं अणुव्रत लीधुं अने श्री वीरप्रभुए तेने आलावासहित पांचमुं अणुव्रत उच्चराव्युं. ते आ प्रमाणेः—

अपरिमिअपरिग्गहं समणोवासउ पच्चरकाइ॥ इछापरिमाणं वा उवसंपज्जइ॥ से परिग्गहे डुविहे पन्नते॥ तं जहा॥ सचित्तपरिग्गहे अचित्तपरिग्गहे अ। इछापरिमाणस्स समणोवासएणं इमे पंच अइआरा जाणिअव्वा न समायरिअव्वा॥ तं जहा॥ १खित्तवत्थुपमाणाइक्कम्मे २हिरणसुवन्नपमाणाइक्कम्मे ३धणधन्नपमाणाइक्कमे ४डुप्पयचउप्पयप्पमाणाइक्कमे ५कूप्पप्पमाणाइक्कमे॥

श्रावक परिमाणरहित परिग्रहनुं पच्चरकाण करेछे, अथवा इछा प्रमाणे परिग्रहने धारण करेछे. तीर्थंकरोए ते परिग्रह बे प्रकारनो कह्योछे. एक सच्चित्तपरिग्रह अने बीजो अचित्तपरिग्रह. श्रावके परिग्रहना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.

१ पच्चरकाण लेती वखते लीधेला परिमाणथी खेतर अने घर वधारे राखवां; २ रुपुं के सोनुं अथवा सोना रुपानुं घरेणुं वधारे राखवुं; ३ नाणुं अथवा धान्य वधारे राखवुं; ४ गाय, भेंस, घोडा विगेरे अथवा दासीदास वधारे राखवां; ५ घरवाखरो वधारे राखवो."

भगवानना आवां वचन सांभळीने पछी आणंदश्रावके पांचमुं परिग्रहपरिमाणव्रत लीधुं. ते आ प्रमाणेः—

"हे भगवन्! म्हारे भूमिमा, व्यापारमां अने व्याजमां चार चार क्रोड सोनाम्होरो राखवी, ते उपर राखवानो नियम छे. घास अने लाकडां लाववामां ए वेय जूदाजूदा काममां पांचसें पांचसें गाडां राखवां, ते उपरांत राखवानो म्हारे नियम छे. समुद्रनी मुसाफरी माटे पण चार वहाण राखवां, ते उपर राखवां नहीं. वळी बीजा देशोमांथी समुद्र रस्ते घास अने लाकडां लाववा माटे बीजां चार वहाण राखवां. दशहजार गायोनुं एक गोकुळ एवुं एक गो

कुळ राखवुं. खेतरना प्रमाणमां पांचसें हळो उपर राखवां नहीं." आ प्रमाणे श्रद्धावंत एवा आणंदश्रावके पांचमुं अणुंव्रत लीधुं. आ पांचमा अणुंव्रतने विषे श्रावके पांच अतिचार वर्जवा.

पछी श्री महावीरस्वामीए रात्रीभोजनव्रत कह्युं केः—"जे धैर्यवंत पुरुष सर्व पापरुपवृक्षना बीज एवा रात्रीभोजनने त्यजी दे छे, ते पुरुष पोतानी आयुष्यना अर्धा वर्ष सुधीना उपवासना फळने पामे छे. ते उपर योगशास्त्रमां कह्युं छे केः—

करोति विरति धन्यो, यः सदा निशि भोजनात् ॥
सोऽर्द्ध पुरुषायुषश्च, स्यादवश्यमुपोसितः ॥

अर्थः—जे धन्य पुरुषे निरंतर रात्रीभोजन तजी दीधुं छे, तेणे पोताना आयुष्यना अर्द्ध वर्षसुधी उपवास करेला छे. वळी बीजे ठेकाणे पण कह्युं छे केः—

चत्वारि खलु कर्माणि, संध्याकाले विवर्जयेत् ॥
आहारं मैथुनं निद्रा, स्वाध्यायं च विशेषतः ॥

अर्थः—माणसे संध्याकाळे निश्चे चार काम त्यजी देवां जोइए. पहेलुं आहार, बीजुं मैथुन, त्रीजुं निद्रा अने चोथुं स्वाध्याय. ते काम करवाथी शुं शुं थाय ते कहे छे.

आहारात् जायते व्याधिः, क्रूरगर्भश्च मैथुनात् ॥
निद्रातो धननाशः स्यात्, स्वाध्याये मरणं भवेत् ॥

अर्थः—संध्याकाळे आहार करवाथी रोग थाय; मैथुन करवाथी क्रूरगर्भ थाय; निद्रा करवाथी धननो नाश थाय अने स्वाध्याय करवाथी मरण थाय.

रात्रीभोजनमां त्रस जीवोनुं पडवुं तथा संपातिय जीवोनुं पडवुं जिनेश्वरोए दीठुं छे, माटे रात्रीभोजन प्रयत्नथी वर्जवुं. सिद्धांतमां पण कह्युं छे केः—

तज्जोणीआण जीवाणं, तहा संपाइमाण य ॥
निसभुत्ते वहो दिठ्ठो, सव्वं दंसीहि सव्वहा ॥

अर्थः—रात्रीभोजनने विषे रात्रीयोनिक जीवोनो तथा संपातिम जीवोनो नाश सर्वदर्शी एवा तीर्थंकरोए दीठो छे, माटे रात्रीभोजन सर्व प्रकारे त्यजी देवुं.

वळी हाथ धोवाना पात्रमां कुंथुआदि सर्व जीवोनो घात थाय छे. इत्यादि रात्रिभोजनना दोषो कयो पुरुष कहेवाने समर्थ छे? जो के भोजन करवानुं पदार्थ प्राशुक छे, तोपण कुंथुआदिक जीवो जोइ शकाय तेम न होवाथी ज्ञानि पुरुषे रात्रीभोजन त्यजी दीधुं छे. लोकमां पण कह्युं छे केः—

मेधां पिपीलिका हंति, युका कुर्याज्जलोदरम् ॥ कुरुते मक्षिका वांतिं, कुष्टरोगं च कोलिकः॥
कंटको दारुखंडं च, वितनोति गलव्यथाम् ॥ व्यंजनांतर्निपतितं, तालु विध्यात वृश्चिकः ॥

अर्थः—रात्रीभोजनमां कीडी आवे तो ते बुद्धिनो नाश करे छे, जु जलोदर करे छे, मांखी भोजनमां आवे तो तेथी उलटी थाय छे अने कोलिक आवे तो कोड थाय छे. वळी शाकमां पडेलो कांटो अथवा लाकडानो कडको आवे तो गळामां पीडा थाय अने वींछी आवे तो ताळवाने विंधी नांखे. वळी परशास्त्रमां पण कह्युं छे केः—

त्रयीतेजोमयो भानुरिति वेदविदो विदुः ॥
तत्करैः पूतमखिलं शुभकर्म समाचरेत् ॥

अर्थः—'सूर्य त्रण देवना तेजरुप छे.' एम वेदना जाण पुरुषो कहे छे; माटे तेमना किरणोथी पवित्र एवुं सर्व शुभ कर्म आचरवुं.

नैवहुतिर्न च स्नानं, न श्राद्ध देवतार्चनम् ॥
दानं वा विहितं रात्रौ, भोजन तु विशेषतः ॥

अर्थः—रात्रीए होम, स्नाम, श्राद्ध, देवपूजन, दान अने विशेष भोजन न करवुं.

आहारात् जायते व्याधिः, क्रूरगर्भश्च मैथुनात् ॥
निद्रातो धननाशः स्यात्, स्वाध्याये मरणं भवेत् ॥

अर्थः—संध्याकाळे आहार करवाथी रोग थाय; मैथुन करवाथी क्रूरगर्भ थाय; निद्रा करवाथी धननो नाश थाय अने स्वाध्याय करवाथी मरण थाय.

रात्रीभोजनमां त्रस जीवोनुं पडवुं तथा संपातिय जीवोनुं पडवुं जिनेश्वरोए दीठुं छे, माटे रात्रीभोजन प्रयत्नथी वर्जवुं. सिद्धांतमां पण कह्युं छे केः—

तज्जोणीआण जीवाणं, तहा संपाइमाण य ॥
निसभूत्ते वहो दिट्ठो, सव्वं दंसीहि सव्वहा ॥

अर्थः—रात्रीभोजनने विषे रात्रीयोनिक जीवोनो तथा संपातिम जीवोनो नाश सर्वदर्शी एवा तीर्थंकरोए दीठो छे, माटे रात्रीभोजन सर्व प्रकारे त्यजी देवुं.

वळी हाथ धोवाना पात्रमां कुंथुआदि सर्व जीवोनो घात थाय छे. इत्यादि रात्रिभोजनना दोषो कयो पुरुष केहेवाने समर्थ छे? जो के भोजन करवानुं पदार्थ प्राशुक छे, तोपण कुंथु आदिक जीवो जोइ शकाय तेम न होवाथी ज्ञानि पुरुषे रात्रीभोजन त्यजी दीधुं छे. लोकमां पण कह्युं छे केः—

मेधां पिपीलिका हंति, युका कुर्याज्जलोदरम् ॥ करुते मक्षिका वांतिं, कुष्टरोगं च कोलिकः॥
कंटको दारुखंरूं च, वितनोति गलव्यथाम् ॥ व्यंजनांतार्निपतितं, तालु विध्यात वृश्चिकः ॥

अर्थः—रात्रीजोजनमां कीमी आवे तो ते बुद्धिनो नाश करे ठे, जु जलोदर करे ठे, मांखी जोजनमां आवे तो तेथी जलटी थाय ठे अने कोलिक आवे तो कोरू थाय ठे. वळी शाकमां परूलो कांटो अथवा लाकमानो करूको आवे तो गळामां पोमा थाय अने वींठी आवे तो ता ळवाने विंधी नांखे. वळी परशास्त्रमां पण कह्युं ठे केः—

त्रयीतेजोमयो जानुरिति वेदविदो विडुः ॥
तत्करैः पूतमखिलं शुजकर्म समाचरेत् ॥

अर्थः—'सूर्य त्रण देवना तेजरुप ठे.' एम वेदना जाण पुरुषो कहे ठे; माटे तेमना किरणोथी पवित्र एवुं सर्व शुज कर्म आचरवुं.

नैवहुतिर्न च स्नानं, न श्राद्ध देवतार्चनम् ॥
दानं वा विहितं रात्रौ, जोजन तु विशेषतः ॥

अर्थः—रात्रीए होम, स्नाम, श्राद्ध, देवपूजन, दान अने विशेष जोजन न करवुं.

जे माणस रात्रीभोजन त्यजी दे छे, तेने केशव राजानी पेठे धन्य छे, अने जे माणस रा त्रीभोजनना लीधेला नियमने भागे छे, ते मूढ हंस नामना वणिकनी पेठे बहु डुख पामे छे.

भगवाननां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके पुछ्युंः– "हे भगवन्! ते हंस अने के- शव कोण हता ते अने तेमना रात्रीभोजननां दृष्टांत कहो." तेवारे श्री वीरप्रभुए कह्युंः–हे पुण्यात्मा! सावधानपणे सांभळ.

॥ रात्रीभोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा ॥

जंबुद्वीपना आ भरतक्षेत्रने विषे कुंभीनपुरनामनुं नगर छे, त्यां यशोधरनामनो धनवंत वेपारी रहेतो हतो, तेने रंभानामनी स्त्री हती अने हंस तथा केशवनामना बे पुत्रो हता. सु- खे वृद्धि पामेला ते बन्ने पुत्रोना दिवसो मनुष्यसुख भोगवतां सुखे जता हता.

एक दिवस ते बन्ने भाइओ क्रीडा करवा माटे वनमां गया, त्यां तेमणे भमतां भमतां ए क आंबाना झाडनी निचे पांच समितिओ संमत, त्रण गुप्तिथी गुप्त, पांच महाव्रतधारी, क्ष- माना पात्र, जितेंद्रिय अने साक्षात् धर्ममूर्ति एवा एक साधुने दीठा. तेमने बन्ने भाइओए त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी. मुनिए पण धर्मलाभ दइ रात्रीभोजन करवाथी थता दोषनो

उपदेश आप्यो के "रात्रीभोजन करवाथी महा पाप लागे छे अने तेथी जीव आलोकमां अने परलोकमां दुःख पामे छे; माटे हे महाभाग्यवंतो! तमे रात्रीभोजननो नियम ल्यो."

मुनिनो उपदेश सांभळी ते हंस अने केशव रात्रीभोजननो नियम लइ घेर आव्या पछी भोजन करी चौटामां दुकाने आवी व्यापार करवा लाग्या. ज्यारे चार घडी दिवस रह्यो त्यारे बन्ने भाइओए घरे आवी पोतानी माता पासे अवसर विना भोजन माग्युं. तेवारे माताए कह्युंः—"हे पुत्रो! हजु त्रण घडी दिवस छे छतां हमणां अकाळे भोजन केम मागो छो? तमने जे दुध व्हालुं छे ते दुध तो रात्रीए आवे छे." मातानां आवां वचन सांभळी पुत्रोए सत्यवचन कह्युंः—"हे! माता! अमोए गुरुजी पासे रात्रीभोजननो नियम लीधो छे, माटे अमे रात्रीए भोजन करशुं नहीं; जो अत्यारे कांइ होय तो आपो, नहिं तो सर्युं." त्यारे माताए कह्युंः—"हे पुत्रो! अत्यारे अकाळे कांइपण करेलुं नथी, रात्रीए रसोइ थशे, माटे तमे तमारा पितानी साथे जमजो." तेवारे पुत्रोए कह्युंः—"अमे कोइपण रीते रात्रीए भोजन करशुं नहीं." पुत्रोनां आवां वचन सांभळी यशोधर विचारवा लाग्यो के, "आ म्हारा पुत्रोने रात्रीभोजननो नियम दइ कया धुर्तपुरुषे छेतर्या छे? धिक्कार छे! धिक्कार छे!! मने जे हुं जी-

वर्द्ध-
मान

८१

वतां छतां म्हारा पुत्रोए कुळक्रमथी चालता आवेला धर्मने त्यजी दीधो. हवे हुं शुं करुं? जो तेओ रात्रीए भोजन नहिं करे तो निश्चे म्हारा कुळनो धर्म सर्व प्रकारे गयो. हुं तेमने माटे दिवसे रसोइ करावीश नहीं, परंतु रात्रीएज करावीश, तेथी तेओ पोतानी मेळे भुख्या थवाथी भोजन करशे.", आवी रीते विचार करी यशोधरे पोतानी स्त्रीने छानी रीते कह्युं के, "आ पुत्रोने दिवसे कांइपण खावा आपवुं नहीं, तेम रसोइ रात्रीए करवी; कदापि तेओ चवेणुं मागे तोपण आपवुं नहीं." आ प्रमाणे पोतानी स्त्रीने आज्ञा करी, ते सर्व रंभाए मान्य करी. पछी माताए पुत्रोनी पासे आवीने कह्युं:—"हे पुत्रो! रसोइ रात्रीए थशे अने घरमां कांइ पकवान्न विगेरे नथी, तेथी तमारे तमारा पितानी साथे रात्रीए भोजन करवुं. तेओज कुलिन पुत्रो कहेवाय के जेओ पिताना मार्गे चाले." मातानां आवां वचन सांभळी पुत्रोए कह्युं:—"हे मात! पितानो मार्ग सारो होय तो ते मार्गे पुत्रोए चालवुं, परंतु पिता कुवामां पड्या होय तो पुत्रोए पण शुं कुवामां पडवुं?" त्यारे माताए कह्युं:—"हे पुत्रो! तमने हमणां भोजन मळशे नहीं." मातानां आवां वचन सांभळी बन्ने पुत्रो बोल्या विना घेरथी बहार गया.

पछी यशोधरे पोतानी स्त्रीने कह्युं:—"हे प्रिया! त्हारे आपणा पुत्रोने रात्रीए भोजन आ

देशना

८१

एवुं." एम कहीने स्त्रीने गाढ आग्रहथी वारी. अनुक्रमे रात्री पडी, पुत्रो घेरे आव्या अने र-
सोइ तैयार थइ, एटले यशोधरे पुत्रोने बोलाव्या. "हे पुत्रो ! चालो, इच्छा प्रमाणे भोजन क-
रीये." तेवारे धैर्यधारी पुत्रोए कह्युं. "अमे रात्रीए जमता नथी. तमने रुचे ते करो."

हवे उत्तम पुरुषोनी मध्ये श्रेष्ठ एवा यशोधरशेठे मनमां कपट राखी बीजे दिवसे ते बन्ने निर्मळ चित्तवाळा पुत्रोने लेवादेवाना वेपार माटे मोकल्या, त्यां लाभना वशथी म्होटा उद्यमवडे वेपार करता एवा ते बन्ने भाइओए गयेला दिवसने पण जाण्यो नहीं, तेथी तेओ एक पहोर रात्री जतां घेर आव्या, त्यारे मातापिताए भोजन करवानुं कह्युं; परंतु पोताना अभिग्रहने विषे एक चित्तवाळा तेओए भोजन कर्युं नहीं. आ प्रमाणे पितानी आज्ञाथी हर्षवडे वेपार करता एवा ते बन्ने भाइओ पांच दिवससुधी भोजन कर्याविना रात्रीए सूइ रह्या.

छठे दिवसे रात्रीए सत्वधारी बन्ने पुत्रोने यशोधरशेठे प्रेमथी कह्युं:—"हे पुत्रो ! जे मने सुखकारी होय ते तमारे इष्ट जाणवुं; माटे ए निश्चयथी हुं तमने जे कांइ कहुं ते तमे करो. तमे रात्रीभोजननो त्याग शामाटे कर्यो? अने तमने आवा क्लेशकारी व्यापारमां कोणे जोड्या? ते हुं जाणतो नथी. तमे भोजन नथी करता माटे तमारी माता पण भोजन करती नथी,

तेथी तेने पण आजे छ उपवास थया छे. तमारे एक न्हानी छ मासनी व्हेन छे, ते बहु सुकोमळ शरीरवाळी छे, ते पण तमारी माताना भोजन नहिं करवाना कारणथी दुध नहिं मळवाने लीधे आजे बहुज दुबळी थइ छे; लोकोए तेने दुबळी थवानुं कारण पूछ्युं, त्यारे में तेउनी पासे तमे भोजन नथी करता ए विगेरे सघळी वात निवेदन करी. माटे हे पुत्रो! तमे भोजन करो, के जेथी तमारी माता पण भोजन करे अने तमारी व्हेन पण सुखी थाय. रात्रीना पहेला अर्धा पहोरने पंडित लोको प्रदोष कहे छे, अने तेज कारणथी रात्रीनुं त्रियामा एवुं नाम लोकमां प्रसिद्ध थयुं छे; तेथी तमे अत्यारे भोजन करशो तो रात्रीभोजन कहेवाशे नहीं; कारणके हजु बे घडी रात्री गइ छे. अने जो तमे भोजन नहिं करो तो तमारी माता निश्चे भुखथी मृत्यु पामशे."

पितानां आवां वचन सांभळी भुखथी पीडा पामता, दीन मनवाळा अने धैर्यरहित एवा म्होटा भाइ हंसे न्हाना भाइ केशवना मुख सामुं जोयुं, एटले केशवे म्होटा भाइने धैर्यरहित थएलो जाणीने पछी पिताने कह्युं:—"हे तात! जे जे मने सुखकारी थशे, ते ते हुं करीश. जे म्हारा पापने दूर करनारुं छे ते शुं तमने सुखकारी नहीं थाय? जे मातानुं वात्सल्य छे तेज

धर्मकार्यनुं शल्य जाणवुं. कोण कोने माटे पाप करे छे? सर्वे पोताना कर्मना फळने भोगवना रा छे. छेल्ला बे घडी दिवसने रात्री जाणवी, माटे ते वखतना अंतर्मुहूर्तमां भोजन करवुं ते रात्रीभोजन कहेवाय छे. अने हमणां तो मूहुर्तमात्र पण दिवस नथी. माटे हे तात! तमारे मने वारंवार भोजन करवानुं कहेवुं नहीं."

केशवे पितानुं वचन मान्युं नहीं तेथी शांत एवो यशोधरशेठ बहु कषाययुक्त थयो, अने क्रोध पामी बोल्योः—"पुत्र! तुं म्हारुं वचन मानतो नथी तो म्हारी दृष्टीथी दूर जा." पिता नुं आवुं वचन सांभळी जेम पर्वतनी गुफामांथी साप निकळीने चाल्यो जाय, तेम केशव पोताना घरमांथी निकळीने मनुष्यभवना कारणरुप ममत्वनो शोक करतो चाली निकळ्यो. पाछळ पिताए हंसनो हाथ पकडी मीठां वचनथी लोभ पमाडी कष्टथी भोजन कराव्युं.

हवे मुसाफर सरखा वेषवाळो केशव गाम, नगर, उद्यान, खाण विगरेने विषे फरतो फ रतो सातमे दिवसे मध्यरात्रीने वखते कोइ अरण्यमां आवी चड्यो, त्यां तेणे बहु यात्रा कर वा आवेला लोकोथी भरपुर एवा एक यक्षना मंदिरने जोयुं. त्यां लोको ठेकाणे ठेकाणे र- सोइ करता हता, तेउए पोतानी तरफ आवता एवा केशवने जोइ तेने हर्षथी कह्युंः—"हे

मुसाफर! तुं अहीं आव्य अने उत्तम न्नोजन करी अमने अतिथिन्नोजननुं पुन्य आप. अमे पारणुं करवाने तैयार थया ठीए, परंतु कोइ अतिथिनी वाट जोता हता, एवामां तने दीठो ठे." तवारे केशवे ते यात्रिकलोकोने पुठ्युं:—"हे यात्रिको! तमे एवुं शुं व्रत करो ठो के जेनुं पारणुं रात्रीने विषे थाय ठे?" त्यारे लोकोए कह्युं:—"हे मनुष्य! आ जयनंद नामे यक्ष ठे; तेनी आजे म्होटुं पुन्य आपनारी यात्रा न्नराय ठे; माटे दिवसे उपवास करी अर्धरात्रीए अतिथिने बहु आदरथी न्नोजन करावी अने पठी पारणुं कराय ठे. अमे दिवसे उपवास करी अत्यारे पारणा माटे रसोइ करीए ठीए, एवामां तुं उचिंतो आवी चड्यो ठुं; माटे तुं आजे अमारो परुणो था." त्यारे केशवे कह्युं:—"आवा पापकारी पारणामां हुं जमतो नथी, कारण के 'रात्रीन्नोजन करवुं योग्य नथी.' एम सज्जन पुरुषो कहे ठे. हे लोको! आ उपवासमां पुन्य एक चणोठी जेटलुं थाय ठे अने रात्रीन्नोजननुं पाप पर्वतसमान थाय ठे. कोइ उपवास एवो थतो नथी के जेनुं पारणुं रात्रीए कराय. दिवसे न्नोजन करवाथी अथवा तो रात्रीए न्नोज न करवाथी उपवास कहेवातो नथी; परंतु रात्रीन्नोजन करवाथी म्होटुं पाप लागे ठे. जे कुमति पुरुषो धर्मशास्त्रथी विरुद्ध तप करे ठे, तेन कुद्रव्य एकठुं करनारानी पेठे दुर्गतिनां

दुःखो पामे छे." यात्रिक लोकोए कह्युंः—"योग्यशास्त्रमां आ यक्षना व्रतनो विधि आ प्रमाणे कह्यो छे, माटे तेमां कांइ विचार करवा जेवुं नथी. हे आर्य! आजे कोइ अतिथिने जमाडी-नेज जमवुं जोइए एवी रीत होवाथी अमे कोइ अतिथिनी वाट जोता हता ते कारणथी अ-मारे पारणुं करतां आटली बधी रात गइ छे. माटे हे महाभाग! तुं अमारी पहेलां भोजन कर." आ प्रमाणे कहीने सर्वे यात्रिक लोकोए केशवना पगमां पडी नमस्कार कर्या.

पछी केशवे जेटलामां ते लोकोनुं वचन मान्युं नहीं, तेटलामां यक्षना शरीरथी कोइए क भयंकर पुरुष निकळीने कह्युंः—"अरे दुरात्मन्! म्हारा धर्मने दूषित करे छे? अने म्हारा भक्तजनोनी अवगणना करे छे? झट भोजन कर, नहिंतो त्हारा माथाना सो ककडा करी नांखीश." आवी रीते कठोर वचनथी केशवनो बहु तिरस्कार करी जेटलामां यक्ष पुरुषे पोतानी मुद्गर उपाडी, तेटलामां केशवे हसीने कह्युंः—"अरे यक्ष! शुं तुं मने भय पमाडे छे? परंतु जेने बीजा भवमां विभव मळवानो छे एवा मने मरणनो ते भय क्यांथी होय?" पछी यक्षे आकाशमां पोताना शेवकाने आज्ञा करी के, "आ दुष्टनो गुरु हणवा योग्य छे, माटे तेने शोधी काढी अहिं लावो." तेवारे शवको तुरत केशवना गुरु धर्मघोषमुनिने विलाप

करता त्यां आकाशमां लाव्या. पछी यक्षे मुनिने कह्युं:—"आ त्हारा मूर्ख शिष्यने भोजन कराव्य, नहिंतो हमणां हुं तने मारी नांखुंछुं." तेवारे गुरुए केशवने कह्युं:—"हे केशव! देव, गुरु अने संघना कार्य निमित्ते धर्मीमाणस पण अधर्म आचरे छे, हुं तारो गुरु छुं, माटे मने आ यक्ष न मारी नांखे एटला माटे तुं भोजन कर." आवां वचन सांभळी केशव विचार करवा लाग्यो के, 'जे गुरु धर्मना उपदेशने वखते बीजो व्यवहार कहे छे ते गुरु केवळ मृत्युना भयथी आवी पापबुद्धि शी रीते आपे? माटे निश्चे आ म्हारा गुरु नथी; परंतु ए मायावी यक्षनी कांइ माया देखाय छे." आ प्रमाणे विचार करी केशव मौन धरी रह्यो. पछी कोपथी विक्राळ नेत्रवाळा यक्षे म्होटुं मुद्गर उपाडी केशवने कह्युं:—"हे पथिक! भोजन कर, नहिं तो तारा गुरुने मारी नांखुंछुं." तेवारे केशवे कह्युं.—"अरे यक्ष! ए म्हारा गुरु नथी; कारणके तेवा चारित्रना पात्र एवा म्हारा गुरु त्हारा सरखाना वश न होय. हुंज त्हारो गुरु छुं, तुं रक्षण न कर." केशव आ प्रमाणे कहेतो हतो एटलामां यक्षे गुरुने मुद्गरनो प्रहार कर्यो, तेथी ते पृथ्वी उपर पड्या. केशवे गुरुने मृत्यु पामेला दीठा, तोपण ते पोतानी दृढप्रतिज्ञाथी स्थीर थइ उभो रह्यो; एटले फरी मुद्गरने भमाववाथी भयंकर एवा यक्षे केशवने कह्युं:—"जो तुं

हमणां भोजन कर तो हुं त्हारा गुरुने जीवाडुं अने इंद्रादिकना गर्वने दूर करनारुं एवुं म्होटी समृद्धिवाळुं राज्य तने आपुं; नहिं तो आ भयंकर मुदूगरना प्रहारथी त्हारा गुरुने यमराजाना मंदिरना मार्गे मोकलीश."

पछी पुन्यरुप हृदमां क्रीडा करता एवा केशवे हसीने कह्युंः—"आ म्हारा गुरु नथी, परंतु म्हारा गुरु तो म्होटा महात्म्यवाळा छे. वळी हे यक्षेश्वर! जो तुं मृत्युपामेलाने जीवता करतो होय तो त्हारा मृत्युपामेला भक्तजनोने जीवता कर. तेमज राज्य आपवा समर्थ होय तो त्हारा सर्व भक्तजनोने केम राजा बनावी देतो नथी? जे थवानुं होय ते निश्चे थाय छे, एमां तुं मने बीवरावे छे शुं?"

केशवनां आवां चातुर्यवचनथी शांत थएला यक्षे तेने आलिंगन करी हर्षथी कह्युंः—"हे महाधैर्यवंत! तें सत्य कह्यु छे. आ त्हारा गुरु नथी, मृत्यु पामेला जीवता नथी, तेमज हुं कोइने पुन्यविना राज्य आपी शकतो नथी." यक्षे आ प्रमाणे कह्यु एटले यक्षनो शेवक जे मुनिनुं रुप लइ पड्यो हतो ते तुरत उठी मुनिनुं रुप त्यजी दइ आकाशमार्गे चाल्यो गयो. पछी यक्षनी मायाथी अति विस्मय पामेला अने पोताना नियमने विषे दृढ एवा केशवने यक्षपुरु

षे कह्युंः—"तुं सात उपवासथी खिन्न थयो छे तेमज मार्गना श्रमथी थाकी गयो छे माटे आ लोकोनी साथे विश्राम कर अने दिवसे भोजन करजे." एम कही ते यक्षपुरुषे पोते बनावेली एक शय्या तेने बतावी, ते शय्या उपर कल्याणनी इच्छा करनार अने दृढप्रतिज्ञावाळा केशवे विश्राम कर्यो. पछी यक्षे पेला यात्रिकलोकोने आज्ञा करी तेथी तेओ तेना पग दाबवा लाग्या, अने दृढप्रतिज्ञावाळो केशव ऊंघी गयो.

सवार थइ एटले यक्षे प्रत्यक्ष थइ ते निद्रा लेता एवा केशवने कह्युंः—"हे भद्र! रात्री गइ छे अने सूर्यनो उदय थयो छे माटे निद्राने मूक. पछी निद्राथी दरिद्र आंखवाळा अने पोताना कार्यने विषे प्रवीण एवा केशवे दिवसने लीधे प्रकाशीत थएला सर्व विश्वने अने सूर्यथी देदीप्यमान एवा आकाशने जोइ मनमां विचार कर्यो के, "हुं रात्रीना पहेला पहोरने विषे अथवा छेल्ला पहोरने विषे सूतो होउं तोपण [1]ब्राह्ममुहुर्तने विषे निद्रारहित थाउं छुं, अने आजे म्हारी आंखो हजु केम निद्राथी भरपुर देखाय छे? वळी हृदयकमळ प्रफुल्लित थवानो सुगंध पण केम देखातो नथी?" केशव आवी रीते विचार करतो हतो, एवामां तेने यक्षे क-

[1] चार घडी पाछली रात बाकी होय तेने ब्राह्ममुहुर्त कहेवाय छे.

હ્યું કે, "તું ત્હારું વાંકાપણું મૂકી દે, અને પ્રભાત સંબંધી કૃત્ય કરીને પારણું કર." તેવારે કે-
શવે કહ્યું:—"હે યક્ષ! તું ત્હારી ચતુરાઇથી મને છેતર નહીં, અત્યારે જે દિવસ દેખાય છે તે ફક્ત
ત્હારી માયાથી છે." આ પ્રમાણે કેશવ કહેતો હતો, એવામાં તેના માથાઉપર પુષ્પનો વરસાદ
થયો અને "હે બુદ્ધિમાન્! તું વિજયવંત થા." એવી આકાશવાણી થઇ. પછી કેશવે ન દીઠો
યક્ષને કે ન દીઠા યાત્રિકલોકોને. પરંતુ સર્વ અંગે સુશોભિત એવા કાઇએક દેવતાને દીઠો. તે
દેવતાએ કેશવને કહ્યું:—"હે કેશવ! તું ઉત્તમ પુન્યવંતપુરુષોમાં એકજ છે, ત્હારા સરખાના જ
ન્મે કરીનેજ આ પૃથ્વી રત્નગર્ભા કહેવાય છે. હે સાત્વિકશિરોમણિ! સાવધાન થઇને સાંભળઃ-

ગુણરૂપી મણિઓને ધારણ કરનારા હે કેશવ! દેવતાની સભામાં ઇંદ્રે હર્ષિત થઇ ત્હારી પ્ર-
શંસા કરી કે, "યુવાવસ્થામાં પણ પવિત્રદેહવાળો, પુન્યાત્મા અને સુખવડે લાલનપાલન થ-
એલો યશોવરશેઠનો પુત્ર કેશવ સર્વ પુરુષોની મધ્યે ઉત્તમ છે. જેમ પૃથ્વી ચલાવી શકાતી
નથી, તેમ દૃઢનિશ્ચયવાળો એ કેશવ કોઇપણ દેવ કે દાનવથી કોટી ઉપાયવડે રાત્રીભોજન
વિરમણવ્રતથી ચળાવી શકાય તેમ નથી." ઇંદ્રનાં આવાં કાનમાં તપાવેલું તરવું રેડવા જેવાં
વચન સાંભળી હું અગ્નિનામનો દેવતા મહાસમૃદ્ધિવંત હોવાને લીધે બીજાની પ્રશંસાથી દુઃખી

थयो अने स्वर्गमांथी अहिं आवी तने मोह पमाडवा माटेज में यक्ष अने यात्रिक लोक देखा
डी त्हारी परिक्षा करी, पण जेम मेरुपर्वतनुं शिखर कंपे नहीं, तेम त्रणलोकने चंचल करवा
नुं सामर्थ्य धरावनारा म्हाराथी त्हारुं चित्त जरापण चळायमान थयुं नहीं; तेथी अग्निदे-
वताथी तपायमान शरीरवाळो तुं मुलोत्तरगुणने विषे श्रेष्ठ छुं; माटे हे भाइ! तुं सुवर्णनी
पेठे वखाणवायोग्य थयो छुं. यक्षादिना कोभथी में त्हारो जे कांइ अपराध कर्यो होय ते म्हा
रा उपर प्रसन्न थइ माफ कर; कारणके ते सर्व म्हारुं दुःचेष्टित हतुं. हे भाइ! तुं कांइ माग.
परंतु त्हारा सरखा सामर्थ्यवाळा पुरुषने याचना ते शुं? कारण त्हारा पगनी पासे रहेलो
पुरुष रोगी होय ते निरोगी बनी जाय, तो पछी याचना ते कोण मात्र!! ज्यारे तुं संकटमां
हइश त्यारे जे चिंतवीश ते सर्व थशे; कारण पुन्यवंतपुरुषने कांइपण दुर्लभ नथी. हे म्होटा
भाग्यवंत! हुं तने हमणां कोइ नगरनी पासे पहोचाडुं छुं के ज्यां त्हारुं चालवुं लोकोना क्लेशने
नाश करनारूं थाय." एम कही देवता आकाशमार्गे चाल्यो गयो अने केशवे सवार थतां
पोतानी पासे कोइ नगर दीठुं.

पछी केशव प्रभात संबंधी धर्मकार्य करी नगरनी शोभा जोवा चाल्यो. रस्ते उद्यानमां

प्रतिमाधारी, कांतिथी सुशोभित, युगप्रधान छे आगम जेनुं एवा, मधुरवचनवाळा अने ध-
र्मोपदेश आपता एवा सुरनामना गुरुने दीठा. तेवारे शुभभाववाळा केशवे गुरुनी पासे जइ
प्रदक्षिणा करी योग्य आसने बेसी धर्मदेशनारुप जळथी पोताना पापरुप कादवने धोइ नां-
ख्यो. पछी धर्मदेशनाने अंते साकेतपुरना राजा धनंजये ते गुरुने विनंती करी केः—हे भग-
वन्! मने व्रत लेवानी बहु दिवसनी इच्छा छे; कारण जरावस्थारुप राक्षसीथी म्हारो देह परा
भव पाम्यो छे. हुं अपुत्र होवाथी कोने राज्य आपुं? आ चिंताथी निरंतर दुःखी थाउं छुं. हे
पूज्य! आजे रात्रीए हुं सुखे सूतो हतो, एवामां कोइ मूर्तिमंत दिव्यपुरुषे जाणे म्हारा पुन्य
बीज होयनी! एम आवीने मने कह्युं के, 'हे राजन्! तुं चिंता न कर, अने म्हारुं वचन सां-
भळ. सवारे त्हारे गुरुने वंदना करवा जवुं, त्यां परदेशथी आवेलो जे पुरुष गुरुनी पासे बे-
ठो होय तेने राज्य आपी त्हारे दीक्षा लइ सुखी थवुं.' एम कही ते पुरुष चाल्यो गयो. पछी
जागी उठेलो हुं प्रभात संबंधी धर्मकृत्य करी झट अहिं आव्यो छुं, ते एवाज विचारथी के हुं
ते आचारथी उत्तमकुळवाळा पुरुषने जोउं."

पछी गुरुए रात्रीभोजन विरमणव्रतथी देवताए करेली परीक्षा संबंधी केशवनुं सघळुं आ

श्चर्यकारी चरित्र राजाने सांभळाव्युं. तेवारे राजाए गुरुने पूछयुं:—"हे भगवन्! मने स्वप्नामां कोणे कह्युं हतुं?" गुरुए कह्युं. "केशवना शुभकृत्यथी हर्षित थएला अग्निदेवताए कह्युं छे, अने ते पुरुष पण आ म्हारा सामो बेठो तेज छे."

गुरुनां आवां वचन सांभळी धनंजय राजाए केशवने हाथीउपर बेसारी म्होटाउत्सवथी नगरमां लावी शुभ मूहुर्ते पोताना राज्यासनउपर बेसारी पोते गुरु पासे दीक्षा लीधी. पछी विवेकी एवो केशव गुरुने अने राजमुनिने वंदना करी प्रधानादिसहित जिनप्रतिमाने प्रणाम करी नगरमां आव्यो. पछी शुद्धबुद्धिवाळा अने विविधप्रकारना मंगळीककार्योने करनारा केशवे घरे जइ दीन अनाथ लोकोने दान आपीने पारणुं कर्युं. पछी पोताना अतुल भुजाबळथी शत्रुओने वश करी निरंतर पुत्रनी पेठे प्रजानुं पालन करतो एवो कशवराजा राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस पोताना पिताने मळवानी उत्कंठावाळो केशव गोखमां उभो हतो, एवामां तेणे राजमार्गमां जता एवा पोताना थाकी गयेला पिताने दीठा, एटले पोताना सेवकादि लोकोसहित दोडीने महेलथी निचे उतरी रस्तामां आवी पिताना चरणमां प्रणाम कर्या. पछी "हे पिता! तमे तेवी म्होटी समृद्धिवाळा हता अने आवा रांकना सरखा केम देखाउछो?

एम घणा प्रेमथी व्याकुळ चित्तवाळा केशवे पूछ्युं. एटले पुत्रने राजपद उपर जोइ हर्ष पामे ला यशोधरे दुःखनां आंसु वरसावतां पोतानुं वृत्तांत कह्युंः—"हे पुत्र! तुं घरथी चाली निक ळ्यो त्यार पछी हंस भोजन करवा बेठो, ते जेटलामां अर्धुं भोजन करी रह्यो, तेटलामां अ- चिंतो मूर्छा खाइ पड्यो. तेवारे "आ शुं थयुं! आ शुं थयुं." एम कहेती तथा व्याकुल थए ली त्हारी माता दीवो लइ आवी तो अमे भारवाटउपर एक म्होटा सापने दीठो, अने भोज नमां तेनुं झेर पडेलुं पण अमारा जोवामां आव्युं. पछी अमे तेना कहेवाथी तने व्रतने विषे दृढ जाणीने धन्य मानता छता करूणस्वरथी एवो म्होटो सोर करवा मांड्यो के, जेथी स- घळुं आकाश गाजी रह्युं. अमारो सोर सांभळी बहु माणसो एकठा थया, तेटलामां हुं एक वैद्यने बोलावी लाव्यो. वैद्ये तेने जोइने कह्युं के, "सापना विषना प्रभावथी आना अंगो गळी गळीने पडी जशे अने ते एक मास जीवशे. वधारे नही जीवे. तमारे कांइ शोक करवो नहीं. पछी सर्व लोकने रजा आपी तारा भाइ हंसने में सय्यामां सूवार्यो अने तेनुं स्वरूप जोवा माटे हुं पांच दिवस घेर रह्यो. पछी हंसने रूंवाडे रूंवाडे छिद्र पडवा लाग्यां तेथी तेने मृत्यु पामेलो समजी तने शोधवा माटे घरथी चाली निकळ्यो. आजे में तने पुन्यथी दीठो छे. हंसे

सापना विषनुं न्नोजन कर्युं ते दिवसथी पृथ्वी नपर न्नटकतां मने एक मास पुरो थयो छे, तो त्हारो न्नाइ आजे मरी गयो हशे अथवा मरी जशे. हाय! हाय! हुं हणायो छुं."

पछी केशव विचार करवा लाग्यो के, "म्हारूं नगर अहिंथी सो योजन दूर छे, तो बंधुने मळवाने नत्साहवंत एवो हुं आजेज त्यां शी रीते पहोची शकुं?" आवी रीते केशव बहु आर्तध्यानथी विचार करतो हतो, एवामां तेणे पोताने अने पिताने हंसनी आगळ आवी न-न्नेला जोया. जेनां अंगो गळी गयां छे अने जेना शरीरमांथी बहु डुर्गंध नछळी रही छे, वळी डुर्गंधने लीधे जेनी पासे स्वजनादि कोइ आवतुं नथी, परंतु माता रोती रोती बेसी रही छे; एवी स्थितिवाळा, तेमज नरकपीमाथी पण अधिक पीमावमे डुःखी थता, मृत्यु पामवाने तैयार थइ रहेला अने पृथ्वी नपर पमेला हंसनामना म्होटा न्नाइने केशवे दीठो.

हवे "हुं आ म्हारा म्होटा न्नाइ हंसनी पीमाथी डुःखी छुं अने दूर मार्गथी तुरत आवेलो छुं छतां म्हारामां आवी शक्ति क्यांथी?" एम केशव विचार करतो हतो, एवामां तेणे पोतानी पासे अग्निदेवताने दीठो. पछी अग्निदेवताए कह्युं. "हे राजन्! विस्मय न पाम्य, हुं अवधिज्ञानथी तारी पीमा जाणी म्हारूं वचन सत्य करवा माटे अहिं आवेलो छुं." एम कही

ते अग्निदेवता स्वर्गे चाल्यो गयो. पछी केशवे हर्ष पामी पोताना हाथवडे जेटलामां हंसना शरीर उपर पाणीनो अभिषेक कर्यो, तेटलामां हंस रोगरहित थइ तरत उभो थयो. तेना शरीरनी कांति पहेलाना करतां वधारे उज्वल थइ, तेथी सर्व लोकोए हर्षथी म्होटो उत्सव कर्यो. केशवराजानो आवो रोग दूर करवानो अद्भुतप्रभाव जोइ कयो पुरुष तेना पगनुं पाणी पोताना माथा उपर न धारण करे? जेना पग धोवानुं पाणी समुद्रपर्यंतना राजाओ पोताना रोगो दूर थवाने माटे पोतपोताना माथा उपर धारण करे छे ते केशवराजानां वखाण करवा कोण समर्थ छे? भविष्यकाळे थवाना रोगोना अटकाव करवा माटे कया पुरुषे सोनाना वासणमां केशवना पग धोवानुं पाणी भरीने पोताना घरमां जीवितनी पेठे नथी संघरी राख्युं? केशवराजानो धर्मथी उत्पन्न थएलो प्रभाव जोइ कया कया पुरुषे रात्रीभोजननो नियम नथी कर्यो? पछी केशवराजा साकेतपुरने विषे बहु काळ राज्य करी आलोक अने परलोकमां सुखी थयो. ॥ इति हंस तथा केशवनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—हे भव्यलोको! तमे हंसने थएली आपत्ति अने केशवने मळेली राज्यसंपत्ति सांभळीने रात्रीभोजनना विरमणने विषे

आदर करो. पछी आणंदश्रावके रात्रीभोजननी कथा सांभळी रात्रीभोजननो नियम लीधो. (आ रात्रीभोजननो नियम भोगोपभोगमां समाइ जाय छे, तोपण ते लोकमां बहु प्रसिद्ध होवाथी पांच अणुव्रत पछी जूदो कह्यो छे.)

पछी श्री महावीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ त्रण गुणव्रत कह्यां. जे व्रतने विषे दश दिशाना परिमाणने त्यजी देवातुं नथी तेने जिनेश्वरोए श्रावकनुं पहेलुं दिग्विरमण नामनुं गुणव्रत कह्युं छे. ए व्रतने धारण करनाराथी त्रस एवा बेइंद्रियादि जीवोनी अथवा पृथ्वीकायादि स्थावरजीवोनी हिंसा नहिं थवाने लीधे तपेला लोढाना गोळा सरखा श्रावकने पण ते व्रत करवुं कह्युं छे. जे सत्पुरुषे दिग्विरमणव्रत लीधुं छे, तेज पुरुष लोकमां विस्तार पामी रहेला लोभरुपि समुद्रनो पार पाम्यो छे. जे पुरुष आ दिग्विरमणव्रत पाळे छे ते आ लोकमां अने परलोकमां सुखी थाय छे, अने जे पुरुष आ व्रतने पाळतो नथी ते चारुदत्तनी पेठे दुःखी थाय छे.

प्रभुना मुखथी देशना सांभळी आणंदश्रावके पुछयुंः—"हे भगवन्! ते चारुदत्त कोण हतो? अने ते शी रीते दुःखी थयो? ते वात मने कृपा करीने कहो. तेवारे प्रभुए कह्युंः—

॥ दिग्विरमण नामना पहेला गुणव्रत उपर चारुदत्तनी कथा ॥

आ जरतक्षेत्रमां चंपानामनी नगरीने विषे जानुनामनो शेठ रहेतो हतो, तेने सुजश नामनी स्त्री हती. जानुशेठ मनुष्य संबंधी सुखोने जोगवतो धर्मकार्य करतो हतो.

कोइएक दिवसे सारा मूहुर्तमां सुजशाए पुत्रने जन्म आप्यो, तेवारे शेठे पुत्रनो जन्ममहोत्सव कर्यो; पछी अगीयारमे दिवसे सूतक काढी बारमे दिवसे कुटुंबी लोकोने जमाडी शेठे पुत्रनुं चारुदत्त नाम पाड्युं. चारुदत्त सुखे लालन पालन करातो वधवा लाग्यो. माता पिताए तेने गुरु पासे मोकली सर्व कळानो तथा धर्मशास्त्रनो अन्यास करावा मांड्यो. पछी ते चारुदत्त युवावस्था पाम्यो एटले जानुशेठे पोताना मामानी छोकरी मृगावती साथे तेनुं लग्न कर्युं; परंतु निरंतर कळानो अन्यास करतो एवो ते चारुदत्त शास्त्ररसना स्वादने लीधे प्रियाना संगने पीशाचीना संग सरखो मानवा लाग्यो. माता पिता पुत्रनी सर्व चेष्टा जोइ बहु दुःखी थइने परस्पर कहेवा लाग्यां के, "जे मूढ पुरुषो घरव्यवहार जाण्या विना फक्त विद्यान्यास करे छे, तेने सारी रीते जाण्या होय तोपण तेमने शींगडां विनाना पशुज जाणवा. आ पुत्रने शास्त्रनो रस मूकाववा माटे निश्चे वेश्याना घरे मोकलवो के जेथी ते सघळो घर-

व्यवहार जाणे." आ प्रमाणे विचार करी भानुशेठे चारुदत्तने वसंतसेना नामनी वेश्याने घरे मूक्यो. कारणके अवळुं भाग्य शुं शुं नथी करतुं? कह्युं छे केः—

दैवं रुष्टं चपेटाः किं, विश्राणयति जातुचित् ॥
तां कांचिद्दुर्मतिं दत्ते, यया रुलति रंकवत् ॥

अर्थः—कोप पामेलुं नसीब शुं कोइ वखत लपडाको मारे छे? अर्थात् लपडाको मारतुं नथी, परंतु ते एवी दुर्बुद्धि आपे छे के जे बुद्धिवडे प्राणी रांकनी पेठे रखडे छे.

पछी वसंतसेनाए सुरतकळाथी चारुदत्तने एवो वश्य कर्यो के कोइ वखत ते वेश्यानुं घर छोडी देवा ते चारुदत्त समर्थ थयो नहीं. चारुदत्त वेश्याना घरने विषे रहीने जेम जेम पोताना घेरथी धन मंगाववा लाग्यो, तेम तेम भानुशेठ पुत्रना स्नेहने लीधे आपवा लाग्यो. आ प्रमाणे निरंतर पितानुं धन मगावतां चारुदत्ते बार वर्षमां सोळ क्रोड धन वापरी दीधुं. पछी निर्धनपणाने लीधे भानुशेठे चारुदत्तने पोताना घरे बोलाव्यो, परंतु ते क्षणमात्र वेश्यानुं घर छोडवा समर्थ थयो नहीं; तेथी भानुशेठ आर्तध्यानथी एवो रोगी थइ गयो के ते मरणदशाने पहोंच्यो. आ वात खेद करवा योग्य छे के ज्यारे पुत्रो पण पिताने दुःख आपनारा थाय

त्यारे बीजानुं थाय तेमां शुं आश्चर्य!!!

पछी वेश्याए धन नहिं आववाने लीधे चारुदत्तनुं निर्धनपणुं जाणी तेने घरमांथी काढी मूक्यो; कारणके तेवा पुरुषोने सुख क्यांथी होय? चारुदत्त घेरे आव्यो अने घरनी निर्धन अवस्था जोइ तेमज पिताना मरणना खबर सांभळी ते शोकरुप समुद्रमां बुडी गयो. पछी ते विचार करवा लाग्यो के, "में आ व्यसनथी पितानुं धन गुमावी दीधुं, एटलुंज नहिं पण पाछळथी पिताना प्राण पण लीधा. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! मने कुपुत्रने" आवी रीते विचार करता तेमज धनना नाशथी अने पिताना मृत्युथी वहुज दीन थइ गएला पोताना पतिने जोइ मृगावतीए स्नेहथी कह्युंः—"स्वामिनाथ! आवी रीते खेद न करो, जे थवानुं हतुं ते थयुं, नाश पामेला अथवा खोवाइ गयेला पदार्थनो सत्पुरुषो शोक करता नथी, आ म्हारां पोतानां घरेणां लइ वेपार करो, वेपार ए लक्ष्मीरुप वेलनुं मूळ छे, आपणने वेपारीओने वेपार कल्पवृक्ष समान छे." स्त्रीनां आवां मधुर वचनथी हर्ष पामेलो चारुदत्त घरेणां लइ पोताना मामानी साथे बीजा देशमां वेपार करवा गयो. अनुक्रमे समुद्रमां भमतां भमतां तेओ सीरावर्त नामना नगरे आवी पहोच्या, त्यांथी तेमणे थोडा मूल्यथी कपास खरीद करी गाडी

ने जरी पग रस्ते तामलिप्तीनगरी तरफ चलाव्या. रस्ते डाचेंतां अग्नि सळगी उठ्यो तेथी स
घळो कपास बळी गयो. पछी "आ चारुदत्त निर्जागी छे, तेनाथी म्हारुं धन पण गयुं." एम
विचारी मामाए तेने पाछळ मूकी पोते आगळ प्रयाण कर्युं. चारुदत्त घोडा उपर बेसी पूर्व
दिशा तरफ चालवा लाग्यो, एवामां अकस्मात् तेनो घोडो मरण पाम्यो, तेथी घोडाने रस्तामां
मूकी पगवडे पृथ्वी उपर जमतो जमतो ते चारुदत्त प्रियंगु नामना नगरने विषे आवी पहोंच्यो.

बीजे दिवसे संध्याकाळे त्यांना रहेवाशी सुरेंद्रदत्त नामना शेठे ते चारुदत्तने दीठो, तेथी
तेने पोताना मित्रनो पुत्र जाणी बहु मानवडे पोताना पुत्रनी पेठे घरे तेडी गयो. बीजे दिव
स सुरेंद्रदत्ते ना कही तोपण दुष्टकर्मथी खेंचायेलो ते चारुदत्त धननी तृष्णाथी वहाणे चड्यो.
अनुक्रमे समुद्रने पार उतरी कोइ द्वीपमां आवी पहोंच्यो. त्यां तेणे तेत्रीसक्रोड सुवर्ण धन
एकठुं कर्युं. पछी "म्हारा मेळवेला आ धनथी शुं के जेनो उपजोग म्हारा कुटुंबी लोकोए कर्यो
नहीं." एम विचार करी ते सर्व धनथी एक वहाण जरी देश तरफ आववा माटे वहाणे च-
ड्यो. रस्ते खराब वायुथी वहाण जागी पड्युं, पण चारुदत्तना हाथमां आयुष्यना बळथी ए-
क पाटीयुं आव्युं, तेथी ते केटलेक दहाडे राजपुरनामना नगरनी पासे उतर्यो; त्यां समुद्रने

कांहे जमता एवा तेरो कोइएक जारूनी निचे सूर्यनी पेठे देदीप्यमान कांतिवाळा कापरूीने दीठो. "निश्चे आवा तेजथी तेनामां कांइपण कळा हशे" एम धारी चारुदत्ते ते कापरूीने प्रणाम कर्या. कापरूीए तेने विश्वास पमाडवा कह्युं के, "हे वत्स! आव. म्हारा सरखुं जंगम कल्पवृक्ष छतां तुं आवो दुःखी केम देखाय छे?" कापरूीनां आवां वचनथी मनमां संतोष पामेला चारुदत्ते कह्युंः–"हे जगवन्! आपना दर्शनथी म्हारुं दारिद्र नाश पाम्युं." एम कही चारुदत्त ते कापरूीना पग चांपवा लाग्यो. अहा! धनना अर्थी पुरुषो कोनी कोनी सेवा नथी करता?

पछी वीजे दिवसे ते पाखंमी कापरूीए चारुदत्तने कह्युंः–"तुं म्हारी पाछळ पाछळ झट चाल, हुं त्हारा दारिद्रनो नाश करुं." एम कही कापरूी आगळ अने चारुदत्त पाछळ एम बन्ने जणा चाल्या अने म्होटा पर्वतवाळा एक अरण्यमां आवी पहोच्या. ते पर्वतना मध्य जागमां एक गुफाने विषे जोंयरुं हतुं, तेनुं बारणुं उघाडी बन्ने जणा तुरत अंदर पेठा. आगळ जतां जाणे नरकनुं स्थान होयनी! एवो एक चार हाथ पहोळा मोंढावाळो जयंकर कूवो आव्यो; एटले पाखंमी कापरूीए चारुदत्तने कह्युंः–"हे चारुदत्त पुत्र! तुं आ कुवानी अंदर पेसी तेमांथी आ तुंबडीवती रस काढ, ए रस जगतमां साररुप छे. वळी ते देवताओने पण दु-

लोभ छे; कारण के जे रसना एक टीपाथी बहु तांबु सोनुं थइ जाय छे. पछी चारुदत्त लोभथी तुंबडी लइ एक मांची उपर बेठो. तेवारे कापडीए मांचीने चारे बाजु दोरडी बांधी तेने कुवानी अंदर उतार्यो. पछी रसनी पासे आवेलो चारुदत्त जेटलामां तुंबडुं हाथमां लइ रस भरवा जाय छे तेटलामां कोइए तेने वार्यो के, "अरे ! तुं रस न ले." तेवारे चारुदत्ते कह्युं. "हुं भानुशेठनो पुत्र छुं, मुनिनी आज्ञाथी अहिं आव्यो छुं, पण तुं कोण छे के जे तुं मने रस लेतां वारे छे. ए सघळुं मने कहे?" चारूदत्तनां आवां वचन सांभळी जेणे तेने वार्यो हतो तेणे कह्युंः—"हुं समुद्रमां मुसाफरी करनारो वेपारी छुं, म्हारूं वहाण भागी गयुं, अने हुं पाटीयुं हाथ आववाथी समुद्रनी बहार आव्यो, त्यां आ सन्यासीए मने लोभ पमाडी कूवामां फेंकी दीधो अने रस पोते लइ गयो. हे वत्स ! ए दुष्ट, माणसने लोभ पमाडी कूवामां फेंकी दे छे अने पोते रस लइ चाल्यो जाय छे. वळी आ रस जे माणसना शरीरने अडके छे तेनुं सर्व शरीर गळी जवाथी ते माणस थोडा वखतमां वेदनाथी व्याकुळ थइ मरण पामे छे; माटे तुं आ रसने अडीश नहीं. पण तुंबडी मने आप, हुं ते भरीने तने आपुं. जगत्मां जीवित सर्वने वहालुं होय छे." आवां वचन सांभळी चारूदत्ते तेने तुंबडुं आप्युं अने ते माणसे पण

रसथी भरी ते तुंबडुं पाछुं चारुदत्तने आप्युं. पछी चारुदत्ते शब्द कर्यो एटले उपरथी काचडी ए दोरडुं मूक्युं, ते दोरडानी साथे पेलुं रस भरेलुं तुंबडुं बांध्युं. पछी तुंबडासहित चारुदत्त जेटलामां कुवाना मोढा आगळ आव्यो तेटलामां काचडीए मांचीने बांधेलां दोरडां तोडी नां ख्यां तेथी चारुदत्त रसथी भरेला तुंबडासहित पाछो कूवामां झंपलायो; परंतु पुन्यना योगथी रसमां नहिं पडतां पडखेना भाग उपर पड्यो. हवे चारुदत्त विचार करवा लाग्यो के, "पहेलुं धननो नाश थयो, पछी पितानुं मरण थयुं, त्रीजुं वहाण भाग्युं अने आ वेळानी वखत मरण-ना मुखमां पण आवी पड्यो छुं. हाय हाय! दीन एवो हुं हवे शुं करुं?"

पछी धीरज धरी माथा उपर हाथ जोडी चारुदत्ते जिन, सिद्ध, साधु अने गुरु विगेरेने न मस्कार कर्यो. त्यारपछी तेणे कह्युं केः—"हुं प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन अने परिग्रहने वोसरावुं छुं. वळी जो आ शरीर नाश पामे तो आ स्थानके अशन, शरीर अने उ-पगरणादिकने मन, वचन अने कायाथी वोसरावुं छुं." आ प्रमाणे आगारसहित अनसन लइ व्रतने अंगिकार करी चारुदत्ते पोताना आत्माने उत्तम समाधिने विषे स्थापन कर्यो. पछी ते-णे चतुर्विध शरण कर्युं के, "म्हारे जिनेश्वर, सिद्ध, साधु अने केवळीप्ररुपितधर्म शरण थाओ.

जीवोनें माता, पिता, न्नाइ, स्त्री; पुत्र अने मित्र विगेरे गाढस्नेहवाळा होय तोपण आपत्तिने विषे शरण थता नथी. जेमणे तृणनी पेठे पोतानी स्वाधिन एवी लक्ष्मी त्यजी दीधी वे ते धन्यपुरुषोने नमस्कार थाउ. पोते करेली आशा अने मोहथी आंधळा थएला प्राणीउ जेवी रीते संसाररुप समुड्ने विषे बूमे वे, तेवी रीते म्हारा सरखा धननी इच्छा करनारा पुरुषो प ण मरण पामे वे."

आ वखते कूवामां रहेला पुरुषे कह्युंः—"हे न्नइ! तुं खेद न कर. इंड् पण पूर्वे करेला कर्मने न्नोगव्या विना बूटवाने समर्थ थतो नथी; तेमज जीव पूर्वे करेला कर्मने न्नोगवे वे. हे न्नाइ! तने निकळवानो उपाय देखामुं ते सांन्नळः—गये दिवसे घो आ कूवामांथी रसने पीने गइ वे, ते फरीने ज्यारे रस पीवा माटे आवशे त्यारे आ कूवामांथी त्हारुं निकळवुं थ-शे; ए विना बीजो कोइ उपाय नथी." आवां जीवितना मूलरुप ते पुरुषनां वचनने सांन्नळी चारुदत्त मनमां बहु हर्ष पाम्यो अने ते पुरुषनां वखाण करवा लाग्यो. एवामां ते कुवामां र हेलो पुरुष शरीरे रस लागवाथी गळी जइने पंचपरमेष्टीनुं ध्यान करतो करतो मृत्यु पाम्यो, तेथी दिवस उतां पण रातनी पेठे घोर अंधारावाळी गुफानी अंदर रहेला कूवामां पमेलो चा

रुदत्त बहु भय पामवा लाग्यो. एवामां सर सर शब्द करती घो आवी, तेने जोइ ते बहु हर्ष पाम्यो. घो साररुप रसने पीने जेटलामां कूवाथी बहार निकळवा लागी, तेटलामां पाछळ भमा रहेला चारुदत्ते तेनुं पूंछडुं पकड्युं; तेथी घसरडातो ते चारुदत्त गर्त्तथी निकळता जीवनी पेठे घोनी साथे बहार निकळ्यो. पछी घोना पूंछडाने त्यजी दइ स्वस्थ थएलो ते नवकार मंत्रनुं स्मरण करतो जेटलामां आगळ चालवा लाग्यो तेटलामां तेने ते वनना कोइएक भ-यंकर पाडाए दीठो. पाडो तेने मारवा माटे दोड्यो एटले चारुदत्त पथ्थरना टेकरा उपर चढी गयो, पछी जेटलामां पाडो तेना मार्गने रोकीने बेठो तेटलामां तेज पाडाने वननो कोइ अ-जगर गळी गयो. "जे माणस बीजा कोइनुं भुंडुं चिंतवे छे तो, ते भुंडुं चिंतवनारनुं प्रथम भुंडुं थाय छे." एम कही चारुदत्त तेहनुं स्वरुप जोइ पथ्थरना टेकरा उपरथी निचे उतर्यो अने 'अनाथ लोकोनुं भाग्य जागतुं होय छे एवी लोकमां वात संभळाय छे.' एम विचार क-रतो करतो अरण्यमांथी पालेना कोइ गाममां गयो, त्यां तेने तेना मामाना मित्र रुद्रदत्ते दीठो. रुद्रदत्त तेने उळखी पोताने घेर लइ गयो अने तेने बहु दिवससुधी राख्यो.

कोइएक दिवसे रुद्रदत्त अने चारुदत्त धनना लोभथी सुवर्णभूमि तरफ चाल्या. रस्तामां

वेगवती नदीने उतरी तेओ टंकणदेशमां आवी पहोंच्या. ते देशनो मार्ग बहु विषम हतो, तेथी ते मार्गने उल्लंघन करवा माटे तेमणे बे बकरा खरीद कर्या. पछी रुद्रदत्ते हाथ जोडी चारुदत्तने कह्युं केः—"आपणे पगे चालीने सुवर्णभुमिए पहोंची शकवा समर्थ नथी, माटे आ बे बकराने मारी तेना चामडानी मशक बनावीने तेमां आपणे बन्ने जणा पेसीए; कारण अहियां भारंड पक्षीओ बहु आवे छे, तेओ मांसना लोभथी चांचवडे मसकने उपाडी आपणने क्षणवारमां सुवर्णभूमिए पहोंचाडशे, तेथी आपणे तेमना प्रसादथी आ अरण्यने सहेजवारमां पार उतरीशुं." ते सांभळी चारुदत्ते कह्युंः—"आपणे तेमना लीधे आटली भूमी आव्या छीए तो तेमने मारी नाखवा ए शुं योग्य छे? वळी आपणने पोताने शरीरे जेवी पीडा थाय छे तेवी पीडा बीजाने शरीरे पण थाय छे; माटे हिंसाथी निवृत्ति पामो. धनने अर्थे जे हिंसा करवी ते हिंसा बीजा भवने विषे तमने अने मने नरकादिक दुःख आपनारी थाय छे."

पछी रुद्रदत्ते "आ अमारा माता पिता नथी, तेम नथी स्वजन के गोत्री" एम कही पोताना बकराने मारी नांख्यो. तवारे चारुदत्ते पोताना बकरानी पासे आवी दयाथी आ प्रमाणे धार्मीकवचन तेना कानमां संभळाव्युंः—"हे महाभाग! तें पूर्वभवने विषे निश्चे पशुवध क-

यों छे, ते कारणथी आजे तने आ रुद्रदत्त मारशे. जे प्राणीए मन, वचन, कायाथी जे घोर कर्म उपार्ज्युं होय ते कर्म तेने बीजा भवमां निश्चे भोगववुं पडे छे. माटे हे भाइ! तुं मन, वचन अने कायाथी प्राणातिपातविरमणने धारण कर. त्हारे क्यारेपण जुठुं बोलवुं नहीं, कांइपण अदत्त लेवुं नहीं, ब्रह्मचर्यने विषे आग्रह राखवो अने परिग्रहने विषे संतोष धरवो. अर्हंत, सिद्ध, साधु अने जिनधर्म तने शरण थाओ. तुं सर्व जीवोने खमाव अने क्षमा कर. सर्व जीवो उपर वैर त्यजी दइ तेमने पोताना मित्रो मान्य." आ प्रमाणे चारुदत्ते बकराने धर्म संभळावी तेने जेटलामां वारंवार नवकारमंत्र संभळाववा मांड्यो, तेटलामां रुद्रदत्ते तेने मारी नांख्यो. पछी रुद्रदत्ते तेमना चामडानी बे मशक तैयार करी एकमां चारुदत्तने नांख्यो अने बीजामां पोते पेठो. ओटले वखते त्यां भारंडपक्षीओ आव्यां, तेमणे मांसना लोभथी मशको उपाडी आकाशमां उडवा मांड्युं. रस्ते तेमने बीजा भारंडपक्षीओ साथे युद्ध थयुं, तेथी तेउए मशकोने मोढामांथी पडती मूकी, तेथी ते मशको कोइ म्होटा तळावमां पडी. पछी गर्भमांथी निकळता एवा जीवनी पेठे मशकोने फाडी बन्ने जणा बहार निकळ्या अने तळावने उतरी ते दिवसे वनमां भमवा लाग्या. आगळ जतां चारुदत्ते आतापना करता एवा

ऊंचा हाथवाळा एक महाधैर्यवंत मुनिने दीठा. चारुदत्ते तेमनी पासे जइ हाथ जोडी जेटला मां हर्षथी नमस्कार कर्यो तेटलामां मुनिए कायोत्सर्ग पारीने तेने पुछ्युं:—हे महानुभाव! तुं कोण छुं? क्यांथी आव्यो छुं? अने शा कारण माटे आव्यो छुं? आ कुंभकंठ नामना द्वीप मां कक्कोटपद्म नामना विशाळपर्वतने तुं जाणे छे? आ म्होटा द्वीपमां देव, विद्याधर अने चारणो आवी शकवाने समर्थ नथी तो पछी माणस तो क्यांथीज आवी शके? माटे तुं अहिं शीरीते आव्यो छुं? मुनिराजे आ प्रमाणे पूछ्युं एटले चारुदत्ते पोतानुं सर्व वृतांत गद् गद् वाणीथी कही संभळाव्युं. तेवारे मुनिराजे दयाथी कह्युं.—"हे भद्र! आ संसारमां वसनारा प्राणीओने आपत्तिओ सुलभ अने संपत्तिओ दुर्लभ होय छे. इंद्र पण भाग्यने फेरवी शकवा स-मर्थ नथी. हे महा भाग! भाग्य अवळुं होय त्यारे प्राणीओने शुं शुं दुःख नथी पडतुं? माटे तुं मनमांथी शोक त्यजी दे." मुनिराज आ प्रमाणे चारुदत्तने कहेता हता, एटलामां बे वि-द्याधरो आकाशमांथी उतर्या अने पोतानुं नाम गोत्र विगेरे कही ते मुनिराजने वंदना करी.

पछी उत्तम रूप अने लावण्यवाळा तेओने कुशळ समाचार पूछीने चारुदत्ते पुछ्युं:—"तमे कोण छो? अने क्यांथी आव्या छो?" तेवारे ते बन्ने विद्याधर पुरुषोए कह्युं.—"हे भला माण

न! अमे वैताढ्यपर्वतथी आव्या छीए, अने आ मुनिराजना पुत्रो छीए. अमारुं आववुं फक्त तमने वंदना करवा माटे थयुं छे." आ प्रमाणे ते विद्याधरो पोतानी वात कहेता हता, एवा मां तेउए आकाशमार्गे दिव्यवाजिंत्रोना शब्द सांभळ्या; तेथी ते सर्वे ऊंचुं जोवा लाग्या तो तेमणे तेजथी सूर्यमंडळनी पेठे दिशाउं प्रकाश करनारा एक विमानने दीठुं. ते विमानमां थी देवदेवीउना परिवारवाळा कोइएक देवताए उतरी प्रथम चारुदत्तने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक नमस्कार कर्यो अने पछी मुनिराजने वंदना करी. ते वखते विद्याधरोए कह्युंः—"हे देवराज! देवताउए देखाडेला मार्गे माणसो चाले छे, तो तमे साधुराजने मूकी प्रथम श्रावकने शामाटे वंदना करी? तमारा सरखानुं आवुं अयोग्यकार्य कया पुरुषने खेद नहीं पमाडे?" त्यारे देवताए कह्युंः—"हे विद्याधरो! मने धर्म संभळावनारा ए म्हारा धर्मगुरु छे अने ए धर्मना प्रसादथीज हुं आवी दिव्यसमृद्धि पाम्यो छुं; आ कारणथीज में ते महात्माने प्रथम नमस्कार कर्यो छे. जे जेनाथी धर्म पामे ते तेने नमस्कार करवा योग्य छे." विद्याधरोए कह्युंः—"हे देवेश्वर! आ श्रावक तमारो गुरु शी रीते थयो? अने तमे आ दिव्यसमृद्धि केम पाम्या? ए अमने यथार्थ कहो." तेवारे देवताए पशुघात विगेरे सर्व वात कही अने पछी हाथ जोडी चा-

रुदत्तने कह्युंः—"हे चारुदत्त! अमाराथी तमारो शो उपगार थइ शके तेम छे? तोपण लक्ष्मी राज्य विगेरे जे कांइ जोइतुं होय तेनी आज्ञा आपो." आ वखते विद्याधरोए देवताने कह्युंः—"हे सुरेश्वर! तमे चिंता तजी द्यो, अमे ते उत्तमपुरुषने तेने स्थानके पहोंचाडीशुं." विद्याधरोनां आवां वचन सांभळी देवता चारुदत्तनी स्तुति करवापूर्वक नमस्कार करी तुरत स्वर्गे गयो.

पछी मुनिराजे चारुदत्तने सम्यक् दिशाविरमणव्रत संभळाव्युं. ते सांभळी चारुदत्त हर्ष पामीने कह्युंः—"हे भगवन्! में दिशाविरमणव्रत नहिं लेवाथी घणां गाढ दुःखो अनुभव्यां छे, माटे हुं म्हारा नगरे जइने ते व्रत धारण करीश."

हवे बन्ने विद्याधरो मुनिराजने वंदना करी चारुदत्तने साथे लइ वैताढ्यपर्वत उपर आव्या, त्यां तेमणे चारुदत्तने पोताने घेर राखी पूजा सत्कारादिक करी पोतानी पुत्रीनुं तेनी साथे लग्न कर्युं. पछी चारुदत्त त्यां संकडो सुख भोगवतो बहु काळ रह्यो.

एक दिवस विद्याधरना राजाए चारुदत्तने कह्युं के, "हरिवंशने विषे उत्पन्न थएल कृष्ण वासुदेव आ म्हारी पुत्रीनो वर थशे, एम मने निमित्तियाए कह्युं छे; माटे तुं आ म्हारी पुत्रीने लइ द्वारकामां कृष्णवासुदेव साथे परणाव." चारुदत्त तेनी हा कही एटले विद्याधरराजाए

एक विमानमां मणि सुवर्ण विगेरे जरी कन्यासहित चारुदत्तने बेसारी आकाशमार्गे विदाय कर्यो. पछी दिशाओने वाजींत्रोना शब्दथी गजावतो ते चारुदत्त द्वारकामां पोताना मामाने घेर गयो, त्यां मामाए तेनो बहु आदरसत्कार कर्यो; त्यांथी कृष्णवासुदेव पासे जइ तेमने विद्याधरपुत्री आपी. कृष्णे चारुदत्तने रहेवा माटे सुंदर महेल आप्यो अने बहु लक्ष्मी पण आपी. तथी चारुदत्त पोतानी बन्ने स्त्रीओसहित त्यां सुखे निवास करी आनंद पाम्यो. अनुक्रमे बहु काळ विषयसुख भोगवी ते चारुदत्ते दिशाविरमणव्रत आराध्युं, तेना प्रभावथी ते स्वर्गने विषे गयो. ॥ इति चारुदत्तनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकने कहे छे के):—हे भव्यजनो! प्रथम दिशाविरमणव्रत नहि करनारा अने पछी ते व्रत लेनारा एवा चारुदत्तनुं चरित्र सांभळीने तमे दिशापरिमाणव्रत आदरो. पछी आणंदश्रावके मन वचन कायावडे श्री जिनेश्वरना मुखथी दिशाविरमणव्रत धारण कर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणेः—

दिसापरिमाणं समणोवासउ पच्चक्खाइ ॥ से दिसापरिमाणे तिविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥ १उड्ढदिसापरिमाणे २अहोदिसापरिमाणे ३तिरिअदिसापरिमाणे॥समणोवासएणं पंच अइआ

विमानमां बेशी अनेक वाजींत्रोना शब्दसहित आकाशमार्गे थइने पोताना मलयपुरनगरे आव्यो. तेवारे पुत्रनी म्होटी समृद्धि जोइ बहु हर्ष पामेला अमितचंद्र राजाए महोत्सवथी पुत्रने नगरमां प्रवेश कराव्यो. कुमार पण माता पिताना पगमां नमीने पोताना मेहेलमां गयो. त्यां ते पोतानी आठ स्त्रीओनी साथे विविध प्रकारनां सुखो जोगववा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्याननेविषे भुवनानंदनामना केवळी समवसर्या, ते वखते राजा अमितचंद्र पुत्रसहित तेमने वंदना करवा माटे गयो; त्यां तेणे त्रण प्रदक्षिणासहित वंदना करी धर्मदेशना सांभळी. देशनाने अंते राजाए पूछ्युंः—"हे जगवन्! सागरचंद्रकुमारनुं कोणे हरण कर्युं हतुं?" त्यारे केवळीए कह्युंः—"हे राजन्! त्हारा पुत्रनुं चरित्र सांभळ.

महाविदेहक्षेत्रने विषे धनवंत, गुणवंत, विवेकवंत अने विषयमां प्रीतिवंत एवा बे जाइओ रहेता हता, तेओ जाते वाणियाना पुत्र हता. म्होटाजाइनी वहु पोताना पति उपर बहु स्नेहवाळी हती, तेमज ते व्रत, धर्म, कर्म विगेरे करती हती. कोइएक दिवस म्होटोजाइ परदेश गयो एटले न्हानोजाइ म्होटाजाइनी स्त्रीनी साथे मश्करीथी वातो करतो करतो बोल्यो के, "म्हारा जाइने मार्गे जतां चोरोए मारी नांख्यो. हाय हाय! ए शुं थयुं?" दीयरनां

देशना

पस्तावो करतो छतो बहु दुःखी थयो.

केटलेक दिवसे म्होटोभाइ घरे आव्यो अने न्हानाभाइए करेली मश्करीथी पोतानी स्त्रीनी मृत्युखबर सांभळी बहु दुःखी थयो. न्हानाभाइए म्होटाभाइनी क्षमा मागी, परंतु म्होटोभाइ क्रोध नहि छोडतां तापस थयो अने अज्ञानतप करी क्रोधसहित मृत्यु पामी असुरकुमारदेवता थयो. न्हानाभाइए पण जिनेश्वरप्रणित धर्म सांभळी वैराग्यवंत थइ दीक्षा लीधी अने शुद्ध भावथी चारित्रने पाळवानो आरंभ कर्यो. म्होटोभाइ जे असुरकुमार देवता थयो हतो तेणे आ न्हानाभाइरुप मुनिने क्रोधथी पकडी शीला उपर पछाडीने मारी नांख्यो. मुनि शुभध्यानथी मृत्यु पामी प्राणतदेवलोकमां देवता थया. तापसरुप म्होटोभाइ असुरकुमार त्यांथी चवी संसारमां भमीने फरीथी पण असुरकुमारदेवता थयो अने मुनिरुप न्हानोभाइ प्राणतदेवलोकथी चवीने हे राजन्! आ त्हारो पुत्र सागरचंद्र थयो छे. पूर्वभवना वैरथी सागरचंद्रकुमारने ते असुरकुमारदेवताए समुद्रमां फेंकी दीधो हतो; परंतु पूर्वना पुण्यने लीधे तेना हाथमां पाटीयुं आव्याथी ते बहार निकळ्यो अने आवी समृद्धिसहित घेर आव्यो छे. फरी पण ते असुरकुमार तेने उपसर्ग करशे, पण ते आ कुमारथी प्रतिबोध पामशे.

आ प्रमाणे पोतानो पूर्वभव सांभळी सागरचंद्रकुमारने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थयुं,

तेथी ते वैराग्यवंत थयो. पछी तेणे पोताना पुत्रने राज्य सोंपी पोते माता पितासहित तेज केवळी पासे दीक्षा लइ विचार करवा लाग्यो के, "एक गाथा जाणवाथी मने आटलुं बधुं सुख थयुं छे, तो हवे हुं सर्व श्रुतने जाणवानो अभ्यास करुं." आवी रीते विचार करी ते सागरचंद्रमुनिए आदरथी अभ्यास करवा मांड्यो अने अनुक्रमे ते चौदपूर्व जाण्या. पछी गुरुए तेमने आचार्यपदे स्थाप्या. अनुक्रमे भव्यजीवोने प्रतिबोध करता एवा ते सागरचंद्रमुनिए छेवट अनशन लीधुं. आ वखते पूर्वना वैरी असुरकुमारे पक्षीनुं रुप करी ते मुनिनुं शरीर तोडवा मांड्युं; पछी सिंह अने हाथीनां रुप करी मुनिने बहु पीडा उपजावी; परंतु ते महात्मा जरापण क्षोभ पाम्या नहीं. पछी मुनिनो वेष जोइने क्रोधी एवा पण ते देवताए प्रतिबोध पामी त्यां म्होटो उत्सव कर्यो. सागरचंद्रमुनि कर्मनो क्षय करी केवळज्ञान पामी मुक्तिपद पाम्या. अमितचंद्रमुनि विगेरे केटलाक साधु साध्वीओ स्वर्गमां गया अने केटलाक मुक्ति पाम्या.

(श्री महावीरप्रभु तेतलीपिता विगेरे भव्यजीवोने कहे छे के):—"हे भव्यजनो! जेवी रीते सागरचंद्रकुमारे ज्ञानथी दुःखरुपसमुद्रनो पार पामी समृद्धि मेळवी तेम तमे पण सर्व संपत्तिनुं कारण ज्ञान जाणी ते ज्ञानने विषे आदर करो के जेथी तमे पण सर्व संपत्तिनुं पात्र थाओ. ॥ इति सागरचंद्रनी कथा ॥

आ प्रमाणे धर्मदेशना सांभळी तेतलीपिताश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे बारप्रकारनो श्रावकधर्म आदर्यो, अने प्रभुने केटलाक प्रश्नो पूछी, नवतत्त्वोने जाणी, प्रभुने नमस्कार करी हर्षथी पोताने घेर गयो. पछी ते कुटुंबसहित शुद्धभावथी जिनधर्म पाळवा लाग्यो. पंदरमेवर्षे तेने विचार थयो के, "में धनथी दीन अने दुःखी माणसोनो उद्धार कर्यो छे, हवे श्रावकनी पडिमातप करुं." आवी रीते विचार करी पौषधशाळाने पूंजी दर्भनुं आसन नांखी ते उपर बेसी आणंदश्रावकनी पेठे अगीयार पडिमातप करवा लाग्यो. बहु उग्र पडिमातप करवाथी ते तेतलीपिता क्षीण थयो. पछी संलेखना करी, अनशन लइ भावना भावतां सर्व जीवोने खमावी, वीसवर्षसुधी श्रावकधर्म पाळीने शुभध्यानथी पंचपरमेष्ठीनुं स्मरण करतां मृत्यु पामी सौधर्मदेवलोकने विषे अरुणप्रभविमानमां चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूछ्युं के:–"हे भगवन्! ते तेतलीपिताश्रावक त्यांथी चवी क्यां जशे?" तेवारे श्री वीरप्रभुए कह्युं:–"हे गौतम! तेतलीपिता देवभवथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यभव पामी त्यांज कर्मरुप गांठने तोडी नांखी मुक्ति पामशे."

॥ इति तेतलीपिता प्रतिबोध नामनो दसमो उल्लास ॥

आ आणंदादि दसे श्रावको श्री वीरजिनेश्वरना शासनने विषे कहेला छे. तेओ सर्व देव, दानव अने तिर्यंचोना उपसर्गथी पण क्षोभ पाम्या नथी; तेमज समकितने विषे दृढ रहेला छे. सर्वे वीस वर्ष सुधी जिनधर्म पाळी सौधर्मदेवलोकने विषे देवता थया छे, त्यांथी चवी मनुष्यभव पामी कर्मनां बंधनो नाश करी मोक्षपद पामशे.

श्री सुधर्मास्वामीना मुखथी आ दसे श्रावकोनुं चरित्र सांभळी समभावथी भावित आत्मावाळा श्री जंबूस्वामी धर्ममां प्रीतिवंत थया.

॥इति श्री म्होटा खरतरगच्छमां श्री जिनभद्रसूरिना अंतेवासी वाचनाचार्य श्री पद्ममेरुगणी, तेमना शिष्य मेरुतिलकगणी, तेमना शिष्य दयाकळशगणी, तेमना शिष्य अमरमाणिक्यगणी, तेमना शिष्य क्षमारंगगणी, तेमना शिष्य श्री वाचनाचार्य श्री रत्नलाभगणीना शिष्य श्री राजकीर्त्ति गणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमानदेशना भाषांतर समाप्त॥

रुदत्तने कह्युंः—"हे चारुदत्त! अमाराथी तमारो शो उपगार थइ शके तेम छे? तोपण लक्ष्मी राज्य विगेरे जे कांइ जोइतुं होय तेनी आज्ञा आपो." आ वखते विद्याधरोए देवताने कह्युंः—"हे सुरेश्वर! तमे चिंता तजी द्यो, अमे ते उत्तमपुरुषने तेने स्थानके पहोचाडीशुं." विद्याधरो नां आवां वचन सांभळी देवता चारुदत्तनी स्तुति करवापूर्वक नमस्कार करी तुरत स्वर्गे गयो.

पछी मुनिराजे चारुदत्तने सम्यक् दिशाविरमणव्रत संभळाव्युं. ते सांभळी चारुदत्ते हर्ष पामीने कह्युंः—"हे भगवन्! में दिशाविरमणव्रत नहिं लेवाथी घणां गाढ दुःखो अनुभव्यां छे, माटे हुं म्हारा नगरे जइने ते व्रत धारण करीश."

हवे बन्ने विद्याधरो मुनिराजने वंदना करी चारुदत्तने साथे लइ वैताढ्यपर्वत उपर आव्या, त्यां तेमणे चारुदत्तने पोताने घेर राखी पूजा सत्कारादिक करी पोतानी पुत्रीनुं तेनी साथे लग्न कर्युं. पछी चारुदत्त त्यां सेंकडो सुख भोगवतो बहु काळ रह्यो.

एक दिवस विद्याधरना राजाए चारुदत्तने कह्युं के, "हरिवंशने विषे उत्पन्न थएल कृष्ण वासुदेव आ म्हारी पुत्रीनो वर थशे, एम मने निमित्तियाए कह्युं छे; माटे तुं आ म्हारी पुत्रीने लइ द्वारकामां कृष्णवासुदेव साथे परणाव." चारुदत्ते तेनी हा कही एटले विद्याधरराजाए

एक विमानमां मणि सुवर्ण विगेरे जरी कन्यासहित चारूदत्तने बेसारी आकाशमार्गे विदाय कर्यो. पछी दिशाउने वाजींत्रोना शब्दथी गजावतो ते चारूदत्त द्वारकामां पोताना मामाने घेर गयो, त्यां मामाए तेनो बहु आदरसत्कार कर्यो; त्यांथी कृष्णवासुदेव पासे जइ तेमने वि द्याधरपुत्री आपी. कृष्णे चारूदत्तने रहेवा माटे सुंदर महेल आप्यो अने बहु लक्ष्मी पण आ पी तेथी चारुदत्त पोतानी बन्ने स्त्रीउसहित त्यां सुखे निवास करी आनंद पाम्यो. अनुक्रमे बहु काळ विषयसुख जोगवी ते चारुदत्ते दिशाविरमणव्रत आराध्युं, तेना प्रजावथी ते स्वर्ग ने विषे गयो. ॥ इति चारुदत्तनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकने कहे छे के):—हे जव्यजनो! प्रथम दिशाविर-मणव्रत नहि करनारा अने पछी ते व्रत लेनारा एवा चारुदत्तनुं चरित्र सांजळीने तमे दिशा परिमाणव्रत आदरो. पछी आणंदश्रावके मन वचन कायावमे श्री जिनेश्वरना मुखथी दिशा विरमणव्रत धारण कर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणेः—

दिसापरिमाणं समणोवासउ पच्चक्खाइ ॥ से दिसापरिमाणे तिविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥ १उड्ढदिसापरिमाणे २अहोदिसापरिमाणे ३तिरिअदिसापरिमाणे॥समणोवासएणं पंच अइआ

राजाणियव्वा न समायरिअव्वा ॥ तं जहा ॥ १उड्ढदिसप्पमाणाइक्कमे २अहोदिसप्पमाणाइक्कमे ३तिरिअदिसप्पमाणाइक्कमे ४खित्तवुड्ढी ५सइअंतद्धाणं ॥

श्रावक दिशापरिमाणनुं पच्चरकाण करे छे. ते दिशापरिमाण त्रण प्रकारनुं कह्युं छे. १ उपरनी दिशानुं परिमाण, २ निचेनी दिशानुं परिमाण, ३ त्रांसी दिशानुं परिमाण. श्रावके दिशापरिमाणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण आचारवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणेः—

१ उपरनी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, २ नीचेनी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, ३ त्रांसी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, ४ एक तरफ परिमाण वधारवुं अने एक तरफ घटाम्वुं, ५ भुली जवाथी धारेलुं परिमाण त्यजी देवुं.

पछी श्री वीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ भोगोपभोग व्रत कह्युं के, जे एकवार भोग वाय ते भोग कहेवाय छे, अने जे वारंवार भोगवाय ते उपभोग कहेवाय छे; एम त्रणलोकना जाण एवा तीर्थंकरोए कह्युं छे. जे श्रावक भावथी भोगोपभोगव्रतनुं परिमाण करे छे, ते आ लोकमां भोगोपभोगनुं स्थानक थाय छे. जे सातमा व्रतरुप भोजनादिकने विषे परिमाण करे छे ते धर्मकुमारनी पेठे एकठा थएला कर्मरूप रोगथी मूकाइ जाय छे. तेवारे आ-

णंद श्रावके पुछ्युं, "हे भगवन्! ते धर्मकुमार कोण हतो? अने तेणे भोजनादिकने विषे शी रीते परिमाण कर्युं हतुं?" त्यारे श्री महावीरप्रभुए कह्युंः—

॥ भोगोपभोग नामना बीजा गुणव्रत उपर धर्मकुमारनी कथा ॥

जंबुद्वीपना आ भरतक्षेत्रमां महाकविना काव्यनी पेठे बहु अर्थ (धन)थी भरपुर अने ब्राह्मण विगेरे वर्णोथी परिपुर्ण तेमज श्रृंगारादि अनेक प्रकारना रसथी संपूर्ण एवुं कमळपुर नामे नगर छे, त्यां सर्व राजाओने विषे मुकुटमणिरूप अने युद्धमां खड्गथी विजय मेळवनारो सत्याक नामनो राजा राज्य करतो हतो.

एक दिवसे कोइ निमित्तना जाण पुरुषे आवी राजाने कह्युं के, "आ देशमां बार वर्षनो दुकाळ पडशे." निमित्तना जाण पुरुषनां आवां वचन सांभळी 'तेमनां वचन खोटां न होय' एम धारी राजा मनमां बहु कंपवा लाग्यो, अने मणि, सोनुं, रुपुं विगेरे सर्व धन खरची धान्य अने घासनो संग्रह करवा लाग्यो; केटलाक लोको धन अने धान्य नहिं होवाने लीधे बीजा देशमां जवा लाग्या; केटलाक वहाणे चड्या; केटलाक बीजे द्वीपे गया; अने केटलाक नगरवासीलोको घरेणां वेची अनाज खरीदवा लाग्या. आ प्रमाणे सर्व नगरवासीलो

क निर्धनपणाथी फागणमासमां खरीपडेलां पांदडांवाळा आंबाना झाडनी पेठे शोकवा ला
ग्या. राजा पण "हाय हाय! म्हारी आ निर्धनप्रजा क्यां जशे" एवा शोकथी पोताना प्रभुप-
णाने निंदवा लाग्यो. आवी रीतना गाढ शोकथी राजा अत्यंत तपी रह्यो हतो, एवामां अषाड
मासना पहेला दिवसने विषे पूर्वदिशानो सुखकारी पवन वावा लाग्यो अने थोडे वखते सुगा-
ळरुप कल्पवृक्षना अंकुरानी पेठे पूर्वदिशामां वादळांनो जथ्थो तेना जोवामां आव्यो; अने जेम
पुन्यवंत पुरुषनी लक्ष्मी वधवा लागे तेम जोतां जोतां वादळांनो जथ्थो वधवा लाग्यो. तेनी
साथे राजानो हर्ष पण वधवा लाग्यो. वळी गाढ विजळीरुप आंगळीए करीने जाणे वरसादने
बंध करनारा ग्रहोने तिरस्कार करतो होयनी! जोशीडारुप बगलाना समूहना नेत्रोने हर्ष प
माडतो होयनी! अने दुकाळरुप म्होटा चोरने त्रास पमाडवा माटेज गर्जना करतो होयनी!
एवो मेघ पोताना धारारुप मुशळ (सांबेला) वडे जाणे पृथ्वीने खांडवा लाग्यो होयनी! ए
म माणसोने हर्ष पमाडतो छतो एवी रीते वरसवा लाग्यो के जेथी 'पृथ्वी पाणीमां बूडी
जशे.' एम लोको मानवा लाग्या, अने परस्पर हाथमां ताळीओ दइ पेला निमित्तिआ जाण पु
रुषनी मश्करी करता कहेवा लाग्या के, "निश्चे आ वरसादथी दुकाळ गयो." पछी मेघ स

र्व पृथ्वीने पाणीवडे कृतार्थ करी जाणे लोकनी स्तुतिना जयथीज होयनी! एम कोइ ठेकाणे चाल्यो गयो. म्होटानी रीत एवीज होय छे.

एक दिवस वनपाले राजानी पासे आवी हाथ जोडीने आ प्रमाणे विनंती करी केः—"हे नाथ! आपना उद्यानमां चार मासनो निवास करीने रहेला युगंधरनामना मुनिने आजे केवळज्ञान उत्पन्न थयुं छे." आवां वचन सांभळी वनपाळने घरेणां विगेरे आपीने संतोष पमाडी राजसत्याक मुनिने वंदना करवा माटे तुरत उद्यानमां आव्यो. त्यां तेणे मुनिने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी धर्मदेशना सांभळी. पछी राजाए हाथ जोडीने हर्षथी पूछ्युंः— "हे भगवन्! निमित्तना जाण पुरुषनुं वचन खोटुं शाथी थयुं?" तेवारे केवळीयुगंधर मुनिए कह्युंः—"हे राजन्! सावधान थइने सांभळ. जो के ग्रहयोगथी बारवर्षनो दुकाळ प्रगट थयो हतो, परंतु जे कारणथी ते निष्फळ थयो, ते निमित्तनो जाण पुरुष जाणतो नहोतो. हे राजन्! जेणे बारवर्षनो दुकाळ तोडी नांख्यो, तेनो संबंध सांभळः—

आ भरतक्षेत्रना पुरिमताल नामना नगरमां यौवनावस्थाने विषे पण कर्मना दोषने लीधे महारोगथी पीडा पामतो एवो कोइ प्रवरनामनो पुरुष रहेतो हतो, ते पुरुष रसनाइंद्रियना

लोभथी जे जे रस खातो ते ते रस तेने बहु पीडा करनारो थइ पडतो हतो. एक दिवसे ते पुरुषे विचार्युं के, "जे भोजन म्हारा शरीरने बहु पीडा करनारुं थाय छे तेनुं पच्चखाण लइ हुं अनाहारनुं फळ शामाटे न लउं? उत्तम नेत्रवाळी स्त्री पण म्हारी सेवा करती नथी, एटलुंज नहीं पण ते म्हारा सामुं नहिं जोतां दूर नासती फरे छे; तो ते स्त्रीनुं पण पच्चखाण लइ हुं आ म्हारा मनुष्यजन्मने शामाटे न सफळ करुं?" आ प्रमाणे विचार करीने बुद्धिवंत पुरुषोने विषे मुकुटमणि सरखा अने उज्वळ बुद्धिवाळा ते पुरुषे गुणवंत गुरुनी पासे जइने कह्युं:—"हे स्वामिन्! आजथी आरंभीने हुं दुध, दहीं, घी, तेल, गोळ विगेरे मीठां, चीकणां, खारां, खाटां आहारने नहि खाउं. वळी हमेशां उनोदरी तप करीश. तेमज जेमनी पासे रहेवाथी पुरुष क्यारे पण मुक्ति पामी शकतो नथी एवी संसारना मुळरुप स्त्रीउनुं पण पच्चखाण लउं छुं."

पछी धारेला व्रतने सुखे पाळतो एवो ते पुरुष केटलेक दिवसे व्रतना प्रभावथी नीरोगी थयो, अने अनुक्रमे तेने बहु लक्ष्मी पण प्राप्त थइ. रुपथी जाणे समुद्रनी लेहेरोज होयनी! एवी दासीउ, जाणे थोडी समृद्धिवाळा स्वर्गने त्यजीने देवतानी स्त्रीउज आवी होयनी! एम तेना घरने विषे क्रीडा करती हवी. आ प्रकारनी समृद्धि छतां वैराग्यना रंगथी रंगाइ गयेलुं ते प्रवरनुं चित्त

क्यारे पण इंद्रियोने स्वाधिन थयुं नहीं. तेना घरने विषे बहु बहु मार्गोथी असंख्य धन आववा लाग्युं, तेवीज रीते ते पात्रदान, दयादान अने उचितदान ए त्रण मार्गथी जतुं पण हतुं.

कोइ वखत एवो म्होटो दुकाळ पड्यो के, जेमां माता पिता अने भाइ व्हेन अनाजने माटे लडवा लाग्यां, अने विचारा गरीब लोको तो अनाज विना यमराजनी नगरीमां पहोच्या. जेम उनाळानी ऋतुमां सामान्य तळावो सुकाइ जय अने समुद्र वृद्धि पामे तेम सामान्य दानेश्वरीनां दान बंध थइ गयां अने प्रवरनुं दान वृद्धि पामवा लाग्युं; तेथी जेम संसारथी भय पामता प्राणीओ वीतरागना धर्मने सेवे, तेम दुकाळथी भय पामेला लोको प्रवरनी सेवा करवा लाग्या. चारे दिशाओ तरफथी आवेला लाखो मुनिओने प्रवर हर्षथी पकवान, दुध, दहीं, घी, विगेरे प्रासुकवस्तुओ वोरावता लाग्यो; तेमज माता, पिता, भाइओ, व्हेनो अने बीजा कार्य करनारा असंख्य माणसोने निरंतर पोताना घरे जमाडवा लाग्यो. पछी अखंडित व्रत वाळो, दान आपवामां प्रीतिवाळो अने वखाणवायोग्य गुणवाळो ते प्रवर काळ करी स्वर्गने विषे गयो. त्यां देवभवमां शाश्वत जिनेश्वरनी महायात्रा करवाथी निर्मळ ऋद्धिवाळा अने इंद्रना सरखी समृद्धिवाळा ते देवताए विचार्युं के, "हुं अहिंथी चवीने कोइ युगप्रधान श्रावक

ने घेर पुत्रपणे उत्पन्न थाउं, पण कोइ अधम कुळवाळाने त्यां उत्पन्न नहीं थाउं.”

केवळी युगंधर मुनि सत्याकु राजाने कहे छे केः—हे राजन्! आ त्हारा नगरना चित्रशा
ळा नामना परामां जिनधर्मने विषे तत्पर अने दयावंत एवो बुद्ध नामनो श्रावक रहे छे; तेने
विमळा नामनी स्त्री छे. ए श्रावके बार वर्षनो दुकाळ जाणया छतां पण धान्यनो संग्रह कर्यो
नहोतो. हवे ते बुद्धनी स्त्री विमळाना उदरमां पेलो प्रवर के जे देवता थयो हतो ते उत्तम
स्वप्न आपी अवतर्यो अने पछी मास पुरा थया एटले शुभलग्नने विषे जन्म्यो छे. ते पुत्रना
जन्मना पुन्यथी आ बारवर्षनो दुकाळ दूर थइ गयो.

केवळीनां आवां वचन सांभळी बहु हर्ष पामेलो राजा सत्याकु तेमने वंदना करी बुद्धशे
ठने घेर आव्यो, त्यां तेणे पुत्रना खोळामां माथुं मूकीने कह्युं के, “दुर्भिक्षरूप समुद्रमां पडे
ला जगत्ने तारवामां वहाण सरखा हे बाळक! हुं तने नमस्कार करुं छुं. म्हारा राज्यनो रा
जा तुं पोते छे, अने हुं त्हारो तळार छुं.” पछी राजाए “दुर्भिक्षने दूर करवाथी आ कुमार मू
र्तिवंत धर्मसमान छे.” एम विचार करी तेनुं धर्म एवुं नाम पाड्युं. धर्मकुमारनुं आवुं आश्च
र्य करनारुं चरित्र सांभळी बीजा राजाओए पण पोताना देशमां दुर्भिक्षने दूर करनारी धर्म-

कुमारनी आज्ञा फेरवी, अने नदीउ जेम समुद्रने मळे तेम अनेक राज्यकन्याउ धर्मकु-
मारने परणी. हवे सर्व पृथ्वी उपर पोतानी आज्ञा फेरवनारो अने गुरुनी सेवाम्मां प्रीतिवा-
ळो धर्मकुमार स्वर्गलोकमां देवतानी पेठे आ लोकमां विषयसुख न्नोगववा लाग्यो. वहुकाळ
विषयसुख न्नोगवी पछी गुरुपासे दिक्षा लइ अनुक्रमे केवळज्ञान पामेला ते धर्मकुमारमु
नि मोक्ष पाम्या. ॥ इति धर्मकुमारनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—हे न्नव्यजनो! तमे आ धर्मकु-
मारना चरित्रने सांन्नळी सातमा व्रतने विषे आदर करो.

प्रभुनां आवां वचन सांन्नळी आणंदश्रावके कह्युं:—हे जिनराज! हुं ए व्रत धारण करुं छुं.
ते आ प्रमाणे. न्नोगोपन्नोगव्रतमां म्हारे नाह्या पछी शरीर लुवा माटे एक सुगंधी रंगेलो रु-
माल, दांतनो मेल उतारवा माटे महुमानुं दातण, शरीरे चोळवा माटे शतपाक तथा सहस्र
पाक तेल, पुष्प विगेरेना सुगंधथी सुवासवाळुं घउंना लोटनुं उवरणुं, न्हावामां वहु म्होटा
नहीं अने बहु न्हाना नहीं एवा आठ घमा पाणी अने शरीरे उढवामां एक रेशमी लुगरुं त-
था बे सुतराउ लुगमां तेमज मलीयागर चंदननो विलेप ए प्रमाणे म्हारे कल्पे; ते विना बी-

जुं कांइ कल्पे नहीं. वळी भोगने विषे पुष्पोमां कमळनुं पुष्प, माळामां मालतीना पुष्पनी माळा, आभरणमां चितर विनानां बे कुंडळ अने एक नामवाळी वींटी कल्पे; तेमज भोगने अर्थे अगर अने तुरुक विगेरेनो धुप पण म्हारे कल्पे. हे नाथ! हुं म्हारी शक्ति प्रमाणे भोजनविधिनुं परिमाण आ प्रमाणे करुं छुं. म्हारे मगना अथवा चोखाना घी के तेलमां तळीने थाय छे ते पेया कल्पे, बीजा पेयानो हुं नियम करुं छुं. पकवान्नमां खांड पायेला घेवर, चोखानी जातिमां कमोदना चोखा, दीदळमां मग, अडद अने चणा कल्पे, ए विना बीजा दीदळ धान्यनो म्हारे नियम छे. आसो अथवा कारतक मासमां थएलुं गायनुं सुगंधीदार घी कल्पे, ए शिवाय बीजुं घी कल्पे नहीं. शाकोमां १ चंचु, २ मंडुकिका अने ३ सोवस्ति ए त्रण जातनुं शाक कल्पे. फळोमां पल्लंक अने बोलीफळ विगेरे मोटांफळो तेमज वटकपटी तथा पूरण कल्पे, बीजा नहीं. जायफळ, कंकोल, कपुर, लविंगवाळुं पान कल्पे, ए विना बीजां पान न कल्पे. आकाशना पाणी विना वाकीना पाणीने त्यजी दउं छुं. भोगोपभोगने विषे आ नियमो हुं जावजीवसुधी पाळवानुं धारुं छुं. तेवारे भगवाने सातमा व्रतनो आलावो उच्चार्यो. ते आ प्रमाणेः—

उवन्नोगपरिन्नोगव्वयं समणोवासऊ पच्चरकाइ से ङुविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥ न्नोअणऊय कम्मऊ अ । न्नोअणऊ समणोवासएणं इमे पंच अइआरा जाणियव्वा न समायरियव्वा ॥ तं जहा ॥ [1]सच्चिताहारे, [2]सच्चितपमिबद्धाहारे, [3]अप्पऊलिऊसहिन्नरकणया, [4]डुप्पऊलिऊसहिन्नरकणया, [5]तुच्चोसहिन्नरकणया ॥कम्मऊणं समणोवासएणं इमाइ पन्नरस कम्मादाणाइ जाणियव्वाइं न समायरियव्वाइं ॥ तं जहा ॥ [1]इंगालकम्मे [2]वणकम्मे [3]सामीकम्मे [4]न्नामीकम्मे [5]फोमीकम्मे [6]दंतवाणिज्जे [7]लरकवाणिज्जे [8]रसवाणिज्जे [9]केसवाणिज्जे [10]विसवाणिज्जे [11]जंतपीलणकम्मे [12]निलंछणकम्मे [13]दवग्गिदावणया [14]सरदहतलायसोसणया [15]असइपोसणया॥

श्रावक न्नोगोपन्नोगव्रतनुं पच्चरकाण करे छे, ते व्रत बे प्रकारनुं छे. एक न्नोजनथी अने बीजुं कर्मथी. तेमां पेहेला न्नोजनथी न्नोगोपन्नोगव्रतना पांच अतिचार छे, ते श्रावके जाणवा पण आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे. १ पृथ्वीकाय, अप्पकाय अने वनस्पतिकाय सचित्त पदार्थोने खावा. २ जाम विगेरे सचित्त पदार्थने वळगी रहेला गुंद विगेरे अचित्त पदार्थने खावा. ३ अग्निथी नहिं पाकेला चोळा विगेरे खावा. ४ अग्निथी बराबर नहिं शेकायेली वस्तुने शेकायेली बुद्धीथी खावी. ५ मगफली विगेरे बहु बीजवाळी अने थोमी तृप्ति करनारी

हलकी वस्तु खावी. बीजा कर्मथी भोगोपभोगव्रतना पंदर अतिचार छे, ते आ प्रमाणेः—

१ अंगारा करवा अने वेचवा ए विगेरे अग्निकायनो समारंभ करवो, २ झाडो कपाववां अने वेचवां, ३ गाडां कराववां अने वेचवां, ४ भाडा करवा, ५ कोदाळा विगेरेथी पृथ्वी खोदीने आजीविका करवी, ६ हाथीना दांत अथवा शंख विगेरेनो वेपार करवो, ७ लाखनो वेपार करवो, ८ दारु वेचवो, ९ चमरी गायना वाळ वेचवा, १० झेरी वस्तु वेचवी अथवा बीजानो घात थाय एवां शस्त्र वेचवां, ११ यंत्रथी तल अथवा शेरडी पीलवी, १२ बळद घोडा विगेरेने खसी करवा अथवा तेमनां नाक कान विंधवां, १३ खेतरमां लाय करवी, १४ सरोवर अथवा तळावोने सुकवी देवां, एटले पोताना खेतरमां घउं विगेरे धान्य वाववाना हेतुथी तेमां पाणी लइ जवा सारु तळावने फोडी नांखवुं, १५ पोतानी आजीविका चलाववा माटे असती स्त्रीनुं पोषण करवुं. उपर पांच अतिचार अने आ पंदर कर्मादान श्रावके त्यजी देवां.

हवे श्री महावीरप्रभु कहे छे के, जे श्रावक अनर्थदंडविरमणरुप आठमाव्रतने पाळे छे, ते आ भवमां आपत्ति पामतो नथी अने परभवमां नरकादिगति पण पामतो नथी. जे पुरुषो अनर्थदंडथी विराम पामे छे तेओ सुरसेननी पेठे सुखी थाय छे, अने जे पुरुषो अनर्थदंडथी

विराम पामता नथी तेउ महासेननी पेठे दुःखी थाय छे. तेमनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ अनर्थदंडनामना त्रीजा गुणव्रत उपर सुरसेन अने महासेननी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां जिनधर्मरूप सुभटथी जेमां विघ्नरुप शत्रुउ प्रगट थता नथी एवी, तेम ज जिनराजना मंदिरोथी मनोहर अने उत्तम लक्ष्मीवाळी वंधुरानामनी नगरी छे, ते नगरीमां सर्व वीरपुरुषोने विषे मुकुटमणि समान, तथा शस्त्र अने शास्त्रविद्यामां कुशळ एवो वीरसेन नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते राजाने प्रताप अने यशथी सूर्य तथा चंद्रना प्रभावने जीतनारा सुरसेन अने महासेन नामना बे पुत्रो हता. रुप अने सौभाग्यना समूहथी ते बन्ने कुमारोने बीजा कोइनी उपमा योग्य न होवाथी ते बन्ने कुमारोज एक बीजाने उपमा आपी शकाय तेवा हता. ते बन्ने कुमारोनां नेत्रो प्राणीउने जोवामां, हाथो मोहरुप शत्रुने तोडी पाडवामां अने पगो सारे मार्गे चालवामां शोभता हता.

कोइ वखते महासेन कुमारने जीभ उपर आश्चर्यकारी म्होटो रोग उत्पन्न थयो, ते रोगने मटाडवा माटे वीरसेन राजाए बहु बहु वैद्यो तेडाव्या, ते वैद्यो रोग उपर वारंवार औषध लगाडवा लाग्या, परंतु ते औषधथी जीभ लोभनी पेठे बहु कठोर बनी गइ. पछी वैद्यो

"आ कुमारने हवणां धर्मरुप औषध करवानी जरुर छे." एम कही ते महासेनकुमारने द-
रिद्रनी पेठे त्यजी दइ पोतपोताने घेर गया. अनुक्रमे राजकुमारनी जीभमांथी बहु दुर्गंध नि
कळवा लागी, अने तेना उपर बहु मांखीओ बेसवा लागी; तेथी महासेन बहु दुर्गंधीनुं स्थान
थइ पड्यो. आथी माता पितादि सर्व स्वजनोए तेने चंडालना पात्रनी पेठे त्यजी दीधो; परंतु
पोताना भाइनी आवी दुःखी अवस्था जोइ भाइना स्नेहथी परवश थएलो सुरसेन एकलो
ते दुर्गंधने सहन करी तेनी पासे रह्यो. अने "जो ए भाइ भोजन करशे तोज हुं भोजन क
रीश अने जो ते मरी जशे तो हुं पण अनशन लइ मरीश." एवो निश्चय करीने भाइना स्ने
हथी बहु दुःखी थएलो सुरसेन लुगडावडे तेना म्हों उपरथी मांखीओ उडाडतो तेनी पासे
बेठो. पछी तेने वारंवार नवकारमंत्र संभळावतां तेना म्होंमां नवकारमंत्रथी मंत्रेलुं पाणी मू
कवा लाग्यो. जेवी रीते भुख्या माणसना म्होंमां कोळीयो कोळीयो अनाज मूकवाथी तेनी
भुख मटती जय छे तेवी रीते सुरसेन जेम जेम महासेनना म्होंमां पाणीनां टीपां मूकतो ग
यो, तेम तेम तेनी पीडा मटवा लागी. थोडे वखते महासेननी सघळी पीडा जती रही, जी
भ रोगविना थइ गइ अने म्हों घणुं सुगंधीवाळुं थयुं. अहा! धर्म कोने आश्चर्य करनारो थतो

नथी? जे रोगने मटाडवामां वैद्योनी कांइपण शक्ति चाली नहीं, ते रोग फक्त धर्मरुप औ-षधथी दूर थयो. फक्त सूर्यथीज दूर करी शकाय एवा अंधकारने विषे शुं ताराउनी शक्ति चाले खरी? ना नज चाले. हवे जेम राहुथी मूकायला सूर्यने जोइ पूर्व दिशाना देशो ऊळ हळता थाय तेम रोगरहित थयेला महासेनने जोइ सर्वे स्वजनलोको सुखी थया. पछी बन्ने भाइउ स्त्री अने धननो अनादर करी धर्मने विषे विशेष आदरवाळा थया.

हवे चंद्रप्रतिबिंब जेम आकाशने शोभावे तेम कोइ वखते अवधिज्ञानथी पूर्ण एवा श्री भद्रबाहुसूरिए ते नगरना उद्यानने विषे समवसरी सुशोभित कर्युं. गुरुनुं आववुं जाणी सुरसेन तथा महासेन बन्ने भाइउए उद्यानमां जइ गुरुने प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी. पछी गुरुए आपेला धर्मोपदेशरुप उत्तमस्वादवाळा अमृतनुं पान करीने सुरसेनकुमारे पोताना भाइ महासेनने जीभने रोग थवानुं कारण पूछ्युं; एटले गुरुए प्रवचनरुप क्षीरसमुद्रना कल्लोल सरखुं अने संसारना क्लेशने दूर करनारुं वचन कह्युं केः—"हे महाभाग! सावधान थइने सांभळ.

आ भरतक्षेत्रमां देवपुरीसमान मनोहर मणिपुरनामना नगरमां जिनधर्मने विषे प्रीतिवाळो मदननामनो कोइ सुभट रहेतो हतो, तेने सरखी आकृतिवाळा, सरखा बळवाळा, स

रखा धनवाळा अने सरखा तेजवाळा जाणे बन्ने हाथ होयनी ! एवा धीर अने वीरनामना बे पुत्रो हता. जिनप्रवचनरुप अमृतरसनो स्वाद लेनारा ते बन्ने भाइओने जो के संसाररुप साप डस्यो हतो तोपण तेओ ते संसाररुप सापना मोहरुप विषथी मूर्छा पाम्या नहोता.

कोइएक दिवस ते बन्ने भाइओ पोताना उद्यानमां गया, त्यां तेमणे पोताना वसंत नामना मामा के जेमणे दीक्षा लीधी हती, ते मुनिने भूमि उपर पडी गयेला, अने जेमनी आसपास बहु माणसो उभा हता तेवी अवस्थामां दीठा. तेथी "आ शुं थयुं?" आ शुं थयुं?" एम व्याकुल थयेला धीर कुमारे पूछयुं; एटले कोइएक पुरुषे कह्युं के, "कायोत्सर्ग करीने उभेला आ मुनिने कोइएक दुष्ट साप करडी राजाना अपराधीनी पेठे आ म्होटा राफडामां पेसी गयो छे." पछी मामा उपर मोहने लीधे स्नेहथी वीरे कोप करीने कठोर वचन कह्युं के, "अरे! ए नासी जता दुष्ट सापने तें केम न मारी नाख्यो?" तवारे धीरे वीरने कह्युं. "भाइ सापतो जीवतो चाल्यो गयो अने हवे तुं जीवथी शामाटे पाप बांधे छे?" त्यारे वीरे कह्युं.—" हे धीर! जेणे मुनिने डश्या ते दुष्ट सापने मारी नांखवाथी निश्चे धर्म थाय छे. दुष्टने शिक्षा करवी अने साराने पाळवा ए क्षत्रियनो धर्म छे. हुं आ जे कहुंछुं ते खोटुं होय तो भले म्हारी

जीभने विषे पाप लागे." पछी दयासमुद्र एवा धीरे वीरना वचननो तिरस्कार करतां मणि, मंत्र, अने औषधिना बळथी मुनिने जीवता कर्या. मुनि जीवता थया तेथी बहु हर्ष पामेला ते बन्ने भाइओ सर्व लोकोने वखाणवा योग्य थया. पछी जिनधर्मने पाळता, गाढ पापरुप वनने बाळी नांखता अने पोतानी कीर्तिथी जगतने उज्वळ करता एवा ते बन्ने भाइओ बहु काळसुधी सुख भोगवी अने आयुष्य पूर्ण थये मृत्यु पाम्या, अनुक्रमे धीरनो जीव ते तुं पुन्यने लीधे सुरसेन थयो अने वीरनो जीव ते आ त्हारो न्हानो भाइ महासेन थयो.

श्री भद्रबाहुसूरि सुरसेनने कहे छे के:—"हे सुरसेन! ते आ त्हारा भाइने पाप वचनथी उत्पन्न थएला कर्मने लीधे वैद्योथी पण न मटी शके तेवो जीभ उपर रोग थयो. वळी साधुराजने जीवाडवाथी तने जे पुण्य उत्पन्न थयुं ते पुण्यथी तें त्हारा भाइना रोगने तरत दूर कर्यो छे."

सूरिनां आवां वचन सांभळी जातिस्मरण ज्ञान पामेला ते सुरसेन अने महासेन नामना बन्ने भाइओए जिनदिक्षा लीधी. पछी उत्तम चारित्ररुप अमृतवडे व्रतरुप वेलनुं सिंचन करी अने तेथी धर्मरुप फूल मेळवी अंते ते बन्ने भाइओ मुक्तिरुप फळ पाम्या. ॥ इति सुरसेन तथा महासेननी कथा. ॥

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे आ सुरसेन अने महासेनना द्रष्टांतने सांभळीने शुद्ध अध्यवसायथी त्रीजा गुणव्रतने पामवामां बहु आदर करो. जे कर्मथी लोकमां धर्म, अर्थ अने काम न मेळवी शकाय तेने अनर्थदंड कहेवाय छे. ते अनर्थदंड चार प्रकारनो छे. १ प्रमादाचरित, २ अपध्यानाचरित, ३ हिंसाप्रदान, ४ पापकर्मो प्रदेश. तेमां जे प्रमादथी जीवहिंसा कराय ते प्रमादाचरण कहेवाय छे. आर्तरौद्रध्यानथी जे चिंतवन कराय ते अपध्यान कहेवाय छे. प्राणीओनो वध थाय एवा यंत्र, शस्त्र, खांणीओ, सांबेलुं, घास अने लाकडां विगेरेनुं आपवुं ते हिंसाप्रदान कहेवाय छे. बीजाने पापकर्मनो उपदेश करवो ते पापकर्मोपदेश कहेवाय छे." पछी आणंदश्रावके चार प्रकारना अनर्थदंड विरमणव्रतने आदर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे:—

अणद्वदंडयं समणोवासओ पच्चक्खाइ ॥ से अणट्ठदंडे चउव्विहे पन्नत्ते ॥ तं जहा ॥ [1]अवज्झाणायरिए, [2]पमायायरिए, [3]हिंसप्पयाणे, [4]पावकम्मोवएसे ॥ अणट्ठदंडवेरमणस्स समणोवासएण इमे पंच अइआरा जाणिअव्वा न समायरिअव्वा ॥ तं जहा ॥ [1]कंदप्पे, [2]कुक्कुईए, [3]मोहरीए, [4]संजुत्ताहिगरणे, [5]उवभोगपरिभोगतिरित्ते ॥

श्रावक अनर्थदंडनुं पच्चरकाण करे छे, ते अनर्थदंड चार प्रकारनो कह्यो छे. १ अपध्याना चरित; २ प्रमादाचरित; ३ हिंसाप्रदान; ४ पापकर्मोपदेश. श्रावके अनर्थदंडना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः—१ कंदर्प—ते कामविकार उत्पन्न थाय तेवी वाणी बोलवी अथवा तो रागना उछाळाथी हास्यवाळुं अने मोहने उत्पन्न करे तेवुं मश्करीनुं वचन बोलवुं. २ कौकुच्य—ते हास्यने उत्पन्न करे तेवा अनेक प्रकारना मुख नेत्रनी चेष्टा करवापूर्वक नांड चेष्टा करवी. ३ मौखर्य—ते निर्लज्जपणे नहिं मळतुं आवे तेवुं असत्य वचन बोलवुं. ४ संयुक्ताधिकरण—ते काम करवानां साधनो तैयार करी राखवां. जेम खांणीयो अने सांबेलुं, धनुष्य अने बाण, हळ अने फाळ, ए विगेरे. ५ उपभोग परिभोगातिरिक्त—ते पोताने खपमां आवती वस्तु वधारे तैयार करी राखवी.

(श्री महावीर प्रभु कहे छे के):—"हे आणंदश्रावक! हवे तुं अनुक्रमे चार शिक्षाव्रत सांभळ.—सावद्ययोगने त्यजी दइ एक अंतर्मूहुर्तसुधी मनमां शुभ ध्यान करवुं तेने पहेलुं सामायिक नामनुं शिक्षाव्रत कहेवाय छे. हे भव्यजनो! यतिधर्मरुप लक्ष्मीने निवास करवानुं स्थान अने संसारने दूर करनारुं जे सामायिकव्रत तेने तमे भावथी सेवो. जो के मुनिओ अथ

वा श्रावको सर्व विरतिरुप चारित्र बहु काळसुधी पाळे, तोपण तेमने सामायिक विना ते चारित्र बराबर फळ आपनारुं थतुं नथी. अति क्रूरकर्म करनारो, बहु पाप करनारो अने माठां कर्म करनारो एवो पण जीव केसरीचोरनी पेठे सामायिकथी शुद्ध थाय छे." तवारे आणंद श्रावके पुछ्युं. "हे भगवन्! ते केसरी कोण हतो? अने तेणे सामायिक शी रीते पाळ्युं? ते कृपा करीने कहो. त्यारे भगवाने कह्युं. सांभळः—

॥ सामायिकनामना पेहेला शिक्षाव्रत उपर केसरीचोरनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां कामपुरनामना नगरने विषे न्यायरुपवनने पोषण करवामां मेघसमान, वैरी एवा राजाओने अग्निसमान, सर्व स्थानके विजय मेळवनार अने राजाओनी मध्ये चंद्रसमान एवो विजयनामनो राजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां सिंहदत्त नामनो एक शेठ रहेतो हतो, तेने केसरीनामनो पुत्र हतो; ते केसरी हमेशां नगरमां चोरी करतो हतो. जो के तेना पिताए तेने बहु बहु वार्यो हतो, तोपण ते पोताना धंधाने त्यजी देतो नहोतो.

एक दिवसे सिंहदत्तशेठे विजयराजानी पासे आवी प्रणाम करीने कह्युं केः—"हे महाराज! म्हारे केसरीनामनो पुत्र छे, ते हमेशां नगरमध्ये चोरी करे छे, में तेने बहु वार्यो तोपण

ते पोतानो धंधो त्यजी देतो नथी तेथी म्हारे ते पुत्रनो खप नथी; माटे तेना कुकृत्यनो ठपको मने आपशो नहीं." पछी राजाए ते केसरीने तिरस्कार करी तुरत नगरमांथी वहार काढी मूक्यो. केसरी पण राजाना भयथी बीजा देश तरफ जवा चाली निकळ्यो. आगळ जतां तेणे अरण्यमां शीतळ पाणीथी भरपुर एवुं एक सरोवर दीठुं, तेमां ते जेवो पाणी पीवा जाय छे तेवो तेने विचार थयो के, "अरे धिक्कार छे! धिक्कार छे!! में आजसुधी कोइ दिवस चोरी कर्या विना पाणी पीधुं नथी अने आजे पीवुं पडे छे." आवी रीते विचार करी मार्गे चालवाथी थाकी गयेलो ते केसरी पाणी पी अने पछी तळावमां न्हाह्यो; त्यार पछी तेणे तळावनी पाळ उपर रहेला अने वहु फळोने लीधे नमी रहेला एक आंवाना झाड उपर चडी केरीउ खाधी. पछी गर्वधारी ते विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! आजे म्हारो दिवस चोरी कर्या विना जशे." आवी रीते ते विचार करतो हतो, एवामां पगमां चांखडी पहेरनारो कोइ पुरुष आकाशमार्गेथी तळावने कांठे उतर्यो. तेणे आकाशमार्गमां सूर्यना तापथी आकुळ व्याकुळ थएला नेत्रोने आमतेम फेरवी, पगमांथी चांखडीउ काढी तुरत न्हावा माटे पाणीमां प्रवेश कर्यो. ते वखते "निश्चे आ चांखडीउ हुं चोरी लउं." एम विचार करी आं-

वा उपर बेठेलो केसरी तुरत निचे उतरी पगमां चांखडीउ पहेरी आकाशमार्गे चाली निक
ळ्यो. पछी पगमां चांखडीउ धारण करनारो ते केसरी वनना कोइ प्रदेशमां दिवस गाळी रा
त्रीए आकाशमार्गे थइ पोताना घरे आव्यो. त्यां तेणे पोताना पिताने "म्हारी चोरीनी वात
राजाने कही तमे मने नगरनी बहार काढी मूक्यो छे." एम कही लाकडीवडे बहु मार्यो, ते
थी ते मृत्यु पाम्यो. पछी तेने त्यजी दइ महा समृद्धिवाळा शेठना घरमांथी सारीसारी मूल्य-
वाळी वस्तुनी चोरी करी ते केसरी फरी आकाशमार्गे थइ पेला सरोवरने कांठे आव्यो. आ
प्रमाणे ते दुष्ट चित्तवाळो हमेशां नगरने विषे चोरी करवा लाग्यो. साधु साध्वीउने पण लुंट
वा लाग्यो, तेथी ते नगरने रात्री यमराजना आववा सरखी देखावा लागी.

पछी महाजन लोकोना कहेवाथी नगरनी तेवी हकीकत जाणी राजाए कोटवाळने बो-
लावी एवो ठबको आप्यो के जेथी ते निचुं मुख करी राजाने आ प्रमाणे कहेवा लाग्योः—
"महाराज! आकाशमां चालनारो कोइ चोर आपणा नगरमां चोरी करे छे; कारण के पृथ्वी
उपर तेनुं पगलुं कोइ ठेकाणे जोवामां आवतुं नथी."

हवे प्रजाना दुःखथी दुःखी थएलो राजा विचार करवा लाग्यो केः—"हाय हाय! हुं रा

ज्य करतांछतां म्हारी प्रजा दुःख पामे छे. सघळा तपस्वीजना तपना अने महासतीजना शी ळना प्रभावथी सर्व माणसोने दुःख उत्पन्न करनारो जे आ चोर ते म्हारा हाथमां आवो." आ प्रमाणे कही थोमो परिवार साथे लइ राजा चारे तरफ चोरनी शोध करवा लाग्यो. अनु क्रमे फरतां फरतां नगरमां कोइ ठेकाणे तेणे चोरनुं पगलुं विगेरे कांइ पण दीठुं नहीं, तेथी खेद पामी नगरनी बहार कूवा, तळाव विगेरे जोया, तोपण ते चोरनो पत्तो न लाग्यो. पछी वनमां फरता एवा राजाने कोइ ठेकाणेथी कपुर अगुरु विगेरेना धूपनो सुगंध आव्यो, ते सुगंधने अनुसारे राजा आगळ चाल्यो तो तेणे एक चंमिकानुं मंदीर दीठुं. ते मंदिरमां चंपा नां पुष्प विगेरेथी पूजा करेला चंमिकादेवीनां तेणे दर्शन कर्यां. ते वखते उत्तम लुगमां अने घरेणांवाळो कोइ पुजारीपुरुष देवीनी आगळ धूप मूकी हाथ जोमीने प्रणाम करतो तेना जोवामां आव्यो. तेने राजए पूछ्युं के, "आ चंमिकादेवीनी कया पुरुषे शा कारणथी पूजा करावी छे? अने तने आ उत्तम लुगमां अने घरेणां कोणे आप्यां छे? तवारे पूजारीए कह्युंः— "महाराज! हुं दरिद्री वाणीयानो पुत्र छुं, हुं चंमिकादेवीनी पूजा करुं छुं, तथी ते देवी मने प्र सन्न थयां छे. हुं ज्यारे ज्यारे सवारमां पूजा करवा आवुं छुं त्यारे त्यारे देवीना पग निचेथी

मणि, सोनुं विगेरे वस्तु मने मळे छे. हुं चंडिकादेवीनी त्रण काळ पूजा करुं छुं अने तेमना नामनो जप करुं छुं; माटे ते देवीना प्रसादथी म्हारा घरने विषे वहु लक्ष्मी छे."

राजाए पूजारीनां वचनथी "आ मंदिरे रोज चोर आवे छे." एवो निश्चय करी पोतानुं दिवसनुं काम करवा माटे ते पोताना राजमंदिरे आव्यो, अने रात पडी एटले ते राजा पोताना सारा सारा सुभटपुरुषोने साथे लइ चंडिकाना मंदिरे आव्यो. त्यां सुभटोने थोडे थोडे छेटे छानी रीते उभा राखी पोते मंदिरना थांभलानी पासे संताइने उभो रह्यो. पछी अर्धी रातने वखते चांखडी पहेरीने आकाशमांथी उतरतो चोर तेना जोवामां आव्यो. हवे चोर मंदिरनी बहार पगमांथी काढी नांखेली बन्ने चांखडीने डाबा हाथमां लइ मंदिरनी अंदर गयो, त्यां तेणे मणिना समूहथी देवीनी पूजा करीने कह्युं के:—"हे मात! चोरी करनारा अने स्वछंद-चारी एवा मने खातर पाडवामां तुं वहु समृद्धि आपनारी थजे." चोर आ प्रमाणे कह्यो जे-टलामां पाछो वळ्यो तेटलामां राजाए मंदिरनुं बारणुं बंध करीने कह्युं के:—"अरे निर्दय! में तने जीवतो मूक्यो छतां तुं म्हारी नगरीने त्यजीने जतो नथी?" राजाए आ प्रमाणे तिरस्का र कर्यो एटले ते चोरे क्रोधथी तेना सामे चांखडी फेंकी, तेथी राजा चांखडीना घा तरफथी

दूर खसी गयो एटले चोर वारणुं उघाडी नाठो. तेवारे राजाए "हे सुभटो! दोडो! दोडो!! आ केसरीचोर नासी जाय छे." एम कह्युं, एटले सर्वे सुभटो तुरत चोरनी पाछळ दोड्या. राजा पण चोरनी चांखडीउ पोताना सेवकने सोंपी ते चोरनी पाछळ दोड्यो. चोर बहु दूर गयो, प छी ते कांकरा अने कांटा विगेरेथी पोताना पगनुं रक्षण करवा माटे नगरना रस्ता उपर आ- व्यो, त्यां भयथी आकुळ व्याकुळ चित्तवाळा तेने वैराग्य उत्पन्न थयो; तेथी ते विचारवा ला ग्यो केः—"निश्चे म्हारुं पाप मने आज भवमां फळ्युं." आ प्रमाणे विचार करतो ते चोर नग रनी पासे आव्यो, एवामां तेणे उद्यानमां कोइ मुनिने धर्मोपदेश आपता जोया, तेमनी पा से ते केसरीचोर शुद्धभावथी धर्म सांभळवा लाग्यो. ते वखते मुनिराजे ध्याननो उपदेश आप्योः—"जे पुरुष राग द्वेष त्यजी दइ समताभावथी ध्यान करे छे, ते निश्चे सर्व पापथी मूकाइ जाय छे." मुनिना आवा उपदेशनो मनमां विचार करतो ते केसरी त्यां उभो थयो, तेना शरीरनां रुंवाडां हर्षथी उंचां थयां, अने सारा पुरुषो जेनी स्तुति करता हता अने खराब पुरुषो जेनी निंदा करता हता एवो ते केसरी कोइ उपर राग द्वेष न धरतां समता भावने विषे एवो लीन थइ गयो के तेनां बहु पापो तेज वखते नाश पाम्यां. आवी रीते सम

ताभावमां ते एक आखो दिवस अने रात स्थिर थइने उभो रह्यो. तेना पवित्र चित्तमां समता एवी उत्तम थइ गइ हती के जेथी तेने गाढ घातीकर्मनो क्षय थवाथी उत्तम एवुं केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. आ वखते विजय राजा ते केसरीचोरनी सर्व ठेकाणे शोध करतो करतो त्यां आव्यो, त्यां ते चोरने जोइ तेने मारवाना विचारथी सुभटोसहित दोड्यो. एवामां केवळीने नमस्कार करवा आवेला देवताओए ते केसरीने मुनिनो वेष आपी सुवर्णकमळ रच्युं. केसरीमुनि ते सुवर्णकमळ उपर बेठा एटले राजादि जे लोको तेमने मारवा माटे आव्या हता ते तेमने वंदना करवा लाग्या. पछी केसरीमुनिए दांतनी कांतिथी पूर्णचंद्रना तेजनो तिरस्कार करता छता पापना समूहने दूर करनारी अमृतसमान धर्मदेशना आपी, ते देशनाने अंते राजाए पूछ्युं केः—“हे नाथ! तमारुं चोरीरूपी कुकर्म क्यां? अने आ केवळज्ञान क्यां?” तेवारे केवळीए कह्युंः—“हे राजन्! जन्मथी आरंभीने चोरी करवामां तत्पर एवा मने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं एमां उत्तम एवुं सामायिक कारण छे. जे कर्म क्रोड वर्ष तप करवाथी क्षय न पामे ते कर्म निश्चे सामायिकथी नाश पामे छे.” केवळीनां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेलो राजा पोताने घेर गयो अने केवली भगवान् भव्यजीवोने प्रतिबोध करता पृथ्वी

नपर विहार करवा लाग्या. ॥ इति केसरीचोरनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—"हे नव्यजनो! जेणे पितानो घात कर्यो हतो अने जे बहु लोकोने ताप पमामवामां चतुर हतो ते केसरीचोर पण जेनाथी मोक्षसुख पाम्यो ते सामायिक तमे आचरो. सामायिक पापयोगने निवारनारुं अने पुन्ययोगने वधारनारुं छे. सामायिकना अधिकारने विषे बे प्रकारनी शिक्षा छे. *उत्पत्ति, स्थिति, गति अने कषाय. तेमां केटलीक कर्मप्रकृतिने बांधे छे अने केटलीक कर्मप्रकृतिने वेदी नांखे छे. तेना पांच अतिचार छे. शिक्षा बे प्रकारनी छे. एक आसेवना अने बीजी ग्रहणा. तेमां पहेली शिक्षानो आश्रय करीने श्रावकने दश नेदे सामाचारी कही छे. १ प्रतिलेखना, २ प्रमार्जना, ३ निक्षा, ४ चर्या, ५ आलोचना, ६ नोजन, ७ पात्रक धापन, ८ विहरण, ९ स्थंमिल शुद्धि, १० आवश्यकी. आ प्रकारनो सामाचारी तो हमेशां साधु पाळी शके छे. श्रावक तो एवी सामाचारी सामायिकमां पण पाळी शकता नथी. हवे सुत्रा—ग्रहणा नामनी बीजी शिक्षानो आश्रय करी तेना नेद देखामे छे. तेमां साधुने जघन्यथी सूत्र अने अर्थसहित आठ प्र

---

* आ चारे भेदनुं स्वरुप आगळ कहेवामां आवशे.

वचनमाताना अध्ययनपर्यंत अने उत्कृष्टथी चौदपूर्वपर्यंत अभ्यास करे छे, अने श्रावक तो जघन्यथी सूत्र अर्थसहित आठ प्रवचनमाताना अध्ययनसुधी अने उत्कृष्टथी श्रीदशवैकालिक सूत्रना चोथा षट्जीवनिकाय अध्ययनसुधी अभ्यास करे छे; तेमज अर्थथी तो आचारांगमां कहेला पिंडेषणा अध्ययनने पण सांभळे छे. श्रावक उत्कृष्टथी बारमा अच्युतदेवलोकमां जाय छे अने साधु उत्कृष्टथी सर्वार्थसिद्धवैमानमां जाय छे. जघन्यथी साधु अने श्रावक बन्ने जण पहेला सौधर्मदेवलोकमां जायछे. सौधर्मदेवलोकमां श्रावकनी स्थिति जघन्यथी एक पल्योपम छे अने उत्कृष्टथी अच्युतदेवलोकमां बावीश सागरोपमनी छे. तेमज साधुनी स्थिति जघन्यथी सौधर्मदेवलोकमां बे पल्योपमथी नव पल्योपमसुधीनी अने उत्कृष्टथी सर्वार्थसिद्धमां तेत्री-श सागरोपमनी छे. साधु उत्कृष्टथी मोक्षने विषे जइ शके छे. कषायना उदयनो आश्रय क-रीने साधु संज्वलननी चोकडीवाळा पण होय. क्रोध न होवाने लीधे त्रण संज्वलनवाळा हो य. क्रोध अने मान न होवाथी बे संज्वलनवाळा होय. क्रोध, मान अने माया न होय तो एक संज्वलनवाळा पण होय, अथवा कषायना उदयविना पण होय.

श्रावक अविरती अथवा देशविरती पण होय छे, तेमां अविरतीश्रावक बार कषायवाळो

अने देशविरतीश्रावक आठ कषायवाळो होय छे. साधु मूलप्रकृतिनी अपेक्षाये छेल्ला त्रण गु
णगाणे आठ प्रकारना कर्मने, सात प्रकारना कर्मने अने छ प्रकारना कर्मने बांधे छे; अथवा
तो छेल्ला त्रण गुणठाणे एक प्रकारना कर्मने बांधे छे. श्रावक आयुष्यना बंधकाळने विषे आ
ठ प्रकारना कर्मने बांधे छे, अने वीजे वखते सात प्रकारना कर्मने बांधे छे. साधु दशमा गुण
ठाणासुधी आठ कर्मप्रकृतिने वेदे छे, अगीयारमे अने वारमे सात कर्मप्रकृतीने वेदे छे, तेरमे
अने चौदमे चार कर्मप्रकृतीने वेदे छे. श्रावक नियमथी आठ कर्मप्रकृतीने वेदे छे. मुनि पांच
व्रतने एक वखते साथे अंगिकार करे छे. श्रावक एक, बे, त्रण, चार एम वार अणुव्रत धारी
शके छे. सामायिक करवाथी श्रावक साधुना सरखो थाय छे, माटे वहुवार सामायिक करवुं.
"हुं सर्व पापनुं पच्चस्काण लउं छुं." एम कही जे सर्व विरती पाम्यो नथी छतां "हुं सर्व वि
रती थयो छुं." एम जे कहे छे, ते देशविरतीथी अने सर्वविरतीथी भ्रष्ट थाय छे. पछी आणंद
श्रावके सामायिकव्रत आदर्युं.

श्रावके सामायिकना पांच अतिचार जाणवा, परंतु ते आचरवा नहीं. ते पांच अतिचार
आ प्रमाणेः—१ मनमां खोटो विचार करवो, २ खराब बोलवुं, ३ शरीरनुं खोटी रीते प्रवर्ता-

ववुं, ४ सामायिक लीधेला वखतनुं भुली जवुं, ५ आदरविना सामायिक करवुं.

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—"हे उत्तम श्रावक आणंद! हवे तुं देशावकासिक नामनुं बीजुं शिक्षाव्रत सांभळी ते अंगिकार कर. पूर्वे जे नव व्रतोनुं परिमाण कह्युं छे, तेमांथी जे संक्षेप (ओछुं) करवुं, तेनुं नाम "देशावकासिका" एम जिनेश्वरोए कह्युं छे. अथवा तो छठुं जे दिशाविरमणव्रत तेना जेटला योजननुं प्रमाण लीधुं होय तेमांथी दिवसे दिवसे ओछुं करवुं तेने देशावकासिकनामनुं व्रत वितरागपुरुषोए कह्युं छे. जे श्रावक शुद्धभावथी देशावकासिकव्रत करे छे, तेणे बीजा क्षेत्रमां एटले धारेला क्षेत्रनी उपरना क्षेत्रमां जीवोने निश्चे अभयदान दीधुं छे. ए व्रतना प्रभावथी सुमित्रमंत्रीनी पेठे जीवोनां सघळां विघ्नो नाश पामे छे, तेमज आ लोकमां अने परलोकमां कल्याणलक्ष्मी प्राप्त थाय छे."

पछी आणंदश्रावके पूछयुंः—"हे भगवन्! ए सुमित्रमंत्री कोण हतो? अने तेणे शी रीते देशावकासिकव्रत पाळ्युं हतुं?" त्यारे भगवाने कह्युंः—हे श्रावक! सावधान थइने सांभळ.

॥ देशावकासिकनामना बीजा शिक्षाव्रत उपर सुमित्रमंत्रीनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां सर्व नगरीओमां श्रेष्ठ, पृथ्वीरुप स्त्रीने आभूषणसमान अने सर्व प्रकार

ना आनंदने आपनारी चंद्रवतीनाम्नी नगरी ठे, ते नगरीमां प्रगट प्रतापरुप पवनथी शत्रुना
समूहरुप आकडाना रुने उडामी देनारो तारापीडनामे राजा अखंडित रीते राज्य करतो ह-
तो. ते राजाने राज्यन्नार उपाडवामां हाथीसमान, सर्व प्रकारनी बुद्धिने विषे चतुर अने अक्ष
यबुद्धिनुं स्थान एवो सुमित्रनामे मंत्री हतो. एक दिवस नवा यौवनथी न्नरपुर अने नास्तिक
एवा राजाए वृद्ध एवा ते मंत्रीने कह्युं केः—"हे मंत्री! तमे देवपूजन, धर्मनुं सांन्नळवुं अने पा
त्रने दान आपवुं. इत्यादि धर्मकाम करीने पोताना आत्माने शामाटे वृथा खेद पमाडो ठो?
कयो पुरुष वृद्धावस्थाथी घेराइ रहेला आत्माने आवा निष्फळ धर्मकार्यवडे करीने वारंवार
खेद पमाडे?" राजानां आवां वचन सांन्नळी मंत्रीए हसीने कह्युंः—"महाराज! आप वि
चक्षण थइने आवुं अयोग्य वचन केम कहो ठो? हुं आपने धर्मकार्य करवामां उपदेश देवा-
नी वारंवार इच्छा करुं ठुं, अने आप तो मने धर्मकार्य करतां अटकाववानो उपदेश आपो ठो
एनुं शुं कारण? शुं ए धर्म निष्फळ थाय ठे? ना, कदापि धर्म निष्फळ थतो नथी. हे नाथ!
धर्मना प्रसादथी बुद्धिवंतपुरुषो स्वर्ग अने मोक्षनां सुखने पामे ठे." त्यारे राजाए कह्युंः—"हे
महामंत्री! तमे मने धर्मनुं फळ प्रत्यक्ष देखाडो, तेमज धर्म करवाथी लक्ष्मी मळे ठे अने न

करवाथी नथी मळती, ते पण देखाम्ही आपो." राजानां आवां वचन सांभळी मंत्रीए कह्युंः– "हे स्वामिन्! आप राजा थया अने बीजा आपना सेवक थया, ए शी रीते बन्युं? अर्थात् ए ज धर्मनुं प्रत्यक्ष फळ छे." तेवारे राजाए कह्युं. "एक म्होटी शिलाना बे ककमा करीने एक नुं पगथीयुं बनावाय अने बीजानी देवमुर्ति बने, तेमां शुं कारण? तेवुंज आ तमारुं वचन छे. एक शिलाना बे ककमा तेमां एके पुन्य शुं कर्युं? अने बीजाए शुं पुन्य न कर्युं? एतो जगत् मां स्वभावथीज भव्य अने अभव्यनी स्थिति छे. अर्थात् एमां कांइ धर्म अधर्मनुं निमित्त नथी. राजानां आवां वचन सांभळी सुमित्रमंत्रीए कह्युंः–" स्वामिन्! आ ठेकाणे अजीव एवा पथ्थरनुं दृष्टांत लागु पम्तुं नथी, कारण के धर्मीने विषे धर्मनी स्थापना थाय छे." पछी कांइक विलक्ष थएला राजाए कह्युं. "मंत्री तमे पोतानी मन वचननी शक्तिथी मने निरुत्तर कर्यो छे; परंतु हे मंत्री! तमे ज्यारे मने प्रत्यक्षप्रभावथी संदेह विनानो करशो, त्यारे हुं धर्म करीश. प्रत्यक्षप्रभाव विना हुं क्यारे पण धर्मकार्य करनार नथी." आ प्रमाणे राजा अने प्रधाननो सभा मध्ये माणसोने अधिक अधिक प्रीति उत्पन्न करनारो बहु संवाद थयो.

एक दिवस प्रधान दिवसे राज्यकार्य करी सांझे घेर आव्यो, ते दिवस चौदस हती, तेथी

तेणे पोसो लइ "हवे हुं घरनी बहार नहीं जाउं" एम विचारी देशावकासिक लीधुं. देशावकासिक लीधा पछी तेणे परमेष्ठीमंत्र जाप करवा मांड्यो.

हवे एम बन्युं के राजाने कांइक म्होटुं कार्य आवी पड्युं, तेथी तेणे प्रधानने बोलाववा माटे प्रतिहारीने मोकल्यो. प्रतिहारीए परमेष्ठीमंत्रनो जप करता एवा मंत्रीने कह्युं के, "अत्यारे कांइ जरुरनुं काम आववाथी तमने राजा बोलावे छे." तेवारे मंत्रीए कह्युं:—"में सवार सुधीनुं पच्चख्काण लीधुं छे, माटे हुं सवारे घर बहार निकळीश." एम कही मंत्रीए प्रतिहारीने पाछो मोकल्यो. पछी पोते एक चित्तथी नवकारमंत्ररुप अमृतना सिंचनथी मनुष्यना अवताररुप वृक्षने सफळ करवा लाग्यो. थोडीवारपछी प्रतिहारीए फरी मंत्री पासे आवीने कह्युं:—"हे मंत्रीश्वर! तमारा व्रतथी अने पोताना हुकमनो भंग थवाथी राजा तमारा उपर बहु कोप पाम्या छे, तेथी तमणे कह्युं छे के, जो मंत्री अत्यारे अहिं न आवे तो तेनी पासेथी प्रधानमुद्रा पाछी लइ त्हारे म्हारी पासे झट आववुं. आ प्रमाणे कही राजाए मने तमारी पासे मोकल्यो छे." प्रतिहारीनां आवां वचन सांभळी मंत्रीए हसीने ते वखते उदासीनी पेठे प्रधानमुद्रा पाछी आपी. प्रतिहारी मुद्रा लइ घरनी बहार गयो एटले मंत्री राज्यचिंता-

नो भार जवाथी सुखे धर्मकार्य करवा लाग्यो.

हवे प्रतिहारी प्रधानमुद्रा लइ, हाथनी आंगळीमां पहेरी पोताने घरे आव्यो, अने हसीने सेवकोने कहेवा लाग्यो केः–"हुं मंत्री थयो छुं." सेवकोए पण "हे मंत्रीराज! धीमे धीमे चालो" एम हसीने कह्युं. पछी पोताना सेवकोसहित मंत्री राज्यमंदिरे जवा माटे घरनी बहार निकळ्यो, एवामां दुष्टकर्मना उदयथी केटलाक हथीयारवाळा लोको प्रगट थया अने तेमणे प्रतिहारीने एवो मार्यो के जेथी ते त्यांज मृत्यु पाम्यो. प्रतिहारीना सुभटोए पण ते शत्रु सुभटोने मार्या. ते वखते त्यां "प्रतिहारी मरायो, प्रतिहारी मरायो" एवो म्होटो कोळाहळ थयो. आ वात राजाए सांभळी, तेथी ते क्रोधरूप अग्निथी बळवा लाग्यो. तेणे धार्युं के, "म्हारुं कार्य करवा गयेला प्रतिहारीने ते कपटी मंत्रीए मारी नांख्यो, माटे जो ए वृद्ध मंत्रीने हुं म्हारी पोतानी तरवारथी मारी नांखुं तोज म्हारा चित्तमां शांति थाय." आवी रीते क्रोधथी बोलतो राजा ज्यां प्रतिहारी अने बीजा सुभटो पड्या हता त्यां आव्यो. पछी तेणे दीवो मंगावी जोयुं तो मंत्रीना सेवको दीठा नहीं, पण कोइ परदेशी सुभटो दीठा; तेथी तेणे "आ मंत्रीना सुभटो नथी पण कोइ परदेशी छे." एम धारी ते सुभटोने पूछयुं के, "तमे

म्हारा प्रतिहारीने शामाटे मारी नांख्यो?" तेवारे क्रोधथी होठने मसता अने डुःखथी पीमा पामता एवा ते सुन्नटोए कह्युं. "हे राजन्! अमने शुं पुछो छो?" डुष्ट दैवे अमारा राजाना अने अमारा मनोरथो ऊट निष्फळ करी नांख्या छे. हे राजन्! सावधानपणे सांन्नळो.

धारावासनगरना राजा सुरसेने म्होटी इछाथी पोताना सेवको सुमित्रमंत्रीने मारवा माटे मोकल्या छे. ए सुमित्रमंत्री अमारा राजा सुरसेन पासेथी दरेक वर्षे बहु दंम ले छे अने अमारा राजना शत्रु एवा, तमने निरंतर पोषण करे छे, तेथी अमे अमारा राजानी आज्ञाथी सुमित्रमंत्रीनो रस्तो रोकीने नन्ना हता, एवामां मंत्रीने ठेकाणे आ प्रतिहारी मार्यो गयो." सुन्नटोनां आवां वचन सांन्नळी ते प्रगट वात कहेनारा बाकी रहेला चार सुन्नटोने राजाए मारी नांख्या. पछी राजा तारापीम पस्तावो करतो करतो परिवारसहित सुमित्रमंत्रीने घेर गयो, त्यां तेणे मंत्रीनो हाथ पकमी कह्युं केः—"हे महान्नाग! पितातुल्य एवा तमारा उपर में डुष्टविचार कर्यो ते म्हारो अपराध क्षमा करो." एम कही क्षमा मागी. वळी कह्युं केः— "जो तमे आजे आ वृत्त न लीधुं होत तो निश्चे तमारुं मृत्यु थात, तो पछी तमारा विना आ पिताथी चालता आवेला वैन्नववाळा राज्यनुं शुं थात? माटे में पवित्र अने त्रण जगतनुं मं

गळकारी एवुं जे वृत्त तेनुं प्रत्यक्ष फळ दीठुं छे. हे तात! आ व्रते तमारा जीवितने पुष्ट कर्युं छे, अने म्हारां सर्व पाप निरंतर शोषी नांख्यां छे. हे सात्विकपुरुषोमां शिरोमणि! तमे म्हारो अपराध क्षमा करो अने प्रसन्न थइ मने सुधर्मने विषे स्थापन करी संसारसमुद्रथी तारो." त्यारे मंत्रीए कह्युं. "महाराज! एमां तमारो अपराध नथी, कारणके तमे पस्तावो करता छता धर्मने विषे बुद्धिने धारण करो छो." पछी जेने फरी प्रधानमुद्रा मळी छे एवा सुमित्रमंत्रीए पूर्णचंद्रनामना गुरु पासे राजाने श्रावकधर्म लेवराव्यो. पोताना अपराधने लीधे सुमित्रमंत्रीथी शंका पामतो एवो सुरसेनराजा पण राज्यलक्ष्मीथी शोभतो छतां कंठमां कुवाडो घाली तेमने शरणे आव्यो. पछी सुमित्रमंत्रीए कहेलां जिनपूजन, पात्रदान, जिनध्यान, तीर्थयात्रा विगेरे उत्तमकार्य करी तेणे पोतानो अवतार सफळ कर्यो.

आ प्रमाणे सुमित्रमंत्री अने राजा बन्ने जणा जिनधर्म पाळी अंते काळ करी महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न थइ सिद्धिपद पामशे ॥ इति सुमित्रमंत्रीनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे सुमित्रमंत्रीनुं दृष्टांत सांभळी सुखकारी एवा देशावकासिकव्रतने विषे आदर करो. छट्ठा दिग्परिमाणव्रतनुं दिवसे दिवसे संक्षेप

करवुं, तेने देशावकासिकव्रत कहेवाय छे. श्रावके ते व्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः—

१ धारेला देशनी उपरना देशमांथी कांइपण वस्तु मगाववी, २ धारेला देशनी उपरना देशमां कांइपण वस्तु मोकलवी, ३ खुखारादि शब्द करी कोइने पोतानी खबर आपवी, ४ पोतानुं स्वरुप देखाडी बीजाने पोतानी खबर आपवी, ५ धारेला देशनी बहार कांकरो विगेरे नांखी पोतानी खबर आपवी.

आ पांच अतिचार देशावकासिकव्रतना जाणवा. पछी आणंदश्रावके जिनेश्वरना मुखथी देशावकासिकव्रत लीधुं. पछी जिनराजे कहेलुं पौषधव्रत ते आणंदश्रावक सांभळवा लाग्यो.

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—हे भव्यजनो! जे व्रतमां दुष्ट व्यापार, आहार, मैथुन अने शरीरसत्कार न कराय तेने जिनेश्वरोए पौषधव्रत कहेलुं छे. ए पौषधव्रत पुण्यरुप शरीरने पोषण करनारुं, ज्ञानावरणादि सर्व कर्मोने शोषण करनारुं, अने कुव्यापारादिकने दूर करनारुं छे. जे श्रावक पर्वने दिवसे श्रद्धाथी पौषधव्रत करे छे, ते श्रावक आ भवने विषे अने परभवने विषे रणसूरनी पेठे सुखसंपति पामे छे." तवारे आणंदश्रावके पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते र

णसूर कोण हतो? अने तेणे पौषधव्रत शी रीते पाळ्युं हतुं?" त्यारे महावीरस्वामीए कह्युंः—

॥ पौषधनामना त्रीजा शिक्षाव्रत उपर रणसूरनी कथा ॥

कांचनपुरनगरने विषे रणसूरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने चोसठकळानी जाण एवी श्रीकांतानामे स्त्री हती. प्रियाने विषे आशक्त एवा राजाए बहु काळ गुमाव्यो ते तेना जाणवामां आव्यो नहीं, तेथी तेणे स्वप्नामां पण सुपात्रदानादि पुन्य कर्युं नहीं.

एक दिवस राजा रणसूर राजसभामां बेठो हतो, एवामां कोइ सुभटे त्यां आवी क्रोधथी कह्युं के, "हे राजन्! तुं जिनधर्म केम नथी सेवतो? अने शंका विनानो थइने विषयोने केम सेवे छे? शुं पोताना गर्वने लीधे यमराजाना दूतोथी तुं भय पामतो नथी? अरे! ते यमराजाना दूतो के जेनमां देव अने दानवोने मर्दन करवानी शक्ति छे ते तो दूर रहो; परंतु जो त्हारा हाथमां बळ होय तो एक म्हारी साथे तो युद्ध कर. वळी हाथी, घोडा, रथ, सुभट संबंधी जे कांइ त्हारुं सामर्थ्य होय ते पण प्रगट कर, के जेने हुं क्षणमात्र जोवुं तो खरो?" सुभटनां आवां वचन सांभळी राजसुभटो जेटलामां तेने मारवा माटे दोड्या तेटलामां ते सुभटे पोतानुं एवुं बळ देखाड्युं के जेथी ते सर्वे तुरत नासी गया. पछी जेम सिंह हरणने पकडी वनमां ल

इ जाय तेम क्रोध पामेलो ते सुभट राजा रणसूरने माथाना वाळ पकडी वनमां लइ गयो. तेवारे राजा बहु खेद पामी विचार करवा लाग्यो केः–"हाय हाय! ए पुरुषे म्हारुं बळ शी रीते नाश कर्युं? हुं शुं करुं? क्यां जाउं? अने कोनी आगळ पोकार करुं? अरे! ते म्हारी श्रीकांता प्रिया अने म्होटुं राज्य ए सघळुं क्यां गयुं? आवी रीते खेद पामेलो राजा जेटलामां निर्भय थइ वनमां भमवा लाग्यो, तेटलामां तेणे एक ज्ञानीमुनिने दीठा. राजाए तेमने वंदना करीने मुनिना वचनथी धर्मदेशना सांभळी. त्यारपछी तेणे मुनिनी उत्तमरुप संपत्ति जोइ पूछ्युं केः–"हे भगवन्! आ शरीरसंपत्तिथी तमे कोइ राजकुळमां जन्म पाम्या हो एम देखाय छे. आपे आ पहेली यौवनावस्थामां केम दीक्षा लीधी छे?" त्यारे मुनिए कह्युंः–"राज्य भोगवे छते तेमज बहु भुजबळ तथा कोटी सुभट छतां त्हारी पेठे हुं म्हारा आत्माने मृत्युथी कोइ रक्षण करनारो न देखीने अति वैराग्यनी भावनाथी भावेला हृदयमां विचार करीने में दीक्षा लीधी छे, तेथी हुं जगतनुं अने आत्मानुं शरण थयो छुं." पछी राजा चित्तमां चमत्कार पामी विचार करवा लाग्यो के, "निश्चे आ मुनिराज ज्ञानबळथी लोकालोकने जाणी शके छे." आवी रीते विचार करी तेणे मुनिने पूछ्युं केः–"हे भगवन्! म्हारी पासे

कोटी सुभट छतां मने अहिं कोण लाव्युं?" आ प्रमाणे राजाए पूछवाथी मुनिए कह्युंः—

"हे राजन्! पांचमा देवलोकमां अमृतप्रिय नामनो देवता रहे छे, ते अहिं मने वंदन करवा आव्यो हतो, तेणे मने एम पूछयुं के, "ज्यारे हुं चवीश त्यारे म्हारा विमानने विषे कोण उत्पन्न थशे?" त्यारे में कह्युं.—"हे देवनाथ! रणसूर नामनो राजा त्हारा स्थाने देवता थशे." पछी देवताए कह्युं. "तेतो पोतानी श्रीकांता नामनी स्त्रीने विषे आशक्त थयेलो छे, तो ते शी रीते बोध पामशे?" में कह्युं. "हे देवराज! तुं तेने अहिं लावीश त्यारे ते बोध पामशे."

हे रणसूर! म्हारा आवां वचनथी ते स्नेहवाळो देवता तने अहिं लाव्यो छे, तो हवे तुं आ लोक अने परलोकना हितने अर्थे जिनराजना धर्मने आदर." पछी राजाए जेटलामां समकितमूळ बार प्रकारनो श्रावकधर्म आदर्यो, तटलामां देवताए प्रगट थइ तेने फरीथी तेना राज्यासन उपर बेसार्यो. पछी रणसूरराजा "जीवित सुधी आठम चौदस विगेरे पर्वने दिवसे पौषधव्रत करीश." एवो घोर अभिग्रह लइ जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस राजा रात्री वखते पोताना घरमां गयो, त्यां तेणे लक्ष्मीना सरखी पोतानी श्रीकांता प्रियाने दीठी नही, तेथी चिंता पामेलो ते राजा पोताना माणसो सहित चारे तरफ

शोध करवा लाग्यो; परंतु प्रियानी खबर मळी नहीं. पछी तेणे हाथमां फळ फूल विगेरे लइ निमित्तना जाण पुरुष पासे जइने पूछ्युं केः—"हे महाभाग! म्हारी स्त्री क्यां गइ छे? अने ते मने कइ दिशा तरफथी मळशे?" तेवारे निमित्तना जाण पुरुषे कह्युंः—"हे राजन्! तमे उत्तरदिशा तरफ जाओ, त्यां तमने तमारी स्त्रीनो मेळाप थशे." पछी राजा उत्तरदिशा तरफ चाल्यो अने पांचमे दिवसे एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोच्यो; त्यां तेणे धनंजयनामना यक्षनुं म्होटुं मंदिर दीठुं, ते दिवसे चौदश होवाथी महासत्त्वधारी राजा ते यक्षमंदिरमां पौषधव्रत लइ स्थिरचित्तथी बेठो. आ वखते यक्ष राजाने धर्मध्यान तत्पर जाणी तेनी परिक्षा करवा माटे जूदीजूदी चेष्टाथी अनुकुळ अने प्रतिकुळ उपसर्ग करवा लाग्यो. वळी कोइ एक दूत त्यां आवी ते पौषधधारी राजाने कहेवा लाग्यो केः—"हे राजन्! कोइ पुरुष त्हारी श्रीकांताने लइ आ जाय, माटे तुं ऊठ तेनी पाछळ जा." ते पुरुषनां आवां वचन सांभळी राजा विचार करवा लाग्यो के, "माता, पिता अने स्त्री विगेरेनो संबंध मने बहुवार थयो छे; परंतु आ व्रतनो संबंध क्यारेपण थयो नथी, तो अत्यारे आ धारेला व्रतने शी रीते विराधुं? आम धारी राजाए जेटलामां पोतानुं मन स्थिर कर्युं, तेटलामां भयभ्रित एवी श्रीकांता राणी आवीने

तेने कहेवा लागीः—"हे नाथ! हुं आ दुष्ट पुरुष पासेथी म्होटा कष्टे छुटीने अहिं आवी छुं, ते पुरुष म्हारी पाछळ आवे छे माटे म्हारुं रक्षण करो." आ प्रमाणे कही जेटलामां ते श्री-कांता राजाना पग आगळ आवीने बेसे छे; तेटलामां ते दुष्ट पुरुष त्यां आवीने विलाप करती एवी श्रीकांताने दुःख देवा लाग्यो. श्रीकांता बहु दीनस्वरथी सोर करती राजाने कहेवा लागीः—"हे नाथ! म्हारुं रक्षण करो, रक्षण करो. एवो कयो पुरुष होय के जे आवी रीते दुःख पामती एवी पोतानी स्त्रीनी सार संभाळ न ले? तमारो एटलो बधो स्नेह क्यां जतो रह्यो? हे स्वामिनाथ! आ दुष्ट पुरुष आवी रीते मने दुःख आपे छे छतां तमे म्हारुं रक्षण केम करता नथी?" आवी रीते स्त्रीनो विलाप सांभळ्या छतां पण महा धैर्यधारी एवो ते रणसूरराजा पोताना धर्मध्यानमांथी जरा पण चळ्यो नहीं. पछी यक्षे प्रतिकुळ उपसर्गो जेवा के धुळनो वरसाद, वींछी, साप, कीडी, वाघ, सिंह, हाथी अने वैताळ विगेरेथी पीडारुप बहु उपसर्गो कर्या, तोपण मेरुपर्वतनी पेठे ते राजा चळ्यो नहीं. तेथी प्रसन्न थएला यक्षे हर्षथी प्रगट थइने राजाने कह्युंः—"हे राजन्! तुं धन्य, पुन्यवंत अने त्रणभुवनने विषे नमस्कार करवा योग्य छे के जे तुं व्रतने विषे स्थिरपरिणामवाळो रह्यो. हे राजन्! वैताढ्यपर्वतनी दक्षिणश्रे

णी उपर गगनवल्लभ नामे नगर छे, त्यां सौभाग्यनो भंमार अने महा लक्ष्मीवान् एवो प्र- सिद्ध विद्याधरराजा राज्य करे छे, तेने सौभाग्यसुंदरी नामे स्त्री छे. एक दिवस ते विद्याधर राजा रुपना मदने लीधे त्हारी स्त्री श्रीकांताने हरण करी वैताढ्यपर्वत उपर लेइ गयो, त्यां थी वीजा पर्वत उपर लइ जइ जेटलामां तेनुं शील खंमित करवा लाग्यो, तेटलामां ते पर्व तना अधिपति देवताए तेने लाकमीथी एवो मार्यो के जेथी ते तुरत मृत्यु पाम्यो."

आ प्रमाणे कही यक्ष ते पर्वत उपरथी श्रीकांताने त्यां राजा पासे लाव्यो, अने पछी बन्नेने तेमना नगरमां पहोंचाड्यां.त्यां यक्षे राजाने तेना राज्यासन उपर बेसारी, बहु मणि तथा सोना म्होरोनो वरसाद वरसावी, तेमज राजानी स्तुति करी ते धनंजययक्ष पोताने स्थानके गयो.

पछी रणसूरराजा पर्वतिथिने विषे उत्तम प्रकारे पौषधव्रत करवा लाग्यो, अने जिनरा जनो धर्म सारी रीते पाळवा लाग्यो. अनुक्रमे ते राजा आयुष्यनो क्षय थये ब्रह्मदेवलोकमां म्होटा विमानने विषे अमृतप्रिय नामे देवता थयो. ॥ इति रणसूरनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे आ रणसूरराजाना दृष्टांतने सांभ ळी पौषधव्रतने विषे आदर करो. ते पौषधव्रत चार प्रकारनुं छे. १ आहार पौषध, २ शरीर

सत्कार पौषध, ३ ब्रह्मचर्य पौषध, ४ अव्यापार पौषध. श्रावके ते पौषधव्रतना पांच अतिचार जाणवा, परंतु ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणेः—

१ शय्या अने संथारानुं पडिलेहन न करवुं अथवा बराबर न करवुं; २ शय्या अने संथाराने न पूंजवुं अथवा बराबर न पूंजवुं; ३ मात्रुं विगेरे परठववानी भूमिनुं पडिलेहन न करवुं अथवा बराबर न करवुं; ४ मात्रुं विगेरे परठववानी भूमिने न पूंजवी अथवा बराबर न पूंजवी; ५ पौषधव्रत बराबर न पाळवुं.

पछी शिवानंदानो पति आणंदश्रावक पौषधव्रत लइ बारमुं अतिथिसंविभागव्रत सांभळवा लाग्यो.

(श्री महावीरप्रभुए कह्युं के):—"जे महाधैर्यधारी पुरुष अतिथिसंविभागव्रत निरंतर पाळे छे, ते पुरुष आ लोकमां भोगसंपत्ति मेळवी परलोकमां मोक्षसंपत्ति पामे छे. अतिथि साधुने कहेवाय छे, माटे जे पुरुष साधुने दान आपे ते पुरुष जिनदत्तनी पेठे आ लोकमां बहु लक्ष्मी पामी परलोकमां मोक्षसुख पामे छे." तवारे आणंदश्रावके पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते जिनदत्त कोण हतो? अने तेणे साधुने दान शी रीते आप्युं? त्यारे भगवाने कह्युंः—

॥ अतिथिसंविभागनामना चोथा शिक्षाव्रत उपर जिनदत्तनी कथा ॥

पोतनपुर नामना नगरने विषे भद्रक स्वभाववाळो, दान आपवामां प्रीतिवाळो, अने महा धनवंत एवो जिनदत्त नामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धर्मने विषे रुचिवाळी पवित्र स्त्री हती. एक दिवस धर्मप्रभ नामना आचार्य ते नगरने विषे समसर्या, ते वखते जिनदत्त शेठ तेमने वंदना करवा गयो. त्यां तेणे धर्मदेशना सांभळी श्रावकधर्म अंगीकार करी गुरुपासे एवो अभिग्रह लीधो के, "आजथी जीवितपर्यंत हुं एकांतरे उपवास, त्रण काळ जिन पूजा अने बंन्ने संध्यावखते आवश्यक करीश." पछी ते जिनदत्त शेठ घेर आवी मन, वचन अने कायाथी जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

हवे केटलोक समय गये जिनदत्त पोताना पूर्वकर्मना दोषथी निर्धन थयो. घरमां एवी कांइ वस्तु न रही के जेनाथी ते वेपार करे. ते वखते तेनी स्त्रीए कह्युं के:—"हे स्वामिनाथ! म्हारा पिताने घरे जाओ अने त्यांथी बहु धन लावी आपणी आजीविका चाले ते प्रमाणे वेपार करो." जो के जिनदत्त शेठ ससराने घरे जवुं इच्छतो नहोतो, तोपण दरिद्रपणाथी दुःखी थएली स्त्रीए कह्युं, तेथी ते त्यां जवा तैयार थयो; कारणके ससराना घर विना बोजेथी तेने धन

मळी शके तेम नहोतुं. पछी जिनदत्त प्रयाण करवा लाग्यो ते वखते तेनी स्त्रीए तेने मार्गमां खावा माटे साथवानुं भाथुं आप्युं, ते लइ जिनदत्त चाल्यो. पहेले दिवसे तेने उपवासनो वारो हतो अने बीजे दिवसे पारणाने दिवसे मार्गमां कोइ पात्र साधु मळवाथी तेमने साथवो वहोरावी दीधो. त्रीजे दिवसे उपवास थयो, अने चोथे दिवसे ते ससराने घेर पहोंच्यो. त्यां तेणे जिनशास्त्रमां कहेली विधि मात्रुं विगारणुं कर्युं. पछी ससराए पूछ्युं.—"तमारुं आववुं शा कारणथी थयुं छे?" त्यारे [illegible] प्रमाणे [illegible] धन लेवा माटे आव्यो छुं." जिनदत्तनां आवां वचन सांभळी तेना ससराए [illegible] परिवारने एकांतमां बोलावी विचार करवा मांड्यो. "आपणे घेर आवेलो जमाई [illegible] तो शुं करवुं?" तेवारे परिवारे कह्युं. "एने जेटलुं धन आपशुं तेटलुं ते खाइ ज[illegible]शे अहिं नहिं आवे! माटे कुळदेवीने पूछीए अने जेम कुलदेवी कहे तेम करीए."

जिनदत्ते कह्युं
पोताना परि
न पा

पछी कुलदेवीनुं आराधन कर्युं, एटले देवीए आवीने तेमने कह्युं केः—"हे महाभाग! ए जिनदत्ते मुनिने दान आप्युं छे तेना चोथा भागनुं पुन्य जो ए तमने आपे तो तमे तेने बहु धन आपजो. पण जो ए पुन्यनो चोथो भाग न आपे तो आपशो नही." देवीनां आवां वचन

सांभळी ससराए जिनदत्तने कह्युंः—"हे जिनदत्त शेठ ! जो तमे मुनिने आपेला दानना पु-न्यनो चोथो भाग मने आपो तो हुं तमने बहु धन आपुं. पुन्यनो चोथो भाग आप्या विना हुं तमने धन आपीश नहीं." त्यारे जिनदत्ते कह्युं. "तमे मारी पासे आ अयोग्य वचन शुं कह्युं? कोण मूर्ख पुरुष कल्पवृक्षने उखेडी लींबडाना झाडने वावे? अथवा कोण मूर्ख पुरुष म्होटा हाथीने वेची गधेडो खरीद करे? पशु विगेरे तिर्यंचयोनिमां गति करनारा जीवने मनुष्यसुख, देवसुख अने छेवट मोक्षसुख पण आपनारुं मुनिदाननुं पुन्य छे, ते पुन्यने वेची हुं आ नाशवंत एवा धननी इच्छा शीरीते करुं?" जमाइनां आवां वचन सांभळी ससराए जिनदत्तने जरापण धन आप्युं नहीं, तेमज जिनदत्ते लाजथी तेने कांइ कह्युं पण नहीं. कारणके मानरुपी धनवंतपुरुषो पोताना कुळनी मर्यादा त्यजी देता नथी. कह्युं छे केः—

लज्जा वारेइ इमं, असंपया भणइ मग्गि रे मग्गि ॥
दिन्नं मानकवाडं, देहित्ति न निग्गाया वाणी ॥

भावार्थः—पुरुषने मागतां लाज वारी राखे छे, अने दारिद्रय ते पुरुषने वारंवार कह्या करे छे के माग! माग!! तेमां मानरुप कमाड वसाइ गयुं तेथी पुरुपना म्होंमांथी "आपो" एवी

याचनारुप वाणी निकळी शकती नथी.

हवे निराश थएलो जिनदत्तश्रावक ठानी रीते पाछो वळ्यो अने पोताना गामनी नदीने कांठे आवी पहोंच्यो, त्यां ते विचार करवा लाग्यो केः—"मने म्हारी स्त्रीए बहु आग्रह करी पोताना पिताने घेर मोकल्यो हतो तेथी ते म्हारुं आवुं निर्धनरुप जोइ बहु दुःख पामशे." आवी रीते विचार करी ते नदीमांथी गोळ गोळ कांकरा लइ तेनी एक पोटली बांधी पोताने घेर आव्यो. स्त्रीए पोताना पतिने पोटली लइ आवतो जोइ बहु हर्ष पामी अने आसन, पाणी विगेरे आपीने संतोष पमाड्यो.

पछी स्त्री घरनी अंदर पोटली लइ गइ अने ते पोटलीमांथी एक बहु मूल्यवाळुं रत्न लइ तेने घरेणे मूकी तेनुं सीधुं सामान लावीने पतिनी भक्ति करवा लागी; तेथी जिनदत्तशेठ विचार करवा लाग्यो के, "आ म्हारी स्त्री देवुं करी म्हारे माटे भोजन बनावे छे, परंतु पाछळथी तेने आ म्हारी भक्ति दुःख आपनारी थइ पडशे." पछी जिनदत्ते कह्युंः—"अरे भोळी! जे मूर्ख माणस आवक अने खरचनो विचार कर्या विना बहु खरच करे छे ते पाछळथी बहु दुःख पामे छे. कह्युं छे केः—

आयव्ययमनालोच्य, यस्तु वैश्रवणायते ॥
अचिरेणैव कालेन, स तु व श्रमणायते ॥

भावार्थः—जे पुरुष आवक खरचनो विचार कर्या विना कुबेरनी पेठे धन उडावे छे, ते पुरुष थोडा काळमां निर्धन बनी जाय छे.

स्त्रीए हसीने कह्युं:—प्राणनाथ! तमे म्हारा पिताना घेरथी आटलीवधी लक्ष्मी लाव्या छो छतां मने केम छेतरो छो?" पछी चित्तमां चमत्कार पामेला जिनदत्तशेठे पोटली जोइ तो तेमां कांकराने मुनिदानना प्रभावथी रत्नरुप थएला दीठा. तेवारे "निश्चे आ कांकरा पात्रदानना प्रभावथी रत्नरुप थया, ए लोकमां फळ थयुं अने परलोके मोक्षसुखरुप फळ थशे." एम धारी शेठे पोतानी प्रियाने कह्युं के, "हे भोळी! तुं जरा गर्व करीश नहीं, म्हारा पिताए मने कांइ आप्युं नथी, परंतु प्रासुकदानना प्रसादथी कांकरा आ रत्नरुप थया छे." पछी जिनदत्तशेठ मुनिदानना प्रभावथी ते रत्नोवडे आ लोकमां बहु समृद्धिवाळो थयो अने परलोकमां मोक्षसुख पामशे. ॥ इति जिनदत्तनी कथा ॥

अतिथिसंविभाग उपर जिनदत्तनुं दृष्टांत सांभळीने आणंदश्रावके बारमुं अतिथिसंविभा

गव्रत धारण कर्युं. अतिथिसंविज्ञागव्रत ते न्यायथी मेळवेला कल्पनीय अन्न पान विगेरे देश, काळ, श्रद्धा, सत्कार विगेरेना क्रमसहित उत्कृष्ट ज्ञक्ति अने पूज्य अनुरागवमे पोताना उपर अनुग्रह बुद्धिथी परंतु आ लोक अने परलोकना सुखनी इछा न राखतां अतिथि–साधुमुनि राजने जे अपाय ते अतिथिसंविज्ञागव्रत कहेवाय छे. श्रावके ते व्रतना पांच अतिचार जणवा; परंतु ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः–

१ सचित्त पृथ्वी विगेरे उपर मूकेलुं अन्न पाणी देवुं; २ सचित्त वस्तुथी ढांकेलुं अन्न पाणी देवुं; ३ वहोरवा आवेला साधु उपर मत्सर करवो; ४ जे वस्तुनो जे काळ कह्यो होय ते काळ वित्या पछी आपवुं; ५ पोताने दान आपवा शक्ति छतां चाकर विगेरे बीजा माणस पासे अपाववुं.

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):–जे श्रावक विधि प्रमाणे शुद्ध संलेखना करे छे, ते क्षणवारमां गाढ कर्मबंधनने ढीलां करी नांखे छे. वळी जे श्रावक मन वचन अने कायाथी शुद्ध संलेखना करे छे, ते श्रावक आ लोकमां विषयसुख ज्ञोगवी थोमा काळमां मोक्षसुख पामे छे. ते संलेखनाना पांच अतिचार छे. ते आ प्रमाणेः–१ आ लोकनी अज्ञिलाषा करवी; २ परलोकनी अज्ञिलाषा करवी; ३ जीवितनी अज्ञिलाषा करवी; ४ मरणनी अज्ञिलाषा करवी; ५ काम

ज्ञोगनी अनिलाषा करवी. प्रभुनां आवां वचनथी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके पूछ्युंः—

"हे ज्ञगवन्! संसारसमुद्रने विषे वहाणसमान, अतिचाररहित अने सम्यक्त्वने लीधे अति मनोहर एवां आ व्रतो म्हारे आपना प्रसादथी जावजीव सुधी थाओ. वळी हे स्वामिन्! हुं परतिर्थिउने प्रणाम पूजादि नहीं करुं; परतिर्थिउना देवने नमस्कार नहीं करुं; बीजा मत वाळाए ग्रहण करेला अरिहंतना चैत्यने नमस्कार नहीं करुं; परंतु राजानो आग्रह, गणनो आग्रह, बळवंत पुरुषनो आग्रह, देवतानुं परवशपणुं, जीवितनो उपाय, उर्निक्षनुं पमवुं, तेमज गुरु, माता पिता विगेरेनो हठ इत्यादि कारणो विना. वळी हे ज्ञगवन्! हुं सामग्री छतां मुनिउने अशन विगेरे चार प्रकारना आहार, ऊन, लुगमां, पात्र, कांबळ, शय्या, औषधि विगेरे कल्पीतवस्तुउ आपीश." प्रभुनां वचनथी चिंतामणीसमान जिनधर्म अंगिकार करी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके फरी पण ज्ञगवानने कह्युं केः—"हे नाथ! आजे म्हारो जन्म अने जीवित सफळ थयुं. आजे तमारुं शासन मने प्राप्त थयुं तेथी हुं आजे त्रणलोकनुं राज्य पाम्यो. दरिद्रावस्था छतां ज्ञंमार मळ्यो, तेमज आजे म्हारा घरआंगणे कल्पवृक्ष फळ्युं; कारण के पूर्वे क्यारे पण नहि मळेलो तमारो धर्म मने मळ्यो. में जीवादि नव पदार्थोने सारी रीते उळख्या छे."

आणंदश्रावक आ प्रमाणे करी अने जिनराजने नमस्कार करी पोताना घरने विषे गयो, त्यां तेणे पोतानी स्त्री शिवानंदाने कह्युं केः—"द्युतिपलाशनामना चैत्यने विषे श्री वीरप्रभुना वचनथी में उत्तम एवो धर्म गृहण कर्यो छे, माटे हे प्रिया! तुं पण त्यां प्रभुनी पासे जइ धर्म अंगिकार करी पोताना जन्मने सफळ कर." पतिनां आवां वचन सांभळी मनमां बहु हर्ष पामेली शिवानंदा पालखीमां बेसी तुरत समवसरणमां जइ वीरस्वामिने वंदना करी कहेवा लागी केः-"हे स्वामिन्! मने श्रावकधर्म कहो, के जेथी हुं अपार एवा संसाररुप समुद्रने तरी जाउं."

पछी वीरभगवाने धर्म कह्यो, ते सांभळी जेनां रुंवाडां उभां थयां हतां एवी ते शिवानंदाए सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्म गृहण कर्यो. पछी शिवानंदा वीरप्रभुना बन्ने पगमां वंदना करी पोताना आत्माने धन्य मानती छती हर्षथी पोताना घरे गइ.

आ वखते गौतमस्वामीए वीरप्रभुने नमस्कार करीने पूछ्युं केः—हे भगवन्! आणंदश्रावक आ भवने विषे दीक्षा लेशे के नहीं? त्यारे भगवाने कह्युंः—"हे गौतम! आणंदश्रावक आ भवने विषे दीक्षा लेशे नहीं."

हवे हर्ष पामेलो आणंदश्रावक पोतानी स्त्रीसहित जिनेश्वरे कहेलो श्रावकधर्म उत्तम

श्रावकनी पाळवा लाग्यो. कह्युं छे केः—

भवसयसहस्सदुलहे, जाइजरामरणसायरुत्तारे ॥
जिणवयणम्मिगुणायरे, खणमवि माकाहिसि पमायं ॥

भावार्थः—हे भव्यजीव! लाखो जन्मथी पण न मेळवी शकाय एवा, तेमज जाति, वृद्धावस्था, मरणरुप समुद्रने पार उतारनार एवा जिनराजना वचनरुप गुणोना समूहने विषे एक क्षणमात्र पण प्रमाद न कर.

पछी वधती एवी श्रद्धाए करी स्त्रीसहित आणंदश्रावकने जिनराजनो धर्म पाळतां चौद वर्ष गयां. पंदरमा वर्षने विषे धर्मजागरीका करतो एवो आणंदश्रावक विचार करवा लाग्यो केः—“में आज सुधी म्होटाइ मेळवीने म्हारा कुटुंबनुं पोषण कर्युं, हवे पडिमारुप धर्म करुं तो म्हारुं सारुं थाय.” आवी रीते विचार करी आणंदश्रावके पोताना सर्व कुटुंबने बोलावी चार प्रकारना आहार, पान, वस्त्र, तांबुल इत्यादि आपी संतोष पमाडीने कह्युं केः—“जो तमे मने आज्ञा आपो तो म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी हुं श्री वीरप्रभुए कहेली पडिमाधर्म आदरुं.” कुटुंबी लोकोए रजा आपी एटले तेणे पोताना म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंप्यो.

पछी ते कोल्लागसन्निवेशमां के ज्यां पोताना कुटुंबी लोको रहेता हता त्यां पोताना घर नी पोषधशाळाने पूंजी, मात्रा अने थंन्डिलनी जूमिने शुद्ध करी अने पछी शंथारो करी तेना उपर मोहरुप मळरहित थइने बेठो. त्यां वीरप्रभुनुं मनमां स्मरण करी अने जिनराजनोधर्म अंगीकार करी पडिमा तप करवा लाग्यो.

अहिं अगीयार पडिमानी गाथा कहे छे.

दंसणवयसामाइय, पोसहपडिमा अबंजसच्चित्ते ॥
आरंज पेस उद्दिठवज्जए समणजूएअ ॥

जावार्थः—१ दर्शन पडिमा ते एक माससुधी अतिचार विना सम्यक्त्वनुं पालन करवारुप जाणवी. एवी रीते बीजी पडिमामां पूर्वविधि सहित एक एक मासने वधारता जवुं. २ व्रत पडिमा, ३ सामायिक पडिमा, ४ पौषध पडिमा, ५ कायोत्सर्ग पडिमा, ६ मैथुनत्याग पडिमा, ७ सचितत्याग पडिमा, ८ पोते आरंज करवाना त्यागरूप पडिमा, ९ बीजापासे आरंज कराव वाना त्यागरुप पडिमा, १० उद्देशीने करेला जोजन विगेरे पदार्थोनो त्याग करवारुप पडिमा, ११ साधुनी पेठे लोच करी तथा साधुनो वेष पहेरी परिमाण घेरथी आहार लाववारुप पडिमा.

त्रणकाळ जिनेश्वरनुं पूजन करनारो, छ आगाररहित, सम्यक्त्वदर्शनवाळो अने शंकादि पांच दोषथी वूटो थएलो आणंदश्रावक दर्शनपडिमा तप करवा लाग्यो. कह्युं छे केः—

संकाइसल्लविरहिअ सम्मदंसणजुअ जो जंतु ॥ सेसगुणविप्पमुक्को एसाखलुहोइ पडिमाउ॥

भावार्थः—जे प्राणी शंका, कांक्षा, विचिकित्सा, कुलिंगिप्रशंसा अने कुलिंगि परिचय एटलाथी मुक्त होय, तेमज व्रत विगेरे गुणो विनानो होय, परंतु सम्यक्त्वदर्शनसहित होय तेने पहेली पडिमा जाणवी.

पंच य अणुव्वयाइं, अइयारविवज्जियाइ दो मासं ॥सम्मद्दंसणजुतो, पालइ पडिमाइ बीयाए॥

भावार्थः—सम्यक्त्वदर्शनसहित अतिचार विना पांच प्राणातिपातादिना त्यागरूप अणुव्रत बे मास सुधी पाळवा ते बीजी व्रतपडिमा कहेवाय छे.

तईयाए पडिमाए, पइदिवसं सो कुणेइ सामाइअं ॥ दोसंऊ पुव्वविहीइ, संजुअ तिन्नमासेजा ॥

भावार्थः—त्रीजी सामायिकपडिमाने विषे ते आणंदश्रावक हमेशां पूर्वनी विधिसहित त्रण मास सुधी सामायिक करवा लाग्यो.

अठमि चऊद्दसी, पुणिमाइं पव्वेसु पोसह कुणइ ॥पडिमाइं चतुत्थीए, चउमासे पुव्वविहिसहिउ॥

भावार्थः—चोथी पौषधपडिमाने विषे चार मास सुधी पूर्व विधिसहित आठम, चौदश, पुनम विगेरे पर्वतिथिने दिवसे ते आणंदश्रावके पौषधव्रत कर्युं.

दंसणमूलदुवालस, वयाइ पालेइ निरइआराइं ॥ असणाणो दियाभोइ, अवडकच्छोत्ति सो संतो॥
दिणिबंभयारिरत्ति,परिमाणकडोअपडिमदिणवज्जं॥अठमिचौदिसी,पुणिमाइपव्वेसुरयणीए ॥
काउसग्गम्मिठिओ,सोझायइतिअमणेजिणेसरे॥एअंपडिमापडिमं,आराहईजावपणमासे ॥

भावार्थः—नहावानुं बंध करनार, दिवसे भोजन करनार अने काछने वश करनार एवो आणंदश्रावक सम्यक्त्वमूल दुवालसादि व्रतोने पाळवा लाग्यो. दिवसे ब्रह्मचर्यव्रत पाळनारो अने रात्रीए मैथुननो परिमाण राखनारो वळी पडिमाना दिवसने तेमज आठम, चौदश, पुनम विगेरे पर्वतिथिनी रात्रीए पण ब्रह्मचर्यव्रत पाळनारो वळी कायोत्सर्गमां रहेलो अने सर्वे जिनेश्वरोनुं मनमां ध्यान धरतो ते आणंदश्रावक आ पांचमी कायोत्सर्गपडिमाने पांच मास सुधी आराधना करवा लाग्यो.

छठीए छम्मासे, अबंभसवहा विवज्जेइ ॥ सिंगारकहमयठी, संगाविमुसाइ परिमुक्को ॥

भावार्थः—छठी मैथुनत्यागपडिमाने विषे छ माससुधी शृंगारनी कथा, स्त्रीनो संग अने

आजूपण विगेरेने त्यजी दइ आणंदश्रावक सर्व प्रकारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवा लाग्यो.

सच्चित्तं असणाई, अ आहारं सत्तमासपज्जं तं ॥पडिमाइ सत्तमीए, वज्जइ सो पूव्वविहिजुत्तो ॥

भावार्थः—सातमी सचितत्यागपडिमाने विषे पूर्वनी छ पडिमाविधिने पाळता एवा आणंदश्रावके सात माससुधी सचित एवो चार प्रकारनो आहार त्यजी दीधो.

सयमारंभ न कुणइ, कीरइ आजीवअठ्ठमियरेहिं ॥अठमिआए अठ्ठमासे, पुव्वुत्तविहिसहिओ ॥

भावार्थः—आठमी पडिमाने विषे पूर्वनी सात विधिसहित एवा आणंदश्रावके पोतानी आजीविकाने अर्थे पोते आरंभ कर्यो नहीं, तेम बीजानी पासे कराव्यो पण नहीं.

पुत्ताइ निहिअनिअगिहभारो, न करेइ नो करावेइ ॥नयमीइ महारंभे, नवमासे पुव्वविहिजुत्तो ॥

भावार्थः—नवमी पडिमाने विषे पूर्वनी विधिवाळा अने पुत्रादि उपर घरनो भार मूकनारा आणंदश्रावके नव माससुधी महा आरंभ कर्यो नहीं अने कराव्यो पण नहीं.

असणाइ अ आहारं, उद्दिठकडं न भुंजएसोवि ॥छूरमुंडो अह सिहलिं, धरेइ दसमास पज्जंतं॥

जं निहिअं धनजायं, पुछ्छताणं कहेइ संमुत्तुं ॥सव्वं गिहस्स कज्जं, वज्जइ दसमीइ पडिमाए॥

भावार्थः—दसमी पडिमाने विषे दस माससुधी उद्देसीने करेलो अशनादि चार प्रकारनो

आहार न खाधो, तेमज अस्त्राथी हजामत कराववी अथवा तो माथे वाळ पण राख्यो नहीं. वळी जे धन घरमां दाटयुं हतुं, ते सर्व उपरथी पोतानी ममता उतारवा माटे पूछता एवा पुत्रादिकने घरना कामसहित कही दीधुं.

इक्कारसीइ समणुवासोवि, पडिमाइं समणब्भूआए ॥कप्पं च चोलपट्टं, मुहवत्तिं धरइ धम्मधयं॥

भावार्थः—साधुना सरखी उपमावाळी अगीयारमी पडिमाने विषे ते श्रावके उत्तरासंग, चोळपटो, मुहुपती अने रजोहरण धारण कर्युं.

गिण्हेइ गहिअपत्तं, फासुअ असणाइ सयणेसु ॥पडिमापडिवन्नसय, भिक्खं देहीत्ति वयणाउ ॥

भावार्थः—पडिमाधारी ते श्रावके पात्र लइ कुटुंबीउना घरने विषे जइने "पडिमाधारी एवा मने भिक्षा आपो." एवुं वचन कह्युं.

कोसि तुमइअ पुठो, समणाणमुवासगेइ अ भणेइ ॥पंचसमिउत्तिगुत्तो, लोअं भद्दं च कारेइ ॥

भावार्थः—कोइ एम पूछे के 'तुं कोण छुं?' त्यारे ते व्रतधारी कहे के, "पांच समित्तिथी समित अने त्रण गुप्तिथी गुप्त एवो हुं साधुउनो उपासक छुं. पडिमाधारीए लोच करावको अथवा भद्र (हजामत) कराववी.

जाविकारसमासे, कुणेइ समणाण सयलमायारं ॥दिछिन्नाणं किंचिं, जंतमुवरिमाइय कुणेइ॥

भावार्थः—अगीयार माससुधी आ प्रमाणे साधुनो सघळो आचार पाळ्यो, तेमज निचे निचेनी जे जे पडिमा छे तेनुं सघळुं कार्य उपर उपरनी पडिमाने विषे कर्युं.

महा धैर्यधारी आणंदश्रावक आवी रीते अगीयार पडिमानुं घोर तप करी बहु दुबळो थइ गयो; जेम जेम कठीण एवा तपथी तेनुं शरीर शक्तिविनानुं थयुं, तेम तेम धर्मने विषे तनु मनोबळ वधवा लाग्युं. पछी पोताना शरीरना बळनुं बहु उंडापणुं जाणी जिनेश्वरना चरणनुं स्मरण करता एवा ते आणंदश्रावके संलेखना करी अनशन व्रत लीधुं. आ वखते तेने अखंडित एवा वैराग्यना रंगथी अवधिज्ञान उत्पन्न थयुं. ए अवधिज्ञानना बळथी तेणे पूर्व, पश्चिम अने दक्षिण दिशामां लवणसमुद्रमां पांचसें योजनप्रमाण क्षेत्र जोयुं; उत्तर दिशामां हिमवंत पर्वत दीठो; निचे नारकीलोकमां लोलुक नामनो नरकवास दीठो अने उपरना लोकमां सौधर्मदेवलोक जोयो. छेवट आणंदश्रावके पोतानो सघळो मोह दूर कर्यो, एवामां देव अने दानवोना समूहथी विंटलायला श्री वीरप्रभु सोनाना कमळ उपर पग मकता मूकता वाणिजगामना उद्यानमां समोवसर्या. ते वखते सर्वे नगरवासी लोको तेमने

वांदवा गया, त्यां धर्मदेशना सांभळी वैराग्यना रंगथी रंगाइ गयां छे चित्त जेमनां एवा ते नगरवासी लोको पोतपोताने स्थानके गया.

पछी देदिप्यमान शरीरनी कांतिवाळा, शांत चित्तवाळा, पुर्ण श्रुतज्ञानवाळा अने विविध प्रकारनी लब्धिथी भरपूर एवा श्री गौतमस्वामी निरंतर छठ्ठभक्ते पारणुं करता होवाथी ते श्री वीरप्रभुनी आज्ञा लइ वाणिजगामसमां गोचरीने अर्थे आव्या; त्यांथी प्राशुकआहार लइ कोल्लागसन्निवेश गाममां आव्या; त्यां तेमणे लोकोना म्होम्हेथी सांभळ्युं के, 'आणंद श्रावके अनशन लीधुं छे.' पछी श्री गोतमस्वामी आणंदश्रावकने वंदना करावबा माटे पौषधशाळामां गया. त्यां आणंदश्रावक उठीने तेमनी सन्मुख जवा शक्तिवंत नहोतो, तेथी तेणे गौतमस्वामीने पोतानी पासे बोलावी वंदना करी. पछी तेणे पूछ्युंः—"हे भगवन्! गृहस्थश्रावकोने पण अवधिज्ञान उत्पन्न थाय छे.?" त्यारे श्री गौतमस्वामीए कह्युंः—"हा. श्रावकोने पण अवधिज्ञान उत्पन्न थाय छे." तेवारे आणंदश्रावके कह्युं. "हे भगवन्! मने पण अवधिज्ञान उत्पन्न थयुं छे, जेथी हुं पूर्व, पश्चिम अने दक्षिणदिशा तरफ लवणसमुद्रमां पांचसें योजनप्रमाण क्षेत्र जोउं छुं; उत्तर तरफ हिमवंतपर्वत जोवामां आवे छे; निचे लोलुकनरकभू-

मि अने उंचे पहेलो देवलोक जोउं छुं." त्यारे गौतमस्वामीए कह्युंः—"हे आणंद! अवधिज्ञा नथी आटलुं क्षेत्र जोइ शकातुं नथी, माटे तुं मिथ्यादुष्कृत दे." आणंदश्रावके कह्युंः—"हे स्वामिन्! जे माणस जिनराजनुं वचन विपरीत रीते प्ररुपण करे ते माणसने मिथ्यादुष्कृत लेवुं कह्युं छे, अथवा जुठुं बोलनाराने मिथ्यादुष्कृत लेवुं कह्युं छे. तेवारे श्री गौतमस्वामीए कह्युंः—"हे श्रमणोपासक! यथार्थ (सत्य) कहेनारने मिथ्यादुस्कृत लेवुं परतुं नथी." एटले आणंदश्रावके कह्युं. "हे मुनिनाथ! त्यारे आप मिथ्यादुष्कृत आपो."

पछी श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभु पासे जइ पोताना हृदयनो संदेह पूछ्यो के, "हे वीतराग! म्हारुं वचन सत्य छे के आणंदश्रावकनुं वचन सत्य छे?" तेवारे श्री वीरभगवाने कह्युं. "हे गौतम! ते गृहस्थ आणंदश्रावकनुं वचन सत्य छे." पछी गौतमस्वामीए आणंदनी पासे जइ तेने मिथ्यादुष्कृत दइ खमाव्या. अहो मोक्षना अर्थी पुरुषोनुं चरित्र पण आश्चर्यकारी छे, के जेने गणधरस्वामीए पण खमाव्या. पछी गौतमस्वामी आणंदने निर्यातना करी शांतपणे वीरप्रभु पासे आव्या.

आणंदश्रावक वीश वर्षसुधी जिनधर्म पाळी, श्रावकनी अगीयार पडिमा वही, संलेखना

अने आलोचना करी, पंचपरमेष्टीना स्मरणपूर्वक शुन्नध्यानमां रही, एकमासना अनशनथी काळ करी सौधर्मदेवलोकना अरुणान्नविमानमां चारपल्योपमनी आयुष्यवाळो महा समृद्धिवंत देवता थयो.

हवे श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने प्रणाम करीने पूछ्युं केः—"हे नाथ! आणंदश्रावक आ मनुष्यन्नवथी काळ करी क्यां उत्पन्न थयो?" त्यारे श्रीवीरप्रभुए कह्युंः—हे गौतम! आणंदश्रावक अहिंथी काळ करी पहेला देवलोकना अरुणान्नविमानमां चारपल्योपमनी आयुष्यवाळो अने महासमृद्धिवाळो देवता थयो छे, त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां उत्तमकुळने विषे उत्पन्न थशे; त्यां चारित्रथी केवळज्ञान पामी तेज न्नवे सिद्धिपद पामशे.

हे न्नव्यजनो! आ आणंदश्रावकनुं चरित्र सांन्नळी उत्पन्न थएला वैराग्यवाळा तमे प्रमाद त्यजी दइ जिनधर्म पाळवामां उद्यमवंत थाउ.

॥ इति श्री वाचकरत्न लान्नगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली आ गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां आणंदश्रावकने प्रतिबोधनामनो पहेलो उल्लास पुर्ण थयो. ॥

॥ उल्लास २ जो ॥

॥ कामदेवश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री जंबूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने दस श्रावकोनां चरित्रोमांहेला बीजा कामदेव श्रावकनुं चरित्र पूछ्युं. एटले श्री सुधर्मास्वामी कामदेवश्रावकनुं चरित्र कहे छे केः–

आ भरतक्षेत्रमां चंपानामनी नगरी छे, पूर्णभद्रनामना चैत्यथी सुशोभित एवी ते नगरीमां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, त्यां कामदेवनामे शेठ रहेतो हतो, तेने पुनमना चंद्र सरखा मुखवाळी भद्रानामनी स्त्री हती. कामदेवशेठ पासे बहु धन हतुं, तेमां छ क्रोड घरमां, छ क्रोड वेपारमां, छ क्रोड व्याजे अने छ क्रोड भंडाररूपे पृथ्वीमां नांखेलुं हतुं. दसहजार गायोनुं एक गोकुळ कहेवाय, एवां छ गोकुळ तेना घरने विषे हतां. बीजी पण बहु समृद्धि तेना घरने विषे हती. जेथी मनुष्य संबंधी सुखो भोगवता कामदेवशेठनो काळ सुखे जतो हतो.

एक दिवस श्री वीरप्रभु पूर्णभद्रनामना चैत्यने विषे समवसर्या, त्यां देवताओए समवस-

रण रच्युं, ते वखते नगरवासी लोको प्रभुने वंदना करवा माटे जवा लाग्या; तेमने जोइ का मदेवशेठे कोइएक पुरुषने पूछ्युं केः—"आजे नगरीमां शुं छे? अने आ सघळा लोको नगरी नी बहार केम जाय छे?" त्यारे ते पुरुषे उत्तर आप्यो केः—"हे शेठ! सांभळो. देवाधिदेव श्री वर्द्धमानस्वामी अहिं पूर्णभद्रचैत्यने विषे समवसर्या छे, तेमने वंदना करवा माटे आ स घळा लोको जाय छे." आवां ते पुरुषनां वचन सांभळी कामदेवशेठ पण म्होटी समृद्धिथी त्यां गयो अने श्री वीरप्रभुने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी तेमनी आगळ बेठो.

पछी श्री जिनेश्वरे पण मधुरवाणीथी धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! जे पुरुष शुद्ध श्रद्धाथी जिनराजनो धर्म पाळे छे ते पुरुष रत्नसारनी पेठे आ लोकमां अने परलोकमां सुखी थाय छे." आ वखते श्री गौतमस्वामीए पूछ्युं केः—हे जिनराज! ते रत्नसार कोण ह तो? तेणे जिनधर्म शी रीते पाळ्यो? अने ते केम सुखी थयो? ते सर्व अमने कृपा करीने कहो." त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युंः—"हे गौतम! सावधानपणे सांभळः—

॥ जिनधर्म पाळवा उपर रत्नसारनी कथा ॥

रत्नविशाळानगरीमां समरसिंहनामे राजा राज्य करतो हतो, ते नगरमां वसुसारनामनो

शेठ रहेतो हतो, तेने रत्नसारनामनो पुत्र हतो. एक दिवस रत्नसार पोताना मित्रोनी साथे वनमां गयो, त्यां तेणे विनयवरनाम्ना आचार्यने दीठा, तेथी ते रत्नसारकुमार तेमनी पासे गयो अने प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी आगळ बेठो. पछी हाथ जोडी तेणे आचार्यने पूछ्युं केः— "हे भगवन्! माणसो सुख शाथी पामे?" तवारे गुरुए कह्युंः—"हे भद्र! जीवो संतोषथी आ लोकमां तथा परलोकमां सुख पामे छे. ते संतोष बे प्रकारनो छे. १ देशथी, २ सर्वथी. तेमां गृहस्थोने संतोष देशथी होय छे अने मुनिओने सर्वथी होय छे. ते संतोष अनंतसुख आपनारो छे. देशथी संतोष श्रावको राखे छे, ते परिग्रहना परिमाणवडे कहेवाय छे. कह्युं छे केः—

असंतोषवतः सौख्यं, न शक्रस्य न चक्रिणः ॥
जंतोः संतोषभाजो, यद्भव्यस्य एव जायते ॥

भावार्थः—"असंतोषी एवा इंद्रने अथवा तो चक्रवर्तीने जे सुख थतुं नथी ते सुख संतोषधारी एवा भव्यजीवने थाय छे. माटे हे भव्यजनो! तमे धन विगेरेनुं परिमाण करो."

गुरुनां आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमारे सम्यक्त्वसहित परिग्रहनुं परिमाण कर्युं केः— "हे भगवन्! म्हारे एकलाख रत्नो, दसलाख सोनामहोरो, मुक्ताफळना अने वैडुर्यना आठ

आठ मूमाज, आठक्रोम जूनुं नाणुं, दसहजार गायोनुं एक गोकुळ, एवां ठ गोकुळो, पांचसें घरो, सो वाहनो, एकहजार घोमाज अने सो हाथीज एटलुं मोकळुं, एथी वधारे म्हारे न कल्पे. हुं राज्य गृहण करीश नहीं. हुं पांच अतिचार विना शुद्ध एवुं पांचमुं अणुंव्रत गृहण करुं बुं." रत्नसारकुमार आ प्रमाणे नियम लइ, गुरुने वंदना करी घरे आव्यो अने उत्तम प्रकारे धर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस रत्नसारकुमार पोताना मित्रोनी साथे वनमां गयो, त्यां तेणे आम तेम ज्ञमतां किन्नरनुं एक जोमलुं दीठुं, तेनुं मुख घोमा जेवुं अने शरीर माणसना जेवुं हतुं; आवुं रूप कोइ दिवस जोएलुं नहीं तेम सांजळेलुं पण नहीं, तेथी विस्मय पामीने ते कुमार बोल्यो केः—" जो आ माणस होय तो तेने घोमानुं मुख क्यांथी होय? माटे निश्चे ते माणस नथी, तेम देवता पण नथी; परंतु बीजा द्वीपमां रहेनार कोइ तिर्यंच देखाय ठे. अथवा तो कोइ देवतानुं वाहन पण होय!!" रत्नसारकुमारनां आवां वचन सांजळी किन्नरे कह्युंः—"हे रत्नसार! तुं खोटा विचारोथी म्हारी फोगट विटंबना केम करे ठे? हुं विलास करनारो अने इच्छा प्रमाणे विचरनारो व्यंतर बुं. हे रत्नसार! खरेखर तुंज तिर्यंच देखाय ठे; कारण त्हारा पिताए

तने छेतर्यो छे." त्यारे रत्नसारे पुछ्युं. "म्हारा पिताए मने शी रीते छेतर्यो छे?" तवारे किन्नरे कह्युः—हे रत्नसार! सांभळ. त्हारो पिता बीजा द्वीपमांथी एक घोडो लावेल छे, ते घोडो रंगे काळो, ऊचळो, टुंका कानवाळो, बहु चपळ, बहु जाडा कंठवाळो अने पोताना स्वामीनो जय करनारो छे. कह्युं छे केः—

निर्मांसं मुखमंडले परिमितं मध्ये लघु कर्णयोः, स्कंधे बंधुरमप्रमाणमुरसि स्निग्धं च रोमोद्गमे। पीनं पश्चिम पार्श्वयोः पृष्ठुतरं पृष्टं प्रधानंजवे, राजा वाजिनमारुरोह सकलैर्युक्तः प्रशस्तैर्गुणैः॥

भावार्थः—ऊचळा म्होंवाळा, पातळी केडवाळा, टुंका कानवाळा, जाडा कंठवाळा, विशाळ गतिवाळा, गाढ रुंवाडावाळा, पाछला बन्ने पडखा अने पाछळ पुष्ट एवा अने महा वेगवाळा इत्यादि सर्व उत्तमगुणोथी सुशोभित एवा घोडा उपर राजाए बेसवुं. ते घोडा उपर बेठेलो पुरुष वायुनी पेठे एक दिवसमां सो योजन जाय छे. वळी सात दिवसमां सर्व पृथ्वीनी प्रदक्षिणा करीने पाछो घरे आवे छे.

हे मुढ रत्नसार! आवा घोडाने त्हारा पिताए घरमां संताडी राख्यो छे ते तुं जाणतो नथी अने खोटी कल्पनाथी फोगट म्हारी विटंबना करे छे. त्हारुं धीरपणुं अने वीरपणुं तो हुं

त्यारे जाणुं के तुं ते घोमाने मेळव." किन्नर आ प्रमाणे कही आकाशमार्गे चाल्यो गयो.

रत्नसारकुमार पण किन्नरनां तेवां वचन सांभळी मनमां बहु खेद करतो घेरे आव्यो अने "पिताए मने छेतर्यो के ए घोमो मने न देखाड्यो." एम विचारी घरमां पेसी कमाम बंध करी अंदर पलंगमां सूतो. पछी ओके वखते पिताए आवीने तेने कह्युंः—"हे पुत्र! तुं कमाम बंध करीने केम सुतो छे? शुं तने कांइ दुःख थयुं छे? कांइ मननी पीमा थइ छे? के शरीरे रोग थयो छे? जे होय ते कहे. हुं तेनुं औषध करुं. केमके रोग कह्या विना औषध थइ शकतुं नथी." पिताना आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमार कमाम उघामी बहार आव्यो अने पोतानो खरो विचार पितानी आगळ कह्यो. त्यारे पिताए कह्युंः—"पुत्र! सांभळ. में एम धार्युं हतुं के, "घोमा उपर बेठेलो आ पुत्र पृथ्वी उपर भमवाथी अमने पोतानुं वियोगदुःख आपशे, एम धारी में ते घोमाने संतामी राख्यो छे. हे पुत्र! हमणां ते घोमो हुं तने आपुं छुं, तेने तुं योग्य लागे तेम कर." आवी रीते कही वसुसारशेठे पुत्रने घोमो सोंप्यो. रत्नसार पण घोमो मळवाथी बहु हर्ष पाम्यो.

पछी रत्नसारकुमार ते घोमा उपर बेसी बीजा मित्रोसहित नगर बहार गयो, त्यां सौ

पोत पोताना घोडाने आम तेम दोडाववा लाग्या. रत्नसार जेम जेम पोताना घोडानी ल-
गाम खेंचवा लाग्यो, तेम तेम ते घोडो वेगथी दोडवा लाग्यो.

हवे ते वखते वसुसारशेठना घरने विषे पांजरामां रहेला पोपटे शेठने कह्युं:—"पिताजी!
रत्नसारकुमार घोडा उपर बेसी बहु वेगथी जाय छे, तेथी जो तमे आज्ञा आपो तो हुं कुमा
रनी शुद्धि लेवा माटे पाछळ जाउं. कारण कुमार विषम दिशामां जइ चडे तो हुं तेने सहाय
करनारो थइ पडुं. पोपटनां आवां वचन सांभळी वसुसारशेठे हर्ष पामीने कह्युं:—" अरे पो-
पट! तें बहु सारुं कह्युं. तुं पवित्रबुद्धिवाळो! तुं झट जा अने कुमारने सहाय करनारो था."
शेठे आज्ञा आपी एटले पोताना आत्माने धन्य मानतो एवो ते पोपट पांजरामांथी निकळी वेगे
चाल्यो अने तुरत कुमारने जइ मळ्यो. रत्नसारकुमारे तेने न्हानाबाइनी पेठे खोळामां बेसार्यो.

रत्नसारना बीजा मित्रो पाछळ रह्या तेथी तेओ पाछा वळीने पोतपोताने घेर आव्या अ-
ने पोते रत्नसारकुमार ते पोपटसहित आगळ जतां एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो,
त्यां तेणे कोइएक झाडनी डाळे लटकावेला हिंडोळा उपर बेसीने हिंचका खाता देवकुमार
सरखा तापसकुमारने दीठो, तेने ते पोताना मित्रनी पेठे स्नेहवाळा नेत्रथी जोवा लाग्यो.

तापसकुमार पण कामदेव सरखा रुपवाळा ते रत्नसारने जोइ स्नेहथी विचारवा लाग्यो के, "आ कोण परुणो म्हारे त्यां आव्यो?" आम धारी हिंमोळा उपरथी निचे उतरी कुमारनी पासे आवी ते कहेवा लाग्यो केः—"हे कुमार! तमारो देश कयो? नगर कयुं? तमे कया कुळमां उत्पन्न थया छो? तमारी जाती कइ छे? तमारा मातापितानुं शुं नाम छे? तमारा कुटुंबी कोण छे? तमारुं पोतानुं नाम शुं छे? परिवार विना एकला अहिं शामाटे आव्या छो? अने अहिं भमता भमता शुं शोधो छो?" तापसकुमारनां आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमार बहु हर्ष पाम्यो. फरी तापसकुमारे कह्युंः—"हे कुमार! तमे आजे अमारा परुणा छो, माटे घोडा उपरथी निचे उतरो अने म्हारा प्रश्ननो उत्तर आपो." आवां वचनथी रत्नसारकुमार घोडा उपरथी निचे उतर्यो अने जेटलामां प्रश्नोना उत्तर आपे छे तेटलामां वाचाळपणाथी पोपटे कह्युंः—"हे तापसकुमार! त्हारे कुळ विगेरे पूछवानुं शुं कारण छे? अहिं कांइ विवाह मांड्यो नथी. तुं परुणाने योग्य कार्य कर. मुनिजने पण अतिथी पूज्य छे. कह्युं छे केः—

गुरुरग्निर्द्विजातीनां, वर्णानां ब्राह्मणो गुरुः ॥
पतिरेव गुरुःस्त्रीणां, सर्वस्याभ्यागतो गुरुः ॥

ज्ञावार्थः—ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्यनो गुरु अग्नि छे. ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य, शुद्र वर्णोनो गुरु ब्राह्मण छे. स्त्रीउनो गुरु पति छे, अने सर्वनो गुरु अतिथि छे.

माटे हे तापसकुमार! जो त्हारो आ कुमार उपर स्नेह होय तो तेनो सत्कार कर. बीजाथी सर्युं." पोपटनां आवां वचनथी तापसकुमार बहु प्रसन्न थयो अने तेणे पोपटना गळामां पुष्पनी माळा पहेरावी. त्यारपछी तेणे कह्युं केः—"हे कुमार! तमे वखाणवा योग्य छो, तमे धन्य छो, कारणके जे तमारे आवो चतुरपोपट मित्र छे. हे कुमार! तमे अमारा परुणा थाउ, हुं तापस छुं तेथी माराथकी तमारी योग्यज्नक्ति तो शी रीते बनी शके? परंतु हुं म्हारी शक्ति प्रमाणे तमारी सेवा करीश. हे आर्य! आजे म्हारी सेवा स्वीकारो." तापसकुमारनां आवां वचन सांज्ञळी रत्नसार घोमा उपरथी निचे उतर्यो, एटले तापसकुमार तेने बहु प्रीतिथी वन देखाफवा लाग्यो. जूदांजूदां फामो अने फळो नाम लइ उळखाववा लाग्यो. पछी तळावमां जइ स्नान कर्युं एटले तापसकुमारे ते रत्नसारनी आगळ जूदीजूदी जातिनां बहु फळो मूक्यां. ते आ प्रमाणे.—अमृतना सरखी स्वादवाळी पाकेली दराख, पाकी केरी, केळां, फणस, नाळीयेर, खजूर, जांबू, राण, खीरामल, बीजोरां, नारंगी, दाफिम, जंबिर अने सीं-

गोमां. पछी रत्नसारकुमारे पोपटसहित ते सर्व वस्तुओ थोडी थोडी खाधी, एटले ते वनमां सर्व ऋतुनां फुल फळ हतां ते सर्व तापसकुमारे लावी रत्नसारने आप्यां. पछी मुखशुद्धि माटे नागरवेलनां पान, एलायची, लवींग, जायफळ अने कपुर विगेरे आप्यां. घोडाने पण योग्य वस्तुओ खवरावी, अने सर्वे खाइ पीने सुखे बेठा.

पछी रत्नसारकुमारे संकेत कर्यो एटले पोपटे तापसकुमारने पूछ्युं:—"हे मित्र! नवी यौवनावस्थानी शरुआतमां तमे आ तापसव्रत शामाटे लीधुं छे? क्यां तमारुं आ मनोहर रुप? क्यां कोमळ शरीर? अने क्यां आ दुष्कर तप? हे महाभाग! तमारुं चातुर्यपणुं अने सौजन्यपणुं आ म्होटा अरण्यमां मालतीना पुष्पनी पेठे निष्फळ जाय छे. आ तमारुं शरीर दिव्यलुगडां अने घरेणांथी बहु शोभे तेवुं छे छतां हे मुनिराज! तमे आ कठोर वल्कल(झा-डनी छाल)नो स्पर्श शीरीते सहन करी शको छो? काजल अने अरिठाना रंग सरखो आ तमारो कोमळ चोटलो जटाबंधथी शोभतो नथी, आ तमारुं लावण्य अने नवीन यौवन न-वा नवा भोगोवडे शोभे तेवुं छे, तमे आ तापसव्रत वैराग्यथी अथवा दैववशथी के कोइ म्हो-टा तपस्वीने वश थइ जवाथी लीधुं छे? पछी तापसकुमारे आंखोमांथी गळी पडता आंसुने

लीधे गद्गद् शब्दथी कह्युं:—"हे कुमार! हे पोपट! पृथ्वीमां तमारा सरखुं कोइ देखातुं न थी; कारणके जे तमने अने जोवाथी दया उत्पन्न थइ. पोपटराज! पोताना दुःखथी दुःखी थनारा तो सर्वे माणसो छे, परंतु बीजाना दुःखथी दुःखी थनारा तो कोइकज होय छे.

कह्युं छे केः—शूराः संति सहस्रशः प्रतिपदं विद्याविदोऽनेकशः,

संति श्रीपतयोऽप्यपास्तधनदास्तेऽपि क्षितौ भूरिशः।

किंत्वाकर्ण्य निरीक्ष्य चान्यमनुजं दुःखार्दितं यन्मन-

स्तद्रूपं प्रतिपद्यते जगति ते सत्पुरुषाः पंचषाः ॥

भावार्थः—पगले पगले हजारो शूरवीरो होय छे, अनेक विद्वानो होय छे, तेमज कुबेरनो तिरस्कार करे तेवा धनवंत दातारो होय छे, परंतु दुःख पामता एवा माणसने जोइ जेनुं मन दुःखी थाय एवा तो आ जगत्मां पांच छ पुरुषो हशे.

हे कुमार! हुं म्हारुं यथार्थ चरित्र तमारी आगळ कहीश. विश्वास पामेला सत्पुरुषोने शुं कहेवायोग्य नथी?" तापसकुमार, रत्नसार अने पोपट आ प्रमाणे वातो करता हता ते वखते जे बन्युं ते सांभळो.

ए अवसरे गर्जना करतो, धुळ उडाळतो अने सर्व लोकने तथा वनने अंधकारमय करी देतो एक वंटोळीयो उत्पन्न थयो, ते त्यां आवी तापसकुमारनुं हरण करी चाल्यो गयो. ते वखते तापसकुमारे कह्युं. "हे रत्नसारकुमार! हे सज्जनपुरुष! म्हारुं रक्षण कर. रक्षण कर." आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमार "अरे! म्हारा जीवितरुप ए तापसकुमारने लइ तुं क्यां जाय छे?" एम क्रोधथी बोलतो तेनी पाछळ दोड्यो. केटलेक दूर गयो एटले तेने पोपटे कह्युंः–"हे रत्नसार! तापसकुमार कोइ ठेकाणे देखातो नथी, वायु तेने क्यांइ लइ गयो हशे. कोण जाणे ते क्यां गयो? आटला वखतमां तो वायुए तेने लाखो योजन दूर पहोंचाड्यो हशे; माटे हे कुमार! तुं पाछो वळ." पोपटनां आवां वचन सांभळी कुमार पाछो वळ्यो अने विविध प्रकारे विलाप करवा लाग्यो. पछी पोपटे विस्मयथी कह्युंः–"हे कुमार! ए तापसकुमार पुरुष नहोतो, कोइ पुरुष विद्याना बळथी स्त्रीने पुरुषरुपे बनाव्यो होय एम देखाय छे. वचनथी, मुखना आकारथी, चालथी अने दृष्टिथी एने तुं कन्या जाण. कोइ देव, दानव के विद्याधर ए कन्याने विटंबना पमाडे छे, ज्यारे ते कन्या दुष्टपुरुषना हाथमांथी छुटी थशे त्यारे निश्चे तनेज वरशे. कयो पुरुष कल्पवृक्षने त्यजी दइ बीजा वृक्षनी इच्छा करे?" पोपट

नां आवां वचन सांभळी इष्टदेवतानी पेठे तापसकुमारनुं स्मरण करतो रत्नसारकुमार पोपटने साथे लइ वेगथी आगळ चाल्यो. आगळ जतां तेणे नाना प्रकारनां झाडोथी सुशोभित वनमां उंचां तोरण अने ध्वजाथी शोभता एवा श्री आदिनाथनुं एक मंदिर दीठुं, ते मंदिरनी पासे आवी घोडा उपरथी निचे उतरी फुल फळ हाथमां लइ पोपटनी साथे मंदिरमां गयो; त्यां ते जिनराजनी पूजा करीने स्तुति करवा लाग्यो.

सिरिनाभिनामकुलगर कुलकमलुल्लासणेगदिवसपतिः ॥
भवदुहलक्खविहंडण, जयमंडण णाह तुज्झ णमो ॥

भावार्थः—श्री नाभिराजा नामना कुळधरना कुळरुप कमळने प्रफुल्लित करवामां सूर्यरुप, संसारना लाखो दुःखोने नाश करनारा अने विजयना मंडण एवा हे प्रभो ! हुं तमने नमस्कार करुं छुं.

आ प्रमाणे स्तुति करी ते रत्नसारकुमार मंदिरनी सर्व शोभा जोइ एक गोख उपर बेठो, त्यां तेणे पोपटने कह्युं केः—"हे शुकराज ! हजुसुधी ते तापसकुमारना समाचार मळया नहीं." त्यारे पोपटे कह्युंः—"कुमार! खेद न करो. आजेज तमने तेनो मेळाप थशे."

...वार्ता करता हता, एवामां देवांगना सरखी कोइ एक कन्या मोर उपर बेसीने त्यां आवी; ते कन्याए मळीयागर चंदन अने पुष्प विगेरेथी जिनेश्वरनी पूजा करीने प्रभु आगळ नाच करवा मांड्यो. रत्नसारकुमार अने पोपट ते कन्यानो नाच जोइ चित्तमां बहु चमत्कार पाम्या, अने कन्या पण कुमारना रुपने जोइ बहु विस्मय पामी.

पछी कुमारे कह्युं:—"हे बाळा! जो तुं खेद न करे तो हुं तने कांइ पुछुं." त्यारे कन्याए कह्युं. "हा सुखेथी जे पुछवुं होय ते पुछो." पछी कुमारे पुछ्युं. "तुं कोण छे? ते हुं त्हारुं सर्व वृत्तांत सांभळवानी इछा करुं छुं." तेवारे कन्याए कह्युं. "हे कुमार! हुं म्हारुं सर्व वृत्तांत तमारी आगळ कहुं छुं, ते सावधान थइने सांभळो.

कनकपुरी नामनी नगरीमां कनकध्वज नामनो राजा राज्य करे छे, तेने कुसुमश्री नामनी राणी छे. एक दिवस रात्रीए राणी सुखे सूती हती, एवामां तेणे स्वप्नाने विषे पोताना खोळामां पुष्पनी बे माळा पडती दीठी, तेथी तुरत ते जागी गइ अने सवारे राजानी पासे आवी तेणे स्वप्नानी वात कही; त्यारे राजाए विचारीने कह्युं.—"हे भद्रे! आ स्वप्नाना प्रभा

वर्षी तुं एकी ...

वथी तुं एकी वखते बे कन्याने साथे जन्म आपीश." पतिनां आवां वचन सांभळी राणी बहु हर्ष पामी. पछी तेणे गर्भ धारण कर्यो अने नवमास पुरा थये बे कन्याने साथे जन्म आप्यो. पिताए पहेली कन्यानुं अशोकमंजरी अने बीजीनुं तिलकमंजरी एवुं नाम पाड्युं. पछी पांच धावमाताओवडे लालनपालन करातो ते बन्ने कन्याओ अनुक्रमे म्होटी थइ अने थोडा दिवस मां सर्व कळाओनो अभ्यास करी अनुक्रमे युवावस्था पामी, एटले रुप, सौभाग्य, लावण्य विगेरे गुणो अने शरीरनी कांतिथी ते बन्ने कन्याओ त्रण लोकना प्राणीना मनने चमत्कार पमाडवा लागी. आ बन्ने कन्याओ परस्पर एवा स्नेहवाळी हती के एक बीजा विना रही श- के नहीं. आ प्रमाणे तेमनो परस्पर प्रेम हतो. कह्युं छे केः—

सहजग्गिराण सहसोविराण, सहहरिससोअवंताणं ॥
नयनाण व धन्नाणं आजम्ममकित्तिमं पिम्मं ॥

भावार्थः—साथे जागनारी, साथे सूनारी, साथे हर्ष पामनारी अने साथेज शोक करनारी आंखोनी पेठे धन्य माणसोनो जन्मथी आरंभीने बंधाएलो प्रेम न वर्णवी शकाय एवो होय छे."

हवे राजा कनकध्वज मनमां विचार करवा लाग्यो के, "जो आ बन्ने पुत्रीओनो एक वर

थाय तो बहु सारुं. जो तेमनो वर जूदो थशे तो निश्चे तेउ एकबीजाना वियोगथी मृत्यु पामशे. आ बन्ने पुत्रीउनो कयो धन्य अने पुन्यवंत वर थशे." आवी रीते राजा चिंता करतो हतो. कह्युं छे केः—

जातेति पूर्वं महतीति चिंता, कस्य प्रदेयेति ततः प्रवृद्धा ॥
दत्ता सुखं स्थास्यति वा नवेति, कन्यापितृत्वं किल हंत कष्टम् ॥

जावार्थः—कन्या उत्पन्न थाय एटले पिताना मनमां "कन्या थइ" एवी चिंता थाय छे, अने म्होटी थाय त्यारे "आ कोने आपवी." एवी चिंता थाय छे, कोइने आपी एटले "त्यां ते सुखी रहेशे के नहीं" एवी चिंता थाय छे. माटे निश्चे कन्याना पिता थवुं ए कष्टकारी छे.

पछी वसंतसमय आव्यो एटले बन्ने बहेनो क्रीमा करवा माटे वनमां गइ, त्यां झाम्नी माळे हिंचको बांधी अशोकमंजरी हिंचोळा खावा लागी अने तिलकमंजरी तेने हिंचोळे नाखवा लागी; त्यां नगरवासी बहु लोको एकठा थया हता अने कौतुको जोता हता; एवामां कोइ विद्याधरे हिंचोळा खाती एवी अशोकमंजरीनुं हरण कर्युं. तेवारे अशोकमंजरी म्होटथी पोकार करवा लागी केः—"हे लोको दोमो दोमो! आ कोइ मने लइने चाल्यो जाय छे." प

छी पासे जनेला सुजटो दोड्या, पण ते विद्याधर जोतां जोतां क्यांइ जतो रह्यो. पुत्रीनुं हरण कनकध्वजराजाए सांजळ्युं, तेथी ते दुःखी थइ शोक करवा लाग्यो. "हे पुत्री! तुं क्यां गइ अने त्हारुं शुं थयुं ?" तिलकमंजरी पण मूर्छा पामी पृथ्वी उपर पडी गइ, ज्यारे शीतळ पाणी अने चंदन विगेरे छांटवाथी सचेत थइ त्यारे ते "हे बहेन! त्हारा विना म्हारा प्राण शी रीते रहेशे ?" एम विलाप करवा लागी.

पछी संध्या वखते सर्वे लोको पोतपोताने घेर आव्या, राजा कनकध्वज, राणी कुसुमश्री अने तिलकमंजरी ए सौ अशोकमंजरीनो शोक करीने सूता. हवे तिलकमंजरी पाछली रात्रीए उठी चक्रेश्वरीदेवीना मंदिरमां गइ, त्यां देवीनी पूजा करीने विनंती करवा लागी केः— "हे मात! म्हारी बहेननी खबर आप, नहिं तो हुं आ जवे जोजन नहिं करुं." तेनां आवां वचन सांजळी चक्रेश्वरीदेवीए तेनी जक्तिथी प्रसन्न थइ प्रत्यक्ष आवीने कह्युंः—"हे जद्रे! त्हारी बहेन कुशळ छे, तुं शोक करीश नहीं, जोजन कर, आजथी एक मासे तेना समाचार तने मळशे, अने तेज वखते दैवयोगथी तेनी साथे त्हारो मेळाप थशे." त्यारे तिलकमंजरीए पूछ्युंः—"हे मात! म्हारी बहेननो मेळाप मने शीरीते अने क्यां थशे ?" त्यारे देवीए कह्युंः—

"हे बाळा! सांभळ. आ नगरनी पश्चिमदिशाए बहु दूर एक म्होटुं अरण्य छे, महा कष्टथी पण न जइ शकाय एवा ते अरण्यमां मणि अने रत्नोथी बनावेलुं श्री आदिनाथनुं मंदिर छे, तेमां सुवर्ण अने रत्नमय श्री आदिनाथनी मूर्ति छे, ते जिनप्रतिमानुं तुं बहु भक्तिथी पूजन कर; त्यां तने त्हारी बहेननो निश्चे मेळाप थशे, अने बीजुं पण सघळुं सारुं थशे. आ म्हारो सेवक रत्नचूडदेवता मोरनुं रुप लइ ते स्थानके तने हमेशां लइ जशे." देवीए आ प्रमाणे कह्युं, एवामां एक मोर आकाशमार्गेथी त्यां आव्यो.

तिलकमंजरी रत्नसारकुमारने कहे छे के:—हे कुमार! देवीना प्रसादथी ते मोर उपर चडी जे तिलकमंजरी निरंतर आदिनाथप्रभुनुं पूजन करवा आवे छे, ते वन आ, ते मंदिर आ, ते कन्या पण हुं अने ते मोर पण आ. हे कुमार! में म्हारुं चरित्र कह्युं. मने अहिं पूजा करवा आवतां आजे एक मास पुरो थयो; परंतु हजी म्हारी बहेनना कांइ पण समाचार मळ्या नहीं. हे कुमार! तमे बहु देशमां फर्या छो तो कोइ उत्तम रुपवाळी कन्या तमारा जोवामां आवी छे? अथवा तो सांभळी छे?" रत्नसारकुमारे कह्युं:—हे सुंदरी! पृथ्वी उपर भमता एवा में कोइ ठेकाणे त्हारा सरखी रुपवाळी कन्या तो जोइ नथी; परंतु सबरसेनानामना अर-

एयमां एक दिव्यकांतिवाळा तापसकुमारने जोयो छे, ते त्हारा सरखो रुपाळो तेमज अवस्था
ए पण त्हारा जेवडो हतो." आ वखते पोपट बोली उठ्यो के,–"हे सुंदरी! आजे तने निश्चे
त्हारी बहेनना मेळाप थशे." त्यारे तिलकमंजरीए कह्युंः–"हे पोपट! जो आजे म्हारी ब-
हेनना मेळाप थशे तो हुं त्हारी पूजा करीश." आ प्रमाणे रत्नसारकुमार, पोपट अने तिलक-
मंजरी वातो करतां हतां, एवामां जे बन्युं ते सांभळोः—

कोइएक अपूर्व हंसी आकाशमार्गथी आवीने रत्नसारकुमारना खोळामां पडी, भयथी
विह्वल, कंपता अंगवाळी अने वारंवार कुमारना मुख सामु जोती एवी ते हंसी माणसनी भा
षाथी बोली केः–"हे सत्पुरुष! हे वीर! हे शरणे आवेलानुं रक्षण करनारा! हे करुणासाग
र! दीन अने हीन एवी मने रक्षण कर. रक्षण कर. हुं त्हारे शरणे आवी छुं. आ वखते कुमार
तेना शरीर उपर हाथ फेरवीने बोल्योः–"हे हंसी! तुं भय न पाम. गमे तो माणसनो रा-
जा होय, विद्याधरनो राजा होय के देवनो राजा होय, परंतु ते म्हारा खोळामां बेठेली तने
मारवाने समर्थ नथी. पछी कुमारे तळावमांथी पाणी लावी तेने पाइने निर्भय करीने कह्युंः-
"हे हंसी! तुं कोण छे? क्यांथी आवी छे? माणसनी भाषा शी रीते बोले छे? अने तने को

नो जय छे? ते सर्व तुं मने कहे." पछी हंसी जेटलामां पोतानुं व्रतांत कहेवाने तैयार थइ ते टलामां कळकळाट करती विद्याधरनी सेना आकाशमार्गथी उतरी, ते जोइ पोपट मनमां शंका पाम्यो तेथी ते मंदिरनी बाहार बारणा उपर आवीने बेठो, अने विद्याधरनी सेनाने आवती जोइ गमे तो तीर्थना प्रभावथी अथवा तो कुमारना भाग्यथी ते पोपट भयंकररुप करी भ्रकुटी चमावी कहेवा लाग्यो. "अरे विद्याधरो! कोनी पाछळ दोडो छो? क्यां जाओ छो? आगळ देव अने दानवने नहिं गणकारे एवो रत्नसारकुमार बेठो छे ते शुं तमे नथी जाणता? अरे विद्याधरो! जो ए कुमार क्रोध पाम्यो तो तमारे नासी जवुं भारे पडशे." पोपटनो आवो होंकारो सांभळी विद्याधरना सुभटो भय पाम्या अने आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्या के, "अरे! निश्चे आ कोइ देवता अथवा तो दानव छे, नहिं तो आपण विद्याधरोने ए शी रीते होंकारो करी शके? आपणां सिंहनादो पण ए एक पोपटना होंकाराना शब्दने सहन करी शकवा समर्थ थया नहिं. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! आपणने जे कुमारनो पोपट पण विद्याधरोना सुभटोने क्षोभ पमाडनारो छे तो पछी कोण जाणे आगळ कुमार केवो हशे! स्वरुप जाण्या विना कयो पुरुष युद्ध करवा तैयार थाय?" आ प्रमाणे विचार करी सुभटोए पाछा वळी पो

विना कर्यो पुरुष युद्ध करवा तयार थाय ?

ताना राजाने ते समाचार आप्या. सुभटोनां वचन सांभळी विद्याधरराजा मेघनी पेठे गर्जना करी, हाथने पृथ्वी उपर पछाडी, कपालमां भ्रकुटी चढावी सिंहनी पेठे घोरशब्द करीने बोल्यो.

"अरे रांको! तमने धिक्कार थाओ, तमे फोगट भय पाम्या. पोपट कोण अने कुमार कोण? म्हारी आगळ बीजो शूरवीर कोण छे? हमणां जुओ म्हारुं काम." एम कही विद्याधर राजाए दस माथां अने वीस हाथ विकूर्व्या. एक हाथमां तरवार, बीजामां खेटक, त्रीजामां गदा अने चोथामां धनुष्य एम जूदाजूदा हाथमां जूदांजूदां हथिआरो लइ तेमज विकाळरुप करी भयंकर गर्जना करतो ते विद्याधरपति आदिनाथना मंदिरनी पासे आव्यो, तेने आवतो जोइ भय पामेलो पोपट रत्नसारकुमारने शरणे जतो रह्यो; कारण तेवा भयस्थानके कोण उभो रहेवा समर्थ होय? पछी विद्याधरराजाए होंकारो करीने कह्युं:—"अरे रांक! दूर नासी जा, नहिं तो मरी जइश. म्हारा जीवितरुप आ हंसीने तुं खोळामां लइने बेठो छे. अरे निर्लज! अरे निर्भय! तुं पोतानुं म्होंं मने शुं देखाडे छे? अरे निर्भय! अरे निःशंक! हजुसुधी तुं म्हारी आगळ केम बेठो छे? अरे मूढ! तुं मरणनी इछा करतो देखाय छे."

पोपट, तिलकमंजरी, मोर अने हंसी ए चारे ते विद्याधरराजाना रुपने जोइ भय पाम-

तां छतां चकित थइ एक बाजुए उभां रह्यां. पछी कुमारे हसीने कह्युं:—“अरे मूढ! तुं मने फोगट शामाटे बीवरावे छे? बाळकोने त्हारो भय लागे, बीजाने नहीं. हाथवडे ताळीओ पाडवाथी बीजां पक्षीओ नासी जाय, परंतु पटहना शब्दथी पण धीठ एवो मठकपोत (होलो) भय नहीं पामे. आ म्हारे शरणे आवेली हंसी हुं तने आपीश नहीं. अरे मुढ! तुं सर्पनी फणा उपरथी मणि लेवानी इच्छा करे छे. आ स्थानथी झट नासी जा, नहिं तो त्हारा दस माथानुं दस दिशाना अधिपतिने बळीदान आपीश.” आ वखते रत्नसारकुमारनी सहाय करवा माटे मोरनुं रुप त्यजी दइ देवतानुं रुप धारण करी चंद्रचुडदेवता विविध प्रकारना शस्त्रोने विकूर्वतो छतो कुमारनी पासे आव्यो. अहा! माणसने पुन्यथी शुं नथी मळतुं? पछी चंद्रचुडदेवताए कह्युं:—“हे कुमार! तुं निःशंकपणे मरजी प्रमाणे युद्ध कर, हुं तने शस्त्र पुरां पाडीश; तेमज त्हारा शत्रुने चुर्ण करी नांखीश.” देवतानां आवां वचन सांभळी कुमारने बमणो उत्साह थयो.

पछी हंसी तिलकमंजरीने सोंपी, रत्नसारकुमार पोते घोडा उपर चड्यो, ते वखते चंद्रचुडदेवताए तेना हाथमां धनुष्य आप्युं. कुमारे धनुष्यनो टंकार करी सर्वे विद्याधरोने चमत्का

र उत्पन्न कर्यो. पछी विद्याधरना सुभटोनी साथे युद्ध थयुं. जेवी रीते मेघनी धारा पडे तेवी रीते बाणोनो वरसाद थवा लाग्यो. विद्याधरो विद्याना बळथी युद्ध करवा लाग्या अने कुमार देवना बळथी युद्ध करवा लाग्यो. छेवट विद्याधरो नासी गया एटले दुरात्मा दसमुखधारी विद्याधरराजा युद्ध करवा उठ्यो. तेणे प्रथम वीस हाथथी युद्ध करवा मांड्युं अने छेवट विद्याना बळथी हजार हाथ विकूर्व्या; तेटला हाथथी ते युद्ध करवा लाग्यो. पछी कुमारे क्षुरप्रनामना बाणवडे ते विद्याधरराजानां सर्व शस्त्रो छेदी नांख्यां, एक बाणथी तेनुं धनुष्य कापी नांख्युं अने एक बाणथी ते विद्याधरराजाने छातीमां विंधि नांख्यो. छातीमांथी लोही निकळवाने लीधे मुर्छा खाइ ते पृथ्वी उपर पड्यो. फरीथी ज्यारे ते सचेत थयो त्यारे उन्नो थइ तेणे विद्याना बळथी पोतानां लाखो रुपो विकूर्व्यां, ते रुपोथी आकाश भराइ गयुं. कुमारे ज्यां ज्यां जोयुं त्यां त्यां विद्याधरराजानां रुपो दीठां, तोपण ते भय पाम्यो नहीं. कह्युं छे केः— "धीरपुरुषो कल्पांते पण कायर थता नथी." विद्याधरराजा पोतानां सर्व रुपथी कुमारने मारवा लाग्यो तोपण रत्नसारकुमारे पोतानुं धीरपणुं त्यजी दीधुं नहीं. पछी चंद्रचुडदेवता कुमारने संकटमां पडेलो जोइ पोते मुद्गर लइ विद्याधर राजाने मारवा उठ्यो. त्यां भयंकर

रुप धरीने आवता एवा देवताने जोइ विद्याधरपति क्रोध पाम्यो, परंतु धीरज राखी देवता ना उपर शस्त्रो फेंकवा लाग्यो; पण जेम वांऊणीने औषध निष्फळ थाय तेम कुमारना पुण्य थी अने देवशक्तिथी शत्रुए फेंकेलां सर्वे शस्त्रो निष्फळ गयां. पछी जेम इंद्र वज्रथी पर्वतने मारे तेम देवताए क्रोध करी मुद्गरवडे विद्याधर राजाने मार्यो, तेथी ते बहु पीडा पाम्यो, एट लुंज नहीं परंतु तेनी पासेथी बहु रुपिणी विगेरे विद्याउ नाश पामी गइ. "कुमार स्वभाव-थीज दुःसह छे, तेमां वळी देवतानी सहाय मळी एटले बाकी शुं ?" एम धारी विद्याधर रा-जा नासी गयो. लोको पण कहे छे के, "जे नासी जाय ते जीवे." विद्याधर राजाने नासी गयेलो जोइ तेना सुभटो पण नासी गया. कुमार विद्याधरराजानी साथे युद्ध करतां जे विजय पाम्यो ते सर्व धर्मनुं महात्म्य छे. कारण ज्यां धर्म त्यां जय होय छे. न जीति शकाय एवा भयंकर शत्रुने जीती पछी रत्नसारकुमार देवतानी साथे श्री आदिनाथना मंदिरमां आव्यो.

कुमारनां आवां आश्चर्यकारी चरित्रने जोइ मनमां चमत्कार पामेली अने जेना शरीर-नां रुवाडां ऊभां थयां हतां एवी तिलकमंजरी विचार करवा लागी के, "आ कोइ जुवान पुरुषरत्न देखाय छे, जो ते म्हारो पति थाय अने म्हारी बहेन अहिं मने आवी मळे तो म्हारुं

म्होटुं पुण्य कहेवाय."

पछी कुमारे तिलकमंजरी पासेथी हंसीने लइ कह्युं के:—"हे हंसी! तुं कोण छु? तने विद्याधर राजाए केम पकडी हती? अने तु मनुष्यनी भाषा शी रीते बोले छे? ते सर्व मने कहे. तेवारे हंसीए कह्युं.—हे स्वामी! जे बन्युं छे ते सर्व म्हारुं चरित्र सांभळोः—

वैताढ्य पर्वतने विषे रथनूपुर नामनुं नगर छे, त्यां तरुणीमृगांक नामनो विद्याधर राजा राज्य करे छे. एक दिवस ते विद्याधरराजा कनकपुर उपर थइ जतो हतो, एवामां तेणे हिंचका खाती अशोकमंजरी नामनी राजकन्या दीठी. महा रुववंत एवी ते कन्याने जोइ तेना उपर अनुराग धरतो एवो ते विद्याधर राजा तेने हरण करी सबरसेना नामना म्होटा अरण्यमां लाव्यो, त्यां तेणे भयभित, अति करुण अने रोती एवी ते कन्याने कह्युं.—"हे सुंदरी! तुं शामाटे कंपे छे? अने करुणस्वरथी शामाटे रुवे छे? हुं कोइ बंधीवान नथी, चोर नथी, परस्त्रीने सेवन करनारो नथी, परंतु विद्याधरोनो राजा छुं. हुं त्हारो सेवक थइने विनंती करुं छुं के तु सर्व विद्याधरीउनी स्वामिनी था." विद्याधरराजानां आवां वचन सांभळी अशोकमंजरी विचारवा लागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार छे!! कामांध पुरुषोने. कामाग्निथी बळी

गयेला विवेकवाळा ते पुरुषो जाति, कुळ अने पुरुषार्थने जाणता नथी." आवी रीते विचार करती एवी अशोकमंजरीए तेने कांइ पण उत्तर दीधो नहीं; ते वखते विद्याधरराजा विचार करवा लाग्यो के, "हमणां एने मातापितानो वियोग थयो छे तेथी ते बोलती नथी; परंतु प छी ते सर्व म्हारुं कहेलुं करशे." आम धारी ते विद्याधरराजाए विद्याना बळथी अशोकमंज रीने तापसकुमारी बनावी प्रेमना वचनथी सत्कार करी संतोष पमाडवा मांड्यो; परंतु ते स र्व खारीभूमिमां वावेली शेरडीनी पेठे निष्फळ थयुं. तोपण ते विद्याधरराजा अशोकमंजरी उपरथी विराम पाम्यो नहीं. कामांध पुरुषमां एवो कोइपण कदाग्रह रहेलो होय छे.

एक दिवस ते विद्याधरराजा तापसकुमारने सबरसेनानामना अरण्यमां मूकी पोताना नगरने विषे गयो. पाछळ ते तापसकुमारे जेटलामां पोतानुं चरित्र तमारा आगळ कहेवुं शरुं कर्युं, एवामां ते विद्याधरराजा त्यां आवी कुमारने हरण करी पोताना नगरमां लइ गयो; त्यां तेने तापसकुमारना वेशमांज सुवर्णथी सुशोभित एवा मंदिरमां राखीने प्रार्थना करवा लाग्यो केः—"हे बाळा! तुं मने लज्ज अने कदाग्रह छोडी दे, तुं बीजा पुरुषनी साथे बोले छे अने हुं त्हारा वश शुं नथी जे म्हारी साथे वात करती नथी? जो तुं म्हारी साथे नहि बोले

तो हुं तने तरवारथी मारी नांखीश." विद्याधरराजानां आवां वचन सांभळी अशोकमंजरी
ए धैर्य राखीने कह्युं:—"हे सत्पुरुष! सांभळ. छळ अने बळथी राज्यादि मेळवी शकाय छे,
परंतु कोइ ठेकाणे बळथी प्रेम मेळवी शकातो नथी; तेमज प्रेम विना कोइ ठेकाणे संबंध
पण थतो नथी. जे पुरुष प्रेम विना प्रार्थना करे छे, तेनाथी बीजो मूर्ख कोण? धिक्कार छे!
धिक्कार छे!! ते पुरुषने के जे पुरुष पोताना हठने त्यजी देतो नथी." अशोकमंजरीनां आ
वां वचन सांभळी विद्याधरराजा बहु क्रोध पाम्यो अने म्यानमांथी तरवार काढीने कहेवा
लाग्यो के:—अरे पापणी! तने हुं मारी नांखीश. तुं म्हारी पण निंदा करे छे?" तेवारे कन्या
ए कह्युं. "अरे दुष्ट पापी! आ अनीष्ट संबंधी मरण वधारे सारुं छे, जो तुं मने छोडी न दे
तो मारी नाख, विचार न कर." पछी अशोकमंजरीना पुन्यबळथी विद्याधरराजा मनमां
विचार करवा लाग्यो:—"अहा! में आ अनार्यपुरुषने योग्य एवुं शुं काम आरंभ्युं? सर्व ठेका
णे सरलवृत्तिथी प्रेम उत्पन्न थाय छे, हठथी थतो नथी." आम धारी तेणे तरवार पाछी म्या-
नमां नांखी. पछी विद्याना बळथी अशोकमंजरीने हंसी बनावी सोनाना पांजरामां पूरी,
हमेशां मधुरवचनथी तेने संतोष पमाडवा लाग्यो.

एक दिवस विद्याधर राजानी स्त्री कमळमालाए पोताना पतिने हंसीनी प्रार्थना करतां दीठो, तेथी ते शंका पामीने विचारवा लागी के, "आ शुं?" पछी कमळमालाए ते वात पोतानी विद्यादेवीने पूछी एटले विद्यादेवीए सर्व वृतांत तेनी आगळ कह्यो. तवारे कमळमालाए हंसीने पोतानी शोकय जाणी पांजरामांथी काढी मूकी. हंसीने तो पोताना पुन्ययोगथी फावतुं मळ्युं तेथी ते विद्याधर राजाना भयथी सबरसेना अरण्य तरफ जवा लागी. रस्तामां ते थाकी जवाथी त्हारा खोळामां आवी पडी."

हंसी रत्नसारकुमारने कहे छे केः—हे कुमार! ते हंसी हुं पोते छुं, म्हारी पाछळ आव्यो हतो ते विद्याधरराजा हतो के जेने तमे जीत्यो छे."

आ सर्व व्रतांत सांभळी तिलकमंजरी विलाप करवा लागीः—"हे बेहन! तुं तापसपणामां वनने विषे एकली शीरीते रही शकी? अने आ तिर्यंचपणामां शी रीते रहे छे? निश्चे तें पूर्वभवने विषे पाप कर्युं हशे. हवे आ त्हारुं तिर्यंचपणुं शीरीते दूर थशे? तिलकमंजरी आ प्रमाणे विलाप करती हती, एवामां चंद्रचूड देवताए पोतानी देवशक्तिथी हंसीने कन्या बनावी. पछी बन्ने बेहनो हर्षथी मळी. आ वखते रत्नसारकुमारे कह्युं. हे तिलकमंजरी! तुं मने

वधामणी शुं आपे छे ते झट कहे. धर्मने माटे उचित दान करवामां विलंब करवो नहीं.

कह्युं छे केः– लंचौचित्यादि दानर्णहुक्ता सूक्तनृतिगृहे ॥

धर्मे रागे रिपुछेदे कालक्षेपो न शस्यते ॥

भावार्थः–लांच देवी, उचितदान आपवुं, देवुं उतारवुं, होड आपवी, ठरावेलो पगार देवो, धर्म करवो अने रोग तथा शत्रुनो नाश करवो, एटला कार्यमां वार करवी नहीं. परंतु

क्रोधावेशे नदीपुरप्रवेशे पाप कर्मणि ॥

अजीर्णभुक्तौ भीस्थाने काल क्षेपः प्रशस्यते ॥

भावार्थः–क्रोधना गुस्सामां, नदीना पुरमां प्रवेश करवामां, पाप करवामां, अजीर्ण उपर खावामां अने भयंकरस्थानने विषे जवामां वार करवी.

पछी तिलकमंजरीए कह्युंः–"हे सत्पुरुष! उपगारी एवा तमने अमे अमारुं सघळुं आपीए छीए." एम कही तेणे कुमारना कंठमां मोतीनो हार पहेराव्यो. कुमारे ते हार बहु आदरथी पहेर्यो. वळी कमळना पुष्पथी पोपटनी पण पूजा करी. पछी चंद्रचुडदेवताए कह्युंः– "हे रत्नसारकुमार! दैवे प्रथम आ बन्ने कन्याओ तने आपली छे अने हमणां हुं पण आपुं छुं."

एम कही देवताए बन्ने कन्याउनो कुमारनी साथे पाणिग्रहण कराव्यो. पछी तेणे बीजुं रूप लइ श्री चक्रेश्वरीदेवी पासे जइ प्रथमथी सर्व वात कही, तेथी ते चक्रेश्वरीदेवी पण परिवारसहित विमानमां बेसी त्यां आव्यां. वहु वरोए तेमने प्रणाम कर्या एटले देवीए तेमने कुळवृद्धिनी आशिष आपी. पछी चक्रेश्वरीदेवीए चोरी रची विवाहनी सर्व सामग्री तैयार करी विधिथी लग्न कर्युं, ते वखते देवीउ मंगळीकगीतो गावा लागी, अने म्होटो विवाहमहोत्सव थयो. पछी श्रीचक्रेश्वरीदेवीए नानाप्रकारना गोखथी सुशोभित एवो सातमाळनो म्हेल बनावी तेमने रहेवा माटे आप्यो, ते म्हेलमां बन्ने स्त्रीउसहित रत्नसारकुमार विषयसुख भोगवतो सुखे रहेवा लाग्यो.

हवे श्री चक्रेश्वरीदेवीनी आज्ञाथी चंद्रचूडदेवताए कनकपुरमां जइ कनकध्वजराजाने पुत्रीउनी अने जमाइनी वधामणी आपी एटले कनकध्वजराजा हर्ष पामी पुत्रीउना स्नेहने लीधे मंत्री, सामंत, साहुकार विगेरेसहित म्होटी सेनाने साथे लइ थोडा दिवसमां त्यां आवी पहोंच्यो; तेवारे कन्याउ अने पोपटसहित रत्नसारकुमारे सामा जइ तेमने प्रणाम कर्यो. कनकध्वजराजा रत्नसारकुमारने जोइ बहु हर्ष पाम्यो. पछी कुमारे देवीना प्रसादथी राजानी भोजन विगेरेथी बहु भक्ति करी, तेथी राजा बहु संतोष पाम्यो अने कुमारने कहेवा लाग्यो

केः—"हे म्होटा न्नाग्यवंत! अमारा नगरने विषे आवी अमने कृतार्थ करो." पछी रत्नसार कुमार कनकध्वजराजानी साथे तेना नगरे आव्यो, त्यां राजाए म्होटा नत्सवथी कुमारने न गरमां प्रवेश कराव्यो; पछी कुमार त्यां राजाए आपेला महेलमां बन्ने स्त्रीनुनी साथे सुख न्नोगववा लाग्यो. पोपट पण सोनाना पांजरामां सुखे रहेवा लाग्यो. एवी रीते पुन्यना प्रसा दथी नाना प्रकारनां सुखो न्नोगवतां रत्नसारकुमारना दिवसो सुखमां जवा लाग्या.

एक दिवस रत्नसारकुमार रात्रीए सुखे सूतो हतो, एवामां बारणांन बंध बतां दिव्यरुप-धारी, लुगमां अने घरेणांथी सुशोन्नित शरीरवाळो तेमज चोरी करवामां चतुर एवो को इएक पुरुष हाथमां तरवार लइ क्रोधथी त्यां आव्यो. ते पुरुष जेटलामां गनी रीते अंदर न रमामां आव्यो, तेटलामां कुमार जागी गयो. कारण नत्तमपुरुषोने निंद्रा थोमी होय बे. पछी "आ कोण बे? अने म्हारा महेलमां शामाटे आव्यो बे?" इत्यादि विचार करे बे, एवामां ते पुरुषे क्रोधथी रातां नेत्र करीने कह्युं के, "अरे कुमार! जो तुं वीर बे तो सावधान था, अने म्हारी साथे युद्ध कर. अरे! तुं बेतो जातनो वाणीन, तो पछी त्हारुं केटलुं बळ होय? धूतारा शियाळनुं बळ सिंह केटला दिवस सहन करे?" आ प्रमाणे कहेतो एवो ते पुरुष पोपटसहि

त पांजरुं लइ पाछो वळ्यो. आ वखते कुमार म्यानमांथी तरवार काढी तेनी पाछळ दोड्यो, आगळ ते पुरुष अने पाछळ रत्नसारकुमार. एम बन्ने जणाउ एक बीजा सामे नजर राखी केटलांक घरो उल्लंघी गया. कुमार तेनी पाछळ पाछळ बहु दूर गयो अने जेटलामां ते पुरुषने चोरनी पेठे पकडवा जाय छे तेटलामां ते पुरुष आकाशमां उड्यो. कुमारे तेने के टलेक दूर जतां सुधी जोयो, परंतु पछी ते देखायो नहीं; तेथी चित्तमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो केः—"आ कोइ पण म्हारो शत्रु देखाय छे, गमे तो ते विद्याधर, देव, दानव के भूत होय; परंतु ते म्हारा राजपोपटने लइ गयो. अरे वीर धीर पोपट! त्हारुं शुं थयुं? तुं क्यां गयो? त्हारा विना म्हारी शी गति थशे?" आवी रीते ते रत्नसार विलाप करवा लाग्यो. वळी तेणे चिंतव्युं के, "अरे जीव! तुं दुःख न धर, दुःख धरवाथी तने शुं थवानुं छे? खेद करवाथी पोपट आवशे नहीं, चाल बीजे कोइ ठेकाणे शोध करुं, वखते पोपट मळी आवे, पोपटने लइनेज पाछो वळीश, तेना विना क्यारे पण पाछो वळनार नथी." आवी रीते निश्चय करी आम तेम भमतो कुमार पोपटनी शोध करवा लाग्यो, परंतु तेणे कोइ ठेकाणे पोपटने दीठो नहीं; केमके आकाशमां गयेली वस्तु पृथ्वी उपर शोधवाथी शी रीते मळी

शके? तोपण "कोइपण ठेकाणे पोपटनी खबर मळशे." एवी आशाथी रत्नसारकुमार आखो दिवस सर्व ठेकाणे भम्यो. संध्या वखते तेणे गढ, पोळ अने ध्वजाओवाळा मणिमय घरोथी सुशोभित नगर दीठुं, ते नगरनी शोभा जोइ चित्तमां चमत्कार पामेलो रत्नसारकुमार नगर पासे आवी शोभा जोवा लाग्यो. पछी जेटलामां दरवाजानी अंदर पेसवा लाग्यो, तेटलामां गढ उपर बेठेली एक सारिका (मेना) ए कह्युंः—"हे कुमार! तुं नगरमां न जा." त्यारे कुमारे मनमां विस्मय पामीने कह्युं. "हे सारिका! नगरमां पेसता एवा मने तुं शा माटे ना पाडे छे?" त्यारे सारिकाए कह्युं. "हे सत्पुरुष! जो तुं सुख इछतो होय तो आ नगरने विषे न पेसीश. तुं एम न जाणीश जे आ मने फोगट ना पाडे छे, पण हुं तने त्हारा हित माटे नगरमां पेसवानी ना पाडुं छुं. कारण के उत्तम प्राणीओ हेतु विना कहेता नथी. जो तुं कारण सांभळवानी इछा करतो होय तो सांभळः—

आ रत्नपुरनामनुं नगर छे, एमां पुरंदरनामनो राजा उत्तमप्रकारे प्रजानुं पालन करतो छतो राज्य करतो हतो. ते वखते नाना प्रकारना वेशने धारण करनारो कोइ चोर ते नगरमां हमेशां चोरी करतो अने धनवंत माणसोना घरमां खातर पाडी बहु धन लइ जतो; परंतु

नगरना रक्षकलोको ते चोरने पकडवा शक्तिवंत थता नहीं.

एक दिवस सर्वे महाजनलोको एकठा थइ राजानी पासे आवी विनंती करवा लाग्या केः—"हे राजन्! एक चोरे आवीने सर्व नगरमां वारंवार खातर पाडी अमने निर्धन करी नांख्या छे." महाजनलोकोनां आवां वचन सांभळी क्रोध पामेला राजाए कोटवाळने बोलावीने कह्युं के, "अरे रक्षक! तुं रक्षण करतां छतां चोर नगरीमां खातर केम पाडे छे?" त्यारे रक्षके कह्युंः—"हे राजन्! म्होटा रोगनी पेठे आ चोर असाध्य छे, अर्थात् पकडी शकाय तेवो नथी, अने पकडवानो कोइ उपाय सफळ थतो नथी; तेथी ए असाध्यचोरने पकडवा हुं समर्थ नथी, माटे जेम आपने योग्य लागे तेम करो."

पछी राजा हाथमां तरवार लइ चोरने शोधी काढवा निकळ्यो. एक दिवस तेणे खातर पाडी धननी गांसडी लइ जता एवा चोरने दीठो, तेवारे राजा तेनी पाछळ दोड्यो. चोर आगळ अने राजा पाछळ एम दोडतां दोडतां चोर राजानी सरत भुलवी एक उद्यानमां पेसी गयो; त्यां कोइएक सूतेला तापस पासे धननी गांसडी मूकी क्यांइ नासी गयो. पछी राजा उद्यानमां आव्यो तो तेणे सूतेला पुरुषनी पासे धननी गांसडी जोइ, तेथी "निश्चे आ तापस

वेशधारी चोरे सर्व नगरने लुंटी लीधुं छे अने अत्यारे कपटानिंद्राथी सूतो छे." एम धारी राजाए तेने कह्युं. "अरे दुष्ट पापी चोर! तें तापसनो वेश धारण करी म्हारा सर्व नगरने लुंटी लीधुं छे अने अत्यारे कपटानिंद्राथी सूतो छे? हमणां हुं तने दीर्घनिंद्रा (मरण) आपुं छुं." एम कही ते तापसने पोताना सुभटो पासे बंधावी कारणविना निर्दयराजाए तेने सवारे मारी नांखवानो कोटवाळने हुकम दीधो. बीजे दिवसे कोटवाळे ते तापसने माथुं मुंमावी, गधेमे चमावीने आंखा नगरमां फेरव्यो अने पछी शूळी उपर चमाव्यो. तापस मृत्यु पामी दुष्ट राक्षस थयो. पछी क्रोध पामेला ते राक्षसे राजाने मारी नांख्यो, अने नगरना सर्व लोकोने काढी मूक्या. राजना अविचारी कार्यथी आ प्रजा पीमा पामे छे, हजु पण जे पुरुष अंतःपुरमां जाय तेने ते राक्षस मारी नांखे छे. कारण अंतःपुरमां पेठेला पुरुषने कोण सहन करे?"

आ कारणथी हे रत्नसारकुमार! हुं तने नगरमां जवानी ना पाडुं छुं; केमके कदापी राक्षस तने मारी नांखे तो हुं तने जोइ शकुं नहीं."

पछी रत्नसारकुमार मेनानी वचनचातुरी सांभळी बहु विस्मय पामीने बोल्योः—"हे सारिका! ते राक्षसनो मने जरा पण भय नथी." एम कहीने ते कुमार राक्षसना बळने जाण-

नगरना रक्षकलोको ते चोरने पकडवा शक्तिवंत थता नहीं.

एक दिवस सर्वे महाजनलोको एकठा थइ राजानी पासे आवी विनंती करवा लाग्या केः—"हे राजन्! एक चोरे आवीने सर्व नगरमां वारंवार खातर पाडी अमने निर्धन करी नांख्या छे." महाजनलोकोनां आवां वचन सांभळी क्रोध पामेला राजाए कोटवाळने बोलावीने कह्युं के, "अरे रक्षक! तुं रक्षण करतां छतां चोर नगरीमां खातर केम पाडे छे?" त्यारे रक्षके कह्युंः—"हे राजन्! म्होटा रोगनी पेठे आ चोर असाध्य छे, अर्थात् पकडी शकाय तेवो नथी, अने पकडवानो कोइ उपाय सफळ थतो नथी; तेथी ए असाध्यचोरने पकडवा हुं समर्थ नथी, माटे जेम आपने योग्य लागे तेम करो."

पछी राजा हाथमां तरवार लइ चोरने शोधी काढवा निकळ्यो. एक दिवस तेणे खातर पाडी धननी गांसडी लइ जता एवा चोरने दीठो, तेवारे राजा तेनी पाछळ दोड्यो. चोर आगळ अने राजा पाछळ एम दोडतां दोडतां चोर राजानी सरत भुलवी एक उद्यानमां पेसी गयो; त्यां कोइएक सूतेला तापस पासे धननी गांसडी मूकी क्यांइ नासी गयो. पछी राजा उद्यानमां आव्यो तो तेणे सूतेला पुरुषनी पासे धननी गांसडी जोइ, तेथी "निश्चे आ तापस

वेशधारी चोरे सर्व नगरने लुंटी लीधुं छे अने अत्यारे कपटानिंद्राथी सूतो छे." एम धारी राजाए तेने कह्युं. "अरे दुष्ट पापी चोर! तें तापसनो वेश धारण करी म्हारा सर्व नगरने लुंटी लीधुं छे अने अत्यारे कपटानिंद्राथी सूतो छे? हमणां हुं तने दीर्घनिंद्रा (मरण) आपुं छुं." एम कही ते तापसने पोताना सुभटो पासे बंधावी कारणविना निर्दयराजाए तेने सवारे मारी नांखवानो कोटवाळने हुकम दीधो. बीजे दिवसे कोटवाळे ते तापसने माथुं मुंमावी, गधेमे चमावीने आंखा नगरमां फेरव्यो अने पछी शूळी उपर चमाव्यो. तापस मृत्यु पामी दुष्ट राक्षस थयो. पछी क्रोध पामेला ते राक्षसे राजाने मारी नांख्यो, अने नगरना सर्वे लोकोने काढी मूक्या. राजना अविचारी कार्यथी आ प्रजा पीमा पामे छे, हजु पण जे पुरुष अंतःपुरमां जाय तेने ते राक्षस मारी नांखे छे. कारण अंतःपुरमां पेठेला पुरुषने कोण सहन करे?"

आ कारणथी हे रत्नसारकुमार! हुं तने नगरमां जवानी ना पारुं छुं; केमके कदापी राक्षस तने मारी नांखे तो हुं तने जोइ शकुं नहीं."

पछी रत्नसारकुमार मेनानी वचनचातुरी सांभळी बहु विस्मय पामीने बोल्योः—"हे सारिका! ते राक्षसनो मने जरा पण भय नथी." एम कहीने ते कुमार राक्षसना बळने जाण-

वानी इच्छाथी जाणे रणभूमिमां पेसतो होयनी! तेम नगरमां पेठो. ते नगरमां तेणे कोइ ठे-
काणे चंदननां लाकडांनी भरेली दुकानो दीठी, कोइ ठेकाणे सोनना ढगला दीठा, कोइ ठेका
णे कपुरना ढगला, कोइ ठेकाणे सोपारी अने नाळीयेरना ढगला जोया, कोइ ठेकाणे पकवा
नथी भरेली कंदोइनी दुकानो जोइ, अने कोइ ठेकाणे सुगंधी करीयाणाथी भरपुर गांधीनी
दुकानो दीठी. आ प्रमाणे बहु वस्तुओथी भरपुर एवी ते नगरी जोइ, पण तेमां कोइ माणस
जोवामां आव्युं नहीं. अनुक्रमे नगरने जोतो जोतो ते रत्नसारकुमार राजमंदिरमां गयो, त्यां
एक सात माळनो महेल हतो ते महेलमां पेठो अने अनुक्रमे सातमामाळ उपर गयो; त्यां तेणे
नानाप्रकारना मणि विगेर रत्नोथी सुशोभित एवी एक शय्या जोइ. पछी ते शय्यामां ते कुमार
संतोष पामीने निर्भयपणे सूतो अने पोताना घरनी पेठे निःशंकपणे गाढनिंद्राथी ऊंघी गयो.

हवे माणसना पगलांनी हलचाल जोइ बहु क्रोध पामेलो राक्षस त्यां आव्यो अने कुमा
रने सुखे सुतेलो जोइ विचार करवा लाग्यो केः—"जे स्थानके जवानी वात माणसोना ध्या
नमां पण न आवे ते स्थानके आ कोइ धिठ पुरुष आवीने सूइ रह्यो छे. आ म्हारा शत्रुने हुं
कया मारथी मारुं? फळ तोडवानी पेठे एना माथाने तोडी नाखुं! के एने नखोवडे चीरी नाखुं!

गदाथी चूर्ण करी नाखुं! के म्होटी ठरीबम्हे ककम्हे ककम्हा करी नाखुं! आ दुरात्माने धगधग ता अग्निमा फेंकी दउं! दम्हानी पेठे आकाशमां उछाळी दउं! के उपाडीने समुद्रमां फेंकी दउं! अजगरनी पेठे गळी जाउं! के म्हारे घरे आवीने सुखे सूतेला परुणाने न मारुं! केमके घरे आवेला शत्रुने पण मारवो नहीं. कह्युं छे केः—

आगतस्य निजगेहमप्यरे गौरवं विदधते महाधियः ॥
मानमात्मसदनमुपेयुषे भार्गवाय गुरुरुच्चतां ददौ ॥

भावार्थः—बुद्धिवंत पुरुषो पोताने घरे आवेला शत्रुनी पण परोणागत करे छे. जुओ शुक्र गुरुनो शत्रु छे अने मीनराशि ए गुरुनुं स्वग्रह छे, एम छतां पण ज्यारे शुक्र मीनराशिए आवे छे त्यारे गुरु तेने उच्चस्थान आपे छे.

माटे ज्यांसुधी ए पोतानी मेळे न जागे त्यांसुधी हुं तेने कांइपण नहिं करुं, पछी जे योग्य लागशे ते करीश." आ प्रमाणे विचार करी राक्षस बहार गयो अने थोडीवारे बहु भूतोने साथे लइ पाछो त्यां आव्यो तोपण कुमार सूतो हतो, तेने जोइ राक्षसे कह्युंः—"अरे निर्भय! निर्बुधि! निर्लज्ज! तुं म्हारा घरथी झट बहार जा! नहिं तो म्हारी साथे युद्ध कर." राक्-

सनां आवां वचन सांभळी कुमारे जागीने कह्युंः—"अरे राक्षसराज! तुं म्हारी निंद्रानो भंग केम करे छे? तुं म्हारी निंद्रानो भंग करीश तो त्हारी निंद्रानो पण भंग थशे. कह्युं छे केः—

धर्मनिंदी पंक्तिभेदी, निद्राछेदी निरर्थकम्॥ कथा भंगी वृथापापी पंचेतेऽत्यंतपापिनः॥

भावार्थः—धर्मनी निंदा करनारो, पंक्तिनो भेद करनारो, वगर कारणे निंद्रानो भंग कर नारो, कथानो भंग करनारो अने प्रयोजन विना पाप करनारो ए पांच महापापी कहेवायछे.

माटे तुं ताजा घीनी साथे ऊनुं पाणी लइ म्हारा पगने मशळ के जेथी मने ऊट फरी निंद्रा आवे." तेवारे राक्षस विचारवा लाग्योः—"जगत्मां आ पुरुष कांइ अद्भुत चरित्रवाळो देखाय छे, घणी आश्चर्यनी वात छे के ए म्हारी पासे पोताना पगनां तळीयां मशळाववानी इच्छा करे छे. आ वात सिंह पासे हरिण पोताना पगनां तळीयां मशळाववानी इच्छा करे तेवी छे. अहो! शुं एनुं साहसिकपणुं! अहो! शुं एनुं धीराइपणुं! अने केवुं गंभीरपणुं! वधारे विचार करवाथी शुं? चाल एक वखत तेनुं कहेलुं करुं."

आवी रीते विचार करी राक्षसे सुगंधीदार ताजा घीनी साथे पाणी लइ कुमारना पग मशळ्या. अहो! जे वस्तु कोइपण ठेकाणे देखाती नथी, संभळाती नथी अने मेळवी शका-

ती नथी, ते वस्तु पुन्यना प्रसादथी मळी शके छे. पछी चाकरनी पेठे पोताना पगनां तळी-यांने मशळता एवा राक्षसने जोइ रत्नसारे उठीने कह्युंः—"हे देव! में माणसजातिए तने दु कर्म कर्यो छे, ते त्हारे मनमां दया लावी माफ करवो. हुं त्हारी भक्तिथी बहु संतोष पाम्योछुं, माटे वरदान माग. जे त्हारुं दुष्कर काम हशे ते पण हुं करीश." कुमारनां आवां वचन सां भळी राक्षस विस्मय पामी मनमां विचार करवा लाग्योः—"अहो! आतो विपरीत थयुं! जे मने देवताने ए माणसजाति प्रसन्न थयो; एटलुंज नहिं पण म्हाराथी न बनी शके एवुं का-र्य करवानी ते इच्छा करे छे. आ वात कल्पवृक्ष सेवक पासेथी इच्छितवस्तु मेळववानी इच्छा करे तेवी बनी छे. ए माणसजाति मने देवताने शुं आपी शकशे? माणसनी पासे देवताने प्रार्थना करवायोग्य कइ वस्तु होय छे? तोपण तेनी पासेथी कंइपण मागुं." आवी रीते वि चार करी राक्षसे मधुरवचनथी कह्युंः—"जे बीजाने इच्छितवस्तु आपे ते पुरुष त्रणलोकमां दुर्लभ छे, अने याचना करनार माणसना सर्वे सद्गुणो याचना करवाथी नाश पामे छे.

कह्युं छे केः—लघुर्धूली तृणं तस्या स्तृणाचूलं तनोऽनिलः ॥

ततोऽपि याचकस्तस्मादपि याचकवंचकः ॥

भावार्थः—सौथी हलकी धूळ छे, तेथी हलकुं तृण छे, तेथी हलकुं रु अने तेथी हलको पवन छे; ए पवनथी हलको याचक अने तेथी पण याचकने ठगनारो हलको जाणवो. वळी

परपत्थणापवन्नं माजणणि जणेसुएरिसंपुत्तं ॥
मा उअरे विधरिज्ज सुपत्थि अभंगो कउ जेण ॥

भावार्थः—हे मात! बीजा पासे याचना करवा जाय एवा पुत्रने तुं जन्म आपीश नहीं, तेमज याचकनी प्रार्थनानो भंग करनारा पुत्रने तुं उदरमां धारण करीश पण नहीं.

माटे हे कुमार! जो तुं म्हारी याचनानो भंग न करे तो हुं त्हारी पासे याचना करुं." ते वारे कुमारे कह्युंः—हे राक्षसराज! म्हारी पासेथी जे कार्य सिद्ध थाय तेवुं होय ते कहे." त्यारे राक्षसे कह्युं. "जो एम छे तो सांभळ. तुं आ नगरीनो राजा था, हुं तने योग्य जाणी राज्य आपुं छुं; माटे तुं त्हारी मरजी प्रमाणे राज्यसुख भोगव. हुं सेवकनी पेठे तने दिव्यभोग अने दिव्यसमृद्धि आपीश; तेमज निरंतर त्हारी सेवा करीश; सर्वे राजाउ त्हारे वश थइने रहेशे; माटे तुं आ एकछत्र राज्य पोताना कबजामां ले." पछी रत्नसारकुमार पोताना चित्तमां विचार करवा लाग्यो के, "आ राक्षसराजा मने राज्य आपे छे, राज्य बहु पुण्यना योग्यथी म-

ळे छे; परंतु ज्यारे में पूर्वे परिग्रहपरिमाणव्रत लीधुं त्यारे राज्य ग्रहण करवानो नियम ली-
धो छे. हवे हुं शुं करुं? आतो म्होटुं विषमसंकट आवी पड्युं. एक तरफथी कबुल करेलुं व
चन जाय छे अने बीजी तरफथी व्रत भंग थाय छे. हा दैव! हवे शुं करुं? म्होटा विषमसं-
कटमां आवी पड्योछुं." आवी रीते विचार करी रत्नसारकुमारे कह्युंः—"हे देव! बीजी माग
णी कर. कारण राज्य लेवानो म्हारे नियम छे, तो ते लेवाथी म्हारा नियमनो भंग थाय छे
अने व्रतनो भंग थयो तोपछी बाकी रह्युं शुं? जेनाथी व्रतनो भंग थाय एवी सरळता शा का
मनी? जेनाथी कान तूटी जाय एवुं सोनुं शा कामनुं?" त्यारे राक्षसे कह्युं. "आ शरीरमां
क्षोभ, लज्जा, दाक्षिण्य विगेरे सर्व रह्युं छे. उत्तमपुरुषो जे कबुल करेलुं होय तेने माटे जी-
वितने पण त्यजी दे छे." पछी कुमारे कह्युं. "हे राक्षसराज! तें योग्य कह्युं छे, परंतु में गुरु
पासे नियम लीधो छे के, "पापनुं स्थान अने अनर्थकारी एवा राज्यने हुं नहिं धारण करुं;
केमके लीधेला नियमनी विराधना करवाथी म्होटुं दुःख थाय छे. माटे हे महाभाग! जेथी
म्हारो नियम न तूटे एवुं दुष्कर काम कहे, के ते पण हुं करीश." तवारे राक्षसे कह्युं. "अरे
तें म्हारी प्रथमनी मागणी फोगट करी अने हवे बीजी मागणी करवानुं कहे छे! अरे मूढ!

तुं पोताना उपरज कोप पामेलो देखाय छे. क्रोध विगेरेथी जे जीवहिंसा कराय अथवा युद्ध कराय तेमां पाप लागे; परंतु देवताए आपेलुं राज्य लेवुं एमां ते पाप शानुं होय? अरे मूढ! हुं तने राज्य आपुं छुं छतां तुं शामाटे उत्साह नथी पामतो? सुगंधी घी पातां शामाटे "बुबु" एवो शब्द बोल्या करे छे? अरे मूढ! तुं म्हारा म्हेलमां आवी म्हारी शय्यामां सुखे सूइ रह्यो, तें त्हारा पगनां तळीयां म्हारी पासे मशलाव्यां अने हवे म्हारुं कहेलुं हितकारीवचन मानतो नथी तो पछी जो तेनुं फळ." एम कही कुमारने हाथमां पकडी राक्षसे आकाशमां उछाळ्यो, त्यांथी क्रोध पामेला राक्षसे तेने समुद्रमां फेंक्यो, कुमार समुद्रमां पडी पाताळमां पेसी गयो अने त्यांथी पाछो पाणीनी उपर आव्यो एटले राक्षसे तेने बहार काढीने कह्युंः— "अरे मूढ! तुं पोताना कदाग्रहथी शामाटे फोगट मृत्यु पामे छे? हुं तने राज्यसंपत्ति आपुं छुं छतां शामाटे नथी लेतो? जो के हुं देवता छुं तोपण त्हारुं कहेलुं निंदित काम करीश. अरे मूढ! म्हारा कहेला सारा कार्यने पण तुं माणसजाति छतां नथी करतो? अरे! तुं राज्य ले, नहिं तो धोबीनी पेठे म्होटी शीला उपर पछाडी पछाडीने तने मारी नांखीश." एम कही राक्षस कुमारने पकडी पछाडवा माटे शीला पासे लइ गयो, अने कह्युं. "अरे मुर्ख! तुं म्हारुं

कह्युं मान्य अने फोगट मृत्यु न पाम." त्यारे कुमारे कह्युं. "अरे राक्षस! तने जे रुचे ते कर, तुं ए बाबतमां मने फोगट शामाटे पूछ्या करे छे?" कुमारनां आवां वचन सांभळी राक्षस बहु प्रसन्न थयो, अने पोतानुं कृत्रिमराक्षसरुप त्यजी दइ कोइ देवतारुपे प्रगट थयो, पछी जळ अथवा स्थळमां उत्पन्न थएला पुष्पोनो कुमार उपर वरसाद वरसावतो छतो जयजय शब्द करी कुमारनी पासे आवीने आ प्रमाणे कहेवा लाग्योः—

हे कुमार! तने धन्य छे, त्हारा सरखा उत्तमपुरुषोथीज आ पृथ्वी रत्नगर्भा कहेवाय छे. हे सत्पुरुष! त्हारी धर्मने विषे आवी दृढता छे ते बहु सारुं छे. इंद्रना सेनापति हरिणगमेषी देवताए देवोनी अने म्हारी पासे त्हारी प्रशंसा करी, तेथी सर्वे देवताओ विस्मय पाम्या; एवामां सौधर्मदेवलोक अने इशानदेवलोकने विषे नवा इंद्रो उत्पन्न थया, ते बन्नेमां एक विमानने माटे परस्पर बहु क्लेश थयो. बत्रीशलाख विमान सौधर्मदेवलोकमां अने अठावीशलाख विमान इशानदेवलोकमां छे. धिक्कार छे! आटलां विमान छतां तेमणे क्लेश कर्यो. लोभने वश थएला चित्तवाळा ते इंद्रोए परस्पर बहुवार युद्ध कर्यां. जो के माणसो परस्पर लडता होय तो तेमने बीजा माणसो वारे; देवता युद्ध करता होय तो बीजा देवता वारे; परंतु ज्यारे इंद्रो

तुं पोताना उपरज कोप पामेलो देखाय छे. क्रोध विगेरेथी जे जीवहिंसा कराय अथवा युद्ध कराय तेमां पाप लागे; परंतु देवताए आपेलुं राज्य लेवुं एमां ते पाप शानुं होय? अरे मूढ! हुं तने राज्य आपुं छुं छतां तुं शामाटे उत्साह नथी पामतो? सुगंधी घी पातां शामाटे "बुबु" एवो शब्द बोल्या करे छे? अरे मूढ! तुं म्हारा म्हेलमां आवी म्हारी शय्यामां सुखे सूइ रह्यो, तें त्हारा पगनां तळीयां म्हारी पासे मशलाव्यां अने हवे म्हारुं कहेलुं हितकारीवचन मानतो नथी तो पछी जो तेनुं फळ." एम कही कुमारने हाथमां पकडी राक्षसे आकाशमां उछा-ळ्यो, त्यांथी क्रोध पामेला राक्षसे तेने समुद्रमां फेंक्यो, कुमार समुद्रमां पडी पाताळमां पे-सी गयो अने त्यांथी पाछो पाणीनी उपर आव्यो एटले राक्षसे तेने बहार काढीने कह्युं:— "अरे मूढ! तुं पोताना कदाग्रहथी शामाटे फोगट मृत्यु पामे छे? हुं तने राज्यसंपत्ति आपुं छुं छतां शामाटे नथी लेतो? जो के हुं देवता छुं तोपण त्हारुं कहेलुं निंदित काम करीश. अरे मूढ! म्हारा कहेला सारा कार्यने पण तुं माणसजाति छतां नथी करतो? अरे! तुं राज्य ले, नहिं तो धोबीनी पेठे म्होटी शीला उपर पछाडी पछाडीने तने मारी नांखीश." एम कही राक्षस कुमारने पकडी पछाडवा माटे शीला पासे लइ गयो, अने कह्युं. "अरे मुर्ख! तुं म्हारुं

कह्युं मान्य अने फोगट मृत्यु न पाम." त्यारे कुमारे कह्युं. "अरे राक्षस! तने जे रुचे ते कर, तुं ए बाबतमां मने फोगट शामाटे पूछ्या करे छे?" कुमारनां आवां वचन सांभळी राक्षस बहु प्रसन्न थयो, अने पोतानुं कृत्रिमराक्षसरुप त्यजी दइ कोइ देवतारुपे प्रगट थयो, पछी जळ अथवा स्थळमां उत्पन्न थएला पुष्पोनो कुमार उपर वरसाद वरसावतो छतो जयजय शब्द करी कुमारनी पासे आवीने आ प्रमाणे कहेवा लाग्योः—

हे कुमार! तने धन्य छे, त्हारा सरखा उत्तमपुरुषोथीज आ पृथ्वी रत्नगर्भा कहेवाय छे. हे सत्पुरुष! त्हारी धर्मने विषे आवी दृढता छे ते बहु सारुं छे. इंद्रना सेनापति हरिणगमेषी देवताए देवोनी अने म्हारी पासे त्हारी प्रशंसा करी, तेथी सर्वे देवताओ विस्मय पाम्या; एवामां सौधर्मदेवलोक अने इशानदेवलोकने विषे नवा इंद्रो उत्पन्न थया, ते बन्नेमां एक विमानने माटे परस्पर बहु क्लेश थयो. बत्रीशलाख विमान सौधर्मदेवलोकमां अने अठावीशलाख विमान इशानदेवलोकमां छे. धिक्कार छे! आटलां विमान छतां तेमणे क्लेश कर्यो. लोभने वश थएला चित्तवाळा ते इंद्रोए परस्पर बहुवार युद्ध कर्यां. जो के माणसो परस्पर लडता होय तो तेमने बीजा माणसो वारे; देवता युद्ध करता होय तो बीजा देवता वारे; परंतु ज्यारे इंद्रो

पोते युद्ध करवा लाग्या तो पछी तेमने कोण वारे? बन्ने इंद्रोने युद्ध करतां बहु काळ गयो. एक दिवस वृद्ध देवताओए कह्युं:—"माणवकस्थंभने विषे जिनप्रतिमानी दाढा छे, तेना पाणीथी म्होटा दोषो, म्होटा रोगो अने म्होटा वैरो समाइ जाय छे." आवी रीते विचार करी वृद्ध देवताए ते जिनराजनी दाढाना पाणीथी बन्ने इंद्रोने अभिषेक कर्यो, तेथी ते बन्ने इंद्रोए परस्पर वैर त्यजी दीधुं; पछी ते बन्ने इंद्रोने तेमना प्रधानदेवताए पूर्वनी व्यवस्था कही. ते आ प्रमाणेः—"दक्षिणदिशामां जे विमानो छे ते सघळां सौधर्मेंद्रनां छे, तेमज उत्तरदिशामां जे विमानो छे ते सघळां इशानेंद्रनां छे, पूर्व अने पश्चिमदिशामां गोळाकार जे तेर विमान छे, ते सर्व सौधर्मेंद्रनां छे अने तेज पूर्व अने पश्चिमदिशामां जे त्रण खुणावाळां अने चार खुणावाळां विमानो छे तेमां अर्धां सौधर्मेंद्रनां छे अने अर्धां इशानेंद्रनां छे. सनत्कुमार अने माहेंद्रदेवलोकमां पण एज अनुक्रम छे."

प्रधानदेवोनां आवां वचन सांभळी बन्ने इंद्रो एक बीजा उपरनां वेर त्यजी दइ परस्पर प्रीतिवाळा थया. पछी चंद्रशेखरदेवताए हरिणीगमेषी देवताने पुछ्युं केः—"कोइ एवो माणस छे के लोभने वश न थाय. जो के देवताओ पण लोभना वशथी परस्पर युद्ध करे छे तो पछी

बीजाजनी तो शी वात?" त्यारे हरिणीगमेषी देवताए कह्युं:—"भाइ! तुं कहे छे ते वात खरी छे, परंतु सर्व वस्तुना विषयने विषे लोभ होतो नथी. लोभना संबंधमां इंशाणीने विषे पण क्षोभ न पामे तेवा माणसो होय छे. हमणां वसुसारशेठनो पुत्र रत्नसारनामे कुमार छे ते देवताजए आपेला राज्यने पण लेतो नथी. जो के सर्व जीवो लोभरुप पुरमां बूडी जाय छे तोपण ते निर्लोभ चित्तवाळो छे." हे महाभाग रत्नसारकुमार! हरिणीगमेषी देवताना आवां वचन सांभळी तेने चंद्रशेखरदेवता नहिं मानतो छतो त्हारी परिक्षा करवा माटे अहिं आव्यो, जेणे प्रथम पोतानुं राक्षस सरखुं रुप बनावी एक शून्यनगर प्रगट कर्युं, सारिका बनावी, त्हारा पोपटसहित पांजराने लइ गयो, छेवट तने समुद्रमां फेंकी दीधो. ए विगेरे बीजी पण बहु कदर्थना तने करी, ते पोते हुं चंद्रशेखरदेवता छुं. हे महाभाग! ते म्हारा दुष्ट आचरणनी तुं क्षमा कर, मने कांइपण आज्ञा आप, अने तुं पोते म्हारी पासेथी कांइ वरदान माग. कारणके देवतानुं दर्शन निष्फळ न होय." त्यारे रत्नसारकुमारे कह्युं:—"हे सुरेश्वर! म्हारे जिनधर्मना प्रसादथी सर्व छे, त्हारी पासेथी कांइपण इच्छतो नथी, तोपण त्हारे नंदीश्वरतीर्थनी यात्रा करवी." पछी चंद्रशेखरदेवताए "बहु सारुं" एम कही तेने पोपटस-

हित पांजरुं आपी कनकपुरनगरमां पहोंचाड्यो. त्यां कनकध्वजराजानी आगळ तेनां वखा-
ण करी, तेने बहु मान आपी देवता पोताने स्थाने गयो.

पछी रत्नसारकुमार पोताना ससरा कनकध्वजराजानी रजा लइ बन्ने स्त्री अने सामंत त
था मंत्री विगेरे सहित पोतानी नगरी तरफ चाल्यो, मार्गमां ठेकाणे ठेकाणे अनेक राजाउ-
थी सत्कार करातो ते केटलेक दिवसे पोतानी रत्नविशाळानगरीए आवी पहोंच्यो; ते वखते
तेनी म्होटी समृद्धिनो विस्तार जोइ राजा समरसिंह, वसुसारशेठ विगेरे बहु लोकोसहित
सामो जइ म्होटा महोत्सवथी तेने नगरमां लइ गयो. पछी पोपटे राजा विगेरे सर्वे लोक
नी पासे रत्नसारकुमारनुं सर्व चरित्र कह्युं, ते सांभळी सर्वे लोको चमत्कार पाम्या अने कुमार
नां वखाण करवा लाग्या. पछी रत्नसारकुमार सुखे रहीने आलोकसंबंधी भोग भोगववा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां श्रीधर्मसूरि समवसर्या, त्यां रत्नसार विगेरे सर्वे लोको वंद-
ना करवा गया, राजा पण वंदना माटे त्यां गयो, सर्वे लोको योग्यस्थानके बेठा एटले आचार्ये
धर्मदेशना आपी, देशना पुरी थया पछी राजाए गुरुने पूछ्युं:—"हे भगवन्! आ रत्नसारना पूर्व
भवनी वात कहो, एणे पूर्वभवे शुं पुन्य कर्युं छे." तेवारे चार ज्ञानना धारणहार गुरुए कह्युं:—

આ ભરતક્ષેત્રમાં રાજપુરનામે નગર છે, ત્યાં જિતશત્રુનામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો, તેને શ્રીસારનામનો કુમાર હતો, તે કુમારને ત્રણ મિત્રો હતા. એક ક્ષત્રિયનો પુત્ર, બીજો પ્રધાનનો પુત્ર અને ત્રીજો શેઠનો પુત્ર. આ ચારે મિત્રોમાં પરસ્પર બહુ સ્નેહ હતો.

એક દિવસ રાણીના ઘરમાં ખાતર પાડીને ધન લઇ જતા એવા ચોરને કોટવાળે પકડીને રાજાની પાસે ઉભો રાખ્યો, રાજાએ તેને મારી નાંખવાની આજ્ઞા આપી, પછી કોટવાળ ચોરને શૂળી દેવાને ઠેકાણે લઇને જતો હતો, એવામાં શ્રીસારકુમારે તેને જોયો. કુમારના પૂછવા ઉપરથી કોટવાળે સર્વ વાત જાહેર કરી. પછી શ્રીસારકુમારે કહ્યું:—"મ્હારી માતાના ધનને ચોરી જનારા એ ચોરને હું પોતે શિક્ષા કરીશ." એમ કહી કોટવાળ પાસેથી ચોરને પોતે લઇ ગામ બહાર ગયો, ત્યાં કુમારે ચોરને ચોરી ન કરવાના સોગન દઇ છાની રીતે છોડી મેલ્યો. અહો! મ્હોટા પુરુષોને ગુનેગાર ઉપર પણ દયા હોય છે. પણ સર્વે માણસોને પાંચ શત્રુ અને પાંચ મિત્રો હોય છે, તેથી કોઇ પુરુષે રાજા પાસે જઇ ચોરને છોડી મેલ્યાની વાત કહી, એટલે રાજાએ કુમારને બોલાવી તિરસ્કાર કરીને કહ્યું કે:—"અરે! તેં મ્હારી આજ્ઞાનો ભંગ કર્યો? રાજાના આવા તિરસ્કારથી શ્રીસારકુમાર બહુ ખેદ પામી નગરમાંથી ચાલ્યો ગયો; કારણ

मानवंत पुरुषने मानहानि प्राणहानि करतां वधारे लागे छे. श्रीसारकुमारनी साथे तेना त्रण मित्रो पण चाल्या गया. कह्युं छे केः—

जानीयात् प्रेक्षणे भृत्यान्, बांधवान् व्यसनागमे ॥
मित्रमापदि काले च, भार्यां च विभवक्षये ॥

भावार्थः—कांइ काम पडे त्यारे चाकरोनी खबर पडे छे, दुःख आवे बंधुननी खबर पडे छे, आपत्तिकाळे मित्रनी परीक्षा थाय छे अने विभवनो नाश थये स्त्रीनी परीक्षा थाय छे.

हवे चारे मित्रो सार्थनी साथे परदेश जता हता, एवामां तेओ एक म्होटा अरण्यमां भुला पड्या, तेथी त्रण दिवस भटकी चोथे दिवसे तेओ कोइ गाममां आव्या; त्यां रसोइ करीने जेटलामां तेओ जमवा बेठा तेटलामां कोइएक जिनकल्पी मुनि त्यां वहोरवा माटे आव्या. पछी भद्रकप्रकृतीवाळा राजपुत्रे चडता परिणामथी मुनिने दान आपी बहु भोगकर्म उपार्ज्युं, ते वखते प्रधानपुत्रे अने शेठपुत्रे ते दाननी अनुमोदना करी; परंतु क्षत्रीपुत्रे तो हीन पुन्यने लीधे एम कह्युं के, “अरे! अमने भुख लागी छे माटे अमारा माटे कांइ राखजो.” आवी रीते कहीने तेणे दानांतरायकर्मथी भोगांतरायकर्म बांध्युं.

पछी जितशत्रुराजाए चोरने पाछा बोलावी श्रीसारने राज्य, प्रधानपुत्रने प्रधानपद, शेठना पुत्रने शेठपद अने क्षत्रीपुत्रने सेनापतिपणुं आप्युं. पछी चारे जणाउ पोतपोताना पदने जोगवी अनुक्रमे मृत्यु पामीने श्रीसार रत्नसार थयो, मंत्रीनो पुत्र अने शेठनो पुत्र ए बन्ने जणा रत्नसारनी आ बन्ने स्त्रीउ थइ अने क्षत्रीपुत्र दानांतरायकर्मने लीधे पोपट थयो. रत्नसारे पाछला जवमां जे चोरने छोडाव्यो हतो, ते तापसव्रत लइ मृत्यु पामी चंड्चूडनामे देवता थयो, तेणे रत्नसारनी सहाय्य करी."

आ प्रमाणे रत्नसारनुं पूर्वजवनुं चरित्र सांजळी राजा आदि सर्व लोको आदरथी सुपात्र दानने विषे यत्नथी आदर करवा लाग्या अने जिनधर्मने विषे सावधान थया. रत्नसारकुमार पण पूर्वजवना पुन्यने लीधे बन्ने स्त्रीउसहित विविधप्रकारना जोग जोगववा लाग्यो, तेमज धर्मकार्य पण करवा लाग्यो; तेणे रथयात्रा अने तीर्थयात्रा करी, सोनाना तेमज रुपाना जिनबिंब करावीने प्रतिष्टा करवापूर्वक जिनशासननी प्रजावना करी. तेना संगथी तेनी बन्ने स्त्रीउ पण धर्मकार्य करवा लागी. पछी ते रत्नसारकुमार पंडितमरणथी मृत्यु पामी अच्युत देवलोकने विषे देवता थयो, त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां उत्पन्न थइ अने जिनधर्मनुं आराधन करी सिद्धिपद पामशे. ॥ इति रत्नसारकुमारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कामदेवादिश्रावकोने कहे छे के):–"हे भव्यजनो! तमे मुनिदानना प्रभावने अने परिग्रहपरिमाण उपर रत्नसारकुमारना दृष्टांतने सांभळी ते व्रत उपर आदर करो." जिनराजना मुखथी आ प्रमाणे धर्मउपदेश सांभळी कामदेवश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे श्रावकधर्म आदर्यो. त्यारपछी तेणे घरे जइ पोतानी स्त्री भद्राने धर्मप्राप्तिनी वात कही. भद्राए पण शिवानंदानी पेठे धर्म आदर्यो. पछी जिनराजे कहेलो श्रावकधर्म पाळतां चौदवर्ष गयां. पंदरमा वर्षने विषे कामदेवश्रावके विचार्युं के, "आटला वर्षसुधी में फक्त कुटुंबनुं पालन कर्युं छे, तो हवे अगीयारपडिमा धारण करुं तो सारुं." आवी रीते मनमां विचार करी पोताना कुटुंबीलोकोने बोलावी अशन, पान, खादिम, स्वादिम विगेरे भोजनथी संतोष पमाडी पूछ्युं:–"हे महानुभावो! जो तमे आज्ञा आपो तो हुं म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी अगीयारपडिमा वहुं." पछी कुटुंबीलोकोए आज्ञा आपी एटले म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी पोते (कामदेवश्रावक) पौषधशाळामां गयो, त्यां पौषधशाळाने पूंजी दर्भनो संथारो करी तेना उपर बेसी आणंदश्रावकनी पेठे जिनेश्वरनुं स्मरण करतां भावथी अगीयारपडिमा वहन करी.

एक दिवस रात्रीए कोइ मिथ्यादृष्टिदेवताए भयंकर पिशाचनुं रुप धारण करी पौषधशा-

ळामां आवीने कायोत्सर्गे रहेला कामदेवश्रावकने कह्युं:—"हे कामदेवश्रावक! तुं स्वर्गना सुखने अने मुक्तिना सुखने इच्छे छे, अने तुं धर्मने विषे बहु ड्डाह्यो छे, परंतु जो तुं सम्यक्त्वादिकने नहिं त्यजी दे तो हुं आ तरवारवडे ह्हारा कटके कटका करी नांखीश! अने तेथी तुं अकाळे मृत्यु पामी अनंत दुःख पामीश. माटे तुं व्रतोने त्यजी दे अने जोगो जोगव; तेमज आहार पण कर. हे कामदेव! तुं आ कष्ट शामाटे करे छे?" पिशाचनां आवां वचन सांजळीने पण निर्जय अने उद्वेग नहिं पामेलो एवो कामदेव शांतचित्तथी धर्मध्यान करतो हतो, तेथी देवताए तेने स्थिरचित्तवाळो अने निर्जय जाणी फरीथी कह्युं:—"हे कामदेव! जोगोने जोगव अने व्रतोने त्यजी दे." देवताए आवी रीते तेने बे त्रणवार कह्युं तोपण कामदेव ध्यानथी चळ्यो नहीं. पछी क्रोध पामेलो देवता भ्रकुटी चडावी तरवारवडे तेना कटके कटका करवा लाग्यो. कामदेव पण तीव्रवेदना सहन करतो शुज्ज ध्यानथी श्री वीरप्रभुनुं ध्यान धरवा लाग्यो. कह्युं छे केः—

धीराणकायराण य कसवट्टो संकडे समावडिए ॥
नियमपरिपालणेसु सुत्था वत्था वसव्वावि ॥

भावार्थः–नियम पाळवामां स्वस्थ एवी सर्व अवस्था एज धीर अने कायर पुरुषोने सं-
कट आवी पडे छते कसोटी छे.

पछी देवताए विकराळ थइ हाथीनुं रुप करी गर्जना करवापूर्वक सूंढने उछाळतां छतां क
ह्युं केः–"जो तुं व्रतादिकने नहिं त्यजी दे तो हुं तने आकाशमां उछाळी पगवडे कचरी नां
खीश," इत्यादि वचनोथी पण कामदेवश्रावक धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं. पछी हाथीए बे
त्रण वार तेने आकाशमां उछाळ्यो, तोपण ते धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं. वळी आकाशमां उ
छाळी दंतोशळथी झीली लइ पगवडे माटीनी पेठे मर्दन कर्यो, ते वेदना पण कामदेवश्राव
के सहन करी. पछी देवताए हाथीनुं रुप त्यजी दइ म्होटा शरीरवाळुं अने राता नेत्रवाळुं सा
पनुं रुप विकुर्व्युं, अने फुंफाडा मारतां त्यां आवीने कह्युंः–"हे कामदेव! व्रतने त्यजी भोग
भोगव, नहिंतो ह्हारा शरीर उपर चडी गळे त्रण आंटा दइ डंश दइश, तेथी त्हारे मृत्यु पा
मीने दुर्गतिमां जवुं पडशे." सापनां आवां वचन सांभळी कामदेव विशेषे धर्मध्यान करवा
लाग्यो. पछी क्रोध पामेला सापे तेना शरीर उपर चडी गळामां त्रण आंटा दइ डंश कर्यो,
तेनी बहु वेदना थया छतां पण कामदेव धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं, तेथी विलक्ष थएला देवताए

सापनुं रुप त्यजी दइ माथे मुकुट, अने काने कुंमळ विगेरेथी सुशोभित एवा दिव्यरुपधारी देवतापणे प्रगट थइ कह्युं:–"हे कामदेव! त्हारा जीवितने धन्य छे, तुं कृतार्थ अने वखाणवा योग्य छे, तुं शुभ लक्षणवाळो अने कृतपुण्य छे, त्हारी जिनधर्मने विषे दृढ श्रद्धा छे, केमके घोर उपसर्ग कर्या छतां त्हारुं मन मेरुपर्वतनी पेठे स्थिर रह्युं. हे श्रावक! पेहेला देवलोकमां देवसभाने विषे बेठेलो इंद्र आ प्रमाणे त्हारी प्रशंसा करतो हतो.

"हे भव्यदेवो! सांभळो. भरतक्षेत्रमां चंपानगरीने विषे कामदेव नामे श्रावक वसे छे, ते सर्वे देवताओए करीने पण धर्मथी चळे तेवो नथी." इंद्रनां आवां वचन सांभळी तेने नहीं मानतो अमरसेन नामनो हुं देवता अहिं आव्यो, अने तने आ सघळा उपसर्गो में कर्या, छतां तुं धर्मथी चाळ्यो नहीं. देवताओने इंद्रे कहेलुं खोटुं होय नहीं. माटे हे सत्पुरुष! म्हारा अपराधने माफ कर." एम कही देवता तेने खमावी, त्रण प्रदक्षिणा दइ, पोताने स्थानके गयो.

पछी कामदेवश्रावक पोताने उपसर्गरहित जाणी सवारे कायोत्सर्ग पारी, जिनेश्वरने समवसरेला जाणी वंदना करवा गयो; त्यां वीरप्रभुने वंदन करी योग्यस्थाने बेठो, एटले जिनेश्वरे धर्मोपदेश आप्यो. देशनाने अंते देव अने माणसोनी सभामां प्रभुए कह्युं :–"हे

कामदेव! आज रात्रीए कोइ देवताए प्रगट थइ तने बहु उपसर्गो कर्या हता, ते उपसर्गो ने तें सारी रीते सहन कर्या. देवताए हाथीनुं रुप करी सूंढवमे तने आकाशमां उगाळ्यो, त्यांथी पमता एवा तने दांतोवमे विंध्यो, पगवमे कचर्यो, ते सर्व वेदना सहन करतां छतां पण तुं धर्मध्यानथी चुक्यो नहीं; छेवट ते देवताए सापनुं रुप करी त्हारा शरीर उपर चमी गळामां त्रण आंटा दइ तने मंश दीधो, तेथी त्हारा शरीरमां बहु वेदना थइ छतां तुं धर्मध्यान थी चुक्यो नहीं. पछी ते देवता पोतानुं उत्तमरुप धारण करी तने वखाणवापूर्वक खमावी पोताने स्थानके गयो." आ प्रमाणे कामदेवश्रावकने कहीने फरी जिनेश्वरे कह्युं:—"हे साधुउ! हे साध्वीउ! श्रमणोपासकश्रावको पण तिर्यंच, माणस अने देवताए करेला उपसर्गो सहन करे छे. उपदेशमाळामां कह्युं छे केः—"कामदेवश्रावक देवताथी पण चळ्यो नहीं, माटे साधु पुरुषोए उपसर्गो विशेषे सहन करवा."

पछी हर्ष पामेलो कामदेवश्रावक बहु प्रश्नो पूछी श्री वीरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर गयो, अने श्री वीरप्रभुए पण बीजे विहार कर्यो. आणंदश्रावकनी पेठे कामदेवश्रावक पण अगीयार पमिमा वही, वीस वर्षसुधी जिनधर्म पाळी, मनमां श्री वीरप्रभुनुं स्मरण करता

वता धर्मध्यानमां लीन थइ, संलेखना करी, एक मासना अनशनव्रतथी मृत्यु पामी पहेला देवलोकमां अरुणाभनामना विमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने पुछ्युं केः—"हे स्वामी! ते कामदेवश्रावक सौधर्मदेवलोकथी चवी क्यां उत्पन्न थशे?" त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युंः—"हे गौतम! कामदेवश्रावक पहेलादेवथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां महासमृद्धिवाळा कुळने विषे उत्पन्न थशे, त्यां चारित्र लइ शाश्वतसुखने पामशे. ॥ इति कामदेवश्रावकनुं चरित्र ॥

॥ इति श्री वाचकरत्न लाभरत्नगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेली गद्यबंध वर्धमान-देशनामां कामदेवश्रावकने प्रतिबोध नामे बीजो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ३ जो ॥

॥ चुलणीपितानुं चरित्र ॥

हवे जेवी रीते श्री महावीरप्रभुए कह्युं हतुं, तेवी रीते श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुलणीपितानुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां वाराणसी नामे नगरी छे, ते नगरीमां जितशत्रुनामे राजा राज्य करतो हतो, त्यां चुलणीपिता नामे गृहस्थशेठ रहेतो हतो; ते शेठने श्यामानाम्नी स्त्री हती. ते नगरीमां कोष्टकनामे यक्षचैत्य हतुं. चुलणीपिताशेठ बहु धनवान हतो, तेने आठक्रोड सोनाम्होरो निधानरुपे पृथ्वीमां दाटेली हती, आठक्रोड व्याजे मूकेली हती, आठक्रोड व्यापारमां रोकायेली हती. वळी तेना घरने विषे आठ गोकुळो हतां, बीजा पण आणंदश्रावकनी पेठे तेना घरने विषे लक्ष्मीनो विस्तार हतो. तेथी चुलणीपिताशेठ श्यामास्त्रीसहित विविध प्रकारनां सुखो भोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता वाराणसीनगरीना कोष्ट-

कचैत्यने विषे समवसर्या, ते वखते त्यां देवताओए समवसरण रच्युं, तेमां बारपर्षदा भेगी थइ. चुलणीपिता पण जिनेश्वरनुं आववुं सांभळी बहु हर्षथी त्यां गयो, अने प्रभुने त्रण प्रदक्षिणा पूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. पछी श्री प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो के, "हे भव्यजनो! तमे कुटुंब, धन, घर, यौवन, स्त्री अने देहादि सर्व अनित्य जाणी जैनधर्म आदरो. ते धर्म साधु अने श्रावक एवा भेदथी बे प्रकारनो छे. उत्तम प्रकारे आदरेलो धर्म आलोकनां अने पर लोकनां सुखो आपे छे. जे पुरुष जिनधर्मरुप अमृतना झरामां निरंतर स्नान करे छे, ते पुरुष बहु पापथी मलिन होय तोपण सहस्रमल्लनी पेठे पवित्र थाय छे." आवां प्रभुनां वचन सांभळी श्री गौतमस्वामीए पूछ्युंः—"हे जिनराज! ते सहस्रमल्ल कोण हतो? अने ते पापथी मलिन शीरीते थयो. वळी फरी पवित्र केम थयो? तवारे जिनराजे कह्युंः—हे गौतम! सांभळः—

॥ सहस्रमल्लनी कथा ॥

कच्छदेशमां कौशांबीनामनी नगरी छे, ते नगरीमां सहस्रमल्लनामनो वाणीयानो पुत्र रहेतो हतो; ते बीजाने छेतरवामां चतुर, जुठुं बोलनारो, सात व्यसनने विषे अभ्यासवाळो, सर्व लोकोनुं खोटुं करनारो, दुष्टचित्तवाळो, व्यसनमां लयलीन थएलो अने निरंतर चोरी

करनारो हतो; वळी ते पाखंड करवामां, माया करवामां अने नाना प्रकारना देशनी भाषा जाणवामां कुशळ हतो; तेमज वाणीयाना अने ब्राह्मणना वेष धरवामां चतुर हतो. ते कौशांबीनगरीमां रत्नसारनामनो एक म्होटो शेठ रहेतो हतो, ते शेठ रत्नोनो व्यापार करतो हतो.

एक दिवस सहस्समल्ल म्होटा साहुकारनो वेष लइ ते रत्नसारशेठनी दुकाने गयो, त्यां तेणे पूछ्युं केः—"हे शेठ! तमारे त्यां रत्नो छे?" शेठे कह्युं. "हा बहु छे." सहस्समल्ले कह्युं. "मने देखाडो." शेठे तेने रत्नो देखाड्यां. सहस्समल्ले पूछ्युं. "रत्नो आटलांज छे के बीजां छे?" शेठे कह्युं. "बीजां पण बहु छे." एम कही शेठे बीजां पण बहु रत्नो तेने देखाड्यां, मूल्य पण कह्युं. पछी सहस्समल्ले कह्युं. "मूल्य काले आपीश." शेठे कह्युं. "हुं उधारे आपतो नथी." एम कही शेठे रत्नो पाछां मूक्यां, एटले रत्नोनुं ठेकाणुं जोइ ते सहस्समल्ल घेर गयो. पछी रात्रीए वीर पुरुषनो वेष लइ सहस्समल्ले ते शेठनी दुकानमां खातर पाड्युं. प्रथम भींतमां एक म्होटुं बाकुं पाडी तेणे पोताना पग अंदर घाल्या, ते वखते शेठनो पुत्र दुकाननी अंदर सूतो हतो ते जागी गयो, तेणे चोरना बे पग पकड्या. बन्ने जणा परस्पर खेंचवा लाग्या तेथी सहस्समल्लनुं शरीर बहु घसायुं. छेवट शेठना पुत्रे दया आववाथी तेने छोडी

दीधो तथी ते नाशीने पोताने घेर जतो रह्यो. आ सर्व वात शेठना पुत्रे सवारे पोतानी माने कही; कारण कहेवायोग्य वात पुज्यमाणसनी आगळ कहेवी जोइए. सहस्त्रमल्लचोर पण शरीर घसावाने लीधे पीमा थवाथी पोकार करवा लाग्यो, ते वखते तेनी माए कह्युं. "हे पुत्र! जे पारकुं धन चोरे छे तेने सारणनामना जुगारीनी पेठे सर्व सहन करवुं पमे छे." तेवारे सहस्त्रमल्ले पुछ्युं. "हे माता! ते सारण कोण हतो? तेणे चोरी शी रीते करी, अने ते शी रीते दुःखी थयो?" त्यारे तेनी माए कह्युंः—

उज्जेण नगरीमां सारण नामनो जुगारी रहेतो हतो, ते पोतानुं सघळुं धन जुगारमां हारी गयो हतो, तथी रातने वखते छानी रीते लोकोना घेर घेर भमतो हतो. एक दिवस एक वाणीयाना घरने विषे वात थती हती ते तेणे सांभळी. शेठे कह्युंः—"हे पुत्र! तुं आपणा घर मांथी दशहजार सोनाम्होरो लइ क्यांइ माटी आव, कारणके ते कोइ आपत्ति वखते काम आवशे." पुत्रे कह्युंः—"वहु सारुं, तेम करीश." आ वात बहार उभेला सारणे सांभळी तथी ते स्मशानमां जइ पोतानो श्वास बंध करीने पड्यो; एवामां पिता अने पुत्र दशहजार सोनाम्होरो लइ त्यां दाटवा माटे आव्या. पछी एक ठेकाणे धन मूकी पिताए पुत्रने कह्युंः—अरे

पुत्र! स्मशानमां तुं जो, केमके कोइ बनी रीतें आवीने सूतेलो पुरुष आपणने जोतो न हो
य! पछी पुत्र स्मशानमां पडेलां मडदांओने जोतो जोतो ज्यां सारण पड्यो हतो त्यां आव्यो.
शेठना पुत्रे बीजां मडदांनां शरीर कोइ कोइ ठेकाणेथी छेदायलां दीठां हतां, पण आ सारण
नुं शरीरतो तेणे कोइ ठेकाणेथी छेदायलुं न दीठुं, तेथी शेठना पुत्रे तेनुं सर्व शरीर तपास्युं,
म्होंढानो अने नाकनो पवन बंध करीने जोयो, थोडे दूर गया पछी फरी पाछा वळीने तपा-
स्यो. पछी तेणे पितानी पासे जइने कह्युंः—"हे तात! में स्मशानमां सर्व ठेकाणे जोयुं, तो
सर्व ठेकाणे खवाइ गयेला शरीरवाळां मडदां पड्यां छे, परंतु एक ठेकाणे आखा शरीरवाळुं
एक मडदुं पडयुं छे," तेवारे पिताए कह्युंः—अरे पुत्र! कोइ धुतारो आवीने न पड्यो होय?
फरी जइ बराबर तपास कर." पुत्रे फरी त्यां जइ बराबर तपास करी अने पछी सारणने बन्ने
पग पकडी केटलेक दूर सुधी घसड्यो. वळी फरी पितानी पासे आवीने कह्युं. "हे तात!
ते पण निश्चे मरी गयेलो छे." त्यारे पिताए फरी कह्युंः—"हे पुत्र! त्यां जइ तेना नाक कान
कापी लाव त्यारे मने निश्चय थाय." पछी पुत्रे त्यां जइ तेना नाक कान कापी लावी पिताने
देखाड्या, परंतु ते धूर्त सारण धनना लोभथी पोताना नाक कान कपाती वखते कांइपण बो

थयो नहीं. पछी पृथ्वीमां धन माटी पिता पुत्र बन्ने जणा घरे आव्या. पाछळथी धूर्त सारण माटेला धनने ठकाणे आव्यो अने सर्व धन काढी लइ पोताने घेर गयो. अहो! अधम माणस नी साथे धन पोतानी इच्छा प्रमाणे विलास करे छे."

पछी बीजे दिवस पिताए पुत्रने कह्युं:—"हे पुत्र! स्मशानमां जइ माटेला धनने जोइ आव." पुत्रे स्मशानमां जइ जोयुं तो धन दीठुं नहीं, तेथी तेणे घेर आवी ते वात पिताने कही. पछी शेठे पोते स्मशानमां जइ जोयुं तो धन दीठुं नहीं, तेथी ते बहु खेद पाम्यो. पछी तेणे घेर आवी पुत्रने कह्युं:—"हे पुत्र! ते धुताराए निश्चे आपणने छेतर्या छे. अरे पुत्र! नगर-मां जइ नाक कान कापेला पुरुषनी शोध करीए." पछी पिता पुत्र बन्ने जणा ते पुरुषनी शोध करवा लाग्या. एक दिवस तेमणे ते कपायेला नाक कानवाळा पुरुषने दीठो. पछी निश्चय थवा थी तेनो हाथ पकडी एक बाजुए लइ जइने कह्युं:—अरे धीर! तें बहु दुष्कर काम कर्युं छे, तुं धैर्यधारी पुरुषोमां उत्तम देखाय छे." तेवारे धुर्त सारणे कह्युं:—"हे शेठ! धनने माटे कयो पुरुष दुःख सहन नथी करतो?" त्यारे शेठे कह्युं:—"तें वावर्युं एटलुं गयुं, परंतु बाकीनुं धन पाछुं आप." पछी धूताराए कह्युं:—"हे शेठ! जे खाधुं ते खाधुं, बाकीनुं तमने पाछुं आपुंछुं;

पुत्र! स्मशानमां तुं जो, केमके कोइ छानी रीतें आवीने सूतेलो पुरुष आपणने जोतो न हो
य! पछी पुत्र स्मशानमां पडेलां मडदांने जोतो जोतो ज्यां सारण पड्यो हतो त्यां आव्यो.
शेठना पुत्रे बीजां मडदांनां शरीर कोइ कोइ ठेकाणेथी छेदायलां दीठां हतां, पण आ सारण
नुं शरीरतो तेणे कोइ ठेकाणेथी छेदायलुं न दीठुं, तेथी शेठना पुत्रे तेनुं सर्व शरीर तपास्युं,
म्होंढानो अने नाकनो पवन बंध करीने जोयो, थोडे दूर गया पछी फरी पाछा वळीने तपा-
स्यो. पछी तेणे पितानी पासे जइने कह्युंः–"हे तात! में स्मशानमां सर्व ठेकाणे जोयुं, तो
सर्व ठेकाणे खवाइ गयेला शरीरवाळां मडदां पड्यां छे, परंतु एक ठेकाणे आखा शरीरवाळुं
एक मडडुं पड्युं छे," तेवारे पिताए कह्युंः–अरे पुत्र! कोइ धुतारो आवीने न पड्यो होय?
फरी जइ बराबर तपास कर." पुत्रे फरी त्यां जइ बराबर तपास करी अने पछी सारणने बन्ने
पग पकडी केटलेक दूर सुधी घसड्यो. वळी फरी पितानी पासे आवीने कह्युं. "हे तात!
ते पण निश्चे मरी गयेलो छे." त्यारे पिताए फरी कह्युंः–"हे पुत्र! त्यां जइ तेना नाक कान
कापी लाव त्यारे मने निश्चय थाय." पछी पुत्रे त्यां जइ तेना नाक कान कापी लावी पिताने
देखाड्या, परंतु ते धूर्त सारण धनना लोभथी पोताना नाक कान कपाती वखते कांइपण बो

ल्यो नहीं. पछी पृथ्वीमां धन माटी पिता पुत्र बन्ने जणा घेरे आव्या. पाछळथी धूर्त सारण माटेला धनने ठेकाणे आव्यो अने सर्व धन काढी लइ पोताने घेर गयो. अहो! अधम माणस नी साथे धन पोतानी इच्छा प्रमाणे विलास करे छे."

पछी बीजे दिवस पिताए पुत्रने कह्युं:—"हे पुत्र! स्मशानमां जइ माटेला धनने जोइ आव." पुत्रे स्मशानमां जइ जोयुं तो धन दीठुं नहीं, तेथी तेणे घेर आवी ते वात पिताने कही. पछी शेठे पोते स्मशानमां जइ जोयुं तो धन दीठुं नहीं, तेथी ते बहु खेद पाम्यो. पछी तेणे घेर आवी पुत्रने कह्युं:—"हे पुत्र! ते धुताराए निश्चे आपणने छेतर्या छे. अरे पुत्र! नगर-मां जइ नाक कान कापेला पुरुषनी शोध करीए." पछी पिता पुत्र बन्ने जणा ते पुरुषनी शोध करवा लाग्या. एक दिवस तेमणे ते कपायला नाक कानवाळा पुरुषने दीठो. पछी निश्चय थवा थी तेनो हाथ पकडी एक बाजुए लइ जइने कह्युं:—अरे धीर! तें बहु दुष्कर काम कर्युं छे, तुं धैर्यधारी पुरुषोमां उत्तम देखाय छे." तेवारे धुर्त सारणे कह्युं:—"हे शेठ! धनने माटे कयो पुरुष दुःख सहन नथी करतो?" त्यारे शेठे कह्युं:—"तें वावर्युं एटलुं गयुं, परंतु बाकीनुं धन पाछुं आप." पछी धूताराए कह्युं:—"हे शेठ! जे खाधुं ते खाधुं, बाकीनुं तमने पाछुं आपुंछुं;

परंतु आ वात तमे राजानी आगळ कहेशो नहीं." एम कही सारणे बाकीनुं धन शेठने सों प्युं. शेठे पण धुतारा सारणने संतोष पमाडी छोडी मूक्यो.

सहस्रमल्लने तेनी मा कहे छे केः—"हे पुत्र! माटे जे माणस पारकुं धन चोरे छे ते बहु वेदना सहन करे छे, तो तुं पण दीनपणुं त्यजी दइ पीडा सहन कर." माताए कहेलां वचन सांभळी हर्ष पामेलो सहस्रमल्ल अनुक्रमे साजो थयो अने फरी पण चोरी करवा लाग्यो. एक दिवस तेणे पुरोहितना घेर खातर पाडी बहु धन लावी मानी आगळ मूक्युं, त्यारे माए पूछ्युं. "आ क्यांथी लाव्यो." सहस्रमल्ले कह्युंः—"हे मा! तमारे तेनी शी फीकर. तमे सवारे नगरमां जइ लोकनी वाणी सांभळी मने कहेजो." पछी सवारे मा नगरमां गइ, त्यां एक ठेकाणे बहु स्त्रीउ भेगी थइ परस्पर वातो करती हती. एक स्त्रीए कह्युंः—"आजे पुरोहितना घरे कोइ चोरे खातर पाड्युं." बीजीए कह्युंः—"चोर जड्यो के नहीं?" पहेलीए कह्युंः—पुरोहिते ते वात राजाने कही, एटले राजाए नगररक्षकलोकोने बोलावी तिरस्कारकरवापूर्वक बहु ठपको आप्यो. ते वखते राजानी पासे बेठेला धनसारशेठे कह्युंः—"महाराज! ते चोर बहु धन लइ म्हारी दुकाने लुगडां विगेरे लेवा आवशे ते वखते हुं तेने पकडीश." वळी ते

वखते पासे ऊभेलो एक हजाम बोली ऊठ्यो. "महाराज! ते चोर हजामत करावया अने नख ऊतरावया म्हारे त्यां आवशे त्यारे हुं तेने पकडी आपना पासे लावीश."

आ प्रमाणे भेगी थएली स्त्रीओमां वात थती हती, ते सांभळी सहस्समल्लनी माए घेर आवी पुत्रने सर्व वात कही. पछी ते सहस्समल्लचोर वाणियानो वेष लइ हजामने घेर गयो, हजामे तेने आसन आप्युं, सहस्समल्ल तेना ऊपर बेठो, हजामे तेना नख ऊतार्या अने न्हव राव्यो, परंतु सारा शेठनो वेष होवाथी हजामे तेने ओळख्यो नहीं. न्हाया पछी लुगडां विगेरे पहेरीने सहस्समल्ले तेने कह्युं:—"अरे हजाम! आ त्हारा पुत्रने म्हारी साथे मोकल, हुं तेने बजारमांथी नख ऊतारवानुं मूल्य आपी दउं." पछी हजामे मूल्य लेवा माटे पोताना पुत्रने तेनी साथे मोकल्यो. सहस्समल्ल पण त्यांथी ऊठी धनसारशेठनी दुकाने गयो, शेठे तेने सारां लुगडां अने घरेणां पहेरेलां होवाथी कोइ म्होटो शेठ जाणी बेसवा माटे आसन आप्युं. सह स्समल्ले तेना ऊपर बेसीने कह्युं:—"बहु सारां लुगडां देखाडो म्हारे लेवां छे. पछी शेठे लुगडां लावीने देखाड्यां अने मूल्य कह्युं. तवारे सहस्समल्ले कह्युं. शेठ! सांभळो. हुं रुपीया साथे लेतो आव्यो नथी, माटे ज्यांसुधी रुपीया लइने आवुं त्यांसुधी आ छोकराने पासे बेसारी बराबर

साचवी राखजो." ज्ञोळा शेठे ते वात कबुल करी एटले सहस्समल्ल लुगमां लइ घरे गयो; त्यां तेणे सघळां नवां लुगमां माने सोंप्यां अने कह्युं केः—"फरी तमे लोकोनां वचन सांज्ञळी आवीने मने कहो." पछी माए नगरमां जइ लोकोनी वातो सांज्ञळी आवी पुत्रने कह्युंः—

हे पुत्र! धनसारशेठे अने हजामे राजानी आगळ फरीयाद करी छे केः—"हे राजन्! अ मने पण चोर छेतरी गयो छे.' ते वखते पासे ज्ञजेला एक सोदागरे कह्युं केः—'महाराज! ते चोर म्हारी पासे सारा घोमा खरीदवा आवशे, ते वखते हुं तेने पकमीश.' वळी कामपताका वेश्या पण बोली उठी केः—"हे पृथ्वीनाथ! सांज्ञळो. म्हारुं घर छोमी चोर लोको बीजे कोइ ठेकाणे जता नथी, माटे ज्यारे ते चोर म्हारा घरे आवशे त्यारे हुं तेने पकमीश.' ते वखते राजाए बहु सारुं एम कह्युं."

मानां आवां वचन सांज्ञळी सहस्समल्ल सार्थवाहनो वेष लइ सोदागरनी पासे गयो, सोदागरे तेने सारो माणस जाणी बेसवा माटे आसन आप्युं, पछी परस्पर बन्ने जणा वातो करवा लाग्या, एटले सहस्समल्ले कह्युंः—"हे सोदागर! तमे नगरनी बहार शामाटे उतारो करीने पम्या छो? सोदागरे कह्युंः—"अरे ज्ञाग्यवंत! अमारुं नगरमां घर नथी माटे बहार उ

तारो कयों छे." तेवारे सहस्समल्ले कह्युंः—"म्हारे घरे चालो." सोदागरे कह्युं. "पारके घरे र हेतां मने घणी शंका थाय छे." सहस्समल्ले कह्युं. "मित्र पोताना मित्रने घरे रहे एमां शंका होयज नहीं, अने जो शंका थाय तो ते मित्रपणुं कृत्रिम जाणवुं. जेनुं मन जेनी साथे मळे लुं छे तेवा घरमां अथवा धनमां कांइपण शंका करवी नहीं." सहस्समल्लनां आवां वचन सांभळी सोदागर विचार करवा लाग्यो. "अहो! आ पुरुषनो प्रभाव बहु म्होटो देखाय छे! शी एनी म्होटाइ! शुं एनुं धीरपणुं!! आ कोइ उत्तम पुरुष देखाय छे, माटे तेनी विनंतीनो भंग करवो न जोइए." एम विचारी सोदागरे कह्युंः—"हे सत्पुरुष! तमे जे कहो छो ते नि-श्चे म्हारे करवुं जोइए." तेवारे सहस्समल्ले कह्युंः—"तो चालो म्हारे घर." सोदागर ते कबुल करी तैयार थयो, एटले सहस्समल्ल आगळ थयो अने अनुक्रमे कामपताकावेश्याने घर तरफ लाव्यो. पछी सहस्समल्ले वेश्यानी पासे जइने कह्युंः—"हे कामपताका! आ सोदागर त्हारे घर रहेवा माटे आव्यो छे, माटे तेने रहेवा सारु मकान आप." तेनां आवां वचन सांभळी कामपताका सामी जइ सोदागरने पोताना घरमां तरफ लावी, घोडा सारा ठेकाणे बंधाव्यो. सोदागर पण सहस्समल्लनुं घर धारी त्यां सुखे रह्यो. पछी सहस्समल्ल वेश्या पासे गयो, वे

श्याए तेने आसन आपी उना पाणीथी तेना पग धोवानो आरंभ कर्यो, ते वखते सहस्समल्ले कह्युंः—"हे कामपताका ! हमणां पग धोवानी कांइ जरुर नथी, कारण अत्यारे राजाने मळवानो वखत जाय छे माटे तुं त्हारां घरेणां मने पहेरवा आप. हुं हमणां राजानी पासे जइ आवी तने पाछां सोंपीश." पछी वेश्याए तेने घरेणां काढी आप्यां, ते लइ सहस्समल्ले सोदागरनी पासे आवीने कह्युं. "भाइ! म्हारे अत्यारे राजाने मळवा जवानो वखत छे माटे तमारो जे सारो घोडो होय ते मने बेसवा माटे आपो." तेवारे सोदागरे तेने सारो घोडो आप्यो. पछी सहस्समल्ल घोडा उपर चडी घरेणां लइ पोताने घरे आव्यो.

हवे बहु वखत गयो पण ते पाछो आव्यो नहीं, एटले कामपताकावेश्याए राजदरबारमां आवीने कोइ पुरुषने पूछ्युं के. "आजे घोडा उपर बेसी कोइ पुरुष अहिं आव्यो हतो ?" तेवारे ते पुरुषे कह्युं. "अहिं कोइ आव्यो नथी." पछी वेश्याए पाछा पोताने घेर जइ सोदागरने पूछ्युं. "ते पुरुष हजुसुधी केम नथी आव्या ?" सोदागरे कह्युं. "ते म्हारो घोडो लइने गयो छे." वेश्याए कह्युं. "म्हारां पण घरेणां लइ गयो छे. हाय ! हाय ! निश्चे ते धूताराए आपणने छेतर्या छे." त्यारे सोदागरे कह्युं. "जो ते साचुं होय तो हुं पण छेतरायो छुं. कारण म्हारो मा

रो घोडो ते लइ गयो छे." पछी बन्ने जणाए राजानी पासे फरीयाद करी, ते वखते राजाए नगरना रक्षक तलारने बोलावीने कह्युं. "अरे तलार! तुं पांच दिवसमां चोरने पकडी म्हारी पासे लाव." तेवारे तलारे ते कबुल कर्युं.

आ सर्व वात सहस्समल्लनी माए नगरवासी स्त्रीओने म्होढेथी सांभळी पोताना पुत्रने कह्युं केः—"हे पुत्र! आजे राजाए कोटवाळने पांच दिवसमां चोर पकडवानुं कह्युं छे, माटे तुं त्हारुं पोतानुं सावचेतथी रक्षण करजे. तेवारे सहस्समल्ले कह्युं. "मा! तमारे जरा पण भय राखवो नहीं, जो ते तलारना घरनुं सर्व धन लइ आवुं तोज हुं तमारो पुत्र खरो." एम कही ते ब्राह्मणनो वेश लइ नगरमां गयो, अने एक देवमंदिरमां जुगटुं रमवा लाग्यो. एक दिवस तलारे तेने जुगटुं रमतां दीठो तेथी ते तलार पण तेनी साथे जुगटुं रमवा लाग्यो. ते वखते तेणे होडमां पोताना नामवाळी वींटी सहस्समल्लने आपी. एवामां राजानो द्वारपाळ त्यां आवी तेने कहेवा लाग्योः—"अरे तलार! महाराजा तने बोलावे छे, माटे झट चाल." पछी तलार राजानी पासे गयो एटले सहस्समल्ले तलारने घेर जइ तेनी स्त्रीने कह्युंः—"हे भद्रा! त्हारा घरमां सारां सारां घरेणां विगेरे जे वस्तु होय ते मने आप." त्यारे स्त्रीए कह्युं.

"तने कोणे मोकल्यो छे?" तेणे कह्युं. "कोटवाळे मने मोकल्यो छे." पछी स्त्रीए फरी पूछ्युं. "ते क्यां गया छे?" त्यारे सहस्समल्ले कह्युं. "तेने मजबुत बंधनथी बांधीने राजाना सीपाइओ राजा पासे लइ जता हता, त्यां रस्तामां तेणे जतां जतां मने कह्युं. "अरे पुरुष! तुं म्हारा घरमांथी सारी सारी वस्तु लइ त्हारा घरमां राखजे." एम कही तेणे पोताना नामनी वींटी मने ओंधाण माटे आपी छे; माटे तुं त्हारा घरनी सारी सारी वस्तुओ मने आप." पछी भय पामेली स्त्रीए वींटी जोइ विश्वास पामी पोताना घरनी सारी सारी वस्तु तेने आपी, ते लइ सहस्समल्ल तुरत पोताने घेर आव्यो.

हवे तलार पण थोडो वखत गया पछी घेरे आव्यो, त्यारे स्त्रीए तेने पूछ्युं:—"हे नाथ! तमे शी रीते छुटीने घेर आव्या?" तेवारे तलारे कह्युं. "मने कोणे बांध्यो हतो!" स्त्रीए कह्युं. "राजाए." तलारे कह्युं. "तने कोणे कह्युं?" स्त्रीए कह्युं. "तमे मोकलेला माणसे. तेणे तमारा हाथनी वींटी मने देखाडीने कह्युं के "तुं त्हारा घरनी सारी सारी वस्तु आप, हुं म्हारा घरमां मुकुं." त्यारे तलारे कह्युं. "मने कोइए बांध्यो नथी अने छोड्यो नथी." एटले स्त्रीए कह्युं. "स्वामी! निश्चे ते धूतारो आपणने छेतरी गयो." पछी तलारे राजानी पासे जइने

कह्युं. "महाराज ! ते धूतारो चोर मने पण छेतरी गयो छे." तलारनां आवां वचन सांभळी राजाए कोप करीने कह्युं. "अरे! तमे सर्वे उभा रहो, ते चोरने हुं पोतेज पकडीश. जो ते पाताळमां पेसी जाय, आकाशमां जतो रहे अथवा समुद्रमां संताइ जाय तोपण हुं तेने पकड्या विना छोडनार नथी." तेवारे तलारे कह्युंः—"महाराज ! आप पोते ते चोरने पकडो एमां संदेह शो ? मेघ पोते वरसवा लागे तो पछी दुकाळ केटलो वखत टकी रहे ?"

आ सर्व वात लोकोना म्होढेथी सांभळी सहस्समल्लनी माए पुत्रने कही अने कह्युं के, "हे पुत्र ! हवे त्हारा जीवतरनो संशय थइ पड्यो छे; कारण राजाए पोते क्रोध पामीने एवी प्रतिज्ञा करी छे के, ते चोरने हुं पोते पकडीश." त्यारे सहस्समल्ले कह्युंः—"माता! तमारे जरा पण भय पामवो नहीं, तमे म्हारुं काम जुओ."

पछी सहस्समल्ले रात्रे ब्राह्मणनो वेश लइ राजमंदिरना बारणा आगळ आवी द्वारपाळने कह्युंः—"हे द्वारपाळ ! तुं राजानी पासे जइने कहे के, "अंगमर्दन करवामां चतुर एवो कोइ परदेशी ब्राह्मण आव्यो छे. वळी ते विविध प्रकारनां शास्त्र पण जाणे छे." पछी द्वारपाळे ते खबर राजाने आपी एटले राजाए कह्युं. "तेने झट अंदर लाव्य." पछी द्वारपाळ तेने राजमं-

दिरमां लइ गयो, एटले राजाना पूछवा उपरथी ब्राह्मणे कह्युंः–"महाराजा ! अंगमर्दन करवामां म्हारुं कळाकौशल्य जुओ." तेवारे राजाए पोतानुं शरीर मर्दन कराववा माटे सर्व घरेणां उतारी बाजु उपर मूक्यां. ब्राह्मणे (वेशधारी सहस्रमल्ले) राजानुं शरीर एवी रीते मर्दन करवा मांड्युं के राजाने तुरत निद्रा आवी गइ. पछी राजाने उंघी गएलो जाणी सहस्रमल्ल सर्व घरेणां लइ बहार निकळी गयो. तेवारे "राजानो अंगमर्दक जाय छे" एम धारी कोइए तेने अटकाव्यो पण नहीं. सहस्रमल्ले घरे आवी सर्व घरेणां पोतानी माने आप्यां.

सवारे राजाए जागीने जोयुं तो न दीठो अंगमर्दकने अने न दीठां घरेणांने. तेथी ते राजा विलक्ष थइ गयो. पछी सवार संबंधी धर्मकृत्य करी सभामंडपमां आव्यो. मंत्री, सामंत विगेरे सौ आव्या, एटले मंत्रीए राजाने पूछ्युंः–"महाराजा! आजे शा कारणथी आपनो चेहरो उतरी गयेलो देखाय छे?" तेवारे राजाए रातनी सर्व वात कही. पछी मंत्रीए कह्युं. "महाराज! आ चोर कोइ गूढ बुद्धिवाळो देखाय छे, ते कोइपण ठेकाणे देखातो नथी; माटे कांइ उपाय करो." त्यारे राजाए कह्युं. "शुं उपाय करुं?" मंत्रीए कह्युं. "महाराज! कोइ मंत्रना जाण पुरुषने बोलावीए, ते पुरुष मंत्रना बळथी, ज्ञान बळथी अथवा देवबळथी जा-

णीने कहेशे." तेवारे राजाए कह्युं. "तेम करो." पछी मंत्रीए जिनचंद्रनामना एक श्वेतांबर साधुने बोलाव्या, एटले महामुनि जिनरक्षितनामना श्रावकसहित राजानी पासे आव्या. मुनिए धर्मलाभ दीधो, एटले राजाए वंदना करी आसन आप्युं. मुनि तेना उपर बेठा. पछी मंत्रीए कह्युंः—भगवन्! कोइ चोर निरंतर नगरीने धूती जाय छे, माटे तमे पोताना ज्ञानबळथी प्रगट करो." तेवारे मुनिए कह्युंः—"ए अमारो आचार नथी." त्यारे मंत्रीए फरी कह्युं. "हे मुनिराज! राजाना वचनथी आपे अनाचार पण करवो जोइए." आ वखते जिनरक्षित श्रावके कह्युं. "म्हारी पासे एक मंत्र छे, ते मंत्रना बळथी हुं ते चोरने जाणी आपने कहीश." त्यारे मंत्रीए कह्युंः—"अमारे चोरने शोधी काढवानुं प्रयोजन छे, माटे हवे तमे करो." पछी तेओ रजा लइ पोतपोताने स्थानके गया.

आ वात लोकना म्होंढेथी सांभळी सहस्रमल्लनी माए पुत्रने कही, तेथी सहस्रमल्ल विचार करवा लाग्योः—"निश्चे ए श्रावक मने ओळखी काढशे." एम धारी ते श्रावकनो वेष लइ उत्तरासंग करी पुष्पनो करंडीओ भरी जिनमंदिरे गयो, त्यां तेने चैत्यवंदन करता जिनरक्षित श्रावके दीठो. पछी धर्मनी प्रीतिने लीधे जिनरक्षितश्रावके कपटश्रावकने पूछ्युंः—"तमे

क्यांथी आवो छो अने क्यां जवानी इच्छा छे? वळी तमे कोण छो?" तेवारे कपटश्रावके क-
ह्युंः—"हुं जिनदासनामनो श्रावक छुं, चंपानगरीमां रहुंछुं अने चारित्र लेवामां मने बहु उत्सा
ह छे. हमणां तीर्थयात्रा करवा निकळ्योछुं. शत्रुंजय,गीरनार, समेतशिखर, मथुरां,अयोध्या,
कलिकुंड विगेरे बहु ठेकाणे यात्रा करतो करतो अहिं आव्यो छुं." आवां ते कपटश्रावकनां
वचन सांभळी जिनरक्षिते तेने नमस्कार करी बहु वखाण्यो अने कह्युं केः—"हे श्रावक! त-
मने धन्य छे, हे आर्य! तमारुं जीवित वखाणवा लायक छे, जे तमारी जिनधर्मने विषे आ
प्रकारनी बुद्धि छे. हे श्रावक! आजे म्हारा घरदेरासरने विषे पण तमे चैत्यवंदन करवा चालो."
पछी कपटश्रावक तेनी साथे साथे तेना घरदेरासरे जइ चैत्यवंदन करी पाछो वळ्यो; ते वखते
जिनरक्षिते निमंत्रण कर्युं केः—"हे श्रावक! आजे म्हारा घरने विषे भोजन करो." पछी क
पटश्रावके कह्युंः—"पारका घरने विषे मने भोजन करवुं योग्य नथी." त्यारे जिनरक्षिते क-
ह्युं. "अरे श्रावक! जिनधर्मवासित साधर्मीकोने पोतानुं पारकुं न गणवुं." तेवारे कपटश्राव-
के तेनुं निमंत्रण कबुल कर्युं, एटले जिनरक्षिते तेने उत्तम प्रकारे जमाड्यो. पछी जिनरक्षिते
कह्युंः—"आप ज्यांसुधी अहिं रहो त्यांसुधी म्हारा घरने विषे जमवा आवजो." एटले कपट

श्रावके कह्युंः—"ना एम न होय." त्यारे जिनरक्षिते कह्युंः—"आप एम केम कहो छो? हमेशां म्हारा घरने विषेज आपे भोजन करवुं. आ घर तमारुंज छे. कह्युं छे केः—

अन्नुन्नदेसजाया अन्नुन्नाहारवड्डियसरीरा ॥
जिणसासणेपवन्ना सव्वे ते बंधवा भणिया ॥

भावार्थः—जे एक देशमां उत्पन्न थएला, परस्पर भोजन कराववाथी वृद्धि पामेला अने जिनशासनमां रहेला होय ते सर्वेने बंधुउ कह्या छे.

पछी कपटश्रावके जिनरक्षितश्रावकनुं कहेवुं कबूल कर्युं. भोजन करी रह्या पछी वातो करतां करतां रात पडी एटले जिनरक्षिते कह्युंः—"आजे आपणा घरे सूइ रहो."कपटश्रावके ते कबूल कर्युं. पछी घरनी अंदर पलंग पथरावी जिनरक्षिते कपटश्रावकने कह्युंः—"हुं अत्यारे मंत्रजाप करवा बेसुंछुं; कारण राजाए मने चोर शोधी काढवानुं कह्युं छे, माटे तमे आ घरमां सुखे सूइ जाउ." एम कही शेठ एकांते जइ मंत्रजप करवा लाग्यो. पछी अवसर मळ्यो एटले कपटश्रावक (सहस्त्रमल्ल) घरमांथी सार सार वस्तु लइ नासी गयो. सवारे पोताना घर मां खातर पडेलुं जोइ जिनरक्षिते राजाने कह्युं, एटले राजाए मंत्रीने कह्युं के, "चोरने शोधी

क्यांथी आवो छो अने

हुं:—"हुं जिनदासनना विश्वास धरता हता ते आ जिनरक्षितश्रावक पण दुःखी थयो; मा
र छे. हमणां त" तेवारे मंत्रीए तेने रजा आपी. पछी राजाए विमलकीर्ति नामना दिगंबर
कलिकुंड्याँ. विमलकीर्ति मुनिए राजा पासे आवी धर्मलाभ दीधो, एटले राजाए वंदना
करी आसन आप्युं. मुनि ते उपर बेठा, पछी मंत्रीए कह्युं.—"हे साधु! तमे पोतानी ज्ञान
विद्याना बळथी गुप्त चोरने प्रगट करो." तेवारे दिगंबर मुनिए कह्युं:—"रात्रीए जोइने कही
श." पछी राजाए सन्मान आपी तेमने रजा आपी.

आ वात सहस्त्रमल्ले पोतानी माना म्होंढेथी सांभळी. पछी ते सहस्त्रमल्ल वाणियानो
वेश लइ विमलकीर्तिमुनि पासे गयो अने वंदना करी आगळ बेठो. मुनिए तेने धर्मलाभ दी
धो. पछी मुनिए पूछ्युं:—"तुं कोण छु? अने क्यांथी आव्यो छे?" त्यारे सहस्त्रमल्ले कह्युं:—
"हुं श्वेतांबर पक्षथी आव्यो छुं, मने संसारना भयथी उद्वेग थयो छे, तेथी हुं तमारी पासे
दीक्षा लेवा आव्यो छुं." तेवारे मुनिए कह्युं. "तुं अमारी पासे शिष्यनी पेठे थोडा दिवस रहे,
एटले जोइशुं." पछी सहस्त्रमल्ल त्यां रह्यो.

हवे रात्रीने विषे मुनिए चोरनी शोध करवा माटे मंत्रजाप आरंभ्यो, अने सघळा शि-

ण्यो उंघी गया एटले सहस्रमल्ल उपाश्रयमां जे कांइ हतुं ते सघळुं लइ नासी गयो. थोमो वखत गया पछी केटलाक शिष्यो जागी उठ्या तो तेमणे नवा शिष्यने दीठो नहीं, तेथी ते वात तेउए गुरुने कही, एटले गुरुए कह्युं. "जुउ उपगरणादिक सर्व वस्तु छे के नथी?" त्यारे शिष्योए जोइने गुरुने कह्युं. "ज्ञगवन्! आपे जे वस्त्र उंढेलुं छे, ते विना आपनी पोटली, पाटली, कवली, पुस्तक, पाणीनुं पात्र अने मोरपिंछी एटली वस्तु देखाती नथी." पछी गुरुए कह्युं. "हे शिष्यो! निश्चे आपणे वहु ठगाया छीये. ते चोरे आपणा दर्शनने पण विगोव्युं. पछी गुरुए फरी विचार करी कह्युं. "अरे शिष्यो! म्हारी उपधि छे के नहिं ते तो जुउ." त्यारे शिष्योए तपास करी पाछा आवीने कह्युं. "स्वामिन्! ते पण गइ." शिष्योनुं आ वचन सांज्ञळी गुरुए कह्युं. "हीही कठ्ठरे कठ्ठ नठ्ठरे सम विनठ्ठ. हाय! हाय! कष्टरे कष्ट, म्हारुं सघळुं नाश पाम्युं." आटलुं कही गुरु मूर्छा पामी पृथ्वी उपर पमी गया; तेथी शिष्योए शितळ उपचार कर्यो एटले ते सावधान थया. पछी शिष्योए हाथ जोमी विनंती करी के, "ज्ञगवन्! आपने नमस्कार थाउ. आप अमने कृपा करीने कहो के चोर शी वस्तु चोरी गयो अने आपनी शी वस्तु गइ के जेथी आप मूर्छा पाम्या!" त्यारे दिगंबरआचार्ये कह्युं. "हे

शिष्यो! उपधिमां वीस सोनाम्होरो हती ते गइ. ते पापी चोरे धन हरण करतां म्हारा प्राण हरी लीधा छे." पछी गुरुनो खेद दूर करवा माटे एक वृद्ध शिष्ये कह्युंः—"हे भगवन्! ज्यारे चंद्रशेठनुं वहाण समुद्रमां भागी जवाथी सर्व धन नाश पाम्युं हतुं, त्यारे तेनो खेद दूर करवा माटे आपे धर्मोपदेश देतां जे गाथा कही हती ते केवी छे? आप मने कहोः—

फलसंपत्तीए समोणयाइं, तुंगाइं फलविवत्तीए ॥
हिअयाइं सुपुरिसाणं, महातरुणंव सिंहराइं ॥

भावार्थः—उत्तम पुरुषोना हृदयो म्होटा वृक्षोना अग्रभागनी पेठे फळनी संपत्तिने विषे उंचां होय छे, अने फळनी विपत्तिने विषे पण उंचांज होय छे.

पछी गुरुए कह्युंः—"हे शिष्य! तें ठीक स्मरण कराव्युं, में खेद त्यजी दीधो छे, हवे हुं राजद्वारमां जाउं छुं." एम कही एक शिष्यने साथे लइ गुरु राजमंदिरे गया, त्यां राजाए वंदना करी आसन आप्युं. गुरु तेना उपर बेठा. पछी मंत्रीए पूछ्युंः—"भगवन्! पोंठी अने जळपात्र विना आप केम आव्या छो?" त्यारे मुनिए कह्युं. "ते चोरे अमने पण ठग्या छे, अमारुं पण सघळुं लइने ते नासी गयो छे." मंत्रीए कह्युं. "भगवन् चोरनी वात कहो." मुनिए

कह्युं. "जुओतो खरा म्हारुं पण सर्व गयुं छे." तवारे राजाए मंत्रीने कह्युं. "हे प्रधान! ए मुनिने झट रजा आपो." पछी मंत्रीए तेमने विदाय कर्या, एटले मुनि पोताने स्थानके गया.

पछी राजाए चौदविद्याना पार पामेला नारायणनामना दिगंबरब्राह्मणने बोलाव्यो, ते ब्राह्मण पण आव्यो. अने बोल्योः—

कमलासणो वेअमुहो, चउवयणो पउमगब्भसमवण्णो ॥
सचराचरविस्सप्पिआ, पयावई जयइ जयपम्हो ॥

भावार्थः—कमळना आसनवाळा, वेद छे मुखमां जेने एवा, चार मुखवाळा, कमळना मध्य भागना सरखा वर्णवाळा, सचराचर विश्वना पिता, प्रजाना पति अने जयना पद्मरुप ब्रह्मा जयवंता वर्ते छे.

आ प्रमाणे कहेता एवा ब्राह्मणने नमस्कार करी राजाए आसन उपर बेसार्यो. पछी मंत्रीए कह्युं. "महाराज! ज्ञानवळथी चोरने शोधी आपो." त्यारे ब्राह्मणे कह्युं. "मंत्रीराज! म्हारी पासे मंत्र छे तेथी जाणीने हुं आपने कहीश." पछी राजाए सन्मान करेलो ब्राह्मण पोताने स्थानके गयो.

हवे सहस्समल्ल पोतानी माना मुखथी आ समाचार सांभळी बटुकनो वेश लइ नाराय णब्राह्मणनी पासे गयो. तेवारे नारायणे पूछ्युं:—"तुं कोण छुं अने क्यांथी आव्यो छुं?" त्यारे सहस्समल्ले कह्युं. "हुं सावत्थीनगरीथी अहिं आव्यो छुं, माणसोना मुखथी तमने वेदना पार पामेला जाणी तमारी पासे वेद भणवा आव्यो छुं." पछी नारायणब्राह्मणे तेने भोजन करा वीने कह्युं. "त्हारे अहिंथी बीजे क्यांइ पण न जवुं, अहिंज रहेवुं. पछी रात पडी एटले ब्रा ह्मणे कह्युं. "म्हारा घरमां सूइ रहे." एटले सहस्समल्ल पगमां पडी "आपनो म्होटो पसाय." एम कही घरनी अंदर जइ सूतो अने नारायणब्राह्मण "हुं एकांतमां बेसी जाप करुं छुं." एम कही जाप करवा लाग्यो. घरनां सौ माणसो सूइ गयां एटले सहस्समल्ल घरमांथी सारसारव- स्तु लइ नासी गयो. सवारे घरनां माणसोए खातर पडेलुं जोइ कोळाहळ करवा मांड्यो. नाराय णे पण पोताना घरमां खातरपडेलुं जाणी ते वात राजाने कही; एटले राजाए तेने पण विदाय क र्यो. पछी राजाए महादेवना सेवक एवा शिवधर्मानामना ब्राह्मणने बोलाव्यो.

केलासकयनिवासं एगगवं चंदसे हयं सुहयं ॥
गंगा गोरसमागय पमुइ अमुसं सिवं नमामि ॥

भावार्थः—कैलास उपर वसनारा, एक पोठीयावाळा, सुखे करीने कपाळमां चंद्रने धारण करनारा, गंगा अने गौरीना समागमथी हर्षित एवा शिवने नमस्कार करीए छीए.

आ प्रमाणे कही ब्राह्मण उभो रह्यो, एटले राजाए नमस्कार करी आसन आप्युं. ब्राह्मण तेना उपर बेठो, पछी मंत्रीए कह्युं. "महाराज! ज्ञानवळथी चोरने शोधी आपो." त्यारे शिव धर्माए कह्युं. सवारे ज्ञानवळथी जाणीने कहीश. पछी राजाए सन्मान आपी तेमने रजा आपी, एटले शिवधर्मा पोताने स्थानके गयो.

पछी नगरनी स्त्रीउना मुखथी सहस्समल्लनी माए आ सघळी वात सांभळी ते सहस्स-मल्लने कही, एटले सहस्समल्ल नवीन वेष धारण करी शिवधर्मआचार्यनी पासे गयो; त्यां तेणे "ॐ नमः शिवाय" एम कही हाथ जोमीने कह्युंः—"भगवन्! आजे हुं शिवधर्मने यो-ग्य थाउं छुं, माटे मने दीक्षा आपो. तेवारे गुरुए पोताना शिष्योनी अनुमती पुछी, एटले शिष्योए कह्युं. "भगवन्! एने दीक्षा आपो. कारण धर्मनी गति वेगवाळी छे." पछी गुरु दीक्षा आपी रात्रीए एकांतमां मंत्रजप करवा लाग्या, अने सघळा शिष्यो उंघी गया एटले साररसार वस्तु लइ ते सहस्समल्ल नासी गयो. सवारे पोताना स्थानमां खातर पमेलुं जाणी

शिवधर्माए राजानी पासे जइ कह्युं केः—"हे राजन्! हुं पण चोरथी ठगायो छुं." एम कही सर्व वात कही, तेथी राजाए तेने पण रजा आपी.

पछी मंत्रीए मंजिश्रीनामना बौधआचार्यने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए नमस्कार करी आसन आपी बेसार्यो. पछी मंत्रीए कह्युं. "भगवन्! ज्ञानबळथी चोरने शोधी काढो." त्यारे मंजिश्रीए कह्युं. "हुं चोरने थोमा वखतमां शोधी आपीश." पछी राजाए सन्मान करवाथी ते पोताने स्थानके गयो.

आ वातनी सहस्समल्लने खबर पमी तेथी ते बौद्धश्रावकनो वेष लइ मंजिश्री पासे गयो, अने वंदना करी तेमनी आगळ बेठो. पछी आचार्ये पूछ्युंः—"हे श्रावक! तमे क्यांथी आवो छो?" तेवारे सहस्समल्ले कह्युं. "भगवन्! हुं दक्षिणदिशा तरफथी आवुं छुं. महाराज! म्हारी एक विनंती सांभळो. म्हारे आजे साधुओने भोजन आपवुं छे माटे कृपा करो." पछी आचार्ये ते कबूल कर्युं एटले तेणे बजारमांथी लाफवा, खाजां, जलेबी, घेबर विगेरे लावी सर्वे साधुओने जमाड्या. आथी साधुओ ते कपटीश्रावक उपर प्रसन्न थया. पछी रात्रीए आचार्य

स्रमल्ले कह्युं. "आजे आपना पगनी पासे सूइ रहीश." शिष्योए हा कही. पछी सर्वे सूइ गया एटले सहस्रमल्ल तेमनुं सघळुं लइ पोताने घरे गयो. सवारे पोताना स्थानमां खातर पडेलुं जोइ सर्वे साधुओए खेद पामी आचार्यने कह्युं. मंत्रिश्रीआचार्ये पण उद्वेग पामी राजा पासे जइ सर्व वात कही तेथी राजाए तेने पण विदाय कर्यो.

पछी मंत्रीए कपीलभक्त एवा परमहंसनामना आचार्यने बोलाव्या. आचार्य आव्या एटले तेमने आदरसत्कार आपी मंत्रीए कह्युं. "हे भगवन्! चोर प्रगट करी आपो." त्यारे आचार्ये कह्युं. "सवारे कहीश." एम कही ते पोताने स्थानके गया.

आ वात सहस्रमल्ले सांभळी एटले ते कुलपुत्रनो वेष लइ परमहंस पासे गयो, त्यां तेणे सोनाना फुलथी गुरुना पग पूजी नमस्कार करीने कह्युंः—"हे भगवन्! ध्याननुं स्वरुप कहो, ते प्रमाणे हुं करीश." त्यारे गुरुए कह्युं. "हंसनामानो म्हारो शिष्य छे, तेनी पासे तुं प्रथम अभ्यास कर." पछी सहस्रमल्ल शिष्य पासे गयो. तेवारे शिष्ये कह्युं. "ध्याननो अभ्यास रात्रीए थाय छे." सहस्रमल्ले कह्युं. "वहु सारुं." पछी रात पडी एटले गुरु एकांतमां जप करवा गया अने हंसे सहस्रमल्लने ध्याननो कांइ लेशमात्र उपदेश कह्यो. पछी सर्वे सूइ

शिवधर्माए राजानी पासे जइ कह्युं केः—“हे राजन्! हुं पण चोरथी ठगायो छुं.” एम कही सर्व वात कही, तेथी राजाए तेने पण रजा आपी.

पछी मंत्रीए मंजिश्रीनामना बौधआचार्यने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए नमस्कार करी आसन आपी बेसार्यो. पछी मंत्रीए कह्युं. “भगवन्! ज्ञानबळथी चोरने शोधी काढो.” त्यारे मंजिश्रीए कह्युं. “हुं चोरने थोडा वखतमां शोधी आपीश.” पछी राजाए सन्मान करवाथी ते पोताने स्थानके गयो.

आ वातनी सहस्समल्लने खबर पडी तेथी ते बौद्धश्रावकनो वेष लइ मंजिश्री पासे गयो, अने वंदना करी तेमनी आगळ बेठो. पछी आचार्ये पूछ्युंः—“हे श्रावक! तमे क्यांथी आवो छो?” तेवारे सहस्समल्ले कह्युं. “भगवन्! हुं दक्षिणदिशा तरफथी आवुं छुं. महाराज! म्हारी एक विनंती सांभळो. म्हारे आजे साधुओने भोजन आपवुं छे माटे कृपा करो.” पछी आचार्ये ते कबूल कर्युं एटले तेणे बजारमांथी लाडवा, खाजां, जलेबी, घेबर विगेरे लावी सर्वे साधुओने जमाड्या. आथी साधुओ ते कपटीश्रावक उपर प्रसन्न थया. पछी रात्रीए आचार्य जप करवा गया एटले शिष्योए आ श्रावकने पूछ्युंः—“आजे तमारे क्यां सूवुं छे?” त्यारे सह

स्रमल्ले कह्युं. "आजे आपना पगनी पासे सूइ रहीश." शिष्योए हा कही. पछी सर्वे सूइ गया एटले सहस्रमल्ल तेमनुं सघळुं लइ पोताने घेरे गयो. सवारे पोताना स्थानमां खातर पडेलुं जोइ सर्वे साधुओए खेद पामी आचार्यने कह्युं. मंजिश्रीआचार्ये पण उद्वेग पामी राजा पासे जइ सर्व वात कही तेथी राजाए तेने पण विदाय कर्यो.

पछी मंत्रीए कपीलभक्त एवा परमहंसनामना आचार्यने बोलाव्या. आचार्य आव्या एटले तेमने आदरसत्कार आपी मंत्रीए कह्युं. "हे भगवन्! चोर प्रगट करी आपो." त्यारे आचार्ये कह्युं. "सवारे कहीश." एम कही ते पोताने स्थानके गया.

आ वात सहस्रमल्ले सांभळी एटले ते कुळपुत्रनो वेष लइ परमहंस पासे गयो, त्यां तेणे सोनाना फुलथी गुरुना पग पूजी नमस्कार करीने कह्युंः—"हे भगवन्! ध्याननुं स्वरुप कहो, ते प्रमाणे हुं करीश." त्यारे गुरुए कह्युं. "हंसनामानो म्हारो शिष्य छे, तेनी पासे तुं प्रथम अभ्यास कर." पछी सहस्रमल्ल शिष्य पासे गयो. तेवारे शिष्ये कह्युं. "ध्याननो अभ्यास रात्रीए थाय छे." सहस्रमल्ले कह्युं. "बहु सारुं." पछी रात पडी एटले गुरु एकांतमां जप करवा गया अने हंसे सहस्रमल्लने ध्याननो कांइ लेशमात्र उपदेश कह्यो. पछी सर्वे सूइ

गया एटले चोर सहस्रमल्ल सर्व वस्तु लइ नाशी गयो. सवारे पोताना आश्रममां खातर पडेलुं जाणी शिष्योए गुरुने कह्युं. आचार्ये पण राजानी पासे जइ कह्यु केः—"हे राजन्! ते चोर अमने पण ठगी गयो छे." त्यारे मंत्रीए कह्युं. "महाराज! आप आपने स्थाने पधारो."

पछी राजाए नूतवादी एवा सुरप्रियपाखंडीने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए कह्युंः—"आपनो सद्भाव प्रगट कहो." त्यारे ते पाखंडिए कह्यु. "हे राजन्! पुन्य नथी, पाप नथी, जीव नथी, देवलोक नथी अने मोक्ष पण नथी. आ अमारो मत छे." पछी मंत्रीए कह्युंः—"भगवन्! चोरने प्रगट करी आपो." तेवारे तेणे कह्युंः—"हुं म्हारा ज्ञानबळथी प्रभाते निश्चय करीने कहीश." पछी राजाए रजा आपी एटले ते पोताने स्थानके गयो.

सहस्रमल्ले आ समाचार सांभळ्या एटले ते एक उत्तमरुपवाळी वेश्या पासे गयो अने कपुरवाळुं पानबीडुं आपी कहेवा लाग्योः—"हे वेश्या! जो तुं म्हारुं काम करे तो हुं तने दश सोनाम्होरो आपीश." त्यारे वेश्याए कह्युंः—"अवश्य करीश." पछी सहस्रमल्ले कह्युं. "जो एम छे तो हुं तने जे कहुं तेनो उत्तर न आपतां त्हारे सांभळ्या करवुं." वेश्याए ते कबूल कर्युं. पछी वेश्याने साथे लइ सहस्रमल्ल सुरप्रियपाखंडिनी पासे गयो, त्यां तेने नमस्कार करी

ने कह्युं. "भगवन्! आ म्हारी व्हेन छे, ते आपना हाथथी दीक्षा लेवानी इच्छा करे छे." ते-
वारे सुरप्रियपाखंडिए कह्युंः—"ते योग्य छे, परंतु अमारो दीक्षानो आचार एवो छे के पहेली
दीक्षामां पशुने हणवुं पडे छे, मद्यपान करवुं पडे छे, अमारी साथे एक पात्रमां भोजन कर
वुं पडे छे, अमारा उपर पोताना पतिना जेवी बुद्धि राखवी पडे छे." त्यारे सहस्समल्ले कह्युं.
"आ म्हारी व्हेन ते सघळुं करशे." पछी सहस्समल्ले सर्व विधि करी. रात्रीए सुरप्रियपाखं-
डिए कह्युं. "आ त्हारी व्हेननी साथे कांइ कारणने लीधे अमारे एकांतमां सूवुं पडशे, माटे
आ त्हारी व्हेन म्हारा शिष्यो साथे मद्यपान करे." त्यारे धुर्तसहस्समल्ले कह्युं. "जेम गुरु
कहे तेम." पछी सर्वे शिष्योए ते वेश्यासहित मद्यपान कर्युं. बहु मद्यपान करवाथी सर्वे वि
कल बनी गया. भान भुली जवाने लीधे लुगडां पृथ्वी उपर पडी गयां. सहस्समल्ल आवी
व्यवस्था जोइ आश्रममां जे कांइ हतुं ते लइ अने जे कांइ खोटुं काम करवानुं हतुं ते करी
नाशी गयो. सवारे मद्यनो नीसो उतर्यो एटले रात्रीए परस्पर ज कांइ खोटुं काम कर्युं हतुं
ते जोइ लज्जा पामता छता आश्रममां पडेली वेश्याने पूछवा लाग्या. "ए त्हारो भाइ हतो?"
त्यारे वेश्याए कह्युं. "म्हारे भाइ नथी. हाय! हाय! मने कोइ धूतारा ठगीने नाशी गयो." पछी

सुरप्रियपाखंम्िए राजानी पासे जइने कह्युं. "हे राजन्! म्हारा आश्रममां खातर पम्युं छे, तेम म्हारा शिष्योने पण कांइ नीचकार्य करी कोइ नाशी गयो छे." पछी राजाए मंत्रीने आज्ञा करी तेने विदाय कर्यो. सुरप्रियपाखंम्ि पण पोताने आश्रमे गयो.

आ प्रमाणे ते सहस्समल्लचोरे छदर्शनिउने मानन्नंग कर्या, थोमा दिवसमां तेणे सर्व नगरने लुंटी लीधुं, एवुं कोइ राजमंदिर के देवमंदिर पण नहोतुं रह्युं के जेमां ते धूताराए खातर न पाम्युं होय. वळी निरंतर वहु जीवोनी हिंसा करतां छतां इच्छा प्रमाणे परस्त्रीउनी साथे क्रीमा करतो हतो; तथा निरंतर तिर्यंच अने नरकगति प्राप्त थाय तेवां कामो कर्या करतो हतो; आथी राजा वहु चिंता करवा लाग्यो अने सर्वे मंत्रीउ पण बुद्धि विनाना थइ गया. आवी रीते केटलोक समय गयो, परंतु ते गुढमायावीने कोइ उळखी शक्युं नहीं.

एक दिवस ते कौशांबीनगरीना उद्यानमां विशुद्धनामना कोइ केवळी समवसर्या. तेवारे राजादि सर्वे नगरवासीलोको तेमने वंदन करवा गया. सहस्समल्ल पण जुदो वेष लइ त्यां गयो. पछी केवळीन्नगवाने सर्व जीवोनी रक्षा करवारुप धर्मदेशना आपी केः—"जे पुरुष वाळा जीवोनी हिंसा करे छे, जूठुं वचन बोले छे, पारकुं धन चोरे छे अने परस्त्रीउने सेवे छे;

तेमज जे महा आरंभ करे छे ते पुरुष मृत्यु पामी महा नरकमां जाय छे, अने त्यां गाढ वेदना भोगवे छे." केवळीनी आवी धर्मदेशना सांभळी सहस्रमल्लचोर विचार करवा लाग्योः—"हाय हाय! धिक्कार छे! धिक्कार छे!! आ सघळां कर्मो में कर्यां छे, हुं नरकनां दुःखो शी रीते सहन करी शकीश? मने पापथी बचावनार आ मुनिराज छे, माटे हुं एमना चरणनुं शरण लउं." आ प्रमाणे सहस्रमल्ल विचार करतो हतो, एवामां नगरीना लोक धर्मदेशना सांभळी पोतपोताने घेर गया. पछी सहस्रमल्ले संसारथी उद्वेग पामी केवळीने कह्युं. "हे भगवन्! तेवुं एके कुकर्म बाकी नथी के जे में नहीं कर्युं होय. हमणां तमारा उपदेशथी हुं संसारथी उद्वेग पाम्यो छुं, माटे जो हुं जिनदीक्षाने योग्य होउं तो मने दीक्षा आपो." त्यारे केवळीए कह्युं. "हे सुंदर! तुं प्रतिबंध न कर, योगशुद्धि करी पोताना आत्माने पवित्र कर." पछी सहस्रमल्ले कह्युं. "हे भगवन्! म्हारा उपर राजा क्रोध पामेलो छे, माटे बीजे कोइ स्थानके जइ मने दीक्षा आपो." केवळीए कह्युं. "हे भद्र! तुं भय न पाम. प्रभाते त्हारे अहिं म्हारी पासे आववुं. राजा पण अहिं आवशे, ते वखते त्हारुं सर्व सारुं थशे."

पछी प्रभात थयो एटले नगरवासी लोकोसहित राजा फरी केवळीने वंदना करवा माटे

त्यां आव्यो, सहस्समल्ल पण त्यां आवी केवळीनी पासे बेठो. पछी केवळीए देशनानो आरंभ कर्यो, अने राजादिक सर्व लोकोना भूत, भविष्य अने वर्तमानकाळना संदेहो भाग्या. पछी राजाए केवळीने पूछयुंः—"हे भगवन्! ते चोर क्यां छे?" तवारे केवळीए कह्युं. "हे राजन्! हमणां त्हारे डाबे पडखे बेठो छे, परंतु हे महाराज! हवे त्हारे एना उपर क्रोध करवो नहीं; कारण कुकर्म करवाथी एनुं मन पाछुं फर्युं छे. एनुं मन कुकर्मरुप वनने कापी नाखनारा चारित्रमां चोटेलुं छे, तो मोक्षमार्गे जवा तैयार थएला ए पुरुषने तुं सहाय्य कर." राजाए कह्युं. "हे भगवन्! आप मने जे आज्ञा करशो ते हुं निश्चे करीश." पछी राजासहित सहस्समल्ल पोताने घेर गयो, त्यांथी म्होटा उत्सवसहित पोतानी मा अने राजाने साथे लइ फरी केवळी पासे आवी तेणे दीक्षा लीधी. पछी तेणे केवळीनी पासे घोर अभिग्रह लीधो केः—"हे भगवन्! आजथी जावजीवपर्यंत म्हारे मासे मासे पारणुं करवुं. ते आपनी आज्ञाथी थाओ." ते वखते राजादि लोकोए तेनां बहु वखाण कर्यां. सहस्समल्ल पण बे प्रकारनी शिक्षा लइ अनुक्रमे जितेंद्रिय थयो. एक मासे, बे मासे, त्रण मासे, एम अनुंक्रमे तेणे छ मासे पारणुं कर्युं. आवी रीते तप करता एवा तेणे दुर्गतिनां कारण एवा कर्मनो क्षय करी नाख्यो. वधता एवा

शुक्ल ध्यानथी तेनां कर्मरुप इंधन (लाकडां) बळी गयां एटले लोकालोकने प्रकाश करनारुं केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. ते वखते देवताओए त्यां आवी केवळीमहोत्सव कर्यो, सोनानुं सिंहासन रच्युं, ते सिंहासन उपर बेसी केवळीए धर्मदेशना आपी. पछी सहस्रमल्लमुनिराज पृथ्वी उपर विहार करी अनुक्रमे योगनो निरोध करी छेवट संलेखना करीने मुक्ति पाम्या.

(श्री वर्द्धमानस्वामी चुलनीपितादिश्रावकने कहे छे के):-अहो! घोरकर्मनो करनार सहस्रमल्ल पण जिनधर्मथी उद्धार पाम्यो, माटे हे भव्यजनो! तमे पण भावथी जिनधर्मनुं आराधन करो. ॥ इति सहस्रमल्लनी कथा ॥

श्री वर्द्धमानस्वामीनो आवो धर्मोपदेश सांभळी चुलनीपिताश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्म आदर्यो. पछी पोताना आत्माने धन्य अने कृतार्थ मानतो एवो ते चुलनीपिता पोताने घर गयो अने स्त्रीने कहेवा लाग्यो केः-"हे प्रिया! पूर्वे क्यारे पण न प्राप्त थएलो एवो श्रावकधर्म आजे मने प्राप्त थयो, माटे तुं पण जिनेश्वर पासे जइ श्रावकधर्म पाम." पछी श्यामाए श्री वीरप्रभु पासे जइ श्रावकधर्म लीधो अने प्रभुने वंदना करी पोताने घेर आवी. श्रावकधर्म पाळतां अनुक्रमे चौदवर्ष गयां एटले चुलनीपिता विचार करवा लाग्यो

के, "में आ कुटुंबनो भार आटला वर्षसुधी उपाड्यो, हवे हुं पडिमारुप श्रावकधर्म करुं.

कह्युं छे केः—कालक्षेपो न कर्तव्यो, आयुर्याति दिने दिने ॥

न करोति यमः क्षांतिं, धर्मस्य त्वरिता गतिः ॥

भावार्थः—काळ गुमाववो नहीं, कारण आयुष्य दिवसे दिवसे चाल्युं जाय छे; तेमज यमराज क्षमा करतो नथी. वळी धर्मनी गति वेगवाळी छे.

पछी चुलनीपिताए पौषधशाळामां जइ भावथी सर्व पडिमा वहन करी. एक दिवस कोइ देवता अर्धी रात्रीए हाथमां तरवार लइ त्यां आव्यो अने कहेवा लाग्यो के, "अरे चुलनीपिता! जो तुं श्रावकधर्मने नहिं त्यजी दे अने पौषधव्रतने नहिं भागे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने घरमांथी अहिं लावी मारी नांखीश, अने तेना मांसना त्रण शूळ करी उनातेलनी भरेली कडाइमां पकवीश; तेमज तेनुं मांस अने लोही त्हारा शरीर उपर छांटीश. पछी आर्तध्यानथी अकाळे मृत्यु पामेलो तुं दुःखी थइश." देवतानां आवां वचन सांभळ्या छतां पण चुलनीपिता निर्भयपणे बेठो हतो, तेवामां देवताए तेने एज प्रमाणे बे त्रणवार फरी फरीने कह्युं. छेवट देवता तेनुं धर्मने विषे दृढचित्त जाणीने क्रोधथी भयंकर रुप लइ तेना पुत्रने घर

मांथी त्यां लइ आव्यो, अने तेने मारी नांखी तेना मांसना त्रण शूळो बनावी धगधगता ते-
लमां पकव्या; तेमज मांस अने लोहीनो चुलनीपिताना शरीरे लेप कर्यो. आ प्रमाणे घोर
उपसर्ग कर्यो तोपण धैर्यवंत एवो ते धर्मध्यानथी जरा पण चळ्यो नहीं. देवताए फरी फरीने
तेना बीजा, त्रीजा अने चोथा एम चारे पुत्रोने मारी तेमना मांस अने लोहीथी चुलनीपिता
ना शरीर उपर अभिषेक कर्यो. आवो घोर उपसर्ग कर्या छतां ते धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं,
पण वधारे वधारे धर्मध्यान करवा लाग्यो.

फरी देवताए कह्युंः—"अरे पापी! जो तुं पौषधव्रतने नहिं त्यजी दे, तो हुं देवगुरुसमान
त्हारी माता भद्राने अहिं त्हारी आगळ मारी नांखीश, अने तेना लोही मांसथी त्हारा शरी
रने सिंचन करीश; तेथी तुं आर्तध्यानमां पडी दुर्गति पामीश." देवताए आवी रीते कह्युं तो
पण ते धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं. बीजीवार त्रीजीवार कह्युं एटले चुलनीपिता मनमां विचार
करवा लाग्यो के, "आ पुरुष अनार्य छे तेथी ते अयोग्य काम करशे. जे पापीए म्हारा म्होटा
पुत्रने मारी तेना मांस अने लोहीथी म्हारा शरीरने लेप कर्यो, एवी रीते तेणे म्हारा बीजा,
त्रीजा अने चोथा पुत्रने पण मारी नांख्या छे. हवे ते दुष्ट देवगुरुसमान म्हारी माताने मा-

रशे, माटे हुं तेने पकडी लउं." आ प्रमाणे विचार करतो बेठो छे तेवामां देवताए माताभद्राने तेनी आगळ लावी जेटलामां मारी नांखवानी तैयारी करी तेटलामां चुलनीपिता तेने पकडवा माटे दोड्यो, एटले देवता तुरत विजळीनी पेठे आकाशमां ऊडी गयो. चुलनीपिता कोलाहल करतो तेनी पाछळ दोडवा लाग्यो. तेनो कोलाहल सांभळी भद्रामाता घरमांथी त्यां आवी अने पूछवा लागी केः—"अरे पुत्र! तुं केम कोलाहल करे छे?" त्यारे चुलनीपिताए माता आगळ सर्व वात कही, एटले माताए कह्युंः—"हे पुत्र! कोइ देव, दानव, भूत, राक्षस तने उपसर्ग करतो हशे, त्हारा चारे पुत्रो घरमां सुखे सूता छे, तुं एने देवतानो उपसर्ग जाण. अरे पुत्र! तें व्रत अने पौषध भाग्यो माटे गुरुपासे जइ आलोचना ले."

मातानां आवां वचन सांभळी चुलनीपिताए गुरुपासे जइ आलोचना लइ तप आरंभ्युं. अनुक्रमे आणंदश्रावकनी पेठे अगीयारपडिमा वही, छेवट संलेखना करी, सर्व जीवोने खमावी अनशन लइ शुभध्यानथी मृत्यु पामी ते चुलनीपिताश्रावक सौधर्मदेवलोकमां अरुणप्रभविमानमां चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूछ्युंः—"हे भगवन्! चुलनीपिता ते देवलोकथी

चवीने कइ गति पामशे?" तेवारे प्रभुए कह्युं:-"हे गौतम! चुलनीपिता देवलोकथी महाविदेहक्षेत्रमां चवी त्यांथी सिद्धिपद पामशे.

श्री सुधर्मास्वामीना मुखकमळथी चुलनीपितानुं अद्भुतचरित्र सांभळी संवेग पामेला जंबूस्वामीए श्री वीरप्रभुने नमस्कार कर्यो.

इति श्री रत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेलो गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां
चुलनीपिता प्रतिबोध नामनो त्रीजो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ४ थो ॥

॥ सूरादेव चरित्र ॥

हवे सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने सूरादेवनामना चोथा श्रावकनुं चरित्र कहे छे.

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे वाणारसीनामनी नगरी छे, त्यां मनोहर सुरप्रियनामना यक्षनुं चैत्य छे. ते नगरीमां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो; त्यां सूरादेवनामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धन्नानामनी स्त्री हती. सूरादेवशेठ बहु धनवंत हतो, तेने वेपारमां छक्रोड

सोनाम्होरो हती, पृथ्वीमां निधानरुपे पण छक्रोड सोनाम्होरो हती. तेना घेर गायोनां छ गोकुळो हतां. एवीरीते सूरादेवशेठ म्होटीसमृद्धिवाळो तेमज राजाने बहु मानीतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी कुष्टकचैत्यने विषे समवसर्या, तेवारे देवताओए समवसरण रच्युं, त्यां बार पर्षदाओ एकठी थइ, प्रभुने समवसरेला जाणी सूरादेव वंदना करवा गयो, त्यां ते त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्य आसने बेठो. पछी श्री वर्द्धमानस्वामीए धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! तमे सर्व प्रकारना आदरथी धर्म करो; कारण के धर्मथी जीव संसारमां सुखी थाय छे, सुखनी इच्छावाळा माणसे धर्म करवामां आळस्य करवी नहीं. संसारसमुद्रमां पडेला जीवो धर्मथी उद्धार पामी धिष्टकनी पेठे सुखी थाय छे." तेवारे सूरादेवे पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते धिष्टक कोण हतो? अने ते संसारसमुद्र तरी सुखस्थानने शी रीते पाम्यो?" त्यारे श्री महावीरप्रभुए कह्युंः—"हे सूरादेव! महा आश्चर्यकारी एवा ते धिष्टकना चरित्रने सावधान मनथी सांभळः—

॥ जिनधर्मनी आराधना उपर धिष्टकनी कथा ॥

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे अवंत नामे देश छे, तेमां धारापुरी नामनी नगरी छे,

त्यां सूर नामनो धनवंत राजपुत्र रहेतो हतो, तेने अति उग्र अने कडवुं बोलनारी चतुरा ना मनी स्त्री हती, ते हमेशां पोताना पतिने कडवां वचनथी दुःख देती हती, तेथी सूर मनमां विचार करवा लाग्यो केः—"आ दुष्ट स्त्रीनी साथे म्हारे शुं प्रयोजन छे? कारण पुरुष दुष्ट स्त्रीने अने विघ्न करनारी विद्याने त्यजी दे छे." आ प्रमाणे विचार करी ते बीजी स्त्रीनी शोध करवा लाग्यो. गाम अने नगरमां निरंतर शोध करतो एवो तेने अवंतीमां रहेनारी कोइ एक वृद्ध डोशीनी पुत्रीनी खबर पडी, तेथी ते डोशी पासे जइने कहेवा लाग्यो के, "तमारी पुत्रीनुं म्हारी साथे लग्न करो." त्यारे डोशीए कह्युं. "म्हारे एकनीएक पुत्री छे, ए विना म्हारी बीजी कांइ गति नथी; माटे जो तुं मने त्हारे घेर तेडी जाय तो हुं तने म्हारी पुत्री परणावुं." सूरे ते वात कबूल करी एटले डोशीए पोतानी सुंदरी नामनी पुत्री तेने परणावी. सूर डोशी सहित सुंदरीने पोताना घरमां लाव्यो.

पछी चतुरा शोक्यभावथी निरंतर परस्पर क्लेश करवा लागी एटले सूरे तेने बीजा घरमां राखी, तोपण चतुरा तेने घेरे आवी खराब गाळो दइ जाय अने कुकडीनी पेठे मत्सरथी क्लेश करे. बन्ने शोक्यो दांते दांतथी, पाटु पाटुथी, तमाचे तमाचाथी, त्रकुटीए त्रकुटी

थी अने माथाए माथाथी युद्ध करती हती. पति सूर एकनुं सारुं बोले, अने बीजीने गाळो दे. जेम चंद्रने विषे शीतळपणुं, सूर्यने विषे तेज, तलने विषे तेल अने पुष्पने विषे सुगंधी रही छे, तेम शोक्योमां पण परस्पर क्लेश रहेलो छे. पति विगेरे ते बन्ने जणीओने बहु वारे तो पण तेओ शांत थाय नहीं; परंतु अधिक अधिक क्लेश कर्या करे. पतिए एक स्त्रीने बीजी शेरीमां राखी तोपण युद्ध बंध थयुं नहीं. छेवट सूरे वीस गाऊने छेटे एक गाममां सुंदरीने तेनी मासहित राखी पोते चतुराने घेर रहेवा लाग्यो.

एक दिवस सूरे चतुराने कह्युंः—"हुं सुंदरीने घेर जाउं छुं," त्यारे चतुराए कह्युंः—"स्वामी! हा, ते सुंदरी तमारी स्त्री छे माटे त्यां जइ दान, मान अने भोगवडे करीने तेने संतोष पमाडो." एम कही चतुरा मनमां विचार करवा लागी के, "जो ते त्यां जशे तो निश्चे त्यांज रहेशे, अने पछी ते म्हारा हाथथी गयोज जाणवो." आवी रीते विचार करी चतुराए कांइ चुर्ण मेळवी लाडवा बनावी पोताना पतिने भातुं आपी विदाय कर्यो. सूर पण हर्षथी सुंदरीना घर तरफ चाल्यो. रस्ते एक नदी आवी त्यां तेणे मोढुं धोइ भातुं खाधुं; पछी तेने झाडो थवा लाग्यो, तेथी ते दोडतो दोडतो पाछो चतुराने घेर आव्यो. चतुराए तेने मजबूत बां-

ध्यो अने मार मारतां कहेवा लागी:—"कहे हवे सुंदरीने घेर जइश?" एम कही तेने मारी मारीने मूवा जेवो करी नांखीने पछी गोड्यो. शरीरे घणा घणा पाटा बांध्या त्यारे ते धीमे धीमे केटलेक दिवसे सारो थयो. पछी एक महिनो थयो एटले फरी सूरे चतुराने कह्युं:—"हुं सुंदरीने घेर जाउंछुं, माटे भातुं कर." चतुराए कह्युं. "बहु सारुं करी आपुंछुं," एम कही ते ए खराब मंत्रेलो करंब करी आप्यो, ते लइ सूर चालतो थयो अने फरी तेज नदीए आवी पहोंच्यो; त्यां ते जेटलामां खावा बेसे छे तेटलामां कोइ जटाधारी संन्यासी आवी पहोंच्यो. ते संन्यासीए तेने कह्युं:—"हे महाभाग! हुं बे दिवसनो भुख्यो छुं, माटे मने खावानुं आप." तेवारे सूरे तेने सघळुं आपी दीधुं. सन्यासीए जेटलामां ते खाधुं तेटलामां ते गधेडो बनी गयो. पछी ते गधेडो भूंकतो भूंकतो चतुराना घरे आव्यो. सूर पण तेनी पाछळ घेर आव्यो अने "म्हारी स्त्री एने शुं करशे." एम धारी जोवा माटे कोठीमां संताइ रह्यो. चतुराए गधेडाने दोरीवडे मजबूत बांध्यो अने "हवे सुंदरीने घेर जइश?" एम कही कहीने चाबकवती वारंवार मार वा लागी. गधेडो बूमो पाडवा लाग्यो तेम चतुरा तेने "अरे! हवे सुंदरीना घरे जइश?" एम तिरस्कार करती मारती हती. छेवट मृत्यु पामवा जेवो थयो त्यारे चतुराए तेने जेटलामां

छोमी दीधो तेटलामां ते माथे जटावाळो, बे हाथमां म्हाक अने म्हमरुवाळो, अंगे भस्म ल-
गावेलो संन्यासी थइ गयो. चतुरा संन्यासीने जोइ बहु खेद पामी अने तेना पगमां पमी.
संन्यासीए कह्युं. "हे मुग्धि! ए वचन सत्य थयुं के जे ते साथवो खाय ते बहु विडंबना स-
हन करे." पछी चतुराए संन्यासीने खमावी तथा बहु धन आपी विदाय कर्यो. हवे चतुरा
मनमां विचार करवा लागी केः—"म्हारुं चरित्र म्हारा पतिए जाण्युं माटे कोइ उपायथी हुं
तेमे मारी नांखुं; कारण भिन्न स्नेहमां सुख क्यांथी होय?" एम विचार करी तेणे स्नान
कर्युं, धोळां लुगमां पहेर्यां, गायना छाणथी भूमि उपर मंम्हल करी तेमां नैवेद्य मूक्युं, घी,
गुगळ अने करेणना फुलवमे अग्निमां एक चित्तथी होम करवा लागी. ते वखते एक राक्षस
सर्परुपे प्रगट थइ तेने कहेवा लाग्योः—"हे भोळी! तें शामाटे मने संभार्यो छे? हुं त्हाराउपर
प्रसन्न थयो छुं, माटे वरदान माग." त्यारे दुष्ट एवी चतुराए कह्युं. "म्हारो पति परस्त्रीलंपट
छे माटे तुं तेने भक्षण करी जा अथवा तो मारी नांख." सर्पे कह्युं. "त्हारो पति छ मासने
अंते मृत्यु पामशे." पछी चतुराए तेने रजा आपी एटले ते चाल्यो गयो.

आ सघळी वात कोठीमां संताइ रहेला सूरे सांभळी तथा दीठी, तेथी ते विचार करवा

लाग्यो के, "अहो! स्त्रीनुं चरित्र बहु गहन होय छे. खरेखर आ स्त्रीए म्हारी विटंबना करी, तेणे मने गधेडो बनाववा करंब आप्यो, सारुं थयुं जे में ते न खाधो अने सन्यासीने आप्यो. निर्दय स्त्री एवुं काम करे छे के जेने ब्रह्मा कळी शकता नथी, शंकर ध्यानथी जोइ शकता नथी अने विष्नु जाणी शकता नथी." आ प्रमाणे विचार करी सूर ज्यां सुंदरी रहेती हती ते हिंगपुरमां गयो, त्यां ते सुंदरीनी साथे निरंतर विषयसुख भोगवतो हतो; परंतु मनमां चतुरा तरफनी बहु शंका राखतो हतो. सुंदरी पण स्नेहना वचन, गीत, हास्य विगेरेथी पतिने संतोष पमाडती हती, पण सूरने मरणनी चिंताथी ते कांइ सारुं लागतुं नहोतुं.

एक दिवस वृद्ध सासुए तेने एकांतमां पूछ्युं के, "तमारे शी चिंता छे?" त्यारे सूरे कह्युं:— "हे मात! असमर्थनी आगळ दुःखनी वात केम कहेवाय?" सासुए कह्युं:—"हे जमाइ! म्हारामां सामर्थ्य छे, रोग जाण्या पछी तेनुं ओषध कराय छे." तेवारे सूरे कह्युं. "छमास पछी सापथी मारुं मृत्युं छे." एटलुं कही तेणे सघळी वात कही. पछी सासुए कह्युं:—"हे पुत्र! भय न पामो. हुं तमने अने म्हारी पुत्रीने सुख थशे तेम करीश; माटे निरंतर भोग भोगवो अने शंका न राखो." पछी सूर ते सासुना वचनथी कांइ शांत थयो अने सुखो भोगववा ला

ग्यो; परंतु मनमां मरणना ज्ञयथी शंका पामता एवा तेना दिवसो जता हता.

हवे माता अने पुत्री एम बन्ने जणीउए घरना बारणानी ज्ञींत उपर जूदाजूदा बे मोर चितर्या, जो के ते मोर चितरेला हता तोपण प्रत्यक्ष उज्ञता जेवा देखाता हता. ते मोरनी माता अने पुत्री बन्ने जणां पवित्र थइ हमेशां पूजा करतां. एम करतां करतां ठ मास गया.

एक दिवस सूरे पोतानी स्त्री सुंदरीने कह्युंः–"हे प्रिया! आजे म्हारुं मरण थशे." त्यारे सुंदरीए कह्युं. "स्वामीनाथ! ज्ञय न पामो, अमारी शक्तिनुं सामर्थ्य जुउ." सूरे प्रियानां आवां वचनथी धीरज राखी. पठी गायना ठाणथी सर्व घर लींपी विशेष शोज्ञायुक्त करी घरना मध्यज्ञागमां एक आसन नांख्युं, तेना उपर सूरने बेसार्यो; अने माता पुत्री पवित्र थइ, पवित्र वस्त्र पहेरी हाथमां चोखा लइ आमतेम जोतीजोती उज्ञी रही; एवामां एक काळो साप घरमां आवतो तेमणे दीठो. पठी माता पुत्री बन्ने जणीउए मंत्रेला चोखा पेला बे मोर उपर ठांट्या एटले ते बन्ने मोरो ज्ञींतथी उतरी सर्पना बे कटका करी मुखमां लइ केकारव करता करता आकाशमां उडी गया. आ जोइ सूर मनमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्योः–"अहो! माता अने पुत्रीमां कांइ मंत्रनी अपूर्वशक्ति देखाय ठे." पठी तेणे न्हाइ

म्होटो उत्सव करवापूर्वक दुःखी माणसोने दान आप्युं अने पोतानो नवो जन्म मानी मनुष्यलोक संबंधी सुखो ज्ञोगववा लाग्यो.

एक दिवस हिंफोलगाममांथी कोइ आवेला माणसने चतुराए पूछ्युं के, "हे ज्ञाइ! त्यां सूर शुं करे छे?" त्यारे ते पुरुषे उत्तर आप्यो के, "दान आपतो एवो ते सूर सुखे रहे छे." ते पुरुषनां आवां वचन सांज्ञळी चतुरा मत्सरथी धोळीबिलाफीनुं रुप लइ सुंदरीने घेर गइ. तेवारे चतुर एवी सुंदरी अने तेनी माए पण काळीबिलाफीउनुं रुप लीधुं. पछी काळीबिलाफीउ धोळीबिलाफीनी साथे युद्ध करवा लागी. परस्पर उंचे उछळी उछळीने पृथ्वी उपर पफे अने मूर्छा पामती छती खराब शब्दथी बूमो पाफे. एम युद्ध करतां परस्पर एक बीजाने नख अने दांतना प्रहार करे. पछी धोळीबिलाफीरुप चतुरा मंत्रना बळथी बन्ने काळीबिलाफीउने बहु मारी अने जीतिने आकाशमां जइ नाचवा लागी.

आ सर्व चरित्र जोइ ज्ञय पामेला सूरे तेउने पूछ्युं. "तमे शामाटे युद्ध करो छो? अने आ धोळीबिलाफी कोण छे? ते तमारी साथे शामाटे युद्ध करे छे? ते एकलीए तमने बन्नेने प्रहार करी शामाटे मरण पामवा सरखा करी नांख्या? तमारेने एने वैरनुं कारण शुं छे?"

त्यारे सुंदरीए कह्युंः—"हे स्वामिन्! आ चतुरा सिद्धनी न्हानी ब्हेन छे, अमे पण हमणां विद्यानो अभ्यास कर्यो छे, चतुरा बहु मंत्रोने जाणे छे, अमारामां तेना जेवी मंत्रशक्ति नथी, ते शोक्यना वैरथी अहिं आवी युद्ध करे छे." आ सर्व वात सांभळी सूर विचार करवा लाग्योः—"धिक्कार थाओ! धिक्कार थाओ!! महा क्रूरग्रहवाळी शाकिणीओना वशमां हुं पडेलो छुं. हवे हुं शुं करुं? अने क्यां जाउं?"

पछी एक मासे फरी चतुरा धोळीबिलाडीनुं रुप लइ सुंदरीने घेर आवी, तेवारे सुंदरी अने तेनी माता बन्ने जणीओए काळी बिलाडीओनुं रुप लीधुं. परस्पर युद्ध करतां धोळीबिलाडी काळीबिलाडीओने जीर्ण करी नाशी गइ. तेथी सूरे सुंदरीने पूछ्युं. "ते एकली छतां मारथी तमने बन्नेने केम मरण पामवा सरखी करे छे?" त्यारे सुंदरीए कह्युं. "स्वामी! अमारी मंत्रशक्ति थोडी छे; माटे ते अमने मारथी मरण पामवा जेवी करी नाखे छे. हे स्वामी! तमारा स्वाधिनमां एक काम छे, जो ते तमे करो तो हुं तमारो म्हारा उपर स्नेह छे ते खरुं मानुं." तेवारे सूरे कह्युं. "भद्र! तुं कहे ते त्हारुं काम हुं करीश." पछी सुंदरीए कह्युं. "ज्यारे धोळीबिलाडी अहिं आवी अमारी साथे युद्ध करे त्यारे तमारे एम बोलवुं के, "हे

काळीबिलाडी! तुं आ धोळीबिलाडीने मार." आवी रीते कहेशो एटले अमने शक्ति उत्पन्न थशे; तेथी अमे तेने मारी नांखशुं." एवामां धोळीबिलाडी आवी, तेनी साथे बन्ने काळीबिलाडीउ युद्ध करवा लागी. तवारे सूरे कह्युंः—"हे काळीबिलाडी! आ धोळीबि-लाडीने पकड अने तेने खाइ जा." सूरे आटलुं कह्युं एटले धोळीबिलाडी पृथ्वी उपर पडी अने काळी बन्ने बिलाडीउए तेने गळामां पकडी. धोळीबिलाडीने मरण पामती जोइ सूर मनमां विचार करवा लाग्यो. "म्हारा पवित्र वचनमात्रथी आ धोळीबिलाडी मरी जशे, मा टे जो म्हारा वचनथी आ बन्ने काळीबिलाडीउ मरी जाय तो बहु सारुं थाय. चाल, अवळुं बोलीने आश्चर्य तो जोवुं." आवी रीते विचार करी तेणे प्रगट कह्युं. "हे धोळी बिलाडी! आ बन्ने काळीबिलाडीउने मारी नांख." तेनां आवां वचनथी धोळीबिलाडीए बन्ने काळीबिलाडी उने मारी नांखी. पछी सूर बहु हर्ष पाम्यो अने "औषध विना म्हारो रोग गयो." एम विचारी ते मरी गएली स्त्रीउनी उत्तरक्रिया कर्या विना त्यांथी चाली निकळ्यो, अने ज्यां पोतानो म्हो टोभाइ रहेतो हतो ते गाममां आव्यो. आ वखते तेनो भाइ बीजे कोइ गाम गयो हतो, तेथी ते पोतानी म्होटीभाभीने प्रणाम करी त्यां रह्यो. भाभी दियरनी बहु भक्तिथी सेवा करती हवी.

एक दिवस म्होटाभाइनी स्त्री सूरना माथामां तेल नांखी कांकसीवडे वाळ ओळती हती, एवामां तेना खेतरथी एक खेडुते आवीने कह्युंः—"हे मात! आपणो मिंढनामनो बळद मरी गयो छे, हवे एक बळद रहेलो छे, तेथी वखत जाय छे पण एक बळदथी शुं काम थाय." खेडुतनां आवां वचन सांभळी कपटी एवी म्होटाभाइनी स्त्रीए सूरना माथामां कांइ चूर्ण नांखी तेने बळद बनावी दीधो. पछी दोरीवती बांधी खेडुते तेने खेतरमां लइ जइ हळे जोड्यो, तेथी ते बहु दुःखी अने दीन बनी गयो.

एक दिवस ते बळदे नाथ तोडी नांखी, तेथी ते पुरुष बनी गयो. पछी ते सूर नासी जवा लाग्यो. खेडुत तेनी पाछळ दोड्यो, पण सूर वेगथी नाशी गयो. आगळ जतां तेने तेनो म्होटो भाइ सामो मळ्यो, तेणे सूरने जोइ कह्युं. "अरे भाइ! तुं छिडने लीधे जर्जरीतदेहवाळो केम थयो छे? तुं क्यां जाय छे? अने त्हारे शरीरे शुं थयुं छे? चाल म्हारे घरे सुखेथी रहे." त्यारे सूरे कह्युंः—"हे भाइ! तुं जा, त्हारी स्त्री प्रत्यक्ष शाकिनी छे, तेणे मने बळद बनावी आजसुधी हळे जोड्यो हतो. माटे हे भाइ! तुं त्हारे घेर जा, हुं नहिं आवुं. घरघरने विषे शाकिनी होवाथी हमणां तो म्हारे वन एज शरण छे." एम कही ते आगळ चाल्यो अने

कोइ म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो; त्यां तेणे छ पुरुषोने घासना भारा लइ जता दीठा, ते श्री सूरे तेमनी पासे जइ पूछ्युं के, "तमे आ माणस विनाना अरण्यमां कोण छो? तमारुं शरीर मणि, माणिक्य अने सोनानां घरेणांथी शोभी रह्युं छे छतां तमे घासना भाराओ शा-माटे वहो छो? तेवारे छ पुरुषोए कह्युं:—"हे पुरुष! सांभळ. आ वनमां वृद्धावस्थाथी गळी गएला देहवाळी एक डोशी रहे छे, ते डोशी अमारी पासे हमेशां घासना भारा मंगावे छे." पछी सूरे फरी पूछ्युं. "घासना भारानुं ते शुं करे छे?" तेवारे ते पुरुषोए कह्युं:—अरे भाइ! ते डोशी अमने अन्न, वस्त्र अने घरेणां आपे छे, अने पोते एक जूना खाटलामां सुइ रहे छे. अरे! त्हारे अमने पूछवानुं शुं प्रयोजन छे? ते पोते प्रत्यक्ष कल्पलता छे." पछी सूरे मनमां विचार कर्यो के, "चाल हुं पोते त्यां जइ तेनुं स्वरुप जोउं." आम धारी ते घासना भारा उपाडनारा नी साथे गयो. तेवारे छ पुरुषोए तेने पूछ्युं:—"त्हारुं नाम शुं छे?" त्यारे सूरे कह्युं. "म्हारुं नाम धिष्टक छे." पछी तेओए कह्युं. "खरेखर आजे आपणने सातमो भाइ मळ्यो." आ प्रमाणे वातो करता करता तेओ वृद्ध डोशीने घेर गया, त्यां तेओ घासना भारा ठेकाणे मूकी तथा पाणीनुं कुंडुं भरी धिष्टकसहित वृद्ध डोशीनी पासे जइ बेठा. तेवारे वृद्ध डोशीए तेमने पू-

थयो अने मातानुं दर्शन करवा माटे अहिं आव्यो छे." पछी मोशीए धिष्टकना वांसामां हाथ हइने कह्युं. "पुत्र तुं भले आव्यो. तुं कोण छे? पुत्र तुं म्हारा घेर भोजन कर अने इछा प्रमाणे निःशंकपणे रहे." तेवारे धिष्टके कह्युं. "हे मात! हुं जन्मथी आरंभीने दुःखी छुं, माटे आपनी पासे रहीश. पछी वृद्ध मोशीए तेने न्हवरावी, सारां वस्त्रो पहेरावी अने उत्तम रसोइ करावी जमाड्यो. पछी धिष्टक मनमां विचार करवा लाग्यो के, "घासना भारा अने पाणी क्यां जाय छे तथा बीजी वस्तु अहिं शी रीते आवे छे? ते जोवुं." आम विचार करतां अर्धी रात्री गइ एटले वृद्ध मोशीए प्रगट कह्युं. "कोइ जागे छे के नहीं?" कोइए उत्तर आप्यो नहीं एटले ते मोशी खाटलामांथी नीचे पडी अने एक कुमंत्र भणी घोडी थइ. पछी घासना भारा खाइ तथा पाणी पीने घरेणाथी सुशोभित एवी एक अत्यंतरुपवाळी स्त्री बनी गइ. पछी ते त्यांथी निकळी, एटले धिष्टक तेनी पाछळ पाछळ चाल्यो. बहु दूर गया पछी ते स्त्री एक गुफामां पेठी, त्यां ते गुफामां रहेनारी जोगणीउ "हे मात! तमे भले पधार्यां." एम कही तेना पगमां पडी. पछी एक आसन उपर बेसारीने सेवा करती एवी सर्वे जोगणीउए पुछयुं.

"हे मात! आजे तमे तमारा पुत्रोनु बलीदान कम न लाव्या?" त्यारे वृद्धाए कह्युं. "हे पुत्रीओ! शांत थाओ. हुं तमारा माटे बहु पुरुषोने मारी घणुं बळी लावीश. आजे एक सातमो माणस आव्यो छे, ते घणो दुबळो छे माटे चौदस सुधी रहो, तेटलामां ते पुष्ट थइ जशे." आ प्रमाणे कही तेणे मांस विगेरेनुं भक्षण कराव्युं. पछी जोगणीओए रजा आपी एटले ते पोताना ठेकाणे आवी अने वृद्ध डोशीनुं रुप करी खाटलामां सूइ गइ.

हवे धिष्टक विचार करवा लाग्यो केः—"आ दुष्ट शाकिनी लोकोने विश्वास पमाडी तेमनुं भक्षण करी जाय छे, फरी पण हुं शाकिनीना संकटमां पड्यो. हाय हाय! हुं ज्यां जाउं छुं त्यां मने शाकिनीनो जोग मळे छे." आवी रीते विचार करतां सवार थइ एटले ते साते पुरुषो घासना भारा लेवा माटे वनमां गया, त्यां धिष्टके छ पुरुषोनी आगळ रातनुं चरित्र कह्युं; एटले ते छ पुरुषोए जवाव आप्यो के, "अमे ते मातानुं आवुं चरित्र क्यारे पण दीठुं नथी." तेवारे धिष्टके कह्युं. "सुखमां लोभी थएला तमे अहिं पड्या रहो, हुं तो ए दुष्टानी पासेथी चाल्यो जइश." त्यारे छ पुरुषोए कह्युं. "हे भाइ! आपणे विचार करीए, एक रात विलंब कर अने अमने तेनुं चरित्र देखाड." पछी तेओ घासना भारा लइ घरे आव्या अने दि-

वस संबंधी काम करी रात्रे ते दुष्टानुं चरित्र जोवा माटे सर्वे कपटनिद्राथी सूता, अने ते वृद्ध डोशीनुं सर्व चरित्र जोइ परस्पर विचार करवा मांड्यो. "अरे भाइ! हवे आपणे शुं करवुं?" त्यारे धिष्टके कह्युं. "ए दुष्टरंडाने मारी नांखीए." पछी बे जणाए पग झाल्या, बे जणाए हाथ झाल्या, बे जणाए माथुं पकड्युं अने एक जणे लाकडीवडे एवी कुटवा मांडी के ते मृत्यु पामी.

पछी निर्भय चित्तवाळा थइ ते साते जणा त्यांथी चाली निकळ्या. आगळ जतां तेओ एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्या, त्यां तेमणे एक नगर दीठुं. उत्तम कोट, दरवाजा, बगीचा, विविध जातनां झाडो अने स्वर्गसमान मंदिरोथी सुशोभित एवा ते नगरने जोता जोता हर्षथी तेओ राजभवनमां गया. आगळ जतां तेमणे हजारो शिखरोथी सुशोभित अने परवाळीना कमाडथी मनोहर एवुं एक मंदिर जोयुं, ते मंदिरना बारणाआगळ कपायला नाकवाळी अने शरीरे जाडी एवी एक घरडी डोशी बेठी हती; ते डोशी सात पुरुषोने जोइ तेमने कहेवा लागी:—"हे पुरुषो! तमने उत्तम स्त्रीओनो समागम थाओ, तमे भले आव्या, उत्तम स्वरुपवाळी सात कन्याओनी साथे तमे विषयसुख भोगवो." पछी सूरवीर एवा धिष्टके आगळ थइ ते कपायला नाकवाळी डोशीने पूछ्युं:—"हे मात! देवकन्याना सरखी आ सात कन्याओ

कयांथी आवी ?" त्यारे कपायला नाकवाळीए कह्युं. "ए विद्याधरनी पुत्रीओ छे. एक दिवस विद्याधरे निमित्तना जाणपुरुषने पूछ्युं हतुं केः—"आ म्हारी पुत्रीओनो वर कोण थशे." ते वारे निमित्तना जाणपुरुषे कह्युं केः—"त्हारी आ सात पुत्रीओ आ कपायला नाकवाळी डोशीने सोंप. ए डोशी पासे आ कन्याओने वरनारा वरो पोतानी मेळे आवशे." पछी विद्याधरे ते कन्याओ मने सोंपी, ते कन्याओ में तमारा माटे रक्षण करी राखी छे; माटे तमे आ कन्याओने परणो अने विषयसुख भोगवो. कांइ बीजुं कारण नथी. माटे आ एकठा करेला सुगंधी द्रव्यथी भरपूर एवां आ घरो, माणसना मनने हरण करनारा आ पलंगो, वळी तेना उपर हंसतूलिकाओ तेमज आ चित्रशाळाओ तैयार छे, तेमां सूवो. वळी आ मनना सरखा वेगवाळा सात घोडाओ छे, तेना उपर चडी तमे पूर्वदिशा विना बाकीनी त्रणे दिशामां इच्छा प्रमाणे फरो." पछी विषयमां लोभी एवा ते साते पुरुषो हर्षथी त्यां रह्या, अने दोगुंदकदेवतानी पेठे चित्रशाळामां क्रीडा करवा लाग्या.

एक दिवस ते साते पुरुषो भेगा थइ परस्पर विचार करवा लाग्या केः—"आ डोशीए आपणने पूर्वदिशामां जवानी शाकारण माटे ना पाडी! माटे चालो ते दिशामां जइने जोइए

के त्यां शुं छे." पछी ते साते जणाउ सवारे घोमा उपर बेसी पूर्वदिशा तरफ गया, तो त्यां तेमणे एक योजन (चार गाउ) जूमि माणसोना माथाथी ढंकाइ गयेली दीठी. तेवारे साते जणाउ परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ आश्चर्य देखाय छे, पृथ्वी उपर एक योजन सुधी माणसोनां माथां देखाय छे, आवुं आपणे कोइ ठेकाणे जोयुं नथी तेम सांजळ्युं पण नथी. आ वात कोनी आगळ कहीए." आवी रीते वातो करता चाल्या जाय छे, एवामां माणसना माथानी एक खोपरी घोमानी खरी साथे अथमाइ एटले ते खोपरी बोलीः—"अरे पुरुषो! आ घोमाउ अने एज स्त्रीउ अमे पण पूर्वे जोगवेली छे." खोपरीनां आवां वचन सांजळी धिष्टके पूछ्युंः—"हे खोपरी! आ घोमाउ कोण छे? ते स्त्रीउ कोण छे? अने आ जूमि माणसना माथाथी ढंकाइ रहेली केम छे?" त्यारे खोपरीए कह्युं. "ए नाक कपायेली मोटी सिद्ध शाकिनी छे, तेणे आ एक योजन जेटली जूमि माणसना माथाथी ढांकी दीधी छे. अरे पुरुषो! ते शाकिनी तमने देखती नथी, तेटलामां तमे नासी जाउ! नासी जाउ." खोपरीनां आवां वचन सांजळी घोमा उपर बेठेला साते पुरुषो त्यांथी नासी जवा लाग्या.

हवे ज्यारे ते साते पुरुषो बपोरना वखत सुधी घेर न आव्या त्यारे साते स्त्रीउ जेगी थइ

कपायला नाकवाळी मोशी पासे जइ कहेवा लागी के:—"हे मात! ते साते पुरुषो अत्यार सुधी घेर केम नथी आव्या?" स्त्रीउनां आवां वचन सांजळी कपायला नाकवाळी मोशी हा थमां चंग लइ घरना उपला माळ उपर चमी, तो तेणे घोमा उपर बेठेला पुरुषोने नासी जता जोया. तेथी मोशीए चंगने कह्युं:—"हे चंग! तुं ए घोमाने पाछा वाळय." एम कही मोशीए चंगने वारंवार पगाड्यो तेथी चंगे म्होटो शब्द करी घोमाउने पाछा वाळ्या. ते वखते घोमा उपर बेठेला पुरुषो घोमा उपरथी नीचे पमतुं मूकवा लाग्या, परंतु तेणे बांधी लीधेला होवा थी पमी शक्या नहीं. पछी ते पुरुषो कहेवा लाग्या. "हाय हाय! आपणी शी गति थशे." आवी रीते बोलता तेउ जय पामता छता घरे आव्या. तेवारे कपायला नाकवाळी मोशीए क्रोध करी तेमने कह्युं. "अरे पापीउ! मने मूकीने तमे क्यां नासी जाउ छो? अरे विश्वास-घातिउ! तमे क्यां जवाना छो?" पछी यमराजानी जीज सरखी चंचळ तरवार हाथमां ल इ ते डुष्टाए हाथवती धिष्टकने पकमी अने पृथ्वी उपर पामी दइ तेनी छाती उपर चमीने क ह्युं. "अरे! तुं घोमा उपर बेशीने क्यां चाल्यो जतो हतो? हमणां हुं तने म्हारी नाखुं छुं, मा टे तुं त्हारा इष्टदेवनुं स्मरण कर.हवे हुं तने छोमी देवानी नथी." ते डुष्टानां आवां जयंकर

वचनथी पण जय नहिं पामेला अने साहसिक एवा धिष्टके कह्युंः—“हे नाक विनानी! म्हारा मनमां एक कौतक छे तेथी हुं तने पूछुं छुं के, कया वीर अने धीरपुरुषे आ त्हारुं नाक कापी नांख्युं छे?” पछी ते नाक कपायलीए प्रसन्न थइ हर्षथी कह्युंः—“हे पुत्र! सांजळ.

आ जरतक्षेत्रमां मनोरमानामनुं नगर छे, त्यां मनरथनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने मणिमाळानामनी राणी हती, ते राणीए अनुक्रमे सात पुत्रोने जन्म आप्यो हतो. पछी राणीए आठमो गर्ज धारण कर्यो, तेथी अनुक्रमे हुं पुत्री थइ. पांच धावमाताउथी लालनपालन कराती एवी हुं अनुक्रमे सर्व कळाउनो अज्यास करती यौवनावस्था पामी. मने मंत्र शिखवानो बहु उल्लास हतो तेथी में वशीकरण, मोहन, स्तंजन, उच्चाटन, राक्षसीविद्या, शाकिनीविद्या, माकिनीविद्या, मारणविद्या, वळीविधि, सुर्य, चंइ तेमज ग्रहोनी आकर्षणविद्या, पाताळमां पेसवानी अने स्वर्गमां जवानी विद्या, महामंत्रो अने अमृतसंजीविनीविद्या विगेरे बहु विद्यानो अज्यास कर्यो, हे पुत्र! एक दिवस में इंइनो मंत्र साध्यो, ते मंत्र सफळ थयो एटले ते मंत्रना प्रजावथी हुं इंइना जवनमां गइ; ते वखते इंइनी आगळ हूहू, तुंबर अने रंजा विगेरे नाटक नाटककरनाराउए आरंज्युं हतुं. हुं पण नाटकनी विधि शिखेली हती, तेथी में पण

ते वखते नाटक कर्युं. म्हारा नाटकथी रंभा नाटक करती छती ग्लानी पामी गइ. पछी तेनी जग्याए हुं रही. में नाच करतां इंद्रने बहु प्रसन्न कर्यो, तेथी तेणे मने कह्युं केः–"हे सुंदरी! हुं प्रसन्न थयो छुं, माटे वरदान माग. पछी में इंद्रने विनंती करी के, "हे प्रभो! जो आप प्रसन्न थया हो तो आप म्हारा पति थाओ." इंद्रे ते कबूल कर्युं. पछी इंद्रनी साथे म्हारो संग थयो, तेथी हुं दररोज देवलोकमां जवा लागी. घरे पण रोज आवुं. एक दिवस माळीए मने कह्युं केः–"हे भद्रे! तुं मने देवलोकमां तेडी जा, जेथी हुं पण त्यां त्हारुं नाटक जोउं. में तेने बहु बहु वार्यो, पण ते वारंवार मने कहेवा लाग्यो के, "मने स्वर्ग देखाड." पछी में तेने भमरो बनावी म्हारा चोटलामां राख्यो अने हुं स्वर्गमां गइ; त्यां में नृत्य आरंभ्युं. बहु वखत नाचतां माथे भार लागवाथी में मारो पोतानो हाथ माथे मूक्यो, तेथी तालमां भंग पड्यो; ते वखते इंद्रे तालमां भंग पडेलो जाणी "हे पापणी! तालमां भंग केम पाड्यो" एम कही क्रोधथी म्हारुं नाक कापी नांख्युं अने मने कह्युं के, "हे पापणी! मनुष्यलोकमां जा अने प्रमादनुं फळ भोगव." हे पुत्र! पछी में इंद्रना पगमां पडीने कह्युं केः–"हे प्रभु! आ पापनो अनुग्रह क्यारे थशे?" त्यारे इंद्रे कह्युं, "माणसोनुं मांस भक्षण करती एवी तने ज्यारे कोइ प्र-

रुष एम पूछशे के, 'हे कपायला नाकवाळी! कया पुरुषे त्हारुं नाक काप्युं?' त्यारे तुं शाप थी मूकाइश." पछी स्त्री अने घोमाणए करीने में आ नगरीना सर्वे माणसोने छेतरी भक्षण कर्या. अहिं आवनारा परदेशी माणसोने पण भक्षण कर्या. एक योजन जेटली पृथ्वी माणसना माथावमेज ढांकी दीधी. त्यांसुधी "हे पुत्र! त्हारा विना मने कोइए नाक कपावानुं पूछयुं नहीं. हवे तुं आ रुपवाळी कन्याउ, आ घोमाणु अने आ महेल लइ राज्य कर." एम कही ते कपायला नाकवाळी संजीविनी विद्याथी नगरना सर्वे लोकोने जीवता करी, नगरने माणसोथी भरपूर बनावी अने धिष्टकने राज्य आपी स्वर्गमां पोताने स्थानके गइ, अने धिष्टक पण उत्तम प्रकारे राज्य करवा लाग्यो. पेला छ मित्रोने मंमलिकपद आप्यां. पछी छ मित्रोसहित धिष्टक सुखे राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां अनेक साधुउना परिवारसहित आचार्य समवसर्या, ते वारे वनपाळे राजानी पासे आवी गुरुना आववानी वधामणी आपी के, "हे स्वामी! आपना उद्यानमां बहु साधुउना परिवारसहित आचार्य समवसरेला छे." तेनां आवां वचन सांभळी धिष्टकराजा शुद्ध भावथी गुरुने वंदना करवा गयो, त्यां त्रण प्रदक्षिणा तथा वंदना करी

योग्यस्थानके बेठो, एटले गुरुए मधुरवचनथी धर्मोपदेश आप्यो के, "जे माणस मनुष्यभव पामीने धर्म नथी करतो ते महासमुद्रमां चिंतामणिरत्नने नांखी दे छे." पछी देशनाने अंते राजाए गुरुने पूछयुं केः—"हे भगवन्! अमे पूर्वभवने विषे एवुं शुं कर्म कर्युं हतुं के जेथी शाकिनीना संकटमां पड्या? त्यारे गुरुए कह्युंः—"हे महाभाग! जो तने कौतुक होय तो सांभळ.

पयठाण नगरमां हरिताक्ष नामनो ब्राह्मण रहेतो हतो, ते हमेशां शाकिनीओने आकर्षण करवाना मंत्र तंत्रवडे करीने मंडलो करतो हतो, ते वखते छ पुरुषो गायन करता हता. आ प्रमाणे करी तेओ शाकिनीओने पोताने स्वाधिन करता हता. पछी कोइ एक मुनिराजे ते साते पुरुषोने धर्मोपदेश आपी जिनधर्मने विषे जोड्या. पछी तेओ अनुक्रमे संलेखना करी शुभ भावथी मृत्यु पामी हरिताक्ष तुं धिष्टकराजा थयो, अने आ छ पुरुषो मांडलिक थया. तमे पूर्व भवने विषे शाकिनीओने कदर्थना करी हती, तेथी आ भवमां तमे शाकिनीना संकटमां पड्या." आचार्यनां वचन सांभळी राजा धिष्टकने अने छ मांडलिकने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थयुं तेथी तेओ दीक्षा लइ स्वर्गे गया.

(श्री वर्द्धमानस्वामी सुरादेव श्रावकादिने कहे छे के):—"हे भव्यजनो! माटे तमे जिन-

धर्मने विषे आदर करो. कारणके तेथी स्वर्ग अने मोक्षनां सुखो सुलभ थाय छे. वळी धर्मना प्रभावथी पगले पगले घणी समृद्धि मळे छे. ए धर्मनुं मूळ सम्यक्त्व छे, एम जिनेश्वरो कहे छे. ते सम्यक्त्व सद्दहणारुप छे. ते सद्दहणा बे प्रकारनी छे. तेमां पहेली सद्दहणा गुरुना उप देशथी जीव अजीवनुं जाणपणुं थवुं ते, अने बीजी गुरुना उपदेश विना जीव अजीवनुं जा णपणुं थवुं ते. जेम मरुदेवी माताने थइ हती तेम. कह्युं छे केः—

सव्वाइं जिणेसरभासियाइं, वयणाइं नन्नहा हुंति ॥
इय बुद्धी जस्स मणे, सम्मत्तं निच्चलं तस्स ॥

भावार्थः—श्री जिराजनां कहेलां सर्व वचनो कोइपण रीते मिथ्या होय नहीं, आवी रीतनी बुद्धि जे माणसना मनमां होय छे तेनुं सम्यक्त्व निश्चल जाणवुं.

अंतो मुहुत्तमित्तंपि फासयं हुज्ज जेहिं सम्मत्तं ॥
तेसिं अवड्ढपुग्गल परियट्टो होइ संसारो ॥

भावार्थः—जे माणसे एक अंतर्मुहुर्त पण सम्यक्त्वने स्पर्श कर्युं छे, ते माणसनो संसार अर्ध पुद्गलपरावर्त थाय छे. ॥ इति धिष्टकनी कथा. ॥

श्री वर्द्धमानस्वामीना मुखथी आवो धर्म सांभळी वैराग्य पामेलो सूरादेवश्रावक भाव-थी श्रावकधर्म अंगिकार करी अने बीजा प्रश्नो पूछी पोताना आत्माने कृतार्थ मानतो छतो परिवारसहित घेर आवी उत्तम प्रकारे जिनधर्मनुं आराधन करवा लाग्यो.

आ प्रमाणे धर्मध्यान करतां चौदवर्ष गयां. एक दिवस अर्धीरात्रे धर्मध्यानमां बेठेला सूरादेवश्रावकने कोइएक देवताए प्रगट थइने कह्युं के, "हे सूरादेव! तुं स्वर्ग अने मोक्षनी इच्छा करे छे तेथी पौषधादिव्रतो करे छे. पण अरे मूढ! जो तुं पोताना आत्मानुं कल्याण इच्छतो होय तो आ व्रतादिकने त्यजी दे. जो तुं व्रतने नहिं भांगे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने मारी तेना मांसना पांच शूल करी कढाइमां पकवीश, अने त्हारा शरीरे मांस अने लोहीनो लेप करीश, तेथी तुं आर्तध्यानमां मृत्यु पामी दुर्गति पामीश." आ प्रमाणे देवताए बे त्रणवार कह्युं, परंतु सूरादेव ध्यानथी चळ्यो नहीं; तेथी तेना म्होटा पुत्रने मारी, पकावी तेना मांस अने लोहीथी सूरादेवना शरीरे लेप कर्यो. एवी रीते बीजा, त्रीजा अने चोथा पुत्रने मारी ते ज प्रमाणे लेप कर्यो. परंतु ते सूरादेव जरापण ध्यानमांथी चळ्यो नहीं. वळी तेनुं स्थिर चित्त जोइ देवताए फरी कह्युंः—"हे सूरादेव! जो तुं व्रतथी चूकीश नहीं तो हुं त्हारा शरी-

रने विषे कास, श्वास, भगंदर, ताव, दाह, कुक्षिशूळ, हरस, अजीर्ण, दृष्टिशूळ, पुष्टशूळ, अ-
रुचि विगेरे सोळ रोग मूकीश. आवी रीते देवताए बे त्रणवार कह्युं एटले सूरादेव विचार क-
रवा लाग्यो केः—"आ कोइ दुष्ट माणस देखाय छे, एणे म्हारी नजर आगळ म्हारा चार पु-
त्रोने मारी नांख्या, अने तेमना लोहीथी म्हारुं शरीर लींप्युं; वळी ए म्हारा शरीरमां सोळ
रोग मूकवानुं कहे छे, माटे चाल हुं तेने प्रथमथी पकडी लउं." आम धारी ते जेटलामां उ-
ठ्यो तेटलामां देवता विजळीनी पेठे आकाशमां उडी गयो. पछी सूरादेव घरनी बहार आवी
कोलाहल करवा लाग्यो, एटलामां तेनी स्त्री धन्नाए बहार आवीने कह्युंः—"हे आर्यपुत्र! तमे
कोलाहल केम करो छो?" त्यारे सूरादेवे तेनी आगळ सघळी वात कही. तेवारे धन्नाए कह्युंः—
"हे स्वामिन्! ते तमारा चार पुत्रो पोतपोताना ठेकाणे सुखे सूता छे, तमारा शरीरमां
पण कोइ रोग नांखतुं नथी, आतो तमने कोइ देवता उपसर्ग करे छे; माटे फरी आलोचना
लइ, प्रतिक्रमी मिथ्यादुःष्कृत आपो." पछी सूरादेव स्त्रीना कहेवा प्रमाणे गुरु पासे आलो-
चना लइ शुद्ध थयो. पछी जिनधर्मनुं उत्तम रीते आराधन करी, अगीयार पडिमा वही,
वीसवर्षसुधी जिनधर्म पाळी, सर्व जीवोने खमावी, एक मासनुं अनसन करी पंचपरमेष्ठीनुं

स्मरण करतां ते सूरादेव मृत्यु पामी सौधर्मदेवलोकने विषे अरुणाभविमानमां चारपल्यो-
पमनाआयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूछ्युं:—"हे भगवन्! सूरादेव त्यांथी चवी
कइ गति पामशे?" तवारे श्री वर्द्धमानस्वामीए कह्युं:—"हे गोतम! ते सूरादेव त्यांथी च-
वी महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे. आ प्रमाणे श्री सुधर्मास्वामीए जंबूस्वामी आगळ
सूरादेव श्रावकनुं चरित्र कह्युं.

॥ इति श्री वाचकरत्न लाभगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां सुरादेवश्रावकने प्रतिबोध
नामनो चोथो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ५ मो ॥

॥ चुल्लगशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुल्लगशतकनामना पांचमा श्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां आलंभिकानामनी नगरी छे, सर्व नगरीओमां उत्तम एवी ते नगरीने विषे जितशत्रु नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरीनी पासे नंदनवन सरखुं अति मनोहर शंख नामनुं उद्यान हतुं. ते आलंभिकानगरीमां चुल्लगशतकनामनो श्रावक रहेतो हतो, ते बहु धनवंत होवाथी तेनुं छ क्रोड धन व्याजे अने छ क्रोड वेपारमां रोकायलुं हतुं. तेना घरे गायोनां छ गोकुळ हतां, तथा तेना घरनी समृद्धि कामदेवश्रावक जेवी हती. ते चुल्लगशतक श्रावक राजाने बहु मान्य हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी शंखवन नामना उद्यानने विषे समवसर्या, तेवारे देवताओए समवसरण रच्युं, त्यां बारपर्षदा एकठी थइ. आ वखते चुल्लगशतकश्रावक पण प्रभुने

समवसरेला सांजळी पोताना कुटुंबीउसहित वंदना करवा गयो; त्यां वंदना करी योग्यस्था नके बेगे. पठी प्रभुए धर्मउपदेश आप्यो केः–"हे ज्व्यजनो! लोकमां चक्रवर्तीनी पदवी. देवेंड्नी पदवी, स्वर्गनुं सुख, संपत्ति, मनुष्य संबंधी सुख, ए सर्व धर्मनुं फळ जाणो. जिने श्वरोए देव अने मनुष्यनी सन्नामां दान, शीळ, तप अने ज्ञावनारुप चार प्रकारनो धर्म क-ह्यो वे. तेमां दानना पांच जेद वे. १ अज्ञयदान, २ सुपात्रदान, ३ अनुकंपादान, ४ उचित-दान, ५ कीर्तिदान. तेमां सर्व जीवोने पोताना सरखा जाणी अज्ञय आपवुं, ते अज्ञयदान क हेवाय वे. ए अज्ञयदानथी मोक्ष जवाय वे. माटे सर्व प्राणीउए अज्ञयदान आपवुं. (सर्व जी वोनी रक्षा करवी.) अवसरे साधुने शुद्ध आहार अने शुद्ध वस्त्र आपवां, ते सुपात्रदान कहेवाय वे. जे माणस सुपात्रदान आपे वे, ते धनदेव धनमित्रनी पेठे उत्तम सुखो पामे वे. ते धनदेव धनमित्रनी कथा आ प्रमाणे वेः–

॥ सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्रनी कथा ॥

आ जंबुद्वीपमां सिंहलनामे द्वीप वे, त्यां सिंहलेश्वरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सिंहलानामनी स्त्री हती. सिंहलेश्वरराजाने सिंहलसिंहनामनो पुत्र हतो. एक दिवस सिंहल-

॥ उल्लास ५ मो ॥

॥ चुल्लगशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुल्लगशतकनामना पांचमा श्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां आलंभिकानामनी नगरी छे, सर्व नगरीओमां उत्तम एवी ते नगरीने विषे जितशत्रु नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरीनी पासे नंदनवन सरखुं अति मनोहर शंख नामनुं उद्यान हतुं. ते आलंभिकानगरीमां चुल्लगशतकनामनो श्रावक रहेतो हतो, ते बहु धनवंत होवाथी तेनुं छ क्रोड धन व्याजे अने छ क्रोड वेपारमां रोकायलुं हतुं. तेना घेरे गायोनां छ गोकुळ हतां, तथा तेना घरनी समृद्धि कामदेवश्रावक जेवी हती. ते चुल्लगशतक श्रावक राजाने बहु मान्य हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी शंखवन नामना उद्यानने विषे समवसर्या, तेवारे देवताओए समवसरण रच्युं, त्यां बारपर्षदा एकठी थइ. आ वखते चुल्लगशतकश्रावक पण प्रभुने

समवसरेला सांभळी पोताना कुटुंबीउसहित वंदना करवा गयो; त्यां वंदना करी योग्यस्था नके बेठो. पछी प्रभुए धर्मउपदेश आप्यो केः–"हे भव्यजनो! लोकमां चक्रवर्तीनी पदवी, देवेंद्रनी पदवी, स्वर्गनुं सुख, संपत्ति, मनुष्य संबंधी सुख, ए सर्व धर्मनुं फळ जाणो. जिने श्वरोए देव अने मनुष्यनी सभामां दान, शीळ, तप अने भावनारुप चार प्रकारनो धर्म कह्यो छे. तेमां दानना पांच भेद छे. १ अभयदान, २ सुपात्रदान, ३ अनुकंपादान, ४ उचित-दान, ५ कीर्तिदान. तेमां सर्व जीवोने पोताना सरखा जाणी अभय आपवुं, ते अभयदान कहेवाय छे. ए अभयदानथी मोक्ष जवाय छे. माटे सर्व प्राणीउए अभयदान आपवुं. (सर्व जीवोनी रक्षा करवी.) अवसरे साधुने शुद्ध आहार अने शुद्ध वस्त्र आपवां, ते सुपात्रदान कहेवाय छे. जे माणस सुपात्रदान आपे छे, ते धनदेव धनमित्रनी पेठे उत्तम सुखो पामे छे. ते धनदेव धनमित्रनी कथा आ प्रमाणे छेः–

॥ सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्रनी कथा ॥

आ जंबुद्वीपमां सिंहलनामे द्वीप छे, त्यां सिंहलेश्वरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सिंहलानामनी स्त्री हती. सिंहलेश्वरराजाने सिंहलसिंहनामनो पुत्र हतो. एक दिवस सिंहल-

सिंहकुमार वसंतऋतुमां वनने विषे क्रिडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे क्रीडा करती एक कुमारीने "हे तात! म्हारुं रक्षण करो! रक्षण करो!! हे माता! हे कुळदेवी! तुं अत्यारे क्यां गइ छे?" आवो कोलाहल करती सांभळी. पछी बीजाना दुःखथी दुःखी थएलो सिंहलसिंह कुमार विचार करवा लाग्यो के, "जेना हृदयमां परोपकार नथी एवा पुत्रने तेनी माताए शा माटे जन्म आप्यो हशे?" आ प्रमाणे विचार करी कुमार जेटलामां आगळ दोड्यो, तेटलामां तेणे एक कुमारीने हाथीए पकडेली दीठी. तवारे कुमारे कह्युंः—"अरे गजराज! ए कन्याने छोडी दे अने जो त्हारामां पुरुषार्थ होय तो म्हारा सामो आव." सिंहलसिंहकुमारनां आवां वचन सांभळी हाथी कुमारीने त्यजी दइ कुमार सामो दोड्यो. कुमार पण एक वस्त्रनो दडो करी तेना सामो आव्यो. तेणे जेटलामां दडो हाथी सामो फेंक्यो तेटलामां हाथी ते वस्त्र उपर दांतना घा करवा लाग्यो; आ वखते पेली कुमारी हाथी पासेथी नासी गइ. कुमारे पण हाथीनी पीठ उपर चडी, पोताने वश करी तेने आलानस्थंभे बांध्यो.

आ वात सांभळी राजा बहु हर्ष पाम्यो, अने कुमारनी नगरमां चारे तरफ कीर्ति फेलाइ. पेली कुमारी पण कुमार उपर प्रीति धरवा लागी. कह्युं छे केः—

गुणाः कुर्वंति दतत्वं दूरेऽपि वसतां सताम् ॥
केतकीगंधमाघ्रातुं स्वयमायाति षट्पदः ॥

भावार्थः—गुणो, दूर वसता एवा सत्पुरुषोनुं दूतपणुं करे छे. जुओ केतकीनो गंध लेवा मा
टे भमरो पोते केतकी पासे आवे छे.

जे माणस शरीर, धन अने वचनथी सर्वेनो उपगार करे छे, ते आ भवमां संपत्तिनुं पा-
त्र थाय छे. पछी धनशेठे ते धनवतीनामनी पोतानी पुत्री सिंहलसिंहकुमारने परणावी. प-
छी कुमार नगरने विषे क्रीडा करतो छतो भमवा लाग्यो. नगरनी स्त्रीओ पण तेने जोइ वश
थइ जवाथी तेनी पाछळ भमवा लागी; तेथी सर्व महाजने एकठा थइ राजानी पासे आवी
विनंती करी के, "हे राजन्! अमारां सर्वे कार्यों सिदाय छे. कारण के सिंहलसिंहकुमार नग
रमध्ये फरवा निकळे छे, तेनी पाछळ नगरनी स्त्रीओ पण भटके छे; तेथी अमारा घरनां कांइ
कार्यो बनी शकतां नथी." महाजननां आवां वचन सांभळी राजाए तेमने बहु मान आपीने
कह्युं:—"हे जनो! जेम तमारां कार्यो नहिं सिदाय तेम हुं करीश." आवी रीते कही बहु मा
नथी महाजनने रजा आपी. पछी राजाए कुमारने नगरमां फरवा जवानी ना कही; तेथी

कुमार खेद पामी देशांतरे जवानी इच्छाथी धनवतीने कहेवा लाग्योः—"हे भाग्यवाळी! हुं परदेश जाउं छुं, तुं सुखे घेरे रहेजे." तेवारे धनवतीए कह्युं. "हुं तमारा विना एकली घेरे रहेवा समर्थ नथी, माटे हुं तो तमारी साथे आवीश."

पछी कुमार धनवतीने साथे लइ रात्रे नगरनी बहार निकळी अनुक्रमे समुद्रने कांठे आव्यो, ते वखते एक वहाण परदेश जवा माटे तैयार थतुं हतुं; तेथी सिंहलसिंहकुमार ते वहाण उपर चड्यो. आगळ जतां वायु अवळो होवाथी वहाण भागी पड्युं, पण जेनुं नसीब अनुकुळ होय छे, तेने सर्व घटतुं थाय छे; अने जेनुं नसीब अवळुं होय छे, तेने सर्व अघटतुं थाय छे. तेम आयुष्यना बळथी धनवतीना हाथ एक पाटीयुं आव्युं तेथी ते तरीने अनुक्रमे कांठे आवी, त्यांथी अनुक्रमे कुशुमपुर नगरने विषे गइ. ते नगरनी पासे प्रियमेलकतीर्थ छे, ते तीर्थनो प्रभाव लोकोना मुखथी सांभळी धनवती त्यां गइ अने "ज्यांसुधी म्हारा पतिनो मेळाप मने नहिं थाय त्यांसुधी हुं अहिं रही तप करीश अने मौनव्रत धारण करीश." एवो अभिग्रह लइ तप करवा लागी.

हवे सिंहलसिंहकुमार पण वहाण भागी जवाने वखते पाटीयुं हाथ आववाथी समुद्र

उतरी अनुक्रमे रत्नपुरनामना नगरे आव्यो. ते नगरमां रत्नप्रज्ञनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने रत्नसुंदरीनामनी स्त्री अने रत्नवतीनामनी पुत्री हती. जे वखते सिंहलसिंहकुमार ते नगरीमां आव्यो, ते वखते रत्नवती राजकुमारीने साप करड्यो हतो; तेथी राजाए बहु मंत्रवादीउने एकठा कर्या. ते पुरुषोए बहु बहु उपचारो कर्या, परंतु कांइ पण गुण थयो नहीं. पछी राजाए नगरमां पडह वगडाव्यो, ते पडहने सिंहलसिंहकुमारे स्पर्श कर्यो, तेथी तेने राजपुरुषो राजानी पासे तेडी गया. पछी राजाए कह्युं. "हे उत्तम पुरुष! आ म्हारी पुत्रीने साप करड्यो छे, तेने तुं मणि, मंत्र, औषध विगेरेथी विषरहित कर." राजानां आवां वचनथी कुमारे तेने मंत्रना बळथी विषरहित करी. तेवारे राजाए प्रसन्न थइ ते पोतानी रत्नवती पुत्री सिंहलसिंहकुमारनी साथे परणावी. पछी रात्रीए रत्नवती एक सातमाळना मेहेलमां आवी सुशोभित पलंगने विषे सूती. हवे कुमार सिंहलसिंहे धनवतीना वियोगथी एवो अभिग्रह लीधो हतो के, "ज्यांसुधी मने धनवती मळे नहीं त्यांसुधी म्हारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवुं." तेथी कुमार पण ते महेलमां आवी ज्यां रत्नवती पलंगमां सूती हती त्यां पलंगनी निचे सूतो. आ वखते रत्नवती विचार करवा लागी के, "अरे! एमणे आ शुं कर्युं जे पलंग मूकी निचे सूता.

कह्युं छे के, "जे माणस घरे कुळणुं छतां लुखुं खाय, बेसवाने घोडो होय छतां पगे चालीने जाय, सूवा माटे पलंग छतां निचे सूवे, ते माणसनी स्त्री पोतानो धणी जीवतां छतां रोवे छे. तेम आ म्होटुं आश्चर्य छे, माटे पूछी जोउं." आ प्रमाणे विचार करी रत्नवतीए पूछ्युं:—"हे नाथ! आप शय्या मूकी निचे केम सूता छो?" त्यारे कुमारे "एने शोक्यनो भय थशे." एवा भयथी कल्पीत वचन कह्युं:—"हे प्रिया! ज्यारे हुं देश जोवा निकळ्यो, त्यारे में एवी प्रतिज्ञा करी छे के, ज्यांसुधी हुं देशनी मुसाफरी करी घेर आवी माता पितानां दर्शन न करुं त्यांसुधी म्हारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवुं अने भूमि उपर सूवुं." पतिनां आवां वचन सांभळी रत्नवतीए कह्युं:—"स्वामिनाथ! आपने धन्य छे, आप खरेखरा पुण्यवंत छो के जे तमारी माता पिताने विषे आवी दृढभक्ति छे." पछी राजाए कुमारने पूछ्युं एटले कुमारे पोतानुं सर्व वृत्तांत कह्युं. तेथी रत्नप्रभराजाए पोतानी रत्नवती पुत्रीसहित सिंहलसिंहकुमारने विदाय कर्यो, अने तेमनी साथे पोताना रुद्रदत्तनामना प्रधानने मोकल्यो. पछी एक वहाण तैयार करी तेमां सोनुं, रत्न विगेरे धन भरी ते सिंहलसिंहकुमार पोतानी स्त्री रत्नवतीसहित बेठो, साथे रुद्रदत्तप्रधान पण बेठो, अने शुभमुहूर्ते वहाण समुद्रमां चाल्युं.

एक दिवस रुद्रदत्तप्रधाने वहाणमां रत्नवतीने दीठी, तेथी ते राज्यकन्यानुं स्वरुप जोइ रागांध थयो अने मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ एक परदेशीने समुद्रमां नांखी हुं रत्नवतीनी साथे विषयसुख भोगवुं." आ प्रमाणे विचार करी प्रधान राजकुमारनां छिद्र जोवा लाग्यो. एक दिवस रात्रीए वहाणनां सौ माणसो उंघी गयां हतां ते वखत राजकुमार कायचिंता माटे वहाणनी मांची उपर बेठो, ते वखत दुष्ट स्वभाववाळो प्रधान जागतो हतो तेथी तेणे मांचीनां दोरडां कापी नांखी सरलस्वभाववाळा कुमारने समुद्रमां पाडी दीधो, अने पछी पोकार कर्यो के, "हाय हाय! कुमार समुद्रमां पडी गयो." मांची भागी जवाथी पति समुद्रमां पड्यो, एवी वात सांभळी वियोगथी व्याकुळ बनी रत्नवती विलाप करवा लागी. ते वखते रुद्रदत्ते तेने कह्युं के, "हे कन्या! विलाप न कर, हुं हमेशां त्हारो सेवक थइ रहीश, तुं म्हारी स्त्री था." प्रधाननां आवां वचन सांभळी रत्नवती विचार करवा लागी के, "निश्चे ए दुष्ट म्हारा पतिने समुद्रमां नांखी दीधो छे. हाय हाय! हवे ए म्हारुं शीलव्रत खंडन करशे, माटे एने कांइ उत्तर दइ म्हारा शीलनुं रक्षण करुं." आवी रीते विचार करी रत्नवतीए कह्युंः—"हे प्रधान! समुद्रने कांठे जइ म्हारा पतिनी उत्तरक्रिया करीने पछी

तमे जेम कहेशो तेम करीश." रत्नवतीनां आवां वचन सांभळी प्रधान हर्ष पाम्यो, पछी आगळ जतां वहाण भांगी पड्युं. कह्युं छे केः—"विश्वासघाती, कृतघ्नी, मित्रद्रोही एवा पापी माणसोने सुख क्यांथी होय?" पण पूर्वना पुण्ययोगथी रत्नवतीने हाथ पाटीयुं आव्युं तेथी ते समुद्रने कांठे उतरी अनुक्रमे कुसुमपुर नगरमां गइ अने त्यां प्रियमेलकतीर्थने विषे धनवतीनी पेठे "पति न मळे त्यांसुधी न बोलवानो अभिग्रह लइ तप करवा लागी. प्रधान रुद्रदत्त पण पाटीयुं हाथ आववाथी समुद्र उतरी कुसुमपुर नगरने विषे आव्यो, त्यां ते पुण्यना योगथी कुसुमपुरना राजानो प्रधान थयो. सिंहलसिंहकुमार पण जेवो समुद्रमां पड्यो, तेवोज तेने कोइ देवताए उपाडी तापसना आश्रममां मूक्यो. ते आश्रमना वृद्ध तापसे कुमारना शरीरे राजचिन्ह जोइ बहु सत्कारपूर्वक आदर आपीने कह्युं केः—"हे कुमार! म्हारुं एक वचन सांभळ. तुं आ म्हारी रुपवतीनामनी पुत्रीने परणी जेम हुं चिंता विनानो थइ तप करुं तेम कर." पछी सिंहलसिंहकुमारे ते वात कबुल करी एटले तापसे पोतानी पुत्री ते राजकुमार साथे परणावी. हाथेवाळो मेळावती वखते तापसे तेने हमेशां सो टांक सोनुं आपे तेवी एक गोदडी अने आकाशमां उडे एवी एक खाटली आपी. पछी राजकुमार कुलपतिने

नमस्कार करी स्त्रीसहित गोदडी लइ खाटलीमां बेठो अने धनवतीनुं स्मरण करीने एम कह्युं के, "हे खाटली! ज्यां धनवती होय त्यां जा." एटले खाटली तुरत आकाशमार्गे थइ कुसुमपुरनगरना उद्यानमां आवी. आ वखते रुपवती तरसी थइ, तेथी तेणे राजकुमार पासे पाणी माग्युं; तेवारे कुमार प्रियानी पासे खाटली तथा गोदडी मूकी पासेना कूवामांथी पाणी लेवा गयो. हवे कुमारे जेटलामां कूवानी अंदर दोरी नांखी, तेटलामां कूवानी अंदर रहेला कोइए कह्युं केः—"हे उपगार शिरोमणि! मने कूवामांथी कहाड." कुमारे आवां वचन सांभळी कूवानी अंदर जोयुं तो तेणे तेमां माणसनी भाषा बोलता एवा एक सापने दीठो. पछी पोतानुं लुगडुं कूवामां नांखी जेवो तेने बहार काढ्यो, तेवो ते सापे तेना हाथ उपर डंश मार्यो; तेथी कुमार तुरत कुब्ज (कुबडो) बनी गयो. पछी कुमारे सापने कह्युंः—"हे साप! वाह! तें बहु सारो उपगार कर्यो!" तेवारे सापे कह्युंः—"हे कुमार! मरणना संकटमां पडेला तने हुं उपगार करनारो थइश." एम कही ते साप अदृस्य थइ गयो. पछी कुमार "आ शुं?" एम विस्मय पामतो छतो पाणी लइ रुपवती पासे आव्यो, अने "हे सुंदरी! आ शीतळ पाणी पी." एम कही उभो रह्यो. रुपवतीए तेना रुपने जोइ "आ कोण पुरुष आव्यो?

ए म्हारो पति न होय!" एम विचारी तेना सामुं पण न जोयुं. पछी रुपवतीए त्यांथी जुदी सर्व ठेकाणे पोताना पतिनी शोध करी पण ते क्यांइ मळ्यो नहीं, तेथी ते पण प्रियमेलक तीर्थे जइ रत्नवतीनी पेठे "ज्यांसुधी पति मळे नहीं त्यांसुधी म्हारे कोइनी साथे बोलवुं नहीं." एवो अभिग्रह लइ तप करवा लागी.

हवे धनवती, रत्नवती अने रुपवती ए त्रणे कन्याओ पोत पोतानां नेत्रो बंध करी, मौनव्रत धारण करी अने भोजन तजी दइ सुखे तप करवा लागी. पछी नगरना लोकोए राजाने कह्युं केः—"हे राजन्! कोइ त्रण स्त्रीओ तप करे छे, परंतु शा कारणथी करे छे ते कांइ जाणी शकातुं नथी." तेवारे राजाए त्यां आवी तेमने बोलावा मांडी पण ते बोली नहीं, एटलुंज नहीं परंतु तेना सामुं पण जोयुं नहीं; तेथी भयभित थएला राजाए नगरमां पडह वगडाव्यो के, "प्रियमेलकतिर्थमां मौन धारीने बेठेली स्त्रीओने जे बोलावशे तेने हुं म्हारी पुत्री परणावीश." आ वखते कुब्जे (सिंहलसिंहकुमारे) पडहने स्पर्श करी, कोरा पत्रनी एक पोथी सारा लुगडाथी बांधी ते लइ राजानी पासे आवीने कह्युं के, "जे माता अने पिता ए बन्नेथी उत्पन्न थयो हशे ते आ अक्षरो वांची शकशे." बीजा सर्वे माणसोए पण कह्युं के,

"अहो! आ अक्षरो बहु सारा छे." पछी कुब्ज कोरा पत्रने वांचवा लाग्यो केः—"सिंहलसिंह कुमार धनवतीने साथे लइ वहाणे चड्यो, आगळ जतां वहाण दरियामां भागी पड्युं तेथी ते समुद्रमां पड्यो. हवे बीजी कथा काले कहीश." एम कही तेणे बोलवुं बंध कर्युं. पछी पो तानुं चरित्र सांभळी धनवतीए कह्युंः—"हे भाग्यवंत! आगळ शुं थयुं, ते कृपा करीने कहे." राजादिक लोक पण धनवती बोली तेथी विस्मय पामीने कहेवा लाग्या केः—"हे भद्र! तुं एनी आशा पूर्ण कर." पछी कुब्जे कह्युं. "हे राजन्! सिंहलसिंहकुमारने हाथ पाटीयुं आ व्युं तेथी ते समुद्र उतरी रत्नपुरनामना नगरे गयो, त्यां पण ते रत्नवतीने परणी फरी वहा णमां चड्यो; त्यां महासमुद्रमां जतां रुद्रदत्त नामना प्रधाने तेने समुद्रमां पाडी दीधो." आ- टलुं कही फरी कुब्जे पोथी बंध करी. ते वखते रत्नवतीए कह्युंः—"हे उत्तम पुरुष! आगळ शुं थयुं, ते कृपा करीने कहे." बहु आग्रह कर्यो एटले फरी कुब्जे कह्युंः—"समुद्रमां पडता एवा सिंहलसिंहकुमारने कोइए पकडी लइ तापसना आश्रममां मूक्यो, त्यां ते तापसनी क न्या रुपवतीने परण्यो; त्यांथी ते गोदडी, खाटली अने रुपवतीने लइ अहिं आव्यो; ते वखते रुपवती तरसी थइ तेथी सिंहलसिंहकुमार पासेना कूवामांथी पाणी लेवा गयो, त्यां तेने कोइ

साथे करज्यो." आटलुं कही कुब्ज मौन रह्यो एटले रुपवतीए आगळनी वात पूछी, परंतु तेतो पुस्तक बांधी राजानी पासे जइ कहेवा लाग्यो केः—"हे राजन्! में सर्व कन्याउने बोलावी छे, माटे तमारी पुत्री मने आपो." पछी सत्यप्रतिज्ञावाळा राजाए पोतानी पुत्री तेनी साथे परणावी. ते वखते राजाना कुटुंबी लोको ते विवाहमहोत्सव उपर आव्या नहीं, तेम कोइ स्त्रीउ गीत पण गाय नहीं; तेथी पेली त्रण कन्याउ गीत गावा लागी. हाथेवाळा वखते कुब्जे साळा पासे कांइ वस्तु मागी एटले साळाए कह्युं के, "साप ले." त्यारे कुब्जे कह्युं. "साप आप." पछी साळे साप लावी आप्यो. ते सापे डंश दीधो तेथी ते पृथ्वी उपर पड्यो. तेवारे पेली त्रण स्त्रीउ विचार करवा लागी के, "जो आ पुरुष मरी जशे तो आपणने आपणा पतिनी खबर कोण आपशे?" आ प्रमाणे विचार करी तेउ हाथमां छरी लइ जेटलामां मरवा तैयार थइ, तेटलामां कुमार दिव्यरुप धरी उन्नो थयो. ते वखते कोइ देवताए प्रगट थइ सर्वनी समक्ष सिंहलसिंहकुमारनो पूर्वन्नव कह्यो केः—

हे कुमार! धनपुरनगरने विषे धनंजय नामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धनवती नामे स्त्री हती; ते धनवतीए धनदेव अने धनमित्र नामना बे पुण्यवंत पुत्रोने जन्म आप्यो हतो. तेमां

म्होटो भाइ धनदेव उनाळानी ऋतुमां साकरसहित दुध साधुने वहोरावतो हतो, ते पुण्य-
ना प्रभावथी धनदेव ते पोते हुं म्होटो समृद्धिवंत देवता थयो, अने न्हानो भाइ धनमित्र प्रा
शुक एवो शेरडीनो रस साधुने वहोरावतो, परंतु ते भावविना आपतो; तेथी ते पुण्यना
प्रभावथी तुं सिंहलसिंह राजकुमार थयो. वळी मुनिदानना प्रभावथी तने समृद्धिसहित चार
कन्याउ मळी, पण साधुने शेरडीनो रस वहोरावतां वच्चे भावना खंडन करी तेथी तने स्त्रीउनो
विजग थयो, अने त्हारे समुद्रमां पडवुं पड्युं. समुद्रमां पडती वखते तने में उपाडीने ताप
सना आश्रममां मूक्यो. त्हारा माथे म्होटा बळवान शत्रु छे, तेथी मेंज तने कुब्जरुपवाळो क
र्यों छे; कारण तेथी त्हारा शत्रुउ तने उळखे नहीं." देवता आ प्रमाणे कही आकाशमार्गे चा
ल्यो गयो. सिंहलसिंहकुमार पण देवतनां आवां वचन सांभळी जातिस्मरण ज्ञान पाम्यो.

पछी कुसुमपुरना राजाए म्होटा उत्सवथी पोतानी पुत्री सिंहलसिंहकुमारनी साथे पर
णावी, अने हाथी, घोडा, रथ विगेरे आप्या; तथा क्रोधथी रुद्रदत्तप्रधानने काढी मूक्यो. पछी
सिंहलसिंहकुमार पोतानी चार स्त्रीउसहित खाटलीमां बेशी आकाशमार्गे थइ सिंहलद्वीपने
विषे गयो, त्यां तेने तेना पिताए राज्य आप्युं. पछी सिंहलसिंहनृपतिए कंथा (गोदडी) ना

प्रज्ञावथी सर्व लोकोनां दरिद्र दूर कर्यां, अने जिनधर्मने पाळी पछी अंते संलेखना करी ते सिंहलसिंहराजा मृत्यु पामी छट्ठादेवलोकने विषे देवता थयो. आवो मुनिदाननो प्रन्नाव जाणी हे न्नव्यजनो! तमे मुनिजनने दान आपो. ॥ इति सिंहलसिंहकुमारनी कथा ॥

श्री जिनराजना मुखथी आ प्रमाणे उत्तम धर्मोपदेश सांन्नळी चुल्लगशतकश्रावक पण आणंदश्रावकनी पेठे जिनधर्म अंगिकार करी, नवतत्वनुं स्वरुप पूछी अने तेनो परमार्थ प्राप्त करीने श्री वितरागने वंदना करी पोताना घेरे आव्यो. पछी जिनराजे कहेलो धर्म पाळतां चौदवर्ष गयां एटले पंदरमेवर्षे ते पोताना म्होटा पुत्रने घरनो न्नार सोंपी पडिमा वहेवा लाग्यो. एक दिवस रात्रीए हाथमां तरवार धरी रहेला देवताए प्रगट थइ चुल्लगशतकने कह्युं के, "अरे! तुं आ व्रतने त्यजी नहीं दे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने मारी नांखी तेना मांसना सात शूळो करी तेलनी कढामां पकवी त्हारा शरीर उपर तेना मांस अने लोहीनो लेप करीश; तेथी तुं शोकसमुद्रमां बूड्यो छतो अकाळे मृत्यु पामी डुर्गति न्नोगवीश." आवां शूळ सरखां देवतानां वचन कानने विषे सांन्नळ्या छतां पण ते चुल्लगशतक न्नय न पामतां स्थिरचित्तवाळो रह्यो. देवताए तेने स्थिरचित्तवाळो जाणी फरी एज प्रमाणे बे त्रणवार कह्युं, तोपण न्नय

पाम्यो नहीं; तेथी देवताए पोकार करता एवा तेना म्होटा पुत्रने त्यां लावी मारी नांख्यो, अने तेना सात शूळो करी तेलमां पकवी चुल्लगशतकश्रावकना शरीर उपर मांस अने लोहीनो लेप कर्यो; तेथी ते श्रावक वधारे धर्मध्यानमां दृढ थयो. पछी देवताए तेना बीजा, त्रीजा अने चोथा पुत्रने मारी तेवोज उपसर्ग कर्यो, तेथी पण चुल्लगशतक चळ्यो नहीं; एटले देवताए तेने फरी कह्युंः—" हे श्रावक! व्रतोने त्यजी दइ इच्छा प्रमाणे भोग भोगव, नहिं तो हुं त्हारुं अढारक्रोड द्रव्य आलंभिकानगरीमां जूदेजूदे ठेकाणे फेंकी दइश." आ प्रमाणे देवताए बे त्रणवार कह्युं एटले ते चुल्लगशतक विचार करवा लाग्यो के, "आ कोइ दुष्टबुद्धिवाळो देवता छे, केमके एणे म्हारा चार पुत्रो मारी नांख्या छे, अने हमणां अढारक्रोड द्रव्य पण फेंकी देवानुं कहे छे; माटे ए दुष्टने पकडी लउं." आ प्रमाणे जेटलामां विचार करतो हतो, तेटलामां देवता तेना घरमांथी अढारक्रोड द्रव्य त्यां लाव्यो. तवारे चुल्लगशतकश्रावक तेने पकडवा माटे दोड्यो एटले ते देवता विजळीनी पेठे आकाशमार्गे उडी गयो. पछी चुल्लगशतकश्रावके बहार आवी म्होटो कोलाहल कर्यो, ते सांभळी तेनी बहुला स्त्रीए बहार आवीने कह्युंः—"हे नाथ! तमे म्होटा शब्दथी शामाटे कोलाहल करो छो ?" त्यारे चुल्लगशतके सर्व

वात कही; एटले स्त्रीए कह्युंः–"हे स्वामी! कोइ देव, दानव तमने उपसर्ग करतो हशे, तमारा पुत्रो अने धन सुखे घरमां छे, माटे अतिचारनी आलोचना ल्यो." पछी चुल्लगशतक श्रावक आलोचना लइ श्रावकधर्म करवा लाग्यो. विधिथी श्रावकधर्म पाळी एक मासना अनशनथी मृत्यु पामी ते चुल्लगशतकश्रावक सौधर्मदेवलोकना अरुणाभ नामना विमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युंः–"हे भगवन्! चुल्लगशतकश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" तेवारे भगवाने कह्युंः–"हे गौतम! ते श्रावक देवलोकमांथी च्यवी महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न थशे. त्यां ते सिद्धिपद पामशे."

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाभगणीना शिष्य कीर्तिविजये रचेलो
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां चुल्लगशतकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो पांचमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ६ ठो ॥

॥ कुंभकोलिकश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने छठ्ठा कुंभकोलिकश्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां कांपिल्यपुरनामनुं नगर छे, ते नगरनी पासे आंबादि झाडोथी नंदनवन सरखुं मनोहर शिलावर्तिकनामनुं चैत्य छे, त्यां जितशत्रुराजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां बहु समृद्धिवाळो कुंभकोलिकनामनो श्रावक रहेतो हतो, तेने पूषानामनी स्त्री हती. कुंभकोलिकश्रावकने छक्रोड व्याजमां, छक्रोड वेपारमां अने छक्रोड निधानरुपे भूमिमां एम अढार क्रोड धन हतुं. छ गोकुळो अने बीजी पण बहु समृद्धि हती. तेथी धनधान्यादिकथी समृद्धिवंत एवो कुंभकोलिकश्रावक पोतानी पूषास्त्रीनी साथे विषयसुख भोगवतो हतो.

एक दिवस देवदानवोए नमस्कार करेला श्री वीरप्रभु गौतमगणधरादिक परिवारसहित शिलावर्तकचैत्यने विषे समवसर्या. तेवारे प्रभुने आवेला सांभळी कुंभकोलिकश्रावक हर्षथी म्होटी समृद्धिसहित प्रभुने वांदवा गयो. त्यां ते त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके

बेठो. पछी प्रभुए धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! जीवितने माभना आगला भाग उपर रहेला पाणीना टीपां सरखुं, लक्ष्मीने समुद्रना तरंगो सरखी अने पुत्र तथा स्त्री विगेरेना स्ने हने स्वप्नना सरखो चंचळ जाणीने धर्म करो. ते धर्मने तीर्थंकरोए चार प्रकारनो कह्यो छे. तेमां शीलधर्म मुख्य छे. नरक अने तिर्यंचना दुःखोना भयने दूर करवा समर्थ एवा साधुमु निराजने सर्व स्त्रीसंगनो त्याग होय छे, तेम श्रावकोने पण परस्त्रीत्यागनुं व्रत होय छे. परस्त्री सेवाथी माणसने भवोभव तिर्यंचपणुं, नपुंसकपणुं, दौर्भाग्य अने दुःखोनो समूह आवी म ळे छे. जेणे मन, वचन अने कायाथी परस्त्रीने त्यजी दीधी छे, ते पुरुष आ भवने विषे अने परभवने विषे कुलध्वजनी पेठे सुख पामे छे. ते कुलध्वजनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ शीलव्रत उपर कुलध्वजनी कथा ॥

आ दक्षिणभरतक्षेत्रने विषे अयोध्यानामनुं नगर छे, त्यां शंखनामनो राजा राज्य करे छे; तेने धारणीनामनी स्त्री छे. ते धारिणीने विषे उत्पन्न थएलो कुलध्वजनामनो कुमार छे, ते कुलध्वजकुमार संपूर्ण कळानो जाण होवाथी कुळने विषे ध्वजा सरखो हतो. एक दिवस ते कुमार वनने विषे क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे एक झाडनी निचे अनेक साधुओना

परिवारसहित बेठेला मानतुंगनामना गुरुने दीठा. पछी गुरुने जोइ बहु हर्ष पामेलो राजकुमार त्यां जइ गुरुने त्रण प्रदक्षिणा करी तथा वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. तेवारे गुरुए राजकुमारने धर्मदेशना आपी के:—"हे भव्यजनो! संसारसमुद्रने उतरवामां वहाणसमान, नरक अने तिर्यंचना दुःखोने कापी नांखवामां तरवार समान अने कल्याणना मंदिर, एवा शीलव्रतने पाळो." गुरुनो आवो धर्मउपदेश सांभळी कुलध्वजकुमारे कह्युं:—"हे भगवन्! हुं सर्व रीते शील पाळवा समर्थ नथी, तोपण हुं परस्त्रीने तो त्यजी दउं छुं; कारण म्हारे स्वदारा संतोष छे." राजकुमार आ प्रमाणे चोथुंव्रत लइ गुरुने वंदना करी घर तरफ पाछो वळ्यो. रस्तामां तेणे बे स्त्रीउने परस्पर क्रोधथी वढवाड करती दीठी, तेथी तेणे कह्युं के, "हे स्त्रीउ! तमे शामाटे फोगट वढवाड करो छो?" आवी रीते कुमारे बे स्त्रीउने पूछ्युं एटले एक स्त्रीए कह्युं:—"हे राजपुत्र! हुं लुवारनी स्त्री छुं, म्हारुं नाम सौभाग्यकंदली छे, हुं कूवेथी पाणीनो घडो भरी भारथी थाकी गइ छती घेर जाउं छुं. आ वेळा आ सुतारनी स्त्री कनकमंजरी खाली घडो लइ कूवे पाणी भरवा जती हती, ए खाली घडावाळीए मने मार्ग न आप्यो एज अमारे वढवाड थवानुं कारण छे. वळी वढवाडनुं बीजुं पण कारण सांभळो:—"पृथ्वीमां

जेटलुं कळाकौशल्य छे, ते सघळुं म्हारो पति जाणे छे; तेवुं कळाकौशल्य (चातुर्य) बीजे कोइ ठेकाणे देखातुं नथी." पछी राजकुमारे कौतुकथी पूछ्युंः–"हे भाग्यवती! त्हारा पतिमां शुं चातुर्य छे?" तेवारे स्त्रीए कह्युंः–"महाराज! सांभळो. चंददेवनामनो लुवार म्हारो पति छे, तेमणे एक लोढानुं माछलुं बनाव्युं छे, ते माछलुं राजानी आज्ञाथी आकाशमां भमी समुद्रमां पेसे छे, त्यां ते गळाना छिद्रथी सारांसारां मुक्ताफळो गळीने फरी पोताने ठेकाणे आवे छे." पछी सुतारनी स्त्री म्हों मरडी, ताळीओ पाडी, हसीने बोलीः–"अरे राजकुमार! ए चातुरीथी शुं मेळवी शकाय! चातुरी तो तेने कहेवाय के जे म्हारा पतिमां छे." तेवारे राजकुमारे तेने पूछ्युंः–"हे सारा नेत्रवाळी! त्हारा पतिमां शी चातुरी छे ते कहे?" ते सांभळी स्त्रीए कह्युंः–"आ नगरमां कंदर्पनामनो सुतार म्हारो पति थाय छे, ते लाकडानो घोडो एवो बनावे छे के ते घोडो छ माससुधी आकाशमां फरे छे." पछी ते स्त्रीओनां वचनथी मनमां विस्मय पामेला राजकुमारे घरे आवी सर्व वात पोताना पिताने कही. तेवारे राजाए लुवारने अने सुतारने बोलाव्या अने तेमने माछलुं तथा घोडो बनाववा माटे लोढुं तथा लाकडुं आप्युं. पछी लुवारे पोतानी चातुरीथी एक म्होटुं माछलुं बनाव्युं, ते माछलाना उपला

भाग उपर एक म्होटी पेटी बनावी. पछी लुवारसहित राजा माछला उपर चढ्यो. तेवारे लुवारे माछलाना पाछला भागमां बे खीलीउ मारी एटले ते माछलुं पक्षीनी पेठे आकाशमां उड्युं. आथी राजा विस्मय पामी गाम, नगर अने देश विगेरे जोवा लाग्यो; जेटलामां माछलुं समुद्रने कीनारे पहोंच्युं तेटलामां राजाए अने लुवारे पेटीमां पेसी बारणुं बंध कर्युं. माछलुं पाणीमां गयुं अने त्यां सारांसारां मुक्ताफळो गळी तुरत पोताना नगरने विषे आव्युं; एटले राजा अने लुवार माछला उपरथी उतर्या. पछी लुवारे खीलीउ काढी नांखी एटले तेमांथी मुक्ताफळो निकळ्यां. तेवारे राजाए विस्मय पामी लुवारने पुछ्युं. "आ माछलुं आववुं जवुं शी रीते करे छे?" त्यारे लुवारे कह्युं. "महाराज! में सिद्धायिका देवीनुं आराधन कर्युं छे, तेथी ते देवीए जवा आववाना कारणरुप बे खीलीउ मने आपी छे, ते खीलीना योगथी हुं आकाशमां जाउं आवुं छुं. देवोनी शक्ति न चिंतवी शकाय एवी होय छे."

पछी सुतारे लाकडानो घोडो तैयार करी राजाने देखाड्यो अने कह्युं केः—"हे नाथ! आ घोडा उपर आप अथवा कुलध्वजकुमार बेसो. ते वखते कुमारे कह्युंः—"महाराज! आपनी आज्ञाथी आ घोडा उपर हुं बेसी पृथ्वीने जोउं." त्यारे राजाए कह्युं. "तेम कर." पछी सुतार

जेहनं जवा आववाना कारणरुप वे खीलीउ कुमारने सोंपी. कुमारे राजाने नमस्कार करी अ ने घोमा उपर चमी बन्ने खीलीउ घोमाना पाछला नाग उपर घाली एटले ते घोमो माणसो ना जोतां जोतां आकाशमां उछळी अदृश्य थइ गयो. वहुवार पृथ्वीमां नम्या पछी ते घोमो एक नगरनी पासेना वगीचामां उतर्यो; त्यां ते कुलध्वजकुमारे वे खीलीउ काढी लीधी अने तेनां लाकमां जूदांजूदां करी नारो वांधी ते नारो उसीके मूकी पोते एक ऊामनी छायामां सूतो. बपोरनो वखत थयो तोपण ऊामनी छाया जेम हती तेमनी तेमज रही, जरापण खसी नहीं. आ वखते वागनो माळी फरतो फरतो त्यां आव्यो, तेणे ऊामनी छाया स्थिर र-हेली जोइने विचार कर्यो के, "निश्चे आ सूतेला पुरुषनो प्रनाव छे." पछी माळीए ते उंघी गएला राजकुमारना पगनो अंगुठो पकड्यो एटले कुलध्वज जागी उठ्यो. तवारे माळीए क-ह्युं:—"हे सत्पुरुष! आजे म्हारा घरना परुणा थाउ." आवी रीते तेणे वहु आग्रह कर्यो एटले कुमारे कबूल कर्युं. पछी माळी कुमारने साथे लइ पोताने घर आव्यो अने घोमाना लाकमा नो नारो एकबाजू खूणामां मूक्यो. माळीए उत्तम रीते कुमारने नोजन कराव्युं. पछी राज कुमार सांऊनी वखते नगरनी शोना जोवा माटे निकळ्यो. त्यां सोनानी पुतळीउथी सुशो

ભિત અને મનોહર તોરણોથી દેદીપ્યમાન એવી તે નગરીના શ્રીમંત પુરુષોના ઘરોને જોતો જોતો તે કુમાર એક જિનમંદિર પાસે આવી પહોંચ્યો, તે જિનમંદિરની અંદર જઇ અને શ્રી મુનિસુવ્રતપ્રભુને વંદના કરી જેટલામાં સ્તુતિ કરવાનો આરંભ કરે છે તેટલામાં કોઇએક સ્ત્રી ત્યાં આવી. તે સ્ત્રીની આગળ રહેલા સુભટલોકોએ જિનમંદિરની અંદર રહેલા સઘળા માણસોને વહાર કાઢી મૂક્યા, તેથી કુમાર વિચાર કરવા લાગ્યો કે, "એ કોણ છે? અને મંદિરની અંદર રહેલા માણસોને શામાટે કાઢી મૂકે છે?" આવી રીતે વિચાર કરી તે કોઇ ન જાણે એવી રીતે એક ખૂણામાં સંતાઇ રહ્યો. પછી કોઇ દિવ્યરુપ ધારણ કરનારી દેવકન્યાસમાન કન્યા જિનમંદિરની અંદર આવી, અને જિનરાજનું પૂજન કરી પોતાની સખીઓસહિત નૃત્ય કરી ચાલી ગઇ. પછી રાત્રીને વખતે કુમારે ખૂણામાંથી વહાર નિકળી કોઇ પુરુષને પૂછ્યું કે, "હે સત્પુરુષ! એ કન્યા કોણ હતી." ત્યારે તે પુરુષે કહ્યું. "હે પુરુષશ્રેષ્ટ! આ રત્નપુરનામનું નગર છે, તેમાં શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામીનો શ્રાવક વિજયનામનો રાજા રાજ્ય કરે છે, તે રાજાએ આ સુવર્ણ અને રત્નોથી સુશોભિત જિનમંદિર બંધાવ્યું છે. એ રાજાને જયમાળા રાણીથી ઉત્પન્ન થએલી સુંદરીનામની પુત્રી છે. એક દિવસ રાજા પુત્રીને વિવાહયોગ્ય થએલી જોઇ તેના વરનો

विचार करवा लाग्यो. राजा अने राणी पुत्रीना योग्यवरनी शोध करता हता ए वात पुत्रीए जाणी पोतानी सखीउ आगळ प्रतिज्ञा करी के, "जे पुरुष पृथ्वी उपर अने आकाशमां पोताना पराक्रमथी फरनारो होय तेज म्हारो पति थाउ. नहिं तो म्हारे अग्नि एज शरण छे." पुत्रीनी आवी प्रतिज्ञा सखीउए तेनी माने कही. पछी राणीए राजाने कही. तेवारे राजा पुत्रीनो मनोरथ आकाशपुष्पनी पेठे निष्फळ मानी शोक करवा लाग्यो." आ प्रमाणे कही ते पुरुष राजमंदिरे गयो.

पछी कुलध्वजकुमार माळीने घरे आवी लाकडानो घोडो तैयार करी रात्रीए खीलीना प्रयोगथी तुरत राजकन्या सुंदरीना महेलमां आव्यो, अने ते कन्याना पलंग उपर चारे तरफ अर्धुं चावेलुं तंबोल नांखी जे मार्गेथी आव्यो हतो तेज मार्गेथी माळीने घेर चाल्यो गयो. पछी जागी उठेली कन्या पोताना पलंग उपर चारे तरफ तंबोळ पडेलुं जोइ विचार करवा लागी के, "अहिं कोइ देव के विद्याधर आव्यो होय तेम देखाय छे." आ विचारमां ते कन्याने दिवस वर्षतूल्य थयो. पछी बीजी रात्रीए ते कन्या कपटनिद्राथी सूती. कुलध्वजकुमार पण लाकडाना घोडा उपर बेसी त्यां आव्यो, अने जेटलामां पलंग उपर तंबोळ नांखी पाछो

वळ्यो तेटलामा राजकुमारी सुंदरीए बन्ने हाथवती तेनुं लुगडुं पकडी लीधुं अने पूछ्युं. "तमे कोण छो?" तेवारे कुमारे कह्युंः—"हे कन्या! हुं पृथ्वी उपर फरनारो छुं, छतां आ लाकडाना घोडाथी आकाशमां फरनारो थयो छुं." कुलध्यजकुमारनां आवां वचन सांभळी राजकन्याए कह्युंः—"हे सत्पुरुष! म्हारी प्रतिज्ञा पूर्ण थइ, म्हारा मनोरथ फळ्या." पछी कुमार दीवाने साक्षी राखी राजकन्यानी साथे गांधर्वविवाहथी परण्यो अने विषयसुखो भोगववा लाग्यो.

हवे कन्याना सर्व अंग वृद्धि पामेला जोइ दासीओ भय पामती छती विचार करवा लागी केः—"अहो! आ कन्याना अकाळे सर्व अंगो वृद्धि केम पाम्या?" पछी दासीओए ते वात जयमाळा राणीने कही. राणीए पण कन्याना सर्व अंग वृद्धि पामेला जोइ राजाने कह्युं के, "हे प्राणनाथ! निर्भय एवो कोइ पुरुष तमारा महेलमां आवी तमारी पुत्रीने भोगवे छे." तेवारे राजाए कह्युं. "हे देवी! जेणे म्हारा महेलमां आवी आवुं अयोग्य काम कर्युं ते पुरुषने हुं यजराजना घरे परुणा तरीके मोकली देइश." पछी क्रोधना वशथी भ्रकुटी चढावेलो राजा ते पुरुषनी शोध करवाने इच्छतो छतो सभामां आव्यो. आ वखते सभामां एक वेश्या आवी हती, तेणे राजानी आकृति जोइ पुछ्युं के, "हे राजन्! आपने चिंतानुं कारण शुं

छे?" त्यारे राजाए एकांतमां पुत्रीनुं चरित्र कह्युं. एटले वेश्या बोली के, "महाराज! चिंता न करो. ए अन्याय करनारा पुरुषने बांधी हुं आपनी पासे लावीश." एम कही ते वागुरावेश्या पोताना घरे आवी. पछी नाना प्रकारना उपाय जाणवामां चतुर एवी ते वेश्याए कन्याना घरनी आसपास चारे तरफ सिंदुर वेराव्यो. रात्रीए कुलध्वजकुमार घोडा उपर बेसी कन्याना घरमां आव्यो अने सिंदुर वेरेला घरमां कन्यानी साथे क्रीडा करी सवारे माळीने घेर चाल्यो गयो. सवारे वेश्याए कन्याना घरमां आवीने जोयुं तो कुमारनां पगलां पडेलां तेना जोवामां आव्यां; तेथी वेश्याए तेने पृथ्वी उपर विचरनारो माणस जाणी तेनी शोध माटे रक्षकलोकोनी साथे नगरमां फरवा लागी. बहु ठेकाणे फरतां फरतां ते वेश्याए तेवीज अवस्थावाळा कुलध्वजकुमारने सिंदुरथी राता थएला पगवाळो देखी "आज पुरुष राजकन्यानी पासे आवनारो छे." एम धारी सुभटलोकोने कह्युं के, "आ पुरुषने पकडो." पछी सुभट लोको तेने पकडी राजा पासे लाव्या, राजाए तेने जोइ मनमां बळतां छतां "आ बहु अन्याय करनारो छे," एम धारी तेने मारी नांखवानी आज्ञा आपी. ज्यारे सुभटलोको तेने बांधीने चाल्या, ते वखते राजकुमारकुलध्वजनुं स्वरुप जोइ लोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ योग्य

पुरुषने राजाए केवो अयोग्य हुकम कर्यो छे! निश्चे आ कुमारना वियोगथी राजकुमारी सुंदरी मृत्यु पामशे. जो पुत्रीए आवुं काम कर्युं हतुं तो राजाए ते जाहेर करवुं नहोतुं. कह्युं छे केः—

आयुर्वित्तं ग्रहछिद्रं, मंत्रमैथुनभेषजम् ॥
दानमानापमानश्च, मतिमान्नप्रकाशयेत् ॥

भावार्थः—आयुष्य, धन, घरनुं छिद्र, मंत्र, मैथुन, औषध, दान, मान अने अपमान एटलां वानांने बुद्धिमान माणस प्रकाश करे नहीं.

लोकोनां आवां वचन सांभळतो कुलध्वजकुमार सुभटो सहित माळीना घरनी पासे आव्यो, एटले तेणे सुभटोने कह्युं. "हे सुभटो! जो तमे रजा आपो तो आ माळीने घरे म्हारी कुळदेवी छे तेने हुं नमस्कार करी लउं." त्यारे सुभटोए कह्युं. "जा जइ आव." पछी कुमार माळीना घरमां जइ लाकडानो घोडो तैयार करी तेना उपर बेसी सर्वे राजपुरुषो जोतांजोतां आकाशमार्गे थइ राजकन्याना घरमां उतर्यो; त्यांथी राजकन्याने घोडा उपर बेसारी फरी आकाशमार्गे थए बहु हर्ष पामतो छतो महासमुद्रने कांठे आव्यो; त्यां घोडा उपरथी निचे उतरी एक झाडनी पासे पांदडांनी शय्या करी सूतो. आ वखते कुमारने भूख लागी हती.

कुमारने भूख लागेली जाणी राजकन्या सुंदरीए कह्युं:–"स्वामीनाथ! आपना वास्ते हुं म्हा
रा घरमांथी लाडुवा लइ आवुं त्यांसुधी धीरज राखो." एम कही सुंदरी घोडा उपर बेसी
आकाशमार्गे थइ तुरत पोताना घरमां उतरी अने घोडाने गोखमां मूकी पोते जेटलामां ला
डुवा लेवा माटे घरनी अंदर गइ, तेटलामां घोडो वायुना जोरथी पृथ्वी उपर पडी भागी ग
यो. हवे राजकन्या लाडुवा लइ आवी घोडाने जोवा लागी तो तेणे घोडाने पृथ्वी उपर पडी
भागी गएलो दीठो; तेथी शोक करवा लागी के, "हाय हाय! दैवे मने छेतरी, म्हारुं पूर्वनुं क
र्म उदय आव्युं, ज्यारे दैव अनुकुळ होय त्यारे दुःख आवी पड्या छतां पण पितानी पेठे रक्ष
ण करे छे अने दैव अनुकुळ न होय त्यारे मार्गमां रह्या होइए तोपण दुःखमां नांखी दे छे. प
ति समुद्रने कांठे रह्या अने अहिं घोडो भागी पड्यो, खरेखरो म्हारे माथे दुःखनो समूह
आवी पड्यो." आवी रीते शोक करती एवी सुंदरीए एवो अभिग्रह लीधो के, "ज्यारे हुं म्हा
रा पतिने जोइश त्यारेज भोजन करीश."

हवे अहिं समुद्रने कांठे रहेला कुलध्वजकुमारे बहुवार थया छतां पोतानी स्त्रीने पाछी
आवती न दीठो, तेथी विचार करवा लाग्यो के:–"ते हजुसुधी केम पाछी न आवी! निश्चे

जतां आवतां तेने कोइ विद्याधर हरी गयो हशे." आ प्रमाणे कुमार विचार करतो हतो, एवामां अप्सरासमान दिव्यरुपवाळी विमानमां बेठेली कोइ विद्याधरी आकाशमार्गथी कुमारनी पासे उतरी. तेवारे कुमार कुलध्वजे तेने पूछ्युं:—"हे भाग्यवती! तुं कोण छु? क्यां जाय छे? अने अहिं शामाटे आवी छे?" त्यारे विद्याधरीए कह्युं:—"हे भाग्यवंत! सांभळ. वैताढ्यपर्वतने विषे मणिनामनो विद्याधर रहे छे, तेनी हुं कनकमाळानामनी पट्टराणी छुं. म्हारा पतिने तेना शत्रुओए जोरजुलमथी केद कर्यो छे, हुं त्यांथी नाशी जती हती, रस्तामां अहिं तने जोइ हुं कामथी पीडा पामुं छुं, माटे तुं पोताना संगरुप शीतळ जळथी मने शांत कर. कामदेवना बाणोथी पीडा पामती एवी हुं त्हारा शरणे आवी छुं." कुमारे कह्युं:—"हे सुंदरी! म्हारे परस्त्रीनी साथे विषय करवानो नियम छे, माटे ते व्रतने हुं प्राणांतसंकटमां पण त्यजी नहिं दउं." कुमारनां आवां वचन सांभळी विद्याधरस्त्रीए क्रोध करी पुष्प मंत्री कुमारना माथा उपर मूक्यां, तेना प्रभावथी कुमार मूर्छा पामी गयो. पछी विद्याधरीए असंज्ञीपंचेंद्रियनी पेठे कुमारने उपाडी लाकडानी पेठे समुद्रमां फेंकी दीधो. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! स्त्रीओना निर्दयपणाने. आ वखते जळदेवीए कुमारने समुद्रमां पडतो दीठो, तेथी तेने

बे हाथवती झीली लीधो. जळदेवीना प्रभावथी विद्याधरीनी पुष्पविद्या नाश पामी, अने कुमार सावधान थयो; एटले जळदेवीए तेने समाचार पूछ्या. तेवारे कुमारे ते देवीने पोतानी सर्व वात कही. पछी जळदेवीए कह्युंः—"हे कुमार! तने धन्य छे, जे तें परस्त्रीनो संग त्यजी देवानो नियम धारी राख्यो छे. हे पुत्र! परस्त्रीना नियमथी हुं त्हारा उपर प्रसन्न थइ छुं, माटे वरदान माग. कारण देवतानुं दर्शन फोगट थतुं नथी. कह्युं छे केः—"दिवसनी विजळी निश्चे वरसाद करनारी होय छे." कुलध्वजकुमारे कह्युंः—"हे देवी! म्हारे निरंतर म्हारी पोतानी स्त्री साथे विषयसुख भोगवाय तेम करो; तथा परोपकार करवामां तत्पर छो." पछी जळदेवीए कुमारने त्यांथी उपाडी राजकन्या सुंदरीना महेलमां पहोंचाड्यो. त्यां कुमारे लाकडानो घोडो भागी गएलो अने तेथीज राजकन्याने रोती दीठी. कुलध्वजकुमार अने राजकन्या सुंदरी मळ्यां तेथी तेमने बहु हर्ष थयो. हवे जळदेवीए फरी कह्युंः—"हे पुत्र! हमणां हुं त्हारुं शुं काम करुं ते कहे?" त्यारे कुमारे कह्युंः—"हे मात! आ लाकडानो घोडो साजो करी आपो. पछी देवी पोतानी दिव्यशक्तिथी घोडाने साजो करी पोताने स्थानके चाली गइ. हवे दासना मुखथी कुमारनुं आववुं सांभळी विजयराजा बहु क्रोध पाम्यो, तेथी तेणे कु-

मारने मारवा माटे पोताना सैन्यने आज्ञा आपी. कुमारे लाकडाना घोडा उपर बेसी सर्व सैन्यने मारी नांख्युं. जेनुं पुण्य जागतुं होय छे तेने शुं दुष्कर होय छे? पछी राजा मनमां विचार करवा लाग्यो के, "में आ शुं अयोग्य काम आरंभ्युं छे? कन्या कोइने आपवी तो प डशेज. आवो वर फरी क्यां मळशे?" आ प्रमाणे विचार करी तेणे प्रधानपुरुषोने मोकली कुमारने बहु मान आप्युं अने पोतानी पुत्री तेनी साथे परणावी. पछी कुलध्वजकुमार विजय राजानी आज्ञा लइ स्त्रीसहित लाकडाना घोडा उपर बेसी पोताना देशतरफ चाली निकळ्यो.

अहिं अयोध्यानगरमां शंखराजाए पुत्रना वियोगथी छमास गया एटले लाकडानो घोडो बनावनार सुतारने मारी नांखवानी पोताना सुभटोने आज्ञा आपी, अने नगरनी बहार सुतारने बाळी देवा माटे म्होटी चिता तैयार करावी. कह्युं छे केः—"क्रोध पामेलो राजा यमराज सरखो थाय छे, अने प्रसन्न थएलो राजा कुबेर सरखो थाय छे." पछी राजपुरुषो सुतारने बांधी चितानी पासे लाव्या अने जेटलामां तेने उपाडी चितामां नांखी देवानी तैयारी करे छे, तेटलामां राजाए पोताना पुत्रने स्त्रीसहित आकाशमार्गेथी आवतो जोयो. राजकुमार तरत आकाशमार्गथी उतर्यो. पुत्रना आववाथी राजा बहु हर्ष पाम्यो. पछी राजा कु-

मारने अने सुतारने वाजींत्रोना शब्दथी म्होटो उत्सव करी नगरमां तेम्ही गयो. अनुक्रमे शं-
खराजा मृत्यु पाम्या. तेना राज्यसिंहासने कुलध्वजकुमार बेठो अने भुवनमंजरीने पट्टराणीपद
आपी तेनी साथे विषयसुख भोगवतो राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना वनने विषे परिवारसहित केवळज्ञानी समवसर्या, ते वखते मा-
ळीना मुखथी केवळीनुं आववुं सांभळी राजा कुलध्वज तेमने वंदना करवा गयो; त्यां धर्म सां-
भळी प्रतिबोध पामेला तेणे पुत्रने राज्य सोंपी विधिथी गुरुपासे दीक्षा लीधी. पछी ते कुलध्वज
मुनि संसारने बंधीखानासमान मानता छता अनित्यभावना भाववा लाग्या. ते आ प्रमाणे :—

लक्ष्मी चपळ छे, सुख थोडुं छे अने शरीर नाशवंत छे, तो हुं धर्मने विषे शामाटे उद्यम
न करुं? मृत्यु अवश्य थवानुं छे, रेहेंटना न्यायथी वारंवार जन्म अने मृत्युनो बहु क्लेश छे,
विश्वमां भमता एवा मनरुप दुष्टघोडाए सघळुं वश करी लीधुं छे, जेणे दुर्जय एवा कषा-
यो जीत्या छे, ते उत्तम छे." आ प्रमाणे शुद्ध भावथी भावित चित्तवाळा तेमने शुक्लध्यानथी
केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. अनुक्रमे भव्यजीवोने प्रतिबोध पमाडी ते कुलध्वजमुनि मुक्तिपद
पाम्या. ॥ इति कुलध्वजनी कथा. ॥

श्री महावीरप्रभु कुंभकोलिक श्रावकने कहे छे केः—"हे भव्यजनो! तमे कुलध्वजकुमारनी पेठे निर्मळ एवा शीलव्रतने पाळी झट मुक्तिसुख मेळवो." आवो धर्मउपदेश सांभळी कुंभकोलिक श्रावक बारप्रकारनो श्रावकधर्म धारण करी तथा जीवाजीवादि नवतत्वोने जाणी हर्षथी जिनेश्वरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर आव्यो. पछी मायाशल्यरहित एवो ते कुंभकोलिकश्रावक उत्तम रीते जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस अशोकवाडीमां बपोरने वखते एक शिला उपर उत्तरासंग अने नामवाळी वींटी मूकी कुंभकोलिक सामायिक करतो छतो शुभ ध्यान धरतो हतो; ते वखते कोइ एक देवता प्रगट थइ तेनुं उत्तरासंग अने वींटी लइ आकाशमां गयो. पछी तेणे ते श्रावकने कह्युं केः—"हे कुंभकोलिक! मंखलीपुत्रनो धर्म सारो छे; कारण तेमां उत्थान, कर्म, वीर्य, अने पुरुषाकार नथी. उत्थान ते तप संयम विगेरे, गमज अने लज्जादिकमां कर्म रह्युं छे. वीर्य ते जीव तथा शरीरनुं बळ अने पुरुषाकार ते पोतानुं कार्य करवामां पराक्रम. ए चार विना जीवोना सर्व कार्य सिद्धि थाय छे. जेनाथी सर्वे भावो पोताना स्वरुपमां रहेला छे. हे कुंभकोलिक! हवे पछी त्हारे एम न कहेवुं के उत्थानादिकथीज कार्यसिद्धि थाय छे. कह्युं छे केः—

प्राप्तव्यो नियतिबलाश्रयेण योऽर्थः, सोऽवश्यं भवति नृणां शुभोऽशुभोवा;
भूतानां महति कृतेऽपि हि प्रयत्ने, ना भाव्यं भवति न भाविनोऽस्ति नाशः ॥

भावार्थः—प्रारब्धना योगथी माणसने जे कांइ सारुं अथवा खोटुं थवानुं छे ते निश्चे थाय छे. प्राणीनु म्होटो उद्यम करे तोपण जे थवानुं नथी ते थतुं नथी अने जे थवानुं छे ते थया विना रहेतुं नथी.

न हि भवति यन्न भाव्यं, भवति च भाव्यं विनापि यत्नेन ॥
करतलगतमपि नश्यति, यस्य तु भवितव्यता नास्ति ॥

भावार्थः—जे थवानुं नथी ते थतुं नथी अने जे थवानुं छे ते प्रयास विना पण थाय छे. जे वस्तु रहेवानी नथी ते हाथमां होय तोपण जती रहे छे.

माटे मंखलीपुत्र गोशाळानो धर्म सारो छे अने वर्द्धमाननो कहेलो धर्म सारो नथी. कारण मंखलीपुत्रना धर्मने विषे उत्थान, पुरुषाकार विना पण कार्यसिद्धि थाय छे, अने भावो अनियत छे; माटे वर्द्धमाननो धर्म सारो नथी. ”

देवतानां आवां वचन सांभळी जिनधर्मथी भावित आत्मावाळा कुंडकोलिकश्रावके देव-

ताने कह्युंः—"हे देव! तें जे मंखलीपुत्रनो उत्थानादि भावविनानो धर्म सारो अने श्री वीर-जिनेश्वरनो उत्थानादि भाववाळो धर्म खोटो एम कह्युं, ते युक्तिवाळुं देखातुं नथी. उत्थानादि विना कार्यसिद्धि थती नथी, अने जो पुरुषाकारविना कार्यसिद्धि थाय छे तो तें देवसमृद्धि शी रीते मेळवी? जो संयमादि विना पण देवसमृद्धि मळे छे तो संसारमां रहेला सर्वे जीवो देवसमृद्धिवाळा थवा जोइए! अरे देव! आ संसारमां केटलाक जीवो सुखी देखाय छे अने केटलाक जीवो दुःखी देखाय छे, तेनुं शुं कारण हशे? जो सर्वे भावो पोताना स्वरुपने पामेला होय तो निश्चे ते सर्वेना पर्यायनो फेरफार न थवो जोइए. हे देव! पूर्वभवे तप करी अने संयम पाळी तें देवपणुं प्राप्त कर्युं तो पछी कहे पदार्थोनुं निश्चयपणुं शी रीते रह्युं? तें 'श्री वर्द्धमानजिनेश्वरनो धर्म खोटो अने गोशाळानो धर्म सारो छे.' एम कह्युं ते खोटुं छे. जिनेश्वरनो कहेलो धर्म तत्वरुप अने गोशाळानो कहेलो धर्म असत्यरुप छे. ते बन्नेमां मेरु अने सरसव जेटलुं अंतर छे. तेम जिनधर्ममां अने बीजा धर्ममां पण तेटलुंज अंतर छे. हे देव! कयो धर्म मिथ्या छे ते वात तुं पोतेज विचारी जो. कारण तुं अमाराथी वधारे ज्ञानवाळो छे. कह्युं छे केः—

बुद्धेः फलं तत्वविचारणं च, देहस्य सारं व्रतधारणं च ॥
अर्थस्य सारं किल पात्रदानं, वाचां फलं प्रीतिकरं नराणाम् ॥

जावार्थः—तत्वनो विचार करवो ए बुद्धिनुं फळ छे; व्रत पाळवुं ए देहनुं सत्व छे; पात्रने दान आपवुं ते धननी श्रेष्टता छे अने माणसोने विषे प्रीति करवी ए वाणीनुं फळ छे."

इत्यादि कुंमकोलिकना वचनथी देवता बोलतो बंध थइ गयो, मनमां शंका पामी गयो, अने उत्तर आपवा जरा पण समर्थ थयो नहीं. पछी एनाथी हुं हारी गयो एवा विचारथी मनमां खेद पामतो ते देवता नामवाळी वींटी अने उत्तरासंगनुं लुगडुं ए बन्ने वस्तु मूकी पोताने स्थानके चाल्यो गयो.

आ वखते श्री वर्द्धमानस्वामी तेज कांपिल्यनगरना शिलावर्तकनामना चैत्यने विषे समवसर्या. देवताउए समवसरण रच्युं. ते वखते कुंमकोलिक जिनेश्वरने समवसरेला जाणी वंदना करवा गयो, त्यां ते जिनेश्वरने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. धर्मदेशनाने अंते श्रीवीरजिनेश्वरे देव दानवनी सन्नामां कुंमकोलिकने कह्युं केः—"हे श्रावक! तुं बपोर वखते अशोकवाडीमां शीला उपर बेठो हतो, ते वखते एक देवता प्रगट थयो;

तेणे त्हारा नामवाळी वींटी अने लुगडुं बन्ने वस्तु लइ जिनधर्मनी निंदा करी अने मंखलीपुत्रना धर्मनां वखाण कर्यां. पछी तें युक्तिवडे देवताने बोलतो बंध करी दीधो अने जिनधर्मनी स्थापना करी तेथी तुं कृतार्थ थयो छुं. पुण्यवंत थयो छुं. तें एक गृहस्थे पण मिथ्यादृष्टिदेवताने जीत्यो." आ प्रमाणे तेनां वखाण करी वीरजिनेश्वरे साधु साध्वीउने पोतानी पासे बोलावीने कह्युं केः—"हे महाभागो! गृहस्थ एवा कुंभकोलिके मिथ्यादृष्टी एवा देवताने प्रश्नवडे करीने बोलतो बंध करी दीधो. बारअंगना जाण साधुउ प्रश्नवडे परतीर्थीउने उत्तर आपी शके नहीं तेवा करी देवामां समर्थ थाय छे." श्री वीरप्रभुनां ते वचनने प्रमाण करी तप संयमने विषे प्रीतिवाळा ते साधुउए विहार कर्यो अने कुंभकोलिकश्रावक पण प्रश्नो पूछी तथा तेनो श्री जिनराजना मुखथी अर्थ विचार जाणी वंदना करी पोताने घेर आव्यो. जिनेश्वर प्रभुए पण बीजे विहार कर्यो.

पछी कुंभकोलिकश्रावके चौद वर्षसुधी जिनधर्मनी आराधना करी पंदरमे वर्षे वैराग्यवंत थएला तेणे म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी आणंदश्रावकनी पेठे विधिवडे अगीयार पडिमा वही छेवट वीस वर्ष सुधी जिनधर्म पाळी, आराधना करी, सर्व जीवोने खमावी, श्री

वीरप्रभुनुं स्मरण करता अने मुखथी पंचपरमेष्टीनो जप करता एवा ते कुंभकोलिकश्रावके एक मासना अनशनथी काळ करी पहेला देवलोकने विषे अरुणप्रभ विमानमां चार पल्योपम आयुष्यवाळुं देवपद प्राप्त कर्युं.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युंः–"हे भगवन्! ते कुंभकोलिकश्रावक त्यांथी चवीने क्यां जशे?" तेवारे भगवाने कह्युंः–"हे गौतम! कुंभकोलिकश्रावक त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे." आ कुंभकोलिक श्रावकनुं चरित्र सांभळी जंबूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने नमस्कार कर्यो.

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां कुंभकोलिकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो छठ्ठो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ७ मो ॥

॥ सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र कहे छे.

आ जंबूद्वीपमां भरतक्षेत्रने विषे पोल्लासनामनुं नगर छे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरनी बहार सहस्रवननामनुं वन छे. ते पोल्लासनगरमां सद्दालपुत्र नामनो कुंभार रहेतो हतो, ते गोशाळानो श्रावक हतो; तेमज पोताना मतमां बहु कुशळ हतो. सद्दालपुत्र गोशाळाए कहेलो धर्म पाळतो हतो, ते बहु धनवान् हतो. व्याजे, वेपारमां अने निधानरूपे भूमिमां तेने एकएक क्रोड धन हतुं. तेना घरने विषे एक गोकुळ हतुं; बीजी पण बहु समृद्धि हती. सद्दालपुत्रने शुद्ध शीळथी पवित्र शरीरवाळी अग्निमित्रा नामनी स्त्री हती. ते सद्दालपुत्रनी नगरनी बहार पांचसें दुकानो वासणनी हती, तेमां तेनां पांचसें माणसो वेपार करतां हतां. नवां वासणो पण बनावतां अने वेचतां. इत्यादि कामो तेनां बीजां माणसो करतां हतां. वळी तेनां बीजां केटलांक माणसो वासणो लइ लइ नगरमां राज-

वीरप्रभुनुं स्मरण करता अने मुखथी पंचपरमेष्टीनो जप करता एवा ते कुंभकोलिकश्रावके एक मासना अनशनथी काळ करी पहेला देवलोकने विषे अरुणप्रभ विमानमां चार पल्योपम आयुष्यवाळुं देवपद प्राप्त कर्युं.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते कुंभकोलिकश्रावक त्यांथी चवीने क्यां जशे?" तेवारे भगवाने कह्युंः—"हे गौतम! कुंभकोलिकश्रावक त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे." आ कुंभकोलिक श्रावकनुं चरित्र सांभळी जंबूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने नमस्कार कर्यो.

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां कुंभकोलिकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो ७मो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ७ मो ॥

॥ सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र कहे छे.

आ जंबूद्वीपमां भरतक्षेत्रने विषे पोल्लासनामनुं नगर छे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरनी बहार सहस्रवननामनुं वन छे. ते पोल्लासनगरमां सद्दालपुत्र नामनो कुंभार रहेतो हतो, ते गोशाळानो श्रावक हतो; तेमज पोताना मतमां बहु कुशळ हतो. सद्दालपुत्र गोशाळाए कहेलो धर्म पाळतो हतो, ते बहु धनवान् हतो. व्याजे, वेपारमां अने निधानरुपे भूमिमां तेने एकएक क्रोड धन हतुं. तेना घरने विषे एक गोकुळ हतुं; बीजी पण बहु समृद्धि हती. सद्दालपुत्रने शुद्ध शीळथी पवित्र शरीरवाळी अग्निमित्रा नामनी स्त्री हती. ते सद्दालपुत्रनी नगरनी बहार पांचसें दुकानो वासणनी हती, तेमां तेनां पांचसें माणसो वेपार करतां हतां. नवां वासणो पण बनावतां अने वेचतां. इत्यादि कामो तेनां बीजां माणसो करतां हतां. वळी तेनां बीजां केटलांक माणसो वासणो लइ लइ नगरमां राज-

मार्ग बेसीने वेचतां हतां.

एक दिवस सद्दालपुत्र अशोकवाडीमां बेठो हतो, एवामां कोइ देवताए प्रगट थइ तेने कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! काल सवारे सम्यक् ज्ञान दर्शनना धारणहार श्री अरिहंतप्रभु समवसरसे, ते पोते केवळी, सर्वज्ञ अने त्रणलोकने पूज्य छे; वळी कर्मबंधनथी मुक्त थएला छे. तेथी ते वंदना करवायोग्य अने जगत्ने विषे पूज्य एवा प्रभुने तुं वंदना करजे. नमस्कार करजे. अने पाट, पाटली, शय्या वहोरवानुं निमंत्रण करजे." आ प्रमाणे देवता तेने एक बे वार कही अंतर्ध्यान थइ गयो. पछी सद्दालपुत्र विचार करवा लाग्यो के, "सवारे उत्पन्न थयुं छे ज्ञान अने दर्शन जेमने एवा म्हारा गुरु आवशे, एटले हुं तेमनी वंदना पूजा करी पाट, पाटली, शय्या विगेरे वहोराववानुं निमंत्रण करीश." आ प्रमाणे ते विचार करतो हतो एवामां सवारे श्री वर्द्धमानस्वामी समवसर्या. राजादि सर्व लोको तेमने वंदना करवा गया. तवारे सद्दालपुत्र पण जिनेश्वरने समवसरेला जाणी मनमां विचार करवा लाग्योः—"आ वीरजिनेश्वर पासे जइ हुं तेमने वंदना करुं." आ प्रमाणे विचार करी, स्नान करी, पवित्र लुगडां पहेरी, पालखीमां बेसी म्होटी समृद्धिथी जिनेश्वरप्रभु पासे आव्यो, अने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना

करी तेमनी आगळ बेठो. पछी प्रभुए मधुरवाणीथी धर्म उपदेश आप्यो केः—"हे भव्यजनो! धर्मने विषे प्रीति करवी, विषयोने त्याग करवा, कषायने छोडी देवा, गुणने विषे प्रेम राखवो अने धर्मक्रियामां प्रमाद न करवो; ए सर्व उत्तमगतिना उपाय छे." धर्मउपदेश पूर्ण थया पछी जिनेश्वरे सद्दालपुत्रने कह्युंः—हे सद्दालपुत्र! गया दिवसे त्हारी पासे कोइएक देवताए प्रगट थइ एम कह्यु के, "सवारे सर्वज्ञ एवा जिनेश्वर अहिं आवशे, ते देव अने दानवोने वंदना करवायोग्य छे, तेथी तुं तेमनी पासे जइ वंदना करजे, नमस्कार करजे, पाट, पाटला, शय्या, संथारो आपवानुं निमंत्रण करजे." आ प्रमाणे कही देवता गयो एटले तुं मनमां विचार करवा लाग्यो के, "तेज लक्षणवाळा म्हारा धर्माचार्य गोशाळक अहिं आवशे." वीरप्रभुनां आवां वचन सांभळी सद्दालपुत्र मनमां विचार करवा लाग्यो के, "निश्चे वर्द्धमानस्वामीज सर्वज्ञ, अर्हंत, जिन अने महिमावंत छे. देवताए जे कह्या हता ते सर्व गुणो आमने विषे देखाय छे, तो पुण्यना हेतु माटे एमने पाट, पाटली शय्या विगेरे वहोरवानुं निमंत्रण करुं." आवी रीते विचार करी सद्दालपुत्रे वीरप्रभुने नमस्कार करीने विनंती करी केः—"हे भगवन्! पोलासपुरमां म्हारां कुंभारनां पांचसें हाट छे, माटे हे भगवंत! प्रातिहार्य, पादपीठ, शय्या

विगेरे वहोरी म्हारा उपर अनुग्रह करो." तेनां आवां वचनथी श्री वर्द्धमानस्वामी तेनी पासे थी प्रातिहार्य, शय्या, संथारो विगेरे वहोरी तेने प्रतिबोध करवा माटे त्यांज रह्या.

एक दिवस सद्दालपुत्र काचां वासणो तडके मूकतो हतो, एवामां जिनेश्वरे तेने प्रतिबोध करवा माटे कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! तें आ वासणो शी रीत बनाव्यां" तेवारे मंखलीपुत्र गोशाळाना धर्मने विषे प्रतिवाळा सद्दालपुत्रे कह्युंः—"हे भगवन्! खाणथी माटी लावी तेने पाणीथी पलाळी मशळी पींडा करुं छुं, पछी तेने चाक उपर चडावी उपरनो भाग जूदो जूदो करतो घडा विगेरे वासणो बनावुं छुं," त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! आ घडा विगेरे वासणो पुरुषाभिमान अने पराक्रम विना बने छे?" सद्दालपुत्रे कह्युंः— "हे भगवन्! आ घडा विगेरे वासणो उत्थानादि विना थाय छे, जेमां उत्थानादि थतुं नथी ते पदार्थ जगतमां शाश्वता केहवाय छे." पछी भगवाने कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! कोइ पुरुष त्हारां वासणोने फोडी नांखे, जूदां जूदां फेंकी दे, वळी त्हारा उपर कोप पामेलो कोइ पुरुष त्हारी अग्निमित्रा स्त्रीनी साथे बहु भोग भोगवे तो हे मंखलिपुत्रना भक्त! ते पुरुषने तुं शुं शिक्षा करे?" त्यारे सद्दालपुत्रे कह्युंः—"हे भगवंत! ते पुरुषने हुं तिरस्कारुं, बांधुं, मारुं, गाळो देउं,

विटंबना पमाडुं." वळी भगवाने कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! त्हारी अग्निमित्रा स्त्रीनी साथे कोइ पण भोग न भोगवे, वासणोने फोडी नांखे नहीं; तेम चोरी जाय नहीं, तोपण ते पुरुषने तुं तिरस्कार कर, बांध, मार अने गाळो दे तो ते पुरुषमां पराक्रमादि भावो अनियतपणाथी नथी? जो कोइ पुरुष त्हारां वासणो फोडी नांखे अने अग्निमित्राने भोगवे तो ते पुरुषने तुं तिरस्कार कर, ताडन कर, अने कहे छे एम के उत्थान पुरुषकारादि भावो लोकमां अनियत (अशाश्वत) छे. हे सद्दालपुत्र! आ उपरथी त्हारुं कहेवुं पण जूठुं थयुं. जे वस्तु थवानी होय ते थाय छे छतां तुं घडा विगेरेनो भंग करनारने बांधवानुं अने वध करवानुं कहे छे.

श्री वीरप्रभुनां आवां वचन सांभळी सत्यवादी सद्दालपुत्रनो मिथ्यात्वरूप महा अंधकार नाश पामी गयो, तेथी ते मनमां विचार करवा लाग्योः—"पुरुषाभिमान अने पराक्रम विना कार्यसिद्धि देखाती नथी. लोकमां श्री वर्द्धमाने निरुपण करेलो धर्म सत्य छे अने गोशाळाए कहेलो धर्म असत्य छे." पछी तेणे प्रतिबोध पामी जिनेश्वरने कह्युं केः—"हे परमेश्वर! हुं आपना मुखथी शुद्धधर्म सांभळवानी इच्छा राखुं छुं." तेवारे प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो. ते आ प्रमाणेः—

पुरुषने धर्म, अर्थ अने काम एवा त्रण अर्थो होय छे, तेमां धर्मथी अर्थ अने काम प्राप्त

थाय छे; माटे ते त्रणमां धर्म मुख्य छे. धर्मथी माणसने सौभाग्य, उत्तम कुळमां जन्म, परोपकारबुद्धि, निर्मळमति अने उत्तमभोगो मळे छे. ते धर्म जिनेश्वरोए बे प्रकारनो कह्यो छे. एक साधुधर्म अने बीजो श्रावकधर्म. तेमां तपरुप धनवाळा अने बंधनथी मुक्त थएला एवा साधुउनो पंचमहाव्रतरुप धर्म छे अने श्रावकोनो समकीतमूल धर्म छे. ते धर्म पांच अणुंव्रत अने सात शिक्षाव्रत एवा भेदथी बार प्रकारनो छे; ए बन्ने प्रकारनो धर्म दुष्ट एवा आठप्रकारना कर्मनो क्षय करवानुं कारण छे, एम जिनेश्वरोए कहुं छे. तप पण बाह्य अने अभ्यंतर एवा भेदथी बार प्रकारनुं छे. जे माणसो भावथी थोडुं पण तप करे छे, ते दामन्नकनी पेठे बन्ने लोकमां सर्व प्रकारनी लक्ष्मीनुं पात्र थाय छे. ते दामन्नकनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ तपव्रत उपर दामन्नकनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रना राजपुरनामना नगरमां एक कुळपुत्र रहेतो हतो, तेने जिनदासनामनो श्रावक मित्र हतो. एक दिवस जिनदासश्रावक कुलपुत्रने साधु पासे लइ गयो, ते वखते साधुए जिनप्रणित धर्मउपदेश आप्यो. कुलपुत्रे ते धर्म सांभळी मांछलाना मांसनुं गुरु पासे पच्चरकाण लीधुं. पछी ते कुलपुत्र भव्यरीतीथी शुद्ध भावथी व्रत पाळवा लाग्यो. कोइ वखते

ते देशमां डुकाळ पड्यो, तेथी सर्वे लोक भूखथी पीमा पामता छता मांछलां अने मांसनुं भ क्षण करवा लाग्या. त्यारे कुलपुत्रनी स्त्रीए पोताना पतिने कह्युं:—"हे सत्पुरुष! आ तमारां बाळको भूखथी पीमा पामे छे, तेथी ते मृत्यु पामवा जेवां थइ गयां छे तोपण तमे शामाटे निश्चिंत थइने बेठा छो? मांछलां लइ आवो के जेथी तेउ भक्षण करे." तेवारे कुलपुत्रे कह्युं. "पुत्रो मरो के जीवो, परंतु हुं मांछलां काढवा नहीं जाउं." पछी तेने तेना शाळाउ हाथ प-कमी नदीने कांठे लइ गया अने हाथमां जाळ आपीने कह्युं के, "मांछलां काढो." एटले कु-लपुत्रे परवशपणाथी नदीमां जाळ नांखीने काढी तो तेमां बहु मांछलां आव्यां, ते जोइ तेणे बे त्रणवार फरी जाळ पाणीमां नांखीने काढी अने दयाथी ते मनमां विचार करवा लाग्यो के, "कुटुंबने माटे करेलुं पाप पण पाप करनारने नरकना कूवामां नांखे छे, अने आ शरीर तो अवश्य नाशवंत छे; आ म्हारुं शरीर मळमूत्रने धारण करनारुं छे तो तेने माटे आ दीन हीन मांछलांने शामाटे फोगट नाश पमाडुं? जेवी रीते म्हारो जीव मने वहालो छे, तेवी रीते सर्वे प्राणीउने पोतानो जीव वहालो छे; तेथी हुं पोताना जीवने माटे परजीवोनो शा-माटे घात करुं? आ प्रमाणे विचार करी ते पुण्यात्मा कुलपुत्र घेर आवी अनशन लइ, चो-

राशीलाख जीवोने खमावी श्री परमेष्ठीमंत्रनो जाप करतां काळ करी राजगृहनगरमां म-
णियारशेठना घेरे पुत्ररूपे उत्पन्न थयो. बारमे दिवसे पिताए उत्सव करीने ते पुत्रनुं दामन्नक
एवुं नाम पाड्युं. अनुक्रमे लालनपालन करातो एवो ते पुत्र आठवर्षनो थयो.

एकदा ते शेठना घरमां मरकीनो रोग चाल्यो तेथी तेना घरनां दामन्नक पुत्र विना बी-
जां सघळां माणसो मरी गयां. दामन्नक पोताना घरमांथी निकळी सागरशेठना घेरे गयो,
ते शेठे तेने पोताना घेर राख्यो तेथी ते त्यां सुखे रह्यो. एक दिवस सागरशेठने घेर बे साधुओ
वहोरवा आव्या, त्यां म्होटा साधुए ते दामन्नकने जोइ न्हाना साधुने कह्युं के, "आ बाळक
आ शेठना घरनो मालीक थशे." मुनिनुं आ वचन घरना मालीक सागरशेठे सांजळ्युं, तेथी
ते खेद पामी विचार करवा लाग्यो केः—"म्हारो पुत्र गुणवान अने विद्वान छे छतां आ बाळ
क म्हारा घरनो मालीक शी रीते थशे? जो ए बाळक म्हारा घरनो मालीक थयो तो म्हारुं
म्होटुं कुळ गयुं एमज समजवुं; माटे आ बाळकने कोइपण उपायथी मारी नांखुं."

आ प्रमाणे विचार करी सागरशेठे एक चंडाळने बोलावी तेने ते पुत्र मारी नांखवा मा
टे सोंप्यो. चंडाळ तेने वनमां दूर लइ गयो अने उत्तम लक्षणवाळा ते पुरुषने जोइ विचार

करवा लाग्यो के, "आ बाळके ते शेठनुं शुं बगाड्युं हशे के जे आने मरावी नांखे छे. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! ते शेठने. हुं आ बाळकने नहीं मारी नांखुं." आवी रीते विचार करी चंडा ले ते दामन्नकनी टचली आंगळी कापीने कह्युं केः—"हे बाळक! अहिंथी नासी जा, जो पाछो आव्यो तो जीवथी मारी नांखीश." पछी बाळक दामन्नक भय पामी वनमां नासी गयो. रस्तामां तेने कोइ गोवाळे दीठो, तेथी तेणे तेने पोतानी पासे बोलावीने कह्युं के, "हे बाळक! तुं भय न पामीश" एम कही तेने पोतानी पासे राख्यो अने शांत कर्यो. गोवाळ अपुत्र हतो तेथी तेणे पुण्यना वशथी दामन्नकने पुत्र करीने राख्यो. दामन्नक पण सुखे तेना घरने विषे रही गायो चारतो अनुक्रमे यौवनवस्था पाम्यो.

एक दिवस सागरशेठ गोकुळ जोवा माटे गयो, त्यां ते दामन्नकने जोइ विस्मय पाम्यो अने विचार करवा लाग्यो के, "देवना सरखुं रुप धारण करनारो आ कोण छे?" पछी तेणे गोकुळमां रहेनारा माणसने पूछ्युं के, "आ कोनो छोकरो छे?" त्यारे ते गोवाळीआओए कह्युंः—"शेठ! ए बाळक अनाथ अने एकलो अहिं आव्यो हतो, एने तमारा गोवाळे पुत्र करी राखेलो छे."

गोवाळीयानां आवां वचन सांभळी सागरशेठे विचार्युं के, "निश्चे ते बाळक आ पोतेज हतो." पछी तेणे मनमां कांइ विचारी एक चीठी लखी दामन्नकने आपीने कह्युंः—"हे भला माणस! तुं आ चीठी म्हारा घेर म्हारा पुत्रने आपी आव." दामन्नक शेठनी चीठी लइ चाल्यो अने अनुक्रमे राजपुरनगरनी पासे आवी पहोंच्यो; त्यां ते थाकी गयेलो होवाथी एक देवमंदिरमां सूतो. आ वखते सागरशेठनी पुत्री विषा देवपूजवा माटे त्यां आवी. ते जेटलामां देवपूजा करी पाछी वळी, तेटलामां तेणे दामन्नकने सूतेलो दीठो; तेमज तेनी पाघडीमां पोताना पितानी लखेली चीठी पण दीठी. विषाए ते चीठी लइ वांची तो तेमां एवुं लख्युं हतुं के, "हे पुत्र! आ चीठी वांची आ कुमारने (विषं) विष देवुं." चीठी वांची विषा विचार करवा लागीः—"हाय हाय! म्हारा पिताए आ चम्काल काम शुं आरंभ्युं! एने विष आपवुं योग्य नथी पण विषा आपवी योग्य छे." एम धारी विषाए ष अक्षर उपर रहेला मींडाने काढी नांखी पोतानी आंखना काजळथी ष अक्षरनो षा अक्षर करी दीधो. पछी चीठी बंध करी जेम हती तेम मूकी ते पोताने घेर आवी. थोडीवार पछी दामन्नक जागी उठ्यो अने तेणे सागरशेठने घेर आवी तेना पुत्रने चीठी आपी. शेठना पुत्रे योग्यवर जाणी तेमज ते दीवसे

शुभ लग्न होवाथी गीत अने वाजींत्रोना महोत्सवपूर्वक ते दामन्नकनी साथे विषानुं लग्न कर्युं. पछी शेठ घेर आव्यो तो तेणे दामन्नकने पोतानी पुत्री परणेलो दीठो, तेथी ते वज्र थी घायल थया जेवो बनी गयो अने विचारवा लाग्यो के, "हाय हाय! में धार्युं हतुं कांइ अने दैवे कर्युं कांइ! तोपण हुं एने मारी नांखीश." आवी रीते विचार करी तेणे पोताना सेवकोने कह्युंः—"हे सुभटो! आ म्हारा जमाइने मारी नांखवो छे, माटे तेनो कांइ उपाय शोधता रहेजो." शेठनुं वचन सुभटोए प्रमाण कर्युं. पछी सुभटो उपाय शोधवा लाग्या, परंतु तेना पुण्यना प्रबळपणाथी कांइ उपाय हाथ आवे नहीं.

एक दिवस मित्रना घेर नाटक थतुं हतुं, त्यां दामन्नक जोवा गयो हतो. अर्धी रात पछी ते घेर आव्यो तो बारणां बंध हतां, तेथी ते बार परसाळमां खाटलामां जागतो सूतो. हवे शेठना सुभटो तेने त्यां सूतेलो जोइ परस्पर कहेवा लाग्या के, "शेठने पूछीने एने मारी नांखीए." पछी तेउ शेठने पूछवा माटे गया अने त्यां जमाइनी हकीकत कही. तवारे शेठे कह्युंः—"हे सुभटो! झट त्यां जइ तेने मारी नांखो." शेठनी रजा लइ सुभटो हथीयार लइ जेटलामा त्यां आव्या, तेटलामां दामन्नक मांकड करडता होवाथी ऊंघ न आववाने लीधे त्यां

थी जुठी मित्रने घेर जइ सूइ रह्यो अने तेनी जग्याए अन्नाग्यना योगथी शेठनो पुत्र नाटक जोइ आवीने सूतो, तेथी सूतेला शेठना पुत्रने सुन्नटोए दामन्नक धारी मारी नांख्यो अने पछी तेउ पोताने ठेकाणे चाल्या गया. सवारे लोकोए सागरशेठना पुत्रने मारी नांखेलो जोइ "हाय हाय! कोइए सागरदत्तशेठना पुत्रने मारी नांख्यो छे." एम कहेवा लाग्या. आ वात सागरशेठे सांन्नळी तेथी ते अने तेनी स्त्री बन्ने जणां छाती फाटी जवाथी मृत्यु पाम्यां. पछी राजाए दामन्नकने सागरशेठना घरनो मालीक कर्यो. पूर्वे करेला तपना प्रन्नावथी तेने सघळी न्नोगसामग्री मळी.

एक दिवस दामन्नक सोनाना सिंहासन जुपर बेठो हतो, एवामां नाचकरनारा लोकोए आवीने तेनी पासे नाच कर्यो; त्यां एक जणे नाच करतां एक गाथा कही. ते आ प्रमाणेः—

अणुपुरवमावहंतावि—अणन्ना तस्स बहु गुणा हुंति ॥
सुहडुहकच्छपक्ख जस्स कयंतो वहइ पक्खं ॥

न्नावार्थः—जेनो पक्ष यमराजाए करेलो छे ते पुरुषने जुपराजुपर आवी पमता अनर्थो बहु गुणकारी थाय छे, तो पछी तेने सुख अने डुःख क्यांथीज होय? अर्थात् नज होय.

आ गाथा सांभळी प्रसन्न थएला दामन्नके तेने एकलाख सोनाम्होरो आपी. आवी रीते तेणे ते नाच करनारने त्रणवार त्रणलाख सोनाम्होरो आपी. आ वात राजाए सांभळी, तेथी तेणे दामन्नकने पूछ्युं एटले दामन्नके खरीवात कही. पछी दामन्नकने राजाए शेठपद आप्युं. अनुक्रमे दामन्नक साधुना वचनथी धर्मकार्य करी देवलोकमां गयो, त्यांथी चवी आ मनुष्य भव पामी केवळज्ञान उत्पन्न करी मुक्तिपद पामशे. दामन्नकनी पेठे थोडुं पण तप करनारा पुरुषो आलोकनां सुख भोगवी थोडाकाळमां मुक्तिसुख पामे छे. ॥ इति दामन्नकनी कथा॥

आ प्रमाणे जिनेश्वरना मुखथी बे प्रकारनो धर्म सांभळी सद्दालपुत्रे जिनेश्वरने कह्युंः—"हे प्रभो! हुं पांच महाव्रतनो भार उपाडवा समर्थ नथी, माटे मने समकितसहित श्रावक धर्म आपो." पछी ते सद्दालपुत्र आणंदश्रावकनी पेठे भावथी श्रावकधर्म आदरी तेमज इच्छा प्रमाणे भूमि, व्याज अने वेपारमां एक एक क्रोड सोनाम्होर तथा एक गोकुळ एटलुं मोकळुं राखी पछी प्रभुने प्रश्नो पूछी नवतत्वोने हृदयमां धारण करी अने जिनेश्वरने नमस्कार करी बहु परिवारसहित पोताने घर आव्यो. पछी तेणे पोतानी स्त्री अग्निमित्राने कह्युंः—"हे भाग्यवती! हमणां में श्री जिनराजे निरुपण करेलो धर्म अंगिकार कर्यो छे, माटे तुं पण

श्री जिनेश्वर पासे जइ तेमनो धर्म ग्रहण कर." अग्निमित्राए पतिनां आवां वचन प्रमाण करी सारथी लोकोने कह्युं. "रथ लावो." पछी सारथी रथ लाव्यो एटले ते स्नान करी उत्तम घरेणां तथा लुगडां पहेरी दासीउसहित रथमां बेसी श्री वीरप्रभु पासे आवी. त्यां त्रण प्रदक्षिणासहित वंदना करी तेमनी आगळ बेठी. ते वखते श्री वीरप्रभुए तेने धर्मउपदेश आप्यो. पछी धर्म सांभळवाथी जेनां रुंवाडां उंचां थयां हतां एवी ते अग्निमित्राए कह्युंः—"हे भगवन्! आ सार्थवाह, सेनापति अने राजादि सर्वलोकोए संगने त्यजी दइ दीक्षा लीधी छे तेम हुं दीक्षा लेवा समर्थ नथी." एम कही ते पांचअणुव्रत अने सात शिक्षाव्रतसहित बारप्रकारनो गृहस्थधर्म ग्रहण करी वीरप्रभुने नमस्कार करी पोताने घेरे आवी, अने श्री वर्द्धमानप्रभु पण भव्यजनोने प्रतिबोध करता छता देवताए रचेला नवकमळो उपर पग धारण करता बीजे स्थळे विहार करी गया. सद्दालपुत्र पण कुटुंबसहित भावथी श्री वीरप्रभुए कहेला धर्मनुं पालन करवा लाग्यो अने भावथी साधुउनी सेवा करतो छतो रहेवा लाग्यो.

हवे गोशाळे सांभळ्युं के "सद्दालपुत्रे आजीविकाना धर्मने त्याग करी वर्द्धमानजिननो धर्म ग्रहण कर्यो." तेथी ते गोशाळो मनमां विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! जे बहु

हर्षथी अशन, पान विगेरे पदार्थोथी अमारी ज्ञक्ति करतो ते सद्दालपुत्रने पण श्री वीरे प्रति
बोध प्रमाम्यो पोतानो कर्यो; माटे हमणांज हुं पोल्लासपुरमां जइ युक्तिवाळा दृष्टांतथी तेम
बीजा हेतुथी ते सद्दालपुत्रने प्रतिबोध पमामी म्हारा मतने विषे स्थापन करुं." आवो वि-
चार करीने ते पोताना शिष्योना परिवारसहित पोल्लासपुरमां आवी पोताना सेवकोनी वि-
शाळाशाळामां समवसर्यो. पछी ते शाळामां जपाध्यायादिकने मूकी शिष्यना परिवारसहित
युक्तिनो विचार करतो ते गोशाळो सद्दालपुत्रने घेर गयो. सद्दालपुत्रे गोशाळाने पोताने घेर
आवतो जोइ तेना सामुं पण न जोयुं तो पछी नमस्कार अने ज्ञक्ति विगेरेनी तो वातज शी?
सद्दालपुत्र श्री महावीरप्रभुनी आगळ पाट, पाटली, संथारा विगेरेनो हेतु एवा सत्यगुणनुं
कीर्तन करतो हतो, ते स्वरुप जोइ गोशाळाए तेने कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! अहिं महामाहण
आवेला छे." त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "महामाहण कोण छे?" गोशाळे कह्युं. "आ महावीर
जगत्मां महामाहण कहेवाय छे?" पछी सद्दालपुत्रे पुछ्युं.—"महावीर महामाहण शी
रीते कहेवाय?" मंखलीपुत्रे कह्युं. "उत्पन्न थएला ज्ञानने लीधे त्रणलोकमां पूजन करवा
योग्य होवाथी अरिहंत जिनने महामाहण कहेला छे. वळी हे ज्ञद्र! आ नगरने विषे महा-

गोवाळ आवेला छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "महागोवाळ कोण कहेवाय छे?" मंखलीपुत्रे कह्युं. "वीरजिन महागोवाळ कहेवाय छे?" त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्युंः—"वीरजिनने महागोवाळ केम कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं. "जेम गोवाळ गायोना टोळाने वनमां चारे छे, आम तेम जता एवा ते गायोना टोळाने घेर लावे छे, शिकारी पशुओथी रक्षण करे छे, संध्यावखते वाडीमां पूरे छे, तेवी रीते जिन पण दुःखी एवा भव्यजनोने ऊट कल्याणरुप वाडामां राखे छे. तेज शुद्ध दंडवडे जिनेश्वर गोवाळ कहेवाय छे. तेम हे भद्र! अहिं महा सार्थवाह आवेला छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "महासार्थवाह कोण कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं. "जिनचंद्रवर्द्धमान महासार्थवाह कहेवाय छे." त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "ते महासार्थवाह शी रीते कहेवाय छे?" तेवारे गोशाळे कह्युं. "जेम सार्थवाह सर्व माणसोना समूहने पोताना सार्थने विषे ग्रहण करे छे, चोरनी धाडनो भय दूर करे छे, मार्ग देखाडे छे, इष्ट नगरमां लइ जाय छे, तेम वीरजिनेश्वर पण जघन्य एवा मिथ्यात्वने दूर करी, समकितरुप रत्न आपी, शुद्धमार्गथी कुमार्गने दूर करी मोक्षनगर प्रत्ये पहोंचाडे छे; माटे सार्थवाह एम कह्युं छे. हे भद्र! आ नगरने विषे निर्यामक आवेल छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "निर्यामक कोण कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं.

"त्रण लोकमां पूज्य एवा त्रिसलापुत्र निर्यामक कहेवाय छे." पछी सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "ते निर्यामक शी रीते कहेवाय ?" मंखलीपुत्रे कह्युं. "जेम निर्यामक (वहाण चलावनारो) सर्व माणसोने वहाण उपर चढावी मगर विगेरेथी रक्षण करातां एवा ते माणसोनुं रक्षण करे छे; वळी वहाणवडे सर्व माणसोने समुद्रने कांठे उतारे छे; तेवी रीते श्री वीरजिनेश्वर जन्ममरणरुप कल्लोलथी बूडता एवा भव्यप्राणीओने धर्मरुप वहाणथी मोक्षनगरीमां पहोंचाडे छे; माटे ते निर्यामक कहेवाय छे. हे भद्र! आ नगरने विषे महाधर्मकथक(धर्म कहेनार) आव्या छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "धर्मकथक कोण कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं. "त्रण जगत्मां पूज्य अने सिद्धार्थराजाना पुत्र धर्मकथक कहेवाय छे." पछी सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "ते धर्मकथक शामाटे कहेवाय छे ?" त्यारे गोशाळे कह्युं. "कुग्रहरुप मगरे गळेला, दुष्ट अने महापापमां आशक्त एवा लोकने धर्मकथा कहे छे; वळी जिनमार्गथी भुला पडी अवळे मार्गे जनारा माणसोने धर्मकथाथी निस्तारे छे." सद्दालत्रपुत्र श्री वर्द्धमानस्वामीना आवा गुणनुं कीर्तन सांभळी प्रसन्न थइ बोल्योः—"हे गोशाळ! तुं सर्व शास्त्रना अर्थने जाणनारो छे, सर्व कळामां कुशळ छे, चतुर छे, पंडित छे, जाण छे, उपदेश आपवामां चतुर छे अने जगत्मां

प्रसिद्ध छे तो म्हारा धर्माचार्यनी साथे विवाद कर. जो तुं म्हारा धर्माचार्यने वादविवादथी निरुत्तर करे तो हुं त्हारा मतमां आवीश." तवारे गोशाळे व ह्युं:—"हे सद्दालपुत्र! ते जिनेश्वर अनंत शक्तिवाळा छे अने हुं थोडी शक्तिवाळो छुं तेथी हुं तेमनी साथे वादविवाद करवा समर्थ नथी. जेम कोइ जुवान पुरुष एलंने, कबूतरने, कुकडाने अथवा तेतरने पुंछडे अथवा पगे पकडे त्यारे ते जेम नासी जवा शक्तिवंत थाय नहीं तेम श्री वीर पण मने अर्थ, हेतु, युक्ति के प्रश्न पूछे ते हुं तेमने उत्तर आपवा समर्थ थइश नहीं. केवळज्ञाने करीने सूर्यरुप श्री वीरप्रभु सर्व पदार्थोने प्रकाश करे छे, तेथी ते त्हारा धर्मआचार्यनी साथे हुं विवाद करवा समर्थ नथी. कळहंसनो बाळ जेवी चाल चाले तेवी चाल बगलानुं बच्चुं चाली शके खरुं? तेमज जेवी रीते सूर्य जगतनो प्रकाश करे तेवी रीते दीवो करे खरो? अर्थात् नज करे." गोशाळानां आवां वचन सांभळी सद्दालपुत्रे कह्युं:—"हे मंखलीपुत्र! तुं श्री वीरप्रभुना सत्य गुणोनुं कीर्तन करे छे, माटे हुं तने पाट, पाटली, शय्या, संथारो विगेरे आपुं छुं; धर्म निमित्ते आपतो नथी. केवळ त्हारा गुण जाणी आपुं छुं." पछी गोशाळो ते सर्व वस्तु लइ तेनी दुकानोमां रह्यो; त्यां ते सद्दालपुत्रने युक्तिसहित हेतुथी पोताना मतनो धर्मउपदेश आपतो,

पण सद्दालपुत्रनुं मन जरा पण चळाववाने समर्थ थयो नहीं; तेथी सद्दालपुत्रने जिनधर्ममां प्रीतिवाळो जाणी गोशाळो बीजे स्थाने चाल्यो गयो.

हवे सद्दालपुत्रने जिनधर्मनुं आराधन करतां चौदवर्ष गयां. पंदरमावर्षने विषे एक दिवसे रात्रे तेने एवो विचार थयो के, "हुं म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो ज्ञार सोंपी श्रावकनी पडिमा वहुं." पछी तेणे पोताना कुटुंबने बोलावी ज्ञोजन करावी घरनो ज्ञार म्होटा पुत्रने सोंप्यो अने पोते धर्मशाळामां आवी तेने पुंजी, डाज्जनुं आसन पाथरी, तेना उपर बेशी ज्ञावथी श्रावकनी पडिमा वहेवा लाग्यो.

एक दिवस सद्दालपुत्र पोताना नाक सामी दृष्टि राखी कायोत्सर्ग करीने रह्यो हतो, एवामां हाथने विषे तरवार धारण करनारा कोइ देवताए प्रगट थइ तेने कह्युं केः—"हे सद्दालपुत्र! तुं स्वर्ग अने मोक्षना सुखनी इच्छा करे छे तो आ कष्ट करवुं त्यजी दे. समकित, शीलव्रत, कायोत्सर्ग अने तप विगेरेने त्यजी दइ विविधप्रकारना ज्ञोग ज्ञोगव. जो तुं म्हारुं वचन मानीश नहीं तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने घरमांथी अहिं लावी त्हारी आगळ आ तरवारवडे मारी नांखीश; तेमज तेना मांसना नव शूळ करी तेलनी कडाइमां पकावीश. पछी ते मांस अने तेलवडे त्हारा शरीर उपर लेप करीश, तेथी तुं आर्तध्यानवडे अकाळे मृत्यु पामी दुर्ग-

ति पामीश." सद्दालपुत्रे कानमां तपावेलुं तरवुं रेडवा जेवुं आ वचन सांभळ्युं, तोपण ते मे रुपर्वतनी पेठे ध्यानथी चळ्यो नहीं; तेथी तेने धर्ममां दृढचित्तवाळो जाणी देवताए तेना पुत्रने त्यां लावी मारी नांख्यो अने मांसना नव शूळो करी तेलमां पकवी तेवडे सद्दालपुत्रना शरीरे लेप कर्यो, तोपण ते भयंकर वेदना सहन करतो छतो जिनधर्मथी चळ्यो नहीं; परंतु पूर्वनी पेठे उत्कृष्ट एवुं ध्यान धरवा लाग्यो. पछी देवताए तेना बीजा अने त्रीजा पुत्रने मारी तेमना लोही अने मांसवडे लेप कर्यो, तोपण धर्मथी चळ्यो नहीं. छेवट देवताए कोप करीने कह्युंः—"अरे सद्दालपुत्र! तुं व्रत अने धर्मने त्यजी दइ म्हारा वचनथी भोग भोगव, नहिं तो हुं त्हारी स्त्री अग्निमित्राने मारी तेना मांसना नव शूळो करी, पकावी, मांस अने लोहीथी त्हारा शरीर उपर लेप करीश. हे सद्दालपुत्र! तेथी तुं दुःखी थइ मृत्यु पामी दुर्गति पामीश." देवतानां आवां भयंकर वचनथी पण पुण्यात्मा सद्दालपुत्र धर्मथी चळ्यो नहीं; तेथी देवताए बीजीवार त्रीजीवार कह्युं. त्यारे सद्दालपुत्र मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ पापीए म्हारा पुत्रोने मारी तेमना लोही अने मांसवडे म्हारा शरीर लेप कर्यो छे अने हमणां ते म्हारी स्त्रीने मारी नांखवानी इच्छा करे छे; माटे हुं तेने पकडी शिक्षा करुं." आम विचारी ते जेटलामां देवताने पकडवा माटे दोड्यो, तेटलामां देवता विजळीनीपेठे आकाशमार्गे उडी

गयो. तवारे सद्दालपुत्रे कोलाहल कर्यो, ते सांभळी तेनी स्त्रीए बहार आवीने कह्युंः—"हे आर्यपुत्र! तमे कोलाहल शामाटे करो छो? त्यारे सद्दालपुत्रे तेनी आगळ सर्व वात कही; एटले स्त्रीए कह्युंः—"हे नाथ! तमने कोइ देवता उपसर्ग करे छे, तमारा पुत्रो तो घरमां सुखे सूता छे; तमे व्रतभंग थया, माटे गुरुपासे जइ आलोचना लइ करेला पापनी निंदा करो." पछी सद्दालपुत्रे स्त्रीना कहेवा प्रमाणे गुरुनी पासे जइ आलोचना लीधी. अनुक्रमे वीसवर्षसुधी श्री जिनधर्मनी आराधना करी अंते आलोचना लइ, अनशन करी ते सद्दालपुत्र सौधर्मदेवलोकमां अरुणभद्रविमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो महासमृद्धिवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युंः—"हे नाथ! ते सद्दालपुत्रश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" तवारे श्री महावीरप्रभुए कह्युंः—"हे गौतम! सद्दालपुत्रश्रावक महाविदेहक्षेत्रमां चवी सर्व दुःखनो अंत करी त्यांज सिद्धिपद पामशे." सद्दालपुत्रनुं आवुं अद्भूत चरित्र सांभळी गौतमस्वामी वैराग्य पाम्या.

॥ इति श्री वाचकरत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां सद्दालपुत्रश्रावकने प्रतिबोध नामनो सातमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ८ मो ॥

॥ महाशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ आठमा महाशतकश्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां राजगृहनामनुं नगर छे, त्यां गुणशिलनामनुं चैत्य छे. ते राजगृहनगरमां जिनभक्त श्रेणिकमहाराजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां म्होटो धनवंत महाशतक नामनो श्रावक रहेतो हतो. तेने वेपारमां, व्याजे अने निधानरुपे पृथ्वीमां सात सात क्रोड धन हतुं, तेमज आठ गाकुळ हतां. तेने सौभाग्यवाळी तेम रुपसंपत्तिथी देवांगनाओने पण जीतनारी रेवती विगेरे तेर स्त्रीओ हती. रेवती पोताना पिताने घेरथी आठक्रोड द्रव्य गार्मा भरीने महाशतकने घेर लावी हती, तेम आठ गोकुळ लावी हती. बीजी बार स्त्रीओ पण पोतपोताना पिताने घेरथी एक एक क्रोड द्रव्य अने एक एक गोकुळ लावी हती. इत्यादि महाशतकने घेर बहु समृद्धि हती. महाशतकश्रावक पोतानी तेर स्त्रीओ साथे विविध प्रकारनां विषयसुख भोगवतो हतो.

एक दिवस देव अने दानवोए सेवा करेला, आठ प्रातिहार्यथी सुशोभित, धोळा उत्तम चामरोथी विंजाता, त्रण छत्रथी सुशोभित बनेला अने जेमनी आगळ धर्मचक्र चाली रह्युं हतुं एवा, इत्यादि समृद्धिथी मनोहर एवा श्री महावीर जिनेश्वर गुणशिल नामना चैत्यने विषे समवसर्या. तवारे राजा श्रेणिक प्रभुने समवसरेला जाणी हाथी, घोडा, पाला अने वाजींत्रोसहित म्होटा आडंबरथी माथे छत्र धारण करतो छतो प्रभुने वंदना करवा गयो. आ वखते बजारमां बेठेला महाशतके कोइएक माणसने पूछ्युं के, "आजे श्रेणिकमहाराजा म्होटी समृद्धिथी क्यां जाय छे?" त्यारे ते माणसे कह्युं. "अहिं श्री वीरप्रभु समवसरेला छे, तेमने वंदना करवा जाय छे." ते माणसनां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेलो महाशतक स्नान करी, पूजा करी, पवित्रलुगडां पेहेरी, तेर स्त्रीओसहित समवसरणमां आव्यो अने प्रभुने प्रदक्षिणासहित वंदना करी आगळ बेठो.

पछी इच्छितफळ आपवामां कल्पवृक्षसमान अने त्रण विश्वनास्वामी एवा श्री वर्द्धमान स्वामीए अमृतवाणीथी धर्मउपदेश आप्यो केः—"हे भव्यलोको! आ संसारमां संयोग, वियोग, आपत्ति, संपत्ति, भोग, रोग, सधन, निर्धन, सुखी, दुःखी, यौवनावस्था अने वृद्धावस्था

विगेरेथी युक्त एवा आ सर्व लोकने जाणी तेमज आ लोकना सुखने अशाश्वत जाणी शाश्वत एवा सुखनुं आराधन करो. भावथी आदरेलो धर्म मोक्षसुख आपनारो थाय छे, अने भाव विना करेलो धर्म संसारनुं कारण थाय छे. मोक्षनी भावनाए चडवामां भावना निसरणीसमान छे. जे पुरुष भावना भावे छे ते पुरुष असंमतनी पेठे मोक्षसुख पामे छे." तेवारे श्री गौतमस्वामीए पूछ्युंः—"हे स्वामी! ते असंमत कोण हतो? अने तेणे भावना शी रीते भावी? तेमज ते मोक्षसुख शी रीते पाम्यो?" त्यारे श्री जिनेश्वरप्रभुए कह्युंः—

॥ भावना उपर असंमतनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां रत्नपुरनगरने विषे अरिमर्दननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सर्व शास्त्रनो जाण एवो ललितांगनामनो पुत्र हतो. ते कुमार वसंतऋतुमां कोइएक दिवस वनमां क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे क्रीडा करतां एक मंत्रीनी स्त्रीने दीठी; तेथी तेना चित्तमां प्रीति उत्पन्न थइ. पछी तेणे एक मित्र मोकली तेने कहेवराव्युं केः—"हे सारा भाग्यवाळी! आपणो मेळाप क्यारे थशे? तेवारे मंत्रीनी स्त्रीए हर्षथी कह्युं. "हे सुंदर! हुं घरमांथी बहार निकळती नथी, कारण म्हारो पति बहु इर्ष्यालु छे तेथी ते मने घरनी बहार जवा

देतो नथी; परंतु आपणे मळवानो एक कठीण उपाय छे. ते ए के, "म्हारा घरनी पासे एक कूवो छे, तेमां एक सुरंग खोदावी माणसोने राखो, पछी हुं म्हारा कुटुंबसाथे कजीओ करी कूवा-मां पडीश अने सुरंगना म्हों आगळ उभा रहेला पुरुषोनी साथे सुरंगना मार्गथी निकळी तमारा मित्र ललितांगकुमारने मळीश." आ प्रमाणे संकेत करी मंत्रीनी स्त्रीए ललितांगकु मारना मित्रने रजा आपी. पछी कुमार अने मंत्रीनी स्त्री पोतपोताने घेर गया. कुमारे सुरंग खोदावीने अंदर माणसो राख्या, एटले मंत्रीनी स्त्रीए पण कपटथी घरमां कजीयो करी कोइ न जाणे तेम कूवामां पडतुं मूक्युं. आ वखते पडती एवी ते स्त्रीने सुरंगमां रहेला पुरु-षोए झीली लीधी अने तुरत ललितांगकुमारने सोंपी.

हवे मंत्रीए पोतानी स्त्रीनी कूवामां पडवानी खबर सांभळी तेणे माणसोने कूवामां उ-तारी शोध करावी, परंतु क्यांइथी तेनी शोध मळी नहीं. आ वात नगरमां फेलाइ अने छे-वट राजाए पण सांभळी. तेवारे राजाए "ए दुष्टे स्त्रीहत्या करी" एम धारी तेने बांधी मं गावी घरबार लुंटी लइ तेना कुटुंबने बहु दुःख आप्युं.

आ प्रमाणे मंत्रीनी विटंबना जोइ ललितांगकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ नि-

विगेरेथी युक्त एवा आ सर्व लोकने जाणी तेमज आ लोकना सुखने अशाश्वत जाणी शाश्वत एवा सुखनुं आराधन करो. भावथी आदरेलो धर्म मोक्षसुख आपनारो थाय छे, अने भाव विना करेलो धर्म संसारनुं कारण थाय छे. मोक्षनी भावनाए चढवामां भावना निसरणीसमान छे. जे पुरुष भावना भावे छे ते पुरुष असंमतनी पेठे मोक्षसुख पामे छे." तेवारे श्री गौतमस्वामीए पूछ्युंः–"हे स्वामी! ते असंमत कोण हतो? अने तेणे भावना शी रीते भावी? तेमज ते मोक्षसुख शी रीते पाम्यो?" त्यारे श्री जिनेश्वरप्रभुए कह्युंः—

॥ भावना उपर असंमतनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां रत्नपुरनगरने विषे अरिमर्दननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सर्व शास्त्रनो जाण एवो ललितांगनामनो पुत्र हतो. ते कुमार वसंतऋतुमां कोइएक दिवस वनमां क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे क्रीडा करतां एक मंत्रीनी स्त्रीने दीठी; तेथी तेना चित्तमां प्रीति उत्पन्न थइ. पछी तेणे एक मित्र मोकली तेने कहेवराव्युं केः–"हे सारा भाग्यवाळी! आपणो मेळाप क्यारे थशे? तेवारे मंत्रीनी स्त्रीए हर्षथी कह्युं. "हे सुंदर! हुं घरमांथी बहार निकळती नथी, कारण म्हारो पति बहु इर्ष्याळु छे तेथी ते मने घरनी बहार जवा

देतो नथी; परंतु आपणे मळवानो एक कठीण उपाय छे. ते ए के, "म्हारा घरनी पासे एक कूवो छे, तेमां एक सुरंग खोदावी माणसोने राखो, पछी हुं म्हारा कुटुंबसाथे कजीओ करी कूवामां पडीश अने सुरंगना म्हों आगळ ऊभा रहेला पुरुषोनी साथे सुरंगना मार्गथी निकळी तमारा मित्र ललितांगकुमारने मळीश." आ प्रमाणे संकेत करी मंत्रीनी स्त्रीए ललितांगकुमारना मित्रने रजा आपी. पछी कुमार अने मंत्रीनी स्त्री पोतपोताने घेर गया. कुमारे सुरंग खोदावीने अंदर माणसो राख्या, एटले मंत्रीनी स्त्रीए पण कपटथी घरमां कजीयो करी कोइ न जाणे तेम कूवामां पडतुं मूक्युं. आ वखते पडती एवी ते स्त्रीने सुरंगमां रहेला पुरुषोए झीली लीधी अने तुरत ललितांगकुमारने सोंपी.

हवे मंत्रीए पोतानी स्त्रीनी कूवामां पडवानी खबर सांभळी तेणे माणसोने कूवामां उतारी शोध करावी, परंतु क्यांइथी तेनी शोध मळी नहीं. आ वात नगरमां फेलाइ अने छेवट राजाए पण सांभळी. तवारे राजाए "ए दुष्टे स्त्रीहत्या करी" एम धारी तेने बांधी मंगावी घरबार लुंटी लइ तेना कुटुंबने बहु दुःख आप्युं.

आ प्रमाणे मंत्रीनी विटंबना जोइ ललितांगकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ नि-

रपराधी एवा मंत्रीनो आटली विडंबना थइ तेमां केवळ म्हारोज अपराध छे; माटे मने धिक्कार थाओ! धिक्कार थाओ!! में परस्त्रीने हरी तेथीज ते स्त्रीना पतिने आटलुं बधुं दुःख सहन करवुं पड्युं. माटे हवे म्हारे घरमां वसवाथी सर्युं. मांखीनी पेठे स्त्रीनी जाळमां पडेलो कयो पुरुष नथी बंधन पामतो ?" आवी रीते विचार करी ललितांगकुमार स्त्रीने पुछया विना तेने घरमां मूकी पोते युवराजपद त्यजी दइ नगरथी एकलो चाली निकळ्यो. वनमां जता एवा तेणे कोइएक मुनिने दीठा, तेथी ते मुनिने वंदना करी आगळ बेठो. पछी वैराग्यवंत हृदयवाळा कुमारे मुनिने कह्युं:—"हे भगवन! संसारसमुद्रमां बूडता एवा मने परमार्थनो उपदेश करीने तारो." पछी मुनिराजे साधुधर्मनो उपदेश कर्यो, तेथी वैराग्य पामेला ललितांगकुमारे दिक्षा लीधी. पछी घोर तप करता अने शुद्ध क्रिया पाळता एवा ते ललितांगमुनि खेमपुरनगरना उपवनमां आव्या. ते नगरमां असंमतनामनो एक नास्तिक रहेतो हतो, ते फक्त पंचभूत शिवाय माताने, पिताने, भाइने, गुरुने, देवने, जीवने, पुण्यने, पापने, नरकने, मुक्तिने के परलोकने कोइने पण मानतो नहोतो. तथा वाचालपणाथी देवगुरुनुं उत्थापन करतो, ने बहु गर्व धरतो हतो.

हवे जे उपवनमां ललितांगमुनि रहेता हता, ते उपवननी पासेनी नदीमां अकस्मात् बहु पुर आव्युं तेथी सर्वे झाडो बूडी गयां, पण तपना प्रभावथी ते ललितांगमुनि बूड्या नहीं. मुनिराजने नहिं बूडेला जोइ बहु विस्मय पामेला नगरलोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ मुनि पाणीमां बूड्या नहीं ते तेमना तपनो प्रभाव छे." पछी नगरवासी सर्व लोको वंदना करवा लाग्या, पूजवा लाग्या, सेवा करवा लाग्या, अने नगरमां जे रोगी हता तेउ पण पोताना शरीरे मुनिना पगनी रज चोळवा लाग्या; तेथी तेउना सर्व रोग जवा लाग्या. आम थवाथी मुनिनो प्रभाव फेलावा लाग्यो.

हवे मुनिनो प्रभाव सांभळी पेलो असंमत नास्तिक पोताना मनमां विचार करवा लाग्यो के, "लोको कहे छे के आ मुनि तपना प्रभावथी बूड्या नहीं, ते वात खोटी जणायछे." आम विचार करी ते दुष्ट रात्रे उपवनमां आवी मुनिने सांकळवडे बांध्या अने लाकडां एकठां करी मुनिने सळगाववा मांड्या; परंतु ते अग्निए मुनिने प्रदक्षिणा करी पासेना भागमां रहेलां झाडो बाळी नांख्यां पण मुनिना एक रुंवाडामात्रने बाळ्युं नहीं. पछी ते दुष्ट असंमत मुनिने ध्यानमां रहेला जोइ मनमां चमत्कार पामी विचार करवा लाग्यो के, "आ मुनि

अग्निथी न बळ्या ते तेमना तपनो प्रन्नाव ठे." पठी ते असंमत मुनिनी पासे आव्यो अने तेमना पगमां वंदना करी सांकळना बंधनथी गेोमी नांखी विचार करवा लाग्यो के, "आ मुनि पाणीथी बूड्या नहीं तेम अग्निथी दाऊ्या नहीं तेथी ते म्हारे सेवा करवा योग्य ठे एम हुं मानुं ठुं. तपथी विघ्नो दूर थाय ठे अने लोकमां जेटलां सुखो ठे तेटलां तपथी आवी मळे ठे. जे माणसो पूर्वन्नवे तप करता नथी तेज आ न्नवमां ऊःखी थाय ठे. जे जीव आ न्नवमां निर्मळ तप करे ठे, ते जीव परन्नवे स्वर्गमां जइ देवसुख न्नोगवे ठे, अने फरी ते आ लोकमां मनुष्यन्नव पामी धर्म करी मुक्तिसुख मेळवे ठे." आवी रीते तत्वनो विचार करतो ते असंमत शुक्लध्याने चड्यो, घातिकर्मनो क्षय थवाथी तेने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं; तेवारे देवताए साधुनो वेश आप्यो. पठी देवताए रचेला सोनाना कमळ उपर बेसी केवळीए धर्मदेशना आपी, ते सांन्नळी बहु न्नव्यजीवो धर्मने विषे दृढचित्तवाळा थया. आवी रीते जे माणसो न्नावना न्नावे ठे, तेज संसारसमुड तरी केवळज्ञान पामी मुक्तिसुख मेळवे ठे. ॥ इति असंमतनी कथा.॥

श्री जिनेश्वरना मुखथी आवो धर्मोपदेश सांन्नळी वैराग्य पामेला महाशतके बार प्रकारनो श्रावकधर्म अंगिकार कर्यो. तेणे वेपारमां आठ क्रोम सोनाम्होरो अने आठ गोकुळ मो-

कळां राख्यां; तेमज पांचमाव्रतमां पोतानी तेर स्त्रीउ विना बीजी स्त्रीउनुं पच्चरकाण लीधुं. बीजा पण आणंदश्रावकनी पेठे बहु नियमो धारण कर्या.

महाशतकश्रावक आ प्रमाणे नियमो लइ अने दृढभावथी जिनधर्म धारण करी तेमज प्रभुने बीजा बहु प्रश्नो पूछी अने वंदना करी पोताना आत्माने धन्य मानतो छतो पोताने घेर आव्यो. अने श्रीवीरप्रभु भव्यजनोना हृदयमां धर्मरुपवृक्षनुं बीज वावी बीजे विहार करी गया.

हवे महाशतकनी म्होटी स्त्री रेवती मनमां विचार करवा लागी के, "म्हारुं यौवन वनना फुलनी पेठे निष्फळ जाय छे, कारण के हुं पतिनी साथे विषयसुख तेरमेदिवसे भोगवुं छुं; माटे जो हुं कोइ उपायथी बार शोक्योने मारी नांखुं तो मने पतिनी साथे बहु विषयसुख मळे. अत्यारे म्हारा हाथमां एकक्रोड सोनाम्होरो अने एक गोकुळ छे, माटे कोइपण उपायथी शस्त्र अथवा विषनो प्रयोग करी धारेलुं काम पार पारुं." आवी रीते विचार करी शोक्योनां छिद्रो जोती एवी ते दुष्टाए छ शोक्योने शस्त्रप्रयोगथी अने छ शोक्योने विषप्रयोगथी मारी नांखी तेमनी सर्व समृद्धि पोते लइ लीधी. अहो! विषयमां लालचु थएला अने लोभथी आंधळा थएला माणसोने न करी शकाय एवुं कोइ कुकृत्य के पाप नथी. कह्युं छे केः—

अनृतं साहसं माया, मूर्खत्वमति लोभता ॥
अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वभावजाः ॥

भावार्थः—जुठुं बोलवुं, साहस करवुं, कपट करवुं, मूर्खपणुं राखवुं, अतिलोभीपणुं करवुं, अपवित्रपणुं राखवुं अने निर्दयपणुं राखवुं ए सात स्त्रीओना स्वभाविक दोषो छे.

पछी पापी, पाप आचारवाळी, पाप बुद्धिवाळी अने मांस खावामां लालचु एवी रेवती निरंतर मांस खावा लागी. आ वखते श्री वर्द्धमानस्वामीना भक्त एवा श्रेणिकराजाए एवो अमारीपडह वगडाव्यो के, "हे लोको ! सांभळो. जे माणस जीववध करशे तेने श्रेणिक राजा म्होटी शिक्षा करशे." रेवती आवो पडह सांभळी पोताना माणसो मोकली पोताना गोकुळमांथी निरंतर बे वाछडाने मारीने मगाववा लागी, ते माणसो पण तेनी आज्ञा प्रमाणे करवा लाग्या. मांस खावामां लोभी थएली, विषयसुख भोगववामां आग्रहवाळी बनेली अने मद्य पीवामां लंपट थएली एवी ते रेवती निरंतर औषधनी साथे मांसने पकावीने खाती अने मद्यपान करती; त्यारपछी ते विषयसुख भोगवती. आ प्रमाणे तेनो काळ जतो हतो.

हवे महाशतकने बारव्रत पाळतां चौद वर्ष वीती गयां. पंदरमा वर्षने विषे एक दिवस

रात्रे धर्मजागरिका करता एवा तेने विचार थयो के, "में बहु क्रोड धन मेळव्युं, स्वजनोने संतोष पमाड्या, निरंतर पांच विषयसुख भोगव्यां, सुपात्रे दानो आप्यां, दीन अने दुःखी माणसोना उद्धार कर्या. वळी म्हारा पुत्रो पण कुटुंबनो भार उपाडवा समर्थ थया छे तो हवे हुं श्रावकनी पडिमारुप तप करुं." आवी रीते विचार करी तेणे पोताना म्होटा पुत्रने कुटुं-बनो भार सोंप्यो. पछी पोते पौषधशाळामां जइ, पूंजी, दर्भनुं आसन पाथरी, तेना उपर बेसी पडिमातप आरंभ्युं.

हवे बहु मद्यपान करवाथी उन्मत्त थएली, उन्मती तेमज विखराइ गएला वाळवाळी रेवती पौषधशाळामां आवी श्रृंगारवाळां, कामने उत्पन्न करनारां अने मोह उपजावनारां वच नो महाशतकने केहेवा लागीः—"हे नाथ! तमे धर्मने विषे अति चतुर छो, तेमज स्वर्ग अने मोक्षना सुखनी इच्छा करो छो; परंतु विषयसुखथी बीजुं म्होटुं सुख शुं छे? आवुं विषयसुख मळ्युं छे छतां तमे नहिं मळेला सुखनी इच्छा करो छो, तेथी तमे मूढना सरखा देखाओ छो. तमे आ कोना माटे घोर तप करो छो? तमने सर्व सुख मळ्युं छे, तो हवे तमे फोगट तप करो छो. हे प्राणनाथ! जेमां सौभाग्यने धारण करनारी अने पुष्ट स्तनवाळी स्त्री नथी, जे

मां नाटक नथी, जेमां गीतगान नथी, जेमां कामभोग नथी, जेमां खावानी के पीवानी वस्तु नथी, ते मोक्षने विषे शुं सुख छे ते मने कहो? जेने माटे तमे आटलुं बधुं करोछो. कह्युं छे केः-

जइ नत्थि तत्थ सीमंतणीउ पियंगुवणाउ ॥
तासि हुंति अबंधण स्खुमुस्को नसो सुस्को ॥

भावार्थः—जो त्यां प्रियंगुना सरखा वर्णवाळी स्त्रीउ नथी, अने तेमनुं बंधन नथी, तो ते मोक्ष निश्चे तेवा सुखवाळो नथी. वळी पण कह्युं छे केः—

छिरष्ट वार्षिका योषित्, पंचविंशतिकः पुमान् ॥
अनयोर्निंतरां प्रीतिः स्वर्गस्त्यभिधीयते ॥

भावार्थः—सोळ वर्षनी स्त्री अने पचीस वर्षना पुरुषनी जे परस्पर गाढ प्रीति तेज स्वर्ग कहेवाय छे. माटे हे नाथ! आ व्रत त्यजी दइ श्रेष्ठ विषयसुख भोगवो. कारण विषयसुख लोकमां दुर्लभ छे."

आ प्रमाणे कहेती, हसती, हावभाव अने श्रृंगार विगेरेथी कटाक्षोने फेंकती एवी ते रेवती पतिनी आगळ उभी रही. स्त्रीनां वचनो सांभळ्या छता पण महाशतक निश्चल मनथी

ध्यान करतो हतो, तेथी रेवती तेने बीजीवार त्रीजीवार तेमनुं तेम कहेवा लागी; परंतु तेथी महाशतकनुं मन जरा पण विकार पाम्युं नहीं. कह्युं छे केः—

जिणवयणमुवगयाणं न हरइ हिअयाइं महलियाकापि ॥
णिऋंपि जासरूपा हविज्ज जहा जहन्नववलाया ॥

भावार्थः—जिनेश्वरना वचनने प्राप्त थएला पुरुषना हृदयने कोइ उत्तमरुपवाळीस्त्री पण हरण करी शकती नथी.

पछी पतिने दृढ चित्तवाळो जाणी रेवती पोताने घेर गइ. महाशतक पण पडिमा वहेतो छतो शरीरे क्षिण थइ गयो तेथी तेणे संलेखना करी आर्त रौद्रध्यान त्यजी दइ अनसन लीधुं, अने शुक्ल ध्यान आरंभ्युं. पछी तेने आणंदश्रावकनी पेठे अवधिज्ञान उत्पन्न थयुं तेथी ते महाशतक चारे दिशा तरफ एकहजार योजन क्षेत्र जोवा लाग्यो. पूर्व, दक्षिण अने पश्चिम दिशा तरफ लवणसमुद्रमां एकहजार योजन क्षेत्र, उत्तर दिशामां क्षुल्ल हिमवंतपर्वत, पृथ्वीमां रत्नप्रभा नामनी पृथ्वीमां लोलुकनामनो नरकावास जोवा लाग्यो.

एक दिवस मद्यपान करी मदोन्मत्त थएली रेवती महाशतकनी पासे आवीने कामने उ

त्पन्न करे तेवां वचनो कहेवा लागी के, "हे नाथ! अमारा सरखाना हृदयमां वज्रना मार सरखुं आ तमे आजे शुं आरंभ्युं छे? हे प्राणनाथ! तमारा पुत्रो नानी उमरना तेम विनय- वाळा छे; जुवान अवस्थावाळी एवी मने काम बहु पीडा पमाडे छे; स्त्रीजनी पति विना जरा पण शोभा नथी; माटे हे नाथ! कृपा करी अनसन त्यजी द्यो अने म्हारी साथे विषयसुख भोगवो. स्वर्ग अने मोक्षनां सुखो कोणे दीठां छे? हाथमां आवेला कामोने त्यजी द्यो छो तो हुं जाणुं छुं के तमे पोतेज छेतराया छो." स्त्रीनां आवां वचन सांभळतां छतां जाणे न सांभ- ळतो होय! अने न जाणतो होय! एम महाशतक धर्मध्यानमांज रह्यो. स्त्रीए फरी फरी बे त्रणवार कह्युं, एटले क्रोध पामेला महाशतके अवधिज्ञानथी तेनुं स्वरुप जाणी कठोर वचन थी कह्युं के:—"अरे पापिणी दुष्टा! तुं बहु पापकर्म करे छे, माटे तुं आजथी सातमे दिवसे विशुचिका (जाडा) ना रोगथी मृत्यु पामी रत्नप्रभानामनी पृथ्वीमां लोलुकनामना नरकने विषे चोराशीहजार वर्षसुधी नारकी थइश." पतिनां आवां वचन सांभळी भयभित थएली रेवती पोताने घेर जइ विचार करवा लागी के, "हाय! हाय! में महाशतकने धर्मध्यानथी चळाव्यो, तेथी ते मने कोइ कुमरणथी मारी नांखशे." आवा भयथी आर्तध्यानमां पडेली

ते रेवती सातमेदिवसे फाम्ताना रोगथी मृत्यु पामी पेहेलीनरकने विषे गइ. कह्युं डे के:—

निच्चंधयारतमसा ववगयगहचंदसूरके नखता ॥
मरया अणंतवियणा अरिठ सद्दाइ विषयाय ॥

न्नावार्थः—निरंतर गाढ अंधकारने लीधे ग्रह, चंड, सूर्य अने नक्षत्र नप्रकाशरहित तेमज अरिष्ट सरखा विषयवाळा नारकी जीवो अनंतवेदनावाळा होय डे.

हवे श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता राजगृहनगरे समवसर्या, तेवारे श्री श्रेणिकराजा विगेरे लोको वंदना करवा आव्या; तेउ श्री जिनेश्वरना मुखथी धर्मोपदेश सांन्नळी प्रभुने वंदना करी पोतपोताने स्थानके गया. पडी श्री महावीरप्रभुए गौतमस्वामीने आ प्रमाणे कह्युं:—"हे गौतम! आ राजगृहनगरने विषे महाशतकनामनो श्रावक रहे डे, तेणे उपाशकपडिमानुं तप करतां देह क्षीण थयो एटले म्हारुं स्मरण करतां डतां अनशनव्रत लीधुं, त्यारपडी तेनी स्त्रीए काम प्रगट थाय तेवा वचनोथी तेने बहु बोलाव्यो तोपण ते ध्यानथी चव्यो नहीं; तेथी स्त्रीए बे त्रणवार कह्युं, एटले क्रोध पामेला महाशतके कह्युं के:—"हे उष्टा पापिणी! आजथी सातमे दिवसे तुं फाम्ताना रोगथी मृत्यु पामी रत्नप्र-

ज्ञापृथ्वीने विषे नारकी थइश." हे गौतम! तेने आवुं वचन बोलवुं योग्य नहोतुं; केमके ते महाशतके सर्व जीवोने खमावीने अनशन लीधुं छे. जे वचन लोकमां बीजाने पीमा करनारुं होय ते सत्य होय तोपण असत्य जाणवुं, अने जे सर्वने हितकारी तथा अनुसरतुं होय ते सत्य कहेवाय छे. कह्युं छे केः—

प्रियं पथ्यं वचस्तथ्यं, सुनृतवचनमुच्यते ॥
तत्तथ्यमपि नो तथ्यमप्रियं चाहितं च यत् ॥

ज्ञावार्थः—जे प्रिय, हितकारी अने सत्य होय तेज सत्य वचन कहेवाय छे; परंतु जे अप्रिय अने अहितकारी सत्य होय ते सत्य न जाणवुं. जे वचनथी बीजा जीव समूहो दुःख पामे तेवुं वचन धर्मार्थी पुरुषोए न बोलवुं. कह्युं छे केः—

जेण परो दुमिज्जइ पाणिवहो जेण ज्ञणिएण ॥
अप्पा पमइ किलेसे ते णहु जंपंति गीयत्था ॥

ज्ञावार्थः—जे वचनथी बीजाउ दुःख पामे छे, जे वचनथी प्राणीवध थाय छे, तेमज आत्मा क्लेश पामे छे, तेवुं वचन गीतार्थपुरुषो क्यारे पण बोलता नथी. वळी दशवैकालिकमां

कह्युं छे केः— मुहुत्तदुःखाउ हवंति कंटया, आउमया तेउतउ सुउद्धरा ॥
वाया डुरुत्ताणि डुरुद्धराणि वेराणुबंधाणि महाभ्रयाणि ॥

भावार्थ;—लोढाना कांटाउ बे घडी दुःख करनारा तेमज तेउ सुखे काढी शकाय तेवा होय छे, परंतु वचनरुपी कांटा तो दुःखे उद्धरी शकाय तेवा, वळी वेर बांधनारा अने महा भयंकर होय छे.

माटे हे गौतम! तुं त्यां जइ ते श्रमणोपासक एवा महाशतकने कहे के, "तुं पापनी आ लोचना करी मिथ्यादुष्कृत आप." पछी श्री गौतमस्वामी प्रभुना वचनने अंगिकार करी राज गृहमां पौषधशाळाने विषे आव्या. गौतमने आव्या जोइ हर्षित मनवाळा महाशतके तेमने वंदना, नमस्कार, आसन आपवा विगेरेथी भक्ति करी. पछी भगवान् गौतमे महाशतकने कह्युंः—"हे महाशतक! श्री वीरजिनेश्वर पोते म्हारा मुखथी तने कहे छे के, अनसनधारी पुरुषो बीजाने पीडाकारी वचन बोलता नथी, ते पोते रेवतीने सत्य वचन कह्युं छे तोपण तेनी आलोचना लइ मिथ्यादुष्कृत आप अने गुरुए कहेलुं तप कर. कारण उपदेशमाळामां कह्युं छेकेः-

पागडिअसबसल्लो, गुरुपयमूलंम्मि लहइ साहुपयं ॥
अविसुद्धस्स न वड्ढइ गुणसेढी तत्तियाठाइ ॥

भावार्थः—गुरुनी पासे सर्व पापनी आलोचना लेनारो पुरुष साधुपद पामे छे, अने आलोचना नहीं लेनारा पुरुषनी गुणपंक्ति वृद्धि पामती नथी; पण तेटली रहे छे.

श्री गौतमनां आवां वचन प्रमाण करी महाशतके आलोचना लइ, खमावी, करेला पापनी शुद्धि करी. पछी गौतमस्वामी प्रभु पासे गया. प्रभु पण देवताथी परवर्या छता बीजे स्थाने विहार करी गया. महाशतकश्रावक पण वीस वर्ष सुधी श्रावकधर्म पाळी, एक मासनुं अनशन लइ शुभ ध्यानथी पंचपरमेष्टीनुं स्मरण करतो छतो मृत्यु पामीने पहेला देवलोकने विषे अरुणावतंसक विमानमां चार पल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो. त्यां ते दिव्यनाटक जोतो, अप्सराउनी साथे क्रीडा करतो अने इच्छा प्रमाणे विहार करतो विविध प्रकारनां सुख भोगववा लाग्यो. कह्युं छे केः—

देवाणदेवलोए जं सुरकं तं नरो सुभणिउवि ॥
न भणइ वाससएणंवि जस्सवि जीहासयं हुज्जा ॥

भावार्थः—देवताने देवलोकमां जे सुख होय छे ते सुखने सो जीभवाळो माणस सो वर्ष सुधी कहे तोपण कही शके नहीं.

श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने पूछ्युं:—"हे भगवन्! ते महाशतकश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" तेवारे श्री महावीरप्रभुए कह्युं:—"हे गौतम! महाशतकश्रावक त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यभव पामी केवळज्ञान मेळवी मोक्ष पामशे." श्री सुधर्मास्वामीए आ प्रमाणे कहेला महाशतकश्रावकना चरित्रने सांभळी जंबूस्वामी वैराग्य पाम्या.

इति श्री वाचकरत्न लाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां महाशतकश्रावकने प्रतिबोध नामनो आठमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ९ मो ॥

॥ नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे सर्व सिद्धांतनो पारपामेला श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने नवमा नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र कहे छे:—

आ भरतक्षेत्रमां सावत्थीनामनी नगरी छे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो ह

तो; ते नगरीनी पासे कोष्टकनामनुं चैत्य छे. सावत्थीनगरीमां महा धनवंत अने जगतमां प्रसिद्ध एवो नंदिनीप्रियनामनो श्रावक वसतो हतो, तेने जूमिमां निधानरुपे, व्याजे अने वेपारमां चार चार क्रोम सोनाम्होरो हती; चार गोकुळ हतां; बीजी पण बहु समृद्धि तेना घरने विषे हती. नंदिनीप्रियश्रावकने विख्यात कीर्तिवाळी अश्वनीनामनी स्त्री हती, ते स्त्री नी साथे कुटुंबमां मुख्य एवो नंदिनीप्रियश्रावक मनुष्य संबंधी सुखो जोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी सावत्थी नगरीने विषे समवसर्या, तवारे राजा विगेरे बहु लोको तेमने वंदना करवा माटे जवा लाग्या. आ वखते नंदिनीप्रियश्रावकं पण प्रभुने समवसरेला सांजळी बहु हर्ष पामी म्होटा आर्म्बरथी त्यां गयो, अने विधि प्रमाणे वंदना करी जावथी धर्म सांजळवा बेठो. पछी प्रभुए धर्मदेशना आपी केः—"हे जव्यजनो! देवताओ निरंतर विषयमां आशक्त रहेला छे, तिर्यंचो विवेक विनाना छे अने नारकीओ नरकनी वेदनाथी पीका पामेला छे; माटे तमे मनुष्यजव पामीने धर्म करो. धर्मथी मनोहर विषयो प्राप्त थाय छे; देवतानी समृद्धि धर्मथी मळे छे, जगत्‌मां कीर्ति अने पोताना देहमां शक्ति ते पण जिनेश्वरनी जक्तिथी मळे छे, धर्मनुं रहस्य जिनेश्वरोए जीवदया कही छे, जीवदयापाळनारा अ

नंत जीवो मुक्ति पाम्या छे, जीवदया विना जीव सारां सुखो पामतो नथी, जे पुरुष प्राणी
उपर दया करे छे ते भीमकुमारनी पेठे देवताने बहु मान आपवा योग्य थाय छे." तवारे श्री
गौतमस्वामीए पूछयुंः–"हे भगवन्! ते भीमकुमार कोण हतो? तेणे जीवदया शी रीते
पाळी? अने ते देवताओमां मान पामवा योग्य शी रीते थयो?" त्यारे प्रभुए कह्युंः–

॥ जीवदया पाळवा उपर भीमकुमारनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां कमलपुरनामे नगर छे, त्यां नरवाहननामनो राजा राज्य करे छे, तेने
मालतीनामनी स्त्री छे, तेओने भीमनामनो कुमार छे. एक दिवस वनमां क्रीडा करवा गएला
भीमकुमारे एक झाडनी निचे बेठेला साधुने दीठा, भीमकुमार तेमने वंदना करी आगळ
बेठो; पछी साधुए धर्मउपदेश आप्यो एटले ते समकीतमूल श्रावकधर्म अंगिकार करी पो-
ताने घेर आव्यो अने मुनिराजे कहेली रीते धर्मने पाळवा लाग्यो.

एक दिवस कोइएक कापालिक हाथमां फुलफळ लइ भीमकुमारनी पासे आव्यो, अने
ते वस्तुनी भेट मूकी बोल्यो के, "हे कुमार! सत्पुरुषो क्यारे पण प्रार्थनानो भंग करता
नथी, तेथी हुं पण त्हारी प्रार्थना करुं छुं के, में बार वर्षसुधी विद्यादेवीनी आराधना करी छे,

माटे आ चौदशने दिवसे विद्यानी साधना करवानी इच्छा राखुं छुं. तुं सर्व प्राणीउ उपर उप कार करे छे, माटे म्हारी विद्यासाधनमां तुं उत्तरसाधक था." परोपकार करवामां प्रीतिवाळा कुमारे ते कापालिकनुं वचन कबूल कर्युं. पछी चौदशनो दिवस आव्यो एटले तेना मित्र प्रधानपुत्रे ना कह्या छतां पण जीमकुमार कापालिकनी पासे जवा माटे तैयार थयो अने पोतानी तरवार हाथमां लइ एकलो स्मशानमां गयो. योगी पण मंमल आलेखी, देवतानी पूजा करी कुमारनी शिखा (माथाना वाळ) बांधवा उजो थयो. तेवारे कुमारे तेनो दुष्ट अजिप्राय जाणीने कह्युंः—"हे कापालिक! तुं मारी शिखा ऊट बांधी पोताना इच्छितकार्यनी सिद्धि कर. तुं चिंता न करीश दुष्ट देव, दानव, व्यंतर, यक्ष म्हारी आगळ समर्थ नहीं थाय." कुमारनां आवां वचन सांजळी कापालिक विचार करवा लाग्यो के, "आ जीमकुमार बळवंत छे, तो हुं तेनुं माथुं शी रीते कापी लउं! वळी ते विना कार्यसिद्धि थवानी नथी माटे बळात्कारथी तेनुं माथुं कापी लउं." आवी रीते विचार करी तेणे विकराळरुप करी हाथमां कातर लइ कुमारने कह्युंः—"हे कुमार! तमारा इष्टदेवनुं स्मरण कर, हुं बळात्कारथी त्हारुं माथुं कापी विद्यानी साधना करुं छुं." तेवारे कुमारे कह्युंः—"अरे मूढ कापालीक! तुं खरेखरो

नार जेवो देखाय छे छतां म्हारा जेवा सिंहनुं माथुं कापवानी इच्छा करे छे." पछी बन्ने जणानुं युद्ध चाल्युं, कुमार कापालिकने मुठीनो प्रहार करी तेनी छाती उपर चडी बेठो; परंतु तेणे दयाथी कापालीकनुं माथुं काप्युं नहीं. कुमारे मुठी विगेरेथी कापालीकने बहु मार मार्यो तेथी पीडा पामेला शरीरवाळा अने बहु कोलाहल करता एवा तेणे कुमारने पकडी दडानी पेठे आकाशमां उछाळी दीधो; पछी आकाशमांथी पडता एवा कुमारने जोइ तेना रूपथी मोह पामेली कोइ देवी तेने झीली लइ पोताने घेर लइ गइ अने कुमारने आ प्रमाणे कहेवा लागीः—" हे सत्पुरुष! आ विंध्याचल नामनो पर्वत छे, तेना उपर नाना प्रकारना मणिथी सुशोभित एवुं आ म्हारुं घर छे, हुं यक्षनी स्त्री छुं, मारुं नाम कमळा छे, हुं त्हारा रुपथी मोह पामी छुं, माटे हे भाग्यशाळी! तुं म्हारा उपर कृपा करी म्हारो पति था." ते स्त्रीनां आवां वचन सांभळी भीमकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ देवी म्हारा उपर प्रसन्न थाय के क्रोध पामे, परंतु हुं प्राणांते पण व्रतनो भंग करीश नहीं. चाल एनी आगळ प्रगट कहुं." एवो विचार करी कुमारे कह्युंः—"हे स्त्री! व्रतनो भंग करवाथी म्हारे संसारमां भमवुं पडे, कामभोगो अनर्थनी खाण छे अने मुक्ति सुखना शत्रु छे. कह्युं छे केः—

नजातु कामः कामानामुपभोगेन शाम्यति ॥
हविषा कृष्णवर्त्मेव भूय एवा विवर्द्धते ॥

भावार्थः—काम भोगववाथी क्यारे पण इच्छा पूर्ण थती नथी, परंतु घी होमवाथी अग्निनी पेठे बहु वृद्धि पामे छे.

सल्लं कामा विसं कामा, कामा आसीविसोपमा ॥
काम अपत्थिमाणाय आकामा जंति दुग्गइ ॥

भावार्थः—कामो शल्यरुप छे, कामो विषरुप छे अने कामो सापना झेर जेवा छे. वळी कामनी प्रार्थना करनारा बहु कामवाळा माणसो दुर्गतिने पामे छे.

भीमकुमारनां आवां वचन सांभळीने हर्ष पामेली देवीए कह्युंः—"हे कुमार! तुं धन्य अने पुण्यवंत छे, कारणके तें आवी यौवनावस्थामां पोताना आत्माने वश कर्यो छे; तें मने युक्तिथी प्रतिबोध पमाड्यो छे." पछी कुमारे क्यांइथी संभळाता एवा मधुर अवाजने सांभळी देवीने पूछ्युं. "आ शब्द कोनो संभळाय छे?" त्यारे देवीए कह्युं. "आ पर्वत उपर चातुरमास रहेला मुनिओ स्वाध्याय करे छे, तेनो ए शब्द संभळाय छे." देवीनां एवां वचन सांभ-

ळी कुमार त्यां गयो अने मुनिने वंदना करी पूछवा लाग्यो. "तमे आ घोर अरण्यमां शामा टे रह्या छो?" आवी रीते कुमार जेटलामां पूछतो हतो तेटलामां एक भुजा (हाथ) त्यां आवी कुमारनी तरवार लइ आकाशमार्गे जवा लागी. तवारे कुमार पण धैर्य धरी ते भुजा उपर चढी गयो. पछी भुजा कुमारसहित कालिकादेवीना मंदिरने विषे आवी, एटले कुमार भुजा उपरथी उतरी मंदिरमां गयो; त्यां पेलो योगी बेठो हतो तेथी भुजाए योगीना शरीर मां प्रवेश कर्यो, अने कुमार पण एकांतमां संताइ रह्यो.

हवे कापालीके प्रथमथी कोइ सारी आकृतिवाळा माणसने पकडी राख्यो हतो, तेथी तेणे ते पुरुषने कह्युं के, "अरे तुं त्हारा इष्टदेवनुं स्मरण कर अने कोइनुं शरण ले. कारण हमणां तरवारवडे हुं त्हारुं माथुं कापी नांखुं छुं." त्यारे ते पुरुषे कह्युंः—"म्हारे वीतरागदेवनुं अने भीम कुमारनुं शरण थाउ; के जे त्हारा सरखाथी गांज्या जाय तेवा नथी." तवारे योगीए कह्युं. "अरे मुर्ख! तेवा कुपुरुषनुं शामाटे शरण करे छे, भीमकुमार तो में मारवा मांड्यो तेथी क्यांइ नासी गयो छे, हमणां त्हारा माथाथी हुं देवीनी पूजा करीश." आवी रीते योगी कहेतो हतो एवामां कुमारे प्रगट थइने कह्युंः—"अरे चांडाल कापालीक! तुं एने शामाटे मारे छे?" कु-

मारनां आवां वचन सांभळी कापालीक ते पुरुषने त्यजी दइ भीमकुमारने मारवा माटे दोड्यो, बन्ने जणानुं घोर युद्ध थयुं, छेवट कुमारे कापालीकने पकडी पृथ्वी उपर पाडी दीधो अने तेनी छाती उपर चडीने कह्युं:—"अरे चांडाल! हमणां तुंज त्हारा इष्टदेवनुं स्मरण कर." पछी कालिकादेवी कुमारना सत्वथी प्रसन्न थइने कहेवा लागी. "हे कुमार! तुं म्हारा भक्त एवा ते योगीने न मार अने म्हारी पासेथी वरदान माग." तेवारे भीमकुमारे कह्युं. "हे देवी! जो तुं म्हारा उपर प्रसन्न थइ होय तो जीवदया पाळ; कारण सर्व प्राणीओने पोतानो जीव वहालो छे. कह्युं छे के:—

सूखार्थे दुःखसंतानं, मंगलार्थेऽप्यमंगलं ॥
जीवितार्थे ध्रुवंमृत्युं कृता हिंसा प्रयच्छति ॥

भावार्थः—सुखने अर्थे करेली हिंसा दुःखनो समूह आपे छे; मंगळने अर्थे करेली हिंसा अमंगळ आपे छे; जीवितने अर्थे करेली हिंसा निश्चे मृत्यु आपे छे.

म्रियस्वेत्युच्यमानोऽपि देही भवति दुःखितः ॥
मार्यमाणः प्रहरणै दारुणैः स कथं भवेत् ॥

ભાવાર્થઃ—"તું મરી જા." એમ કહ્યાથી પણ પ્રાણી દુઃખી થાય છે, તો પછી દારુણ પ્રહારવડે મારેલો તે પ્રાણી કેમ દુઃખી ન થાય?

કુમારનાં આવાં વચન સાંભળી કાળિકાએ કહ્યું.—"હે કુમાર! હું આજથી આરંભીને જીવવધ નહિં કરું." એમ કહી તે કાળિકાદેવી અદૃશ્ય થઇ ગયાં.

હવે કપાલિક જે પુરુષને ત્યાં મારી નાંખવા માટે લાવ્યો હતો તે પ્રધાનપુત્ર હતો તેથી કુમાર તેને ઓળખીને ભેટી પડ્યો અને બોલ્યો કેઃ—"હે મંત્રી! તમે જાણતા છતા આ દુષ્ટને વશ શામાટે પડ્યા?" તેવારે મંત્રીપુત્રે કહ્યુંઃ—"હે કુમાર! જ્યારે તમને કોઇએ ઘરમાં દીઠા નહીં ત્યારે રાજા, રાણી અને બીજા નગરલોકો બહુ શોક કરવા લાગ્યા; પછી એક દિવસ કુળદેવીએ કહ્યું. "હે રાજન્! શોક ન કર, થોડા દિવસમાં ત્હારો પુત્ર મ્હોટી સમૃદ્ધિસહિત આવશે." પછી હું તમારા સમાચાર જાણવા માટે ઘરની વ્હાર નિકળ્યો અને તે જાણી, જેટલામાં પાછો વળ્યો તેટલામાં આ દુષ્ટ પુરુષે મને પકડીને આ ઠેકાણે આણ્યો છે." મંત્રીપુત્રે આવી રીતે પોતાની વાત કહી અને યોગીએ પણ જીવદયાધર્મ અંગિકાર કર્યો; પછી તેઓ પરસ્પર વાતો કરતા હતા એવામાં કોઇએક મ્હોટો હાથી ત્યાં આવી ભીમકુમારને અને મંત્રીપુ-

त्रने सुंढवडे पकडी पोतानी पीठ उपर बेसारी आकाशमार्गे चाल्यो गयो अने कोइएक शू-
न्य नगरना दरवाजा आगळ ते बन्ने जणाने मूकी क्यांइ चाल्यो गयो.

हवे भीमकुमार मंत्रीपुत्रने नगरनी व्हार राखी पोते नगरमां गयो, त्यां तेणे नरसिंहरुप
वाळा कोइए एक सुंदर आकृतिवाळा माणसने पकडेलो दीठो. ते माणस करुणस्वरथी रोतो
हतो ते जोइ भीमकुमारने दया उत्पन्न थइ तेथी तेणे कह्युं. "हे नरसिंह! तुं ए दीन माण-
सने मूकी दे." त्यारे नरसिंहे कह्युंः—"हे कुमार! मने बहु वखत थयां खावानुं मळ्युं नथी
तेथी हुं भुख्यो थयो छुं, तो कहे हुं तेने शी रीते त्यजी दउं?" तेवारे कुमारे कह्युं. "त्हारुं
शरीर तो वैक्रीय देखाय छे छतां तुं माणसने शी रीते भक्षण करीश?" नरसिंहे कह्युं. "हे
कुमार! त्हारुं कहेवुं सत्य छे, परंतु म्हारुं वचन सांभळ. आ म्हारो पूर्वभवनो शत्रु छे, माटे
हुं तेने निश्चे मारी नांखीश. ज्यारे हुं ए म्हारा शत्रुने मारी नांखीश, त्यारे म्हारो क्रोध शांत
पामशे." पछी भीमकुमारे कह्युं. "कोइ कोइनो वैरी नथी, परंतु पोतपोताना कर्मथीज सु-
ख दुःख प्राप्त थाय छे; माटे तुं ए दीन माणसने त्यजी दे." कुमारे आवी रीते बहु समजा-
व्यो, परंतु नरसिंहे ज्यारे तेने छोडी दीधो नहीं त्यारे कुमारे नरसिंहना मुखथी ते पुरुषने

झाल्यो, तेथी बन्ने जणाने परस्पर युद्ध चाल्युं; तेमां कुमारना प्रहारथी दुःखी थएलो नरसिंह अदृश्य थइ गयो. पछी निर्भय एवो भीमकुमार ते पुरुषनी साथे राजमंदिरे गयो, त्यां राजमंदिरमां रहेली पांच पुतळीओ कुमारनी सेवा करवा लागी. एक पाणीनो कळश भरी लावी, बीजी तेना पग धोवा लागी, एक सिंहासन लइ आवी, एके आवीने तेना पग धोया, अने एके कह्युं:—"हे कुमार! विधिथी ऊठ स्नान करो." बीजीए कह्युं. "आ पुष्प लइ जिनराजनी पुजा करो." एके कह्युं. "हे कुमार! आ दिव्य भोजन जमी ल्यो अने आ दिव्य घरेणांवडे पोताना शरीरने सुशोभित करो." पछी कुमार ते प्रमाणे करी मनमां विस्मय पामतो छतो जेटलामां ऊभो रह्यो तेटलामां तेणे पोतानी पासे ऊभेला एक देवताने दीठो. ते देवताए कह्युं.—"हे कुमार! हुं त्हारा उपर प्रसन्न थयो छुं माटे वरदान माग." तेवारे भीमकुमारे कह्युं. "हे देव! आ नगर शून्य केम थयुं?" त्यारे देवताए कह्युं. कुमार! सांभळ.

आ कनकपुर नामनुं नगर छे, तेमां कनकरथ राजा राज्य करतो हतो, ते राजाने सुदत्त नामनो पुरोहित हतो. ते सर्व नगरवासी लोकोने उद्वेग करनारो थयो हतो. पछी कोइ एक पुरुषे आवीने राजाने विनंती करी के, "हे राजन्! तमारो पुरोहित निरंतर परस्त्रीगमन

त्रने सुंढवडे पकडी पोतानी पीठ उपर बेसारी आकाशमार्गे चाल्यो गयो अने कोइएक शू-
न्य नगरना दरवाजा आगळ ते बन्ने जणाने मूकी क्यांइ चाल्यो गयो.

हवे भीमकुमार मंत्रीपुत्रने नगरनी ब्हार राखी पोते नगरमां गयो, त्यां तेणे नरसिंहरुप
वाळा कोइए एक सुंदर आकृतिवाळा माणसने पकडेलो दीठो. ते माणस करुणस्वरथी रोतो
हतो ते जोइ भीमकुमारने दया उत्पन्न थइ तेथी तेणे कह्युं. “हे नरसिंह! तुं ए दीन माण-
सने मूकी दे.” त्यारे नरसिंहे कह्युंः—“हे कुमार! मने बहु वखत थयां खावानुं मळ्युं नथी
तेथी हुं भुख्यो थयो छुं, तो कहे हुं तेने शी रीते त्यजी दउं?” तेवारे कुमारे कह्युं. “त्हारुं
शरीर तो वैक्रीय देखाय छे छतां तुं माणसने शी रीते भक्षण करीश?” नरसिंहे कह्युं. “हे
कुमार! त्हारुं कहेवुं सत्य छे, परंतु म्हारुं वचन सांभळ. आ म्हारो पूर्वभवनो शत्रु छे, माटे
हुं तेने निश्चे मारी नांखीश. ज्यारे हुं ए म्हारा शत्रुने मारी नांखीश, त्यारे म्हारो क्रोध शांत
पामशे.” पछी भीमकुमारे कह्युं. “कोइ कोइनो वैरी नथी, परंतु पोतपोताना कर्मथीज सु-
ख दुःख प्राप्त थाय छे; माटे तुं ए दीन माणसने त्यजी दे.” कुमारे आवी रीते बहु समजा-
व्यो, परंतु नरसिंहे ज्यारे तेने छोडी दीधो नहीं त्यारे कुमारे नरसिंहना मुखथी ते पुरुषने

थयो, तेथी बन्ने जणाने परस्पर युद्ध चाल्युं; तेमां कुमारना प्रहारथी दुःखी थएलो नर-सिंह अदृश्य थइ गयो. पछी निर्जय एवो भीमकुमार ते पुरुषनी साथे राजमंदिरे गयो, त्यां राजमंदिरमां रहेली पांच पुतळीओ कुमारनी सेवा करवा लागी. एक पाणीनो कळश भरी लावी, बीजी तेना पग धोवा लागी, एक सिंहासन लइ आवी, एके आवीने तेना पग धोया, अने एके कह्युं:—"हे कुमार! विधिथी झट स्नान करो." बीजीए कह्युं. "आ पुष्प लइ जिन राजनी पुजा करो." एके कह्युं. "हे कुमार! आ दिव्य भोजन जमी ल्यो अने आ दिव्य घरेणांवडे पोताना शरीरने सुशोभित करो." पछी कुमार ते प्रमाणे करी मनमां विस्मय पामतो छतो जेटलामां उभो रह्यो तेटलामां तेणे पोतानी पासे उभेला एक देवताने दीठो. ते देवताए कह्युं.—"हे कुमार! हुं त्हारा उपर प्रसन्न थयो छुं माटे वरदान माग." तेवारे भीमकुमारे कह्युं. "हे देव! आ नगर शून्य केम थयुं?" त्यारे देवताए कह्युं. कुमार! सांभळ.

आ कनकपुर नामनुं नगर छे, तेमां कनकरथ राजा राज्य करतो हतो, ते राजाने सुदत्त नामनो पुरोहित हतो. ते सर्व नगरवासी लोकोने उद्वेग करनारो थयो हतो. पछी कोइ एक पुरुषे आवीने राजाने विनंती करी के, "हे राजन्! तमारो पुरोहित निरंतर परस्त्रीगमन

करे छे." पछी क्रोध पामेला राजाए पुरोहितने विटंबना पमाड्यो; ते पुरोहित मृत्यु पामी हुं राक्षसरुपे उत्पन्न थयो छुं. हे कुमार! ते आ नगरनो राजा छे के जेने तें म्हारी पासेथी छोडाव्यो छे, ते वखते हुं बहु विस्मय पाम्यो हतो, आ पुतळीने पासे त्हारी सेवा करावनार पण हुं हतो, अदृश्यरुपवाळा में आ नगरीना लोकने तुरत अदृश्य कर्या हता."

पछी ते नगरना वनने विषे केवळी समवसर्या एटले भीमकुमार, मंत्रीपुत्र अने राक्षस ए त्रणे जणा तेमने वंदना करवा गया. त्यां त्रणे जणाए केवळीने प्रदक्षिणा दइ वंदना करी धर्म सांभळवा बेठा, ते वखते कोइ हाथी सुंढने उछाळतो छतो त्यां आव्यो, ते हाथीने जोइ सर्वे माणसो व्याकुळ थयां, हाथी भीमकुमारने जोइ प्रसन्न थयो. तेवारे मुनीश्वरे कह्युं:– "हे जनो! आ गजराज पोते यक्ष छे, ते भीमकुमारने जाणी काळिकाना मंदिरथी अहिं आव्यो छे; पोताना पौत्रनी रक्षा करवा माटे ए यक्षे प्रथमथी भीमकुमारने अहिं आणेलो छे अने पोताना पौत्रने राक्षसथी मूकाव्यो छे." गुरुए आ प्रमाणे कह्युं. एटले यक्ष हाथीनुं रुप त्यजी दइ कहेवा लाग्यो.–"गुरुए सत्य कह्युं छे." पछी काळिका देवीए केवळी पासे आवीने प्रथम भीमकुमारने अने पछी केवळीने वंदना करी. तेवारे राजाए पूछ्युं.–"हे भगवन्! दे-

वीए प्रथम भीमकुमारने अने पछी त्रणलोकने पूजवा योग्य एवा आपने केम वंदना करी?" तेवारे केवळीए कह्युं. "हे राजन्! ए भीमकुमार जिनधर्मना दानथी कालिका देवीनो गुरु थएलो छे, तेथी देवीए तेने पहेलो नमस्कार कर्यो छे. पछी यक्षे कह्युं. "हे भीमकुमार! त्हारा माता पिता त्हारा वियोगथी बहु दुखी थयां छे, माटे तुं त्हारा नगरे जा." एटलुं कही यक्ष मुनिने नमस्कार करी विमानमां बेसी चाल्यो गयो. भीमकुमारे पण देवीए करेला महोत्सव सहित पोताना नगरमां आवी माता पिताना पगमां नमस्कार कर्यो, तेथी तेमने बहु हर्ष थयो.

पछी भीमकुमारने शुभ महुर्ते राज्य आपी हरिवाहन राजाए दीक्षा लीधी. ते राजर्षि पूर्वे करेला कर्मनो क्षय करी मुक्ति पाम्या. भीमकुमार पण बहु काळ सुधी राज्य पाळी अने पछी पुत्रने राज्य सोंपी पोते दीक्षा लइ कर्मनो क्षय करी मोक्ष पाम्या.

॥ इति भिमकुमारनी कथा ॥

इत्यादि जिनेश्वरना मुखथी धर्मदेशना सांभळी आणंदश्रावकनी पेठे नंदिनीप्रियश्रावक पण गृहस्थधर्म अंगिकार करी, केटलाक प्रश्नो पुछी, जीवाजीवादि तत्वोनो विचार जाणी पोताना जीवितने सफळ गणतो छतो, वीरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर आव्यो. जिनेश्वर

प्रभुए पण बीजे विहार कर्यो. पछी स्त्रीसहित नंदिनीप्रियश्रावकने जिनेश्वरधर्मनुं पालन करतां चौदवर्ष वीती गयां, एटले पंदरमावर्षने विषे तेने विचार थयो के, "में आटला वर्षसुधी फक्त कुटुंबनी चिंता करी छे, तो हवे हुं श्रावकनी पडिमा तप करुं." आ प्रमाणे विचार करी तेणे बीजे दिवस भोजनादिकथी कुटुंबने संतोष्य पमाडी म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी पौषधशाळामां पुंजवापूर्वक दर्भनुं आसन पाथरीने तेना उपर बेसी पडिमातप आरंभ्युं. विधि प्रमाणे ते तप पूर्ण कर्या पछी उपसर्गरहित एवो ते नंदिनीप्रियश्रावक अनशन लइ विषय कषायने त्यजी दइ वीरप्रभुनुं स्मरण करतो छतो मृत्यु पामीने सौधर्मदेवलोकमां अरुणप्रभविमानने विषे चारपल्योपम आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते नंदिनीप्रियश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" तेवारे प्रभुए कह्युंः—"ते महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे."

श्री सुधर्मास्वामी कहे छे केः—"हे जंबू! श्री भगवान् महावीरप्रभुए आ प्रमाणे नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र कह्युं छे.

॥ इति श्री वाचकरत्न लाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां नंदिनीप्रियश्रावकने प्रतिबोध नामनो नवमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उह्लास १० मो ॥

॥ तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी ज्ञव्यजनोने प्रतिबोध करवा माटे श्री जंबूस्वामीने आगळ दस-
मा तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ ज्ञरतक्षेत्रमां सावत्थीनामनी नगरी छे, ते नगरीनी पासे नाना प्रकारना झामोथी
मनोहर एवुं कुष्टकनामनुं चैत्य छे. सावत्थी नगरीमां जितशत्रुराजा न्यायथी राज्य करतो
हतो, ते नगरीमां तेतलीपितानामनो प्रसिद्ध श्रावक रहेतो हतो, तेने फल्गुनीनामनी स्त्री
हती. तेतलीपिताश्रावकने व्याजमां, वेपारमां अने निधानरुपे पृथ्वीमां चार चार क्रोम सो
नाम्होरो हती, तेने चार गोकुळो हतां तेमज, बीजी पण बहु समृद्धि हती. वळी राजाने मा
न्य एवो तेतलीपिताश्रावक मनुष्यजातिना उत्तम ज्ञोगो ज्ञोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता ते नगरीने विषे समव
सर्या. देवताउए समवसरण रच्युं. त्यारे जितशत्रुराजा विगेरे नगरवासी लोको जिनेश्वरने

वंदना करवा माटे समवसरणमां आववा लाग्या. तेतलीपिता पण प्रभुने समवसरेला जाणी बहु हर्ष पाम्यो. अने समवसरणमां जइ वंदना करी धर्मदेशना सांभळवा बेठो. पछी श्री वर्द्धमानस्वामीए देव, मनुष्य अने तिर्यंचने साधारण एवी धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्य जनो! आ मनुष्यभव दुर्लभ जाणी तमे दुर्गति आपनारी आळस्य न करो. आ लोकनुं सुख सुलभ छे; स्वर्गनुं सुख अने संपत्ति पण सुलभ छे; परंतु एकांत सुख आपनारो जिनप्रणित धर्म दुर्लभ छे. धर्मथी उत्तमकुळमां जन्म, दिव्यरुप, संपत्ति, कीर्ति अने उत्तमसिद्धि प्राप्त थाय छे; माटे हे भव्यजनो! प्रमाद त्यजी दइ प्रयत्नथी धर्म करो. वळी धर्मनुं कारण ज्ञान जाणी ते ज्ञानने विषे आदर करो. ज्ञानथी पुण्य, पाप, खावा योग्य, नहिं खावा योग्य, पीवा योग्य, नहिं पीवा योग्य, तेमज आलोक अने परलोक, स्वर्ग अने मोक्ष जाणी शकाय छे; ज्ञानथी कुगतिनुं दुःख नाश पामे छे; मोक्षसुख प्राप्त थाय छे; ज्ञान सर्व गुणोनुं स्थान छे; जेम सागरचंद्रने सर्व आपत्ति ज्ञानथी संपत्तीरुप थइ तेम सर्वने थाय छे." तेवारे तेतलीपिताए कह्युं:- "हे भगवन्! सागरचंद्र कोण हतो? अने तेने आपत्ति ज्ञानथी संपत्तिरुप शीरीते थइ?" त्यारे प्रभुए कह्युंः—"हे तेतलीपिता! तुं सावधान मनथी ते सागरचंद्रनुं आश्चर्यकारी चरित्र सांभळः-

॥ ज्ञान उपर सागरचंद्रनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे मलयपुरनगरमां अमितचंद्रनामनो राजा राज्य करे छे, तेने चंद्रकळानामनी स्त्री अने सागरचंद्रनामनो पुत्र छे; ते कुमारनुं रुप, गुणो सौभाग्य अने भुजाबळ ते कुमारने विषेज हतुं, बीजा कोइमां देखातुं नहोतुं. कुमार लीलामात्रमां म्होटा गजराजने वश करतो, बळवान् पुरुषने आकाशमां उछाळी नाखतो अने भुत पिशाचने सहजमां स्वाधिन करतो हतो. एक दिवस नगरमां क्रीडा करता एवा ते कुमारे हाथमां लेख लइने वांस उपर बेठेला एक पुरुषने दीठो, तेथी कुमारे तेनी पासे जइने पूछ्युंः—"हे भला माणस! ए लेखमां शुं लख्युं छे?" त्यारे ते पुरुषे कह्युं. "आ लेखमां एक अपूर्व गाथा लखी छे." तवारे कुमारे कह्युं. "ते गाथा मने आप." एटले ते पुरुषे कह्युं. "आ गाथानी पांचसें सोनाम्होरो कींमत थाय छे." पछी कुमारे पांचसें सोनाम्होरो आपी हर्षथी ते गाथा लीधी. ते गाथा आ प्रमाणेः—

अप्पछियं चिय न ही एइ, डुहं तह सुहंपि जीवाणं ॥
ता नु चियतु संमोहं, धम्मे च्चिय कुणहं पडिबद्धं ॥

भावार्थः—जीवोने नहिं इच्छेलुं दुःख अने सुख शुं नथी आवी मळतुं ? माटे मोहने त्याग करी धर्मने विषे प्रतिबंध करो.

पछी सागरचंद्रकुमार ते गाथा लइ तेनो अर्थ मनमां विचारतो छतो उद्यानमां गयो अने त्यां विविध प्रकारनी क्रीडाथी जेटलामां रमवा लाग्यो तेटलामां कोइए तुरत तेने पकडीने समुद्रमां फेंकी दीधो; पण सारा पुण्यना योगथी कुमारने हाथ पाटीयुं आव्युं तेथी ते नवमे दिवसे अमरद्वीप देशे उतर्यो. पछी नाळीयेरनुं पाणी शरीरे चोपडी सारो थयो अने गाथानो अर्थ मनमां स्मरण करवाथी दुःखने न जाणतो छतो फळफुल विगेरे खाइने पोतानी आजीविका करवा लाग्यो. कह्युं छे के, "सत्पुरुषो अवसरने योग्य एवुं कार्य करे छे." ते देशमां फरतो एवो कुमार कोइएक ठेकाणे रोती एवी स्त्रीना शब्द सांभळी तेना तरफ चाल्यो, आगळ जतां तेणे एवो शब्द सांभळ्यो के, "सागरचंद्रकुमार आ भवने विषे म्हारो पति थाओ, तेमज परभवने विषे पण तेज म्हारो पति थजो." आ प्रमाणे कही ते कन्या गळामां फांसो घाली जेटलामां मरवा तैयार थइ तेटलामां कुमारे झट त्यां आवी तेना गळानो फांसो कापी नांख्यो. आ वखते कोइ विद्याधर त्यां आव्यो, अने ते कन्यानी वात कुमारने पुछवा

लाग्यो. सागरचंद्रकुमारे कन्यानी गळे फांसो नाखवा संबंधी सर्व वात कही, एटले विद्याधरे कह्युं. "हे सत्पुरुष! तमे आ कन्याने जीवाडी तेथी अमारो बहु उपकार कर्यो छे." पछी कुमारे पूछ्युं. "हे विद्याधर! आ कोण छे?" तेवारे विद्याधरे कह्युं.

हे कुमार! आ द्वीपमां अमरपुरनामनुं नगर छे, तेमां नवनभानुंनामनो राजा राज्य करे छे, तेने चंद्रवदनानामनी स्त्री छे, तेमने चोसठकळामां कुशळ एवी कमळमाळानामनी पुत्री छे, ए पुत्रीए सागरचंद्रकुमारना गुण सांभळीने एवी प्रतिज्ञा करी के, "आ भवमां म्हारो पति सागरचंद्र थाउ, नहि तो म्हारे अग्निज शरण छे." पछी नवनभानुराजाए पोतानी पुत्री कमळमाळानो संबंध सागरचंदकुमारनी साथे कर्यो, एवामां कमळमाळाना रुपथी मोह पामेलो सुरसेनविद्याधर जेटलामां ते कन्यानुं हरण करी अहिं लाव्यो तेटलामां ते कन्यानो मामो अमिततेजविद्याधर अहिं आव्यो हतो तेणे पोतानी भाणेजनो विलाप सांभळी बहु क्रोध पामी सुरसेनविद्याधरनी साथे युद्ध कर्युं अने ते विद्याधरने नसाडी मूक्यो तेज आ म्हारी कमळमाळानामनी भाणेज अने हुं पोतेज तेनो मामो अमिततेजविद्याधर छुं." आ वखते अमिततेजनी मा विद्युल्लता पोताना पुत्रनुं युद्ध सांभळी त्यां आवी, तेणे सा

गरचंद्रने ओळख्यो, तेथी ते बहु हर्ष पामीने बोली केः—

कः कल्पपादपो रत्न निधिः को वा सुधारसः ॥
अनंतफलदो लब्धो, योगः सत्पुरुषैर्यदि ॥

भावार्थः—जो सत्पुरुषनी साथे अनंत फळ आपनारो योग थयो तो पछी कल्पवृक्ष, रत्न निधि अने अमृतरस ते शुं? अर्थात् कांइ नहीं.

पछी विद्युल्लताए पोताना पुत्रने कह्युं केः—"हे अमिततेज! आ अमितचंद्रराजानो पुत्र सागरचंद्रकुमार छे, में नंदीश्वरद्वीपे जतां एने जोयो हतो." विद्युल्लताना आवा वचन सांभ ळी कमळमाळा बहु हर्ष पामी अने पोताना मनमां विचार करवा लागी के, "अहो! पुण्य नुं फळ आश्चर्यकारी छे. क्यां ए कुमार! क्यां हुं अने क्यां अमारो मेळाप!! अहा! दैव अ-नुकुळ होय त्यारे शुं शुं नथी थतुं?"

पछी अमिततेजराजाए कुटुंबसहित म्होटा उत्सवथी सागरचंद्रकुमारनी साथे पोतानी पुत्रीनुं लग्न कर्युं, अने कुमारने पोताना नगरे तेडी गयो; त्यां तेणे म्होटा उत्सवथी जमाइने नगरमां प्रवेश कराव्यो. सागरचंद्रकुमार पण त्यां उत्तम महेलमां निवास करी विविध प्रका

रना सुखो ज्ञोगववा लाग्यो.

एक दिवस सागरचंदकुमार रात्रीए पोतानी स्त्रीसहित शय्यामां सूतो हतो, ते ज्यारे सवारे जागी ऊठ्यो त्यारे तेणे पोताने एक म्होटा पर्वतना शिखरने विषे शिला ऊपर जोयो; तेथी बहु आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्यो के, "ते घर क्यां? ते कमळमाळा प्रिया क्यां? अने ते शय्या क्यां? तेमज आ अरण्य क्यां? अने आ शिला क्यां? आ प्रमाणे थोडीवार विचार करी गाथानो अर्थ विचारवा लाग्यो, तेथी तेने भुख तरस विगेरेनुं कांइ पण दुःख लाग्युं नहीं. पछी ज्ञयंकर अरण्यमां फरता एवा ते निर्ज्ञय कुमारे कोइएक ठेकाणे अशोकवृक्षनी निचे कायोत्सर्ग करीने रहेला एक मुनिने दीठा. तेथी विवेकवंत कुमारे मुनि पासे जइ वंदना करीने पूछ्युं केः–"हे ज्ञगवन्! जीवोने सुख शाथी प्राप्त थाय? तेवारे मुनिए तेने योग्य पुरुष जाणी धर्मलाज्ञ आपी तेना हितने माटे कह्युं के, "सर्व सुखनी इच्छाकरनारो जीव जिनधर्म करे छे. कारण जिनधर्म विना धर्म, अर्थ अने काम क्यांथी मळे? धर्मरुप कल्पवृक्षनुं फळ समकित छे; लोकमां समकित विना करेलो धर्म निष्फळ थाय छे, जे जीव देव, गुरु अने धर्मरुप त्रण तत्वने सद्दहे छे तेने जिनेश्वरोए समकित कह्युं छे; रागद्वेषने जीतनार

अढार दोषरहित, यथार्थ सत्य कहेनार, अने त्रणलोकने पूज्य एवा जे सर्वज्ञ ते देव कहेवायछे, समताने विषे रहेला, परिग्रहरहित, धर्मनो उपदेश कहेवामां तत्पर अने कषायरहितने गुरुज जाणवा; दुर्गतिमां पडता जीवोनुं जे रक्षण करे ते धर्म कहेवाय छे; ते धर्म संयमादि दस प्र दवाळो छे, एम जिनेश्वरोए कह्युं छे." आ प्रमाणे समकितने तत्व जाणी कुमारे समकित अं गिकार कर्युं. पछी कुमार जेटलामां फरीथी मुनिने कांइ पूछवा तैयार थयो तेटलामां तेणे मुनिने दीठा नहीं तेवारे मनमां विचार करवा लाग्यो. "म्हारा धर्मगुरु क्यां गयां?" पछी गुरुनो उपकार मनमां संभारतो एवो ते कुमार जेटलामां वनने विषे फरतो हतो तेटलामां उचिंती कोइ सेनाए आवी तेने घेरी लीधो अने "हे सुभटो! ए पापी कुमारने मारी नांखो." एम क्रोध पामेलो समरविजयकुमार कहेवा लाग्यो. सागरचंद्रकुमार आवी कठोर वाणी सांभळतो छतो पण गाथाना अर्थने मनमां स्मरण करवाथी भयने नहिं गणतो कोइ सुभटना हाथमांथी शस्त्र लइ ते सेनानी साथे युद्ध करवा लाग्यो. तेमां तेणे केटलाक सुभटोने मारी नांख्या अने केटलाक तो तेने जोइ नाशी गया. कुमारे क्षणमात्रमां सेनाने हती नहोती बनावी दीधी. वधारे शुं! परंतु जेम सूर्यनो उदय थवाथी अंधकार नाशी जाय तेम नाशी गइ. पछी पोता-

नी सेनाने भागी जती जोइ समरविजयकुमार युद्ध करवा तैयार थयो. बन्ने कुमारो मदोन्मत्त हाथीनी पेठे परस्पर युद्ध करवा लाग्या, तेथी विजयलक्ष्मीने पण क्षणवार विचार थइ पड्यो के "हुं कोने वरुं?" पछी सागरचंद्रकुमारे छळ करी समरविजयकुमारने मृगनी पेठे बांधी लीधो, तेथी ते कुमारे सागरचंद्रना पगमां पडी पोताना अपराधनी माफी मागी, तेवारे सागरचंद्रे समरविजयने छोडी दीधो आ वखते कोइ स्त्री त्यां आवी सागरचंद्रकुमारने कहेवा लागी केः—

हे कुमार! कुशलवर्द्धन नामना नगरमां कमलचंद्र नामनो राजा रहे छे, तेने अमरकंता नामनी स्त्री अने जिनधर्मथी भावित एवी भुवनकांता नामनी पुत्री छे; ते भुवनकांताए कोइना मुखथी त्हारा गुणो सांभळी एवी प्रतिज्ञा करी के, "आ भवने विषे म्हारो पति सागर चंद्र छे, ते विना बीजा सर्व पुरुषो म्हारा भाइ समान छे." आ प्रमाणे पोतानी दृढ प्रतिज्ञा पाळती ते कन्या रहेवा लागी. हवे सेलपुरनगरमां सुदर्शन नामनो राजा राज्य करे छे, तेने समरविजय नामनो कुमार छे, ते पोते आ त्हारो शत्रु छे. एक दिवस सुदर्शन राजाए पोताना पुत्रने माटे आ कन्यानी याचना करी, परंतु कमळचंद्र राजाए पोतानी पुत्री समरविजय

कुमारने आपी नहीं; तेथी एक दिवस समरविजयकुमार सेनासहित कुशलवर्द्धन नगरना उद्यानमां आवीने छानी रीते रह्यो अने भुवनकांता राजकुमारीने हरण करी चाल्यो गयो. ते वखते मोहथी कन्यानी पाछळ दोडती एवी हुं जेटलामां अहिं आवी तेटलामां में तने जोइने ओळख्यो छे, माटे हे राजकुमार! तुं कृपा करी आ समरविजय पासेथी म्हारी पुत्रीने मंगावी तुं लग्न कर." पछी समरविजयकुमारे भुवनकांताने लावी पाछी सोंपी, एटले सागरचंद्रकुमार तेने परणीने पोताना सासराने मळवा माटे कुशळवर्द्धननगर तरफ चाल्यो. रस्तामां तेणे वीणाना शब्दसहित गीतगान सांभळ्युं, तेथी ते मनमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो के, "अहिं शुं थाय छे, चाल जइने जोवुं." आवी रीते विचार करी ते सागरचंद्रकुमार रथसहित कन्याने त्यां मूकी हाथमां तरवार लइ बहु दूर गयो, तो त्यां तेणे एक म्हाटा अरण्यमां सात भूमिकाथी सुशोभित एवो एक महेल दीठो. कुमार तेना उपर थता गीतगानना शब्द सांभळी जेटलामां सातमे माळ गयो, तेटलामां तेणे उत्तमरुपवाळी पांच कन्याओ दीठी. ते उत्तमरुपवाळी कन्याओने जोइ बहु विस्मय पामेलो कुमार "आ धन्यकन्याओ अहिं क्यांथी?" एम विचार करतो हतो एटलामां सर्वे कन्याओए "तमे भले आव्या" एम कही भ्रा

थइ आसन आप्युं. पछी कुमारे ते कन्याउने पूछ्युं. "तमे कोण छो? अने आहिं एकली शामा टे रहो छो?" त्यारे कन्याउए कह्युंः—"हे राजकुमार! अमारी वात सांभळो.

वैताढ्यपर्वत उपर सर्व विद्याधरोनी मध्ये चक्रवर्ती एवो सिंहनादनामनो विद्याधर रहे छे, ते राजानी अमे पांच पुत्रीउ छीए. अमारां कमळा, श्री, रंभा, विमळा अने तारा एवां नाम छे. एक दिवस अमारा पिताए कोइ निमितियाने पूछ्युं के, "आ पुत्रीउनो वर कोण थ शे?" त्यारे निमितियाए कह्युं. "हे राजन्! आ तमारी पांचे पुत्रीउनो वर भूचर (पृथ्वी उपर चालनार) एवा अमितचंद्रराजानो पुत्र सागरचंद्र थशे, अने तमारी पुत्रीउने तेनो मेळाप घोरंधयारवनमां थशे." पछी अमारा पिताए निमितियाने संतोष पमाडी रजा आपी अने अमारा माटे आ घोरंधयारवनमां सातमाळनो महेल चणावी आहिं राखी. अमारा पुण्यथी निमितियाना कहेवा प्रमाणे तमे अमने आवी मळ्या छो, माटे हवे कृपा करी अमारी साथे लग्न करो." पछी कुमारे अति विस्मय पामी गाथानो अर्थ स्मरण करतां ते कन्याउनी साथे लग्न कर्युं अने जेटलामां ते त्यां निश्चल थइने रहे छे तेटलामां ते सातमाळनो महेल अने कन्याउ अदृश्य थइ गइ. तवारे कुमार मनमां विचार करवा लाग्यो के, "शुं मने कोइ मोह प्रगट थयो छे के चित्तभ्रम थयुं छे? अथवा तो आ कोइ देवनो प्रभाव छे?"

फरी गाथाना अर्थनुं मनमां स्मरण करतो एवो ते कुमार ज्यां रथ अने भुवनकांताने मूक्या हता त्यां आव्यो तो त्यां पण भुवनकांताने दीठी नहीं; तेथी बहु खेद पामेलो कुमार गाथाना अर्थनुं स्मरण करतो आगळ चाल्यो अने म्होटा अरण्यमां फरता एवा तेणे आगळ जतां उंचां तोरणोथी सुशोभित एवुं एक जिनमंदिर दीठुं. कुमार ते जिनमंदिरनी अंदर जइ रत्नमय जिनप्रतिमानी पूजा करी अने स्तोत्र पाठथी स्तुति करी जेटलामां गाथाना अर्थनुं मनमां स्मरण करतो छतो बेठो, तेटलामां तेना पितानो मित्र सुधर्मराजा त्यां आव्यो; तेणे जिनराजनी पूजा करी बहार आवी सागरचंद्रने ओळख्यो, तेथी ते बहु हर्ष पाम्यो. सुधर्मराजानी साथे तेनी सुंदरीनामनी पुत्री जिनेश्वरने वंदना करवा आवी हती, ते पण सागरचंद्रने जोइ बहु हर्ष पामी; कारण तेने कोइ निमित्तियाए कह्युं हतुं के, "त्हारो पति सागरचंद्रकुमार थशे." आ वखते सिंहनादचक्रवर्ती पण पुत्रीओसहित त्यां आव्यो अने जिनप्रतिमाने वंदना करी स्नेहथी सागरचंद्रकुमारने बोलाववा लाग्यो केः—"हे पुत्र ! तुं म्हारा पुण्यथी आहिं क्षेमकुशळ आव्यो छे." त्यारे कुमारे कह्युंः—"हे स्वामिन् ! ते परणेली कन्याओ क्यां गइ ? अने ते महेल क्यां गयो ?" तेवारे सिंहनादचक्रवर्तीए कह्युंः—"हे पुत्र ! सांभळ.

समुद्रने कांठे अमिततेजनामनो राजा राज्य करे छे, तेने कनकमालानामनी स्त्री छे, ते-

ससरान कह्युः—

नांखुं." पछी सुधर्मराजाए पोतानी पुत्री सुंदरी सागरचंद्रकुमारने त्यांज परणावी. पछी सिंहनादचक्रवर्ती सागरचंद्रकुमारने वैताढ्यपर्वत उपर विमलपुरनगरमां लइ गयो, त्यां तेणे पांच पुत्रीउ तेने परणावी अने बहु रुप करवा विगेरेनी विद्या पण शीखवाडी. पछी भुजाबळ अने विद्याबळथी युक्त एवा तेउ भुवनकांताने लेवा माटे जता हता, एवामां अमिततेजविद्याधरे त्यां आवी सागरचंद्रकुमारने भुवनकांता पाछी आपी अने पोताना पुत्रना अपराधनी माफी मागी. वळी ते विद्याधरे सागरचंद्रकुमारनी प्रथमनी स्त्री कमलमाळा पण त्यां लावी आपी. एरीते कुमारने त्यां आठे स्त्रीउ आवी मळी. पछी विद्याधरना महाराजा सिंहनादनी रजा लइ सागरचंद्रकुमार पोतानी आठे स्त्रीउसहित अनेक विद्याधरोथी परवर्यो छतो दिव्य